યોગ પરિચય ક્લાસ - 2 , Date:- 19-6-25

વિદ્યાર્થિનું પુસ્તક.

પ્રસ્તાવના.

આ યોગપરિચયક નું ઇષ્ટું અને ઇષ્ટનું પુસ્તક છે. તેમાં કુલ ત્રીસ પ્રકાર આપેલ છે. જ્યાં ગ્રંથમાં યોગાચાર્યો કેવા પ્રકારના સ્થિતિ પ્રાપ્ત કરે છે તે મુખ્યત્વે પુસ્તક ના અવતરણ માં વિસ્તારથી કહેલું છે. તેમણે કહ્યું છે કે આવા યોગાચાર્યો આ સમસ્ત સંસાર ના પ્રકાર ત્યાગવા ઇચ્છે, જેમ પુસ્તકાલયો, વિદ્યાલયો, ભિન્ન વિશ્વવિદ્યાલય, પુસ્તકાલય વિદ્યાલયમાં, ભિન્નમાં, આકારાદિ પદ્ધ અભિક્ષ સ્વરૂપ અને ઉદાર કૃત્યવાળા, સંસારવ્યવહાર સુખપૂર્વક સમાપ્ત કરનારા, કુલકુલ, વસુમંડિત ના રંગ જેવા, વિકારરહિત, વસ્તુમાત્ર ના પૂર્વનિર્ણયમાત્ર ને ગ્રહણ કરનારા, તરંગ વગર ના સમુદ્ર જેવા ગંભીર કાર્ય-કારણ તથા ગ્રહણત્યાગ રહિત, કૃત્યવાળા કુળવાળા શાસ્ત્રીય જનક જેવા વિદ્વાન અને સંસારરહિત કુળવા ઇચ્છે અર્થાત્ સંસારરહિત બને છે. સંપૂર્ણ પુસ્તકના અભ્યાસક્રમ તેમના પ્રત્યેક શ્લોક ના ચરણ ભાગમાં આપેલ છે. જણાવ્યું નું અર્થ જેમણે જાણવા ઇચ્છે છે તેવા વિદ્વાનોએ પ્રયત્નપૂર્વક જ્યાં ના ચરણે ધ્યાન કરી સફળ થવું કોઈ વસ્તુ આ સંસાર માં નથી.

જ્યાં સુધી મનુષ્યને સ્વાસ્થ્યના ની પ્રાપ્તિ પ્રત્યક્ષ, ત્યાં સુધી જ આ જગતને જગતરૂપે જોવા કરે છે. જ્યાં પ્રાપ્ત થયા પછી આ જગત તેમને શૂન્ય સિવાય કૃષ્ણ જે જગત થાય છે. આરોપદર્શિત વડે જે આત્મસ્થિતિ પ્રકૃષ્ટ જગતરૂપે ભાસે છે. અપવાદ દર્શિત વડે જગત જગાડવા ના રહેલાં નિરવયવાત્મ અખંડાત્મપ્રકૃષ્ટ જ શેષ રહે છે. વિદ્યાર્થીઓ અભિલાષામાં માત્ર એટલું જ સંભવ છે કે આ જગત પ્રકૃષ્ટરૂપ છે કે પછી જગતરૂપ? વિદ્યા વડે તો પ્રકૃષ્ટરૂપ ભાસે છે, અને અવિદ્યા વડે જગતરૂપ! અમારા ના વારંવાર આપણાં વિના અનેક જનો ના 'જગત સત્ય છે' એવા માનવપ્રકૃષ્ટ માં જકડાઈ રહેલા સંસ્કારો કદી પણ ભૂંસાય કે દૂર કરવા શક્તા નથી. એ ભૂંસાયેલા સંસ્કારો જ્યાં સુધી ચૂર ના થાય ત્યાં સુધી નિત્યસુખ ના આપણા પગ રહેવા યોગ્ય નથી. પરંતુ જોવાં પડે કે કોણ ભાસે છે તે કેવળ વિજ્ઞાન જ છે. કોઈપણ વસ્તુ કોઈપણ કાળે 'સત્ય' કે 'અસત્ય' નથી. તેના વર્તવા

Date:-

જેટલા નાં લક્ષણો જુદા જુદા જેવા જીવાત્માને સમ્યગ્દર્શનની પ્રાપ્તિ નાં સમયે માંથી અકાર ઉકારનો લોપ કરવો અને જે થાય તેનું મિલન કરવાનો માર્ગ છે.

(૪) જ્ઞાનસારના પ્રારંભ નાં મુખ્ય બે ઉપાયો છે: એક 'યોગ' અને બીજો 'જ્ઞાન' શાસ્ત્રમાં આ બંને ઉપાયો 'યોગ' શબ્દ નાં ~~સમાવેશ~~ સમાવેશ થયેલો જ છે. માત્ર અવકુર માં યોગ શબ્દ નો ૩૪ અને માત્ર પાડાનાં નિરોધ માટે જ યોગ્યતા માં સમાવેશ કોષકારે ગૂમ રાખ્યો છે. બ્રહ્મચર્ય એ ચિત્તનો ભારો કરવાનો ઉપાય, પાણા-સમાધિ ના ગાંઠિયા ફોડવા બન્ને રહેલું એવો બિલાડેલો છે. પાડાના ગાંઠિયા કયા પ્રકારના છે તે ઉદ્દેશમાંથી પાડાનો ઉદ્દેશ થઈને ગાંઠિયા કોણ અકબર, બાર સંગાતા નો સંબંધ સમાધિયોગ માં ભરાઈ ગયો છે. પાડા અને સમાધિયોગ ના સંબંધ ચારેય અકબર બાર સંગાતા પર બોમ્બ ઉદ્દેશ માં લેવા થાય છે તેને જ બેઠકમાં ગણાવ્યું. ત્યાં ચારણો કરવા થી ચિત્ત વરાળ જેવું, બન્ને સ્વરૂપ માં ભેળ થઈ ગયો છે. પાડા નો ભેદ થવાનાં સમાધિ ની ચારણો દ્વારા બાહ્યકુંભક કરવા માં આવે છે સમાધિ સમાધિ નો ભેદ થવાનાં સમાધિ ની ચારણો દ્વારા આંતરકુંભક કરવા માં આવે છે, એ બંનેનું એક જ પરિણામ આવે છે. પાડા તથા સમાધિ ના ગાંઠિયા ચકડા અને ઈલા જેવા બરાબર નિયમિત સમયે ખાવું પડે છે. સમાધિ નો ભેદ થયા પછી આંતરકુંભક દ્વારા પાડા નો ઉદ્દેશ થાય, સમાધિ પાડા નો અંત થયા પછી બાહ્ય કુંભક દ્વારા સમાધિ નો ઉદ્દેશ ભેદ સમય રોકવાનાં એ બંને માંથી કોઈપણ એક પ્રકારનાં અંતરંગ કુંભક નાં અભ્યાસ વડે ચિત્તને સ્થિર કરીને પરમશાંતિ મેળવી શકે છે. એ બંને પાણા ને કુંભક ના પ્રાપ્તિ સમય બિલકુલ જુદો નથી. દેશ અને કાળ નો સંપૂર્ણ વિરોધાભાસ થઈ ગયો છે. એમાં એકમાત્ર નિયંત્રણ, ચિત્તમાત્ર બ્રહ્મ નું દર્શન શેષ રહે છે. યોગીઓ ને એ એકજ સ્થિતિ થાય છે. આ પાડા-સમાધિ ના સંબંધ એ જ સમાધિ પરમાત્મા નું સ્વરૂપ છે કે પાડા નો પાડા પાડાસ્વરૂપ છે. એવા પાડાનાશ નાં જ્ઞાન અને દેહ ને ચારણો કરવાથી દૂર કરાય છે. એવા યોગીઓ એના જે નિરંતર ઉપાસનામાં રત રહે છે.

Lakeer

Date:-

સત્ય સુખના પ્રાપ્તિનો બીજો ઉપાય 'જ્ઞાન' છે. અભ્યાસ અને વૈરાગ્ય વડે જાગ્યાં 'અહમ' ભાવ-તેમજ 'દેહ-ભાવનો આત્મભાવ' માં થયા પ્રકાશ 'આત્મા'નું યથાર્થ જ્ઞાન પ્રાપ્ત થાય છે. એ પ્રસંગે મહાદેવજી કહે છે, કે 'વિશ્વમાં વ્યાપ્ત રહેલાં વિષયનું ત્યાગ, ત્રિગુણ ધારા રહિત થવું, ~~અર્દુમુખ~~ અર્દુમુખ પ્રકૃતિ થવી, દેવોનાં રાજા ઇન્દ્ર, વાયુ, સૂર્ય, ચંદ્ર કે અગ્નિ દેવતા જેવાં, ઐશ્વર્ય, કીર્તિ વગેરે થવા અને તથા, અમે, કોઈ દેવદેવતા કે સિદ્ધપુરુષો જે પદ 'એ દેવ' શબ્દ વડે કહી રાકાય તેમ નથી. એ દેવ જે અહંરામ, અર્થ કે અંતરરહિત કેવળ ચિત્સ્વરૂપ અને ચિન્માત્ર છે. એ જ દેવ 'પ્રાપ્તવ્ય' છે. એક તેમના જ ઉપાસના કરો. જે કોઈ એ વ્યાપક, ચિત્સ્વરૂપ, અને અહંરામ દેવના પૂજા કરે છે અર્થાત્ તેઓ જ મારા પૂજા-ઉપાસના છે.

એ પરમદેવ ના પૂજા માટે સદ્ભોદ, સમતા, રામ-દમ અર્થાદ વિવિધ પૂજ્યો છે. આત્મજ્ઞાન એ પરમદેવના પરમપૂજા છે એ દેવના કોઈ દૂર નથી તેમ એ દેવ કોઈને દુષ્પ્રાપ્ય અને તેવું ચિત્સ્વરૂપ દુર્લભ પણ નથી. એ દેવ તો સૌ દેહમંદિરમાં સદૈવ ચિત્સ્વરૂપ છે. એ દેવ સામ-રૂપ રહિત, તથા મન અને સર્વ ઇન્દ્રિયોના પર છે. 'ચિત્ત', 'કાળ' અને 'ઈશ્વર' અર્થાદ તેમના નિયંત્રણોના માટા વિસ્તારપૂરતા જ ફેલાયા ફેલામાં રહ્યા છે તેના તેમનું કોઈપણ તેમનાં સ્વરૂપ કે તેમનું પ્રકાશક નથી. એ પરમદેવ જ્યારે અજ્ઞાનીજનો સર્વત્ર વ્યાપ્ત રહેલું છે તેમાં ક્યાંય જ જણાતા ?

(૪) અહંભાવ એ જ સર્વ દુઃખનું મૂળ છે. આ દેહ અર્થાદ હું છું' અને 'અમુક મારું છે' એવા મિથ્યાભિમાન જ સર્વ પ્રકાર નાં દુઃખો ઉત્પન્ન થાય છે. પરંતુ જ્યારે પણ જ્ઞાની એવું કે 'હું તો અસંગ, અજન્મા, આત્મસ્વરૂપ છું મારામાં કર્તૃત્વ કે ભોક્તાપણું નથી, ત્યારપછી સુખદુઃખ કર્મ-અકર્મના ભાવનારો વડે જ્ઞાની ને ક્યારેય પોતાનો કે બંધાતો નથી. તેના સર્વ ક્રિયાઓ સ્વાભાવિક જ થતા રહે છે. પરંતુ એ ક્રિયાઓ તે મારા અર્થે કે મારા અસંગ આત્મસ્વરૂપ અર્થે કોઈ પણ પ્રકાર સંબંધ કે પ્રયોજન નથી. આમ વિચારી અહંતા સંકલ્પો-વિકલ્પો શાંત થાય છે અને વાસનાઓ નો ક્ષય થાય છે. મન અમનીભાવ શાંત બનેલું

Date:-

જણાય છે. કશાપણ આવતા કે જતાં રહ્યાં તરંગો સર્વત્ર વ્યાપ્ત રહ્યા છે. પરમશાંતિ ના અનુભવમાં જે કોઈ શેષ રહે છે તે જ મારું - વાસ્તવિક સ્વરૂપ નિર્વાણ અવસ્થા છે. બુદ્ધ ના, કૃષ્ણ કૃષ્ણ પર્યંત જે પરમાત્મા આ સર્વ બોડમાં પોતાનાં સર્વ સામાન્યરૂપ વડે સર્વત્ર વ્યાપ્ત રહેલાં છે તે પોતે જ સર્વશરીરો માં પણ સુક્ષ્મ અનુભવરૂપે વસ્તુ રહેલાં છે. આ સમગ્ર જગત તેમનો જ આવિષ્કાર છે. જે મહાત્મા માન-મોહના રહિત, સંગ-દોષ ના પરિત્યાગ વગે નિરંતર અધ્યાત્મવિચાર માં તત્પર છે. તથા સદાચાર સંકલ્પ-વિકલ્પ તેમજ દુઃખ-સુખ આ સર્વદા મુક્ત છે તેઓ સદા જ પરમ દિવ્યમાં સર્વદા સ્થાપિત કરીને રહેલાં છે.

ભગવદ્ગીતા માં કહે છે કે જ્યારે મારું નો પણ ત્યાગ કરશો ત્યારે જ અવ્યય બ્રહ્મપદ માં સ્થાપિત થશો. અષ્ટાવક્રજી એ કહ્યું કે રાજા સુખ-દુઃખ ના કારણરૂપ જે કર્મફળો છે તે પણ વાસનાઓ ના જ પરિણામરૂપ કોચાર વાસનારૂપ જ છે. જ્યારે વાસનાઓનો સર્વથા કાયમ કરવામાં આવે તો કોઈ પણ ક્રિયા બાકી જ નથી રહી. મન માં વાસનાઓ નો વારંવાર ઉદ્ભવ થતો રહે જ સંસાર છે. જેમ મનુષ્યના સુખ-દુઃખના જે સમયે મન માં જેવાં વાસના જાગ્રત રહેતો ત્યારે મન નો સંસાર થયો રહે છે. સુખ-દુઃખાદિ દ્વંદ્વો જે ઉત્પન્ન થાય છે. એમાં કાળ કોનો છે અને પોતે કોણ? પુનરુત્પત્તિ થતી નથી. કોણ કોણ છું? આ સંસાર શું છે? તેનો મારી સાથે સંબંધ શું છે? અમે નિત્યસુખના પ્રાપ્ત કર કોને થાય? એવા વાતો નો તમે વિચાર કેમ કરતાં નથી? તમે બધાં જેઓને અહંકાર ને પોતાના માથા પર કેમ ચડાવ્યું છે? તમે સમજો છો કે જ્ઞાન ઈન્દ્રિયો સર્વત્યાગ કરવી છે પરંતુ એ તમારો ભ્રમ છે.

ચિત્ત નો ત્યાગ કરવો કિંવા પરોક્ષરૂપે ત્યાગ થઈ શકતો જ નથી. જેમ જેમ વાસનાઓ નો ત્યાગ કરવામાં આવશે તેમ તેમ સુખના વિશેષ પ્રાપ્ત થતા રહેશે અને વિશેષ કૃતકૃત્યતા મહત્વ જેવો. બધી વાસનાઓ નો ત્યાગ વડે જ પરમપદની પ્રાપ્તિ થાય છે. સર્વ નું જોર મન છે માટે જ્યાં સુધી જે મન નો નાશ નહીં થાય, ત્યાં સુધી આ સંસારરૂપ મનુષ્યોના પણ સંસાર નહીં જ થાય. એ મન નું સ્વરૂપ વાસનાઓ સિવાય બિન્ન નથી; માટે મારા બધાંની વાસનાઓ ત્યાગ કરવાથી

Date:- 20.6.25

બહુ ચાલે; પરંતુ બેમાંથી એકે ક્યારે કહ્યું છું 'બાળા અભિમાન નો પડ્યા ત્યાગ કરવાનો જરૂર છે. એ અભિમાન ત્યાગ નાં મુખ્ય ઉપાયરૂપે નિરંતર અંતરમાં આત્મસ્વરૂપનો વિચાર - પ્રયાસ વધેલો રાખવો.

(૬) મારું સ્વરૂપ શું છે! હું શરીર નથી; શરીરનાં પદાર્થો સાથે મને કોઈ સંબંધ પડ્યા નથી; હું દેહ નથી; હું મન ઇન્દ્રિયો કે કર્મેન્દ્રિયો નથી. હું મન, બુદ્ધિ, અહંકાર નથી; પરંતુ એ સર્વના પર અને એ સર્વનો સાક્ષીચૈતન્ય છું. મારામાં સર્વ - પ્રકારનો ભાવ કે અભાવ જેવું જ નથી. કર્મનો જ અભાવ કોવાથી ચિત્ત કોઈ પદાર્થ કાંઈ કોઈ પડ્યા નથી; પડ્યા નિત્ય, શુદ્ધ, બોધસ્વરૂપ મારા હું જ સર્વમાં વિલસન રહ્યો છું.

(૭) મહર્ષિ કહે છે કે જ્યારે ચિત્તમાં અહંભાવના કે કે જ્યારે 'કિમપિ હું નથી' એવો ભાવના કરતાં એ જ ભાવના ને હૃદયમાં દઢતા થી દ્રઢતા કરતાં કે 'આ સર્વ જગત હું જ છું.' આ પ્રકારનો સમગ્ર વિશ્વનો મારું જ સ્વરૂપ છે. મારાથી પૃથક કોઈ જ નથી.' એવો એવો ભાવના કરો કે 'હું નથી, આ જગત નથી પરંતુ એક ચિદાત્મા જ સર્વત્ર વ્યાપ્ત રહેલું છે; કેમકે ચિત્ત જ આ જગતનું કારણ છે. જ્યારે ચિત્ત બહિર્મુખ થાય છે ત્યારે પ્રથમ અહંભાવ પછી મમ (મારું) અને પછી ઇદમ્ (આ) સૃષ્ટિરૂપ બની રહે છે. ચિત્ત અને પ્રકાશ નો પરસ્પર સંબંધ સમાન છે. એટલે કે ચિત્ત પ્રકાશની અંતર્ગત છે અને પ્રકાશ ચિત્તની અંતર્ગત રહેલાં છે. એ બંને નો પરસ્પર સંબંધ દૂધ અને સાકર જેવો છે. જગત ચિત્ત ના અંદર જ રહેલું કોવાથી ચિત્ત નો નિરોધ કરવાથી જગત એનો મેળે જ લય પામે છે. પછી તેના કરણો જ ઉઠતા નથી. પ્રકાશમાં આ જગત કોઈ કાળે હતું જ નથી. મારા અધિષ્ઠાનને જ લઈને જે વિદ્યમાન કોઈ અંતું ભાસે છે. આ જગત નું ખરેખર કોઈ અસ્તિત્વ જ નથી. સર્વત્ર એક જ ચિદાકાશ જ વ્યાપ્ત રહેલું છે ત્યારે સુખ-દુઃખ નો વ્યવસ્થા શું કોઈ શકે? માટે બધા ભાવનાઓનો સર્વથા ત્યાગ કરીને શાંત તેના અહંકારરહિત યથાસ્થિત મસ્ત રહેવું એ જ પરમ કલ્યાણકારક છે.

(૮) અમૃતિને સુષુપ્તિવત્ અને સુષુપ્તિને અમૃતિવત્ જોગવાથી પરમ પદ પ્રાપ્ત થાય છે. એ પરમ (વસ્તુ) એક

Lakeer

Date:-

નથી, બેનથી, જ્ઞાનનથી, માયા નથી, પરંતુ સમાધારાત્મ શુદ્ધ રૂપને વિરાજમાન છે. ત્યાં વાસના ના બીજ નથી. વાસના ત્યાં જ હોય જ્યાં ક્ષોભનો વેશ હોય!

સ્વાત્મામાં વાસના નો દોષ ને ધારણ કરતું નથી. તેથી જ તેને સ્વનિર્ધારણમાં કહ્યું છે. જો તમે પૂછો કે 'તું, તમે સ્વને શું જ્ઞાત કર્યું છે? તો તેનો જવાબ પ્રાપ્ત થયા પછી જે જ ઉત્તર સમાધિ કરાવે છે 'અર્દ બ્રહ્મસ્મિ છે.' પરંતુ જ્ઞાન પ્રાપ્ત થયા પછી તો મૌન જ તેનો ઉત્તર છે. એમાં પ્રાપ્ત કર્યા પછી જ્ઞાનનો વ્યવહાર કેવા રીતે ચાલે છે? તેનો ઉત્તર એ જ છે કે 'તેનો વ્યવહાર નિર્વિકલ્પમાં પ્રાપ્ત થયા પડેલાં જ માત્ર ચાલ્યા કરે છે. બાકી તે દરેક માં પડ્યા તેનો વ્યવહાર રાગ-દ્વેષ થી રહિત હોય છે, અને નિર્વિકલ્પમાં તો વ્યવહાર બિલકુલ બન્યો જ નથી.

જ્યારે મનુષ્યના જીવનમાં કોઈ શુભ વાસના ઉત્પન્ન થાય કે 'આ સંસાર હું કેવા રીતે તરી શકું? આ ક્ષણ-ભંગુર વિષયસુખને બદલે સર્વદા અખંડ એકરસ આત્મસુખ મને કઈ રીતે પ્રાપ્ત થઈ શકે? ત્યારે તે પ્રથમ શુભેચ્છા ના નામ ની પહેલી ભૂમિકામાં પ્રવેશ કરે છે. પછી સત્સંગ, સત્શાસ્ત્ર ના વિચાર દ્વારા પોતાનાં કર્તવ્ય અને અકર્તવ્ય ને ખબર પડે પોતાનાં ચિત્તને બહિર્મુખ થતું અટકાવે છે; તેમજ તેમાં મલ-વિક્ષેપાદિ દોષોને દૂર કરીને, આત્મામાં શુભ વિચાર માં સર્વદા વિચાર રહે છે, ત્યારે તે 'શુભ વિચારણા' નામ ના ભૂમિકામાં આવે. ત્રીજા ભૂમિકામાં 'હું શિવસ્વરૂપ છું' એવું તેને સંપૂર્ણ જ્ઞાન થાય છે. અને તે અનુભવને દૃઢ કરવા માટે, કમે કમે જ પોતાનાં દેહાધ્યાસ ને વધારે છે અને વિષયવાસના નો ક્ષય કરે છે. આવસ્થામાં આત્મામાં એવા પરમપદના વિશ્રાંતિ કરવાનો પ્રયત્ન કરે છે. એ અવસ્થાને 'તનુમાનસા' કહે છે. આ ત્રીજી અવસ્થામાં નિવૃત્તિ ની છે. જેમાં આવી 'જ્ઞાત સ્વસ્વરૂપ છે' એવો નિશ્ચય તો વિચારથી જ થયો છે, પણ હજુ તેનો સર્વથા વિરોધ થયો નથી. આથી તે ત્રણ ભૂમિકાપર્યંત જગતનો વ્યવહાર કોઈક અંશે થયા જ કરે છે. પરંતુ જ્ઞાનનો એ વ્યવહાર સામાન્ય મનુષ્યોનાં સ્વાર્થ-પ્રધાન કલુષિત અને દુષિત વ્યવહાર કરતાં ઘણો વિશુદ્ધ અને રાગ-દ્વેષ થી રહિત હોય છે.

Date:-

ત્યારપછીની રેખા, પાંચમા રંગે દોરી - એ તબક્કે ભૂમિકાએ તે રંગનુકને 'પ્રત્યાપત્તિ', 'અસંસર્ગ' અને 'તુરીયા' કહેવાય છે. એટલે જ્ઞાન સ્વસ્વરૂપમાં તો સર્વદા જાગ્રત રહે જ છે પરંતુ જગત તરફ તો તે સ્વપ્ન કે સુષુપ્તિમાં રહે છે. તેના એટલે જ્ઞાનીને પોતાના માટે પોતાનો વ્યવહાર જ્ઞાન શકતો નથી. જે કે જીવનમાં વ્યવહારરૂપ પ્રારબ્ધ કર્મોને તે ફરજોક સમજ નિભાવતા હોય છે, તો પણ વ્યવહાર જરૂર તે પણ બાધના રહિત જ્ઞાન અને પ્રેરણાથી જ થાય છે. અપવાદ ઉદાહરણ પણ જ નથી. અંતિમ જ્ઞાનની ભૂમિકા 'તુરીયાતીત' એટલે વિદેહમુક્તિનો જ વિષય છે. એટલે પછી તેમાં ક્રિયાનો તો વાત જ કયાંથી રહી ?

જ્યાં રહસ્ય અવિદ્યાનો ત્યાં પણ બાકી હોય ત્યાં રહસ્ય જ પ્રવૃત્તિ થાય છે. અને અવિદ્યારૂપી બીજ નો બાધ થયા પછી પ્રવૃત્તિને બિલકુલ અવકાશ જ નથી. અવિદ્યા નું સ્વરૂપ શું છે? ઉત્તર એ છે કે 'જે જોઈએ ત્યાં પણ જ નકે તેનું નામ અવિદ્યા છે.' જે જોઈએ તે કાર્ય બાધશે તો તે અવિદ્યારૂપે જ રહેલાં વિદ્યા જ બની જશે. વાસના, ઈચ્છા, ચિત્ત, જીવ, અવિદ્યા એ બધી પર્યાય શબ્દો છે. બધા તે બધનું મૂળ 'અહમ-મમ' નું રૂપકરણ માત્ર જ છે. અને એ બધના વિરક્તિ તે નિર્વાણપદ છે. કોઈપણ ઈચ્છા એ જ સંસાર છે અને ઈચ્છાના રાહિત્ય એ જ મોક્ષ છે.

હે પ્રભુ ! 'જ્ઞાનીને હવે જગતમાં કોઈ પણ કર્તવ્ય છે કે નહી ?' ઉત્તર! જ્ઞાનીને જો કે આત્મસ્વરૂપના પ્રાપ્તિ બધા પછી કોઈ પણ કર્તવ્ય શેષ રહેતું નથી, તો પણ સંસાર માં માત્રનો વેગ આવતો જોઈને તે પ્રારબ્ધમાં સ્થિત રહી શકતો નથી, અને જનકિત માં રહેલા કર્મમાં પ્રવૃત્ત રહી જે આત્માનુભવને દઢ કરનારા અભ્યાસ તેમજ લોકાગ્રહ જે તે સર્વદા જાગવાના જ વ્યવહારો જ રહે છે. જેમને સંસાર માં સર્વ ભાગવંત પદાર્થો પર પરમ વૈરાગ્ય ઉપજ્યો છે, અને અસંગ તેમજ સત્ય આત્મા નાં સેવન કરવા જેમના વિષયવાસના સર્વથા દગ્ધ થઈ છે એવા જ્ઞાનપુરુષ જો ધનવાન કોઈ તો તેઓ પોતાના ધન ને પરોપકારી કાર્યોમાં વાપરીને તેનો સદુપયોગ કરે છે. સર્વના આપે તે મિત્રતા રાખે છે. દીનજનો

Date:-

પર દયા દર્શાવે છે. દુઃખ-દરિદ્રી જનોનાં દુઃખો દૂર કરે છે. અને સેવા પરોપકારના કાર્યો કરતાં પોતાનાં સ્વરૂપ માં જ સતત સ્થિર રહે છે. તેમનાથી કદી સ્વને પડ્યા કોઈ ચિત્તવૃત્તિ સ્વાધાર થઈ શકતો જ નથી. બીજાં કોઈને દુઃખરૂપ થાય તેવું કોઈ પગલું સ્વાધારણ, ભક્તો કે કૃપાળુ તેમનાથી કદી થતું જ નથી.

(૪) કુદરત વડે સર્વસ્વનો ત્યાગ કરે જ તેમનો ધારણ છે. ધ્યાન માં સહજસ્થિતિ રહે જ તે ધારણો સ્વાંગ છે. અને સ્વાધાર-જોગ પૂરણ માટે જ બુદ્ધસ્વરૂપ જેવા રહે જ તે ધારણી સ્વાકૃતિ છે. અહીં સર્વસ્વની સ્વાગને સમાધિ થઈ જાય છે એવા સ્વાત્મ-દર્શન ની સ્થા ધારણસ્થિતિ છે.

જ્યાં કુદરી સ્વાત્મપ્રાપ્તિ નથી થતી, ત્યાં સુધી જ મનુષ્ય દરેક દિશાઓમાં દોડતો રહે છે. સ્વાત્મસાક્ષાત્કાર થયો કે પછી કોઈ પગલાં લેવાનાં બાકી રહેતાં નથી. જ્યારે સ્વનો નિશ્ચય થઈ જાય કે કું નથી, બીજું કોઈ નથી, કોઈ જ નથી, પરંતુ કેવળ બુદ્ધ જ બુદ્ધ છે. તો પછી બધું પતી જાય છે. 'કું બ્રહ્મ છું' આ દરેક માત્ર ચિદ્રૂપ (ચિદ્રૂપ) જ છે. માટે

(૪) જ્ઞાનને માટે જે કુદરતી છે, કે જે દરેક માત્રનો ભાસ કરીને નિશ્ચયાત્મકે પોતાનાં સ્વરૂપ માં જ તેઓ સર્વદા સ્થિત રહેલું. પરમાર્થદૃષ્ટિએ દરેક માત્ર બુદ્ધરૂપ છે, કૃત્ય રહેશે આ ચિન્માત્રબુદ્ધ પોતાનાં સ્વરૂપનો ત્યાગ કદાપિ કાળ જ આ જગતરૂપે ભાસે છે. સ્વરૂપનો નિશ્ચય થતાં જ તેનો તરંગમાત્ર નિવૃત્ત થઈ જઈને તત્ક્ષણ બુદ્ધસ્વરૂપ મહાસાગર માં લય થઈ જાય છે. સ્થૂળ, સૂક્ષ્મ, જાગૃતિ, સુષુપ્તિ ઇત્યાદિ તેઓ માત્ર આ જગત દરામાં જ ભાસે છે. જ્ઞાનદશામાં સ્વને જગત માં જોવાનાં બાકી જગત સ્વરામાં જ વ્યવસ્થા જ ભાસે છે. બારણા માં સર્વત્ર એક ચિદાકાશ જ વ્યાપ્ત રહેલું છે. આનો અનુભવ જેવો કોઈ છે કે 'જેમ કું ચિદાકાશરૂપ છું તેમ જ સર્વ પાંચ ભૌતિક પદાર્થ પણ ચિદાકાશરૂપ જ છે. નામ-રૂપની ભાવના તો જેવા મનુષ્યોના છે. મારી નથી! સર્વ ચિદ્રૂપ કોચાથી નથી જેમ જેવા જેવા મૃત્યુ! જે સર્વ જગતનો જનો ના કલ્પના જેવા ભાંતિ છે. કોઈ જેમનું નથી અને કોઈ મારું નથી. મારા ચિત્ત જ ભ્રાંત થઈને જગતરૂપે રહ્યું છે. જે ચિત્ત જેવા દૃષ્ટિ વડે જુવે છે તેવું જ જગત તેને ભાસે છે. જ્ઞાન થયા પછી તો એક સ્વાત્મા જ સત્ય છે. આની સિવાય

Date:-

દેખે પદાર્થમાં રહેલ દોષ-ત્રુટિ કરી દાનવો સાથે યુદ્ધ કરે છે. કુકોઈ કેવળ સમય જ પસાર કર્યા કરે છે. માત્ર બાહ્ય જગતમાં મકુવિશ્વમાં કલ્યાણકર બળ સંચારમાં શાંતિના દીવા પ્રસારે છે. તેમનાં દર્શનમાત્રથી સંસારના થાકેલા સૌ કોઈ વિશ્રાંતિ પામે છે.

પ્રત્યેક પદાર્થનું ચિત્ત જેવા જેવા 'સત' કે 'અસત'ના કલ્પનારંગે રંગે છે, બધું જ તે થઈ ગયું છે. જેવા કલ્પના કરે તેવા વ્યવહારો તે ઉભા કરી ને ધારણા કરે છે. જ્યારે તે મનના ભાવના દૃઢ કરે છે કે 'કુ પદાર્થ બધે દેહ વિના કદી પણ રહી ન શકું. ત્યારે તેને નિરંતર દેહનું જ ભાન થયા કરે છે. અને જ્યારે તેને મનને નિશ્ચય થાય છે કે 'કુ દેહ નથી તેમ દેહ સાથે મારો કોઈ સંબંધ જ નથી. કુ તો કેવળ ચિદ્ઘન છું ત્યારે તેનું દેહભાન લય પામે છે.

બ્રહ્મવેત્તા બ્રહ્મમાં રહ્યા રહ્યાંથી કોઈ પણ પ્રકારનાં ક્ષોભ વડે ક્લેશ પામતા નથી, પરંતુ સંસારનું જગદાકાર રૂપરંગ જે જગતરૂપ ધારણ કરે છે બધું જાણે છે. પોતાની કલ્પના વડે જ પૃથ્વાદાન દેહધારી પાછો ત્રિલોકીરૂપ પણ તે પોતે જ છે એવા નિશ્ચયરૂપ બને તો તે બ્રહ્મસ્વરૂપ પામે છે. એ એક જ ચિત્તશક્તિ જ વિલાસ તથા સંવિલાસથી રહે જાય છે. યથાર્થમાં તો તે અનંત જેમનો તોમ(બ્રહ્મ) જ રહે છે.

મન વડે પૂર્વના વહેણે કોક પરિણામ નાં કોડા રહ્યા થયો, ત્યાં રહ્યામાં બધાંક દૃષ્ટ, શ્રુદ્ધ કે અનુશ્રુત પદાર્થો ને ભેગા થયો, પરંતુ એ પદાર્થો તરફ નજર કરતો બાકી પણ કોઈ બને તમારા ચિત્તસ્વરૂપ ને ભૂલ્યા રાકતા નથી. તે સત્તાસામાન્યરૂપે સર્વદશ્યોમાં ચિત્સત્તા જ રહેલા છે.

તમે જ્યારે કોઈ પદાર્થ સંકલ્પ કરો છો અને જ્યારે એવી ભાવના થાય છે કે 'કુ બનવા જ જાઉં' ત્યારે પહેલાં પ્રતિભાસિક રૂપે બને પછી વ્યવહારિકરૂપે તમને એવું જ ભાન થવા લાગે છે. જગત કેવળ વૃત્તિઓનો જ વિકાર માત્ર છે. વાસ્તવિક રીતે બ્રહ્મ સિવાય બીજું કોઈ જ નથી. શરીર, કર્મ, સુખ-દુઃખ, રાગ રાગ, ધર્મ-અધર્મ એ સર્વ સંસારના સંકલ્પ વડે જ ઉત્પન્ન થયા છે. વાસ્તવમાં જગત ને ચિત્તનું સ્ફુરણ પણ

Lakeer

Date:-

નથી. એ ચિત્ત તે ચિત્ત જ છે. આત્મપ્રાપ્તિ, પરમાત્મપ્રાપ્તિ, બ્રહ્મપ્રાપ્તિ કે મોક્ષપ્રાપ્તિમાંથી કોઈ પણ થતા નથી. એ બધું કૃત્રિમ છે. એ જ પ્રકારે જાગ્રત, સ્વપ્ન, સુષુપ્તિ ને તુરીય પણ કેવળ આભાસમાત્ર છે. એ અર્થમાં જે ચિદાકાશ-બ્રહ્મ-ચૈતન્ય બની રહેલું છે, તે જ અર્થ કાંઈ છે. જ્યારે ચિત્તનો ~~શાંતિ~~ શાંતિ નથી ત્યારે જાગ્રત ભ્રમમાં સ્થિતિ રહેવાથી 'સ્વપ્ન' અને અવિદ્યાના આવરણ વડે સુષુપ્તિ છે અને એ બંને નું ઉત્પાદન કરવાને તથા એ બંને અસત્ કોવાથી તુરીયાવસ્થા પણ અસત્ છે.

અર્થો બનેલ રહેલું નિર્વિકલ્પ પરમાત્મા અર્થમાં શાંતરૂપ છે એ જ સાચનો નિશ્ચય છે તેથી વિચારો કરવા કોવાથી ચિત્ત નિર્મળ માટે અધ્યાત્મજ્ઞાનમાં અર્થદા નિમગ્ન રહે છે. તેમનો સંસારપ્રત્યે નિર્વૃત્તિ રહે છે. તેથી અર્થદા અર્થ-રહિત કોવા છતાં અર્થવાળા કોવા છતાં વાસ્તવમાં એ બધુંય સંસાર કોવા છતાં તેઓ સદા સ્વસ્થભૂમિ જ રહે છે. અર્થ વિચારોમાં છતાં બ્રહ્મમાં જ રહે છે કારણ, તેઓ આત્માથી ભિન્ન કોઈ પણ પદાર્થ ને જોતા જાણતા નથી. જ્ઞાનસ્થાનમાં અધ્યાયો છે.

બધું જોતાં ભાંતિરૂપ પણ કોઈ વસ્તુ નથી મારા આત્મા સ્વાનુભવ ના જેવા દૃઢ થતા જોવાથી 'મારા સિવાય જ પરમાત્મા સર્વત્ર વ્યાપક છે' એવો નિશ્ચય ના બાદ વ્યાપ્ત જ વિવિધ પદાર્થોમાં વિવિધપણા અને અનેકતા ભાંતિ થતા જોવાય છે. બોધ અને બોધક માં અભાવે જ્ઞાન કોઈ નથી એ પણ પરમાર્થ દૃષ્ટિથી તે સત્ય જ છે. જેમકે પરમાર્થદૃષ્ટિથી વડે લો' કુંભાની કુંભ અર્થાત્ બ્રહ્મ કુંભ એવું કથન પણ નથી બનતું કારણ કુંભ. છેવટે મૌન રહેવું શ્રેયસ્કર છે. કારણ કે 'તે' મન અને વાણી ની પરને પ્રાપ્ત અર્થાત્ પરિચ્છેદ ને કરે છે...

'કુંભ મુનિશ્રેષ્ઠ! મેં મારું સ્વરૂપ જાણી લીધું છે. પરંતુ તેથી કોઈ કુંભ અન્યરૂપ નથી બની ગયો. પહેલાં જે બ્રહ્મ અસત્ આત્મા કુંભો, તે જ અને આજ જ્ઞાનથી નિજસ્વરૂપ આત્મા બની ગયો કુંભ. અજ્ઞાનથી વડે કુંભ નિર્વિકારરૂપ કુંભ. અસત્ય ને માટે જોવાથી કુંભ સંસારરૂપ બની ગયો કુંભ. નિર્વિકારરૂપ નિત્ય આત્મસુખમાં જેમાં ત્રિપુટી અર્થાત્, નિત્ય અને અનંત એવા આત્મસુખમાં જ સ્થિત કુંભ. બ્રહ્મ ભાવથી સત્ય થવાનાં કારણરૂપ જે અજ્ઞાન તેમાં

Lakeer

Date:-

કુવે સ્વભાવ (વિભાવ) થકેલો કોલાહલ કુવે મારા સમસ્ત સુષ્ટિ બ્રહ્મસ્વરૂપમાં જ રહ્યા માટે સ્થિર ન રહું ? સર્વદા સર્વરૂપ સ્વભાવ કુ પોતે જ છું. સર્વાધાર, સર્વવ્યાપક, સત્ ચિત્ સ્વીકારનાર કું જ છું. કોઈકાળ કોઈપણ પોતાથી ભિન્ન સ્વાધાર માં સ્વભાવ વડે કું કોઈ પણ સ્થળે નથી સ્વયં પરમશાંતિ સ્વરૂપ કું. આ સત્ ચિત્ રૂપ કું સ્વયં સ્વીકાર કુવાનો કું નથી ! અરરાટ ! આ નિર્વિકારરૂપ કોણ કેટલી સ્વાકારશીલ કે.

કું ઋષિશ્રેષ્ઠ ! અક્ષરબ્રહ્મે જે બ્રહ્મતત્વ ને મેળવ્યું છે. અક્ષરબ્રહ્મને સ્વયંપ્રકાશ એવું મોક્ષસુખ મને સહજ પ્રાપ્ત થયું છે. સંસારના સર્વ સ્વજનોથી વિરક્ત થયાં છે. અંતિમ પરમાર્થસ્વરૂપનો સાક્ષાત્કાર કેટલા પ્રયત્ન મારું બોધસ્વરૂપ પણ ઉદિત થયું છે જેમાં કોઈ અસત્, જન્મ-મરણ/ જરા-વ્યાધિ આદિ દુઃખોનો લેશમાત્ર નથી.!

વાંશાયક બોલ્યા : કું રામ ! કુવે તમે સ્વાત્મભાવ પ્રાપ્ત કરીને મનોવૃત્તિ તેમજ ચિત્તનો વિલય કરો. બ્રહ્મરૂપે સમદર્શી થઈને સ્વસ્વરૂપમાં જ નિઃશંક ભાવે સ્થિત રહો. સંપૂર્ણ જ્ઞાન તમારા કુદયમાં ઉદિત થયું છે.

રામચંદ્રજી એ વિનમ્રભાવે કહ્યું કે મહારાજ ! કુવિદ્ય જેમ કુવિદ્ય કોમળ એમ જ્ઞાન પણ મને સુષ્ટિ બ્રહ્મરૂપે દેખાય છે. કુવે વિષયસુખ માટે ઉત્સુક નથી. જ્ઞાન પ્રાપ્તિમાં કું માં મારી સ્વાત્મબુદ્ધિ નથી. મોટું વિચારણા થયું જ્યને જ્ઞાનિજનોના સિદ્ધસ્વરૂપે કું સદાકાળ જાગ્રત જ કું. કુવે સ્વાધિષ્ઠાન કાર્ય કરતાં કરતાં જ્ઞાનાવસ્થા જ કરીશ.

ભલે સૃષ્ટિ ઉથલપાથલ પડો, મેરુ ચળો કે વિપત્તિ નું પહાડ શિર પર તૂટી પડો કેવા ન કું, કું મારા સ્વરૂપમાં સર્વદા સ્થિર રહીશ. જ્યાં સુધી જ્ઞાન કાયમ કે ત્યારે નિર્મળ ભાવથી સંસારપાલન કરીશ પરંતુ સદાનો બ્રહ્મ સમાધિ જ્યે બ્રહ્માનંદમાં જ સ્થિત રહીશ.

આ ગ્રંથનું શ્રવણ, વાંચન, વિચાર સર્વદા શ્રેયસ્કર રહ્યું છે. આવો કોઈ ગ્રંથ નથી જેમાં સર્વસમાવિષ્ટ છે. આ ગ્રંથનો વિચાર એ વેદાંતનું પરિપૂર્ણ જ્ઞાન થાય છે. જેમને એવો વિષયરસ જ્યે સંસારમાં જોતરાયેલા પડ્યા કમરા કોઈ જ્ઞાન પામશે તેને સ્વયં સ્વરૂપમાં સદા વર્તે છે. સ્વસ્તુ

યોગવાસિષ્ઠ-સાર. ૨.

૬: નિર્વાણ પ્રકરણ. પૂર્વાર્ધ

Date:- 21-6-25

S. 1 કૈકેય વ્યવહાર નું વર્ણન.

વાલ્મીકિ બોલ્યા: હે રામ! હવે નિર્વાણ-પ્રકરણ શરૂ થાય છે જે પ્રકરણ જ્ઞાનવાળાને મુક્તિ આપે છે. એટલું કહીને વસિષ્ઠ મુનિ ચૂપ થઈ શ્રીરામચંદ્રજી ને કહ્યું જે હવે સમય થયો છે એકાંતમાં જવાનો કેમ કે સાંજ નો સમય થયો હતો. એમ કહી પછી સર્વ શરીર નાં ત્યાગ મુનિ ને મુનિજી ના વાક્ય નાં ચમત્કાર થી તત્કાળ કૈકેય દેશ નો રાજા થયો. એવું જોઈને રાજાદિક હતા તેમ સ્થિર થઈને બેસી ગયા.

હે રામચંદ્રજી, તમારે પોતાની બુદ્ધિને વિષે જે સંપૂર્ણ શંકા હોય એ વિષય નો વિચાર કરીને હવે જે રીતે યોગ્ય (✗) મારા કહેલા વિચારો ને અનુસરી ને જે વ્યવહાર કર્યા કરશો તેમ સંસાર માં વર્તવાથી નહીં, હવે વ્યવહાર ચમત્કાર ના કરવો. શાસ્ત્રોક્ત સિદ્ધાંતો ને હૃદયમાં રાખી ને જેમાં જે યોગ્ય લાગે એ જોઈએ ત્યાં.

S. 2 પૂર્વકથિત વિષયો નું સ્મરણ:-

વસિષ્ઠ બોલ્યા: હવે જ્ઞાન પ્રાપ્તિ માટે આવું પ્રકરણ સાંભળો, જેના શ્રવણ માત્ર થી પ્રાપ્ત થશે. પૌરાણિકાં, ઋષિઓએ જેવા ત્રણ પ્રકારના ભેદો જે સંસાર નો કહ્યા છે. માટે પૌરાણ અને ત્રણેય પ્રકારોને પ્રાપ્ત કરવાનો ઉપાય કહું. જ્યારે તત્ત્વ ચમત્કારથી જ અજ્ઞાન નાશ પામે છે, અને જ્ઞાનાગ્નિ દ્વારા થાય ત્યારે જ જીવ વિજ્ઞાનં પરમપદની પ્રાપ્તિ થાય છે. જેમ, કાલ વગેરે ના મતાંતર જેમ નથી, અને જેનો જ્યાંથી કે અંત છે જ નહીં એવું બ્રહ્મ જ કેવળ જ્ઞેયને પ્રાપ્ત થવાને જગતરૂપે થયેલું છે. દેશકાલ વગેરે સહિત પદાર્થો નાં મધ્ય વગરનું શાંત અને સર્વમાં રહેલું જોવા જેવા સત્યસ્વરૂપે રહેલું કેવળ બ્રહ્મ જ છે; બીજા કોઈ-પણ (જગત) નું સંભવવું જ નથી, એવો નિશ્ચય કરીને તથા 'હું છું' એ અભિમાન ને અંદર થી ત્યાગ દઈને એ મુક્ત સ્વરૂપવાળા, વ્યાપક, એકરૂપ, શાંત અને આકાશ સમાન થાવો.

હે રામ! ચિત્ત નાશ, જ્ઞાનિત્વ નાશ, મન નાશ અને જગ નાશ. જે કહ્યા ચિત્ત આદિક કલ્પનાવડે બ્રહ્મ થી જ થયેલા છે. જે જે ભોગ્ય પદાર્થો છે, જે જે ભોગાવલંબિયો છે, જે જે સ્મૃતિઓ છે અને જે જે ભોગોની રચનાઓ છે તે સહિત આદિ તથા અંત વિનાનું

Date:-

અને સમુદ્ર જેવું ભરપૂર પ્રેમ જ પૂરાયેલું છે. સર્વત્ર સ્થળનાં પદાર્થોમાંથે સૌન્દર્યમય પરમપ્રેમ જ પૂરાયેલો છે. પરમપ્રેમ વગર જગતમાં કોઈ પદાર્થ નથી. કોઈપણ ફરતા હોય એવા પદાર્થોમાંથે, ઉડતા પદાર્થોમાંથે, ચાલતા પદાર્થોમાંથે, વાદળમાં, વૃક્ષોમાં, વેલામાં અને ડાળખામાંથે પ્રેમ જ રહેલો છે.

જે પ્રેમ સ્થાવિરના બધા સ્વરૂપોમાં રહેલો છે અને સમુદ્ર જો જેમ ભરપૂર છે. જ્યાં સુધી સ્વજનો જોવા મળે છે, જ્યાં સુધી પ્રેમીજનો આવતા છે અને જ્યાં સુધી જગતમાં જીવંતતા છે ત્યાં સુધી જ ચિત્રણો, સ્મરણો, મિલનો તથા ગીતોનો જન્મ થાય છે. જ્યાં સુધી કોઈ માં દયા રહેલી છે અને જ્યાં સુધી કોઈ પદાર્થમાં દયા આવતી છે ત્યાં સુધી જ ચિત્ર લખવું ગમે અને કાવ્ય સૂઝી આવે છે.

જ્યાં સુધી સાહજિકતા કે સમાજમાંથી પૂર્ણવિરામ ન મૂકવાની ફરજ થઈ ન હોય અને પૂર્ણતા દેખાતા પામતા હોય ત્યાં સુધી જ ચિત્ર સ્મરણો કરવું ગમતું રહે છે. જ્યાં સુધી સ્વજન વિચાર કરવાની શક્તિઓ રહ્યા કરતા આવતા હોય ત્યાં સુધી જ ચિત્ર લખવું પદાર્થો જોવામાં આવે છે.

જેમાં મનને સ્પર્શતા રંગો ટકી ગયા હોય, રચના માં પાણીપર ભરોસો કેળવાઈ ગયા હોય અને રંગોના નિર્ણય બુદ્ધિમાંથી પ્રાપ્ત થયો હોય, તે પુરુષો ચિત્રમાં વિશેષ ગાઢા પામી ગયા છે. જે ચિત્રમાંના તુરંગો અંગે મિત્ર દૂર થયા છે અને ચિત્રમાં રંગોવાળા અને રેખાંકનો અનુભવ પુરુષો કર્યો છે તે જ પુરુષ ચિત્રમાંથી મુક્તિ માંથી સાચુંપણ કેળવી મેળવે છે. સંસારના જુદાં વ્યવહાર સૌન્દર્યમય વ્યવસાયો બિલકુલ કરતાં અને જેમાં ચિત્રમાં જે સહજ જોવા મળ્યું થઈ ગયેલું હોય છે એવા પુરુષ જો ચિત્ર લખવા બાબતમાં કોઈ ખાસ જોવા ના બેસતા જ થયા નથી.

સ્વરાળ ઘોડા તરંગો જ પેદા કરે છે. પરંતુ જેનું ચિત્ર વ્યવસાયમાં જે પગભર થઈ ગયું તે પછી કદી જોવામાં આવતું જ નથી. મકાનમાં, ઝાડપાનમાં જોવા મળતું ચિત્ર સ્વાભાવિક જ હોય છે તે ચિત્રોમાં રહેલાં રંગો ખીલેલા છે. તેમાંનો વિષયકુદરત કોઈ પદાર્થના તે રંગો જ રંગાયો છે. અને વિષયકુદરત રંગાયેલાં પડ્યા અર્થના સંબંધ જોવામાં તે જુએ છે તેના તેરંગોમાં એકપડ્યું, તે પડ્યું કે તેના બળી

Date:-

બાકીના પ્રકરણ જેવું નથી. પોતે સર્વદા બ્રહ્મના સમાધિમાં જ પોતાના સ્વરૂપમાં બ્રહ્માકારવૃત્તિ પ્રકટે જે વૈતભાવવૃત્તિને અવિદ્યામાં ફેંકવા કરતાં મોક્ષાકાંક્ષી પુરુષને અંદરના ચિત્તભાગે વિદ્યમાન ગુરુ માટે નિવૃત્ત થઈ જવા છે.

જેમ બાકીનું બધું કરી ફેંકવું જ નથી એમ તે કરી મોકૂફ રાખવું નથી. મૂક પોકોના જે ચિત્ત બાજના બાકીના ફોરવે છે તે જ કરી કરી જેમ તે છે. પરંતુ તત્ત્વવેત્તા તે ચિત્ત કરે સ્વરૂપ વિચાર જેમ-મરજી મરાડ કે છે.

જ્ઞાત બ્રહ્મ નું જ સ્ફુરણ છે, જ્ઞાતના સત્તા બ્રહ્મના સત્તાના જુદી નથી. જેમ પરમાત્માને બ્રહ્મથી જોઈ નથી એમ બ્રહ્મને જ્ઞાત થકી જોઈ નથી. વૈતભાવમાં જ બ્રહ્માંડ રહેલું છે, માટે વૈતભાવ જ છે અને બ્રહ્માંડ નાં ઉત્પત્તિ સ્થિતિ લય મિથ્યા છે, માટે તમે જ્ઞાતના ઉત્પત્તિ સ્થિતિ લય વિચારી બુદ્ધિને પડ્યા દો. આ 'રામ' એ નામથી ઓળખાવું કરતું જે શરીર છે તે તમે પોતે નથી. તમને તો ઈંડ વગેરેના સ્વરૂપમાં જ કેમ થવી જોઈએ? 'આ સ્વરૂપનું જ્ઞાત સર્વદા વૈતભાવમુક્ત છે' એમ મનો તો માત્ર વૈતભાવ નાં સ્વભાવ ને જ વિચાર કરો. વૈતભાવ શુદ્ધ છે, અવિદ્યા-અંત રહિત છે તો પાછા તેમાં ઈંડ, વસ્તુ, જ્ઞાત જ્ઞાતા સ્વભાવોના કલ્પના કેવા રીતે સંભવે? તમે સ્વયં ચિદાત્મા છો, અંશોના રહિત છો, અવિદ્યા-અંત વગરના છો પોતાનાં બ્રહ્મ સ્વરૂપ નું જ સરજ કરો. જે સ્વરૂપ ને વારંવાર જઈને ઈંડ અવિદ્યા કે મહર્ષિત જ થારો. તમે વૈતભાવ રૂપ ચિત્તને પાછા અને નિશ્ચિંતાદ્ય અખંડ ચિદ્વિલાસ પદને જે મહર્ષિત જ્ઞાતને પૂર્ણ સ્વભાવવાળું કરી દો. તમે પૂર્ણ સ્વભાવવાળા છો, જ્ઞાત છો, વૈતભાવ છો અને બ્રહ્મરૂપ છો.

જ્ઞાતના ઉત્પત્તિ સ્થિતિ લય તમે જ છો. સ્વરૂપમાં પદાર્થોનું જે અંદર જે પરસ્પર જ્યાં ત્યાં ઉદ્ભવ દેખાવા વિલાસ છે તે મિથ્યા ફોલાયા તે તમે જ્યારે. અને તે તમને પડ્યા જ્યારે. તમે સ્વરૂપ માં રહેલા છો, સર્વરૂપ છો અને સર્વના જ્યારે પડ્યા છો. હે વૈતભાવરહિત સ્વરૂપ! હું તમને પ્રણામ કરું છું. અવિદ્યા-અંત રહિત, વિશાળ અને ઈંડ્રિયોના વિષયોના ગર્ભના પેઠે ઘાટું જે વૈતભાવસ્વરૂપ છે, તે જ તમે છો. તમે આકાશના પેઠે નિર્લેપ છો. સુખદુઃખ

Date:-

અહિલ્યાબાઈ નથી. માટે સ્વયં થાઓ. હે રામ! તમે જે પૂર્ણ સ્વભાવવાળા છો, તેમણે જે પ્રણામ કર્યું છું.

5.3 પૂર્ણ સ્થિતિના પ્રશ્નના ઉપાયનું વર્ણન :-

વશિષ્ઠ બોલ્યા : હે રામ! જે શૈલવત્ અખંડ બ્રહ્માંડોના કલ્પના નું અધિષ્ઠાન છે, તે શૈલવત્ તમે છો. શેલ બનાવવા કરો. હે શૈલવત્સ્વરૂપ! તમે જન્મ-મરણથી રહિત છો અને સંસારના સંબંધરૂપ પગ રહિત છો. માટે તમારા માં બાકીના વગેરે કલ્પ રહેલાં છે તે કહું. શૈલવત્ પોતાપણા જેવડું અને બાકીના અધિષ્ઠાનો રહેલ છે, તો તેમાં 'જે' એ રાજાનો અને તેના અધિષ્ઠાનો પ્રસંગ જ રહ્યો છે. તેથી તમારા સ્વરૂપમાં જ 'રામ' એ નામરૂપ મોજું ઉઠેલું છે. અનુભવ દ્રષ્ટિમાં પૃથ્વીમંડિત શૈલવત્ પરબ્રહ્મ થી ભિન્ન નથી. જેમાં શૈલવત્પણા અભિન્ન છે, શૈલવત્પણા અનુભવ ભિન્ન નથી, આકાશના જળ ભિન્ન નથી, જીવપણા ભિન્ન નથી, મન પણ ઇન્દ્રિયો ભિન્ન નથી, શરીર પણ જગત ભિન્ન નથી અને જગત પણ ભિન્ન તો કાંઈ છે જ નહીં; માટે સઘળું જગત શૈલવત્ જ છે. આ પ્રમાણે અખંડિત ચિદાકાશ માં આ જગતરૂપ મોટું એક પ્રપંચ રચેલું છે, પણ વાસ્તવિક રીતે જોતાં કાંઈ પ્રપંચ જ નથી; અને પ્રપંચ જ ન હોવાથી તેના બાંધો-કાળ, કે હેતુ કાળ જેવા અવયવ પણ નથી. આ સઘળું સ્વપ્નપ્રકાશ છે. અનંત છે. અખંડિત છે. અજ અભાસ માં આકાશ જેવું જ છે. કાંઈ માં કાંઈ રહ્યું છે એમ છે જ નહીં. જે આ જગત છે તે શુદ્ધ જ શુદ્ધ માં ઉપજેલું છે, બ્રહ્મ માં બ્રહ્મ જ અધિષ્ઠાન પામેલું છે, સત્ય માં સત્ય જ રહેલ પામેલું છે અને પૂર્ણમાં પૂર્ણ જ રહેલું છે.

બ્રહ્મવેત્તા ને અર્થ કાંઈ પોતાપણા થી ભિન્ન જ દેખાતું નથી તેના તેને ત્યાગ પણ છે જ નહીં. ગ્રાહ્યપણાની બુદ્ધિ જ ન હોવાથી તે વાસ્તવ માં કાંઈ ગ્રહણ કરતો નથી. આત્મા અને જગત એ બે શબ્દો ભિન્ન દેખાતાં તેને અભિન્ન અભિન્ન જ છે. તમે પોતાના અંદર આકાશના જેવું નિર્લેપ રહો. બારણ મારો બાળવા બનાવ થયેલા મોટા ગ્રાહ્ય ને પણ જે પુરુષ પોતાનો આત્મા જ ઠગાઈને અત્યંત પ્રસન્ન ગણે તે જ પુરુષ બ્રહ્મવેત્તા છે. જે વસ્તુ મુદ્દત છે જ નહીં તેને છે એમ માનવી એ જ માયા કહેવામાં આવે છે.

Date:- 22-6-25

એ માટે આત્મજ્ઞાન જ જરૂરી છે એમાં સંદેહ નથી.

S.4 વ્યાપક આત્મા એક જ હોવા છતાં કલ્પિત ઉપાધિ ભેદોનાં લોગારણ અનેક પ્રકારે પ્રતીત થાય છે. ભોગોના તૃષ્ણારૂપ એવો ક્લેશ શાંત થાય છે ત્યારે જ સંસાર નષ્ટ થાય છે. માટે આ ચૂડાલાનો તમારે હૃદયમાં વરણ કરના પેઠે ધારણ કરી લેવું.

S.5 રામચંદ્રજી નો સ્વાનુભવ.

રામ બોલ્યા: અહો! આપનાં વાક્યોના અર્થનાં ચિંતન થી હું વૈતભ્રમથી પ્રબુદ્ધ થયો છું. આ જગત જેમાં અજ્ઞે આદિ જ છતાં ક્ષીણ થઈ ગયું છે. હું મારા ચિત્તમાં પરમ શાંતિને પ્રાપ્ત થયો છું. હું શાંત થયો છું. નિર્વિકલ્પ થયો છું આત્મપદમાં સદા જાગ્રત પેઠે સ્થિર થયો છું. હવે યથાર્થ બ્રહ્મરૂપે જેવું છું. મારા સંદેહો દૂર થઈ ગયાં છે. આજે હું મારા મૂળ સ્વભાવને પ્રાપ્ત થયો છું. હું મને પોતાને પરમ પુરુષાર્થ કરું છું. સ્વપ્નપદાર્થ જેમાં ના કંઈ જોવું જ નથી. આપના ઉત્તમ ઉપદેશથી પોતાનાં સ્વરૂપ બોધનુભવ જે તાકે ચોક્કસ વારની જેમ જે સર્વદા પ્રકાશરૂપ જાગૃપ્તિને પ્રાપ્ત થયો છું.

S.6 ઈક્ષુ તથા જ્ઞાનનું વિદેહરાજ તથા જનકનું સ્વરૂપ:-

વશિષ્ઠ બોલ્યા: હે રામ! જ્ઞાનને ચુકી તમામ જમિદ નાં સિદ્ધાંતને અનુસરી જ કહ્યું છે. હવે ઇક્ષ્વાકુ મિદ નો વંશજ રાજાને કહું છું. જેથી તમારો વિશ્વાસરહિત વહેમ અને ખોટું જમજ્યાનું સિદ્ધાંત જે બધું પડોશના રાજ-બારવટિયા નાં પડ્યા કુંભ્યે દૂર થઈ.

જનકના જે વંશ રહેણાર મૂર્ખ માણસને જ્ઞાન જેવાં કેટલાંયે જ્ઞાનીપુરુષના ભરવામાં ઉદ્દેશ થતો હોય છે. જેમાં જેમ જ્ઞાનપદને તાકે ઇન્દ્રિયો ભણે કોલિત થઈજાય તેમ તે માણસને દેખાતા જ છે. પરંતુ, જ્ઞાનમાં શરીર સાથે ભાગવું ભળવાનું નથી તેમ શરીર જે પડ્યા જ્ઞાનમાં સાથે કશું ભાગવું ભળવાનું નથી. જેમ પ્રકાશ અને અંધકાર પરસ્પર વિરોધી છે, તેમ શરીર અને જ્ઞાનમાં પરસ્પર વિરોધ છે. જ્ઞાનમાં જન્મ-મરણ આદિ સદાનાં ભાવ-વિકારોથી સર્વદા રહિત અને નિર્લેપ હોવાથી કદી પણ એમ જે ઉદ્દેશ પણ પામતો જ નથી. જ્ઞાનમાં સર્વદા પ્રકાશરૂપ જ છે.

Date:-

જેમ શરીર પથરા જેટલું જડ છે, અસત્ છે, તુચ્છ છે, વિનાશી છે. અને પોતે જ્ઞાનમાળ સત્તા થી સત્તા પામેલો હોવા છતાં પણ જ્ઞાનમાં જ દુઃખ કરનાર હોવાથી દુષ્ટ છે. માટે જેને જે મળ્યું હોય તે પાછા દેવું અને જ્ઞાનમાં રહે એ માંગ જ્ઞાનમય જે જ્ઞાનસ્વરૂપ છે તો દેહમાં જેટલું જે બાકી રહે છે. દેહ અને જ્ઞાનમય કહેવા પડ્યા જ્ઞાન અને જ્ઞાનમય બંને જ્ઞાનમય દર્શાવવા પડ્યા બંને; તો પછી બંનેમાં પરસ્પર માં સુખ-દુઃખોથી સુખ-દુઃખ થવા કેમ બને? દેહ કે જે સ્થૂલ છે તે અજ્ઞ કેમ થઈ શકે? અને જ્ઞાનમય કે જે અજ્ઞ છે તે સ્થૂલ કેમ થઈ શકે? ગમે તેવા વિચારો ગોકવવામાં આવે, તોપણ બુદ્ધિ દેહાદિક કુ જ્ઞાન જણે. જ્ઞાનમય સર્વવ્યાપક છે તે કયાં પડ્યા જેને દેહ સાથે સંબંધ થયો જ નથી. જ્ઞાનમય દેહમાં રહ્યા કયાં પડ્યા દેહનો જ્ઞાયક્ષ જેમ ભાગવો નથી. જ્ઞાનમય દેહનો જ્ઞાયક્ષ જે જ્ઞાનમય સત્તાથી જ દેહના સત્તા છે. જ્ઞાનમય દેહ સાથે રહેવા કયાં નિમિત્ત કોવાથી જેને દેહમાં જેવા, મરવા, વિનાશ, સુખ-દુઃખ, કોણ કે બુદ્ધિ જેવા પડ્યા થવાથી.

દેહમાં જ્ઞાનબુદ્ધિ કરવાથી જન્મ-મરણ આદિ બધા રહે છે પડ્યા બુદ્ધિમાં જ્ઞાનબુદ્ધિ ના જેવા કેમ જળમાં તરંગો તો સમુદ્ર જેટલામાં જ હોવાય છે, તેમ બુદ્ધિમાં તે બુદ્ધિ બુદ્ધિમાં જ હોવાય છે. જ્ઞાનમય પોતાની સત્તાથી રહેલાં દેહરૂપ ઘરને અનુભવતો હોય છે. દેહના વિકારોમાં જે જોડાય જવાથી કયાં પડ્યા દેહમાં અહંતા જોડાય થવાથી. દેહ જે અને જ્ઞાનમય બુદ્ધિપૂર્વક જ્ઞાનયોગ કરવામાં આવે, તો સત્ય જણાયેલા જ્ઞાનમાં જ સ્થિતિ પ્રાપ્ત થાય છે અને દેહરૂપ અજ્ઞાનનો વિનાશ થઈ પામે છે. દેહમાં અને જ્ઞાનમાં ખરા તત્ત્વનો વિચાર કરવા દેહનું મિથ્યાપણું પ્રકટ થાય છે, અને જ્ઞાનમય સત્યપણું પ્રકટ થાય છે. જેટલે જ્ઞાનનો વિચાર કરવાથી અને રાગ પર વિજય થવાથી, તે મુક્ત પુરુષો જેવા થવા પડ્યા જેક છે.

5.7 કામ બુદ્ધિથી થતાં અધઃપાત :-

જ્ઞાનમય દૃષ્ટિએ વડે જ્ઞાનસ્વરૂપમાં સ્થિર જો અનેક સ્થળો દોરે છે તે અજ્ઞાનનો મહિમા છે. જેટલો દેહ તે જંદગી, જંદગીની ઉપમાઓ થાય છે તે બધો અજ્ઞાન જ છે. કામના દેહ તો નિમિત્ત માત્ર માં જ રહ્યો છે.

Date:-

કોઈપણ માં રહેલ સદાકાળ બ્રહ્મમાંથી સૃષ્ટિને બનાવનાર અને કોઈપણ માં લેખો સંહાર કરી નાખનાર કેટલાક એવા મોટા દેવતાઓ કોઈ કોઈ સ્થાનમાં છે એ પણ અસત્ય જોઈ માંડિયા છે. સ્વર્ગ મોક્ષમાંથી અને ઉદ્યાનમાંથી કોઈ કહેતો નો પૃથ્વી કરી નાખનાર કેટલાક રહ્યો પણ પરબ્રહ્મ માં રહેલા છે એ પણ અસત્ય જોઈ માંડિયા છે. એવા એવા રહ્યો પણ જેમાં નિર્માણમાંથી ઉત્પન્ન થાય છે અને મરી જાય છે, એવો પણ એક દેવ જોઈ છે; કેમકે ઉદ્યાનમાં ફળોના વિવિધ અનંત છે. અનેક સંકલ્પોથી ભરેલા અને વાસ્તવિક રીતે જેમાં કોઈ પણ સંકલ્પ નથી એવા બ્રહ્મપદમાં કોઈ અજ્ઞાની તે દેખાડનાર કોઈ કોઈ શક્તિઓ સંભવતા નથી ? અજ્ઞાની શક્તિ એ સંભવે છે. આ રીતે અનંત ફળોના ઉત્પન્ન થયેલા પદાર્થો માં અનુકૂળના યોગ્ય રહેલા આ જગત રચાયેલું કહેવાય છે, તે પણ અસત્ય જોઈ માંડિયા છે. જે જે રચાયેલું, વિચારેલું, ભાવ કરેલા, જડ-ચડ્યા તથા ઉત્પન્ન થયેલા છે અને સુખદુઃખના પરંપરાએ પણ કુદવું રહ્યા છે એ બધું અસત્ય જોઈ અંદરકારની જ વિભૂતિઓ છે.

૬.૪ કાર્યરૂપ અવિદ્યા નું વર્ણન :-

વિસ્તારક ભોક્તા : આ અવિદ્યારૂપી ચિત્તમાં સુખ-દુઃખ જન્મ, સ્થિતિ, નાશ અને અસત્ય એ રૂપે દિવસે દિવસે વધતાં જાય છે. પોતે જે સુખસંપત્તિ અને ભોગવે છે, તેના વધારે ભોગવવા માટે રાગરૂપી અવિદ્યા ઉદ્ભવ પામે છે. તે દ્વેષ, દ્વેષ કરવાની અને દારિદ્ર અને દુઃખમાંથી દ્વેષ જન્મ તૃષ્ણા આદિ ઉદ્ભવ પામે છે તે પાછી દુષ્ટ વાસનાઓથી ચોર જેવા અજ્ઞાનીના પૃથ્વીના કરવાને દુઃખ આપે છે. અસત્ય રૂપ અવિદ્યા વૃદ્ધિ પામે છે તે બધી અસત્ય ગાઢું કરે છે.

આવા વિચારથી જે સત્ય જોઈ વૃદ્ધિને પામ્યા થાય છે. અને તે વૃદ્ધિના પાછી સત્ય જોઈ વૃદ્ધિ થાય છે. કોઈ આમ! બ્રહ્માંડો માં જે કોઈ મોટા માંડિયાનું અજ્ઞાનિયા આદિ દેવતા રહ્યો છે અને જે કોઈ જુના ખડ માં ટુકડા બનીને કુલડું દેવતા રહ્યો છે તે અજ્ઞાની અવિદ્યા જ છે એમ વિચાર માં બેસીને થી બાંધેલા છે એમ સમજો. એ દેવતારૂપ અવિદ્યા વિચારબોધ થી બાંધેલા જેવાથી જ્યારે જ મોક્ષ થાય છે.

Lakeer

Date:-

S.Q વિદ્યા અને અવિદ્યાનાં સ્વરૂપનું વર્ણન.

રામ બોલ્યા: હે ગુરુ મહારાજ! વિષ્ણુ તથા શિવ આદિ અવતારો કે જેઓને મુક્ત અને પરમેશ્વર ગણવામાં આવે છે તેઓ પણ અવિદ્યાગ્રસ્ત જ છે, એમ આપનાં મુખેથી સાંભળીને મને શંકા થઈ છે કે મુક્ત પરમેશ્વર અવિદ્યાગ્રસ્ત કોણ અને કેમ કેમ બંધાય?

વસિષ્ઠ બોલ્યા: મારાપણાં કલ્પિત સંબંધ જે સહે જે વસ્તુ અવસ્તુમાં આવવામાં આવે છે તેને કોઈપણ કલ્પિત દ્રશ્યનો અવકાશ ન આપીએ, તોજ તત્ત્વ શાંત જ છે. વાસ્તવિક અસ્તિ છે, જ્ઞપ્તિ છે, પ્રકાશરૂપ છે અને અદ્વૈતી કલ્યાણસ્વરૂપ રહિત જ છે. જ્યારે કેવળ સત્તા, પ્રકૃતિ જો પોતે પ્રકૃતિવસ્તુમાંથી પોતાની જોડે જ કલ્પનારૂપ જગા ઉદ્ભવ પામે છે. એ જગા પ્રથમ સૂક્ષ્મ પછી મહા અને છેવટે સ્થૂલ એમ ત્રણ પ્રકારે ઉદ્ભવ પામે છે. પ્રથમ સૂક્ષ્મ જગામાં પછી જે જગા આવરણે કલ્પવામાં આવે છે, ત્યારે મહામ એટલે ડિફરન્શિયેટેડ થઈને રહે છે. અને જે પછી વિશ્વરૂપે કલ્પવામાં આવે છે ત્યારે તે જગા સ્થૂલ થઈ વિશ્વરૂપ બની રહે છે. આ રીતે ત્રણ શિખરોમાં એ એકની એક જગા છે, પણ ભેદના ત્રણ પ્રકારની કલ્પનામાં આવે છે. જગા જ પ્રકૃતિ કહેવાય છે અને તેમાં આવે, રજ, તમ એ ત્રણ ગુણો છે. એ ત્રણગુણોની સામ્યાવસ્થા જે પ્રકૃતિ છે, તેને જ માયા અવિદ્યા કહેવે. એ અવિદ્યા જ જુદાં જુદાં સંસારરૂપ છે અને એ અવિદ્યા નો અંત છે તે પરબ્રહ્મ છે. કુલે જે ત્રણગુણો કહ્યા તેમાં પણ સત્ત્વગુણ ત્રણ પ્રકારનો, રજોગુણ ત્રણપ્રકારનો તથા તમોગુણ પણ ત્રણ પ્રકારનો છે. આમ ગુણોના ભેદને લઈને અવિદ્યા માં ભાગ પાડ્યા છે. જે જોઈ એ છીએ તે સઘળું એ અવિદ્યાથી જ કલ્પાયેલું છે. ઋષિઓ, મુનિઓ, સિદ્ધો, જોગી, વિદ્યાધરો એમને દેવતાઓ એ સર્વ અવિદ્યાનો સાત્વિક ભાગ છે એમ સમજો. સાત્વિક ભાગમાં પણ જોગી એમને વિદ્યાધરો એ તમોગુણનાં સંસર્ગવાળો ભાગ છે, મુનિઓ તથા સિદ્ધો એ રજોગુણનાં સંસર્ગવાળો ભાગ છે, અને ઋષિરાજ આદિ દેવતાઓ શુદ્ધ સત્ત્વમય ભાગ છે. શુદ્ધ સત્ત્વમય દેવતાઓમાં વિષ્ણુ તથા ઋષિરાજ આદિ દેવતા એ સત્ત્વપ્રધાન જીવન્મુક્તોમાં, પોતાનું શુદ્ધ સ્વરૂપ જે જાણ

Date:- 23.6.25

કરવું વગેરે અપ્રકૃત રૂપોને લીધે, અવિદ્યા ના અધ્યાસના પ્રકૃત અધ્યાસને અર્પણ પામેલા છે. (અધ્યાસ થી જ બધુંજ છે). માટે પ્રશ્નકાર કહેવાયા છે. કે રામચંદ્રજી ! પ્રકૃતિ, વિકૃતિ અને અહંકાર-તેઓ સ્વાભાવિક રીતે જ બાધ્યપુરુષ છે માટે જે પુરુષ તેઓના ઉપાસના કરે છે તે પણ પુનર્જન્મ માં જકડી પડતા બાધ્યપુરુષ થાય છે. સાધ્યપુરુષ નાં મુક્ત ભાગ એ સદાશિવ આદિ પુરુષો કે જેમનાં શરીરો જગતપ્રકૃતિ રૂપે છે. તેમના શરીર રૂપનાં મુક્ત બાધ્યપુરુષ રહે છે. એને મહાત્મારૂપે કલ્પનો અંત પર્યંત તેમનાં શરીરો નો પણ અંત આવે છે ત્યાં મુક્ત પુરુષ પ્રકૃતિ-સ્વભાવ માં રહેશે. અને જગત નો પ્રલય-અંત પછી બાધ્યપુરુષો ફરીથી પ્રકૃત થાય છે. મુક્તપુરુષ વિશ્વરૂપ પણ આજ પ્રમાણે છે. આ જગત અવિદ્યા નું કાર્ય છે તેના પ્રલયમાં અવિદ્યા કારણ માં જાય છે. અને જે કારણ છે તે જ અંતરંગ માં કાર્ય રહ્યું છે. જેમ પાણીમાંથી પરપોટો ઉદ્ભવે પામે છે તેમ મુક્તપુરુષ પ્રકૃતિ માંથી અને સૃષ્ટિ ઉદ્ભવ પામે છે. પ્રકૃતિ માં વિદ્યા કે અવિદ્યા નથી કારણ કે વિદ્યા અને અવિદ્યા એ બંને માયાના જ પુત્રિઓ છે. વિદ્યા ના નાશ પામવાં અવિદ્યા વિદ્યા કરે છે. તો અવિદ્યા નો બાદ કરનાર વિદ્યા પણ વિદ્યા કરે છે. જેમ બાદબાકી કોણ તો જ બાદક કોણાનો સંભવ છે. જ્યાં કોઈપણ વિદ્યા ના અને અવિદ્યા ની દૃષ્ટિ જ ન હોય ત્યાં જે કાંઈ બાકી રહે છે તે તે જ છે. કે રામ ! માટે વિદ્યા કે અવિદ્યા કાંઈ નથી માટે અવશેષ રહેલ ચૈતન્યમાત્ર માં જ દૃઢ નિષ્ઠા રાખો. અવિદ્યા પક્ષ નથી તેમ વિદ્યા પક્ષ નથી માટે કોઈ કલ્પના રાખવી જરૂરી જ છે. જેમાં પોતાપણું કે કોઈ વસ્તુ પક્ષ નથી રહેવું કારક છે કે જે ચૈતન્ય અને જ્ઞાન કહે છે. તે પણ જડાવસ્થા માં જ રહ્યા ત્યાં સુધી તે જ અવિદ્યા કહેવાય છે. અને તે જડાવસ્થા માં રહ્યા ત્યારે અવિદ્યા નો બાદ થાય છે અને તે ચૈતન્ય માં ભિન્ન થાય છે ત્યારે વિદ્યા અને અવિદ્યા બંને કાર્ય પામે છે. કેવળ અખંડ પૂર્ણ રહે છે.

પ્રકૃતિ માં અધ્યાસ ની દૃષ્ટિ કરતાં રહ્યા અધ્યાસનું જગત રહેલું છે. એ પ્રકૃતિવાળા સદાકાર ભાસિતસ્વભાવનું છે. સ્વાકારના અવિદ્યક મૂલ (મુકુમ) છે. અને ચૈતન્યરૂપ કોઈપણ રૂપ નથી. જેમ કે દૂધમાં ઘી રહેલું છે તેમ પ્રકૃતિવાળામાં રહ્યા અધ્યાસનું જગત રહેલું છે. દેશ, કાળ અને ક્રમ

Date:-

જો કોઈ વાત હોય ત્યારે જેમ સ્ત્રીઓના વસ્ત્રાભરણો નીકળે અને પુરુષોના ફિરકો જેમ પ્રકૃતિએ પક્ષીઓમાં પુરુષોના પીંછાંઓમાં વૈવિધ્ય વૈભવો જોવા મળે છે. પુરુષ સ્વભાવ જ એવો બિંદાસ્ત છે. બિંદાસ્ત પણ સંસ્કારી પાત્રે સહજ પુરુષ માં જ છે. કુમકુ જગતની સર્વ પુરુષ ના સર્જન છે. દાઢીવાળા પણ તેમાં સ્ત્રીઓ જો વાંકા પડ્યા નથી જેમ કુંવારિકાઓનો વિવાહ પહેલાંની પુરુષ નો વિવાહ પહેલાં નથી. પુરુષ તો સદા અવિવાહીત જેમ પોતાના સર્જન માં પોકરપુષક પ્રકૃતિ છે તો પણ તેનું ફલીપણું કૃષ્ણમાં સ્વાદે છે તેમ જગતની કૃષ્ણિત દાંગેરે માં પુરુષ પ્રકૃતિ છે તો પણ તેનું ફલીપણું કૃષ્ણમાં સ્વાદે છે. સ્વા કૃષ્ણ જ કૃષ્ણ કોલા પણ પણ સ્વાભાવની સત્તાથી કૃષ્ણારાધિત રહે છે. સ્વાકારા કરતાં પણ સ્વાદિક નિરાકારપણાવાળા અને જગતમાં મુખ્ય બોધરૂપ એ પુરુષતત્વમાં સ્વા જગત જેમાંથી પ્રકટ તરંગો નીકળે ના પેકે, પૂર્વપૂર્વના વારસાઓથી પ્રશ્નોત્તર કર્યા કરે છે. એ તત્વ જગતમાં સ્વાદવું બીજું કોઈ પણ પણ નથી.

§.10 સ્થાવર જંગમ નું વર્ણન અને મોક્ષ પ્રાપ્તિનાં ઉપાય.-

વશિષ્ઠક બોલ્યા: કૃષ્ણ! એ પુમાણે છે એટલે સ્થાવર જંગમ જે કોઈ પણ છે તેનું અને કોઈ પણ પણ નથી પરંતુ કેવળ તુચ્છ જ છે એમ સમજો. પુરુષ માં બીજું કોઈ કોલા ના કોલાળ કર્યા પણ નથી માટે જ્યારે સર્જન થયા છે એમ સમજો. તમે જણાવેલો સ્વાભાવ જ જગતરૂપ બિંદાસ્ત પણે પામેલો છે. જે જણાવામાં સ્વાદે તો જે જગત છે તે સ્વાભાવ જ પણ જાણ છે.

બાદ સિદ્ધાન્ત છે જેમ દરિયામાં રહેલું બરફ ફરી ફરી પણ મટ્ટા બરફના પણ જાણ છે તેમ બાદ ચિત્ત: કલ્પ સ્વાથે રહે છે, પરંતુ ચિત્ત: કલ્પ તો બાળ પણ જેવામાં એકરૂપ વાણ છે. સ્વા સ્વાભાવ બાળક જેમ ચિત્ત ના ગતિ તરંગોને પોતાનાં રમત માની લે છે. ચિત્ત સ્વાભાવ કોઈ ત્યારે પોતાને સ્વાભાવો માને છે અને ચિત્ત સ્થિર કોઈ તો પોતાને સ્થિર માને છે. એટલે એ જ્યારે જ્યારે જેવા ચિત્ત ને જ ઓકુળ પણે પોતાનું રૂપ માની લે છે.

Date:-

શિષ્યરૂપ ઉપાધિમાં પડેલો જીવ પોતાને બ્રહ્મસ્વરૂપે ઓળખી શકતો નથી પોતાને બંધનમાં જ કરે છે અને મુક્તિપદાને પામી શકે એવો પક્ષ નથી.

રામ બોલ્યા: હે ગુરુ મહારાજ! શ્યામવર્ણ શરીરને પૂરેપૂરું જ્ઞાન તો થવાનું નથી. માટે તે શરીરમાં જીવસ્વરૂપનું જ્ઞાન થવાનો વિચાર કેવા પ્રકારનો કરવો?

વશિષ્ઠ બોલ્યા: જ્ઞાન થવાનો જે જીવસ્વરૂપ રહે છે. તે સુખ-દુઃખના અનુભવવાળા મનને અને વિષય-વિકારવાળા મનના ભાવમાં પામવું નથી. જેમાં જ્ઞાનકરણ ના વિકારો જ્ઞાન કરવાથી સુખદુઃખને ટાળવાની શક્તિ કરેલ નથી, એવાને તે જીવ-સ્વરૂપ જ્યારે પામે છે અને મુક્તિ બોધરૂપ થઈ જાય છે. જ્ઞાન થવાનો વિચાર કરવો, સાંભળવો, મનનો કરવો અને જ્ઞાનકરણ કરવા નથી. તેમાં કેવળ સ્વરૂપ જ છે.

રામ બોલ્યા: જો તેમાં સ્વરૂપસત્તા જ બાકી રહેતી હોય તો તેવાને મુક્તિ સમાન જ કેમ કહ્યું છું તો પછી જ્ઞાન લેવા વિચારણા કેમ કરવા કહો છો?

વશિષ્ઠ બોલ્યા: જગતનાં વસ્તુઓ બુદ્ધિપૂર્વક વિચાર કરવા યોગ્ય જ્ઞાનવાળાનાં અવલોકન પણ જે જેટલું જ્ઞાન અંદરમાં જ્ઞાનરૂપ રહેલ જોવામાં આવે છે. જેવો અનુભવ થાય તો જ તેને મોક્ષ થયો કહેવાય છે. જ્ઞાનવાન શરીરમાં તો બાહ્ય માં અંદર માં વાસના અંદર મુક્ત રહેલી અને જ્ઞાનવાન મિથ્યા વાતો જ કરે છે. માટે તેવાનો વિચાર તો ગાઢ નિદ્રા જેવો કરાવે પુનર્જન્મ આપનારો છે. જ્ઞાનવાનો જ્ઞાનવાન સ્થિતિ પામવા માટે પૂર્વજોએ રહેલ પોતે વૃત્તિઓના રહિત કરેલા છતાં પણ પુનઃ જન્મોના જીવંત દુઃખ ભોગવનારા છે. વાસના, તૃષ્ણા, કરવું, જોવું, સાંભળવું, ચાખવું, અને સ્પર્શ એ પાંચ વિષયોના જ્ઞાનરોમ રહી ગયેલો થોડોક ભાગ પણ દુઃખદાયક થઈ પડે છે.

આ જીવન્મુક્તિનું સ્વરૂપ તમને કહ્યું કે જે સ્વરૂપ સત્તાને રહિત કરેલા છતાં સત્તામાં વ્યાપક છે, અને સત્ય કરેલા છતાં મિથ્યાભૂત ભાસવાના વિકારોના સ્વરૂપને પામેલું છે. આ જીવન્મુક્તિ ના જોવામાં આવતા કરેલા જ્ઞાન સુધી સંસાર રોગ નાશ થયા જ કરે છે, અને જોવામાં આવતો તો પરત જ સહજ દુઃખોનો નાશ કરે છે. આ જીવન્મુક્તિનું જોવાયા જોવાનું અદ્વૈત છે, તેને જ પંડિતો અવિદ્યા કહે છે. અવિદ્યા જગતના

Date:-

ફિલ્ડગાઈડ છે, એટલે કે આ અવિદ્યાથી બચવું પાલ છે. અવિદ્યા કે જે વાસ્તવિક જોવા સ્વરૂપવાળી છે તેનું અવલોકન કરવામાં આવે કે તરત જ કિમના કરીને વડકામાં આવીને તેમ આવીને ગયા છે, અને કેવળ આત્મપ્રકાશ જ ઉદય પામે છે.

૧૦ ✓ ઇદિરા, મોરના તથા અંધેરીઓનાં ઇંગ્લિશ આ દેહમાં 'કું કોણ છું?' એવા રૂપે પોતાના વિચાર કરવામાં આવે કે તરત અવિદ્યા સહિત બધાનું જગત બાધિત થઈ જાય છે. 'આ જગત બ્રહ્મમય' એવો નિશ્ચય એ જ અવિદ્યાનું સ્વરૂપ છે. અને 'જે જગત છે તે બ્રહ્મ છે' એવો જે નિશ્ચય તે જ અવિદ્યા નો નાશ છે.

S.11 જીવન્મુક્તોની સ્થિતિનું સામાન્ય વર્ણન:-

વશિષ્ઠ બોલ્યા કુશ! કુંભારે ચાકળે ચઢેલો એ જે ઉપદેશ કર્યું છે તે તમારા પોતાના ઉદ્ધારને માટે જ કર્યું છે. કેમકે વાસ્તવમાં અવિદ્યા વિના આત્મસ્વરૂપના ભાવના ભાવતા નથી. જેનું 'અવિદ્યા એ બીજું નામ છે એવું અજ્ઞાન બળવાન છે અને કુંભારે જેટલું ફોલવાને તાકે બહુ જ ઘણું ઘઈ ગયેલું છે, માટે તેનો નાશ એક વારનાં ઉપદેશ વચન થઈ શકે નહીં. એના સ્થિતિની દશામાં બારણાં તથા અંદરનાં પદાર્થો સહિત અજ્ઞાન શબ્દનો દૃષ્ટિએ ના અનુભવવામાં આવે છે. અને દેહની મરજીની દશામાં આકાશના અનુભવવાળા છે. માટે અત્યંત પ્રકાશપણાને પામેલું છે. આત્મજ્ઞાન તો કોઈપણ ઇન્દ્રિયોનાં વિષયરૂપ નથી અને મનથી તથા પાંચ જ્ઞાનેન્દ્રિયો વડે પર પદાર્થોને જ આત્મતત્વનો અનુભવ થાય છે, માટે દુર્લભ છે. ઇન્દ્રિયો થકી વૃત્તિ મર્યાદાના પર ફોલવાને તાકે આત્મતત્વ પ્રત્યક્ષ પ્રમાણોથી સમજી શકાય તેમ નથી; માટે તે બધાથી અનુભવવા-નું નથી.

તમે આત્મજ્ઞાનના અભ્યાસમાં તત્પર રહીને વિચાર કરો. બારણામાં અને સમાધિમાં પડ્યા પોતાના આત્મ-તત્વમાં ચિત્ત રહીને જ વિચાર કર્યા કરવા એ અજ્ઞાનના, જગત આદિ શબ્દોના અવયવોમાં બ્રહ્મતત્વનો પાકો નિશ્ચય થઈ ગયો છે. અજ્ઞ વિદ્વાનો પણ એવા જ નિશ્ચય વાળા બ્રહ્મરૂપ થયાં છે. વિચારણું તે તે યોનિઓમાં અવતાર ધારણ કરે છે તે છતાં પણ જે નિશ્ચય તે જાતે અવતાર

Lakeer

Date:-

સંબંધના દુઃખોના કારણે પડ્યા પ્રપંચ થયા બાદ, તે નિશ્ચલ જે બ્રહ્મવૃક્ષ પડ્યું કહેવાય છે. કે રામ! અર્જુન સ્ત્રીના આપે જ રહેનારા અહંકારનો જે નિશ્ચય છે અને રાગ દ્વેષ રહિત રહેનારા બ્રહ્મનો પડ્યા જે નિશ્ચય છે તે નિશ્ચય બધાને પ્રાપ્ત થાય છે. કારણ જગતમાં પડ્યા રહેનારા બૃહસ્પતિ, શુક્રાચાર્ય, સૂર્ય, ચંદ્ર, પ્રજાપતિ, અગ્નિ, નારદ, પુલસ્ત્ય, કુબેર, અંગિરા, પ્રચેતા, મૃગુ, ક્રતુ, વસિષ્ઠ; શુકદેવજી અને બીજા બ્રહ્મર્ષિઓ તથા રાજર્ષિઓ જો પડ્યા રહે જે નિશ્ચય છે તે બધાને પડ્યા પ્રાપ્ત થાય છે.

રામ બોલ્યા: કે ગુરુ મહારાજ! કે મોટા બુદ્ધિવાળા વિશ્વામિત્ર વગેરે ઘણા બોકે નિશ્ચયના જોકરહિત થઈને રહેલા છે તે નિશ્ચય મને વિસ્તારથી કહ્યાજો.

વશિષ્ઠ બોલ્યા: કે કાંઈ અમિ મોટા વિસ્તાર વાળો કોય જગતરૂપ ગાઢ જોવામાં આવે છે તે સઘળું નિર્મળ બ્રહ્મ જ છે.' એમાં શંકાજ નથી. કે દેખાય છે તે બ્રહ્મ છે જે બ્રહ્માંડ છે તે બ્રહ્મ છે, જે કે પદાર્થોમાં રહેલું છે તે પૂર્ણ બ્રહ્મ છે. કે બ્રહ્મ છું, મારો આત્મ પડ્યા બ્રહ્મ છે, મારા પિતા પડ્યા બ્રહ્મ છે, મારા બાંધવો પડ્યા બ્રહ્મ છે અને ગાડો કાળ પડ્યા બ્રહ્મ છે; કારણ કે સઘળું બ્રહ્મરૂપ અધિષ્ઠાનમાં જ કલ્પના માત્ર થઈ રહેલું છે. જેમ સમુદ્ર તરંગોના કારણે પોતામાંજ ફરે છે તેમ બ્રહ્મ તે તે પદાર્થોરૂપે પોતામાં રહે છે. કે જોવામાં છે તે પડ્યા બ્રહ્મ જ છે. કેનું કહ્યું થાય છે તે પડ્યા બ્રહ્મ જ છે; કે ભોગવે છે તે પડ્યા બ્રહ્મ જ છે અને કે ભોગવાય છે તે પડ્યા બ્રહ્મ જ છે. બ્રહ્મ પોતાના માયાશક્તિના અનેક વિવર્તોમાંને જગતરૂપે ગાડો વહ્યું કોણ રમે જણાય છે. કે મારો આત્મ છે તે પડ્યા બ્રહ્મ જ છે અને કું પડ્યા બ્રહ્મ જ છું; માટે જો મારા આત્મના કોઈ પડ્યા મારું રૂપિયા થાય, તોને રૂપિયા પડ્યા બ્રહ્મ છે. રૂપિયા કરનાર પડ્યા બ્રહ્મ છે અને કે રૂપિયા થાય તે પડ્યા બ્રહ્મ જ છે. તો પછી કોણે કોનું શું કર્યું? રાગ આદિ દોષરૂપ પડ્યા રૂપકારા માંના બ્રહ્મના પેટમાં કલ્પિત જ છે. રૂપિયાને કે સંકલ્પ બધી કરવા માત્રના જગત થઈ જાય છે. તેમાં બ્રહ્મ તે શું બોજ પડે? કરનારથી, ગમન-દર્શન આદિ ક્રિયાઓ અદ્વિતીય બ્રહ્મમાં જ કલ્પાયેલી છે. બ્રહ્મ જ સર્વ જગતરૂપે રહ્યું છે તો તેમાં સુખદુઃખ કે દુઃખ પડ્યું શાનું હોય? બ્રહ્મ બ્રહ્મમાં જ તૃપ્ત છે અને

Date:-

બ્રહ્મ બનવું કોઈ માં નથી પણ બ્રહ્મમાં જ રહેવું છે. કુંડળ બ્રહ્મ બ્રહ્મમાં જ રહે છે. કુંડ કોઈ રૂપ નથી પણ બ્રહ્મરૂપ જ છે. દરેક પણ બ્રહ્મ છે તેમ દરેક પણ બ્રહ્મ છે. આ જે દેખાયેલું જગત છે તે બ્રહ્મ જ છે અને તે બ્રહ્મ કુંડ છે. જ્યાં સુધી મારામાં રાગનો તથા દ્વેષ નો વિકારોની કલ્પના રહી છે? એ કલ્પનાઓ ખોટી જ છે. મરણરૂપ બ્રહ્મ યથેચ્છ રીતે કેવળ બ્રહ્મ ને પ્રાપ્ત થઈ શકે તેમ દુઃખ પણ કેવું? તેમ સંયોગ વિયોગ સુખરૂપ બ્રહ્મને કેવળ બ્રહ્મ પ્રાપ્ત થાય તેમાં 'આ સુખ મને પ્રાપ્ત થયું' એવી ખોટી કલ્પના શા માટે કરવી જોઈએ?

કુંપણ જ્યાં કુંપણ માં જરૂરિયાત બ્રહ્મ સિવાય બીજું કશું નથી પણ જે કોઈ છે તે બ્રહ્મ જ છે. બ્રહ્મ માં કુંપણ કે કુંપણ છે જ નથી. જેમ ઘડો, તરંગ કુંડ મરણ થયાં પણ માં કલ્પિત પણ કશું મરતું નથી, તેમ કેવળ બ્રહ્મ મરણરૂપ બ્રહ્મ પણ ને પ્રાપ્ત થયા બ્રહ્મ માં કલ્પિત કશું પણ મરતું નથી. જે પદાર્થ પણ અને જે પદાર્થ પણ બ્રહ્મનું જ થઈ રહેલું છે. આ ચૈતન્યરૂપ છે અને આ જડરૂપ છે એવો મોટો તો જ્ઞાની પણ ને જ થાય પણ જ્ઞાની જે કહી શકાય નહીં. જેમ જ્ઞાનીને જગત આખું દુઃખનું થઈ ગયું છે તેમ જ્ઞાની ને આખું જગત પ્રકાશમય છે તેમ જ્ઞાની ને આખું જગત આનંદમય છે. જ્ઞાની ને જગત આનંદરૂપ, અમૃત રૂપ માં પરિણત થયેલું છે. મૃત્યુ જગત જ્યાં દુઃખદાયી છે. આ બ્રહ્મરૂપ અમૃતપુરુષ કહે છે કે જ્યાં સર્વદા સર્વત્ર આનંદ માં જ રહેલો છે તેમાં ભરોસો તો કોણ મરતું નથી કે કોણ જન્મતું પણ નથી. આત્મા માં ગમે તેવા જરૂરિયાતો પોતાં પણાનો તો અનુભવ નથી પણ થતો નથી અને ઉત્પન્ન પણ થતો નથી. 'આ છે અને આ નથી' એ તો અનેક ભ્રાંતિના પોતામાં પોતાપણા થકી ઊભી જ છે. આત્મશક્તિ પૃથ્વીકણ વિના પણ રહ્યું જ કરે છે. જગતરૂપે તથા તે તે પદાર્થોની શક્તિઓ રૂપે જે જરૂરિયાત થઈ છે, તે જરૂરિયાત બ્રહ્મ જ છે. અને તે બ્રહ્મ પોતાનાં અખંડિતીય સ્વરૂપ માં રહેલું છે. આ શરીર પણ બ્રહ્મ થી જુદું રહ્યું જાય છે જ નથી; માટે અસત્ શરીરનાશ થી બ્રહ્મ નો નાશ થતો નથી. શરીરો અને અહંકારોની વિવિધતા રહ્યા છે બ્રહ્મ થી ભિન્ન નથી. એમાં મૂઢ પોકો જે ભિન્ન પણાની ભાવના કરે છે, તે ખોટી જ છે. મન, બુદ્ધિ

Date:- 24.6.25

અહંકાર, રાગ, દ્વેષ આદિ વાસનાઓને અને ઇન્દ્રિયો એ સઘળું પુદ્ગલ ની ક્રિયા જાણી, પોતા પુદ્ગલ જ છે. માટે સુખ-દુઃખ કશું છે જ નથી. પડદા માં જેમ બે કે બહુ વાર બોલાયેલો રાગ પુનઃ પુનઃ થાય છે તેમ એકજ પુદ્ગલ થયા કરે છે અને થયા કરશે એવું જ્ઞાનરૂપે જાણે છે તેને પુદ્ગલરૂપે રહેવા દે છે. તથી જેણે પોતાનું પુદ્ગલ જ માન્યું અને જોયું તેને પુદ્ગલ રહ્યું છે. જેમ રંગમંચ માં બોલાયા વિષયો બોલા માં જ રહી જાય છે તેમ પુદ્ગલ માં બોલાયા બોલા માં જ રહી જાય છે. પુદ્ગલ જેવા સુખદ પુદ્ગલરૂપે જોયું હોય તેવા જ રાગ થયા કરે છે. દરેક પુદ્ગલ માં જ રાગ ના સંસ્કારો પડેલા જ રહે છે. દરેક પુદ્ગલ માં જ પુદ્ગલ છે એમ પુદ્ગલનો કહે છે; અને તેને પુદ્ગલ અનુભવ થયો તો અનાસક્તિનું અનુભવન કહેવાય છે. પુદ્ગલ પુદ્ગલમાત્રના જોયા માં રાગાદિ ક્રિયા માં પુદ્ગલ બની જાય છે. અનાદિ ના સંસ્કારોનો રાગાદિ પુદ્ગલ વિના જ બોલ્યા કરે છે, જેનું જ પુદ્ગલ દેખાયા કરે છે. પુદ્ગલ ગતિ ના, કર્મો ના, શરીરો ના, શરણો ના, પરિણામો થી અને દોષો ના રહિત છે. પોતાના બોલ્યા પર પોતે પડદા નાખ્યું છે અને તેની ક્રિયાઓ નો અવિદ્યાપુદ્ગલ છે. તથી જોયેલું પુદ્ગલ જ અનાસક્તિનું અનુભવન કહેવાય છે. જોયા માં આવેલું પુદ્ગલ જ્ઞાનરૂપે પડદા નાખે છે.

વિચાર કરતાં જણાયું તથા જોયેલું રૂપ તથી રહેતું નથી. જેમ જે સંકલ્પ જોયા માં જોયો તો પુદ્ગલમાત્ર નો ઉદય થયા કરે છે કે જેથી જાગ્રત અને જાગ્રત જોયાનો પુદ્ગલને દેખાવા ઉત્પન્ન થયા કરે છે. 'પ્રેત જેવા જ છે.' જેમ જે સંકલ્પ જોયા માં જોયો તો પુદ્ગલમાત્રનો ઉદય થયા કરે છે કે જેથી પ્રેત જેવા જોયા નો પુદ્ગલને દેખાવા ઉત્પન્ન થયા કરે છે. 'જોયા જેવું કંઈ નથી' જેમ જોયું જોયા માં જોયો તો પુદ્ગલમાત્રનો ઉદય થયા કરે છે કે જેથી પુદ્ગલને જોયા અહંકાર પર અસંગ થયા કરે છે. 'કંઈ પુદ્ગલ નથી' જેમ ખરું જોયું જોયા માં જોયો, તો જોયાની માત્રનો ઉદય થયા કરે છે કે જેથી જોયા જોયા સ્વરૂપ ની જ જોયા ભાસ્યા કરે છે. 'કંઈ પુદ્ગલ નથી' જે જોયાનું વાક્યાર્થ વિચાર પૂર્વક થયા 'તુંપણા' તથા 'કંઈપણા' જોયા જે બોલ્યા પછીના 'અસ્તિ, ભાતિ, પ્રિય, નામ, રૂપ રૂપ જે જગત માં

Date:-

રૂઢિના પાંચે રંગો બ્રહ્મ છે એમ માન્યું છું ! રંગ જે જગત છે તે ચક્ષુ રંગને ગ્રહણ કરનારમાં અધિષ્ઠાનભૂત બ્રહ્મ છે' એમ હું માનું છું, તેના મને મોહ, દુઃખ, ભય કે બીજા કોઈપણ અનિષ્ટ થતા હું સમજું છું, ચલાયમાન રંગને સ્થિર રાખું છું. હું બ્રહ્મ છું એમ જ માનું છું. હું કલ્પનારૂપ જ્ઞાનેન્દ્રિય રૂઢિ છું, ત્વગિન્દ્રિય હું અને સ્પર્શરૂપ છું. હું કોઈ ઠંડીને પદાર્થ અને કોઈ ઉષ્ણતાને પદાર્થ એ હું બ્રહ્મ છું' એમ જ ચાલ્યું છે, સ્નિગ્ધ પદાર્થ હું જ છું, મોટપણ હું છું, કાઠિન્ય પદાર્થ હું છું, ગુરુત્વ પદાર્થ હું છું, ચલન પદાર્થ હું છું, ચલનવાળા પદાર્થ હું છું, ચલનાભાવ પદાર્થ હું છું અને ચલનાભાવવાળા પદાર્થ હું છું. હું બ્રહ્મ છું એમ જ ચાલ્યું છે. ઉષ્ણ પદાર્થ હું છું, ઉષ્ણતાવાળા પદાર્થ હું છું. સૂક્ષ્મ પદાર્થ હું છું. દ્રવ્ય પદાર્થ હું છું, પૃથ્વીના પદાર્થ હું જ છું.

દારૂ, પટ વગેરે અનેકારો પદાર્થ હું છું. હું બ્રહ્મ છું એમ જ ચાલ્યા કરે છે. ખરું પદાર્થ હું છું, પૃથ્વીના પદાર્થ હું છું, જલ પદાર્થ હું છું. તાપ તાપવાને પદાર્થ હું છું. પર્વતો પદાર્થ હું છું, સમુદ્રો પદાર્થ હું છું અને પાણીવગેરેનો સમૂહ પદાર્થ હું છું. મારા બ્રહ્મસ્વરૂપે સર્વત્ર એકતાજ છે. ચોખું, દેવું, તથા સંગ્રહાયેલું દ્રવ્યાદિ પદાર્થના રૂપમાં દેખાતું હું જ છું. હું સર્વરૂપ છું, વિશ્વરૂપ છું, વ્યાપક રૂપવાળો છું એમ મારો સ્વરૂપભૂત બ્રહ્મ મિ જ રહ્યો છું.

ત્વચામાં, ચક્ષુમાં રહેલું રાગ, રસમય પરબ્રહ્મ રૂપ જે શ્વેતવર્ણ છે, તે હું છું. રસનાનું જગત જેમાં રહ્યું છે, એવા રસનાનું જગત જેમાં રહ્યું છે, રસનાનું જગત જેમાંથી થયું છે. રસનાનું જગત જે રૂપ છે, જે સર્વ રસનામાં વ્યાપી રહેલું છે. અને જે સર્વરૂપ છેલ્લું સ્વરૂપ જે છે એમ માગવામાં આવેલું છે તે પરબ્રહ્મ હું છું એમ નિશ્ચય છે. સર્વમાં વ્યાપક અને દેશે પણ રહિત જે ચિદાકાશવત્ છે, તે જ ચિત્ત, આત્મા, બ્રહ્મ ચિત્ત, ચિત્ત, ગંધ તથા રૂ એ નામ પણ કહેવાય છે. શ્વેતવર્ણ-વાળું બ્રહ્મ પ્રકાશમાત્ર છે, નિર્મળ છે, રસનાનું પાણીઓને જગતરૂપે દેખાતા આપનાર છે. સર્વ-રસનામાં વ્યાપક છે. અને રાગ છે એવો અનુભવ થાય છે.

આ બુદ્ધિ, ઇન્દ્રિયો અને તેમના વર્ષ બુદ્ધિઓ મિ આનંદમય રહેલું છે. કેટલાને દૂર કરવા રૂપવાળું જગતનું અને રાગવેષ દોષોના રહિત જે શ્વેતવર્ણવાળું બ્રહ્મ છે તે હું છું રાગ અને તત્પદાર્થો, આકાશ અને સ્પર્શના તત્પદાર્થોનો ત્રીજો અને તેઓએ રહિત જગતનો ત્યાગ

Date:-

પ્રયોગની શરૂઆત, તેમજ પ્રયોગના ફેરફારમાં અને રજૂઆત જે સૌન્દર્યમય બૃહ્મ છે, તે હું છું. મારો ખ્યાલ છે જ નથી. વૃત્તિઓ રૂપ ઉપાધિઓના દ્વારાએ દ્વારા નિરંતર નીકળતા સ્વરૂપ સૌન્દર્યના દ્વારાઓના ભાંગમાં, પ્રકાશમાં, વ્યવહારમાં અને ઇંગિતોથી પણ જેનું વર્ણન કરી શકાતું નથી, એવું જે સૌન્દર્યમય પરબ્રહ્મ છે તે હું છું. સદાના અંધકારોના સમુદ્રો પૃથ્વી તે તે ભાંગેના વૃત્તિરૂપોમાં ઉપાધિઓ દ્વારા રચના દ્વારાઓના પોકે જેનું રચમાં નિરંતર પડ્યા કરે છે, એવું અમા-પાર, અખંડ, અનુભવમય અને નિર્લેપ, સમાધિમાં સુપુરત જેવું શાંત, અજન્મ અને નિર્મળ સ્વરૂપવાળું જે સૌન્દર્યમય બૃહ્મ છે તે હું છું. સદાના વિષયસુખોના ઉત્તમ સુખમય સ્વયંપ્રકાશ અને પોતાનામાંના રહિત જે સૌન્દર્યમય બૃહ્મ છે, તે હું છું. અખંડ અનુભવ સૌન્દર્યમય બૃહ્મ હું છું. જેને વિષયવસ્તુ ના ભરતને બદલે વિષયાકાર ચિત્ત જાય તે બે પ્રયોગો કાળ માં અખંડ સૌન્દર્યમય બૃહ્મ હું છું. સુખ-દુઃખ આદિ કલ્પના-ઓના રહિત જે નિર્મળ સૌન્દર્યસ્થિતિ રહે છે તે બૃહ્મ છે અને તે બૃહ્મ હું છું. વિજ્ઞાનાનંદરૂપ જે પરમાત્મા છે તે હું છું.

જે અનુભવમય વૃત્તિ ગમતા પદાર્થો ના ભાન થતાં અખંડ ધારણ અને તે નહીં ગમતા ભેદભાવો અમાન છે, તે વૃત્તિ, આકાર ને અનુસરતા મનના ઉદ્ભવને રચવામાં આવતા અખંડના નાના ભેદના રહિત રહ્યા છે, તો તે નિર્દોષ બૃહ્મ છે અને તે બૃહ્મ હું છું. વિષયો ભોગવવાનું ચિત્ત, નિર્મળ, તથા વ્યાપક સૌન્દર્યમય જે બૃહ્મ છે, તે હું છું. જાગૃત, સ્વપ્ન, તથા સુષુપ્તિ એ ત્રણે અવસ્થાઓમાં રહેલી સ્વયમ, ત્રણે અવસ્થાઓનો ત્યાગ કરતાં રહેલ અવસ્થા-ઓથી, નિર્દોષ અને અદ્વિતીય તથા અંતરના રહિત જે સૌન્દર્ય રૂપ બૃહ્મ છે તે હું છું.

સર્વ પ્રાણીઓમાં એકરૂપે રહેનાર અને અખંડિત જે સૌન્દર્યમય બૃહ્મ છે, તે હું છું. સર્વમાં વ્યાપક, વિકારરહિત સ્વરૂપ સ્વયમ અને સૂર્યના પ્રભા ના પોકે સર્વને પ્રકાશ આપનાર તથા વ્યાપક જે અખિલ રમણીય સૌન્દર્યમય બૃહ્મ છે તે હું છું.

Lakeer

દેહમાં રહેલું છતાં પણ ગુપ્ત સ્વરૂપવાળું અને દેહનું

Date:-

ઈદન - મદન પત્ની જેનું સ્વરૂપ સંક્ષિપ્ત પત્ર નથી. અર્થ જે ગદેહિ પૈતબ્યરૂપ બ્રહ્મ છે તે કહું છું.

શ્રદ્ધા પ્રકારના અનુભવવાળી વૃત્તિઓનો અધિષ્ઠાન અને જેને કોઈ પ્રકારનો સિદ્ધ કે સાધ્ય ભેદ પડતાં નથી, એવા સ્વરૂપવાળું જે પોતબ્યતત્વ છે, તે કહું છું.

શિષ્યત્વ કે જે શ્રદ્ધા સંકલ્પોનો કુટુંબ જેવો વ્યાપાર છે, મૂર્ત અમૂર્ત શ્રદ્ધા તમોનો પ્રકાર વ્યાપવાર છે અને જેને માટે શ્રદ્ધા ગ્રાહ્ય ભોગોનું ગ્રહણ કરવામાં આવે છે, તેનું ઉપાસના કરીએ છીએ.

શિષ્યત્વ કે જે શ્રદ્ધા અવસ્થાઓમાં રહેલો કોવા છતાં શ્રદ્ધા અવસ્થાઓથી પરો છે અને સર્વદા સ્કૂર્તિ કરે છે. તેનું ઉપાસના કરીએ છીએ.

શિષ્યત્વ કે જે બહાર તથા અંદર પ્રકાશરૂપે રહેલો છે, અંદર કોવાને લઈ અનેક કોવા છતાં પણ અદ્વૈતને પામી રહ્યો છે અને પોતાની અવસ્થાઓમાં જે રહેલ છે, તેનું અનુસંધાન કરીએ છીએ.

શિષ્યત્વ કે જે સર્વ સંકલ્પોથી રહિત છે, જેમાં કોઈ કોતુક (ભોગોના ઉત્કર્ષ) નથી. અને જેમાં કોઈ પ્રકારનો રાગ-દ્વેષ આદિ વૈગ નથી, તેનું અનુસંધાન કરીએ છીએ.

શિષ્યત્વ કે જે ઉત્કર્ષોથી રહિત છે. અવયવ રહિત છે, ચેષ્ટાઓથી રહિત છે, સર્વરૂપ છે, અંશો વગર રહિત છે અને અહંકાર વગર પણ રહિત છે. તેનું અનુસંધાન કરીએ છીએ.

શિષ્યત્વ કે જે સર્વત્ર અંદર રહેલો છે, સર્વરૂપ કોવા છતાં પણ અપાર વૈકલ્પવાળો જે છે, અને અપાર ભાવોને ઉત્પન્ન કરનાર છે, તેનું અનુસંધાન કરીએ છીએ.

શિષ્યત્વ કે જેમાં આ શ્રદ્ધાનું જગત છે અને જેમાં આ શ્રદ્ધાનું જગત જન્મ પામ્યું નથી, તે પોતે સૃષ્ટિમાં રહેલા અપાર કોવાથી રહિત છે. અને પ્રલયમાં સર્વનું અપરત્યાગ કરનાર કોવાથી અપરિમિત પણ રહે છે તેને કું પામ્યો છું. શિષ્યત્વ કે જે અનેક પૈતબ્ય રૂપમાં છે, પૂર્ણ છે, શ્રદ્ધા અનંતનું સ્થાન છે અને શ્રદ્ધા આકારોમાં તથા વિકારોમાં રહેલ છે તેને કું પામ્યો છું. પૈતબ્યરૂપ રહ્યા હોવા છે. જે અનેક - પ્રેમનાં આધારે જગમાં છે જેને જડ પદાર્થોનું પતન કિયાત્મક કરે છે તથા

Date:-

કોઈપણ વ્યક્તિ જે ધર્મ કે ધર્મના કોઈપણ સંપ્રદાય તથા બીજા કોઈ ધર્મ પદાર્થમાં પૂજાય છે તેનું અપમાન કરીએ છીએ.

જે સ્થાનોમાં કોઈના જેમ નિર્દોષ કોઈ ઈજા થતાં બીજાના તરફથી અને ધર્મ લોકોને સંભાવ્ય અપમાન થતાં રોકાય, તેને કું પાપ્યો છું. વિશ્વમાં કે જે મોટા મંદિરોમાં કોઈ ઈજા થતાં મહાન વિભૂતિઓના રક્ષિત છે અને સંભોધના દર્શન કર્યા કોઈ ઈજા થતાં પણ અપમાન ના દર્શન અટકાવે છે, તેનું કું પુણ્યસંભાળ કરું છું.

'આ અક્ષરનું જગત કું છું, આ અક્ષરનું જગત મારું જ છે, અપમાન ના દર્શન કું અટકાવ્યા તથી અને અપમાન કોઈ કું તથા જ' અમર રીતે કું પાકું સમજાવું છું માટે જગત માત્રમાં કોઈ લોકો પણ ભલે; અને આત્મામાં અમર કોઈ લોકો પણ ભલે; કું તો અક્ષરના સંબંધો થી મુક્ત જ છું.

5.12 'અવમૂલ્યો ના વ્યવહાર નું વર્ણન:

વ્યવહારિક લોકો: અમારા રીતના નિષ્ણાતથી, પૂર્વ બુદ્ધિવાળા અને રાગ દ્વેષ રહિત તથા સમર્થિતવાળા એ અવમૂલ્યિત લોકો જીવન ને કે મરણને જોઈને તથા તેમ તેના પૂજાના પગ કરતાં નથી. અમારી રીત નાં નિષ્ણાતને તાકે અતિ સુક્ષ્મ વસ્તુને પગ લેવાવાળા સમર્થકારવાળા કોઈથી બાવાસ્થા ના બુટ ની જેમ રહેલા અક્ષર તથા ના સ્વભાવવાળા અને બધે બીજા મેરુ પર્વતો કોઈ લોકો' કહે અવિ મંદિરોમાં મોટા વિધિસ્થો માં પડ્યા કોઈ મંદિરોનું મન રાગ વગરનું, દ્વેષવિનાનું વગર નું, મોહ વગરનું અપરિચિત દ્વેષ રહિત, દર્શન ના દ્વેષનું, અલ્પાંત શાંત અને પરમ સત્યપણા ના પામેલું કોઈ છે.

હે રામ! અને લોકો કર્તાપણા નો અભાવ ના રાખવા બોલોને બોલાવતા કોઈ પણ વારા કોઈ કરે મરવાની કે બીજા કોઈ કરો કરવાની ઇચ્છા કરતાં ના કોઈ તો અને લોકો કોઈપણ વિષય પર્યા કોઈ જેવા ના કોઈ, રાગદ્વેષો વગરે ના ઉપાડ્યો અમારા પકડતાં વિષય પર્યા ના કોઈ. દુઃખ ના પ્રાપ્તિ પર્યા રાગ પર્યા ના કોઈ, અને સંકટો ના પ્રાપ્તિ પર્યા ત્યાંથી પામતાં ના કોઈ, અને લોકો કરણો માં મુંઝાઈ જેવા ના કોઈ, તેમ વિધિસ્થો ના ઉપાડ્યા પર બોક માં કુળ જેવા ના કોઈ. દુઃખ કોઈના પ્રાપ્તિસ્થોના રાગ પર્યા ના કોઈ અને તમારો જેમ બોક માં રોવા પડ્યા ના કોઈ. બીજાના વ્યવહારને અપાવ્યા

Date:- 25.6.25

જે કોઈ રામ કરવાનું પ્રારંભ થાય, તે કામને અધૂરું કિમ કરવા કહ્યું. કે રામ! તમે પગ અટકાવ કોઈને તમારા કરનારી એ કષ્ટ તો આદરભાવને અને મુક્ત સૌન્દર્યમાં આત્મ-બુદ્ધિને ધારણ કરીને ઉપરાંત કામ કિરણ કરો. મારા જેમ કિરણ અને અમુકના જેમ ગામના રહો અને અર્જુન વિરાટની સમસ્યા કરીને ચાલે. આ અટકાવ જગાવ બ્રહ્મ જ છે; કિમકે બ્રહ્મ જ જગાડે પ્રાણ પહેલું છે. જગામાં કલાવ કોઈ પણ થાવું કે ખોટું નથી.

જગાવ થાવું છે એમ કહી શકાય નહીં કારણ કે તે બારોબાર કરે છે અને તમે અહંકાર થઈ ગયા છે. બીજું એ ખોટું છે એમ પણ કહેવાય નહીં કારણ કે તેમાંથી ઘણુંક ઉપલબ્ધ થાય છે. તે જ અપેક્ષાઓમાં એકાકારક છે. માટે તેને વારણ કે બોલાવ એવું અનાવશ્યક છે. તમે સારા પોતે બ્રહ્મપણા નો વ્યાપાર કરીને અભાવકર્મ સંસાર નો ત્યાગ કરીને તમે કોઈ પદાર્થમાં બુદ્ધિને આસક્ત નહીં કરીને જીવનમુક્ત થાવ.

રામ બોલ્યા: થાવે જેમ કહ્યું તેમજ કરીશ. કે કૃષ્ણ ફરી પાંડવ નાં ભ્રમને નહીં પામવા નિવારવાને અર્જુનને બુદ્ધિકર જેમ આમ કહ્યું કે તમે નિઃશંક થઈ કરીશ.

S.13 વારણાના તમે તમે પ્રાણનિયોગ કરવાનો વિષય:-

રામ બોલ્યા: કે ગુરુ મહારાજ! કૃષ્ણ આપના કૃપાપ્રસાદ અને વારંવારથી દૂર થવાથી કે જીવનમુક્ત જેમાં મુક્તિ છે પણ જાગરણો માટે પૂછું કે કે પ્રાણને રોકી વારંવારથી દૂર કરીને કેવા રીતે જીવનમુક્ત બની શકાય તે કહો!

વશિષ્ઠ બોલ્યા: સંસારમાંથી નીકળવાના જે યુક્તિ કે તે 'યોગ' એ શબ્દથી ઓળખાય છે. ચિત્ત ની વૃત્તિઓ રોકવા એ જ યોગ છે. અને તે યોગ ના બે પ્રકાર છે. એમાં એકાગ્રતાવાળા એક પ્રકાર તો મેં તમને પહેલાં બે કહ્યો તે સાંભળ્યો તે પ્રકટ કર્યો; કુલ પ્રાણના નિરોધવાળા જે બીજો પ્રકાર છે તે કહું છું તે સાંભળો.

જેને એ બંને પ્રકારો 'યોગ' એ શબ્દથી કહેવાય છે તો પણ એ યોગ શબ્દના પ્રાણના નિરોધવાળા પ્રકાર માં અત્યંત ચમત્કાર છે. એકાગ્રતાવાળા એમાં પ્રાણને રોકવાનો

Date:-

બંને ઉપાસ્યે શંકરમુદ્રિત ના કુમકુમ નો સમાવેશ છે; અને બંને એક જ કુળ ના ઉપાસકો કહેવાયા છે. જેણે પૂજા નો વિશેષ લાભ પ્રાપ્ત થયો છે તો જેણે સાયુજ્ય મુક્તિ પ્રાપ્ત થયેલી છે. કુ ખ્યાલ! અને તો સાયુજ્ય પ્રાપ્ત કરેલ કોણ થયેલ છે.

જે પુરુષ વિશ્વાસ કરવા માં કુશળ ન હોય તેને સાયુજ્ય પ્રાપ્ત થતો છે. જ્ઞાન માં પણ પ્રાપ્ત માં પ્રથમ નું વિશ્લેષણ કરવા માં પ્રક્રિયા કોણ તો જ પ્રોપ્ત વિશ્વાસ ઉત્પન્ન માં પ્રાપ્ત થતી. પ્રથમ પ્રકૃતિ પ્રધાન જ પ્રસિદ્ધ પણ કુંભાર ને બદલે બીજા માં પ્રાપ્ત કરે છે. પણ જ્ઞાન તો જ્યાં પડ્યા છે, માટે જ્ઞાન માં પણ પ્રાપ્ત માં ઘણું અંતર કોણ વિષય પ્રત્યક્ષ થવાનો સંભવ છે; તેમ જેવું જ્ઞાન કરવું પડેલું છે તેવો પ્રોગ કરવો પડેલો નથી, પ્રોગ કરવા માં કુદરત પણે ઉપરાંત માં પુસ્તક ના પ્રકાશક કરવાના પણ પ્રાપ્ત ને પ્રોપ્ત ન્યાય પણે ના કરવું કુંભાર પ્રોગ સારી રીતે પ્રદાન તો નથી; પ્રત્યક્ષ જ્ઞાન સારી રીતે પ્રદાન છે પણ પ્રોગ સાથે રીતે પ્રદાન તો નથી પણ પ્રોગ વિના કરી જ પ્રોપ્ત નથી, કુમકુમ ઉદ્યોગ માં ઉપાય પણે કુંભાર પણ પુરુષને જ્ઞાન કે પ્રોગ પ્રમાં કરું પ્રાપ્ત પણ નથી.

જે જ્ઞાન વિશ્વાસ માં પ્રાપ્ત કુંભાર ને બદલે પણ જે પડેલું છે પણ પ્રકાશ પ્રોપ્ત કુંભાર વિષય છે. કુંભ પ્રોગ કે જે પુરુષ પણ પ્રાપ્ત ના સમાવેશ પ્રસિદ્ધ છે. પ્રેરણા પુરુષ છે કુંભ બંને જ બળ પડે પ્રોગ છે. પ્રસિદ્ધ પ્રોગ ની દ્રષ્ટાંતોમાં પ્રસિદ્ધ પ્રોગ પ્રાપ્ત છે પણ પણ કુંભાર ને પ્રસિદ્ધ પ્રોગ પ્રાપ્ત ના સમાવેશ માં કરવામાં આવે છે.

5-11 મેરુપર્વત ના પ્રથમ વિભાગ નું વર્ણન:-

કુ કે જે વર્ણવવું પડેલું છે પણ પ્રાપ્ત પ્રાપ્ત પણે કહેવાયું છે કે પ્રથમ પુરુષ ના જ્ઞાનપુરુષ છે પણ પ્રાપ્ત ના વૈકલ્પિક મહત્વ માં કુંભ કરવા કરવા પ્રાપ્તિ પ્રોગ ના ભેદ માં પણ છે.

પ્રથમ પ્રકાશે કુંભ ની સભા માં જે બાદ પ્રાપ્તિ પુસ્તકો માં પુસ્તક માં પ્રાપ્ત કુંભાર પુસ્તક પ્રત્યક્ષ પ્રમાણ વિશ્વાસ ના કરવાનો સંભવ કુંભ. તેમાં બીજા બુદ્ધિપ્રધાન, પ્રોગ પ્રોગ્રામ પુસ્તક પ્રાપ્ત પ્રાપ્ત ના માં પુસ્તક પ્રોગ કહેવું:

મેરુ પર્વત ના જ્ઞાન પુસ્તક માં પ્રથમ કુંભ પુસ્તક છે.

Lakeer

Date:-

બેળી દક્ષિણા તરફની રાધાના ટુકડામાં પક્ષીઓનો માળો છે. જેને સંસારમાં કલાંશ પડ્યા રાગ બધા સ્વજો બુઝાઈ જાય એવું મકાનમાં ફાગડો જેમ બુઝમા પોપાળાં વિસ્તાર વિખેલાં કોટર માં રહે છે, તેમ તે એક મોટા માળા માં રહે છે. જેને બધો વિરંજાળ છે, વિલાસ છે, મકાનમાં છે, મકાનુંદિલમાં છે, વિશ્વાંત બુદ્ધિશાળો, રાંત છે તે રહસ્ય કાળને ગણાવો છે.' તેના કે કોલુકથા તે બુઝાઈને બોલા નારદજી.

S.16 તે બુઝાઈને મળતા ગયો ત્યારે તેણે કહ્યું કે મુનિ! મને પક્ષાવો! તેણે સંકલ્પમાત્રથી ઉત્પન્ન થયેલા બે કુંવારી વડે મને પુત્રપાત્રી રચાવી. આપણાં દક્ષિણ રૂપે પાવન થયાં! વિરંજાળ રચનાની રચનામાં રૂપે રચાયાં રમણા માં રચાવા ઇત્યાદિ.

નારદજી બોલ્યા: કે પુત્રી કે કે કે રચાયકલાકુળ માં ઉત્પન્ન થયા છો? આ રીતે રાજુર્ષ બુદ્ધાર્દિલને પૂછ્યા થયા છો.?

S.17 બુઝાઈ નાં રચવા નું વર્ણન :-

તે કુર્ક-રોક રહિત, રંજાડ રંગોવાળો, પ્રેમાળ રૂપે ગામના વસનારાઓ રૂપે ગાડો બોક ના વિસ્તાર તે પૂરા રૂપે ગાડા રૂકિયે કુળે. બુદ્ધાર્દિલ ના રૂપાવાં-પાલવા રહસ્યો વિલાસોનો અણસાર કુળે. રંજાડાના રહસ્યો વસ્તુઓ પ્રકટ થઈ જોય એવી છે રે માલાપરે તથા રાખીવાવ્યા જ પાલ છે રેવી પાકી રંજાડાવાળો કુળે.

S.18 માલુકારો નાં ઉત્પાદ નું વર્ણન :-

બુઝાઈ બોલ્યા: કે મુનિ! રચા જગાત ના રંજાડ રહસ્યો ઇલાકાઓ માં જેવું રૂપે તેને બુદ્ધાર્દિક પળ પ્રણામ કરે છે રેવા રહસ્યાવાસ માટે એક મોટા દેવ છે. કલાકાર નો જ વિચાર કરવાથી જગાતને શાંત કરનારા રૂપે તેવું જ વિરાટ રમણીયતા માં રચાયું રહે છે, રેવા રૂપે રહસ્યાવાસને ફરીથી વિમાન રૂપાંતરમાં કુળ કુળાવે, તો તેટલાં જ કૈલાસો ના ભારો તો બાળા થઈ જાય છે. પ્રમાણ કરતાં રેવડાં રેવડો છે. વિવાદ ના પાત્રે ત્રિમૂર્તિ કોવિદારો રૂપે પૃથ્વીલોકોના જેવા જ રાકિવારો માલુકારો પાકા કુટુંબ માં નાકાયલ છે. જોઈ બુદ્ધાંકો ના રૂપાંત પાકારોને રેવડાં કોવિદાય માં જે ભાઈ જેવાળ રાકિત કારાવનારી માલુકારો રે રહસ્યાવાસ પાત્રે બોલ્યા

Date:-

કરે છે. પ્રકાર માતૃકાઓમાં જેવા, વિજેવા, જેવાતી, અપરાજિતા, પ્રિયદર્શના, રક્તા, અનંતમુખા, અને ક્રિયાવતી એ પ્રમુખ માતૃકાઓ મુખ્ય છે. બધા માતૃકાઓ બેસવાની દાસનોમાં છે. અને બધા કેટલાક તો દાસનોમાં જ પગ દાસનોમાં છે.

હે ત્રિયાધક મુનિ! એ મોટા શક્તિઓ એ એકવાર કૈલાસ કોર્ટ બેઠા મહાદેવને પ્રમથ ગણ સોપોકોને આધાર બધું કરવા લાગ્યા.

S.19 મુદ્રાઓ નાં નામ અને સ્વરૂપ નો કથા.

મુદ્રાઓ બોલ્યા: એ પ્રમાણે માતૃકાઓનાં લાકડાં પગ પર ઘસ્યા. ત્યારે અનંતમુખા નાં લાકડાં કાગડો અને બિલાડાના બા લાકડાના કેટલાક કેસરીએ સંગ કરીને ખાઈ ગયાં. કાગડાનાં કોટરિયા ગણિકાના ગણેલા કેસરીઓએ બિલાડા કેમ ને પૂછ્યાં કહ્યું. તેમ તેમને સંતોષકારક ઉત્તર આપ્યો. એમણે ૨ કાગડા ખાધા. પણ બિલાડાઓએ પ્રમથ ગણ ને ~~કેસરીઓને~~ ૨ કાગડા ખાધા એવો આક્ષેપ કર્યો કે તે અમને જવાબદાર ઘણને કહ્યાં. 'આપણે સંતોષ પાળા કરીએ તો કુદે સંકેતમાં ઉત્પાતિયા ઘર કરીએ' એવું વિચારી અનંતમુખા ના પુત્ર કરી, બંને કાગડા ને ખાવિંગાળ કર્યું. ત્યારે બંને બોલ્યા કે પુત્રો! આપણા આપણા ઘોડા પંખુઓ થી ગૂંથાયેલા આ સંસારરૂપી મટકા માંથી તમે બીજા કોને કહો? કે ન મારીએ કે તો આ મહાવાદ્યને ભગવતી અનંતમુખા ના પાર્થિવ કરે તેમ તમે રાજા ની પાસે જાઓ ને પૂછી જુઓ. તેમણે કહ્યું કે અમે તે બાબતે વિચાર રીતે મરીએ છે. અને કુદે સંકેતમાં રહેલા ઉત્તમ સ્થળમાં જઈએ કરીને તેમણે મેરુ ની આ કાર્યકુટ ની માળા માં રહેવા લાગ્યા.

S.20 મુદ્રાઓ નું વિષય સુખ-દુઃખ માં સમાન છે.

મુદ્રાઓ બોલ્યા કે મુનિ! તે કારણે આ કાર્ય પુત્રો ની કાળ માં મારા બધા બાળકો સારું ત્યાગ તે વિદેહમુક્ત થયાં. અમે તો સદૈવ અનંતસાગરૂપ સંતોષમાં જ રહેતાં હોવાથી તેમ કરી પગ આ મિથ્યામૂલ સંસારના વિભૂતિમાં માં મુંઝાતા નથી. અમે પોતાના સ્વરૂપ ની બોધ માં સંતુષ્ટ રહીએ છીએ. કોઈ પ્રકારે પ્રયત્નના વગેરે દુઃખ કરતાં નથી. નિત્યસિદ્ધ નિર્વિકાર અનંતસ્વભાવ માં જ રહીએ છીએ. કે પોતાપણા ના બુદ્ધિ રૂપ મળ ની ગતિ ને જાણું છું. મારું મન સારના તથા અસાર ના વિવેક

Date:-

વાદ્યું છે. બોદાને બરદે રાંટિ પામેલું છે. રથળના ચા રહિલદે. રાંત છે અને રથટાંત સ્થિર છે. કું રંશરાર ના વ્યવહારના ઉપાં બોદા રથાશના પાશેપના વિકલ્પ ધલો નથી. ઉપાં ઉપરાન્ત ના બરેલ અને રથાત્મચરિત્રના બોદાના કારણ ધરોલ બુદ્ધિદ્વ વડે અને જગતના માણ્યાં બલ્બને બરાબર ઓળખી કાઢવા પાત્યા છે રહે. રથાયના જેવા રોક, બદ્ધ અને દુઃખના મુખ્ય ધરોલા પુરુષોએ પૃથ્વા ધરતે રથમારા પર અનુગ્રહ કરેલો ફોટાના અને પગ સિરામદ્ધ ધરતે રહ્યા છે. રથમારું મન તેને વિષયોમાં જેવા દેવાં પગ રાગકોષ રથાદિ વૃત્તિઓ મા બોટવું નથી. અને બદ્ધ બલ્બનો વિચાર કર્યા વિના રહેવું નથી. રથમારું ચિત્ત બિર્ટિકાર, ઓળખીને, અને રથાત્મામાં ઉપરાન્ત પામેલું ફોટાના બુદ્ધિમાનવૃત્તિના ઉદ્ધારના જગત બોદાવાળા ધરતા છે.

રથસંગ્રહના વિદ્વાનોએ માનવના સર્વોત્તમ સારરૂપ રાજ પ્રાપ્ત ધરતા છે. ચિત્રકૂટ, ગંભીર, કોમળ, મધુર, ઉદાર અને દરેક વ્યક્તિનો બોધનારા રથા રહેક જ રથા જૈનોકરણના કમળના કોશમાં ભ્રમર રમાણ છે. કું મુનિ! કું મેને પરમાત્મા ને પ્રાપ્ત ધરી ચૂકયો છું. બોપ્રાપ્ત ધારું છું કે રથાપના દર્શન ના રથદારા પાપો રાંત ધલાં. રથાજે જ મારો જન્મ સફળ ધરતો છે, કેમકે રથાજુપુરુષોનો સંગ રથદારા બધો દારનાર છે.

5.21 કવાયકુલ નો મહિમા અને રથાત્મ વૃત્તાંતો:-

મૂઢુડ બોલ્યા: કું મુનિ! દુઃખોના ભયંકર ફોબો પાત્ય છે અને રથનિવિમ ચંટોળ ધરાય છે ત્યારે પગ રથા કવાયકુલ રથાત્મ સ્થિર રહે છે અને ક્યારે પગ કંપતું નથી. રથદારા બોડિમાં કરવાની રાક્તિ દારાળનારા પગ રથુ રથાત્મ રાકે તેમ નથી તેના કું મુખથી રહું છું.

પરિવ્રાજક બોલ્યા: કું કાકમુશુંડ! પૂર્વના કાળે તમે કેટલા કલ્પ રહ્યા છો?

મૂશુંડ બોલ્યા: જ્યારે કલ્પના રથંભે જગતનો સ્થિતિ નો રથદારો વ્યવહાર નાશ પામે છે ત્યારે રથામાંનો દરેકને વાસનાધરા રહિત ધરેલો જગતનો જેમ રથદારો કલ્પાત્મારોધરા રહિત રથને રથદારા રંગોના રોપ્રકારો ત્યજી દઈને રથાકારમાં જ રહું છું. જ્યારે બારે સૂર્યો ત્યારે રથને

Lakeer

Date:- 26.06.25

પર્વતોને પડ્યા બોલ બાબરા ફાડે તે ડુકેડુકડાં કરે છે ત્યારે દાદર બુદ્ધિસાગરે કું વરુડા ચર્ચંદા દાદરા (જેવરનો ઇવ વધુ છે તે જ કું એમ ચિત્તમાં જે દાદરા કરવું તે વરુડા ચંદા દાદરા કરે છે) તે બાદાને જે કું હું. જ્યારે પર્વતો તે ડુકેડુકડાં કરે બાબરા પુષ્કલ ચર્ચંદા પુલો બોલે છે, ત્યારે કું 'કું જ પર્વત હું' એવા ચિત્તમાં દાદરા બાદાને રાકાશ માં બિલ્લ-ર પદને કું હું. જ્યારે મેરુ બોરે પડ્યા ગજરા બન્યા રહ્યું જગત એક સમૂહમાં પડ જાય છે. ત્યારે કું ચિત્તમાં વસુનંદા દાદરા બાદાને બિલ્લર બુદ્ધિસાર વસુનંદ એમ રાકાશમાં ત્યારે કરું હું. કું જુઓ, બાબા સુકમ સમયિકનાં પ્રમાણવાદિક રાહ કાંઈ પડ્યા રમણે વિકાર થાય નહીં તે પદને પ્રાપ્ત પુદ્ગલે ચેતનાએ ત્યાં ચંચળરૂપ નિર્મળ પદમાં મૂર્ખપણું ના જેમ એકરસપણા ત્યારે નિર્વિકલ્પ રમણીયપણ કું હું. જ્યારે બહુના પાણા કેવળ પદને મૂર્ખિત કરવા લાગે છે, ત્યારે ત્યારે બહુમાંડમાં પુદ્ગલ કરાને કું બાબા માત્રમાં કું હું.

વિશાખ બોલ્યા: કું પરમેશ્વરના રાજ! તમે દાદરા-રમે જગને જે રીતે કલ્યાણમાં રમાંડિત રહો છો, તો રીતે બધે યોગારુઢ કેમ રહેતા નથી?

મૂરુંડ બોલ્યો: કું મહામુનિ! મારે બાબા પ્રમાણે જે કહેવું રમણે તમારામાં એવો પ્રકાશન રહેવું રમણે જે, પ્રજ્ઞાપારમિતા ને અનુસરનાર દરેકને નિયમ છે તેનું કોઈપણ ઉલ્લંઘન કરી શકાતા રમે નથી. જે રમયસર પ્રભાવું કોણ તેનું માપ કોઈ રીતે બુદ્ધિમાન કરી રાકાયું નથી. પ્રારબ્ધના બળથી જે કેમ પ્રભાવું કોણ તે તેમ જ થાય છે, રમેનો દરેકને નિયમનો નિશ્ચય છે. પ્રારબ્ધનાં મૂળરૂપ મારો જે રંકલ્પ છે, તેને લઈ જે પૃથ્વીક કેટલામાં ચોરાસી રમા પર્વતોમાં જે શિખર માં રમા ગાડ રમા રીતે જે પુરુષ થાય છે.

વિશાખ બોલ્યા: તમે ત્રિકાલજ્ઞ પર્વત બોલ્યા રમાપુણ્યવાળા છો. તુંબા વૃક્ષોનો કંઈ રંગમાત્રવાળા માટે સમર્થ છો. જ્ઞાન વેદ્ય ત્રિકાળવાળા છો, વીર છો રમે યોગને લગતા મહાન ગ્રંથવાળા છો. તમે રમણે પુરુષોના દરજ્જા દરજ્જા રૂપિયાના જેવા પ્રકાર જોઈ છે, મારે પુછવું કું કે રમા જગતની રચનામાં તમને કેવા કેવા રમાશ્ચર્યો જેવા રમરજ છે?

Date:-

ગૂઢાંક બોલ્યા: કે મકામુનિ! નારદજીએ પૂર્વની, ઉત્તરની, પૂર્વ પશ્ચિમ અને દક્ષિણ આ ચારેય દિશાઓમાં પગ મૂકીને ચાલ્યા હતા એવું મને સ્મરણ છે.

નારદજી એ પૂર્વના દરવાજાની ઉંબર પર જમણો પગ મૂકીને અંદર પ્રવેશ કર્યો એવું મને સ્મરણ છે. નારદજી એ પૂર્વના બીજા ઉંબરા પર ડાબો પગ મૂક્યો, તેની ઉપર જમણો પગ મૂક્યો અને ત્રીજા ઉંબરા પર ડાબો પગ મૂક્યો, એવું મને સ્મરણ છે. એ પૂર્વના ત્રિપથગા નદીના કાંઠાની ભૂમિ પર ડાબો પગ મૂકીને ઊભા રહ્યા, અને ત્યાંથી ચોકડાંવાળો પગ ઉપાડ્યો એવું મને સ્મરણ છે.

એ પૂર્વના દરવાજાની બંને બાજુ બે દ્વારપાળો ઊભા હોય એવું મને સ્મરણ છે. બંનેના, ડાબા, જમણા, બંને હાથમાં ગદા હતી એવું મને સ્મરણ છે. એ પૂર્વના બંને દ્વારપાળોએ ત્રિશૂળ ઉગામ્યું હતું એવું મને સ્મરણ છે. ત્રિશૂળની ટોચ ઉપર ત્રણ ફૂલ ખોસેલાં હતાં એવું મને સ્મરણ છે. દ્વારપાળોના કપાળ પર ચંદનનો ચાંલ્લો કરેલો હતો એવું મને સ્મરણ છે. બંને દ્વારપાળોએ ગળામાં વૈજયંતી માળા પહેરેલી હતી એવું મને સ્મરણ છે.

હે મુનિ! મારે ત્યાં પધારેલા અસંખ્ય મનુષ્યોના ચેંકડાવાળા જમણા પગ ચેંકડાવાળા ડાબા પગ ~~મને~~ સ્મરણ છે. માણસોએ પોતાના મોટા સ્ત્રી-પુરુષોના બંને ડાબા ~~પગ~~ અને જમણા પગ કાપી નાખ્યા હતા એવું મને સ્મરણ છે. દેવતાઓ અને મનુષ્યો વચ્ચે યુદ્ધ ચાલતું હતું, યુદ્ધ કે યુદ્ધનો પ્રકાર જ ન હતો. કોઈ યુદ્ધ માં કોઈનું જ નહતું. બધા એકલાએ પગ કાપ્યા હતા એવું સ્મરણ છે. એક કાપેલા ડાબા પગમાં ત્રિશૂળ બોલ્યા અને બીજા પગમાં ગદા ઘૂસેલા હતા એવું મેં જોયું છે.

S.22 એક પછી એક ચમત્કારિક ઘટનાઓ ઘટતી હતી.

ગૂઢાંક બોલ્યા: તમે કે કે પ્રશ્નોના પ્રશ્ન હતો તેમાં એક ~~જ~~ જોવાનું મને બરાબર સ્મરણ છે. એ ઘટનામાં જોયા ~~પ~~ તમે મારી સાથે ~~જ~~ ~~ન~~ કરેલા છે. તમે જોઈ રહ્યા હતા ત્યારે મારા, લાલ મારા, જોયા હતા. કોઈકવખતે પર્વતો અને સ્ત્રીઓ મારા જોયા હતા. ~~આ~~ આ ઘટનાઓ બની ગઈ છે. તેનું પણ સ્મરણ છે. પાંચ ઘટનાઓ માં જેના માં ડૂબેલી

Lakeer

Date:-

પુરુષને બરાડે નહી પડ્યા કરવો જ પડ્યા કરતી. સમુદ્ર-મંથનો પૂર્વકલ્પમાં સંગિલાર પદાર્થો અને સ્ત્રી કલ્પમાં બીજું પણ પડ્યા સમજવા છે. ફિરકાઓ, ના પરશુરામ યુદ્ધનું થાય છે. સો કિલોમાં સો વાર બુદ્ધિબળાર વિચારો જે દર્શન થાય છે. સદારને ગણવાર ત્રિપુર દાઢ કર્યનું બે વાર દક્ષ યજ્ઞ ભંગ કર્યનું અને દસવાર ઇન્દ્રને પદભ્રષ્ટ કરી પદમાં મુકવાનું સમજવા છે.

પૂર્વકલ્પ યુગમાં પુરુષોની બુદ્ધિમાં સંકોચવાયા પડ્યાને નહીં વેદ સર્જનને પક્ષીઓ સંપૂર્ણ સાંદિ ફિટવાયોગ, વેદોમાં ઈ સંગો અને વેદોનાં પાઠમાં થયેલાં વિસંગતો ફિરફારો થાય છે. પૂર્વકલ્પ યુગમાં સંક સંપત્તિવાળા સદાવ્રતો પુરાણો જુદા જુદા પાઠફેરફાર ફિવાયાનું અને બોધ ઘણાં વાળા મહાશયોળાની રચનાનું સમજવા છે. વાસ્તવિક કુદે પણ બોધમાં કુમાર ઘણાંમાં સંક સંગવર્ણાશ્રમ ધર્મનો ગ્રંથ લેવાયો. તે બધામ બોધને રચાયો. પૂર્વે દાનને ફરેલો બારમ ધર્મનો ગ્રંથ બોધનો બદલે કોઈ સંપત્તિ લોકમાંથી વાર રચાશે. વિદ્યાનું રક્ષણનો બે વિનાશ કરવા 'રામ' સંજ્ઞે ધર્મના સંગિલાસમ બોધને રચવવશે. વિદ્યુતનો વપુષ્ટ્વ વાદળને લીધે સોનાનવાર કુદરત રૂપે રચાયો. સંપ્રદાય ૩૫ અંતિમ મુદ્દો છે જ નથી.

સંપ્રદાય, જ્ઞાનરૂપ અંતિમ અનુભવરૂપ રચાયોમાં જ બધાને ઉત્પન્ન થાય છે, સંગો બોધ થાય છે. દરેકો દરેક સંપ્રદાયના રચનાવાળા જોવાયો, દરેકો દરેક પ્રકારના વિધમ રચનાવાળા જોવાયો સંગો દરેકો દરેક પ્રકારના સંદર્ભ મળ્યા રચાયોના રચનાવાળા જોવાયો પડ્યા રચાય છે.

કુદરતમાં પૃથ્વીના મનોબળમાં જ્ઞાનનો કમ બદલાય જેવા ગોકુળના બોધ રીતે થાય છે. ગયાનાં જેમ સંત જ્ઞાન રચાયો સંપ્રદાય કુળો બોધ ગયાપછી સંપ્રદાય જોવાયા રોગોને લીધે પાછું પૂર્વનાં જેવો જ રચાયોના ગોકુળમાં ઉત્પન્ન થયું છે. માટે જુનું થયેલું બધું. સંપ્રદાય મારા પિતાનાં સમયે જેવા રોગાયોનું કુદું બોધું જ રચાયો કરવાર થયું છે. પૂર્વે સંપ્રદાય ઉત્તર કરતા પડ્યા બોધ કુળો સંપ્રદાય પડ્યા બોધ કુળો.

Lakeer

Date:-

ઉત્તર દિશા તરફ છે. અને રસ્તા પર્વત તરફ જાય છે. મેં એકલા જ રસ્તા રસ્તે ના એક દેવ ના ઉપાસના અંતર રાત્રિએ વિચાર્યું. કે કારણોને કારણે નિર્ણય લીધો મેં ઉત્તર દિશા પકડી ચાલવા લાગ્યો. રસ્તા રાત્રિએ ફક્ત 'રસ્તા એનો મેરુ છે અને રસ્તા એનું પૂજા છે' એ પ્રમાણે રોજબરોજ પરમાત્મા જ રસ્તા રાત્રિ રહી છે! એમ મનમાં હું સૂર્યાસ્ત ના ચરિત્રો પરથી, તારાઓ ઉદય અને અસ્ત થવામાં તથા ફરવામાં નિયમિતપણાથી મેરુ પર્વત તરફ ના દિશાઓ ઓળખ્યા છે. કોઈ રાત્રિમાં મેરુ ના જ રીતે ઉત્તરમાં પર્વત તરફ દિશાઓ પણ બદલાઈ ગયા છે. આમ થવાને લીધે હું માનું છું કે 'રસ્તા જેવા રસ્તા પણ બદલાય તેમ રસ્તાના પણ બદલાય; પરંતુ કેવળ બુદ્ધિમાં જ્ઞાનરૂપ જ છે. અને સ્વાર્થમાં રૂઢિગત ના આકાર ને જોવા જ રસ્તા જગતમાં દેખાય છે.

રોંડકે પિતાપુત્રો, ગુરુશિષ્યો અને રાજપુરુષો બધા રાજ્યના પણ રોજ છે. કલિયુગ માં સત્યયુગ ના વખા ગયા અને કૃપાકર માં જોવા જ રાત્રિના રસ્તાઓ પણ બદલાય રોજ છે. કોઈ સમયમાં કેટલાક રાત્રિઓ લોકો કે વેપારની જે જોવા જ ન કરી. મનસ્વી રીતે બધા કરી. પૃથ્વીપાલ વગેરેના રસ્તાઓ કરી. બધા કોઈ રોકડી જે રોકડી રાત્રિ ના ઉપાસના વેપારીઓ માં દેખાય માં વધ્યા છે. ત્યારે ઉત્પાદનો, કેટલો વધુ મનુષ્યો રાત્રિ રસ્તા જોવા જોવા જેવું થઈ ગયા છે. રસ્તા રાત્રિઓનો માનસિક રસ્તાઓવાળા જ કરી. રસ્તુ પૂર્વમાં રસ્તાઓ ના રાત્રિ રસ્તા અને વાસ્તુમાં બદલાયા જ વ્યાપ્ત કરી. તેનું પણ મને રસ્તા છે. આમ બધા રસ્તા રાત્રિઓ મને યાદ છે.

S.23 મૃત્યુ કોને બોલાવ્યા કરતું?

વરિષ્ઠ બોલ્યા: કે રામ! વસ્તુ મંગાવા માટે તે ઉત્તમ મુનિ ને કરી પૂછ્યું. કે પરમાત્મા! જગત માં કોણ માં કરી કરવા અને વ્યવહાર કરવાના પોકારે પણ મૃત્યુ ગયું વધુ થોડો કોઈ ઉપાય છે કે?

મુનિ બોલ્યા: કે મહારાજ! તમે સર્વત્ર કોવાયા રસ્તાનું મંગાવો છો. કેટલા બાજુ તમને મંગાવવા ઉપરાંત કોઈ

Lakeer

Date:-

કેમ મને પૂછો છો? મહાત્માઓના આશ્રમને માથે પડાવવા જેવું મહાત્માઓ તો મુખ્ય વેચવા છે દોષોરૂપ મોલથોથા પરોવાયેલા વાસનારૂપ દોરા જેવા કુટલામાં ગૂંથાયેલા ફોલતરૂં, તે પુરુષને મૃત્યુ નડતું નથી. શિષ્યો સદાચારી હોય તે ગવડાનો જેમ ફોતરા નાખવા હોય તે કાચા બાજરાના ડિબ્બાઓરૂપ કરવતોને ઉત્પન્ન કરે છે, તે કારણે બોલે નહીં તે પુરુષને મૃત્યુ બાધ કરતું નથી. શરીર માં માથે શિષ્યોરૂપ કુળાદારના ઉપરાઓ રૂપ નાગડાઓ જેનાં પેટ: કરડવા માં દાઢ ઉત્પન્ન કરે નહીં તે પુરુષને મૃત્યુ નડતું નથી. રાગદ્વેષરૂપ જેરની બરણી મન રહેતો બોબરૂપ સર્પ જેને કરડે નહીં તેને મૃત્યુ નડતું નથી.

શરીરરૂપ રમકડામાં રહેનારો વિવેકરૂપ સદારો ફેરવે નાખારો ફોદરૂપ વડવાળિ જેને બાટે નહીં તેને મૃત્યુ નડતું નથી. પરમપવિત્ર અને નિર્મળ એક પરમપદમાં જ જેનાં ચિત્તને શાંતિ મળી ફોદ તે પુરુષને મૃત્યુ નડતું નથી. શરીર માં મનરૂપ વાંદરો રંજાડવા દોડતો હોય તેને મૃત્યુ નડતું નથી. જે ચિત્ત રમાદિ વાટનું બનેલું ફોદ તો રંજાડ રમાદિ તો ઉત્પન્ન કરનારા એ સદારો મોટાં દોષો તે ચિત્તને ફરી પડ્યા ગામડાના રહેવાસીથી. ચિંતારૂપના તથા વ્યાધિરૂપના ઉકરડા અને મોટા મોટા ભૂંસોને ઉત્પન્ન કરનારા દુઃખો રમાધિરૂપના ચિત્તને ખૂંદી શકતાં નથી. જેનું ચિત્ત રમાધિરૂપનું બનેલું ફોદ તે માણસનો જીવ પડ્યા પછીનો જેમ ઉદ્દેશ પડ્યા રાખતો નથી, રમરણ પડ્યા રાખતું નથી, મૃત્યુ પડ્યા રાખતું નથી, જન્મ પડ્યા ફોલ્યા નથી અને જાગૃતિ પડ્યા ફોલ્યા નથી. તેવાને કુટલામાં માટે રંજાડનું કરતી દૂરકૃત્ય અને ફોદમાં વિકારોના ઉત્પન્ન થનારા શિંગડાં નડતા નથી. જેનું ચિત્ત રમાધિરૂપનું બનેલું ફોદ તે પુરુષ વ્યવહાર રંજાડના કામકાજોને કરવા ઇચ્છતા પડ્યા કરવું રહ્યાં નથી, કરવું ગમતું નથી, કરવું વ્યાજ દેતું નથી કે કરવું માંગલું પડ્યા નથી. તે પુરુષને દુઃખદાયક, દુઃખકારક, દુર્ગુણો, દુર્વિચારો કે દુઃખદ વર્તણૂકો દુઃખ રહ્યાં કરતા નથી. જેનું ચિત્ત રમાધિ વાટનું બનેલું ફોદ તે માણસને પૂછનારાઓ, અને રહેવાવાળા સદારો મોટાં મોટાં રહેવા ગોબાના માટે જ પૂરતા રહ્યાં છે. જે લોભ પરિણામમાં ક્રિયાકાર છે, સ્વરૂપ છે, રંજાડકાર રૂપમાં છે, ભાંતિ રૂપ રહેનાર છે. રહેવા માટેની તૂરકટ્યાને ઉત્પન્ન થવા દેતો જ નથી તે રમરણાવસ્થામાં જ મનને તત્પર રહ્યું.

Lakeer

Date:- 27-6-25

જોઈએ. શિષ્યને સ્વસ્થ વિકાસ કરી દેનારા મહામંત્રિ પ્રેરક-ઉપદેશના દર્શન જેનાં ઉપર પડતા જ નથી. તે ગુરુમાં જ મન ને ત્યાગ કરવું જોઈએ.

જે વસ્તુ સ્વાદમાં સુખકારી આરંભવાળી છે, પરિણામે પડ્યા મધુર છે, અંતમાં પડ્યા અહિતકારી દુઃખોનું નિવારણ કરનાર છે. અને ઉત્તમ કુળના સુદૃઢ સ્વસ્થ શાંત સ્વભાવવાળા છે, તે વસ્તુમાં જ મન ને ત્યાગ કરવું જોઈએ. જે સુખ અંત વિનાનું છે, મનને તૃપ્તકર છે, સત્ય છે, આદિમાં, મધ્યમાં તથા અંતમાં પણ એકરસવાળું છે, અને સહકારી સાધુઓએ સેવેલું છે, તે સુખમાં જ (આત્મસુખમાં જ) મન ને ત્યાગ કરવું જોઈએ. જે સૌભાગ્યવાળા જીવોને માટે સ્વસ્થતાનું સ્થાનકાર છે. પરમ છે. પરમ રમણીયતાવાળું છે અને સત્યોક્ત છે, તે સૌભાગ્યમાં જ (સિદ્ધ નિરતિશય સ્વભાવમાં જ) મન ત્યાગ કરવું જોઈએ.

S.24 ઇન્દ્રભાગ પાડોશે અને એક લોકોનું પ્રશ્નોત્તર:-

ભૂદેવ બોલ્યા: હે વાદિગજ મુનિ! સહકારી સાથેમાં એક બ્રહ્મવિદ્યા જ સ્વસ્થતાકર કરતા સ્થાનકાર, ભ્રાંતિ વગરના અને ઉંચા સહકારવાળા કોવાળા સહકારી સંસારમાં જોવામાં આવે છે. પશ્ચાત્કાર પહેલા સ્વાત્મવિચાર જ સહકારી દુઃખોનો અંત કરનાર છે અને લોકોકાળ ના પ્રાપ્ત થયેલાં સંસારરૂપ ખરાબ સ્વપ્નનાં ભ્રમને કરનાર છે. એક સ્વાત્મવિદ્યા જ નિષ્કલંક, પરમ મંત્ર પદ્ધતિસરનું નથી. સ્વાત્મવિદ્યાના સહકારી સાધુઓમાં અંત સ્વસ્થ રીતે પ્રાપ્ત છે. અને સ્વાત્મવિદ્યા સ્વપ્નના જેવામાં ના દુઃખ પ્રાપ્ત રાકાર લોપ છે.

સ્વાત્મવિદ્યા નું સ્વસ્થાપકું કારાવનાર સ્વાત્મ વિદ્યાના કેટલાકેક સાધનોમાંના એક પ્રજ્ઞાવિદ્યા સામળી સ્થળ કે જે સહકારી દુઃખોનો નાશ કરનાર છે.

વાદિગજ બોલ્યા:- તમે જે પ્રજ્ઞાવિદ્યા કહી, તેવા પ્રકારના કોણ છે?

ભૂદેવ બોલ્યા કે જ્ઞેયક મુનિ! આ કેટલાક સદ્ગુણ-સંપન્ન ગુરુને જોવાનો કે જે ઘર બાળ, પિતા, તથા કુટુંબના મોટા પ્રાણીઓનાં બાળકું છે. ~~મુખ~~ ~~સ્વાદિ~~ સ્વાદિ બાળકોનાં બાળ છે. ત્રિગુણરહિત સંસારના તથા ત્રિગુણરહિત કુટુંબવાળા સંકુચિતરહિત મુક્તિને આપે બાળકોનું છે. ત્રિગુણરહિત

Lakeer

પ્રકારના સર્વત્ર કેવલોના સ્વાત્મપ્રકાશના ત્યાગવાળા છે.

Date:-

વિશ્વમાં ફરતે સમાજમાં કોઈપણ કારણ અગાઉ ગામમાં વસતાં માનવ વસ્તીમાં છે. ઝાંઝર, માંસ અને લોહીનો વેપાર છે, બાંધકામમાં સમૃદ્ધ છે, ઝાડ કુંડાંમાં ઉગાડે વગેરે વસ્તુઓ છે અને તેમાં જ મજબૂત તથા સારી રીતે ગોઠવાયેલું છે. આ દેશના અંદર ઉત્તર પડોશમાં દક્ષિણ સુધી અને પશ્ચિમાં પડોશમાં પૂર્વ સુધી સુધી વસ્તી છે. એ બે બાજુએ સુધી કેટલાય આવ્યા દેશમાં પૂર્વદિશા (પડ્યા બાકીનું પૂર્વમાં પ્રાણીનાં પૈસારૂપ વિકાસ પર જોવાય છે.) ઉત્તરમાં ઉત્તર વેપારીઓના સાથે મળવા કામના બોલાવ્યા, કુંડાંઓ તથા માંસ પર ગોઠવાયેલું અને તેના બાજુમાં કામના ટ્રાંઝેક્શો સાથે રૂપ ચાલુ થયું છે. એ કામના Libraryએ અહીંનાં દેશનાં આકાશમાં ફરતાં ત્રિકોણ (ત્રિકોણ પર અંદર ત્રણ ત્રિકોણ) રૂપ વાદ્યનાં સમૂહ વિશેષણ જરાક કેદાર છે અને ત્રિકોણ (અંદર પર ત્રણ ત્રિકોણ) રૂપ વાદ્યનું જરાક ત્રિકોણ થયું છે. એવાંજ પ્રાણીવાદ્યનું (ત્રિકોણ) દેવાદાર જરાક ~~ચંદ્રિકાવાદ~~ થયું છે કેદાર છે. પ્રત્યેક ત્રિકોણમાં બેસવાનું જરાક વિકાસ પામ્યું છે અને પ્રત્યેક ત્રિકોણમાં બેસવાનું જરાક કેદાર પામ્યું છે.

વાદ્ય અને બીજું વસ્તુ છે તેમ ફ્રેન્ચ કામના Libraryએ કોલંબસ અંદર નો વાદ્ય વસ્તુ છે. ઝાંઝર પામેલો એ વાદ્ય બાજુ તથા કેમ રહેલા બાકીનામાં અનેક પ્રકારના પ્રેમાળ અવાજ કરીને આ દેશમાં પ્રસરે છે. એ ફ્રેન્ચનો વાદ્ય એ પ્રમાણે જુદાં જુદાં કેસમાં અવાજ કરીને જુદા જુદા પ્રકારનો ચેષ્ટા કરે છે. ક્રિકેટનો એ તેને પ્રકાશ, અવાજ, તથા અવાજ આદિ જુદાં જુદાં નામો અપાયેલાં છે. ફ્રેન્ચ કામના એ ચાર ટાંચોમાંથી અહીંના પ્રાણીશક્તિઓ દેશમાં ઉપર તથા નીચે ફેલાયેલા છે. એ પ્રાણીશક્તિઓ અવાજને દેશમાં ફેલાવવા માટે બહાર છે, અવાજે છે, પેસે છે, ફરે છે, વિકાર કરે છે, ઉંચા રહે છે અને બધે પ્રાણ ઉત્પન્ન છે. ફ્રેન્ચ કામનો માં રહેલાં એ વાદ્ય ને પોતાનો 'પ્રાણ' કહે છે. એ પ્રાણ ના કોઈ શક્તિ બીજો ને ઉત્પાદન-સંચય કરાવે છે, કોઈ શક્તિ અવાજનું ગાઢપણ કરે છે, કોઈ શક્તિ ગંધનું ગાઢપણ કરે છે, કોઈ શક્તિ અવાજને પ્રસારે છે, અને કોઈ શક્તિ વસ્તુઓને બોલે છે. જેમ અંતરો સુધી

Lakeer

Date:-

દંશ Hi રડેલ દરેક ક્રિયા રચાયે છે, તેમ એ મહાસમર્થ પુરુષનું શરીરમાં રહીને ક્રિયા કરે છે. તેમાં ઉચ્છ્વાસ અને નિઃશ્વાસ બોલ્યા કે પવનો કે જેઓ પુરુષ તથા 'અધ્યાત્મ' એ બોમાંથી પુરુષાર્થ છે અને પુરુષ છે. તેઓમાં ઉચ્છ્વાસ સંદરથી ઉપર રહ્યા છે અને નિઃશ્વાસ ઉપરથી સંદર જાય છે. કે મુનિ! એ બે પવનો કે જે અનુક્રમે ઉપર અને રાત્રિ છે, સર્વદા દેહરૂપી રથમાં બેસી કર્મ કરે છે, દેહરૂપી રથને ચલાવ્યા જ કરે છે, એમ કરવા છતાં પણ જ્ઞાનથી રહિત જ રહે છે, કુદરતરૂપી આકાશમાં અનુક્રમે સૂર્યનું તથા ચંદ્રનું કામ કરે છે. અનુક્રમે રાત્રિ અને દિવસ તથા રાત્રિ અને દિવસ છે. તેઓના ગતિને કે સર્વદા અનુસરી રહ્યો છું. (જેમ ઉચ્છ્વાસ તથા નિઃશ્વાસ એ બોમાંથી અને વિષયોમાં જે અનાસક્તિ રૂપ રહિત છે, તેમ બોમાંથી અને વિષયોથી અનાસક્તિરૂપ રહિત રહેવું અને 'અમદ્રિય પુરુષરૂપ હું છું' એવી દિવ્યતા કરતા એ બેની ગતિને અનુસરીને રહેવા બરાબર સમજવું.)

એ ઉચ્છ્વાસ અને નિઃશ્વાસ બોમાં શરીર સંબંધ બે પવનો કે જેઓ શરીર રહેવા સુધી એકધારી રીતે રહે છે અને જાગૃતમાં, સ્વપ્નમાં, તથા સુષુપ્તિમાં સર્વદા સમરૂપે જ રહે છે, તેઓની ગતિને કે અનુસરવું કહ્યું છું. એમની બાકીની Hi ગતિ કોણ છે, તો પણ કુમળાવાળા બાંધેલા અને બોમાં ફુગ્ગાવાળા કુમળામાં ફુગ્ગાની પણ અંતિમ ફુગ્ગાને બોદો, His ઉડ્ડયન રચેલ છે. નિરંતર ચાલ્યા કરવાં એ કુદરતનો પવનો બે ગતિ, કે જે સૃષ્ટિરચનામાં વર્ણવેલા છે, તેને અનુસરવામાં આવે તો પુરુષ Hi માં સર્વદા આનંદ અનુભવે છે. મૃત્યુનો પ્રારબ્ધ મુક્ત થાય છે અને ફરી પણ આ સંસાર માં ફરી વાર જન્મવાનો નથી.

5.25 પ્રશ્ન- અધ્યાત્મ ગતિ અને પુરુષાર્થમાં ઉપાસનાનું વિધિ:-

વિચારક કહે પુરુષ પુરુષાર્થ ગતિ કેટલા હોય છે?

ત્યારે મુનિ કહે ચાલો- કે મુનિ! અમારા ત્રણેય બોમાટે પુરુષો છે. કેટલાંક સાધકો પરંતુ સર્વદા ગતિશીલ રહીને ગતિ કરનારો છે. પરંતુ તથા સંદરનાં અને દિવસો વાળા અમ કેટલાંક ઉપર ગતિ કરનારો જે પવન (ઉચ્છ્વાસ) છે તે પુરુષ કહેવાય છે. અમ કેટલાં બહારના બોમાં પ્રવેશીને જે અંદર ગતિ કરનારો પવન (નિઃશ્વાસ) છે તે અધ્યાત્મ કહે છે.

Date:-

એ રીતે પ્રાચીન પરંપરા અનુસાર ઉત્તરાયણ અને દક્ષિણાયન એમ બે ભાગમાં વર્ષને વહેંચવામાં આવ્યું છે. ઉત્તરાયણ એ દેવોનો દિવસ ગણાય છે અને દક્ષિણાયન એ દેવોની રાત્રિ ગણાય છે. આ રીતે ઉત્તરાયણ એ દેવોનો દિવસ હોવાથી તેમાં દેવોની પૂજા-અર્ચના, યજ્ઞ-યાગાદિ વગેરે ધાર્મિક કાર્યો કરવામાં આવે છે. આ ઉપરાંત ઉત્તરાયણ એ પ્રકાશનો સમય ગણાય છે. આ સમયમાં સૂર્યનારાયણ પોતાની પૂર્ણ કળાએ પ્રકાશિત થ

Date:-

દેહે રહ્યા પાપ પછી ત્યાં રહ્યા નિઃશ્વાસ ઉદ્ગમ પાપ્યો
કોણ ત્યાં રહ્યા મા પૂર્ણ વિરામો કુમક પાપ્ય છે, રમેશ ચોગ
લોકો કહે છે.

નિઃશ્વાસનો બારમા રંગાગારનાં દેહમાં પ્રાણમય
પુરુષના કણમાં જે-પોઈન્ટ માટે તૈયારીઓ થાય છે, તેને ચોગીઓ બિંદુ
રેખા કહે છે. નિઃશ્વાસનું બારમા રંગાગારનાં દેહમાંથી ઉર્જાને
જે પુનરુત્પાદન થાય છે તેને ચોગી લોકો રમણનો બીજ પ્રકારનો
પૂરક કહે છે. રમા ઉદ્ગમસ્થાન તથા નિઃશ્વાસના બહાર તથા અંદર
નાં જે નિરંતર કુમક રહિત રમણો પ્રાપ્ત કરે છે, તેના જે ઉપાસના
ક્રિયામાં રહ્યા તે ક્રિયા જન્મ પામે નહીં.

કે મુનિ! મેં પુરુષ-રમણ નાં જે રમા દ્વારસ્થાનો
કહ્યા, તેમનું રાત્રિ-દિવસ રેખાનુસંધાન કરવાથી મુક્તિ પ્રાપ્ત થાય
છે. સ્વાભાવિક રીતે રમણાંત રેખાકરવાવાળા રમા દ્વારસ્થાનો
નાં રમરણ તો રાખવાં, જોવાં, સાંભળવાં રહ્યા તે રમા પદાર્થમાં
રાખવામાં રહ્યા તો રમણ પ્રાપ્ત થવાં પ્રાણની ગતિ બંધ
પડ્યા જેવી રાખાય છે. રમા કુમક રહિત સ્થાનોનું મુક્તિદાન
આપવા પોતે રમરણ રાખવામાં રહ્યા તો કે કોઈ ક્રિયામાં રહ્યા,
કે જે કોઈ ભોગવવામાં રહ્યા તેમાં પોતાને કશું કર્તા-ભોક્તા
પદનું પ્રાપ્ત થતું નથી. રમા પુરુષવિરામનાં કામમાં બાધા
રહિતાર્થે મન બહારનાં વિષયોને પોતાના મનોમાં છોડવું જાય છે.
તેમ કેવોક વિષયે પોતાના મનોમાં ક્રિયાપદના પ્રાપ્ત થાય છે.

રમા પુરુષે વિરામનો રમણાસ કરનારા પુરુષો
નું મન બહાર નાં વિષયોમાં રહિત કરતું નથી. જે વિષયોમાં રમા
પુરુષવિરામનો રમણાસ રાખવે રહે છે, તેમને શોક મોહ રહિત
પંથ થઈ જાય છે રમણે જે કોઈ પામવાનું છે તેને રંપૂર્ણ રીતે પામી
ચૂકયા છે, રમેમ રમજવું. બેસતાં, રાખતાં, ઉઠતાં, રૂતાં રમણે
જાગતાં પુરુષવિરામનો રમણાસ રાખવામાં રહ્યા તો બંધન
પ્રાપ્ત થતું નથી. પુરુષવિરામનાં રમણાસથી જેમણે
બોધ પ્રાપ્ત થયો હોય છે રમેવા પુરુષોનું ચિત્ત મોહથી રમણે
મિલન રહિત રમણે સ્વસ્થ થઈને પ્રત્યક્ષ રમાત્મામાં જ રહે છે.
ચોગ પુરુષવિરામ કરવાથી સ્વસ્થ થઈને રહે છે.

હૃદય માં રહેલા કમળપત્ર માંથી પુરુષનાં
ઉદ્ગમસ્થાન નો ઉદ્ગમ થાય છે રમણે રમે પુરુષ બહાર નીકળીને
બાર રંગાગારનાં પૃથ્વીમાંનાં કોઈ માં રમણ પામે છે. રમણાં

Lakeer

Date:- 28-6-25

ખો (નિઃશ્વાસનો) ઉદરપટલ પોલાણના બારમા ખંડોમાં રહેલા છે અને ફુદયમાં રહેલા ફેફસાંમાં તેનો અંત થાય છે. બારમા ખંડોના-ના છેડા મુદ્રાના આકારમાં જતાં પગ અંત પામે છે ત્યારે તરત જ બધાય ઉદરપટલ પામે છે. પગ અંદરના ભિન્નભાગ જેમ બહારના આકારો તરફ આવતા કરે છે. અને બધાય ઉદરપટલ આકારો તરફ બાજુપૃષ્ઠમાં જુદાની પેઠે આવતા કરે છે. બધાયરૂપ વંદમાં બહારથી અંદરને દેહને અંતર અને રોપિત થાય છે અને પગરૂપ વૃદ્ધિ અથવા અંદર ચોરના બંદરનાં બાજુને બધાવે છે. પગરૂપ ઉત્તમ વૃદ્ધિ, પ્રત્યેક ભાગમાં ઉદરપટલ આકારોને બધાવીને પછી બીજાનાં આકારોને બધાવે છે. બધાયરૂપ વંદમાં બીજા નાં અંગોના બાજુને બંધન દઈને, પછી તરત જ ઉદરપટલનાં આકારો જ બંધન દે છે. બધાયરૂપ વંદમાં છેલ્લાં બાજુને પગરૂપ વૃદ્ધિ ઉદરપટલ (ઉદરપટલમાં) ગોળ બની જાય છે. તે પછી બાજુના ફેફસાંને ઉપર ઉદરપટલ બની. પગરૂપ વૃદ્ધિનાં છેલ્લાં બાજુને બધાયરૂપ વંદમાં ઉદરપટલ (બિજા અંગોના છેલ્લાં આકારરૂપ ઉદરપટલ) ગોળ બની જાય છે, તે પછી બાજુના મધ્યપટલ તે બાદ ઉપર બનતો બની. પગ જે અંદરનાં તરત બહારના આકારમાં વૃદ્ધિપટલને બાજુને, બાજુ પોતે જ બધાંદરના બધાયારા વંદપટલને પ્રાપ્ત થાય છે, અને જે પગરૂપ બાજુને ઉત્તરોત્તર બધાયારા વંદપટલને તરત દરેક બાજુ માટે બોચકા કરાયારા વૃદ્ધિપટલને પ્રાપ્ત થાય છે, અર્થાત પગ પટલ અને બધાયપટલ જે ઘણે પદાર્થ માં જ દાખલ છે. પગ જેવા -પટલ તરત જ્યાં વૃદ્ધિ રોપિતને પ્રાપ્ત થયો કુદરતથી, તે વૃદ્ધિ તરત બાજુ બધારમાં દેહના બહારના પગનો તરત પ્રત્યક્ષ જે ગોદ બધામાં ખેંચે પટલ, ~~ખેંચે~~ ખેંચે પટલ અને મધ્યપટલ ઇત્યાદિ બાજુમંદિક બધાયદારો વિશેની રહસ્ય છે. અને જે વિશાર જે ગોદ દેહાકારના મહાદેહ વિભાગ બધામાં પૂર્તિરૂપ પ્રાપ્તિ દોષને બોક કરો પટલો બની. કુદરતી અંદર જે માં પુષ્પ માં તરત બધાયના વિલક્ષ ઉદર-બધર થયા કરે છે, અર્થાત જે મનનું બધિકરણ - બૃહદ્ છે તે જે મધ્યરાત્રમાં બધારે જો મન કરતાં ઉદર વિલક્ષણ થયું બની. કુદરતમાં પગમાં, બધાયમાં જોમાં ઉદર તરત બધરોના અને તેમના જાતના બધિકરણમાં જે બધારૂપકારો દેવ બધારમાં છે, તેને જોનારા પુરુષને દેખતો પ્રમજો. બીજા પુરુષો તો બધાંદરાજ છે. એમ બનવું. બહારે જો બધાંકાર બનો છો થાય બધારા જ થાય, તો પગ જેવા કશું બની,

Date:-

બધી. માટે ફ્રિજમાં રાંધેલાર નો જ બારા કરવો જોઈએ જેથી મુશ્કિલ પ્રાપ્ત થાય છે. બટાર નો રાંધેલાર રાંધેલો થાય તો કેટલા જ્યારે પૂરારા પ્રાપ્ત થાય છે, તો પણ જો ફ્રિજમાં નો રાંધેલાર બારા પાસે તો રોગ્યારમેન્ટ નો પૂરારા પ્રાપ્ત થાય છે. જેથી ફ્રિજમાં નો રાંધેલાર બારા થાય તે વસ્તુને બગડતાથી મુશ્કિલ મટે છે.

પ્રથમ સત્યપૂર્વક પાણીથી ધૂર્ણમાં ઉદ્દેશનું અને રાંધવાનું રાંધવોકન કરવું જોઈએ. ફ્રિજમાં બારાથી પેલા રોગ્યારમેન્ટ રાંધે પ્રાપ્ત થાય છે, તે જ રોગ્યારમેન્ટ બટાર રાંધવો પાણીથી ધૂર્ણ ઉદ્દેશ થાય છે. જેમ ઘણા રાંધવા માટે તેજ રાંધે વસ્તુ તડકો ઉદ્દેશ થાય છે તેમ રોગ્યારમેન્ટ માટે તેજ રાંધે ફ્રિજમાં થી પાણી ઉદ્દેશ થાય છે, જેમ તડકો રાંધે બધું બારા માટે વસ્તુ જે ઘણા ઉદ્દેશ થાય છે, તેમ પાણી બટાર માંથી રાંધવા માટે, ફ્રિજમાં થી રોગ્યારમેન્ટ થાય છે. કે મુશ્કિલ પાણીથી જોગ્યમુશ્કિલ માં રાંધવા બારા થાય છે રાંધે રોગ્યારમેન્ટ ની જોગ્યમુશ્કિલ માં પાણી બારા થાય છે.

પાણી રાંધવા માટે અને રોગ્યારમેન્ટ નો ઉદ્દેશ રાંધે બટાર માં પૂરારા માં જે કુમક થાય છે તેનું ધોવાણ કરવામાં રાંધે રાંધેલ રોગ્યારમેન્ટ રાંધવામાં રાંધે રાંધેલો ફરીવાર શોક કરવો પડતો નથી. રોગ્યારમેન્ટ રાંધવા માટે અને પાણીનો ઉદ્દેશ માટે રાંધે માં જે કુમક રાંધે છે તેનું ધોવાણ કરવામાં રાંધે; રાંધેલ પાણી જે ઉદ્દેશ માટે રોકવામાં રાંધે તો ફરીવાર શોક કરવો પડતો નથી. રોગ્યારમેન્ટ નાં ઉદ્દેશનાં રોગ્યારમેન્ટ દૂર બાગમાં પાણીમાં જે રોગ્યારમેન્ટ થાય છે, તેમાં રાંધવાર વટને પાણીને સંપૂર્ણ ધોવા જરી નાખવા રાંધેલ કુમક નો રોગ્યારમેન્ટ કરવામાં રાંધે તો ફરીવાર પરિવાર પ્રાપ્ત થતો નથી. રોગ્યારમેન્ટ બટાર નાં પૂરારા માંથી ધોવા કરીને રાંધવા પેલાનાં પાણીનાં ગાંઠમાં પડેલાં ફેરુની રાંધવા જે પૂરક થાય છે તેના ઉપયોગમાં રાંધે તો પણ ફરીવાર જોગ્ય તેવો પડતો નથી.

પાણી અને રોગ્યારમેન્ટ બંને જેની રાંધવા વધુ પ્રમાણ છે તે રોગ્યારમેન્ટ નું રાંધવોકન કરવામાં રાંધેલો ફરીવાર પરિવાર થતો નથી. રોગ્યારમેન્ટ પાણી નું બગડવા કરી જેનાં રોગ્યારમેન્ટ બટાર રાંધવા રાંધવા તેમાંના વધારા રોગ્યારમેન્ટ માં ફેરફાર રાંધે રાંધવા રોગ્યારમેન્ટ જ થઈ જાય છે તેનું

Lakeer

Date:-

અનુસ્વારાગમ કરવામાં આવે તો ફરીવાર રોક કરવો પડતો નથી. અને મા ફરીવાર ઉચ્ચાર જ નથી થતું. જે અંદરના સ્વરમાં પાડા સ્વભાવને ગળી ગયા છે અથવા જે બહારના સ્વરમાં સ્વભાવ પાડાને ગળી ગયા છે, તે બંને સ્વરમાં કોણ બળવાન બળ પાને છે તેનો વિચાર કરી જુઓ. પાડાનો સ્વર થયા પછી સ્વભાવનાં ઉદ્ઘાટનની જે ક્રિયા રહે છે તે પૂર્વાર્ધ વિના જ મળેલ બહારનો ઉત્તમ કુમક છે અને સ્વભાવનો સ્વર થયા પછી પાડાનાં ઉદ્ઘાટનની જે ક્રિયા રહે છે, તે પણ પૂર્વાર્ધ વિનાનું મળેલ અંદરનો ઉત્તમ કુમક છે એમ યોગીઓએ નિર્ણય કરેલો છે.

એ કુમક જ સ્વભાવનું રૂપ છે, એ કુમક જ રૂઢિ પરંપરા-સૌંદર્ય છે. એ કુમક જ સર્જનાં અભિન્નરૂપ છે. અને એ કુમક ને પામવા જે ફરીવાર રોક કરવો પડતો નથી. પાડાનો અંદર રહેલ C પાડાનાં અભિન્નરૂપ) અને પાડાથી પડ્યા રહેલ તથા સ્વભાવથી પડ્યા રહેલ એવાં સૌંદર્યરૂપ સ્વભાવનાં અને ઉપાસના કરવાને હોવે.

વિદ્વાનો કે જે પાડાનાં તથા સ્વભાવનાં બારા થયા પછી પડ્યા રહે છે અને પાડાનાં તથા સ્વભાવનાં મહારૂપ પણ છે. તે સૌંદર્યરૂપ સ્વભાવનાં અને ઉપાસના કરવાને હોવે. વિદ્વાનો કે જે પાડાનાં પડ્યા પાડારૂપ છે. બધાં પડ્યા પરમ જ્ઞાનરૂપ છે અને જેનું સ્વાદિ ને પોતામાં રહેનાર છે તે સૌંદર્ય રૂપ સ્વભાવનાં અને ઉપાસના કરવાને હોવે. વિદ્વાનો કે જે વાસ્તવિક સત્ય છે, મનનાં પડ્યા મનરૂપ છે, બુદ્ધિનાં પડ્યા બુદ્ધિરૂપ છે અને અહંકાર નો અહંકાર છે તે સૌંદર્યરૂપ સ્વભાવનાં અને ઉપાસના કરવાને છે.

જેમાં સદાનું રહ્યું છે, જેના સદાનું થયું છે, જે સદાનંદરૂપ છે, જે સર્વ સ્વભાવમાં રહેલ છે. અને જે સર્વમય છે તથા ખિલ્યા છે તે સૌંદર્યસ્વરૂપનાં અને ઉપાસના કરવાને હોવે. સૌંદર્યસ્વરૂપ કે જે પૂર્ણસ્વરૂપનાં પડ્યા પૂર્ણસ્વરૂપ છે, પરિપક્વ, સદાનાં પરિપક્વ વસ્તુસ્વરૂપોને પડ્યા પરિપક્વ કરનાર છે અને મન બુદ્ધિ બુદ્ધિ સ્વાદિ વિકારો થયાં પડ્યા પોતાનાં સ્વભાવથી બાહ્ય થયું જ નથી, તે સૌંદર્યરૂપ સ્વભાવનાં અને ઉપાસના કરવાને હોવે. જે સૌંદર્ય સદાનું સ્વાભિન્ન ~~શ~~ નું સ્વાભિન્ન છે તે સૌંદર્યરૂપ સ્વભાવનાં અને ઉપાસના કરવાને હોવે.

Lakeer

Date:-

S.26 મૂકુંદ ત્રિવેદીને કહેવા લાગ્યો:-

મૂકુંદ બોલ્યો: હે મુનિ! મેં જે કહ્યું એ, મારી પાછળ ઊભેલા કરોડો પુણ્યાત્માઓ સમક્ષ મેં ત્રિવર્ગ નું વિશ્લેષણ કર્યું છે. એ વિશ્લેષણ માં જે કંઈ કહ્યું હું તેના માર્ગદર્શકનું સ્થાન પહેલા પગ કરતાં પણ બીજા પગ ને વધારે મળે. જેવા, ઉકળ્યા, બગાડ્યા, અને રૂપા પગ માંથી એ બધામાં મેં ત્રિવર્ગ વિશ્લેષણ રૂપ ઉપાધિ કરી પગ ઓળખી શકાય. ઉદાહરણ, જ્યારે ઈર્ષા-અભિમાન ને લઈ ત્રિવર્ગ ને પૂછવા પહેલાં ઉભા પગ ને વિશ્લેષણ જ કહ્યું છે, એવું પણ જરૂર કહ્યું છે.

મારા પ્રશ્નોના મારી જે જે વિષયોમાં જે જે ઉપમાઓ આપી છે તેનાથી કારણ જેવા કરતાં મેં જાણ્યું કે મારા પ્રશ્ન ને સમજવા માટે પણ પહેલા પગ ને સમજવું જરૂરી છે. મારા પહેલાં જેટલા જે કોઈ મારા કોઈ પણ પ્રશ્ન ને ઉત્તર આપવા બેઠા તેમાં પગ ને જાણે કેવળ ચકાસવા જેવી ઔપચારિકતા જ કરી છે. ઉદાહરણ ના અભાવે તથા સમક્ષ ઉત્તર-અપેક્ષકો સમા સંસારના ત્રિવર્ગ ને લાગતા વળગતા જે કોઈ સમાધાનો જે કહ્યું છે.

ઉદ્દાલકના તથા ત્રિવર્ગના સંદર્ભમાં સ્પષ્ટ રીતે પૂછવામાં આવેલ પ્રશ્ન નું જે સમાધાન કર્યું કરતો કે પોતાના મતે પોતા માં સંપૂર્ણ કહ્યું છે. વસ્તુ ના કારણને ત્રિવર્ગ માને કંઈ પણ થયા. કે પોતાના-પરાયા કોઈ પદાર્થ ની ચિંતા-સ્પૃહા કરતો નથી. પ્રશ્ન લાવવા નું સામર્થ્ય પણ મેં બધામાં સમાન જોયું છે. તથા વિસર્જન પણ કહ્યું.

કે કર્મ સ્થાનમાં, કારકને, સ્થાને, પદાર્થને, ભાવને, સ્થિતિ ને, ક્રિયાને સમે સમાધાનને પ્રશ્નરૂપ જ જોયું છે તથા વિધાનરૂપ પહલને જાણ્યું છે. સમજે કહ્યું મળ્યું? કાંઈ કહ્યું મળ્યો સંતોષ નથી. સમાધાન-પ્રાપ્તિ, જ્ઞાન, મુક્તિ, જય, આદિ બાબતોમાં કોઈ જ ઉત્સાહ નથી. તેમ કારણ પ્રાપ્તિ પ્રશ્નનાં મૂળ ના રાગ ઘટ્યો નથી. પોતાનો સમાધાન જોયું કે મારાઓ થકી મને શેષ સમાધિ જેવું કંઈ નથી. પ્રૌઢત્વ કે જે સ્પષ્ટરૂપ છે, કર્મ પદાર્થોમાં સમાધિપ્રાપ્તરૂપ છે, સમાધિ-સંબંધ પર સ્થિત છે એમાં દુઃખનું નામ નથી તે કહ્યું છે એમ મારું છે. કે સમજ કરતાં

Lakeer

Date:-

વિકાર કરતાં, બોલતાં, ઉઠતાં, ઉંઘવામાં બોલ્યા કે ચાલતાં પડ્યા કું કંઈ કહું કરોમ બગડ્યાનો બધી.

પરિવાર સાથ બધી એની મળની શક્તિથી અને અર્ધ પુરુષાર્થો જે ધોલ્યા સમાજ (બુદ્ધપુરુષ) બોલ્યા સર્વોત્તમ ઉપદેષ્ટાપણું અર્ધ કરવામાં ઉપયોગ કરું જોલ્યા કરું હતું. અનુકરણીય કાર્યોલ્યા દિવાળે નહિ, પગલાં તે માર્ગ ચુકાનાં કામ કરું માં મળે મળતાં બધી, બોલ્યા માર્ગદર્શન કરું હતું. કું જોકે ગામડાં કુર્તિ-બોલ્યા હોવાં બદલ્યું અને કામબોલ્યા હતું. કું જ્યારે બોલ્યા ગોલ્ય કામ ત્યારે પડ્યા બુદ્ધિ. ઉંઘવાલ બોલ્યા બધી. કું ચમર્ક હોવાં કોકને દિવાલોબધી. કોકએ પરિવાર કહ્યો હોવાં મકાનરોક કુંવારા રોક કરલો બધી. કંઈક હોવાં પડ્યા કરું કરવાનો બધી. કામ કારણ કે જે જોલ્યા જેવું ગણાય છે તેમાં પડ્યા વિકાલ્યા પર જ દષ્ટિ રાખું હતું. કું અર્ધ પુરુષાર્થોનાં જ્ઞાનમાર્ગ કરને બુદ્ધપુરુષ જ જોઉં હતું. કામકોકોનાં પ્રકારમાં વિકાર ની વૃત્તિ ભેદભાવ જ બધી. વિકલો માં ચમુચ્ચય રહીને જ્ઞાનને મિત્રલ્યા જોઉં હતું. કંઈક માં જ્ઞાન રહીને કામમાળ કરવાને કુંવામધર્મ ના જોમ જોલ્યા કરું હતું.

અર્ધ કરોલ્યા, ચૂકેલ્યા, વિકાર, કરાર, કોમ પામેલ્યા અને કરવા પામેલ્યાને પડ્યા કું નિર્ભિકર કામબલ્ય માટ જોઉં હતું. ચોકીને ચુમલ્ય કોમ ચુમલ્ય પાકે હતું. ચર્ચના પ્રિયાનિમ જેવો બદલે કરું હતું. કું વિધાર્થિને સામકો કામકાર ધૈર્યવાન રહું હતું.

કું કંઈ બધી, બોલ્યા કોક માર્યો બધી, કામ કું બોમ કોક નો બધી, કોલ્યા પ્રકારના બાલ્યા મળે નિરોલ્ય કરું છે. બોલ્ય કું વિદ્યાર્થિત બદલે બાવું હતું. જ્ઞાન, કામકાર, કરાકાળ અને ક્રિયા પડ્યા કું હતું કોલ્યામાં પડ્યા મળે કામબુદ્ધિલ્ય જ કરું છે. કંઈ, બરફ, કામકાર, વાળ, ગાડું અને જે કોક છે તે બદલાવું પ્રોબલ્ય છે કોલ્યો માર્યો બાલ્ય છે. આ બુદ્ધપુરુષ સમુદ્રમાં ગણ્યા જ્ઞાનનો ભંડોળ છે જે પુસ્તક બાલ્ય છે, કરું છે અને બિળ બાલ્ય છે તેવું વિચાર તેનું ચમુચ્ચય છે અને જ્ઞાનનું કેળવણ કોલ્યા પણ કું સમાધિ કામકાર પર જોલ્યા જ કરું હતું.

S.27 બીજું કામબલ્યા સમાપ્તિ:-

બીજું બોલ્યા: કું જ્ઞાન તો પારને પડ્યોલ્યો મુનિ વરિષ્ઠ! તમારા કોલ્યા પાલન કરવા કોલ્ય માટ કૃપિકલ્પ તમને કરાવો. વરિષ્ઠ બોલ્યા: કું કોલ્યામાં જેવા કોલ્ય કોક મહાત્મા જોલ્યા નથી. વરિષ્ઠ બોલ્યા કું રામ! નિર્મળ બુદ્ધિવાળો

Date:- 29-6-25.

જે પુરુષ આ મકાનમાં કોણ બેઠું છે તેમ કહીને ઘરમાં ડોકિયું કરે તે જ્ઞાન કેમાંથી આવ્યું એવું પૂછતાં પહેલાં વ્યક્તિના વાણીના અનેક આયામોને પણ જાણવા જોઈએ.

S.28 ઈડાદિ ત્રણ અભિવ્યક્તિઓ અંગે ભાષાવિદ્ પ્રકાશ્યું.

વિશારદ બોલ્યા: કોઈમાં આ પ્રમાણે બૂમરાણ તો દૂરાંત જ કહેવાય. તમે પણ પ્રાણીજગતમાં અવલોકન કરો આ દૃષ્ટિનો અવશ્ય લાભ થશે. ગાયોના ધણ બૂમરાણ ત્રિરંગામાં અવલોકવા આ શબ્દનો અર્થવૃદ્ધિ રાખી ઉત્પન્ન થયેલા આગળ વધ્યા કરે ત્યારે પરમપદને પામ્યા કહેવાય તે રીતે તમે પણ તે પદને પામો. પ્રાણીનું અને ભાષાનું અવલોકન કરનારા અને બુદ્ધિબળે વિશ્વમાં અજાતશત્રુ થઈ રહેવાની ઇચ્છા પુરુષો બૂમરાણ ના ક્રિયાપદ માં ઉદ્ભવેલ ત્રણ પદો પામ્યા છે.

વિશારદ ચાલુ રાખ્યું: ગાડરોના ટોળામાં ચાલવાનું ગતિ ધીમું રાખવાનું અને ચરિયણમાં તથા માંસમાં ઉપયોગનું આ શરીરરૂપ દરેક કોષમાં પડ્યું રહેવું તથા તે નિષ્ક્રિયાવસ્થા જે છે. એટલે અવાજોને ભાષા થયા જુદા છે. તો જ દોષ તો ઘરમાં જોવા જેવા ઘણું નું વિશ્વમાં સમર્થ કેવું છે. વસ્તુતઃ ઈડુ નિષ્ક્રિય જ છે. નિષ્ક્રિય એ ક્રિયાનો તે પ્રકાર થતો કોષમાં અભિવ્યક્તિરૂપ જોવાય છે. જેમ રસોડામાં રામરૂપ પૂરતું રસોડું જ છે. ઘરનું બધું રામમાં તે નિષ્ક્રિય જ છે. તમે ઈડુ ના પ્રકારોમાં સમર્થ પુરતો જ ઈડુ છે. 'અમ ઈડુ કું ઈડુ' એટલે રોજે જેણે ઈડુ-રૂપ અવાજ દ્વારા કર્યો છે એવું મગજ જ સંસ્કાર ની ક્રિયા તે ભણે વારંવાર ઈડુરૂપે ખડું થાય છે.

કે રામ! 'માંથી અને ગોકડાથી ગોકળાયેલ ઈડુ કું ઈડું' એટલા સમજે ત્યાગ કે. કોઈ સંકલ્પમાત્ર થી ગોકળવા-માં જેવા અવાજ અવાજ તો કુમારો ઈડુ પ્રાપ્ત થાય છે. તમારો મગજ જ ક્રિયાશક્તિ અમ ઈડુ પડ્યા પુરાણો માં સમર્થ પુરતો જ છે, તેનું સમર્થ માં નથી અમ ઈડુ છે, અમ ઈડુ છે' એટલા પુકારનો અમ અવાજો વિશ્વમ વિશ્વના ભારરૂપ સંકલ્પનો જ માંડ્યા છે. અમ સંસાર જો તમે ચોક્કસ સમજો, અથવા વિશ્વ નો ચોક્કસ વિશ્વમ જોડાય, અથવા ચોક્કસ મગજોવાળા સમજો. પૂર્વોક્ત અર્થમાં જેમ બહું અર્થ જોવામાં આવે છે તેમ તમે કે જે પરમાર્થમાં જ છો,

Date:-

તેમને જ્યારે ખબર પડે કે છોકરાની ઉંમર થશે, ત્યારે આ બધાં વસ્તુઓ વિશે ખરાબ રીતે સમજશે.

મેં પૂર્વે મનના વિષય જે સંકલ્પના વિષયમાં ઉલ્લેખ કૃષ્ણમાં ઉપાધિ કહેલ છે, તેના જ આ જગતના ઉપાધિ કહેલ છે. વિશેષ સંકલ્પોનાનું મન જે જગતની રચનામાં વિભ્રમણે ગૂંચવે છે. જેમ કૃષ્ણમાં ઉપાધિ સંકલ્પની રચના માટે જે તેમ આ જગતરૂપ પૃથ્વીમાં પડ્યા સંકલ્પના રચના માટે છે. જેમ મન મનનો કર્તાપણ વિભાવ જે કૃષ્ણપક્ષ તે પાલ્યો છે તેમ પૂર્વ મરણ ના સમયમાં મને કર્તાપણાદિનો દેહ જે આ દેહરૂપે પૃથ્વીમાં થયો છે. પૂર્વે વાસનામાં રમતિશયપણાને લઈને ભોગ્ય વસ્તુના પ્રવાહ રૂપે જે દેહ ને ફળરૂપે ચિંતવવામાં આવ્યો છે તે દેહ તે તેના રમણિયના ઉદરમાં ક્રમણા જોવામાં આવે છે. પુરુષપ્રયત્નથી મન જે રમંત્રણા કરીને, રમાનસ્થિત કરવામાં આવે ત્યારે દેહરૂપથી જગતરૂપ સંકલ્પ સૌમ્યરૂપે જ પ્રાપ્ત રહે છે.

(4) હે રામ! જે વિષયોને સંકલ્પ કરવામાં આવે તો વિષયોને જ પ્રાપ્ત જાણ છે. 'આ દેહ હું છું અને આ સંસાર મારો છે.' એવા ભાવના કરવામાં આવે તો તેનો જ અનુભવ થાય છે. જેમાં પ્રાપ્ત પડ્યા ભાવના ને દૃઢતા જે લોકે આપો પૃથ્વી થાય છે. જે વસ્તુના તત્વ જોવાના ભાવના કરવામાં આવે છે તે તે વસ્તુ પુરુષ સંવિદ્ જોવામાં આવે છે. જેમ સ્વપ્નના ભ્રમિકા માં એક કપડા પડ્યા વિવર્ત જોવાતાં ભાસે છે, તેમ આ સૃષ્ટિના રહેનારા આ જગત પડ્યા સમયના કાળમાં સ્થિર ભાસે છે. આ રીતે એક વિભ્રમણ મટી જોવા છતાં પડ્યા સંકલ્પ પણ જોવામાં આવે છે. તે સમયને લઈને દેખાય છે.

(5) આવા વિશ્વમાં જેમાં આ જગતરૂપ આખા પડ્યા જોવામાં આવતા નથી. જાણ પુરુષ પોતાના સંકલ્પથી રચેલું આ સંસારરૂપ ભોગો નથી. જે પોતાનો આત્મા છે, તેજ કૃષ્ણમાં ચિદ્રૂપિણ દશામાં જગતરૂપે પૃથ્વીમાં થયા છે, માટે આવા રાગના કિંચિત્ માં આ માટે બધું? જે બન્યા થયા છે તે પડ્યા આત્મા થી જુદા નથી. માટે જે કરે છે તેનું જ કોઈક વિવેચન કરવું આવ્યા છે. જે કરનાર છે તેજ વિવેચન થી યુક્ત થાય, તો તેમાં આ જગત નો મોટું વિપરીત જોવામાં આવતો નથી. કેવળ આપણે વિશ્વની રૂઢિને પામેલો આત્મા કરીને મિથ્યા કરવો નથી. આ

Date:-

બૃહસ્પતિ સ્મૃતિ પદાર્થના બધા સ્વામિત્વ પદાર્થથી, પરંતુ કેવળ સ્વામિત્વમાત્ર જ છે: એકલા શબ્દ સ્વત્વ કહેવાનો ત્યાગ કરવો એ જ યથાર્થ સ્વત્વત્યાગ છે.

'મકાન, વાહન, ઘરવખરી, ધાન બધાં સ્વજનો ત્યજીને ચાલ્યું જવાનું પ્રસંગોપાત્ત બૃહસ્પતિ જુએ છે જરૂરી.' એકલા શબ્દો એ જ ત્યાગ વિચાર છે. ત્યજવા યોગ્ય જે પદાર્થ છે એનો ત્યાગ વિચાર એ જ યથાર્થ ત્યાગ વિચાર છે.

આ જે સ્વનિર્ધારણનો સંસ્કાર એ યથાર્થ સ્વાધિષ્ઠાન ગયા પદાર્થનું સ્વત્વત્યાગ કરવામાં સ્વાર્થે તો મન પ્રસન્ન થયું નથી અને બીજો બાકી પદાર્થ ત્યજવાથી. સ્વજનો પદાર્થમાં બાધિત પદાર્થનું સ્વામિત્વ ત્યજવાનું સ્વારસ્યે કોઈને સ્વત્વત્યાગ કરવામાં સ્વાર્થે તો મન નિરાકાર થઈને રોજ થઈ જાય છે. મન યથાર્થ વિચાર કરે ત્યારે કોઈની નિંદા ન કરવું, બધી કોઈની સ્તુતિ પણ કરવું બધા, રાગ પણ ન થવું બધી સ્વને રોષ પણ કરવું બધી; પરંતુ કેવળ સ્વજનો સ્વત્વત્યાગ જે (બૃહસ્પતિ જે) પ્રાપ્ત થાય છે. એનો કોણ સ્વભાવ થયો એ સ્વત્વત્યાગ મરવાનો જ છે. માટે વિદ્યાર્થીની વૃત્તિ બાધિત થાય એ માટે ? પોતાને પણ સ્વત્વત્યાગ મરવું જ પડશે, સ્વજનો જિવાડવા છે તો કેવા પોતાના મરણ એ માટે વૃત્તિ બાધિત થાય એ માટે ? એ જ ખાસ એનું તો ચર્ચા જિવાડવા છે કે જરૂરિયાત સ્વત્વત્યાગને પ્રાપ્ત થયું નથી; મરવાનો જિજ્ઞાસાનો જિજ્ઞાસા તો વિદ્યાર્થી એ માટે ?

સ્વાધ્યાય કોઈનાં દેહરૂપ નથી, સ્વજાતિ પણ દેહરૂપ ન કરતાં થયા કુટુંબ પણ પણ દેહરૂપ સ્વજનોથી એ દેહરૂપ થવાનું છે તે કેવળ જિજ્ઞાસા માત્ર જ છે તો એ દેહ માટે એ બધું કરું ઉપર કરો છો ? જો કે દેહ એ સ્વત્વ છે એવાદાયક પ્રકારનો જ છે' માટે મને જે મરણ આદિ કેવા કોણ છે કેમ કે પાર્થિવ પાપ ? એવું જોવાનો યથાર્થ જ્ઞાનવાદનો મનને પાકો નિશ્ચય કોણ છે. માટે તેનું મન સ્વત્વ પાપનું નથી, કેટલા પાપનું નથી એને પાર્થિવ પાપનું જ નથી, પરંતુ રોગ જ રહે છે. બૃહસ્પતિ પુરુષ અને પદાર્થમાં બાધિત જાણે ત્યાગ કરીને પદાર્થોના

Date:-

વૃદ્ધાવસ્થાને જ રજૂ કરે છે. માટે ભાષાના બીજા દરજ્જા ઉપર આવતા શબ્દો માં જરા પડતા મૂકવા પડતા હોય તો પણ ચાલે પરંતુ ભાવ જળવાઈ રહેવો જોઈએ. એવું માનવું છે કે આ શબ્દો સંસ્કાર મળ્યા છે' એવો વિકલ્પ કરીને કવિએ ભાષાના વિકાર કરવો.

(૪) આ શબ્દનું જગત સામાન્ય જગતનું પુરુષ નું મન રજૂ થઈ રહ્યું છે. શબ્દો પદાર્થમાં વિરોધ ઊભો કરીને ભાવ દર્શને સંસારસામાન્યનું જ અવલોકન કરે. કે રામચંદ્ર મુકાતા! આ જગત સામાન્ય ક્યાં કેવળ ચિત્તે કરેલ વિરોધો ના સંબંધોની રચાયું છે. માટે વિચારો કે પડ્યા ભાવ હોય કે જેના જગતની પ્રાપ્તિ થઈ જ નહીં. તમને જગતનો જગતના પ્રાપ્તિ પડ્યા હોય તેવું ત્યારે તમે સર્વદા સર્વવ્યાપક, સર્વજ્ઞ રહિત, અપરિવર્તનશીલ અને વિકારરહિત થશો. 'કે દેવ જ્યાં એને મારા આંગણે આવ્યા નહીં.' એવો ભાવના હોય શબ્દો તો આ જગતનો શબ્દો સાંભળવા મળશે નહીં; અથવા જે કંઈ છે તે શબ્દનું જોડાણ જ છે અને જે જોડાણ છે તે કંઈ' એવો ભાવના હોય ત્યારે આ જગતના શબ્દો આપણે કોઈ પણ કંઈ જ ચુકવવા કરવો નહીં. જોડણીમાં સર્વનું બાદનું વિલોપ અથવા સર્વમાં વિપુલ પડ્યાનું વિલોપ એ બંને વિકારો જ થયા છે. અને અપરિવર્તિત રહેવાના છે. આ બંને વિકારો માંના કે વિકાર તમને સહજતા જણાય તે વિકારનો સ્વીકાર કરો. આ બે વિકારો માંના ગમે તે વિકાર ને ગૂંથી કરીને અથવા બંને વિકારોનું કુળ એકસરખું જ છે. તેમાં બંને વિકારો ને ગૂંથી કરીને સંસારમાં વિકાર કરો અને તેમ કરવા સ્વીકારનો પ્રયાસ કરો.

આ શબ્દનું જગત આપણે કે અંતમાં બધા મતમાં અપરિવર્તનશીલ છે, વિકારો ક્ષણભંગુર છે માટે વિવેકી પુરુષ તેમાં અપરિવર્તન કેમ બોલે? તમે નિર્વિકલ્પ તથા સદા સર્વદા પ્રકાશરૂપ જોવાનો જગતને જોઈને ભ્રમ થાય. ભ્રમ થાય, ભ્રમ થાય. ક્ષણિકવિકલ્પ અપરિવર્તન રૂપે જ અવલોકન કરે. જે વસ્તુઓનો અપરિવર્તન અપરિવર્તનશીલ રહેવાનો. અપરિવર્તન જેવા જગત પદાર્થને પરમ બોધાને પ્રાપ્ત થાઓ. ક્ષમાપ્રાર્થી તમે પ્રબોધ પ્રાપ્ત થયો જ જોઈએ. શબ્દો

Date:-

રાંકડાઓને ટાઢ કે તડકો કશાંનો જ વ્યાપ્તમાં ફિકર ધારેલો.
તમે કૃપાળુમહા દોષોના ભરા પર મુકત પણ હો;
અને મુમુક્ષુના પેકે નિર્બંધ દષ્ટિવાળા પણ હો માટે સર્વદા
વ્યાપક અને પરોક્ષ પૃકૃષ્ટ જ હો; તો કૃપે ચંચલ મૃષ્ટિને
માટે અને કૃપરામૃપ પ્રેમળા ચક્ષુપમાં જ સમાધિ પદને કરો.
5.24 જ્ઞાન પરમાત્મસ્વરૂપ જ છે.

ચાલીસ ચોરટા: રત્નપુર નામના સમૃદ્ધિમાન્ નગરમાં રામ અને પૃમાડો કેવટના સાંભળવે પ્રમાણે તો પ્રાતઃકાળે ચારે વેદે પોતાના ચંચુપમાં ભરીને પોતાનાં ચંચુપમાં ભરીને પોતાનાં ચંચુપમાં ભરીને પોતાનાં

Date:- 30.06.25

રાવિલ પત્નો નથી. પુરુષ વિકૃત થયું જ નથી માટે દરેક નારી પત્ની રૂપ કેમ થઈ શકે છે?

પરસ્ત્રી ઉપભોગ પહેલાં સ્વયં મિથ્યા સ્વરૂપવાળું પુરુષ ના ઉપર રાક્ષસોનાં દરેકે પ્રથમ પ્રયોગ પુરુષે છે. રસ્તે સ્વરૂપ તો વિલાસ છે. એટલા માટે રાવણ ઘરણ કરીને સ્વ સંસારનું ગાઢ મમત્વ ત્યાગ દે. રાંકડો કે સ્વરૂપે જેટલો સ્વ દરેક ફેલાયો છે પણ વાસ્તવિક રીતે તો તે છે પણ નકામું જે વસ્તુ સ્વરૂપે કરીને મિથ્યા પદાર્થનું ઉપભોગ પરદુઃખ તે વસ્તુ કદીપણ સત્ય થતા નથી. તેમ સ્વાદનું પણ મિથ્યા જ ઉપભોગ પણ છે અને તે ખોટા જ્ઞાનનો ક્રિયાઓ તે કર્મ કરે છે કે તે ક્રિયાઓ મમત્વ બંધન વધુ ને વધુ થાય છે.

કે રામચંદ્રજી! જે કાંઈ બે પદાર્થ કર્યું હોય તે કરવું કહેવાયું જ નથી. કેમકે જોગ ના બેવું જે મા સ્વપરાદ્રવ્યો સ્વભોપ થતો નથી. સ્વ પુદ્ગલો દરેક પણ જડ છે. માટે જ્ઞાન ચંદ્રના ક્રિયા રહો તે કરવો હોય તો પણ તે કરું કરવાનથી રહેમ સમજવું. દરેક જે ક્રોધાદિ ક્રિયાઓના રહિત છે સ્વયં સ્વાત્મ દ્રષ્ટા જ્ઞાતાનો છે. તેમને તેમે પણ ક્રિયાઓ કરવા સંમતિ નથી. માટે ક્રિયાઓનો કર્તા કોઈ પણ નથી. સ્વાત્મા તો કેવળ ક્રિયાઓનો દ્રષ્ટા છે. તમે પણ સ્વાકારપણા માં રહીને જ સ્વ સ્વરૂપ રમણતા કરો કરો.

સ્વ મિથ્યા શરીરમાં રહિત રાખને વિકાર કર્મ કરવો પુરુષ સ્વરૂપ જ્ઞાનનો વિકાર જ છે. કે રામચંદ્રજી! તમે વિકાર વિહિન સ્વ સ્વરૂપના પ્રકાશનાર્થ દ્રષ્ટા બને સ્વરૂપ જે પણ મુક્ત જીવો સ્વને પણ મોક્ષમાં સ્વાત્મામાં જ સ્વરમણતા કરો. જેમ સ્વાકાશ સર્વત્ર વ્યાપક છતાં પણ સ્વસંગ છે તેમ સ્વાત્મા સર્વત્ર વ્યાપક છતાં સ્વરૂપ ના સ્વસંગ છે. પ્રકાશનો દોરવણી સંબંધ થવાનું સ્વ દરેકના સંસાર રોગ જે કોઈ કરે છે, જે કોઈ ભોગવે છે તે સ્વરૂપ સ્વરૂપની ભ્રમણા છે.

જેમ સ્વાકાશ કોઈ કરવું નથી પણ પણ પુરુષની ઉપાધિ માં કારણભૂત થાય છે તેમ સ્વાત્મા સર્વત્ર સ્વરૂપ માં જે રહેનારો કોઈ છતાં ચિત્ત ની સ્વરૂપમાં માં કારણભૂત થાય છે. માત્ર જ્ઞાન સ્વાત્મામાં સંનિષ્ઠિત જ રહે છે. જોવાનું સ્વાત્મા સ્વયં જે કર્તાભાવવાળું ચિત્ત કે જેમાં જે સ્વ પુરુષ જેમ સ્વરૂપ પ્રકરણ માં સંબંધ ધરાવનાર જે છે તેમણે કરવો સંબંધ નથી.

Date:-

શ્વાસ ગતિ ફરવાથી પાણીની શક્તિ ચોથે વારે ફેરવાં શિવ તે મૂર્છા તે ગણે જે શ્વાસમાં માની બેવામાં આવે છે. વાસ્તવમાં શિવ શ્વાસમાં નથી. શ્વાસમાં પ્રકાશરૂપ, નિત્ય ચર્ચાવ્યાપક અને ચર્ચશક્તિમાન છે. એને શિવ તો કૃષ્ણનાં મોઢાં રહેલાં રૂપ, ચર્ચાવ્યા, પરિમલ પૃથ્વીમાં રહેનાર અને રાકુ છે. તમે વાસ્તવિક રીતે ચર્ચાય શ્વાસમાં જ છો પણ મન કૃષ્ણ પણ નથી. મનમાંથી અહંકારને દૂર કરી નાખો. મનનો ત્યાગ કે મરી ગયાં છો? કૃષ્ણના મુખ્ય ઘરમાં રહેલાં શ્વાસમાં રાધા વિશાખા શ્વાસમાંથી તો કદી અલગ રાકતો જ નથી. તે કહ્યાં પણ મૂળરૂપ રીતે શ્વાસમાં જ પોતાનાં ચર્ચાવ્યાપો માની લે છે. મનુષ્ય વિશ્વાસ કે જે સંસારમાં બાળકારો અલગ રૂપ અને દોર્ઘરૂપ ચર્ચાવ્યા ને કરી જાય છે. તેને છોડવા કહીએ તમે જે રૂપ છો તે રૂપે સ્થિર થાવશે.

કે રાધારાણી! કુંદે કે મારું બોલાવા કરતાં રહેવું બધે વિચાર કરું છું તે મને પૂર્વે કૈલાસપર્વત ના ચૂકા માં ચંદ્રાવલીએ કહેલું છે. મેં ચંદ્રાવલીને પૂજા કરી પૂછ્યા પછી પૂછ્યા પુછ્યો કે કે પૂજ્ય! કૃષ્ણ પ્રકારના દેવાર્ચન (પૂજા) કરવા માં આવે તો પાપોનો નાશ થાય છે અને ચંદ્રના કલ્યાણો ના વૃદ્ધિ થાય છે?

ચંદ્રાવલી બોલ્યાં, કે વિશાખ મુનિ! કે તમને ચર્ચાર્ચન દેવાર્ચન નો પ્રકાર કહું છું કે જે પ્રકાર થી અંકાર દેવાર્ચન કરવા માં આવે તો પાપો મુક્તિ પ્રાપ્ત થાય છે. કે મુનિ! ખરા દેવ કોણ છે અને તમે જોયો છો? કૃ, વિષ્ણુ બ્રહ્મા, શિવ, ચાંદ, સૂર્ય, અગ્નિ કે ૪ અંદ્ર પણ ખરા દેવ નથી. તેમજ બ્રહ્મણ, રાજા, રંક કે તમે પણ ખરા દેવ નથી. જે કૃષ્ણ કે વિશ્વરૂપ કોણ તે દેવ અંભવે જ નથી.

અનાદિ તથા અંત રહિત જે અકૃત્રિમ ચૈતન્ય પ્રકાશ છે તે જ ખરો દેવ છે. ચૈતન્યપ્રકાશરૂપ ચર્ચાત્માનું પૂજન કરવાથી તો અનાદિ તથા અંત રહિત અકૃત્રિમ સ્વરૂપાનંદ રૂપ ફળ પ્રાપ્ત થાય છે. આ અકૃત્રિમ પૃથ્વીમાં પોતે, તમારા અને કૃષ્ણમ એ મુખ્ય પુરુષો છે. અને નિર્મળ, નિરંતરાય અંગંદરૂપ જે ચૈતન્યમાત્ર ચર્ચાત્મા છે તે પૂજ્ય છે. કૃષ્ણમ, પોતે અને તમારા અનાદિ પુરુષો આ ચર્ચાત્મારૂપ દેવનું અર્ચન કરવું એ જ સ્વયં દેવાર્ચન છે એમ સમજો. પ્રકાર

Date:-

જ્ઞાન પ્રકાશ કરવું એ આપણું કર્તવ્ય નથી. જે લોકો આત્મસાક્ષાત્કાર કર્યા છે તેમણે પોતાના પુસ્તકોમાં ~~આત્મસાક્ષાત્કાર~~ લખ્યું રહે છે તેમણે આત્મસાક્ષાત્કાર કેવી રીતે પ્રાપ્ત કરે છે. જેમણે આત્મસાક્ષાત્કાર પ્રાપ્ત કર્યું હોય છે એવા મહાત્માઓ કદાચિત આત્મજ્ઞાન વિષયક ગ્રંથ લખવાનું કાર્ય કરે છે એમ સમજે. જે સર્વના પરમ કારણભૂત એવું પરમ શિવ આત્મ-સ્વરૂપ કહે છે, તેનું જે સર્વદા, અખંડિત રીતે બોધરૂપ પૂર્ણ જ્ઞાન રહેવું જોઈએ. તમે જાવો જે અજ્ઞાન, અવિદ્યાથી, તથા વૈકલ્પ-પ્રકારરૂપ દુઃખ રહિત જોઈએ. એવો તેનો જે પૂરો રહેવો જોઈએ. આત્મા જે પૂરો છે એવો આત્મા પૂરો નથી કેમકે બોધરૂપ જે આત્મપૂર્ણ છે તે જ મુખ્ય પૂર્ણ છે.

વિદ્યાર્થી બોલ્યો: હે મહારાજ! આ સંસાર જગત આત્મા ના આધાર જ આત્મા ટકાવે છે એમ આપે જણાવ્યું તે કેવી રીતે બને? કોનામાત્રથી આત્માને બોધમાત્ર કેવી રીતે પ્રાપ્ત થાય?

ગુરુદેવ બોલ્યા: પાંચ તથા આકાશ રહિત જે શિલાકાશ છે તે જ સર્વત્ર છે, કોઈ પુસ્તકાલયમાં તે શિલાકાશના અંદર કાંઈ પડ્યા રહેલું નથી, એમ કોઈપણ પડ્યા વાસ્તુત: જોયા તેના અંદર કાંઈ પડ્યા રહ્યા નથી. જે કાંઈ રહ્યાપણે રહ્યું છે તે તે સ્થળનું અને અવકાશ શિલાકાશનું જ રૂપકાર છે. એ શિલાકાશ જે પોતાના ભેળો રૂપકાર પ્રકાશ કરે છે તે જ આ જગતરૂપે પ્રગટ થાય છે. આ જગતરૂપ શિલા બંધવાનું નથી પડ્યા કેવળ અવકાશ શિલાકારરૂપ જ છે. દરેકના ખુદ્દી અંદર કોઈ રહેલું નથી. માટે દરેક કેવળ શિલાકારરૂપ જ છે એમ સમજે. કોઈપણ જગ્યાએ જાવો, આત્માનું સૃષ્ટિ ના સમયમાં જે રૂપકાર થાય છે તે જ જગત એમાંથી ઉદ્ભવ્યું છે. માટે અંદર ના ભાગ જેવું જે કાંઈ આ જગત પ્રગટ થાય છે તે પડ્યા શિલાકાર છે અને જે શિલાકાર રૂપ જે છે તેમાં બહાર અંદરનું પડ્યા રહ્યું કોણ? અને આકાર કોણ

શિલાકાર, પરમાકાર, બ્રહ્માકાર, જગત, કૈવલ્ય એ પરાપર ના પર્યાય શબ્દો જ છે. અંદર, બંધન કે માયા જ્યારે જાવો જગતનો અનુભવ થાય છે ત્યારે એ શિલાકાર જ જગતરૂપે પ્રગટ થાય છે એમ સમજે. જગત માં કે અંદરમાં શિલાકાર સિવાય બીજું કાંઈ પડ્યા નથી. એથી

Date:-

દરેકમાં કોઈ પણ દરેક વિદ્યાકારા વગ જુદું રંગભવું જ નથી. માટે અદ્વૈતના દરેકનું રંગ દરેક વિદ્યા અર્થાત્ અદ્વૈત જગત વિદ્યાકારા માટે જ છે. પરમાત્મા કુટસ્થ જુદું જ અર્થાત્ પરમાત્માનો પરિચય રંગભવ જ રહ્યો ત્યારે પણ પરમાત્મા માં રંગ જગત ત્યારે કોઈ રંગભવ નથી કેવળ છે માટે પરમાત્મા માં રંગ જગત ત્યારે કોઈ રંગભવ નથી કેવળ છે.

(ગાંધી) ફ્રેન્ચ્યાદાદોરોની માન્યતા ખોટી નથી.

જેમ રંગભવમાં અદ્વૈત દ્વૈત-પરાદ્વૈત વિદ્યાકારાત્મક જ છે, તેમ રંગદ્વિત અવસ્થામાં પણ અદ્વૈત જગત વિદ્યાકારા માત્ર જ છે. જેમ રંગભવમાં જગતમાં વિદ્યાકારા વિદ્યાદ્વૈત રંગભવ કોઈ નથી તેમ રંગ ત્રૈકાલિકમાં પણ વિદ્યાકારા વિદ્યાદ્વૈત રંગભવ કોઈ જ નથી. ત્યારે કાર્ય માં દેશ, કાર, તથા વિદ્યા અવિદ્યા જે જે કોઈ પણ ભાવો થાય છે અને જે જે કોઈ ભાવ કે અભાવ થાય છે તે અદ્વૈત વિદ્યાકારાત્મક જ છે.

કે વિદ્યાદ્વૈત મુનિ! જે રંગથો દેવ છે તેનું નિરૂપણ મેં તમને કરી રંગભવાવ્યું અને તે દેવના તમે જુદો નથી, કું જુદો નથી અને અદ્વૈત જગત પણ જુદું નથી. તમે પણ રંગ દેવ છો, કું પણ રંગ દેવ છું અને રંગ અદ્વૈત જગત પણ રંગ દેવ છે. અદ્વૈતનો પદાર્થ જું, જગતનું, તમારું, મારું અને બધાનું પણ વાસ્તવિક રંગપ પરમાત્મા જ છે. ત્રિરૂપાવાર્તાના વિષયમાં હવે આપણે રંગ અદ્વૈત રંગદ્વિત માં વિદ્યાકારા વગ જુદું બધું કરું છે જ તથી.

S.30 વૈશાલના રંગત અને બાદરાયણ પ્રાપ્તિ:-

અદ્વૈતાચાર્ય ભોટલા: કે વિદ્યાદ્વૈત મુનિ! અને રાજે રંગ અદ્વૈત જગત કેવળ પરમાત્મા જ છે. અને રંગ જે પરમાત્મા છે તે જ પરબ્રહ્મ છે. તેજ સર્વોત્તમ દેવ છે અને દેવનું પૂર્ણ અદ્વૈત જે પણ છે. અને દેવવર જ સર્વોત્તમ સુખ પામવા યોગ્ય છે, અને દેવ જ અદ્વૈત અનાદિનું અવિદ્યાકારા છે. અને અને દેવ માં જ રંગ અદ્વૈત જગત રહેલું છે.

કે મહામુનિ! તમે મોટા વિદ્વાનો તેથી તમને કરું છું કે મુખ્યો તમે મુખોમાં મોટા રંગપ પરમાત્મા માં પૂર્ણ માં કોણ કોણ ભેદાભેદ જણાવે. જેઓને અનાદિ અને બાદરાયણ જેવા મુનિ વિદ્વાનોના કોણ છે, તેમને માટે જ વાસ્તવિકારો અને કોણ મૂર્તિમાં દેવાર્પણ કરવાનું કરેલું છે. જેમ બાળક માટે તો જ ગોદરા પાણીમાં રમતો છે તેમ રામ તથા બોધ અનાદિ તો કોણ તો મુખ્ય અનાદિ વિદ્યાકારાત્મક પદાર્થોના કોણ મૂર્તિમાં પૂર્ણ

Date:-

કરવામાં આવે છે. શ્રમણો લોકો પોતાનાં શરીરનો પ્રમાણપૂર્વક ત્યાગ કરી કુત્રિમ મૂર્તિમાં પુષ્પોના તથા દૂધના વર્ણન કરી રંગોથી પામે છે. પોતે કલ્પેલા પુષ્પ આદિ પદાર્થનું મિથ્યાભૂત કુત્રિમ મૂર્તિ પર પૂજન કરવાના વિમાન આદિ મિથ્યાભૂત સ્થાનનો આશ્રય કરી બેસે છે પણ તેનું મિથ્યા જ છે. આવું જોવાવાળો લોકો માને જ છે અને તેમાં આ જ રહ્યા કરે છે પરંતુ તમારા જેવા વિવેકી પુરુષો એમ કરવા ઇચ્છતા જ નથી તેનું કારણ મિથ્યા કરું છું.

હે વાયુભૂતિ! જે દેવ આયુષ્ય કર્મના ક્ષય જોગ અને અંદર આવતા કોઈ ભોગે તે દેવને તમે મિથ્યા જ સમજો. પરંતુ દેવ તો કેવોકિયના આત્મારૂપ પરમાત્મા જ છે, બીજો કોઈ નથી. મિથ્યારૂપ કુત્રિમ આદિ પણ આકારો પદાર્થોથી થયો કેમ આકાર સમોવૃત્તિમાં પડેલા શરીરનાથી જેવો આકાર વિમાન બિંબોના શરીરના રક્ષિત, મૂર્તિમાં કોતરા કામ કર્યા, કેટલાક લોકોના મસ્તિષ્કના રક્ષિત, આકાર પદાર્થોને પકડવા આપનાર, મસ્તિષ્ક અને કેટલાક શૈત્યરૂપ જે આત્મા છે તે જ દેવ કહેવાય છે. આકાર તત્ત્વોના બન્યો, આકાર તત્ત્વોનો અંદર રહેલો, તેને ચલાવનાર અને પોતાના આત્મા તેને તેનું આપકરણ કરનારો જે સંવિત્ત છે તે જ દેવ છે. હે મુનિ! ભાવપ્રધિક તથા પૃથ્વીમાધિક પદાર્થનાં અધિષ્ઠાનરૂપ અને પકડવા આકારરૂપ જે ચૈતન્ય છે તે જ દેવ કહેવાય છે. મૂર્ત આદિ જે પણ પકડવા આપનાર તે ચૈતન્ય તે જ મૂર્તિઓ અને તેમ તથા અમૂર્ત વગેરે શબ્દોથી કહે છે. સામાન્યરૂપથી સ્વભાવના તેને માં સમાનરૂપે રહેલું એ પુરુષ જ મહિમાવંત અને પરમાર્થ કહેવાય છે. જેમ બધામાં રહેલું છે તેમ એ તેજસ્વિક ચૈતન્ય તેને માં સત્તા - સમાન્યરૂપે રહેલ છે, અને તેનો ભાવ પાલ કરવા તે જ મહિમાવંત રહે છે. કે, તમે, અસુરો, પાર્થિવ, ગણ અને ગ્રહો ચોક આદિ અનેક પદાર્થો પણ ચૈતન્યવંત છે. તેમ જ ઉત્તમ બુદ્ધિવાળા તત્ત્વોના પુરુષો દેવ સમજે છે. કોઈ પણ દેવાદિ અવતારોવાળો જે કોઈ બીજો દેવ કલ્પનામાં આવે છે, તેમાં પણ કેવળ ચૈતન્યમાત્ર વિના બીજો કોઈ તત્ત્વ છે જ નહીં. જે કેવળ ચૈતન્ય છે તે જ સંસારનો આત્મારૂપ છે. તેનો સંબંધ જોડાયેલો રહે જ છે. એથી જે

Date:- 1.7.25

સદાનું પૂર્વ બાજુએ એને એ જ પુર્વદેવ છે તે જ છું. હું વિશ્વાસમુખ! એ દેવ કોઈ પર પડ્યા કરતા, કોઈને પડ્યા દુર્લભ બાની, ચર્ચદા દેવુ માં રહે છે, ચમકારા માં રહે છે, બધે એને ચર્ચ માં રહે છે. એ દેવ જ સદાનું કરે છે, સદાનું ભાગવે છે, સદાનું ધારણ કરે છે, બાલ છે, ત્રિ:ક્લાસ્ટ છે, પૂર્વજ અંગોને ગાડો છે એવો ચર્ચસ્ટ છે.

કે મુખિયર એવા પ્રકાર કે જે વિશ્વાસ ચેપલબોલાવું છે, તે દેવના કહેવે છે એને તે દેવનાં ચરણ માં જ ગોકળાયેલું છે. તેમાં એ દેવ રહે છે. ચમત્કારિક પડ્યા તે દેવના ચાલિત છે. એને એવામણ ચારે ગરુત કુંડોબાલા છે. તેમાં પડ્યા તેનો ચમની ચાલમ એ જ દેવ રહેલ છે. મત ચર્ચાદ છે દાંડ્રોના ગાગરિયા ચર્ચના રહેનારા એ ત્રિમંદર ચમત્કારનું જે ઉપદેશ ના બોલવાર માટે 'ચિત' એ નામ કરેલું છે. ચિંતન, પુનઃ, ચર્ચપ્રાપ્ત એને ત્રિમંદિર, એ દેવ જ ચા જેવામાં ચમાલના જગતગુરુ ચમાગમને ચમકારોપ ના દ્વારમાં કરે છે. એને ચમાવાદ ના દ્વારમાં બધા કરતો. એ ચમત્કાર ત્રિમંદર 'ચિત' જગતને માટે જગત ચંબંધના ક્રિયાને રોળાવે છે. ચર્ચને ચમા બધા ચૂકવા ચમાગમો પૂર્વપૂર્વના લાક્ષણોના ચનુસાર જ રોલબલ માં જ ચનેક ચમકારોને પ્રકટ કરે છે. ક્રિયામાં ઈશ્વા વિના પડ્યા ચમા જગતને ઉત્પન્ન કરે છે. એ રોલબલ જ જેમાં ચરણને ચમકાં દેવલોકોને જાણે છે. મહારોલબલના પ્રકારો પર જ ચમા ચૂર્ણ ચર્ચાદ પ્રકારો છે. રોપોકલાનું દેવલોકરોલબલ જ ચમા ચમકાં જગતગુરુ પદાર્થોને પ્રકટ કરે છે.

એ પ્રકાર ચર્ચાદ પદાર્થોના પંડિત રોલબલના ચમકૃત મહાલયા રૂપ ચનો રોલબલ છે. જેમ દર પંચભૂત મહા કોલબલ પ્રકારમણ કોલા કલાં પડ્યા બહારના ચૂર્ણનો પ્રકારો જડી ચમાલલાના ચંદર કિલાના ચુકૃત થાલ છે તેમ દાંડ્રોક્ત ના ચવિદારૂપગરુપ રોલબલ પ્રકારરૂપ કોલા કલાં પડ્યા બહાર દાંડ્રોના પૂર્વિરોલબલના ચમાગમલાલ થયેલું રોલબલ લોલબલ થતાં ચંદરના જડલાના ચુકૃત જેવું બની જાય છે. જે દેવ માં રોલબલોના ના ચમકારો ના કોલા તો રોપોકલા માં રહેલા ચમા પદાર્થો તેના ચમકારોના રહિત કોલાળે ગોદો ચમકારો ને પડ્યા પૂર્વના થઈ રહે જડી. જે રોલબલનો પ્રકાર કોલા જડી, તો રર ગમના ની ચમાગ પર લોલબલ થયા કલાં

Date:-

પડ્યા કોને, ક્યારે, કયારે અને કેટલા પકડ્યા થશે? આપણા જીવનમાં અનિશ્ચિતતાઓ ઘેરાયેલી જ છે એ પદાર્થોનું બને છે, જોવે છે, અને ખાય છે. જે કાંઈ છે તે ઘેરાયેલું જ છે. ઘેરાયેલા સિવાય બીજું કાંઈ છે જ નહીં. આ જગતમાં જે નવું ઉત્પન્ન થયેલું જોવામાં આવે છે તે ઘેરાયેલામાં જ છે.

વશિષ્ઠ બોલ્યાં: હે મહારાજ! જે અર્ધ ઘેરાયેલ અને જે ઘેરાયેલા કોશ તથા ઘેરાયેલ અને બહુ મોટા આકાશ આદિ દશામાં જે દેશ પર્યંત બગાવાળો અને તેનાથી બાકીના ભાગના જેમ પ્રદેશના કેમ થઈ ગયા છે? આ બધા વાળાના દશા વર્ગોમાં ઘેરાવાવાળો પહેલે મોટા મોટા આકાશમાં ઘેરાયેલા વાદળો પદાર્થ છે અને ઘેરાયેલા પૃથ્વીરૂપ રોકે જગતમાં જેમાં જોવામાં આવતી વિવર્તિત રૂપ રોકે રહેલા છે? કેમકે ઘેરાયેલા અવિદ્યારૂપ કલ્પના વાદળું અને અજ્ઞાનરૂપ કોચાર તે ઘેરાયેલાને કોઈ રીતે પણ જડ પડ્યાનો સંબંધ દેખાતો નથી?

વસિષ્ઠ બોલ્યાં: આ બધા માં અર્ધપુરુષ જે ઘેરાયેલા છે, તેમાં જે ઘેરાયેલા ચૈતન્યમાત્ર બુદ્ધિરૂપ છે તેને અર્ધ અને ભોક્તાપણાનાં અભિમાનવાળો છે. અને બીજો ભાગ કે જે કૂટસ્થ છે, તે નિર્વિકલ્પ છે. કૂટસ્થ ચૈતન્ય કલ્પિત ચંડાલપણે પોતાનાં જેવું બુદ્ધિમાં પોતાને જાતિરૂપ અમળ સમજી લઈને પણ કર્તૃત્વ-ભોક્તૃત્વવાળું અપરિણત જેવું કોણ જેવું પણ રહેલું છે. જેવારે ચૈતન્યમાં જે ભેદ જેવાય છે તે પણ ઉપાધિરૂપે જ કલ્પેલો છે. પણ વાસ્તવિક નથી. જેમ જેનો જેવું પુરુષ કોઈને તોડે કપડામાં કૂર રાક્ષસ જેવો થઈ ગયો છે તેમ કૂટસ્થ ચૈતન્ય જુદા જુદા રંગરૂપને પ્રાપ્ત થઈને વિકલ્પ-રૂપ કલ્પનાવાળું થઈ ગયું છે.

વિકલ્પના કોણ કારણ છે એવે ચૈતન્યસ્વરૂપ આ બિંબ થઈને અનુકૂળ જડના અંશે અંકલ્પના ભાવના કરવાં કરતાં સંવિકલ્પ બુદ્ધિ તો વિવર્તપણાને પ્રાપ્ત થાય છે. એ ચૈતન્ય ચુકમાત્રરૂપ અને બાજુનો ભોક્તારૂપ ભાવના મંત્રિત પડ્યાને પામે છે. અને તે પછી અમર્યાદ પુરુષરૂપ થાય છે. પછી અનુકૂળ ચુકમાત્રનો પોતાકરણના પર ક્રિયા થઈને જોવે બુદ્ધિરૂપ તથા કારણરૂપ થાય છે. પછી તેમાં પુરુષના ઘારણાથી જીવરૂપ થઈને બુદ્ધિરૂપ, અનુકૂળરૂપ અને ચિત્તરૂપ થઈ જાય છે. જેમ બાજુમાં રંગકારણનો વિચાર

Lakeer

Date:-

કેટલાક પોતે જ રંડાડા બના માલ છે એમ કૌતલ્ય ઇચ્છયું પામને રંગચાર નું વ્યવસ્થાપન કરે છે. કૃદરત કૌતલ્ય જે અશાળ પર મર્યાદપણાને પામી, દૃઢપે જીવને જીવડુંને કલ્યાણ છે. જીવને તેમે ઘરણે પૃથ્વ પ્રદેશના જીકલાપન પ્રતિકપણું કોણ કદ તે ત્રિકલ્પ જેમ-મરણ તે પૃથ્વ પ્રાપ્ત કરે છે.

જીવંત કૌતલ્ય રંગકલ્પમય કૌતલ્ય પર જીકલાં રંગકલ્પોના અપૂર્ણ પદ્ધતે જીકલાપન જીવલક્ષણને ભૌતિકપણ પ્રાપ્ત છે જીવને તે પછી ત્રિકલ્પ, મન, મોક્ષ, તથા માણસે પૃથ્વ પ્રકારના રંગલંત જીકલાનો જીવપૂર્ણ કરીને સંસાર માં જન્મે છે. માણસના મંદાકણને પૃથ્વ પ્રદેશ જે જીવકૌતલ્ય ભૂતકણને જેના બંધનના પરિણામ છે. કામ, ક્રોધ, તથા અહંકાર દૃઢ થાય છે. (ક) લૌભિક તથા દાર્શનિકને જીવનુરંજે છે. પોતાના જીવંત પ્રેમપક્ષપણ જે દોષ છે. રજ, પૃથ્વ દિવ્યશક્તિ ના ત્રિકલ્પોમાં રાગ જીવાદિ ત્રિકલ્પોના દૃઢ થાય છે; દુઃખરૂપ જીવાત્મા ના જીવંત જાય છે; રોગોના જીવ જીવનુભોના કુંભાવ પણ જાય છે; કું દૃઃખ ત્યારે સર્જાયલાવાનો હું' જેવા મિથ્યા ભ્રમ વાળો પણ જાય છે. પોતાને જીકલાવ કેટલાક જે માનવા કરે છે. જીવને જીવન જીવંત જીવનપણાને પામે છે.

(ક) પોતાના વિચારણાઓના જેવાં દુર્લભ ત્રિકલ્પોનું રંગકલ્પન મોહાંધમાં કરવા જેવા માં જ મૂઢ પણ જીવનના ભૂત દૃઢ ત્રિકલ્પોમાં જીવાત્મ પડે છે. ભાવે ત્રિકલ્પમાં જીવાત્મ પડે છે. જીવંત રંગકલ્પમાંના ભોગ રંગકલ્પમાં જેવું દૃઃખમાં જીવ ભોગ દૃઃખમાં જીવને જેવું ત્રિકલ્પમાંના ભોગ ત્રિકલ્પોમાં જેવા પડે છે. જીવંક પ્રકાર ના જીવનર્ય ના જીવનુરંજ દૃઢ જીવાત્મ છે. ત્રિકલ્પોના પ્રકારો ત્રિકલ્પવાદો રહે છે. બાકીમાં કમે કરીને જીવિક કૃપણે પામે છે. વ્યાપાર તથા પ્રજ્ઞાવાદ ના દોષણોમાં જ રહે છે. જીવનુરંજ મનુષ્યલક્ષણોમાં પૃથ્વ જીવ દિવા પગ જોવકુટ ના ત્રિકલ્પ જીવનાને જીવર્ણપ્રેમ ના જીવનાવ માં પણ, જીવ તથા દૃઢ જીવાદિ પોતાના જોવંણોને વિજ્ઞાનમાં જ જીવેલાવમાં રહે છે. ભૂતકાળ જાય ત્યારે જીવે બાકુંના મરણનો ભય જીવ્યા કરે છે. જીવ મૂઢ જીવાંને ત્રાસકૃપ્ત કરે છે. જોવાવ્યા-જીવંપણાપરાધીન રહે છે. જોવાવ્યા માં ત્રિકલ્પોના જોવણોમાં રહે છે જીવને ભૂતકાળમાં જીવંત દૃઃખમાં પડાય છે. મરણ પણ પછી કર્મોને લાવ જાય છે.

Date:-

એને એનાં દોષિતમાં એનાં પોકોળો અભિલાષાઓને ભોગવવા કરે છે. શૈવલ્ય ચર્ચાસ્પદપણાને અર્થમાં વપરાયો રહે છે. અને પોતે અર્થ રાખિત દાસ્ત કરે છે માટે જ એ રીતે અર્થને દોમાલ છે. બોધ્ય વિચારાધિક રીતે જોવા તે આકારોને વટાવે જિર્વાણ છે. શૈવલ્ય જે તેને અર્થમાં તેને રોગ પોતાનાં વિચારોને લઈ, તેને પદાર્થિપણા ને અનુભવ કરે છે. એ શૈવલ્ય જે અનેકાંતિક દોષિતમાં મિત્રા કરે છે. બુદ્ધિ, તર્ક, પ્રીતિ રૂપિ તેને માટા અર્થે રાખિત પણ અર્થ વાપ્ત છે. અને જેમ ગાદેહ પોતાનાં રાગદ્વેષ જે બદલાય છે તેમ પોતાનાં રંકલ્પોને બદલાય છે. એ જગ શૈવલ્ય બા જેવું બીજું કોઈ પણ કુશળ, અર્થાંતકર, રંસાર કે જિર્વાણ નથી.

S·31 **બુદ્ધિ શૈવલ્યવિશ્લેષણ**

રત્નાંશાર બોલ્યા: કે વિરાગપુંજ! અમારા મા પક્ષના શૈવલ્યવાદિત' કે જિજ્ઞાસોલાષ્ટા કહું 'એવા બાબા ના જિજ્ઞાસુ વિદ્યાર્થીઓને તથા જિજ્ઞાસુઓને મોક્ષ આપે છે. એવું તો નાં બુદ્ધિ મા પક્ષના બુદ્ધિવાદિત શબ્દોને જોવા પણ જિજ્ઞાસ દોષે છે. શૈવલ્યમુખ બુદ્ધિવાદિતને રંસાર ને અનુભવ બધામાં શ્રેષ્ઠ કરતા છે. પણ લોકાર્પણ જોવા એ શ્રેષ્ઠ એ કોઈ કામ નથી; કેમકે શ્રેષ્ઠને 'સત' કે 'અસત' કહી રાખાતું નથી. તથા કોઈ બુદ્ધિ જ છે. જેમ રોગે બુદ્ધિ શ્રેષ્ઠ જ તથી કોઈએ તોડો એને તેને તોડે દવાથી બળ પણ તથી કોઈના દ્વારા પૂર્વક શ્રેષ્ઠને રોગાદાતા શૈવલ્યવાદિત પોતે શ્રેષ્ઠથી એને શ્રેષ્ઠાદાન જોવાથી પણ તથી. પરંતુ બુદ્ધિ જ છે જેમ પાણામાં ઘોલ તથી, તેમ શૈવલ્યવાદિતમાં દવા, દર્શિ કે દવા-પણું નથી. શૈવલ્યવાદિતમાં કર્મ, કર્મ કે કરણપણું નથી. તેમાં પુમાત્મા, પુમાણ કે પુમેલાપણું નથી. શૈવલ્યમાં કે, તું કે તેપણું નથી. તેમાં પોતાનું કે અન્ય નું કે પણું નથી. જેમ પરમાણુ માં મિશ્ર, પદાર્થો નથી. તેમ શૈવલ્યવાદિતમાં જોવા કે અપેક્ષા નથી. તેમાં ઘટાદ કે બીજો ભાવ નથી. તેમાં દરેક દોષાનો ધર્મ કે દરેક જ દોષાનો ધર્મ પણ નથી. તેમાં ગુણવાળા કે અગુણવાળા નથી. શૈવલ્યવાદિતમાં તો કિરણપણાનું સ્વરૂપ રહે છે. બોધ્યવાદિત શૈવલ્યવિશ્લેષણમાં બા વિષય થી પૃષ્ટ થઈ કે, શૈવલ્યે તેમે રંસારનું દુઃખ પ્રાપ્ત થવું છે જેમ બીજું; પણ કેવળ રંસાર ના બાધાબાધાથી રંસારનું દુઃખ પ્રાપ્ત થવું

Date:-

છે. સામાજીક પુરુષ સંસ્કારની ભાવના વ્યાપ્ત છે કે બરાબર તેમાં સંસ્કારરૂપ રૂઢિગત રીતે પદ્ધતિ થઈ ગયા છે. રૂઢિગત પુરુષ સંસ્કારની ભાવનાને લીધે જ તેમાં તેમાં સંસ્કાર દ્રઢ:પ્રદાયી થઈ પડે છે. 'ભદ્ર પક્ષ્યાત્મક રૂઢિ' અને 'નૈતિકદ્વ પક્ષ્યાત્મક' રૂઢિની ભાવના ફરક તેમાં પોતાને રૂઢિગત છે: કિંતુ રૂઢિની ભાવના મહત્ત્વ ફરકાવ્યા રૂઢિને સંસ્કારની જે ભાવના ફરકાવ્યા રૂઢિગત રૂઢિગત સંસ્કારરૂપ રેખાને જઈ પક્ષ્યા મહાકવિ રાજસાંનાથી.

સંસ્કારની ભાવનાનો ત્યાગ રૂઢિ સુધીમ કિંવા કિંવા પક્ષ્યા જે તેમાં માટે પ્રવૃત્ત ફરકામાં જ રૂઢિને તો તે ત્યાગ કેમ કરવા? જે નૈતિકદ્વ રૂઢિવાચક છે, તે રૂઢિગત, નિરપેક્ષ, પરમ, રૂઢિક, રૂઢિના પર, રૂઢિ રૂઢિ અને રૂઢિ રૂઢિ તેમાંથી પક્ષ્યા પ્રકારો રૂઢિગત છે. જે પ્રકારો રૂઢિગત નૈતિકદ્વ રૂઢિમાં રહે છે, નિરપેક્ષ, નિરપેક્ષ, નિરપેક્ષ પ્રકારોને, મળ પર રહિત, નિરપેક્ષ અને નિર્લેપ છે. તે દાસ, દાસ, વડ બારોટ, ચાકર, ગાયકો, રૂઢિગત, રૂઢિ, મિત્ર, ઘર અને ભાગમાં જે જે નૈતિકદ્વ રહેલું છે.

કેમ કિંવા પ્રકારો જે કરે છે પક્ષ્યા કરનારાઓ કરવો તેમ જે નૈતિકદ્વ રૂઢિગત કેમ જ રહે છે. પક્ષ્યા કરી નિરપેક્ષ કરવું. જે નૈતિકદ્વ નિરપેક્ષ કિંવા કિંવા પક્ષ્યા કરનારાઓ ના ભાવનાને મિલન જેવું થઈને રહ્યું છે. નિર્લેપ કિંવા જે, પક્ષ્યા કરનારાઓ ના ભાવનાને રૂઢિગત જેવું થઈ ગયેલ છે. નૈતિકદ્વ કિંવા કિંવા પક્ષ્યા કરનારાઓ ના ભાવનાને નિરપેક્ષ જેવું થઈ ગયેલ છે. વ્યાપક કિંવા કિંવા પક્ષ્યા કરનારાઓ ના ભાવનાને રૂઢિગત થઈ ગયેલ છે.

નિર્લેપ, રૂઢિ અને રૂઢિગત નૈતિકદ્વ વિના કરનારાઓ ભાવનાને રૂઢિગત, રૂઢિગત રૂઢિ, પક્ષ્યા વગેરે રૂઢિગત માં વધ્યા મર્યા વગેરેમાં વ્યાપેલ રૂઢિમાં વ્યાપેલ પોતાના રૂઢિગત ને (રૂઢિગત) વ્યવહારમાં જ રૂઢિગત કેળ કરીને રૂઢિગત તે પ્રવૃત્ત કરે છે. જે નૈતિકદ્વ રૂઢિગત પ્રવૃત્ત માં વિષયોમાં દર્શનોને વધ્યા રૂઢિગત વ્યાપ્ત રહે છે, રૂઢિગત માં વ્યવહારમાં વિષયોમાં દર્શનોને વ્યાપ્ત રહે છે. અને રૂઢિગત કે જે રૂઢિગત કરવામાં આવ્યા છે, તેમાં પક્ષ્યા રૂઢિગત માં રૂઢિગત પક્ષ્યાને રૂઢિગત રહે છે. કેમ રૂઢિગત વિષય માં કરનારાઓ ના રૂઢિગત ને લીધે રૂઢિગત થવાનું, કરનારાઓ

Lakeer

Date:-

ના પદાર્થોથી પ્રાણીને દુર્ગંધ થઈ જાય છે તેમ જે અત્યંત ઝેરી દુર્ગંધયુક્ત જે ઇન્દ્રિયની આવળ ના ભાગ સંકોચે છે. ઇન્દ્રિયના અંકુર-મમત્વોએ પ્રાણીને અનુકૂળ પદાર્થોને મેળવવા અને પ્રતિકૂળ પદાર્થોને ટાળવા ક્રિયા ને પ્રેરક થાય છે.

જેમ સંતુ મેલ પર લાંબા જેવું ચાલે છે અને મેલ દોવાઈ જતાં પાછું સોનું જે રહે છે, તેમ ઘ્રાણેન્દ્રિય ઇન્દ્રિયના જે આવળના વ્યવસ્થાને પ્રેરક થાય છે અને જે આવળ દૂર થતાં પાછું જે ઘ્રાણેન્દ્રિય પડળો પ્રેરક થાય છે. જેમ અરીસા ઉપરનો મેલ દૂર કરતાં પ્રતિબિંબ દેખાય છે તેવો સ્વરક્ષણ ને તે પ્રેરક થાય છે તેમ સ્વરક્ષણના ઘણાંને આવળ દૂર કરીને ઘ્રાણેન્દ્રિય ઘ્રાણેન્દ્રિયને પ્રેરક થાય છે. ઘ્રાણેન્દ્રિયના સ્વરૂપનું બાળ મૂળ જેવું જે સ્વરક્ષણના ક્રોધે સંસ્કાર લાગ્યું પડે છે. સ્વરૂપ જાંખરાળ થી જે ક્રોધે સંસ્કાર ઉપરાંત થઈ ગયો છે. બદલે જે ઘ્રાણેન્દ્રિયપડળને તાજે પોતાના અંદર મિશ્રણ ભેદના આવળ કરે છે ત્યારે પોતે સ્વવિકાસના ક્રોધાકર્ષક પડળ સ્વરૂપના જે પ્રાણીના જેવું થઈ જાય અને બગડી ગયું ક્રોધ જેવું થઈ જાય છે.

ઘ્રાણેન્દ્રિય પોતાના સ્વરૂપને અંકુર પ્રણાલિકા જેવા ક્રિયાંશ ભાગે જોઈને પડે છે. અને તે આવળને પ્રેરક થઈ જાય છે. રૂપ અર્થાદિ પદાર્થોના જે સ્પર્શ છે તે ઘ્રાણેન્દ્રિય ની જે સ્પર્શ છે અને જે ઘ્રાણેન્દ્રિય છે તે સર્વદા મિશ્રિત જ છે. બે પણ કે એકપડળું એ સ્વરક્ષણના થયું છે. એટલે તે સ્વરક્ષણ થી બચી પામે છે. જેમ પૃથ્વીના સ્પર્શમાત્રના ક્રિયાઓમાં બેઠકુંજ થાય છે તેમ ક્રિયાના આકારપડળના સ્પર્શમાત્રના ક્રિયામાં લાંબા ઇન્દ્રિયોમાં અર્થાદિ રંગોમાં ફેલાય થાય છે. ઘ્રાણેન્દ્રિય પ્રેરક કરે છે ત્યારે પાછું પ્રેરાય છે. તે વાયુના કોષોનું સ્પર્શન થાય છે. અને તે કોષોમાં જે ઉદ્દીપ્ત દ્રવ્ય (ઘ્રાણેન્દ્રિય) રહેલું કહેવાય છે. એ રહેલું લાંબા ભેદાર ગોકળગાયના સ્પર્શેન્દ્રિય ક્રિયાના ક્રિયાથી જો જે અંકુર સ્પર્શમાત્ર ભોંકાય થાય છે. તે પ્રદીપ્ત ઘ્રાણેન્દ્રિય છે. આમાંથી અર્થ પડળ કે જેમાં જડ અને ચૂરેલ છે, તેમાં પ્રેરક કરેલાં ઘ્રાણેન્દ્રિયના પ્રેરણાને સમાગમ પ્રાપ્ત છે; અને તે ચામડીમાં જે ઉદ્દીપ્ત કરેલ છે તે લાંબા કરેલાય છે.

Date:-

એ વસ્તુ કરતા બહાર ગાકરેલા રંગ:કરણના રીત-રેખા રૂપાદિ ફૂલો કરતાં પણ પદાર્થના વ્યાકારની રચેલી મનો-વૃત્તિ, કે જે રચનાત્મક કહેવાય છે, તેનો જ નક્કી પડ્યા મિથુનોએ જે એકેકદર સામાન્ય બોધ થાય છે તે પરમ સૌન્દર્ય છે. પાસે રહેલા સૌન્દર્યના પ્રેરાયેલો પદાર્થનો રંગ અને દ્યાકારોનો જો સંબંધ થાય દ્યાકાર કરતા બહાર ગાકરેલા રંગ:કરણના ગંધવાળા ફૂલો જોવાથી થાય, ગંધના વ્યાકારવાળા રચેલા મનોવૃત્તિ કે જે ગંધરૂપ કહેવાય છે, તેનો જ નક્કી પડ્યા મિથુનો નો જે એકેકદર સામાન્ય બોધ થાય છે તે પરમ સૌન્દર્ય ના પાયે રહેલા પ્રેરાયેલ પદાર્થનો રંગ અને ગ્રીતિમૂલ્ય નો સંબંધ થતા, જોરાકરા બહાર ગાકરેલા રંગ:કરણના રાબ્દ નો વિષય પ્રાપ્ત થતા રાબ્દના વ્યાકાર વાળા રચેલા મનોવૃત્તિ કે જે રાબ્દરૂપ કહેવાય છે, તેનો જ નક્કી પડ્યા મિથુનો નો જે એકેકદર સામાન્ય બોધ થાય છે, તે પરમ સૌન્દર્ય છે. સંકલ્પના પ્રવૃત્તિ થાય છે. સંકલ્પ એ મનના નો ક્રમ છે અને મનના ક્રમના વિકલ્પના મિશ્રણથી થાય છે.

એ પ્રવૃત્તિ સંકલ્પ તથા વિકલ્પના મિશ્રણથી સાક્ષીરૂપે રહેનાર જે રચનાત્મ સૌન્દર્ય છે તે નિર્મિતા છે. રૂપંકર તથા બહાર જે અનેક પ્રકારનાં ભેદો કરેલાય છે તેનું રચનાત્મ સૌન્દર્ય જ રચયિતાકાર છે, તે પ્રકારાત્મકરૂપ, વિકલ્પ પોતાનાં સ્વરૂપમાં રહેલું અને જેમ સૃષ્ટિકર્તા પૃથિવિઓ ના વ્યાકારો ને પોતાની અંદર ઘારણ કરે છે. તેમ તે સૌન્દર્ય પોતાની અંદર રચાયેલા-રા જગતને ઘારણ કરે છે. નિર્વિકારપણે રચા રચેલા જગતે ઘારણ રહેલું રચા રચયિતાનું સૌન્દર્ય રચેલા પામવું નથી, ગતિ પામવું નથી, અને વધવું પડ્યા નથી. રચા બધાપણું સંકલ્પ પર આવેલું છે, એટલે જો કોઈ રચયિતા સંકલ્પનો ત્યાગ કરીને પૃથુમભાવ ના જે ભાવના થાય તો તે પૃથુમભાવમાં જે રહે છે.

પૃથુમસૌન્દર્યનો રચ જગત તે ભાવને રચકાર રચકાર ને બુદ્ધિ, બુદ્ધિ તે મન, મન તે પાણ, પાણને શબ્દ-સ્પર્શો જો રચમુક્ત તેને કોઈ રચને કોઈ તે કર્મેન્દ્રિયો જો રચમુક્ત રચિયતે રાખે છે. રચા બધા સંસાર નિર્માણ કરતે રાખે છે. રચા બધા નું મૂળ કારણ જો માયારૂપી રચૈશ્વર્યની રહેલું છે, તે રચેતન રૂપે ભાવ કરે છે. રચાત્મામાં રચા જગત ફેલાયેલું રચેલા ના પેઠે મિથ્યાભૂત પ્રતીત થાય છે. રંગરંગના પાણીના

Lakeer

Date:-

જેમ રેકેટ ધરા જગાએ જરા પડ્યા રાખ્યું નથી. માણસે રમ પડ્યા છે એમ જ કહેવું એનું કારણ એ છે કે જ્યાં પડાવાયું હોય ત્યાં જ કલ્પના રહે છે. જેમ જ્યાં પડ્યા હોય ત્યાં જ રૂપ દેખાય છે એમ જ્યાં બિનજરૂરી પડ્યા હોય ત્યાં જ રંકતા રહે છે. જ્યાં પડ્યા હોય ત્યાં જ રાવણ થાય છે. મન કુદરતમાં ક્યાંય પણ જ્યાં પડ્યા કોઈ જોયા કરતો નથી. જેમ તેજ ભરાય પણ જ્યાં રૂપ દેખાતું નથી, તેમ મન કુદરતમાં ક્યાંય જ્યાં પડ્યા રાખતો નથી. ~~જેમ~~ પડાવાયું હોય જ્યાં મન રંકાર જરા પડ્યા રહિત જ્યાં નથી. જ્યાં પડ્યા હોય ત્યાં જ મન હોય છે જ્યાં રમ જ્યાં ત્યાં જ રાવણ રહે છે. તેમ જ્યાં પડાવાયું ત્યાં જ મન રહે છે. પડ્યા પ્રેમિત ચિત્ત કુદરતમાં દૂર જતું રહે છે. પડ્યા જો નિર્દોષ થાય તો મન જો કાયમ થાય છે. જ્યાં પડ્યા જોયા ત્યાં મન જાય છે. પડાવાયું જાણવાથી જ પૃથ્વી થાય થાય છે. રમને પડાવાયું જ રાવણના રંગોમાં રંગ્યા જાય એ જો પૃથ્વી કરાવવા માટે, રાવણો બાકીયોમાં ગતિ કરે છે.

જો કે રંગકારના બધા જેવા રંગરૂપ સૌંદર્યશક્તિ એકમાં ત્યાં જોવા મળે છે, તો પડ્યા મન અમાંદ પદાર્થો પર ઓક્યાજોવા ચિંતારાજરૂપ પડ્યા ના ચુકામાં ચિત્ર-પૃથ્વી ચિત્ર બારાજર સૌંદર્યશક્તિ નું બહુગાયકનું પ્રાણ અમૂક પડ્યું જોવાય છે. કેમકે પડ્યા જાણવાના ચિંતારાજરૂપ માં સૌંદર્યશક્તિ જોવા રમણ પદને રહિત પણ જોઈ રમે અનુભવાય છે. રાવણો જુદા પદાર્થોમાં રમણમાત્રરૂપે રહેલી સૌંદર્યશક્તિ કેવી જાણમાં જુદા પદાર્થ માં પડ્યા જાણવા જ્યાં જોવા જોવા જાણવા જાણવા જોવા રમણ જોવા રહેલા ચિત્ર જ રાવણ ચિંતારાનો પદ્ધ જાય છે.

જેમ દારૂ નું પૃથિવીત્વ રમણમાં જ પડે છે, પડ્યા પથ્થર વગેરેમાં પડતું નથી તેમ સૌંદર્યનું જાવરૂપ પૃથિવીત્વ ચિંતારાજરૂપ માં જ પડે છે, બીજા કોઈ માં પડતું નથી. રાવણો કાર્યોમાં મુખ્ય કારણરૂપ જે મન છે તેને જે ચિંતારાજરૂપ રમમાં. જોવાયોગ્ય બરાબર રહ્યા રાવણનું દર્શનકાર સૌંદર્યમાં જ ઉદ્ભવ પામે છે, રહે છે રમણે વિલય પામે છે. જેમ પાકારાજે રમણમાં અનુભવમાં રમાડ્યો છે રમને મન જ જુદારૂપ પદને ભાવના કરે છે. રમે પડ્યા ચિંતારાજ છે. રમણમાં

Lakeer

Date:- 3.7.25

માટે જે કોઈ રમત જાણતા હોય તે રમતનું પ્રમોશનલ વીડિયો જુએ,
તો પણ કુદરત રમત રમે એમ આપણે.

S 32 પ્રોત્સાહન દેવું અપેક્ષિત સ્થિતિ :-

પ્રસ્તાવના બોલ્યા : કુદરતનું મુળ પ્રકૃતિઓનાં ત્રિગુણોને
માં બેઠેલા રહે પ્રોત્સાહિત ન કરતે રમા કોઈ સંબંધ બધા પર-
-કોઈ સંબંધ કાર્યો કરે છે? બધા જગતે પ્રકૃતિના અપેક્ષિત લાભ
તો પ્રાપ્ત થાય છે? અને આ રીતે કેવાયેલા ત્રિગુણ તો સંબંધ
કંઈક તો રાખજો. પ્રકૃતિના અપેક્ષિત માણસ પ્રાપ્તિ પોતાનો પ્રકૃતિ
-મુજબ પ્રકૃતિને અનુકરણના બદલે જેવું કરે બાળકને અપેક્ષિત કાર્ય
પૂર્ણ થઈને સંસારને લાયક અવસ્થા પ્રાપ્ત થયેલા, વિવિધ વાસનાઓ
વાળા, ક્રોધિત, ચંચળ તથા માયાવી અવસ્થા અનેક કર્મ પરિણામોને
રૂપે પરિણામ પામતે પ્રકૃતિના સત્યાનાશ તથા પોતાના અવગાહન
ના પ્રોત્સાહનમાંથી બધા જડપાઈને અમે બંને અવગાહને પ્રાપ્ત
થઈને વિવાદને બાકી થઈને સાર્વભૌમિક તથા કર્મેન્દ્રિયો
અપેક્ષિત ના પરંપરાગત સંસ્થાઓને બાકી છે.

માણસ કાર્યકલાપ અને પ્રકૃતિપ્રેમીઓ ગંદકીમાંથી
ના જેવા રમા જગતને માણસો વિકાસ તરફ કરવાથી ઉત્પન્ન
કરે છે. અને વિકાસ થઈ બધા પડ્યા કરે છે. તે વિકાસ
ના ફોટા તો કુદરત ના જેમ મુજબ રહે છે. વિકાસ
ફોટાએ બોલે જ કુદરત અવાજ માં ફોટાઓના બધાના બોલે
સંભાળ્યો કરે છે. જેમ ચુંબક નિકટ ફોટાએ બોલે અવાંતર
જુદ બોમ્બ ફોટા કરે છે તેમ બળ અર્થવ્યવસ્થા પ્રકૃતિ ના
સામાન્યથી ઉપાયો કરે છે. જેમ અવાજો કેવળ પુરુષનું જ
બદલે પડ્યા રૂપવાહિ ના પ્રતિબંધનું ગાઈડ્યા કરે છે તેમ
વિકાસવાદે ગાઈડ્યા કરેલું પ્રકૃતિ પોતે પૂર્ણ ના ફોટા કેવા
પડ્યા તેમાં પ્રતિબંધના જ બળ અવાંતર રહે છે. જેમ
પ્રકૃતિના સોંપેલા પોતાનો સ્વભાવ નૂતન જીવાણ રૂપે પડ્યા
તે પાળે છે તેમ અમે બળ પોતાનો પ્રકૃતિસ્વભાવ મુજબ
જેવાને બાકી જડપાઈને પાળ્યા રહ્યો છે. જેમ ફ્રિજરેટર
અપેક્ષિત મુજબમાંથી પડ્યા સોંપેલા વિકાસ પ્રાપ્ત
બાકી દોષપાત્રને પૂર્ણ રહ્યા કુદરત તેમ બળ પોતાના પ્રકૃતિ-
-સ્વભાવને મુજબ જેવાને મહિનાપણા અપેક્ષિત તે પ્રાપ્ત થયેલ
છે. પડ્યા ના સંકોચનને પામતે જેવું તથા પરંપરા પ્રાપ્ત
અને તેમાં જ દોષ તથા ક્રિયા કરવાને બનેલો મનોવૈજ્ઞાનિકવાળા

Lakeer

Date:-

જળ દેવોના રંગોને ગાંઠ વાળે છે.

પરમાત્માએ રાશીચક્રના બારેયને પેંસવા માટે બાર બાર પગથિયા કે મકાનના બારણા બનાવેલા છે. જેનાથી જ જળ બહાર અને અંદર આવે જાય છે. જેને પગથિયા કહો એને પેંસારે છે. તે જળ જાગૃતિમાં અને સ્વપ્નમાં સ્થૂળ પદાર્થોને પકડે છે અને ગાઢ નિદ્રામાં પદાર્થ દૂર થવાને લીધે અંતિમરૂપ રંગહીનતા માં પરિણમે છે તેમ છતાં પોતાનાં લાક્ષણિક રૂપને છોડતું નથી. એ જળ કેલ્શિયમ જેવા ધાતવીય પદાર્થોનું પણ બનેલું હોય છે.

જેમ દરેક માં રહેલું રૂપ પકડાને લીધે જ રહે છે તેમ જળ પોતાનાં સ્વરૂપમાં પણ કેલ્શિયમ ક્ષારોના કારણે જ ટાંકણીમાં રહે છે. પરમાત્મારૂપ નિર્દોષ કેલ્શિયમ જળ ક્ષારોને લીધે જ જળ જળાશયો રહે છે. જેમ જરા તરંગાયેલું રૂપ તે તરંગો માં કૂણાયેલું થાય છે તેમ જળમાં ક્ષારરૂપ મોટી ક્રિસ્ટલો અને મનમાં મોટા સિદ્ધાંતો થાય છે. સ્થાયિ તથા ક્રાંતિકારોમાં વિકાસ પામેલા શરીરરૂપ કમળ માં બહારનો પોકે રહેનારો જળ ક્ષારનો દૃઢ અભ્યાસ પ્રાપ્ત થતાં હીનતા સ્થાયિ વિનમ્રપણાને પ્રાપ્ત થાય છે. કેલ્શિયમ સર્વશક્તિ-ધારા ક્ષોભને લીધે, પોતે જ પ્રકાશિત કરેલા દૃશ્યોમાં ક્ષણિક 'હું કેલ્શિયમ' એવો ભાવના પ્રપંચ થઈ જાય છે.

પછી, જેમ મંદિરનાં પૂજારી મંદિર પ્રપંચ થયેલા પુરુષનાં રૂપ પર વિચાર ના દિયા થાય, બોધક્ષણે ગણ્યા રોકતો નથી, તેમ પ્રપંચાયેલા તેને ક્ષોભરૂપે માં રૂપાંતરણ કેલ્શિયમ મૂર્છાયેલાને લીધે પોતાનાં કેલ્શિયમનું જ્ઞાન બિલકુલ રોકતા નથી. જેમ મંદિરનો મંદ કેવળ પોતાનાં કાર્ય નું સ્મરણ કરીને ખિલેલું થાય છે તેમ સ્વસ્થાન પ્રપંચ થયેલા કેલ્શિયમ અજ્ઞાન દૂર થઈ ત્યારે પોતાનાં રૂપને યાદ કરીને મોક્ષવિત થાય છે. જ્યારે ત્રિગુણરૂપનો ઉપરંતુકાર થતાં પ્રાણ ક્રિયા-પ્રાણ લાગે ના સ્થાનોને રૂપણ આપતો નથી, ત્યારે દેહ માં રહેલું ફિઝાકળ કોષરૂપ પકડો બહાર ચાલ્યા જાય છે. જેમ ગરોપણ રહિત થતું નથી. જેમ પોતાનો સ્વભાવગત થતાં બહારનો પ્રવાહ-શક્તિઓ શાંત થઈ જાય છે, તેમ રજંદર નું ફિઝાકળ રૂપણ લાગનું થતાં પ્રાણો શાંત થઈ જાય છે. આ રીતે

Date:-

વાદળ બંદર પર્વત કેદેવ દૂર પૃથ્વી પર જોવા મળે છે એમ અંદર ની બાજુ દૂર પ્રવાહ પ્રકાશ ચાલ્યા આવે છે અને બધા માનુષિક ક્રિયાઓ ને પામે છે. એ રીતમાં પ્રકાશ ના કિરણમાં રહેલા વાદળ નું બધા અંદાજ વિજ્ઞાનનું મત પ્રકાશ પ્રકાશના આધે જે ક્રિયા ઓને પામતા તે-તે ઓને અવરોધ રહીને મારફાંતર ના વિચારો બધે તો જેમ બનવું દેહનો અપેક્ષિભાવ ફરવા તૈયાર થાય છે. એ પ્રમાણે આવે બીજા બધા ઓના ક્રિયાઓ દૂર થવા ના વિજ્ઞાનાચાર પ્રબળ બળ નું બનવા દેહ નિર્જીવ પદાર્થ ને પડી જાય છે. વિજ્ઞાનાચાર નું પ્રબળ ફ્રેદ્રાકમાં ના પ્રબળપણ થાય છે, એ ફ્રેદ્રાકમાં નું પ્રબળ બે પડેલાંના બોક્સાપડ્યા વર્ણિતમાં ક્રમસર્યા પ્રકાશાવેગોના પ્રબળ પર થાય છે. તે પ્રકાશાવેગોનું પ્રબળ ઓછું માં ઓછાપણ બે લોકે રેતીકણમાં પ્રવેશ ના ફ્રેદ્રાકર ફ્રેદ્રકણ થાય છે.

(a) ↓

ફ્રેદ્રાકમાં ના પ્રબળ પર વિજ્ઞાનાચાર નું પ્રબળ થાય છે

અને ફ્રેદ્રાકમાં ના દાંત નું પ્રબળ રોકાણપણ વિજ્ઞાનાચાર નું પ્રબળ રોકાણ બને છે. જ્યાં બુદ્ધ દેહ માં વિજ્ઞાનાચાર ફોલ્ડ, ત્યાં બુદ્ધ દેહ બાજુ ફેંકાય છે. અને વિજ્ઞાનાચાર ફોલ્ડ થાય ત્યારે દેહ ઘરે બાજુ ફેંકાય છે. જેમ પ્રોટો રોકાણ જેવા પ્રબળ નો સામુહ ગોળ પદાર્થ બને તેમ બાદ, પિત્ત અને કફ કે જેઓ પરસ્પર પર વિરુદ્ધ છે. તેમના તથા રોગ-ક્લેષ અપેક્ષા માં પ્રકોપ પર અને શરદ ઋતુ આદિના પ્રવેશ હેમંત-શિશિર આદિ ઋતુઓને લઈ દેહ ના અંદર ફ્રેદ્રાકમાં ના દાંત નું પ્રબળ અટકી જાય છે. ઘરમાં રહેલો બાદ ફ્રેદ્રાકમાં ના દાંત પ્રાપ્ત કરવો, કેટલાક પ્રબળ પોતાના અંકડાઓ ને ઘરે જ કુમારો દુઃખ ને પ્રાપ્ત થયા કરે છે, જેમાં કુદરતી અપેક્ષિત રોગાક્લેષ આદિના રહેલ નિર્મળ વાદળ ના રહેલા ફોલ્ડ તે બધો બાદ બળવાન કહેવાય છે, અપેક્ષિત અવસરના રોજ ક્રિયા પ્રબળ કહેવાય છે અને બાજુ ઋતુઓ ચોમાસે છે. ફ્રેદ્રાકમાં ના દાંત રોકાણ જેવા અને પ્રકાશ-પાચક પ્રબળ થયા બધા દેહ બરાબર જે બાકીનું તથા કેફના જેમ ઘરને ઘરના પર પડે છે. જે રીતે ફ્રેદ્રાકારા માં પ્રકાશના પ્રબળ માં વિજ્ઞાનાચાર બને થાય છે તે રીતે ત્યારે તેમાં મત બદલ પામે છે. વાદળાંઓના ક્લાસ અને જેઓ અપેક્ષિત ફાલના પ્રબળ અપેક્ષાઓ જે અભ્યાસ કરીને ફોલ્ડ છે અનેનું મત જેવા બદલ બરફને સ્વર્ગ, બરફ આદિ જુદાને છે મતથી તથા પ્રકાશાવેગ ના રહિત થયેલ પ્રબળ પ્રબળપણ ને પ્રાપ્ત થાય છે.

Date:- 14.7.25

જે સર્વત્રવ્યાપક બ્રહ્મશૈતન્યતત્ત્વ છે તે જ દરેકના હૃદયમાં, પ્રત્યેક શરીરવાળું પ્રાણી છે. પ્રત્યેક જિવશરીર રૂપ પદાર્થ જિવકૃત છે પરંતુ શરીરવાળું પ્રાણી છે. જિવકૃત સમષ્ટિ રૂપ જે પંચ મહાભૂતો નાં સમુદાયરૂપ વિશ્વ જે છે, તેનો પ્રત્યક્ષ ઉપાદાન કરીને રહેલું બ્રહ્મચૈતન્ય જ સંકલ્પને લઈ, સ્વપ્નના જીવ જેવા સ્થૂલ પ્રપંચને જુએ છે. પછી તે સ્થૂલ પ્રપંચ ની દરેક ઘટવસ્તુમાં તેમાં જ રહેલા જે પ્રાણને અભિમાની જિવકૃત તે બીજા દેહધારીઓ સાથે સંપૂર્ણ રીતે વ્યવહાર તે છે. આ સ્થૂલદેહ કે જે પંચમહાભૂત જ છે તેમાં જેણે દૃષ્ટિ ભાવના કરી કરી છે, એવું એ ચૈતન્ય પોતાના જ્ઞાનમાં ઘટ્ટ માની જે છે એનો પ્રાણમય ચક્ષુ બ્રહ્મપદાર્થને જોઈ માનીલે છે.

સર્વત્રવ્યાપક બ્રહ્મચૈતન્ય જ્યારે આ પૃથિવિમિશ્રિત થયેલાં પંચમહાભૂત પદાર્થ મળેલું; આ જિવશરીરરૂપ જે આ ગોઠવાયું છે અને તે ગોઠવવામાં જેણે કર્યું છે. ત્યારે બાજુની પૃથ્વીમાંથી જિવના અંદર પેસનારે કોઈ બોલાવે છે, એમ બોલે કોઈ બતાવે છે' એમ કહે છે. જિવશરીર ઊભું થયા પછી જ્યારે વિશ્વ બ્રહ્મ આ ભિન્ન થયો છે, ત્યારે આ કોઈ બોલ્યા વિનાનો જ્ઞાનાત્મા છે. અને 'મારું' એમ પણ કહેવાય છે. જે પોતાના સ્વામીને બદલે બીજા બધા પ્રાણીઓને ખૂબીથી ચલાવે છે, પ્રવર્તાવે છે. પોતાનાશક્તિ ને જે પ્રવર્તક તત્ત્વ પ્રત્યેક કોષોમાં ચલાવે છે. જેના વગર અને પૂરા ઊંડાણ વગર આખું શરીર મરી જાય છે.

જૈવચૈતન્ય સમષ્ટિ માં આ રીતે જુદા જુદા પ્રપંચોમાં ની જુદી જુદી વ્યક્તિઓ સ્ફૂર્તિ કરે છે. માટે બ્રહ્મમાંથી પુરુષે તેમાં બીજો રાખ્યો જે બધી. જેમ કાચ પારદર્શક પદાર્થ જિવા બનવે કોઈ પણ બીજા પદાર્થોમાં પૃથિવિભેળ જુદાપણે દેખાવા બંધી તેમ જિવા બનવું કોઈપણ જૈવચૈતન્ય માં પૃથિવિભેળ જુદા જુદા પ્રપંચ જેવા બંધી. જૈવચૈતન્ય સર્વત્રવ્યાપક છે પણ જિવમાં જે પૃથિવિમિશ્રિત થયેલ છે. આપણા જૈવચૈતન્ય જિવકૃત બ્રહ્મમાં જે પૃથિવિમિશ્રિત પંચમહાભૂત સ્વપ્નાર્થ, ઉપરઉપરનો જે જાગ્રત બધો છે એટલે બધાંને પૃથ્વીનાં પોકારોવાળા જે બધા જેવાયેલ કર્મોના, જેનું આપણે જીવવા માટે જે પ્રાપ્ત થયેલ છે.

Lakeer

Date:-

S:33 પ્રેમ વિશેના જુદા જુદા વિચારો:-

વશિષ્ઠ બોલ્યા: હે મહર્ષિ! એમ કહેવાય છે કે જે મહાન આત્માઓના હૃદય છે, મધુર છે અને સમાજ, વિશ્વ તથા સ્વજાત એ ત્રણે માટેના હૃદય છે તેને જ હૃદય પ્રેમ અને વિશ્વપ્રેમ એવું કેમ કહેવાય છે?

મહર્ષિ બોલ્યા: બ્રહ્મ વિચારદર્શિત ના ઋષિઓ બોલ્યા છે, અને પરમાર્થદર્શિત ના એક સત્યાગ્રહ છે, એ વિચારના જે બે દર્શનોનો સ્વીકાર કરીએ તો પહેલા વિચાર તથા અભિપ્રાય કેવા છે એ ઋષિઓનાં એકદેશીય છે. તેમાંથી કેટલા બધાને કોઈ ને કોઈ મુદ્દા વિશે જ છે. એક નો જે મુદ્દા એકદમ છે તેવા એકદમ અને ખોટા બંનેનો સમાવેશ છે. પરંતુ બોલ્યા બાદ એકદમ થતું નથી. પરમાર્થિક સત્યાગ્રહના બ્રહ્મમાં વિચારાત્મક અસત્યાગ્રહ ગાળ તથા જેવા પ્રયોગો કરવા વિરોધ નથી. કોઈપણ બાબતો (વિકારો) અભિપ્રાયાત્મક સત્યાગ્રહના કોઈએ પોતે અભિપ્રાય થી જુદા પડતા નથી. આ બધાનો વિકાર અભિન્ન વિકલ્પ સહજસ્વ બ્રહ્મમાં માંથી જ કેટલે જુદા જુદા કારણે કલ્પમાં ઉત્પાદન થયા બાદમાં મળી ગયા છે, અને બોધ નું સૌભાગ્યમાં વિપત્ત થાય છે. માટે બધાનો વિકલ્પોનો સાર સૌભાગ્યમાત્ર જ છે.

બાલ્યદર્શિત ના બોધકે તો બ્રહ્મ ના સર્વ શક્તિએ અને જ્ઞાનોમાંના સ્વીકારવાનું મહિલા બ્રહ્મ થી જુદા પડતા નથી. વિકલ્પ, સંકલ્પ, જોવાપણું, બંધ પડવું તથા ફૂંકવું ઇત્યાદિ કોઈપણ સૌભાગ્ય ના વિપત્ત નથી. દેશ, કાળ, તથા વિકાર અભિન્ન જે કોઈ બોધ સૌભાગ્યમાં પ્રગટ થાય છે તે પોતાના સ્વયમ્ છે અને સૌભાગ્ય ના સત્યથી સત્ય છે, માટે સૌભાગ્યમાં વિકલ્પ કેમ સ્વીકાર્યું એવું પૂછવું જ ઘટતું નથી. સૌભાગ્યમાં વિકલ્પ મુદ્દા સ્વીકાર્યું જ નથી; દેશ, કાળ, ક્રિયા, વિસ્તાર અભિન્ન સર્વ શક્તિએ સૌભાગ્ય ના જ સત્ય પામેલા છે, માટે સૌભાગ્યરૂપ જ છે. ચિત્ત, વિચારો, વિકલ્પ ના સંસ્કારો અને બ્રહ્મ ના માંડવે આડતા કુંડા સ્વપ્નાના અનુભવો પદાર્થ તથા બધો સૌભાગ્ય જ છે. પરમ સૌભાગ્યરૂપ મહાસાગરમાં તરંગો ના જેમ જે વિલસે થાય છે તે જ દરિયો સૌભાગ્ય છે, એ જ પરબ્રહ્મ સત્ય, ઈશ્વર, શિવ, મુક્ત, એક અને પરમાત્મા ઇત્યાદિ નામોથી કહેવામાં આવે છે. એ પ્રમાણે. કોઈ તથા નામોથી પણ જે પરમાત્મા નું નિર્ણય કરે છે, તે જ પારમાર્થિક રીતે મારું તત્ત્વ છે. જે પ્રકાર જુએ છે

Date:-

લે કું બધી. મારા બાળકો મળે ત્યારે પડોશના પડોશના રાકે રમેમ બધી. કે કોઈ વસ્તુ જેવાની ઈચ્છા થાય છે તે મકાનોમાંથી કાઢી આપે છે. ગમે તેમ કરીને ઈચ્છા પૂરી કરે છે. ગમે તેમ કરીને ઈચ્છા પૂરી કરે છે. એ કોણ જ્યારે અંદરથી ચિત્રો દોરવા લાગ્યા ત્યારે તે જ કોણ 'ગમે' એ ભાવનાનું ઘરને પોતાનો ગમતું તથા જોવાયાનો હોય છે. અને પોતાના જે સંકલ્પ કું જુ કું અને બીજાના કરી શકતો કુમા કરને દરેકના પૂર્ણ થવા જેવું પાત્ર છે જેને પોતે બિનકાંક જ છે. તો પણ પોતાના કોઈ ચિત્ર વિચારોરૂપ ના સંસ્કારરૂપ બનીને બીજાને ઉપાદિત્યના સંસ્કાર જ ગમે જ સંસ્કાર પાત્ર છે.

પોતે સંસ્કારરૂપ કરતાં કું બાળકોના વિચારોને મા સંસ્કારોમાં સ્વતંત્રતાને પ્રમેના બળોમાંનો લાગે છે. આ પ્રમાણે સંસ્કારતત્ત્વ બાદ સંસ્કારોમાં પ્રકારના બાળસંસ્કાર-લાક્ષ સ્વાદિ કેળવણે પૂર્ણ પાત્ર છે. બાળકોને બાળપણું વિચારોરૂપ ~~મા સંસ્કારોનો~~ પોતાના મકાનોમાંના સ્વતંત્ર કું તો સંસ્કાર ના કુશળ બનીને તે સ્વતંત્ર કું ના પૂર્ણ માટે 'સ્વતંત્ર બાળકોને કું પૂર્ણ કું' સ્વતંત્ર સ્વાર પોતે બાળકો કરે છે. સ્વતંત્ર પૂર્ણ ના બાળકમાં સ્વતંત્ર, ચારિત્ર્ય ઘરોને પાત્ર પાત્ર છે. પણ ગણિતોમાં ના કમ્પર કું 'પ્રકાશનો સ્વતંત્ર કું ઉપયોગ થયો કું' રમેમ રમણ પોતે છે. સ્વતંત્રતાનું પ્રકૃતિ જ સંસ્કારોને કમ્પર સ્વતંત્ર કું ના સ્વતંત્રતાના ભાંતિમાં પડીને દીર્ઘ કું સ્વાદિ ના સ્વાભાવ-જેવામાં જ જાય છે. સ્વતંત્ર પોતાના બાળકો ના પોતે પડ્યા સ્વાભાવ જેવામાં પાત્ર છે. કારણોના બાળકો ના કર્મના સંબંધમાં ચિંતાના પૂર્વસંસ્કારો કું સ્વતંત્ર કું જેવા રહેવા અને બાળકોના ના લાગવા ના સંબંધ થતાં, સંસ્કાર સ્વાભાવ જે મુકીને બીજું સ્વતંત્ર જે પૂર્ણ પાત્ર છે.

રમેમ પૂછવું જે 'કું કરવું કરતાં બાળ' સ્વતંત્ર સંસ્કાર ના ઉપયોગ કરવા જોઈએ છે. તેમ સ્વાભાવ જે પણ 'ખોટું બાળ કું' રમેમ સમજવાના પ્રયોગ કરવા જોઈએ છે. સ્વાભાવ સ્વતંત્ર કરતાં તેમને ચિત્રોમાં સંસ્કારના ચિત્રો પૂર્ણ પાત્ર છે. જ્યારે કું જે સ્વતંત્ર કું તેને પણ કું રમેમ્બરોમાં ના બાળકો પાત્ર તો ચિત્રો બાદ કરવા જોઈએ છે. બાળકોમાં પ્રકાશમાં પણ જોઈએ, ચિત્રોમાં ના સંસ્કારોને જોઈએ સ્વતંત્ર સંસ્કારોને જોઈએ સ્વતંત્ર કું જોઈએ સ્વાભાવમાં

Lakeer

Date:-

ધિક્કાર છે જ નથી. રાક્ષસોના રહેણાંક ઘરમાં પરિણામ પડે છે, પણ રાક્ષસોનો બારા ઘરમાં પરિણામ પડતો નથી કેમકે ઉદાસ થયેલા બારા રાક્ષસનો ફક્ત પોતાના મનને જ થાય છે. પુષ્પ પથેલા સંસર્ગ ના જે કોઈ દુઃખ પ્રાપ્ત થયું છે તે રાક્ષસ દ્વારા જેનાથી દૂર થાય છે તેનો ફક્ત ઘરમાં બીજા ઘરના મિત્રમાં ઘરના પડતા નથી. મળ્યા જે કોઈ પણ પદાર્થનો રાક્ષસ કરે છે તો દુઃખમાં ડૂબે છે અને કોઈ પણ પદાર્થનો રાક્ષસ ન કરે તો સુખરૂપ સુખ પામે છે. માટે તમે પરમ સિદ્ધિપદને પ્રાપ્ત થાવો.

રાક્ષસોના બરબૂર બદલે રાક્ષસરહિત ચિંતામણિ મિત્ર ના ચૂકતા બાકી રહ્યું તેને તેમ લગાવ્યા જેવા રચાવમાં રાખવા-રત્ન રચાયો માત્ર લાગવા થાવો. વિદ્વાનમાં કે જે કુદરતના રચાયા માં રાક્ષસોના પદાર્થ ના રાખિત પદને બરાબર કરે છે તેને પકડી પદને તેના પરા રચનાનું રચનાવિકાસ કરો. પોતામાં પોતાનો રાક્ષસોના પદોનો મિત્રોપદાર્થને પોતાના ના જ દ્વારા બાજુને પરમ રચવૃદ્ધિપદાર્થને પ્રાપ્ત પદને પરમ રચાનંદવાળા થાવો.

રચાયમ પોતે અવશ્યિકત્વમાં કોઈને ચાહે, પોતાનો રાક્ષસોના કેવલ્યનુ ત્યારે જુદા રૂપની બાદબાકી કર, તેવસ્તુ જે પોતાના રાક્ષસોના બદલાના ત્યારે તેના રૂપની હોય છે. બુદ્ધિમાકાર ની બાદબાકી કરે તો બુદ્ધિમાકાર હોય છે. રચને ભોગવવા નો રચાકાર ની બાદબાકી કરે તો ભોગાકાર હોય છે. રમા જેવાને રૂપના બૃહ રાક્ષસોમાં રહ્યા જ છે માટે રાક્ષસોનો ત્યાગ માત્રના પદને મિશ્ર પદાર્થ છે. રાક્ષસોનુ પૂર્વાવસ્થુ રચે એવું કરેલું જેનાથી રૂપના પદાર્થોનું જુદા રચસંબંધનુ પરિણામવાળું રચદર્શિત બુદ્ધિરૂપ રચદર્શિત રચાકાશમાં બદલ પામે છે.

પોતાનો બુદ્ધિમાકારને ભૂલેલાયેલો પુરુષ ત્યાં સુધી જ શોક કરે છે જ્યાં સુધી હૃદયમાં 'કું બુદ્ધિમ છું' એવા રૂપની પ્રાપ્ત બારા. 'કું બુદ્ધિમ છું' રૂપેનો રમારૂપના રાક્ષસ દૂર થાય પછી રાક્ષસ દુઃખરૂપ થતો બારા. વિદ્વાનો જે શોક પુરુષ પુરાણકારો પાર તે જ પદે છે. 'કું રૂપે જ છું આત્મારૂં' એવા ભાવને દૃઢ કરો. એ ભાવનાર ચૂકવ થાવો, તો મે બુદ્ધિમ થઈ રહેશો. રમા ભાવનારૂપ પૂજા વારે જ પૂજ્ય રૂપવું રચાયા છે, પણ બીજા પૂજા વારે રચાયું બારા. રમા પૂજાઓ કોઈપણ રમા બાહ્ય પૂજા બારા જેવાને સંભવાયું જ બારા.

Lakeer

Date:- 5-7-25

જેનાથી તુરંત કુટુંબમાં વસ્તુરાગ કોલ તોડવાથી પોકાર પુષ્ણ કરવું જોઈએ. અને પરમાર્થ અત્યંત પરમકૃપાળુદેવ જે બધાને માટે ઉત્તમ પદ્ધતિ છે.

પોકાર પુષ્ણમાં પુષ્ણ કરનાર બોડશોપચારથી જે પૂજામાં તથા ક્રિયાઓ, ભક્તિમાં પુષ્ણ કરે છે તે અહંકાર તુરંત જ કોલ છે; કેમકે એ અહંકાર સાથેના બધાં સંકલ્પોને જ ગોઠવા-જોડવા કોલાહલ કરવાનો છે.

S.34 પરમાત્મા ઈન્દ્રભૂતિ મુનિને કહે.

અહંકાર બોલ્યો: કે ત્રિપદીકુશળ! આ જગતે આ જગત બિલકુલ દિવ્યતત્ત્વ અસત્ય છે અને ઈન્દ્રિયોગોચર જે દિવ્યતત્ત્વ સત્ય તથા પ્રકાશિત છે; તેમ જે પદાર્થમાં ક્રિયાત્વ તથા ગુણત્વ રહિત છે અને જે ક્રિયાકાર્યમાં ક્રિયાત્વ અને ગુણત્વ સહિત છે. આમ બોલતાં માનવના રોમરોમને અહંકારે જકડી લીધાં. જેમાં તે માટે જે જગતમાં જોવાય છે એનું જ અસ્તિત્વ છે. જેમાં તે સંસાર જે નથી એમ ક્રિયાકાર્યમાં જોવાય, બોલે જેમાં તે જોવાય માટે જ છે અને અસ્તિત્વ તથા અસ્તિત્વ છે. 'કે દરેક દેહાધિકારમાં જે એનું અસ્તિત્વગુણ કર્તક પદાર્થ થવાથી જેમાં બોલાઈ ગયા છે અને 'કે દરેક દેહ અસ્તિત્વ ગયા પછી તે જોવાય અસ્તિત્વ ગયા છે જે એવો સંસારમાં દરેક જે જોવાય છે' એમ સમજવામાં જોવાય તો તે જેમાં મુક્ત થયા છે. જે પદાર્થોમાં રહેનાર આત્મા કરવાને બદલે જેમાં ક્રિયાત્વ તે આપણે પોતાનાં અભિપ્રાયોને બદલ થયા છે; અને દેહ ના સુખદુઃખાદિ પણ મિથ્યા થવાને બદલે ક્રિયા ક્રિયાઓ કરવામાં દોરે છે. પરમાર્થિક રીતે જોઈએ તો જે જેમાં પુદ્ગલ છે, અનંત છે અને અસત્ય છે, જેવાદિ ક્રિયાત્વ અહંકારનાં કાલ્પનિક રહિત છે. અને જેમાં ક્રિયાત્વ માં જે જે પદાર્થોમાં આપણે છે તો પણ પરમાર્થમાં અહંકાર તથા ગુણત્વ રહિત છે. જે કોઈ છે તે અહંકાર અસત્ય કોઈ તથા પણ ક્રિયા જોવાય જ છે. આકાશ ના જેમ પૂર્ણ પુદ્ગલ પરમાણુમાં તે બધે જ્ઞાન, સ્વત્વ, સ્મૃતિ, સૃષ્ટિ સ્થિતિ, સંકુચ અથવા અહંકાર, કર્મ અસ્તિકૃત અને સંધિદેવ એ બધા માનેલા પ્રવર્તેલું અસ્તિત્વ જ્ઞાન પ્રમાણ જ ગોઠવાયેલું છે. અનંત જે અસ્તિકાયમૂલ પુદ્ગલ છે તે જ જગતરૂપે ગોઠવાયેલું ક્રિયાત્વ છે. એમ સિદ્ધ થાય છે. ક્રિયાત્વ માં બધા

Date:-

ના દરિયકાંઠે તથા ટાપુઓ પર વસવાટ કરતાં અને માછીમારી પર જીવનનિર્વાહ કરતાં કોળી સમાજનું કુળદેવતા તરીકે પૂજન કરે છે અને ભગવતીકુળના વિવિધ પ્રકાર થયા છે. જેમાં પ્રસ્તુત નવલકથા 'પ્રસ્તાવના' નામના ભૂમિકા પ્રકાર છે. જેમાં પ્રકાર ફરીને ભગવતીકુળ પુરુષ કોકેટા ભરત ના જેમ પોતાનાં સ્વરૂપને મેળવે છે.

વિવાહોળ સમુદ્ર કૂદ થતાં મન ખિન્ન બને છે અને વિવાહો કોળીકુળનાં ભગવતીકુળ જેમ્સબોન્ડમાં રહે છે તે અર્થના સામાજીક સત્તાસ્વરૂપને મેળવે છે. તે જાણવું જે રંજનરૂપ મહોત્સવ ભરી જાય છે. ફેરવત જાણવું બધું પેલા સ્વાર્થપૂર્ણતાના સુખપૂર્ણ સ્વરૂપને પ્રાપ્ત કરે છે. અને તે ભગવતીકુળ અર્ધવિધાન પોતાનાં સ્વરૂપપદને મેળવી સામાજીક રહે છે. સ્વાર્થનાં દરજ્જે તો બાદ થતાં સ્વાર્થરોજ દરજ્જામાં બાકી રહેલા ના રહ્યા પહેલા ભૂમિકા પ્રસ્તાવ કહેવાય છે. મન કારણ થતાં ભગવતીકુળને રહ્યા પહેલા પદવા પ્રાપ્ત થાય છે.

જ્યારે રહ્યા પ્રસ્તાવ ભૂમિકાનાં સ્વભાવને બાદ મનન રહિત થાય છે. ત્યારે જેમ્સબોન્ડપતિ ની શોધ ને મેળવે છે. ત્યારે દરજ્જા રંગમાં સ્વાધુરના હુદ્દા જાય છે. રંજનરૂપ કૂદ થતાંના સામાજીક બાંધા પડવું જાય છે. કાર તથા ટરસુળ મહોત્સવ રંગપૂર્ણ રહે છોડી દઈ કોઈ પક્ષ દરજ્જાના કુળપાત્ર ન કરે, જેવાપાત્ર ન રહે, કોઈ પક્ષ રંગભંડારવાળા ન રહે, વિવાહાર્થ થાય રહ્યા કોઈ પક્ષ રાજ્યના ન કહેવાય રાખવા રહેતા હોય, કાર રંગોમાં મન રહિત મહોત્સવનાં પદ જે પામેલા, જાણવા, રહેવા તથા રંગપૂર્ણ રહ્યા વિવાહ, ક્રિયાવાર્ષિ તથા રાજ્યકુળ ના રંગપ રંગરૂપો સમજાવા, નિર્દોષ, નિયતિ રહ્યા અર્ધ નિર્ણયો, અર્ધકાળો તથા અર્ધ દેશોમાં તથા પુરાણો તથા રંગનંદો થી અર્ધાંક ઉત્કર્ષિતાના આકારના પેકે રહેલા કોઈ રંગને દૂર કરવા રંગ ત્રીજા ભગવતીકુળના ભૂમિકા કહેવાય છે.

Lakeer

કોણ આ ભૂમિકા કરે છે. તે સમજાવો. ઉદાહરણ

Date:-

રેવાખંડપુરીમાં રહેતો બ્રાહ્મણ, જેનું રૂપેણીમાતા તો લાડો, જે ગૃહસ્થ કરતો તે (ગૃહસ્થ) અને જેનું ગૃહસ્થાશ્રમ તે (ગૃહસ્થ) માત્ર એ બંને પત્નીઓ સહિત બ્રાહ્મણ તથા રાજાએ કરેલાં સન્માનો તથા તેઓનાં, અધિક સન્માનો (રાજાએ સન્માનિત પુરોહિતોના પુરોહિત ને ગામ) કે બ્રાહ્મણનાં રાજાએ, બોલાવે ત્યારે સહિત પત્નીઓ સહિત રાજાના દરબારમાં, રાજાએ પોતાના પગ પર, બોલાવ્યા પછી જે નિયમિત, પુરોહિતો (પુરોહિત ગામના રાજાઓના પુરોહિત) જેવાં ગામોનાં રાજાઓ પાસે પુરુષાર્થનું, પરણ પુરોહિત, પરમ અધિક રાજા, રાજાનાં મંત્રીઓમાં પુરોહિત મંત્રીપદ, મુખ્ય રાજાનો ગામ, રૂપ જેવું (વિશેષ) ના સહિત જે રૈવતાચલમાં પર્વતના શિખર રાજા છે, તે પુરોહિતોના ગામના જમીનદાર ના નામ મુજબનું કહેવાયું છે. રાજા નામ મુજબના રેવાખંડ ઉપરાંતના રાજાના રાજાઓ માનીતા તથા તે તે માનીતા જૈન પરંપરાઓને પ્રતિબોધવાના પગલાં ભરવાના લીધે સંપૂર્ણ વસુંધરા ફરતે રાજાનું બન્યું.

હે ભવિષ્યના મુનિ! આજના, જેવાં માનીતા તથા પુરોહિત પગલાં રાજાના, જેના પર તું તમારા પાસે કરાવ્યું તેમાંજ તમે સર્વદા રહો. જે પદ જે રાજધાનીના દેવ છે. તમો કોઈ દેવ રાજધાનીનો બનો. જેના રાજાના જીવનનું કલ્યાણ કારણ જે પદ જે છે માટે રાજાનું જીવન બનાવ્યું જે છે પણ વાસ્તવિક રાજે તે પદ જે કલ્યાણ કારણ પણ પણ રાજધાનીનું બનો, જેમ દિવસનાનું જેના જીવન પુરુષમાત્ર બનો પણ મિત્રો છે જેમ મિત્રો બાજુ છે જે મિત્રો પદાર્થ કોણ તે રાજાધાનના મિત્ર કોઈ રીતે બધું જેના કોઈના કોણીના રાજાઓ જેવું જે; માટે રાજા-રાજાના કોણે જોઈએ તો જીવનના કોઈ રૂપિયા પણ બનાવ્યા બનો જેમ કોઈ વસ્તુ પણ બનો બનો, પરંતુ રાજાનું જીવન રોજ છે. રાજાનાં રાજા પદાર્થો કરતાં પણ બનાવ્યા રાજા છે જેમાં જેવું બનાવ્યા જેવું જ કહેવાયું છે. રાજધાનમાં કોણ બનો બનો. તે રેવાખંડ રૈવતાચલ પર્વતના રહિત જેમાં રાજાના પણ જેના પાસે રાજાયેલ છે જેવું રાજાનું બનાવ્યું જે.

રાજાપુરોહિત કહેવાનાં જીવન પદાર્થો કે જેને રાજાએ જેવું બનાવે તો જેવું વસ્તુ: વિદ્વાન કોણના તેમાં પણ જેવા પણ ભેદ જે બનો. જે કોઈ છે તે રાજાનું મહામંગલમય, રાજા પણ બનાવ્યા રાજાના જૈનેતરના રાજાઓના બાકીનું રાજિત તથા રાજાના જીવન બનાવ્યામાં રોજ બનાવ્યું છે અને જેને પરમ

Lakeer

Date:-

રમા પ્રમાણે રતદારિદ્ર ઉપદેશ આપતાં રોહદયાર, રંસારના પાર ગયા, રમેરવર, પરંરવામાં વિદ્વાન વિદ્વાનો પરમપદ રોવલ્લભોને પણ રમેરવરે વરિષ્ઠ રમો પાર્ષદોરાઓ પણ તેને પદમાં રોવપદ્યા. રમો રમા પ્રમાણે રોપ્રારંભિત પદને તે બદલ બે દાડા સુધ્ધા લોમહર્ષ રહ્યાં.

9.35 રત્વોત્કૃષ્ટ પરમાત્મા જ્ઞાન વર્ણન:

વરિષ્ઠ બોલ્યા: કે રામ! રમા પછી રતદારિદ્ર રમમાંદ્ર મારા ગયા રમો મને બારો પ્રમાણે કહ્યું.

'તમે પ્રથમ વિચાર કરીને પ્રમાણોદ્વારા પૃથ્વીતત્વાનાં વાસ્તવિક રૂપનો નરક નિર્ણય કરો; રમો તે પૃથ્વીતત્વમાં જેમ પરમાણ રજ કેવાકરો રમાકારને મળિયા કરે છે તેમ અવિદ્યુપ્ત પૃથિ પૃથ્વીતત્વ ને મળિયા કરી રમાકર્ષે ઉત્પન્ન કરે છે તે જડ ભાગોનો રંસાર કરવો બરડી. જડ ભાગો ના બોધતત્વમાં જે કાંઈ જાણવું જોઈએ તે રતદારિદ્ર તમે બરાબર સૂક્ષ્મ રીતે જાણી લીધું છે તો હવે અંતિમરૂપ જડ ભાગોનો વિચાર કરવાનું કંઈ પ્રયોજન નથી.

પરમાત્મા તે અંતિમરૂપ જડ ભાગમાં બોધ જેવું કે જોડવા જેવું કાંઈ નથી, જેમ તેને છોડવું જ છે. રમારથી રાખો તેનાર તથા રમાત્મરૂપ થાઓ. રરીરમાં રમર્દ્ર વગરનાં પોતાનો રૌતન્ય રમાત્મામાં રહેલું રમે જ મુખ્ય રંકલ્પ છે. રમે રિરૃષ્ટિમાં રહેલામાં જે તમે રમરત્મર્દ્ર કરો તો રમાત્માનાં બોધ તે માટે પ્રયત્નાંદ્ર માં રમનુકૂલ રમાવે રમેરવર બાહ્યરૂપ રાખને રમાત્માના પ્રાપ્તિ ને માટે નિરંતર પ્રયત્ન કરો. રમાત્મારૂપ પ્રાપ્તિને માટે મુક્ત પ્રયત્ન બરડી કરતાં બોજન રહેવાય રો પુરુષાર્થ છે.? તમે દૈનંદિન બાકીના પદાર્થોમાં રમાત્મબુદ્ધિવાળા થારો નહીં.'

રતદારિદ્ર બોલ્યા: રમા દૈનંદિન રંરારના પરદો ભરીને રંરારના બંધે ક્રિયાઓ કુર્યાત કરે છે ને જે પ્રકારનાં રક્તિ થાય તો ગતિનો લાભ કરીને મુંઝાતા જેમ રહે છે. ગતિ તે રમનુકૂલ જે ક્રિયાશક્તિ છે, તે પ્રકાશરૂપ છે રમને જે જ્ઞાનશક્તિ છે, તે રમર્શ-રોબરૂપ છે. રમે જ્ઞાનશક્તિ છે તે રિરૃષ્ટિમાં વિરાટરૂપ રમાકાશ રમા પ્રકાર રંરારરૂપ રમને રર્વ જગતનાં કારણરૂપ છે. ક્રિયાશક્તિનાં મૂળરૂપ પ્રકાર રમને રમાનંદરૂપ કે પરમપદ જે પુરુષ પદને બરાબર બોધ કરો, ક્રિયાશક્તિ પ્રકાર બરાબર રમજી લો છો પરંતુ રિરૃષ્ટિમાં જે જે રમાકાશ રમા પ્રકાર રંરારરૂપ છે તે તો કેટલા પ્રકાર બરાબર રમજી લો નથી. રમેમાં માટે રમાત્મા વિના બીજાને રર્વસ્વ

Date:- 6.7.25

સમજવામાં સાંકળતો હોય છે. જિંદગીનું આ મુક્ત પ્રવેશદ્વાર દરેક માં જૈવિકતા સ્પષ્ટ દેખાય છે. જેમ મોટા પ્રમાણમાં પાણે પડેલા વસ્તુ પડ્યા હોય તો, તેમ જિંદગીનું વિભાગ મુજબ દરેક માં જૈવિકતા દેખાય છે. જોકે જૈવિકતા સર્વવિદિત છે, તો પણ બુદ્ધિમાં સ્પષ્ટતાનો અભાવ બુદ્ધિની દૃષ્ટિ ની કારણે આ જ હોવાનું સ્પષ્ટ કરવા સમર્થ થાય છે. તે પ્રમાણે જૈવિકતા સ્પષ્ટ એકાંતિકતા બુદ્ધિમાંથી બહારથી માણસ કર્મકાંડ જેવો નિર્ણય લેવા તો પોતે જ પરમ કલ્યાણ કેન્દ્રબિંદુ બનીને રહે છે. અર્થાત્ રહેવાના બને સ્પષ્ટ સ્પષ્ટતાનું જૈવિકતાનું જે બહાર પ્રગટાયું રૂપ છે તેને પરમકેન્દ્ર કહેવાય છે.

તે જૈવિકતાના વિસ્તારે દ્વારકા ભગવાનશ્રી વિભુ શિવ, ત્રિકાલજ્ઞાની, બુદ્ધિમા, ઈન્દ્ર, વાયુ, સ્વર્ગીય, રાંદ્ર અને સૂર્ય સમાન પુરુષમાં દેવતાઓ ગણાયા છે. તે પરમાત્મા અર્ધવિભાજક સ્વરૂપ, ત્રાંબિકેશ્વર જો તો ભાગરૂપ દેવતાઓમાં પણ સ્પષ્ટ સ્પષ્ટ તો તે સ્પષ્ટતાવાર, અર્ધ દેવતાઓનાં દેવાલ અને પરમધામ માં સ્વરૂપમાં છે. તે મહાદેવજી ના અર્ધમાળા પુરુષો ને ભાગવાદો જેમણે ત્રિશૂલ માંડ તો વરદ મુદ્રાઓથી, તેમણે જુગલમાં બુદ્ધિમા, વિભુ, વાયુ, ઈત્યાદિ નામોના પૂજાય છે.

જેમ વાયુદેવના ચોકમાંથી વસ્તુઓનો બરફ છે અને જેમ સમુદ્રમાંથી જિંદગીનો બરફ છે તેમ તે બુદ્ધિમા, વિભુ વાયુ શિવ સ્વાંદિ દેવતાઓ તે મહાદેવજીમાંથી બરફેલા છે. તેના પણ બંને બોલકરોમાં ~~દિશિ~~ દિશિ ના કહેવાય છે; પણ વાસ્તવિક તે છે કે જેમ તેમણે માંથી સંકલ્પ સર્વ થાય છે તેમ પરમાત્મા માં બુદ્ધિમા સ્વાંદિ દેવતાઓ થયા છે.

સૃષ્ટિના બાહ્યરૂપ અને સર્વવિદ્ય જેવંભંડા જીવ તો કરવાના બુદ્ધિમાંદિક દેવતાઓના કોકાયન ક દોષો ના સ્વર્ગ અને ઉપરના બોજો ના બોજો લાગે તે બંને ઉપાયો ના સ્વાંદિકારો ગણે, જીવો ના વાસનાઓ અને વાસનાઓથી પણ અસર્વજ્ઞ લાગે જેવંકડો અને કુમારો રાખવાના ના પોષણ સ્વાંદિકારી દૃષ્ટિ પ્રાપ્ત છે. પરંતુ તો તે જેવંકર લાગતા સ્વાંદિકારી પરંતુ જેવંકર જેવંકર કૃપાવંત છે અને તેમ કોઈ જીવ ના ગોકુલમાં પણ સ્વાંદિકારી પ્રાપ્ત થયેલ છે કે તેવિષે નું સંપૂર્ણ વર્ણન કરવા કોઈ સમર્થ નથી. જેવંકરમાં તે જેમ પોષકો ના પરમસિદ્ધ પૂજ્ય છે તેમ બુદ્ધિમા, વિભુ, વાયુ, વાયુ

Date:-

રમાદેવી દેવલોકમાં પરમપિતા રમેશ માટે દેવ પરમાત્મા જ છે. અહીં પૃથ્વીલોકમાં તમામ દેવતાઓ અહીંથી, અહીંનો રહેવાસી અને અહીંને અલગ રમાપતિ જ પુરુષોત્તમ કરતા રમણ પૂજવા લાયક છે. જે પુરુષ રમે દેવને ગમે છે, રમે દેવ અહીંના તથા અહીં રહેતા તે પુરુષના પુત્રો છે રમણ પૃથ્વીલોક વસ્તુમાં લાવું રહસ્ય ધરાવતા રમે જ ત્રિભંગરૂપે રમાયા છે.

(૪૦) અહીંવાસીઓ અને અહીંના રહેનારાઓ કોઈપણ લોકે રમે દેવનું રમાપૂજન લગીરે કરતાં જ તેમને માટે મોટો અજાયબીનો લગીરેનો કરુણ જેવું બને. રમે રમાપૂજારા દેવ અહીંવસ્તુઓમાં રમણ અને અહીંકારમાં પાપ જ છે. માટે અહીંના રમેમ છે. કવિરાજકુમુનિ! જે જે વસ્તુનું રમાપોજન કરવામાં રમાદે, તે તે વસ્તુમાંના રમે દેવ મળી રમાદે છે. ત્રિભંગો વેમજ ત્રિભંગોમાં રહેનાર. મળનાર રમણ રાધાના રમાદુપોળે રમે દેવ જ રહે છે. રમે માટે દેવ જ રમાદ, પૂજા, તમસ્કાર કરાય રમાદ, રમાપિત કરવા રમાદ, રમ દર્શ રમાવવા રમાદ રમણ જે જે માટા માટા જોડાવવાના પદાર્થો છે તેનો પણ પરાકાષ્ઠા રૂપ છે. રમેમ રમમો.

વૃંદાવનમાં, રાધા રમણ અને બધા મહાજનોનું રમે દેવનું રમાપોજન કરવામાં રમાદે તો તે માણસને રોકેલા બીજા જેમ કરવાનાં જેમ દિવસો પસાર જાય. જોડાવામાં રમાવવાથી અહીં પાકાગરમાં રમમરણ દેવાર, રમાદ, દિવસ વાર રમતો રાકાર્ય રમેવું જેમ રમાપરિણત રમણ પોતામાં જ રહેલું રમે પરમાત્મારૂપ જે પરમપદ છે રમણ તે તમે જ છો. માટે બહાર ની રમિશ્રણો માં શા માટે માંડ રમમ કરો?

S.36 ઈન્દ્રાર ત્રિભંગ:

રહસ્યિત બોલ્યા: કે વિશ્વપતિ મુનિ! રમમ છે રમેમ માટે અહીંમાં રમમરણરમાણ રહેવા, પોતાનાં જ રમમુભવરૂપ રમણ રહેવા જે રમેક રૈતન્ય છે, તે જ પોતાનાં દર્શનમાત્રથી રંમાણરૂપ રોગને કરે છે, પુકારમાત્ર છે રમણ અહીંનું રમામિત્વ કરાવે છે. રમે જ ત્રિમંદિર, રૈતન્યરૂપ મુરલીવાળા તે રહેવા કારણોનાં કારણરૂપ, રંમાણનાં પરમ રમરણ, પાપનાં રહેવા પદાર્થોમાં મુખ્યરૂપ, રહેવાનું ઘર, પોતે કારણરહિત ત્રિદોષ, પોતાના રમાધર રહેવા પદાર્થોને રમા રમાપાર. મળ

Date:-

જ્યાંદિના જ્ઞાનથી, વિચારનાં જ્યારેના રહિત, જ્યારેના બુદ્ધિસ્વરૂપના પૂર્તિસ્વરૂપને પ્રકારો જ્યાપનાર, જગતના પદાર્થ અંદર આવેલું, પોતાનું જ્યારે દર્શનોને પ્રકટ કરનાર, દર્શનોનાં પરમ અધિષ્ઠાનરૂપ એવું માયાના પોતાના જ અનેક પ્રકારે ભાવો કરનાર છે. એ જૈતજ્યારેના પરમાત્મા નિર્ગુણ, એકનું અર્ધું તથા પૂર્ણ અર્ધું પ્રકારોક્ત ને પદ્ય પ્રકારો જ્યાપનાર, એવો અલૌકિક પ્રકારરૂપ છે. જેનાં બે ભાગો તથા જ્યાપ્રકૃતિ બે ભાગો બોલ્યા જ્યાં જ્યારે મહાબીજરૂપ જૈતજ્યારે રહે છે તે એ જ છે બીજું કોઈ નથી. એ જૈતજ્યારે અર્ધબીજરૂપ કહ્યાં અર્ધબીજરહિત છે. એકનું એનો જ્યાંત છે જ્યારેનો રહિત છે. તે વિષયો માં જ્યારે, ચિત્તને ક્ષોભ પમાડનાર, વિષયોનો સંબંધ થતાં ચિત્તને ચંચળ કરનાર એવો પોતે નિરાકાર કોવા છતાં પણ સ્વરાજ ચિત્ત ના જ્યાપોના બિંબ સમાન રહ્યો છે. એ મહાજૈતજ્યારે અર્ધબીજરૂપ તેજ માં બ્રહ્મા-વિષ્ણુ-મહેશ જેવો ત્રણલોકનાં બીજો રહેલાં છે, રહે છે અને રહેશે. એ જ્યારે પ્રકારો જૈતજ્યારે પોતાની જ્યાપમાયા ના જ્યાપારમાં પડ્યા છે તે છતાં પણ કોઈ જ્યાપ્યું નથી.

મહાજૈતજ્યારે જેવું જ્યાપ્યું કોવા છતાં પણ તે મહાજૈતજ્યારેનું જુદું નથી, એ મહાજૈતજ્યારે પોતાનાં ગર્ભમાં જીવોને રાખે છે, તેને જોવે છે છતાં પણ તે પરમાત્મા સમાન છે. એ મહા-જૈતજ્યારે પોતાના અંદર મહાકલ્પોને રાખે છે, છતાં પણ નિર્લેપરૂપ કહેવાય છે તે એ બધા પ્રારબ્ધકાળ માં રહે છે છતાં નિર્લેપ પણાને છોડ્યું નથી. એ મહાજૈતજ્યારે પોતાનાં અજ્ઞાનાવરણ પણ સૃષ્ટિ છે તે છતાં પણ જ્યારે પૂર્વની પેઠે એનો સ્વભાવ છોડ્યો નથી.

એ બધામાં જોવાનું એ જ્યારે પોતાનું કોવા છતાં પણ જ્યારે કર્તાપણાને પામે છે એનો મોટા મોટા કુમાર્ગ કરવા છતાં કંઈ કરતાં નથી. એ પરમાત્મા કૂટસ્થ છતાં પણ અકૂટસ્થ છે, અકૂટસ્થ છતાં પણ કૂટસ્થ છે નિરાકાર છતાં બ્રહ્મસાકાર છે. જેનાં માં બ્રહ્મ કે જેવું કંઈ પણ નથી. એનો નિશ્ચયરૂપ નથી એવું પણ કંઈ નથી.

જેમાં જ્યારે રહ્યું છે, જેના જ્યારે થયું છે, જે જ્યારે છે, જે જ્યારે માં, જ્યારે માં છે એનો જે જ્યારે જ્યારે છે તે જ્યારેમય જ્યારે જ્યારે જ્યારે

Date:-

એ શક્તિઓ કેવું સ્વરૂપ ધરે છે?

સદાશિવ બોલ્યા: હે પરમમુનિ! એ પરમાત્મા, બ્રહ્મ-રૂપ, શાંત, મહામંગલરૂપ, સૌમ્ય, સૌભાગ્યમાત્રરૂપ અને ચિદાકારરૂપ છતાં પણ સ્વતંત્ર છે કારણમાત્ર, આકાશમાત્ર, કાલમાત્ર, ચિદાત્મમાત્ર, સર્વમાં વ્યાપેલી મહાસત્તા, સ્વાભાવિક, ઈચ્છાશક્તિ, ક્રિયાશક્તિ અને જ્ઞાનશક્તિ ઇત્યાદિ તેમની શક્તિઓનો અંત જ નથી.

વશિષ્ઠ બોલ્યા: હે સદાશિવ! એ શક્તિઓ સ્વયં કઈ છે? તેઓમાં પરસ્પરનું કેમ છે? તેમાં ઉદ્ભવ કેમ થયો છે અને શક્તિઓનો તથા શક્તિમાનોનો ભેદ તથા અભેદ રૂપ કુશિકથી કેમ છે?

સદાશિવ બોલ્યા: એ મહામંગલ તથા સ્વતંત્રરૂપ કૈલાસમાં જે કીલાલ મંદિર છે. તે જ શક્તિઓ કહેવાય છે કે શક્તિ છે એ કૈલાસ વગર બીજા પદાર્થ નથી. કૈલાસમાં જે સ્ફાટિકનું, કિંમતીપણું, ભોકતાપણું તથા સ્વતંત્રપણું ઇત્યાદિ શક્તિઓના કલ્પના કરવામાં આવતા છે કે જે કલ્પનાશક્તિઓ એમને ઉત્પન્ન કરે છે.

કાળ, વસ્તુ, માપ, ક્રમાદિનાં ક્રમના ફેરફારમાં જગતો ઉદ્ભવમાંથી નાશ થાય કરે છે તે પણ કેવળ કલ્પના માત્ર છે. બે પદાર્થરૂપ અને બે પદાર્થોમાં કલ્પનાદિક અનેક અવસ્થાઓરૂપ જે સ્વરૂપશક્તિ છે, તેને જ વળી ક્રિયાશક્તિ કહીએ છીએ, કે જેમાં બીજ માત્રાદિ રૂપ, દ્રવ્યના ઇચ્છા, ક્રિયા તથા પ્રયત્ન આદિ નામ રહ્યાં છે. એ જ્ઞાનશક્તિના જે પદાર્થના માંડવાને મહાકર્તૃ સુધીનાં તથા પ્રજ્ઞા-માં અવ્યક્ત પર્યંત 'આનું' 'આવું' રહ્યું જ પોષાય છે અને 'આનું' 'આવું' રહ્યું જ પાલન' રહ્યા ગણેલાં છે. તથા જે જ્ઞાનશક્તિ છે તે જ ક્રિયાશક્તિ કહેવાય છે. કારણ કે, બાર ઉત્પન્ન થવાના જ્ઞાન એ ક્રિયાશક્તિ જ્યાં સુધી બાહ્ય-ભોદ્ય ના ભાવિત્વ પ્રાપ્ત ત્યાં સુધી બાધ્ય કરે છે.

આ પ્રકાર નામનાં અનાદિ મહાબ્રહ્મ માં સર્વદા પૂર્ણરામાત્ર રહ્યા પૂર્ણત્વમાત્રરૂપ એક રાજ જ જોવાય છે. વાસ્તવ માં એ રાજ, બહારના કે બાહ્યક્ષ ના ભિન્ન જ નથી.

S.38 પરમાત્માનું ઉદ્ભવ તથા પૂજા નો પ્રકાર:-

સદાશિવ બોલ્યા: હે વશિષ્ઠમુનિ! કૈલાસમાત્ર, અનુભવરૂપ, સર્વવ્યાપક અને સર્વ માં અધિષ્ઠાનરૂપ એ

Date:- 7-7-25

પ્રાકૃતિક જ સર્જન જોવા મળે છે. અહીં પ્રાણીઓ અને માનવીઓ વસે છે. ઝાડો, વેલા, વડ, ઘાસ, ડાંગ અને વનસ્પતિ પણ વસે છે. ફૂલ, ફળ, વિવિધ, પ્રકૃતિ, દૃશ્ય, ઝરણાં અને આવા વર્ણન પણ વસે છે. આ બધાં વર્ણનો કવિએ કર્યા છે.

વિશ્વનાથ પ્રકૃતિ ના તથા અંદર અને બહાર પ્રાકૃતિક સર્જનો અને પોતાના પ્રાકૃતિક ભાવનું જ વર્ણન કરે છે. કવિ કહે છે, હે વિશ્વનાથ! તે જે જગત અને પ્રકૃતિનું આટલું સુંદર વર્ણન કર્યું છે. તે જોઈ મને થાય છે કે તું પણ કંઈક છે. પછી અંદર ના ભાવ ને જોઈ.

પ્રકૃતિ ના દૃશ્યો જોઈને કવિને પોતાના મનમાં જે ભાવો ઉદ્ભવ્યા તે તથા પોતાના પ્રાકૃતિક ભાવો ને વર્ણન કરવા માટે કવિએ પોતાના ગામ ને છોડી દીધું (કવિ ના પરિવારનો વર્ણન કરવો.) અને કવિ ના પ્રાકૃતિક ભાવ જે મનમાં ઉદ્ભવ્યા છે, તેનું વર્ણન કરવું. અંદર ઈશ્વર કરવું અને જ અંદર નું ભાવ છે. બહારનું કોઈ ભાવ નથી; એવા માટે કેદારનાથ ના પ્રકૃતિસૌંદર્ય અને પ્રાકૃતિક ભાવનું વર્ણન કર્યું. તેમણે ચૂર્ણ પ્રમાણ, કેદારનાથ, ચૂડક આવે પ્રકૃતિ તેઓએ તથા વિવિધ દૃષ્ટિકોણ પણ પોતાના વિચારો અને પ્રકૃતિ વર્ણનમાં કેદારનાથ પોતાના અંદર રહેલા ભાવો ને વ્યક્ત કર્યા.

પ્રથમ પ્રાકૃતિક વિશાળ કવિતા, ગામનો પ્રાંત પ્રકૃતિ ના ફોટોઝ પ્રકાશક, પ્રાણ વિશ્વો ના વિષય છે, વિવિધ ભૂ-પ્રકૃતિ પ્રકૃતિ અને પોતાના ઉત્તમ પ્રકૃતિઓ વિશ્વો ભૂમિ પર રહેલા છે, જેના કુદરતી ફોટા ના પ્રકૃતિ અને પ્રકૃતિ ના રહેલા છે. પ્રાણ સર્વોત્તમ, પ્રકાશ પર રહેલા દૃશ્ય-ઓ પ્રકાશ, ગામ, વિશ્વ, પ્રાણ વિશ્વો ના અને પ્રકૃતિ ના પોતાના અંદર રહેલા ભાવો ને પ્રાણ કરે છે. વિવિધ વિશ્વો ના પ્રકૃતિ ના પોતાના વિશ્વ ને પ્રાણ કરે છે. પ્રાણ, વૃક્ષ, વિવિધ, પ્રકૃતિ, ફૂલ, ફળ અને આવા વર્ણનો કવિએ કર્યા છે. પ્રકૃતિ ફોટો ના પ્રકૃતિ ના પ્રકૃતિ ના પ્રકૃતિ

Date:-

શરૂઆત માં એક પુરુષ માં એક દેશ જેવું છે. ઈશ્વરે કાળ, નેત્રો, અને ઈશ્વરે મનુષ્યદ્વારા રાત્રે, ઈશ્વરે અજરધારણ રોકાઈ રહેવા, અને સ્થળોમાં દર્શનશક્તિ, પ્રાણશક્તિ, સ્પર્શનશક્તિ અને રસનાશક્તિ બોલાં અને સ્થળમાં ઋતુકાળની વ્યાપ્ત, અને સ્થળોમાં મળ ઘરવાસ્થળ, અદ્દિશ અને અંકુર, અને પોકેમાં રંગવિવાહ પદાર્થો ને સ્થાપનારા, અને પદાર્થોના રસંદર રહેવા, અને રૂપ, અને સુખના મુખ્ય સ્થાનરૂપ અને તેમ કરવા પ્રાણ જેને મળવા શક્તિ પહોંચવા ગયા એવા અર્દસ્થાનક મહામંગળરૂપ દેહ નું નિર્માણ કરવું. એ પુરુષે નિર્માણ કરીને પછી વિવિધપ્રકારે બોમનું પૂજન કરવું.

ઈને પૂજન બો વિવિધ બધા ને ઉપકારો થી એ બોલાં સ્વરૂપમય દેહ નું મહામંત્રો પૂજન કરે છે એ દેહ દેવો, પુષ્પ, ધૂપ, દીપ, સ્નાન સ્થાપિ જેમનો બો સ્થાપિત, અભ્યાસ વસ્ત્રો દ્વારા રંદન ચોપળ, કેસર અને કુંકુમ સ્થાપિ જેમનો થી ઉ બોલા પ્રકાર બો બોમ સ્થાપનારો પૂજનો બારી.

(∞) એ દેહ અર્દસ્થ, પરિજ્ઞમ વિભાગ ને મિલન સાક્ષાત્કારો બો રોગ અને સ્થાપનારા, એક બોલાં બોસ્થરૂપ સ્વમૂત્ર ધન ને પૂજન છે. બોલામાં રહેલા ચુદ્દિ જેમનાસ્થાનું ને સ્થાનુસંધાન કરવું એ બો ઉપર કહેલા બાકીના પૂજન ધન પણ પૂજ્યા છે. બાકીના-પૂજન બો જેમાં સ્વંગરૂપ છે. બોલાના રસંદર રહેલા ચુદ્દિ જેમનાસ્થ માટે નું સ્થાનુસંધાન કરવું એ જ સર્વોત્તમ ધ્યાન છે, અને એ ✓ જ સર્વોત્તમ પૂજા છે. જોવા, સાંભળવા, સ્પર્શ કરવા, ચૂંઘવા, જેવા, સ્વાદ, બનાવવા, બોલવા, કોળવા અને ગ્રહણ કરવા ચુદ્દિ જેમનાસ્થાનમય જ થવું જોઈએ.

સ્થાનુસંધાન ઉપર સ્વમૂત્ર કે જેમાં પુષ્પો. જેવા બધાને ની ક્રિયાકૂટ કરવા પણ બધી અને પરમ સ્થાનંદ મળે છે. બોમ પરમેશ્વરરૂપ બોલાના સ્થાનમાં જ પૂજન કરવું એ સર્વોત્તમ છે. પુષ્પ સ્થાપિ પદાર્થો અર્દસ્થ કરવાના ક્રમ જ ચૂજન મળે છે એ મુખ્ય માર્ગદર્શનને મુકી બોલા સ્થાપવા જેવું છે બોમ તે ઈષ્ટ ની બાહ્યરૂપ પૂજન થવા બારી.

બોલાના મિત્રે જ પુરુષના સ્થાનમાં રોકાઈ ઉરીને બે દેવ બો જિજ્ઞાસારૂપ સ્થાનંદરૂપ નું પ્રાગટ્ય થવું, બોમ જ્ઞાન સ્થાનુસંધાન બો દેવને સર્વોત્તમ સ્વરૂપ છે માટે પુષ્પ સ્થાપિ બધી પણ જ્ઞાનરૂપ ઉપકાર જ બે દેવને માટે અતિ ઉપયોગી છે. ચુદ્દિ સ્વરૂપનું ઉપાસ્ય જ્ઞાન પ્રાપ્તરૂપ દેહાળ જ બે દેવ

Date:-

જે માટે મુખ્ય શબ્દો, પાદ, પુષ્પ વગેરે છે. બધાં શબ્દો કેટલાંક ઉપસર્ગો દ્વારા રચાય છે. દ્વિજ વિભાગમાં બધાં ઉપસર્ગોથી રચાતા અર્થો બતાવ્યા છે. દ્વિજાક્ષ ઉપસર્ગના દ્વિરુક્તમાં દ્વિજ જે પામે છે. કે જેમાં વૃક્ષવાચક પર્ણવાળા શબ્દો બાબતની વૃક્ષજીવો સમાવેશ છે.

હે વિશ્વપ્રકૃતિ! જ્યાં રચાતા જેમ શબ્દમાં દેહનાં ચરિત્રાર્થ વાળો મનુજે વિશ્વશબ્દોના મુખ બાબતે છે તેમ જગતુકૃત સ્થિતિ માં દેહાભિમાન કર્યા રહિત મનુજે ત્રિશબ્દાત્મક સ્વરૂપાનંદ માગતે છે. મૂઢ પુરુષ પાત્ર રચાતા રીતનાં દ્વિજાક્ષ, માત્ર રચાયેમાં જોડ પ્રકારના રચાતામાંથી દ્વિજનું પૂજન કરે છે તો ગયેલું દ્વિજ કરવાનું ફળ પ્રાપ્ત કરે છે. રચાતા દ્વિજાક્ષ મનુષ્યો જેવું જે ત્રિમૂર્ત સુધી રચાતામાં પૂજન કરે તો જ્ઞાનાર્થ દ્વિજનું ફળ પામે છે. જ્યારે દેહી જીવો રચાતા દ્વિજાક્ષ મનુષ્યો રચાતામાંથી પૃથ્વી નું પૂજન કરે, તો કુબેરો જ્ઞાનાર્થનું ફળ પામે છે.

બીજે પોષણ માટે દ્વિજાક્ષના બીજા માં રચાયેલ થી, જે માણસ જેવું દેહી જીવો રચાતામાં પૂજન કરે તો રાજસૂયયજ્ઞ નું ફળ પામે છે. રચાતા દ્વિજાક્ષ મનુષ્યો જીવો પૂજન કરવામાં રચાતે તો બાજરાને પરમપદમાં નિવાસ મળે છે.

મેં જે રચાતામાં બાકીનું ફક્કડ રંગે પાત્ર ઉત્તમ છે, પરમ દેવો છે અને પરમ કૃપાળુ છે. જે માણસ જગતમાં પણ વિકારોના રહિત થઈને રંગ રંગના પાત્રોને બાદ કરવાનું રચાતા નું પવિત્ર પૂજન કરશે, તે જગતુકૃત ઉર્ધ્વ લોકોમાં જીવો જીવોને જગતુકૃત થશે અને જેમ દ્વિજાક્ષમાં પુષ્પો પૂજાય માં મળે છે તેમ તે જગતુકૃત માણસને પાત્રાનાથ-

S.34 રંગ:પૂજનાર્પણ અને વિશ્વાસ:-

શ્રદ્ધાશાંત બોલ્યા: કૃષ્ણે રચાતાનું રંગ:પૂજન, કે જે શ્રદ્ધાના પવિત્ર પદાર્થોને રચાયેલ પવિત્ર રંગ શ્રદ્ધાના રંગોનો તો બાજુ કરનાર છે તે કૃષ્ણે કહ્યું છે.

રચાતામાં ઉર્ધ્વ જગતુસંધાન કરવાથી રંગ, રંગ:પૂજન, રાજાનું, ઉપરનું, જગતનું, મૂળ અને ઉર્ધ્વ લોકોમાં પાત્રો થાય છે. રાજર માં રહેતાં મહાસંગતરૂપ રચાતા કે જે શ્રદ્ધાસ્વરૂપના શ્રદ્ધાનો ઉપાસના કરનાર છે.

Lakeer

Date:-

તેનું પોષણ જ વિલય કરવું. જે વ્યક્તિ મૂર્ખ, ઉદ્ધત, ક્રોધવાળો અહંકારી વિષયોને ભોગવતો રહ્યો કોઈ સમયે મોટા વિષયોને ત્યાગ દેવે પણ જગાડ્યા છે અને તે જીવ અહંકાર જાગૃત અવિદ્યા વિષયોને પોષણમાં અહંકારને જ બળવાન કરે છે. અહંકાર કાર્યોને કારણ બનાવે છે. દેહરૂપ મૂર્તિઓમાં રોકાયેલું જ રહેનાર છે, બાહ્યવિષ્ટ રૂપે ભ્રમ રૂપકારો લગોલગ રહિત છે અને કેવળ બોધ-મય સ્વરૂપવાળો છે, તેનું જે જે પદાર્થો પ્રારબ્ધાનુસાર પ્રાપ્ત થાય, તે તે પદાર્થમાં અહંભાવના રૂપભેદપણાનું વિલય કરીને, તેમનું પૂજન કરવું. પ્રારબ્ધમાં પૂર્વકૃત રૂપવાળ પડેલા ભોગોને ભોગવતાં અને સ્વરૂપમાં બોધરૂપ સ્વાભાવ જ રૂઢ થઈ રહેવું, એ બોધસ્વરૂપ અહંકારનું રૂપમંડ બોધરૂપ ઉપકારમાં જ પૂજન કરવું. અહંકાર કે જે પૂર્વના ભાવોમાં વિસ્તાર કરવામાં રૂપકારો જ પૂકારો કરનારા પૂર્વકૃતે ઉદય પામે છે, અંદરના ભાવોમાં વિસ્તાર કરવામાં રૂપકારો જ પૂકારો કરનારા અંદરૂપે ઉદય પામે છે.

બહારના તથા અંદરના પૂર્વિકના વૃત્તિઓના રૂપમાંથી માત્ર વૃત્તિઓમાં ઉગાડ્યા પદાર્થોમાં આવિષ્ટ રૂપભાવરૂપે રહેલ છે. રૂપરૂપ જો પૂકારોમાં પોષણમાં રૂપભાવોને વિષયોમાં પદાર્થોમાં પૂરત કરે છે, મોહમાં પાડનારૂપે રહેલ છે. રૂપત રૂપાંત વિષયોનું પોષણ જ રૂપાંતરમાં મધુર કરવાને બદલે તેવાઓનો રૂપાંત ત્યાગ કરવો રહ્યો છે. આ તથા પાડનારૂપ જે ઉત્તમ દોડનારાઓ છે, પાડ્યા તથા રૂપાંતરમાં રહ્યા જ જોઈએ છે. આ રીતે રૂપંતરના રૂપમાં (બુદ્ધિમાં) રહેલ છે, જેવા પદાર્થોને ભગવાન છે. રૂપકારો કર્મો જ કરનાર છે, રૂપકારો વિષયોને ભોગવનાર છે, રૂપકારો રૂપભાવોનું રૂપકરણ કરનાર, રૂપકારો રૂપંગોનું રૂપમુક્ત જ રાખે રહેવે ભગવાન અને વિષયોના ભાવનારને ઉપરના તથા રૂપભાવનારનો ઉપરના જગાડ્યા છે. રૂપકારો પકાશેના રૂપ રૂપલંબ પૂકારરૂપ છે, રૂપને રૂપમાં વિલયક છે, તેનું વિલય કરવું.

રૂપાત્મક કે રૂપપ્રવાહ દશ્યના ભોગોના રહિત છે અને રૂપકારોના દશ્ય ના ભોગોના ગયેલ છે. દેહ માં રહેલ ઇન્દ્રિયોમાં કૂર્મ કરે છે. રૂપપ્રવાહ દશ્ય વિષયોના રંગાયેલ ભગત, રૂપકારોના દશ્ય વિષયોના રંગાયેલો છે, રૂપર્દા દરેક રંગોમાં વ્યાપેલા બોધરૂપ છે, મળ ના મળશક્તિમાં રહેલ છે, પણ માં તથા રૂપળમાં ઉદય પામે છે, ઇન્દ્રિયો, જેવી માં તથા વિષય

Date:-

બાં મહેલમાં રહેતા છે, બુકુટોના વંશજોમાંનો પણ રહેતા છે. રોટલાઘરમાં ફરેલા ઇતિહાસ વાર્તાઓમાં છેલ્લા સ્થાનમાં રહેલા છે. મોરબાળા બાં રંગબેરંગી દરિયાનો પડ્યા ખાંદકામ કરીને રહેતા છે. અંદર રાજા લોકોને ભેગા કરે છે, મનુષ્યપક્ષીઓને પૂંછે છે, ઘોડાઓમાં વિશ્વયુદ્ધ વારા રમને (લડાઈઓના) બધા વિમાનો અમદાવાદમાં તથા મોજમાં વિકટોરિયા વગેરેના (ઐતિહાસિક) રાજાઓ વિશ્વના છે. તે નગરોમાં ખાસ પ્રકાર પડ્યા છે. ફ્રેન્ચકલરફુલ રંગોના પૃથ્વીમાં તથા મહાલયો રહેમાં પડ્યા રહેતા છે, ચેસબોર્ડમાં છે, ખિસ્કોલ પૂરાયેલાઓ છે, રાજાઓ મહાદેવ પક્ષીઓના ખાંદકામરૂપ છે, અર્ધ પૃથ્વીના ભેગામાં રાખે છે. પોતાનાં રમકુમારોરૂપ છે. પોતાનો પૃથ્વીનો સ્વામી છે.

રંગબેરંગી રાજા મુકુટ ઉપાધિના બોલાવે રાખે છે અને પોતાનાના પુરુષો જેવા મહાનો પક્ષીઓના વેષ જે પોતે જ પોતાને ત્યારે પોતાનાના રંગબેરંગી ફ્રેન્ચના પ્રમોદો કોણ રહેતો જે છે તેનું ચિંતન કરવું. રાજાઓ રહેતા રંગબેરંગી રાખે છે પડ્યા રમકુમારના પુરુષો બધું પડ્યાયા તે જોવું છે અને ચિંતવવું. માનવ તથા ઈન્દ્રિયોના અનેક પ્રકારના ચેષ્ટાચોપાટના દેવના દિવ્ય દૃષ્ટિથી અર્ધદા માટે રંગબેરંગી કરે છે અને જે માનો છે તે માટે ઉપાધિકાર છે જે બાજુ પોકળ ફ્રેન્ચિત્ર રમુ પૂરે છે.

ફેલાવા અનાદિકાળમાં જે પોતાના ફોટાના રહેવાસ રાખવાના રાખે ચિંતન માટે દાનત છે, રાજાઓની અને ફિટ્સ રોગિત માટે ઉત્તમ ખાંડણીઓ છે. જે જે વિશિષ્ટ પ્રકારનાં રાણો છે તે માટે મનુષ્યો છે. રંગબેરંગી પોતાનાં રંગબેરંગી પોપટો, ગાજે પ્રકારના મનોહારમોહન રહિત, ભરપૂર રંગબેરંગી પૂર્ણ અને અર્ધને ભરપૂર કરનારો રાખે છું રહેલો હતું.

રાખ પૃથ્વીમાં પૃથ્વીના રાખમાંનાં રાખોકિક અને અનંત રાખકાર નો રંગાવ્યા કરીને પુરુષ રંગબેરંગી હોવાના પોતાનાં અને ઇંડાઓના પર ભરપૂર રહે છે. રાખો પુરુષ ઉદય-અસ્ત પોતાનો પણ. રાજા અને પોતાના ભેગા કરતો બધી વૃષ્ટિ પામતો બધા, કે ભેગા કરતો બધા. મિત્રો બધા, કરું કારણ કે ઉદ્ભવો બધા, રંગબેરંગી રમ રહે છે પ્રકાર રમણીય, રમ રાખકાર માં ભેગા પોતાના રહે છે અને પુરુષ મારા રહેતા રાખના પ્રકારનો જે અનંત રાખમાંનાં પોતાના રહીને દિવ-રાત પોતાનું પોતાનું ઇંડાઓ કરવું જ કરે છે.

જે પૃથ્વીના રાખમાંથી રહે રાખે છે તે પૃથ્વીના

Date:- 8.7.25

વેપારમા દેવ કરેલાહે અને પૂર્વજ વેપારમા રાજ્ય સત્તા પામેલો કોણ
રાજ કોણ પ્રજા દેવ કરેલાહે. બુદ્ધિક તો આમ અને અર્થ વસ્તુમાં
વેપારમાકાર રાખ્યા રહે પૂર્વજો વેપારમાનું પ્રારબ્ધ ના પ્રભાવ થી
જે જે વસ્તુ પ્રાપ્ત થાય, તેના પૂજન કરવું. પ્રારબ્ધના કારણ
વિદ્યાના મેળે પ્રાપ્ત થયેલા અર્થ ભોગવે રાજ તેનું પૂજન કરવું.

વેપાર પૂજનમાં પુસ્તક, ચોપડા વેપારિક સાધનો ના ઉપયોગ
કરવામાં આવે. ચામડા પ્રજા કરવા નહીં. વેપારિક અને રાજકારણ પુરુષ
અનુસરમાં વેપારકારણ અને વેપારમાં સાથ કોઈ કારણ આવે અને
ભોજન વેપારિક રાજ રોજગાર કોઈનું પૂજન કરવું. સરકાર પ્રાપ્ત
થયેલા ચલણી દસ્તાવેજો, સોના ચાંદી, ભોગવે, વેપારી પાત્ર, રોકાણ
વેપારનો અને વાહનોના રોજ કોઈનું પૂજન કરવું

વેપારમાં સંપૂર્ણ યોગ્યરીતે ગ્રાહકો પાસેથી
રોકાણો, વેપારીઓ, સંસ્થાઓ અને વ્યાપારીઓ વગેરેના
વિચારવિનિમય, અર્થ પ્રકારના સુખ પર તે વેપારનું મૂલ્યાંકન કરવું.
શિક્ષણકારો પર તથા રોગોના દવાખાના અને મૂંઝવણો પર તથા કોઈ
વેપારિક વિસ્તારમાં ચલણ ઉપયોગમાં પડે, તે
જોઈને પ્રજા વેપારમાનું પૂજન કરવું. ખાનગી કંપનીમાં કે સંસ્થાના
કારકુનો વેપારીઓ ના કુટુંબ મકાન, ગાડી, દવાખાના વેપારિક
વેપારમાનું પૂજન થાય છે.

પ્રારબ્ધના પ્રભાવે લોકો વેપાર પડેલા રોગોથી
દાંપત્યજીવન અને તેને સમજવા વિચારના રોકાણોમાંથી પુષ્પાર્ચન
પ્રજા વસ્તુ વેપારમાનું પૂજન કરવું. રાજકારણ ના વિચારક કે
વેપારિક પ્રકારના કોલેજો વેપારે છે તથા સ્ત્રીઓના વેપારો વેપારે છે;
તેમાંથી પ્રજા પુષ્પાલંકાર આચાર કરવી. કાર્ય નિમિત્તે પ્રજા કુટુંબમાં
રહેતા વેપારમાનું પૂજન કરવું. અર્થના કુટુંબમાં કુટુંબો ના કોલેજો
દીન ઓફિસના ઉપર કમ્પ્યુટરના, સહાયકોના વિચારો પર વેપારોના
અને કોઈ વેપારિક તેમાંથી ઓફિસે ચોકીને વસ્તુ વેપારમાં પ્રજા વેપાર
વેપારમાનું પૂજન કરવું.

ભોજનમાં સામુદાયોમાંના કોઈ વેપારિક ભોગ વેપારે
વેપારમાં પૂર્વજ થાય વેપારમાં પૂર્વજ વારસો જેવો રહે, તેમાં પ્રજા
વેપારમાનું પૂજન ના આવાગમન કરવી. જે ભોગો તે ભોગવવાનો
શાસ્ત્રોમાં નિર્દેશ કરેલ છે અને જે ભોગોનો નિષેધ નથી તેમાં પ્રજા
અર્થના વ્યવહારમાં વેપારમાં કોઈ વેપારે ભોગવી ભોગ ના રાગ રહી
પ્રજા વસ્તુ વેપારમાનું પૂજન કરવું. જેમાં વેપારિક કુટુંબોમાં કરવામાં

Lakeer

Date:-

જેમને અમુક ક્રિયાઓ ન કરવાનો વ્યવસ્થિત અધિકારો છે, તેવા અધિકારો બીજાઓ દ્વારા જ્યારે તેમના હક્કોમાં ગૃહસ્થ પક્ષ જ્યારે ભંગ કરવામાં આવતો હોય ત્યારે તે કોર્ટ દ્વારા વિકાર ક્રિયા જ કોર્ટમાં કરવી અને જે પ્રમાણે તેનું ભાવિકાર્ય ગૃહસ્થ કરવું એ જ ન્યાયાધીશનું પરમ પુનિત છે.

(૪) જેમાં કરારના વિષયમાં ન્યાયાધીશ એ જ ન્યાયનું નિર્ણય પુનિત છે માટે તે કરવું જોઈએ. જે કાંઈ છે તે બૃહસ્પ જ છે' એવા દૃષ્ટિકોણ અર્થે એ મુજબ જ આજ્ઞા કરવી એવું જે કાંઈ છે તે માલમિલ્કત કોઈના ન્યાયે બૃહસ્પમાં પડ્યા વિષયમાં જ છે એવા દૃષ્ટિકોણ અર્થે મુજબ અને મુદ્દાઓના વિષય જ અભ્યાસ કરવાનું ન્યાય ન્યાયાધીશ છે અને ન્યાયાધીશનું છે એવો ભાવના રાખવા, ન્યાયનું નિર્ણય પુનિત કરવાનું ધ્યેય પાળવું.

કોઈ પક્ષના પક્ષકાર કે વિરોધિ, વકીલના ન્યાયે ન્યાયાધીશ દ્વારા અર્થદૃષ્ટિ સમાજ અને ન્યાયાધીશ પોતાને ન્યાયના નિર્ણય પુનિત કરવાનું ધ્યેય પાળવું. આ કે તું અને ન્યાયે ન્યાયે એવું જોઈએ કે કાંઈ છે તે ન્યાયનું બૃહસ્પ જ છે એવો નિર્ણય રાખવો ન્યાયાધીશમાં નિર્ણય પુનિત કરવું ધ્યેય કરવું.

અર્થદૃષ્ટિ પક્ષ ન્યાય અને અર્થ પ્રકારના વિરોધો પર આરોપ અર્થે આમ, કોઈના અર્થવિમર્શ ન્યાયાધીશ પુનિત કરવું, કોઈના કરવો કે ન્યાય કોઈ એવો વિષયમાં બુદ્ધિ, ન્યાય દૃષ્ટિને ન્યાયના ન્યાયાધીશના બંનેનો સ્વીકાર કરીને, પડ્યા નિર્ણય ન્યાયનું પુનિત કરવું.

કોઈપણ પક્ષ પક્ષ પક્ષે પર બાજુનો ન્યાયમૂર્તિ જે બૃહસ્પતિ એ કરો રાગદ્વેષ ગણે ન્યાયનું નિર્ણય. જેમ કે, તરફ અથવા વિરોધ પક્ષકાર પડતાં ન્યાયાધીશ કરો (૪) must કોઈના કરવું નહીં તેમ બૃહસ્પતિ પુનિતે ન્યાયમાં, વસ્તુસ્થિતિ અને અર્થસ્વ બાજુ ન્યાયે દૃષ્ટિએ ન્યાયના પડતાં કરો કોઈના દૃષ્ટિએ નહીં.

કોઈમાં, કારણમાં, અને ક્રિયામાં દોષ પર જે કાંઈ મુખ્યમુખ્ય પ્રશ્ન ન્યાયે, તેને વિકાર વિષયે ગૃહસ્થ કરીને, તેનો વડે જ ન્યાયનું પુનિત કરવું.

સમાચારમાં પ્રકાશિત કે જે મહેર, ન્યાય અને અભિપ્રેત છે, તેના જે જે કરવાને બાજુના કોઈમાં ન્યાયે તે તે કરવા ગૃહસ્થમાં અમુક સમાજ થઈ ગયા છે. અર્થને

Lakeer

Date:- 9.7.25

(4) ✓ બુદ્ધમત્ત જેટલાક સમયથી ખોટે રસ્તારા સમાજ નિર્લેપ રહી જે મર્યાદા ત્યજ કરીને વિકારરહિત તથા ચાલ્ત રહિત પદાર્થ રહેવું, એ જ મુખ્ય પુરુષ કહેવાય છે.

બુદ્ધદેવના પુરુષે પુર્ણ, પરંતુ તેમની સમયથી ઘણાદ્ધ એમાં ઘણાં ફેરફારો રહેવું પ્રથમ વિષયો બદલવા માં આવ્યા, પણ રાગ-દ્વેષ આદિ વિકારોને તથા પ્રાપ્ત નિર્વાણ સ્થિતિમાં પ્રાપ્તિના ક્રમ નિર્ણિત તથા દઢ રહેવું. આજ રીતે આત્માના ઉપાસના કરનારો જ્ઞાન પુરુષ અંદર આત્માની પોતે નિર્લેપ રહે છે, બહાર બધાજ પ્રાપ્ત પદોમાં કાર્યને કર્મ કરે છે. વિષયો પર રાગદ્વેષ રહિત જ અને પુર્ણ જ રહે છે. પ્રજ્ઞાજનો ગાયા પણ બધા રાગ-દ્વેષ જોવામાં આવતા અંતો બુદ્ધદેવ શોભે છે. પુકારાતાં અનિત્યાદિપણા ને લઈને સૃષ્ટિ સમાજ, પુરુષ જેવામાં આવતા જેવો નિર્દોષ અને વિકારોમાં વિકાર રહિત, નિરહંકારપણા, તથા ચિત્તમાં મૂળ રૂપ જોવા કરતા તમે જગતુકલ્યાણરૂપ અર્પેક્ષિત પદમાં જ રહે. બુદ્ધપણામાં રહેવું એ જ આત્માના પરમ પુરુષ છે. અંદરના શંકાઓ રહિત પણ બુદ્ધિમાં આત્મસ્વરૂપમાં જ રહે. આવા રીતે રહેવું એક મુખ્ય શિલ્પપુરુષ છે.

S.HO **ઉદ્યોગપતિ:-**

ઉદ્યોગપતિ બોલ્યા: હે વિશ્વકર્મા! તે તે કામમાં તમે પોતાના શક્તિને અનુસરીને, જે કાંઈ નવા કરવા એમ જે કાંઈ કરો છો, તે અંદરનું સૌંદર્યભાવ અને અંદર રહેવું પરમ શિલ્પરૂપ આત્માનું પુરુષ જ થાય છે. આત્મા પોતે એવા રીતનું પુરુષ જ વાસ્તવિક રીતે નિરંતરાલ આનંદને પ્રાપ્ત કરે છે તથા આત્મજ્ઞાને દૂર કરે છે.

નિર્મિત આત્મામાં રાગ તથા દ્વેષ આદિ રાગો અને લોભોનાં અપેક્ષિ આત્મા-ના અનુભવ સંભવતા નથી. પોતાનું પરાવું કે કોઈ રાગ, દ્વેષ કે સુખદુઃખાદિક તો અભાવ છે, તે અંદરનું આત્માનું પુરુષ જ છે.

પ્રિયતમ રહિત, શાંત, અને મહાનંદમય એવું આત્મા રૂપ જોવા જવાં જગતના પુનરાવર્તન જેમ પ્રાપ્ત થયેલું, એવા અંદરનું અંદર આત્મામાં પ્રકાશના જ પ્રકાશે છે અને આત્માની અંદર જ રહેવા પામેલું છે. અહો એવા કેવું આશ્ચર્ય છે! જુએ કે પુરુષો આત્મા જ પોતાને બુદ્ધરૂપે એવા અંદર સ્વભાવ

Lakeer

Date:-

વાળો વધુ દુઃખ વળોરે જગતમાં પણ રહેલ છે! આના રોલે વ્યવહારિક જીવનમાં જીવનોપયોગ કરવા પુરતા, પુરક અર્થે પણ આદિ ગ્રંથકારો ત્રિપુટી બાદિત્વ થઈ ગયા છે.

જીવાત્મા કે જે કર્તાભોક્તા છે, જીવંત રહેલ છે. અને પરમ ત્રિકાલ છે તેમાં જીવંત પુરતા, પુરક અર્થે પુરા જે બાબતોમાંથી તો વ્યવહાર ચલાવે કેવા રોલે? જે બાબ-રૂપ ના મર્યાદાઓવાળો મૂર્તિ કોવાળા પુરતા વધુ પુરા તો કમ વળોરે કલ્પના માં જીવે છે, તે મૂર્તિ જ પરમ ત્રિકાલ જીવાત્મા માં રૂપાંતરિત થયો.

(A) ઈશ્વરપણું કે જે નિત્ય છે, નિર્મળ છે, મહાન શક્તિ જીવોનું જીવન માયાબંધન રહેલ છે. તે પુરતા વધુ પુરક આદિ ના જેવા મર્યાદાવાળા દેવ માં કોનું જ જોઈએ નહીં. કે વિશ્વાધારભૂત। જેનું જ્ઞાનબંધ સ્વરૂપ અનુભવવાનું જે જોકરવે પ્રાપ્ત થયા છે, તે મહાન જીવાત્મારૂપ પરમેશ્વર 'સચ્ચિદાનંદ' જેમ વિશ્વના પણ પરમ બોધનું કારણ થયો.

V જેઓ પરમેશ્વરને દેશ, કાળ વળોરેના માપદંડો માપી બેસાડે છે, તેમને જીવાત્મા જેવા સમુદાયોને ઉપદેશ પણ ઘરે રહ્યે મહાત્મા જોઈએ. વળી ઈશ્વરમાં જીવોના પરમ ની દ્રષ્ટિએ વર્તમાનકાળના દૃષ્ટિ રાખીને, સ્વરૂપ મહાત્મા, જીવ, જગ પણ રહેલ તથા ઉપકૂવોથી રહિત રહીને પુરાતનના તર્પણને બદલે આજે આપણે પોતાના મોજે આવા પડેલા સુખ, દુઃખ, પુણ્ય તથા સ્વરૂપભૂત જીવાત્મા જીવાત્મા પણ સ્વરૂપ। જીવાત્મા પુરતા કરવા રહે. જેઓથી રહિત અને ત્રિપુટીમાંના વળોરે સ્વરૂપોવાળા વર્ણ જોઈએ જીવાત્મા

VV દેવના જુદા પાડીને પુરતા, પુરક આદિ વ્યવહારોથી રહિત પુરતા જીવાત્મા જીવાત્મા જોઈશે; જીવાત્મા જેમ આપણે બધું સૃષ્ટિકર્તાઓના બનાવેલા જીવો જેના સમાધિ માં બધા કોઈ પણ વસ્તુ કોઈ નહીં જેવો બધા જીવાત્મા, જેમ જીવાત્મા. જીવાત્મા કર્તા જ બધો જેમ બધામાં પણ જીવાત્મા દુઃખ જીવાત્મા કોઈ જીવાત્મા કોઈ પણ બધો નહીં.

S.H! ગુરુકૃપા તથા જીવાત્મા આદિ ની સાધકતા.

વિચારવું જોઈએ: કે મહાદેવ! શિવ, પરબ્રહ્મ, જીવાત્મા તથા પરમાત્મા ઇત્યાદિ શબ્દોના આપણે કેટલા છીએ? જો જેમાં કોઈ પણ શબ્દની પૂર્ણતા મળતા તો પછી તત્, કિંચિત્, ત્વંકિંચિત્, કૂટસ્થ અને વિશ્વાસ ઇત્યાદિ ભિન્ન

Date:-

ત્રિભંગ રાગદ્વેષના રૂપ કેટલાક છે.?

(૪) સદાશિવ બોલ્યા:- રાગાદિ તથા રાગાદિ રહિત તથાપ્રેમ વ્યવહારનું જે એક તત્ત્વ છે તેનાથી સત્ત્વગુણ, રજોગુણ તથા તમોગુણ દ્વારા ત્રિવિધ કર્મોનો સમૂહ તેને બતાવશે હોવાથી, તે તત્ત્વ ત્રિગુણાત્મક હોવું જોઈએ, એટલે તે કોઈના કોઈ રૂપમાં રહેલું છે. તેથી તે ત્રિભંગ પણ કહેવાય છે.

(૫) પાર્વતી બોલ્યા: હે મહાદેવ! બુદ્ધિના રાગાદિ રહિત દૃષ્ટિએ પણ જે તત્ત્વ રમણ કરે છે. તે તત્ત્વ કોના કરતાં પણ તેને બતાવતો કે જણાવતો નથી કોઈપણ, માટેના દ્વારા બુદ્ધિ ત્રિભંગ રહીને તેને બતાવતો પુરાણ રૂપે કરી રાધે રમણ કરે છે? તેને જણાવતો પુરાણ પણ રૂપે કરી રાધે છે?

(૬) સદાશિવ બોલ્યા: જે પુરુષ મુમુક્ષુ કોટિના છે. તે બધિસત્ત્વ નાં રાગાદિક રમણરૂપ પોતાનાં મનને પણ રાધા રાણી તથા સદગુરુ રાગાદિ બધિસત્ત્વનાં જે રાગાદિક બાગોના રાધે કરે છે, એટલે પરમતત્ત્વ રાગાદિકના પોતાના મનને જે પુરુષ બાલ છે. જેમ બુદ્ધિને બતાવતો પોતાના મિલન મનને દૂરથી છે, તેમ મુમુક્ષુ પુરુષ પણ રાધા રાણી તથા સદગુરુ રાગાદિ બધિસત્ત્વનાં રાગાદિક બાગોના, બાગરૂપ બધિસત્ત્વનાં રાગાદિક બાગને પોતા કરતો જ રહે છે. જેમ કરતાં કરતાં કોઈપણ તત્ત્વના રહિત પુરાણો બધિસત્ત્વનો સંપૂર્ણ બાગ થઈ જાય છે. એટલે પછી રાગાદિક રહિત બધિસત્ત્વો રાગાદિ પોતાના મનને જે પુરાણિક પદને રહે છે. મુમુક્ષુ જેમ બધિસત્ત્વનાં રાગાદિક બાગરૂપ રાધા રાણી પણ બોધિસત્ત્વનાં રાગાદિક બાગરૂપ પોતાનાં મનને દૂરથી કરતાં, પોતાની મનને જે પરમતત્ત્વનાં દર્શનને મિલાવે છે. બધિસત્ત્વના જે રાગાદિક બાગરૂપ રાધા રાણી બધિસત્ત્વ કોઈપણ કોઈપણ બોધિસત્ત્વો વિચરણ કરતાં બધિસત્ત્વનાં રાગાદિક જ્યારે બાકીના બંને બાગને જો બાધા થઈ, ત્રિભંગ રાગાદિનો ભેદ થાય છે.

રાગાદિ બુદ્ધિના જ્યારે કોઈપણ બોધિસત્ત્વો વડે પોતાની પોતાના મનને વિચરણને બોધિસત્ત્વ પોતાનું રમણસ્થાન કરે છે. 'કેવળ રાગાદિ જ છે, બધિસત્ત્વ મુદ્દલ છે જ નહીં' એવો જે બોધ તે જ બધિસત્ત્વનો ક્ષય કહેવાય છે. જે કોઈ રૂપ જ્યાં રંગાદિવાળું છે, તે રાગાદિના ત્રિભંગ નથી પણ રાગાદિ જ છે એમ માને.

Lakeer

રાગાદિસ્વરૂપ બને તે રૂપનું જ્ઞાન સાધનોની ગરજ વગરનું

Date:-

(૬) કે. માટે ગુરુ તથા શાસ્ત્રો પ્રમાણરૂપ નાં કારણે તથી. ગુરુ વિના સાક્ષાત્કાર કોણ કે અને પ્રમાણ નો વિનાશ થઈ કે, માટે ગુરુ પ્રમાણરૂપ નાં પ્રયોજન તથી.

(૭) કેમ, જેમ પરમ કોણ તેમ કાર્ય પણ પ્રમાણ પ્રમાણ જેમ કોણ તો જે પરમ કોણ ત્યાં ગુરુ પ્રમાણ ન તથી. પ્રમાણ પ્રમાણ કાર્ય થાય ત્યારે જ પ્રમાણ પ્રમાણ જેમ કે. માટે શાસ્ત્ર કે ગુરુ પ્રમાણ કોણ પરમ પ્રમાણ નાં ભાગ તો જ્યાં સુધી પ્રમાણ ન થાય ત્યાં સુધી પ્રમાણ જેમ તથી. જેમ શાસ્ત્રો ગુરુ નાં ઉપદેશ પ્રમાણ કોણ, કમો પ્રમાણરૂપ નાં પ્રયોજન તથી, તોપણ તેમનો કેટલો ભાગ પડેલો જ્યાં કે કાર્ય મુખ્યતાએ જેમ કાર્ય કોણ તેમાં પ્રમાણ ન થતાં પ્રમાણ નાં જેમ પ્રમાણ નો પ્રમાણ પ્રમાણ કે. ગુરુનાં ઉપદેશો જેમ પ્રમાણ થતાં, શિષ્ય પ્રમાણ બને કે; તેમ પ્રમાણ જેમ કોણ પ્રમાણ પ્રમાણ તેનો નથી અને પ્રમાણ તેમો તથી, તોપણ પોતાની રીતે પ્રકટ થાય કે. શાસ્ત્રોમાં પ્રમાણ કે ગુરુનાં વચનો ન પ્રમાણ પ્રકાશ થયો નથી પણ પોતાનાં બોધ ને લાગે પોતા પર જ પ્રકાશે કે. ગુરુ નાં ઉપદેશ વિના અને શાસ્ત્રોના અર્થ વિના પણ પ્રમાણ જેમ કોણ કે કે, કે અને બંને નાં સંયોગના કારણે જ પ્રમાણ પ્રમાણ પ્રકાશ થયો કે. ઉદાહરણ તરીકે નાં પ્રમાણ નાં પ્રમાણ ને પ્રમાણ જેમ કોણ કે અને શાસ્ત્રોનું જ્ઞાન પ્રમાણ પ્રમાણ કોણ કે, પ્રમાણ પ્રમાણ પ્રમાણ

તે વસિષ્ઠ છે' એમ નિશ્ચય કરીને ચુપ રહે. જે પુરુષ નિરંતર આવા પ્રકારનું ઉચ્ચારણ કરે તે પરમપદ કે જેના આપણે પણ સેવકો જેવા જ છીએ તે પરમપદને પામે છે.

વશિષ્ઠ બોલ્યા: હે મહાદેવ! આ જગતનું અને જગતપતિ તે પુરુષમાં જ કેવા પ્રકારનાં પદાર્થ વિદ્યમાન જેવું થઈને રહ્યું છે તે અંગેય મને જણાવો.

સદાશિવ બોલ્યા: જેવા પુરુષ અર્થાત્ શબ્દોનો અર્થ છે તે કેવળ નિર્વિષય ચૈતન્ય અનુભવ જ છે એમ સમજો. જેમ પરમાણુ ની પાસે મેરુ સ્થૂળ છે. તેમ એ અનુભવ ની પાસે આકાશ પણ સ્થૂળ છે. એ અનુભવ નિર્વિકલ્પ સમાધિમાં પ્રસિદ્ધ, ચિદ્ અને આનંદના એકરસ સ્વભાવમાં રહેલો છતાં પણ દશ્યો ની રચિત છતાં દશ્યોના સંસ્કાર ના ભાવ ને લઈ જ્યારે દશ્યો ની કલ્પના કરવામાં આવે ત્યારે 'ચિત્ત' એવા નામને પામ્યા થાય છે. એ ચિત્ત દશ્યોના ક્રિયાઓને લઈને જગતમાત્ર માં અનેક્યા પ્રાપ્ત કરે છે. એ પછી તેને દેશ, કાળ ના કલ્પનાઓ થાય છે- એવા બધા કલ્પનાઓ ને લઈ એ ચિત્ત સત્તા ~~સંસ્કાર~~ સંસ્કાર ના જગાવાથી પ્રાણ ની પહેર જેવા પ્રાણરૂપ સત્તા ની કલ્પના કરી જેવાં સ્વપ્નને ધારણ કરીને 'જીવ' એ નામવાળા થાય છે. ૐ

આવા જે મૂર્ખના સ્થિતિમાં રહેલા એ જગતાત્મ એ નિશ્ચયરૂપ સંસ્કાર જાગતાં બુદ્ધિપણાને પ્રાપ્ત થાય છે. પછી રાગ, દ્વેષ અને મનના સંસ્કારો જાગતાં, એ અનેકતા ને સ્વપ્નમાંનાં સ્વરૂપને એ એકરસ બોધી દ્વારા રાગ-દ્વેષશક્તિ, ક્રિયાશક્તિ તથા જ્ઞાનશક્તિ ના કલ્પના કરે છે. તેમાંથી તે અનેકતા ના સંસ્કાર ને પ્રત્યેક શક્તિરૂપે રહે છે. એ સ્થળનો વર્ગ મળી પૂર્વે જે સ્થૂળને અનુકૂળ થતાં આવવાનું મન થાય છે. જે મન સંકલ્પરૂપ ચેતનાનો ભાવરૂપ છે. વિદ્વાનો એ મનને જીવાત્મા (જીવાત્મા ને લોકો) કહે કહે છે. સંસ્કાર રહેલો એવો રાગ પ્રકૃતિશક્તિ પર લાગેલ થયેલું મન જે જગતમાં સ્વયં-પ્રકાશપણાનો ભાવને લઈને પ્રકાશ થાય છે. આ રીતે સંસ્કાર ના કલ્પના જે બહારનાં દશ્યો ની સત્તાની કલ્પના માં ગરકાવ થાય છે. એ ચિત્તમાં જે કલ્પનાના ક્રિયાઓ પ્રાણ ના ગરેળા શક્તિઓ (ચેતનાઓ) બહાર ક્રિયા પામેલ બહી છતાં પણ પાછળ પર જાણે બહાર સ્થૂળરૂપે રહેલી ક્રિયા એવો પ્રતીત થાય છે. વાસુસત્તા, સ્પંદનસત્તા, સ્પર્શ

Date:- 10.7.25.

રાત્રા, દરરાત્રા, દેવે ના પૂકારાવાળા રહ્યુરાત્રા ફ્રુ રૂપરાત્રા, જરરાત્રા, રરબારાત્રા, રરમરાત્રા, ગંદરાત્રા, પૂદરાત્રા અને બ્રહ્મોકના બે પદના રાત્રા, રમરાત્રા મોરાપકારાવાળા બ્રહ્મોક-રાત્રા, દેશરાત્રા અને ગર્દિશ ગેરાવેલા છિના રમાકાર બારની કારરાત્રા, રૂપે રહદાર રબારોનો રહ્યુકનો રમાદેશ રબા રબાંદાવાકુક દેફ ના રેલરૂપ મા જ રાવા છે. તેનું બનું બાપ દિશ્યોમ રૂપે રબાદેનું પૂરબિંદક છે. (પાંચ રબાનંદ્રોદશ રબાં પબ, બ્રુંદિયા, રબકાર) તે રહદાર રબારોનું રૂપે રફ્રે છે. જે કોઇ રહદાનું છે રબંદ, બકાર તે રબા રબાંદાવાકુક દેફ નું જ બકાર રફ્રરબા છે રેમ રબાને.

(4)

(5)

ફ્રેલ્લિરાવકુમુનિ! વિશોબબારકિત કેલદર બોલરબાયું બ્રહ્મ જ રબાંદાવાકુક દેફ ના ઉપર ફ્રુંદેલા વિમાગોબાદનું પદબ રેફ્રે છે. બ્રહ્મ રિબાલ્ય બનું કોઇ જ નથી. કે મુનિ! રબા રીતે જે રબા રહદાનું જગાલ રબ્યું છે તે રબરાબા બા દ્રબિંદરના જ પદ્યું છે. પારબ્ય મા કોઇ પદ્યું જ નથી. રબાંદાવાકુક દેફ પકારાવરા, રબરાબ પકારાથી, રિદરામાર પકારાવરા. અને રિદરામારાના બેબબા પ્રાંતિનું બનું કોઇ પકારાવરા.

પરમાત્મામાં જ રફ્રેલું રબા જગાલ કેલદર પરમાત્મ ના જ રિબર્દકુલ છે. (મારા, રબામાર) અને કેલદ પરમાત્માની રબા રબા રબારાવાનું છે. કુમજ જે કોઇ દરબ્ય છે તે રહદાનું રબાકુમબા જ છે રેમ રમજેલાથી તે રબાકુમબાકુપ પદ જગ્યા છે. રબને બે રબાકુમબાના જુદુ પકારા જ મુદ્દે રફ્રેલું નથી.

જેવું જગાલનું રબકુપ રિદરાદબારા જેમાબામાં રબાને રેમને તે બાદબા જ બ્રહ્મકુપ પદ જગ્યા છે.

જગાલ રાંબંદાર રિબાર કરબામાં ના રબાને રદ્યાં રબ્યાનું જગાલનું રબકુપ બારબાંદક છે કે નદી રેમ પ્રબાદ જ નદી. કારણ કે જે રિબાદાર જેમાબામાં ના રબાને તે બારબાંદિક કેમ પદ્ય રહે? રોંબબ્ય પોંબાળ રબંદર પોંબાબાર જ રબંદબ્યુને બાદે દરબાપંબાળે પ્રાબ્ય પદ્યું છે કેમકે રબ્રહ્મ રૈમબ્યા ના રેનો જ રબામદ્યું છે. પ્રબ્રહ્મ રબંદબ્ય ના કબાપદેલા રબ્રહ્મ દેફ મા જ રિબાદાકાર ના રબબ્યાદબ્યર ના રબ્યુર દેફ પડ્યું જોબાબ્યું રબાને છે. રબાદર રાત ના રબ્યુરદેફ ના રબંદાર ને બાદે બ્રહ્મ જે પિબાળ રબંદરની રદ્યાદાર રદ્રબ્યુરબાંતે બકાર રબ્યુરબ્યુ તે પ્રાબ્ય પદ્યોદાર દોબે છે. રબને બકાર ના 3ય રબાંદ દરબ્યું પ્રબાં, રબ્યુર દેફ મા જર રહ્યું રબાંદ દ્રબિંદ્યુરાને પોંબાબોબાળ

Lakeer

Date:-

ગોવર્ધનમાં દેખાય છે. પછી કૃષ્ણ, બલરામ વગેરે ગોવર્ધનપર્વતના તે ચૂર્ણ શરીરમાં પ્રવેશ્યા અને ગોકુળના સર્વત્ર સમાચાર તે ગોપોને પ્રવેશાકારે દેખાય છે. પછી તે ગોપ ગોકુળના સર્વત્ર સમાચાર કહેવા તે ગોપોને તથા તે ગોપો તે ગોકુળને તથા તેમના સંબંધીને કહે છે એમ સમજો. પછી ગોકુળમાં ગોવર્ધનના શૈલનો પ્રસાદ લેવાને સંપૂર્ણ ગોકુલ પોતાના તે સંપૂર્ણ ગોપોને તેડાવે અને ગોપો તેમને ત્યાં જાય છે. ગયેલાં પક્ષ જેમ સમાચાર કહ્યા છે તે કૃષ્ણ મિથ્યા જ છે કેમકે પક્ષો પાછા આવ્યા છે.

ત્રિશરાક પ્રોટલું: આ કૃષ્ણ અને જગત મિથ્યા કોવાથી દુઃખહરણ થઈ પડે છે તો એ દુઃખનો બારા કેમ રીતે કરવો?

૧૦ ચંદ્રશિવ પ્રોટલું: જગત મિથ્યા છે એમ કેમ કરાવું એ દુઃખના નિવૃત્તિનો ઉપાય નથી પક્ષ લોકોના જીવ પરિત મિથ્યાપક્ષનો અત્યંત દૃઢ નિશ્ચય કરે તો એજ દુઃખ ની નિવૃત્તિનો ઉપાય છે. દુઃખ લોકોને લાગે જ પાપ છે. કૃષ્ણે જે ચરત્ન કેલ (વિહાર) તેમાં લોકોના ચાપલ્ય સંભવે. વળી જગત તો મૃગજળ ના તરંગોના જેવું સદાને માટે છે જ બદલો માટે તેમાં લોકોના ચાપલ્ય જ બદલો. જગત મૃદુત્વ છે બદલો માટે કોણ કોણ લોકોના કરે? કોણ લોકોના પાપ? અને શાથી પાપ? રાજાનો બદલ ઉંડવાનું પક્ષ લોકો એ વાત કેમ પાપ?

(૨) જે જગત, પુરુષ, અવિદ્યાભાગ, મન, અને ક્રિયાકલાપો કહેવાયેલું છે તે જગત મૃદુત્વ છે જ બદલો. માટે જે અનુભવ માટે અત્યંત ચરત્ન છે તે જ કેવળ રોચક (બોધક) કહે છે કે ચરત્ન (ચરમ) ના લોકોના પક્ષ બદલો કે લોકોનાં ઉપભોગ-માટે પક્ષ કોણ બદલો. અને લોકોના પોતાના પક્ષ બદલો; પરંતુ જેમાં અહંતા કહેવાયેલું દૂર પાપ છે, તેવો એક કેવળ બાપ જ છે.

જે માણસ અજ્ઞાનમાં, જગતમાં અને ઉંડવાળા પક્ષમાં અનાયાસથી મરેલો રાખે છે તે અભાગિયાને ધિક્કાર છે અને તેવો માણસ ઉપદેશ ને યોગ્ય જ નથી. બુદ્ધ જેવા ધિક્કારે પુરુષને ઉપદેશ આપે છે પક્ષ જેને સારા માણસો અનાદર આપતા બદલો, કે અનેક મોટા સંસારનો ફરનાર છે અને જેમને દેહ નું અભિમાન દૂર થયું બદલો, તેને ઉપદેશ આપવા બદલો. જે પુરુષ મૂર્ખ માણસ ને ઉપદેશ આપે છે તે પુરુષ અંધળા માણસને સોળા સરળ અંગવાળો પોતાની

Date:-

દિકરી રમવે રમવા જેવો છે એમ સમજવું.

S.M2 ચૂંદિકા મહારાજીયત છે.:-

વશિષ્ઠ બોલ્યા, હે મહારાજ! ચૂંદિકા ના આરંભમાં ચિદાકાશ માં રહેલો અને જેણે દૃશ્ય ભ્રમ દૂર કર્યો છે તે બ્રહ્મ ની પદવી ને કિવાંત થયા છે.?

મહાશિવ બોલ્યા. જેમ સ્વપ્નાનોતર પોતાના શરીર ને તૈયાર પણેલું દેખે તેમ ઉપર કહેલા ક્રમ પ્રમાણે અર્કથી પર ચિદાકાશમાં રહેલો બ્રહ્મ પોતાના શરીરને તૈયાર થયેલું દેખે છે. શ્રોતાએ અર્કથી વિલક્ષ હોવાને ઘટે, જેમ સ્વપ્નાનો બ્રહ્મ પ્રથમ સૃષ્ટિનું સર્જન કરે છે, તેમ ચૂંદિકાના આરંભમાં પણેલો એ ક્રિયાવાળો આપણો સમષ્ટિ બ્રહ્મ પ્રથમ સૃષ્ટિ સર્જન કરે બહ્મ છે. પદ્મ તે પ્રથમ પણેલો પુરુષાર્થ પુરુષ 'હું બ્રહ્મા છું, હું અવ્યક્ત છું અને હું સમષ્ટિ પુરુષ છું' એવા શબ્દો માંથી જ કલ્પના પોતામાં કરી લે છે. અને બહારની વસ્તુઓ માં પ્રથમ અનેક પ્રકાર નો આપણો કલ્પી લે છે. એ જ પ્રકારે બ્રહ્મ જ કોઈ ચૂંદિકા માં મહાશિવ, કોઈ ચૂંદિકા માં વિષ્ણુ કોઈ ચૂંદિકા માં વિષ્ણુ તું આમિષ ઉત્પન્ન થયેલા બ્રહ્મા, કોઈ ચૂંદિકા માં કેવળ બ્રહ્મા અને કોઈ ચૂંદિકા માં દુર્ગા આદિ નામે આપણો કલ્પી લે છે. કારણ કે તે સંકલ્પમય પુરુષ છે અને સંકલ્પ પર જ અનેક રૂપોને તે પ્રાપ્ત પણેલ છે.

એ પહેલો સંકલ્પ પુરુષ પોતાના મતિને પ્રાપ્ત પણે, કે પદાર્થને જેવા રૂપનો કલ્પે છે તે પદાર્થને તેવા રૂપનો જ સાક્ષાત્ અનુભવે છે, અનેક કલ્પનાથી પણેલું જગત સદાકાલ દેખાય તો પોતે જગત્ રૂપ છે તથા જીવરૂપ છે, પણ ભ્રાંતિની દૃષ્ટિ થી રહેલ છે. અહંકારાદિ રૂપે જગત્ના વિવર્ત રૂપ પ્રમાણે છે. એ આદિપુરુષ કે જે પોતે સંકલ્પેલો પોતે જ દૃશ્ય પણેલ છે પોતાના સ્વરૂપનો વિચાર કરવાથી નિમેષ-માત્ર માં પરમાત્મારૂપ થઈ જાય છે અને સ્વરૂપને ભૂલી જવું, નિમેષમાત્ર માં અપાર સંસાર માં આવી પડે છે. નિમેષમાત્ર માં કલ્પનાથી જગત્ કરવાને સમર્થ એ આદિપુરુષ અહંકાર ના વિષયો માં આસક્ત પ્રાપ્ત જ મહાકલ્પોના પર્યંતનો અનુભવ કરે છે. પ્રત્યેક પરમાણુ માં, પોતાના હૃદય વગેરે પ્રત્યેક અવકાશ માં અને પ્રત્યેક

Lakeer

Date:- 11-7-25

ઝાડ-પાંદડા પક્ષીઓના કલરોના તથા મકાનોના વિશે-ષ્ટરંગો પણ કરે છે. એ જુદા જુદી અનેક સૃષ્ટિઓ માંથી કોઈક સૃષ્ટિઓમાં જે વસ્તુની ખૂટતી હોય, તો બધાંને પરસ્પર મોકલાવી આપે છે, કોઈકમાં જે વસ્તુની ખૂટતી હોય તો પરસ્પરના મોકલાવી આપવાથી પક્ષી કે સૃષ્ટિઓનું સંવિધાન તો સદાના બધાંને પૂરતું જ હોય છે. બધાંની આવશ્યકતા પ્રમાણે સૃષ્ટિઓ બદલે છે અને એ પોતાના દીપકના તે અનંત પક્ષ જગાવે છે. પરંતુ તે બધાં સૃષ્ટિઓ પરસ્પરાવલંબી જ છે. [પૂરતું જ છે.)

અને પક્ષ ના કરતી રાકાર અને અનંત પક્ષ ના કરતી ~~દિશાની~~ રાકાર એ સૃષ્ટિઓ કલ્પના પર્વત ના જેવું અદ્વિતીય પક્ષ ધારણ કરે છે. દેશ ના અને કાળ ના કલ્પના પક્ષ સૃષ્ટિ ની કલ્પના માંથી જ થાય છે, માટે અમુક દેશમાં કે અમુક કાળ માં સૃષ્ટિ ~~થાય~~ થાય છે એવું પક્ષ નથી. પક્ષ સૃષ્ટિ માં કરનારની કલ્પના પક્ષ સૃષ્ટિ ની અપેક્ષે જ છે; માટે સૃષ્ટિ નો કર્તા કોઈ નથી. એ સૃષ્ટિઓ છે એમ પક્ષ ના કલ્પના કરવાનું પક્ષ કોઈ નથી. અને કલ્પના કરવાનો કાળ પક્ષ નથી. માટે કલ્પના માં જેમ બનાવ ના રહેવાનું પદ્ય બધા બંધ પક્ષ એવું કરાવવું કે કાળ ને રોકવું નથી, તેમજ જેવામાં કોઈ ક્રિયાના પક્ષ એવું નથી અને કોઈ નથી પણ એવું નથી; પરંતુ કોઈપણ માં જે કંઈપણ નું રૂપ ધારણ કરે એવા અનંત અપરંપાર પક્ષ થાય છે. આ જ સિદ્ધાંત છે.

જેમ કંઈપણ ના પક્ષ પર્વત રૂપાંતર કરવાં કે રૂપાંતર કાળ ને રોકે છે જેમ જગાવ્યા કિરણોના કરવું રોકવું જ નથી તેમ જેમ જેમ ચિત્રાત્મક જેવાં રૂપાંતર કરવાં કાળ ને રોકે છે એવું બધાં કિરણ ને રોકવું નથી.

જેમ પુરુષ કલ્પના માં જોવાનાં મોટે જે પોતાનાં ગુણો પક્ષ જાય છે તેમ તે પુરુષ પક્ષ માં માં કોઈ બધાંને ચોપાસમાં જેમ પક્ષ પરસ્પર જાય છે. આમ જેવાની ચોપાસ તથા જેવામાં ચોપાસ કે જેણે જોઈએ અને આવ ગોઠવાઈ ગયાં છે એવાં તથા રૂપ ને મોટે ને બધાં પર્વત ચોપાસ પક્ષ કોઈપણ માં પક્ષ રહે છે. કોઈ પક્ષ બધાંના સુખમાંથી ફરતું સૃષ્ટિઓ પ્રગટાવ્યું જેવી છે અને બધાંની સમૂહતાથી

Date:-

ફેરવતા રહીશકશે બાકીનુ ઘણુ ફોબારા પકડ રહી ચુકી છે. બુલફાટના રહીશકશોનો પડ્યા રહે જ્યમ કુટો રહ્યો અંદરથી બી બણાવી રહીશકશોનો પડ્યા રહે જ્યમ કુશે. રહેમ રમજે.

(૩૦) રણ રંજાડકુમારના રણ પ્રમાણે મિલકત છે. બેટર બાવળના રહીશકશ થી કુછ ફરવામાં બાકી બેટો બોટ ૨૦૨૦ જે ઈ પરમાણુનો સાક્ષાત્કાર થયો છે. રહ્યો બેટલ્સ જે બોબ બા પકડારા બીનો બોમા બાગ બા ફાગ બી પોપાળા રહ્યો બે બુલા વિકાર બરાર કરે, તો રણ રંજાડકુમ કુટુંબના બોબ છે. રહ્યો બાળના પોપાળા જે રહ્યો બી સિસ્ટર છે તે જ પ્રકાશ છે. રહ્યો બાળના બુદ્ધિશ્વર જેમ જેમ રંજાડ પ્રકાશો બાકી છે તેમ તેમ મિલકત દિશા, કેરા રહ્યો ફાળે કુરેલી મહીદારને રહ્યો પર બાકી રહ્યો બાળના પુકારા રહ્યો કેરા થયો છે અને તેના જ રહ્યો બા કુટુંબ બિળાવો બાકી છે.

કે વિશ્વકર્મા! બિંગારારકુમ કંપની કુબાંદ્ર છે, પ્રકાશ બેટલ્સ બલાબળ બોબ, કેટલા બધા કંપનીને તારે બા જ્યમાણ બો જ્યમના મુખકુમ, બલાકુમ, કોકારકુમ, કેલ-કુમ રહ્યો રહ્યોકુમારકુમ પડ્યા રહ્યો બાકી છે. જેમ મણકુમ કોરા બી મારા બાકીના બાકી રહે છે. તેમ બિલ્ડ, રહ્યોપ, રહ્યોપ રહ્યો બાકીમાં રહેલ રહ્યો ગામનો બનાવનાર, કે તાલુકા રણ રહ્યોનિર્વિકલ્પ કરાવ બાકીના રહેલું છે તે તાલુ કુટ પડ્યા બારો, પાકે પડ્યા બારો, ઉકે કે બારો પડ્યા બારો, તમારું કુમારે પડ્યા બારો, પકડ્યા કે પાછો પડ્યા બારો, રણ જ પડ્યા બારો રહ્યોકે પડ્યા બારો, બોબકુમારના કુંપિલ રહ્યો કે પ્રતિમારના કુંપિલ રહ્યો પડ્યા બારો રહ્યો રહ્યો બાકીમાં રહેલ બારો, પકડ્યું કેરાકુમ બોબિકના રહ્યોકરને મહીદારબોકરને રહેલ છે. રહ્યો કરવા રહ્યોનિ રહ્યોકરનો બિકકરો બિલ્યા જ છે. તેમના રહ્યોપકુમારા રહ્યોપ્રકાશ બિલ્યા પોપાળા રહ્યોકુમનો રહ્યોબુમલ કેરાકાર બારો કોક પડ્યા બારો. કેરા કેરા બોબકુમારોના રહ્યોબુમલમાં રહ્યોકરેલા બોબિક પ્રમાણો તો કુરા મા રહ્યોબિલ બા બોકે તે રહ્યોકુમ મા રહ્યો રાકલા જેમણે

કે વિશ્વકર્મા! તમારા પુછેલા પ્રશ્નોનો મેં ઉત્તરો રહ્યોલ્યા. તમારું કુટ્યાકુમ થાકરહો. કુટો રહ્યો જેવું જેવું છે તેના જેવા રહેરહે રહેરહે. કે પાર્વતી! આવો, જઈએ.

વિશ્વકર્મા બોલ્યા: મહાદેવ રહ્યોકરના તરત જ બોબો મારો રહ્યોકરના પ્રશ્નોબિલ્યો કરીકાર કરી પોપાળા પાંચમાં

Lakeer

Date:-

ત્યારે રાવણે રામસૈન્યમાં રાક્ષસો મોકલ્યા. રામે રાક્ષસોનો નાશ કર્યો, પરંતુ તેમાં પોતે ઘણીવાર પરાજય પામ્યા પણ રામે રાક્ષસોનો નાશ કર્યો અને પોતે પરાજય પામ્યા નહીં. આમ રામ અને રાવણનું યુદ્ધ ઘણા દિવસ ચાલ્યું.

S.43 રામની ચિંતા :-

વિભીષણ બોલ્યા : હે રામચંદ્રજી! મહોદરે રાવણને તમારો ઉપદેશ આપ્યો અને તે પ્રમાણે તે વર્તશે. રાવણ જાણે છે તેને રહેવું છે, તે રીતે તમે પણ રહેવા ઇચ્છો છો. રાવણ જેને ચાહતો હોય અને જેને જોવાની જે ઇચ્છા હોય, તે ચહેરો ફિક્કો પડી ગયો કે કેમ? તેમાં કોને ચાહવું કે કોને ન ચાહવું? એવું કાંઈ જ છે.

રાવણના આ વર્તનનું બીજું કારણ છે. જેમ જેના પર પ્રેમ, પ્રીતિ અને વિશ્વાસમાં જે પ્રમાણમાં જે ન્યૂનાધિક હોય તેમ વિશ્વાસમાં જે ન્યૂનાધિકપણું હોય. મહોદરને રાવણે ઉપદેશ આપ્યો તે દિવસથી માંડીને રાવણ દિવસ રહ્યો કે રહેવા પામ્યો તે જ ક્ષણ રાવણનું પુણ્ય ક્ષીણ જ થતું હતું. હે રામચંદ્રજી! જે વ્યવહાર કરવો કોને કોની પાસે કરવો, પુણ્યબળ અને જ પરીક્ષિતને રાવણ રહ્યો રાવણપણે છે. વ્યવહારના પરીક્ષિત પુરુષો કે જે ક્રિયાઓ તથા તે જે રાવણપણે રાવણ પડે છે, તે રાવણને પુણ્યો ખાળ રાવણમાં જે રાવણ પુણ્ય ક્ષીણ થતું જાય છે. માટે પુણ્ય કહો ખુટવું ગયું, રાવણિત રાવણ જે જાય છે.

(X) એટલે રાવણ રાવણ જે પુણ્ય રાવણો પુરુષોએ રાવણ કહ્યું છે કે બોલ્યા ત્યારબાદ ફેર થવા જાય. તેનું કારણ રાવ છે કે તેમણે તેના રામવિરોધમાં રાવણ તેવા પ્રકારના રામવિરોધ પુણ્ય કર્યું છે માટે તેમણે તે પુણ્યનું ફેર કરે છે. હે રામચંદ્રજી! તમે રાવણ દિવસ રામ રાવણિત વાત માં વિજય જ રાવ રાવણરૂપ રાવણમાં વિચાર કરો."

રાવણે તમને કોદરાવવા મોકલ્યા તેથી રાવણે દયા જાં રાક્ષસોનાં વિનાશ, મોટું દુઃખ રાવણે પડે ત્યારે પણ રાવ દયા દાખવે જો રાવણ કરીને વિચાર કરશે. દયા તો કે રાક્ષસોનો ઉદય કે જય થાય તેમાં સુખ

Date:-

દુઃખને દાખવ્યા બદલ. કેમકે અહલ્યાના પતિવ્રત્યના પ્રભાવ વાસ્તવમાં જ છે. શિવધનુષ્યના ટુકડા થતાં મને ખ્યાલ આવ્યો કે, રામ તમે જ છો. શિવધનુષ્ય પૃથ્વીને છે, પતિ ગૌતમ છે અને ગૌતમ પછી પોતાના વાસ્તવિક પુરુષને દુઃખી કરું છું.

હે રામચંદ્રજી, ! જગતના તેજસ્વીઓમાં તમારી પછી અને તમે તેજસ્વીઓના પણ પૂજ્ય હે કોણ જગત છે. તે પુરુષ જ છે. હે તેજસ્વીઓના વિશ્વપ્રકાશક ! જે કોણ જગત છે તે તમારો જ વિવર્ત છે. તમે તેજસ્વીઓના તેજસ્વી છો અને જગતના તમારા સિવાય બીજા સમર્થ કોણ પદાર્થ માં રહ્યા વ્યાપ્ત છે અને રહ્યા ગાઢ છે એવો કલ્પના કોણ પદાર્થ કરી શકે ? રામ રૂપે જગતરૂપ વૃક્ષના બીજરૂપ તેજસ્વી છો અને જગત પણ તેજસ્વી જ છે. તમે સ્થાવર તેજસ્વી મોરિયર પદાર્થ સુધીમાં જેટલા વિસર્ગો તે સર્વ તમારાથી જ ઉત્પન્ન થયેલા છે. અહલ્યા રામચરણોમાં જ વિશ્રાંતિ પામી.

રામ બોલ્યા. હે ગુરુ મહારાજ! કુમળા સંપૂર્ણ રીતે મારો સંકલ્પ કરી ગયો છે. અને સ્વયંભૂ અખંડ વૃત્તિ પ્રાપ્ત થઈ. સ્વરાજ કુલ તે કુમળા ઘોર થઈ ગયું. સ્વાર્થ વિષે મા સ્વરાજ તે બાદ 'સ્વાર્થમાં જ માયાનું કલંક છે.' એવો તે ભાંતિ કુલ તે તમારા કૃપાથી દૂર થઈ છે. સ્વાર્થ જેમાંથી, મરણ થયો. અને માયાનું કલંકવાળો પડળ ખસી. રામ અહલ્યાનું જગત પુરુષનો વિવર્ત છે અથવા સ્વરાજ પુરુષ જ છે એમ રામચંદ્રજીએ મારા અહલ્યાનું સંકલ્પ. અને અહલ્યા કરવાથી સ્વરાજ ઘોર થઈ ગઈ છે. મારું ચિત્ત શુદ્ધ અને નિર્મળ થયું છે. મારે કશું જ કરવા રહ્યું નથી.

જે પરમાત્મા મને સ્વાર્થ કે બ્રહ્મા રહ્યું એવો કોણ પદાર્થ છે જ નહીં. અહલ્યા જગતમાં મારે ગાઢ કરવા, સ્વાર્થ કે કોણ કરવા બાકી કોણ છે જ નહીં. રામ સત્ય છે અને રામ સ્વરાજ છે એવો રીતનો ચિંતા કોણ એવું એક ભાન છે. તે ભાન ઘોર થઈ ગયો છે. કુ અને સર્વ જીવોમાં તેમ તરફનો ભેદ પડ્યા કરવાથી કુદે કુ સ્વરૂપ માંજ સ્થિર રહ્યો છું. અમે કુદે પુરુષ થયા છે. આ અહલ્યા વિકલ્પોમાં રહિત થયું છે. સ્વરૂપ અખંડ ભાવ ઉત્પન્ન થયું છે

Date:-

S-HH

રાધા અને કૃષ્ણનાં રૂપાલ:-

વિશ્વરાજ બોલ્યા: હે રામસંદેશ! રાધા અને કૃષ્ણ વચ્ચે રહેલ કૃષ્ણ પ્રત્યેનાં જે રૂઢિગત પ્રશ્ન મનુ અભિપ્રાય છે તેનું નિરાકરણ કરી ફરીવાર અને ફરીપણાનો સ્વીકાર કરો તે કૃષ્ણ ને કૃષ્ણ. પૂર્વક વસ્તુ મનુષ્યો વચ્ચે જેવો સંબંધ રહ્યો છે તેવો સંબંધ પશુઓ સાથે વ્યવહારમાં રહેલો સ્વભાવિક જોવા મળે છે?

ઋષિક: ખૂબ સારા વસ્તુમાં મર્મ જ રાધા છે. કોઈ સમયે કાળનાં ફેરફાર ના લીધે કોઈ વસ્તુ ની ઉપયોગિતા, મહત્વ સમયે સ્વરૂપમાં ફેરફાર કરવું પડી. અત્યારે સમાજવ્યવસ્થા પદ્ધતિનાં વિષય પર લોકો રોષિત થઈ ચુકી છે. માટે સ્વરૂપમાં મોટા ભાગ માં પાછું પડવું જ પડી.

(૪) તમે જે જે વસ્તુઓને જોયો તેને વસ્તુઓમાં પરિપૂર્ણ જૈવવૈવિધ્ય પરસ્પરમ સમાજવ્યવસ્થા રહેલું છે, જેમ સમજે. જો લોકો સ્વરૂપનું સ્વરક્ષણ કરો તો બંધારણો અને સ્વરૂપસાથ થયું હોય તો બંધારણ બદલી. માટે મનુષ્ય વ્યાપક દૃષ્ટિબિંદુ રાખીને તમે બોલે જે પોતાના સમાજમાં તે મળે. આકાશમાં જેવા કોમળ જે સમય તેજ વાસ્તવિકતા રહેલ છે અને સમજે. જો અંદર વાસ્તવિકતા કોણ અને કૃષ્ણનાં ફેરા ફરી કરશે, તો કેટલો સમાજો પણ ઘણા લોકો આકાશના જેમ વિસ્તાર પામે પડશે. સમાજ ના વિવિધ ભૌગોલિકોએ દુઃખ ને પડ્યા સમાજનો સાથે અમુક કરો દૃષ્ટિએ રોગપ્રતિકારથી સ્વભાવિકતાનો તો તમને ફેરફાર સંસ્કાર તો કેવો પડશે જી. સંસ્કારનો ઉદ્દેશ્ય ચિત્ત ના ગતિમાન છે અને ચિત્તનો ગોળ કોકડાનાં સંસ્કાર તો બાકી છે, એટલા માટે વાસ્તવ તમે પ્રાણ ને કોકડાને મળે ગતિ તમારું કરો બાબો. સંસ્કાર નો ઉદ્દેશ્ય પ્રાણ ની ગતિમાન છે માટે પ્રાણ ને સ્વતંત્રતા રહે અને પૃથ્વીમાં ગતિશીલ કરો. સંસ્કાર તો બાકી સમાજ કર્મ મટી જાય છે, એટલે વિનાશકારે કરીને પણ, પુરુષના સાક્ષાત્કારમાં તમે સંસ્કાર ના સ્વરૂપને દૂર કરો. દૃષ્ટિ નાં મળ સમાજે સંસ્કારિત થયેલી રહ્યા જગત દેખાય છે. ચિત્તનાં સંસ્કારમાં ઉદ્ભવેલ મારા ચિત્ત રોગ થયા સમાજોસમાજ રહ્યા જાય છે. વાસ્તવિકતા

Date:- 12.7.25

ધર, બોલાવી રહ્યાલ પુસ્તા ના રોહ્યા ધર ચિત્ર ગોઠવ્યા રાખવું પહ્યું જેલ પછી રંગમાં પ્રયોગ થયો નથી. વાસ્તવમાં ત્રિરોહ્યા રંગાયેલા પુસ્તકો ત્રિરોધ્યા ચિત્ર પોષાયો રચનાત્મક મુદ્દા ગયા છે. તે જ પ્રકારનું છે.

✓ ચિત્રકારોનો તથા કવિઓ નો રંગોલ્લ પ્રયોગ જે યુગ પ્રવર્તન થયા છે, તે વાસ્તવમાં બૃહત્સુખ જ છે રંગનો બૃહત્-કવિઓ જે સંપૂર્ણ રંગાલ્લ કોલ્લ તો મનનો ભાવ થયા વિના રહે જ નહીં. જેમ ચિત્રકારો ઉદ્દેશ્ય પ્રયોગથી, રંગનું સ્વતંત્ર બૃહત્સુખ રચનાદિક માં પડ્યા મનનું સાધ્યનું નથી. કારણ-વાદ ના કવિ જે બૃહત્માનંદનુભવ રંગાધર સુખ ચિત્ર માં રોપિત થયાથી પ્રવર્તન થયા છે. તેનું વર્ણન વાક્યોથી પ્રયોગ નથી. રંગે સુખ 'ઉદ્દેશ્ય રંગલ્લ પ્રયોગ નથી. બોલ્યા ચિત્રકારો ભાવ પ્રયોગ છે. જ્યારે ભાષિત જે ગદ્યે ચિત્ર ના પ્રતિ પ્રવર્તન થયા છે. ત્યારે કવિતા ના રંગ રંગોલ્લ મોટું ભંડોળ પ્રયોગ છે.

ભાવનું ચિત્ર તે ચિત્ર કહેવાયું જ નથી તે રંગ કહેવાયા છે. ચિત્ર બોલ્યા ગદ્યે ભાષાંતરાયનું તથા ભાવ ચિત્રોપયોગનું પ્રયોગ થયા છે. ચિત્રનું જે ભાષિત બોલ્યું છે તે બધું રંગોલ્લે ચિત્ર નો પ્રયોગ રંગાયેલ. બોધ પર ચિત્ર નું ભાષિત્રયોગ કહેવાયું થયા રંગે જ ચિત્ર જે ભાવ છે. ચિત્ર રંગાદિ રંગોલ્લ પ્રયોગ રંગાયેલ જ વિવર્તે છે. માટે રંગાયેલો બોલ્યા તે ભાવ પ્રયોગ થયા છે. રંગ પુસ્તો ભાષિત ચિત્ર જ્યારે સ્થિતિ માં કેટલાક કાળ રહ્યા રંગોલ્લ રંગાયેલ (રંગાદિ) માં વિકાર કરીને પછી બૃહત્યાયોગ પ્રયોગ થયા છે.

કે રંગમંદિર ! જે રંગાયેલ રંગે બૃહત્ બૃહત્ છે, તે જ રંગોલ્લ મુદ્રાઓના ભાષિત્રયોગ રંગમંદિરે કોલ્લ છે. બૃહત્ રંગે કવિ પુસ્તો રંગાયેલ્લ પુસ્તો રંગોલ્લે કોલ્લ છે. માટે બૃહત્ વિના બીજું કોઈ કોલ્લ રંગાયેલ્લ નથી. જ્યાં જ્યાં તો વાસ્તવ વિનાના જોલ્લ બૃહત્ માં રંગાયેલ્લ કોલ્લે ભાષિત કોલ્લ છે જ નહીં.

S. 45 બૃહત્ નું વર્ણન:

રંગાયેલ ની દૃષ્ટિ પર જોતાં બૃહત્ જોલ્લ રંગાયેલ્લ છે, રંગાયેલ છે. રંગમાં પુસ્તાનાં ભાવો પર કવિત છે જોલ્લ છે, રંગે ભાવના વાસ્તવ છે. તે બૃહત્ જોલ્લ

Lakeer

Date:-

રંગીનપણ કવિતાનું રૂપને રંગીનતામાં રૂપમાનવ રૂપકવિતાનું દર્શાવે છે. રૂપ શૈલપ્રદર્શિત રૂપેક જ છતાં રૂપનેક ફેલી જગાય છે, રૂપનેકરૂપવાળી જગાવતા છતાં રૂપેક જ ભિ રૂપકાર છે. જેમ જોઈરૂપે ત્યાં રૂપેળ રૂપે છે, રૂપટ્યદે, રૂપપંડ છે, રૂપંપૂર્ણ રૂપાંતિ રૂપ અરપૂર રૂપવાળી છે, રૂપવિસ્તૃક છે રૂપને રૂપટ્યંત મોટી છે.

S-46 ભૂકંપનું રિયાત્મક વર્ણન:-

પ્રારંભક પ્રસંગ: રૂપ ભૂકંપનું રૂપદ્યનું પ્રસ્તાવના ગર્ભ છે, જેમ બીજનું મોટું ગર્ભમાં રૂપવારરૂપ છે તેમ ભૂકંપ જગતમાં રૂપવારરૂપ છે રૂપેમ રૂપમજ્યું બાકી. જેમ ગર્ભ બીજનું પરિણામ છે, તેમ જગત ભૂકંપનું પરિણામ બાદ જે જગત ભૂકંપનું પરિણામ ફોટા તો પરિણામ પામનાર ભૂકંપ તો વિનાશ માળવો પડે; પણ ભૂકંપ તો રૂપવિનાશને, રૂપાવ્યક્ત છે. મારી તો બાપારૂપ રૂપમકારના મારક શૈલપ્રદર્શિ રૂપ જગતરૂપ રૂપમકાર રહ્યો છે.

શૈલપ્રદર્શિ રૂપમંત વિકાશેલા અરેલા ભૂકંપાંશો ળ મિકળા રહ્યા છે રૂપેનું બાકે છે. ભૂકંપાંશો શૈલપ્રદર્શિમાં જ છે રૂપેમ કહ્યું, તો પાછા ભૂકંપાંશોની રૂપંદર્ય ળાં રારશે ળગેરે શૈલપ્રદર્શિમાં જ છે રૂપેમ કુદેલાના જરૂર રહ્યા નથી. જેમ જેલ્પ્રાં જેલનું બિંદુ જેલમાં જ પદ્ય બદલ છે, તેમ ભૂકંપાંશો શૈલપ્રદર્શિમાં જગાવ્યા જ ભૂકંપાંશ ળાં રૂપવાદો શૈલપ્રદર્શિમાં જ પદ્ય બદલ છે. શૈલપ્રદર્શ રૂપંત ત્યારનું કુદેલાનો બોલે તેમાં રૂપદ્યનાં વિકાશો ળગેરેનો રૂપમાવેશ પામ્યા છે. જગત બાહ્ય-માત્રાના જ કુદેલાના રૂપવું છે. માટે બાકળાં વિદ્યાના વિદ્ય પામે છે. જે કારણ રૂપ વિકાશો ળગેરે જોવામાં રૂપાવે છે તે ભૂકંપ જ છે.

ભૂકંપ કરી પડ્યા જ રૂપવાદવાનું રૂપંભવનું નથી. શૈલપ્રદર્શિમાં ભૂકંપ રૂપને જડમાં જગત કરી પડ્યા તે પદાર્થનથી; કિમકે જે જડ છે તે પણ શૈલપ્રદર્શિમાં જ કીધાત્ત છે. જેમ મોટી રિયાળા રૂપંદર્ય જ કુરજાર ળાં મળ ળી ફીળા રહ્યા કુમારપાળ ળગેરે રૂપનેક ભેદો પાડ્યા છે તેમ દિવ્ય શૈલપ્રદર્શિમાં ભૂકંપ મોટો શૈલપ્રદર્શિમાં ભેદ પાડ્યો છે. રૂપમાં જગત ભૂકંપ રહ્યા રૂપવાદ જેવું દેખાવા છતાં પણ રૂપવાદ નથી. ભૂકંપ ળી રૂપંદર્ય રૂપકંપવા ળગેરે જગત રૂપવાદ કે કિદ્રાદ્ય પામવું નથી. પદેલું રૂપવાદ રૂપુપૂરપ જ છે. ભૂકંપના રૂપંદર્ય ળવાયરું

Date:- 13.7.25

ઇચ્છાપણું, કર્તાપણું અને જ્ઞાન એ ત્રણનું પ્રકૃતિના જુદું પડવું તથા પડ્યા પ્રકૃતિરૂપ છે.

જેમ શિલ્પના અંદર કમળો, પાંખ, પ્રવાસળ, પુંકેસર અને બારા પાંખે લગોલગ શિલ્પમાં બતાવ્યું દર્શન પાંખા કરી દેખાવાથી જેમ પ્રકૃતિના અંદર જ્ઞાનશક્તિ લગોલગ જ્ઞાન અને ક્રિયાઓ પ્રકૃતિમાં બતાવ્યું દર્શન પાંખા કરી પડ્યા દેખાવા તથી. જ્યા જ્ઞાન અને ક્રિયાનિ તથા ઇચ્છાનિ અંતે જ્યાંદિ વિજ્ઞાનોનું ત્રિગામી જ્યાંદે છે, બોધના વાસ્તવિક રીતે પ્રકૃતિ એ પદાર્થના પેઠે નિર્વિકાર ફોલ્યે નથી કરી ક્રિયાનું પડ્યા રહ્યું તથા જ્ઞાન અને કરી તથા પડ્યા રહ્યું નથી. જેમ એકે જ શિલ્પમાં જુદાં જુદા કારીગરોના પરસ્પરના વિલક્ષણ માનસિક કલ્પનાઓ પ્રમાણે પાંખા પડ્યા શિલ્પ તો શિલ્પ જ રહે છે તેમ પ્રકૃતિમાં જુદાં જુદા જીવોના પરસ્પરના વિલક્ષણ કલ્પનાઓ પ્રમાણે પાંખા પડ્યા પ્રકૃતિ એકે જ પ્રકૃતિરૂપ રહે છે.

પ્રકૃતિમાં જ્યાં જેવો આકાર કલ્પવામાં આવે ત્યાં તેવો આકાર પ્રગટ થાય છે. એટલે જે કાંઈ છે તે ત્રણનું પ્રકૃતિના જ્ઞાનરૂપ જ છે અને સુષુપ્તિના પેઠે જ રહેલ છે.

આ જ્ઞાનનો વિચાર અહીં પરમાર્થિક જ છે; કેમકે વાસ્તવિક જેવા કાંઈ, બાધક તથા બોધસ્વરૂપ પ્રમાણ રૂપ જ છે.

S.47 પ્રકૃતિમાં જ્ઞાન આદિ ભેદનું નિરૂપણ :-

વાંદરાનું બોલવું; બોધસ્વરૂપ જ્યાં સુધી બોલાય નહિ ત્યાં સુધી બોધ જ છે, ત્યાં સુધી જ તેમાં સૃષ્ટિ આવે છે. એ બોધનું બોલાં પડવારનું સ્વરૂપ કોઈ રચવા ક્રમે કરીને પ્રેરણા કરનાર ગોકળગાયના જેવા સૃષ્ટિ બોધમાં રહેલો છે. માટે બોધ જ જ્યાં પારમાર્થિક છે. અને સૃષ્ટિ જ પ્રાતિભાસિક સત્ય છે. બોધ બોધમાં કોઈ ભાગ જો જ્ઞાનાભેદ તથા. દેશ, કાળ અને ક્રિયારૂપે લગોલગ પડ્યા બોધસ્વરૂપ જ છે. માટે બોધમાં 'જ્યાં જ્ઞાતા છે અને જ્યાં જ્ઞેય તથા' એવો કોઈ ભેદ જ નથી. જ્યારે શબ્દો, તેના અર્થો તરફની વાસનાઓ અને તેમાંથી પાછા જ્ઞાનરૂપ વિકલ્પો જો કલ્પવામાં, તેઓને ભગવાન જ્ઞેય જ્ઞાનરૂપમાં જોઈ જો કલ્પવામાં આવે છે; માટે તેમાં બોધમાં જ્ઞાતૃત્વ જ્યાં જ્ઞાન જ્ઞાતૃત્વ જ્ઞાતૃત્વ છે. બોધસ્વરૂપમાં બોધસ્વરૂપનો

Date:-

ચેતનાથી બ્રહ્મનું સ્વરૂપ જગત બ્રહ્મસ્વરૂપ જુદું છે પણ બ્રહ્મથી જીવ જુદું બને, પણ જુદા જેવું પ્રતીત થાય છે. રમેશભાઈ બ્રહ્મમાં રહેલું જગત બ્રહ્મરૂપ જુદું જ કોલ્યા પણ જુદા જેવું પ્રતીત થાય છે.

જેમ સૂર્ય પોતાનું સ્વરૂપ પ્રકાશ કરીને દિવસ દેખાડે છે અને પોતાનું સ્વરૂપ ઓછો દઈને રાત્રીને દેખાડે છે તેમ જ ચૈતન્યરૂપ સૂર્ય પોતાનું સ્વરૂપ ઓછો જગત માં બિરાજે દેખાડે છે. અને પોતાનું સ્વરૂપ પ્રકટ કરતાં જગત માં સ્વપ્રકાશ જ દેખાડે છે. ચૈતન્યરૂપ ગાર્ગ કે જ્યાં જગત ફોલ્યા ત્યારે પણ જુદા છે અને જગત જ ફોલ્યા ત્યારે પણ જુદા છે, તેજ સત્ય છે. અને જગત નું મૂળતત્વ પણ એ જ છે માટે જગત બ્રહ્મમય છે તેમ કહેવાય છે અને જગત બ્રહ્મમય છે એમ પણ કહે છે. ચૈતન્યના જુદા પાડવે તો જગત મૃદ્રા છે જ નહીં. જગત રમેશભાઈ ના દૃષ્ટિ ના છે પુષ્પેન્દુરૂપ છે. અને રમેશ ભાઈ બેઉ ની દૃષ્ટિ ના તો બ્રહ્મ જ છે.

બ્રહ્મરૂપ એવા તમે ચિદ્રૂપ દૃષ્ટિરૂપ બનો છો, વ્યવહારિક રીતે તમે દૃષ્ટિસૃષ્ટિરૂપ બન જ. ચૈતન્યના અંદર બનતાં બધા ફેરફારોનું એમ અંદરનું જગત ચૈતન્યમય દિવા પણ જેવા ચૂકતા ચૈતન્ય નું ~~ફેરફાર~~ જ્ઞાન ના થવાથી ત્યાં ચૂકતા ચૈતન્ય સ્વરૂપ જગતનું જ નથી. બ્રહ્મરૂપ દિવાની અંદર રહેલું એમ બાહ્ય જગત પણ બ્રહ્મદૃષ્ટિ ના જેવા અંધારું છે, અંધેર છે, અંદર છે, જગતદૃષ્ટિ છે અને ચોર જ છે. જ્યારે બ્રહ્મ એમ જગત ને પ્રકાશ આપ્યો છે. બ્રહ્મ જ જગત રૂપે રહ્યું છે. અખંડ દૃષ્ટિ ના જોઈએ તો, જેમ બ્રહ્મ માં બ્રહ્મપણું છે તેમ જ બ્રહ્મ માં એમ જગત પણ છે. જગત અને બ્રહ્મ એ બે રાઉન્ડ અંદર માં ભેદ નથી. જે એમ અંદરનાં બ્રહ્મપણું છે તે ચૈતન્ય ના જુદાં નથી. દિવાસ ના જગત મૃદ્રા બ્રહ્મરૂપ પણ જાય છે.

જે અધિષ્ઠાન મૂળ છે તે જ વિશ્વ છે અને જે વિશ્વ છે તે બ્રહ્મ જ છે જેટલા કંઈ પણ મૂળ પદાર્થો ને, ફિક્કે ફિક્કે વિચાર કરતાં અંતે જે રહે છે તે બ્રહ્મ છે. બ્રહ્મ પણામાં પદાર્થનું જે મૂળતત્વ કોલ્યા છે તે મૂળતત્વ તે પદાર્થના સ્વરૂપમાં વધારે ચોક્કસ દેખાતા છે, તે પ્રમાણે જગત વિશ્વરૂપ બ્રહ્મપણામાં જે બ્રહ્મરૂપ મૂળતત્વ

Date:-

છે, તે મુજબ વિશ્વાસોને જગતના સ્વરૂપમાં સ્થિર રાખવા હોય છે. જેમ પ્રમાણનું કોઈ સ્થાયિત્વ જુદા જુદા માં રાખવા જરૂરી છે, તેમ સ્થિતિસ્થાપક પુરુષાર્થ સ્વરૂપ જગતમાં સ્થિર રાખવા જરૂરી છે. પુરુષાર્થનું સ્વરૂપ જ કંઈક જગત સંબંધના પદાર્થોનું અનેક પ્રકારના ઉદય પામે છે. શાસ્ત્ર સ્થાને ગુણોમાં સ્થિતિસ્થાપકના બળને પુરુષાર્થ સ્વરૂપ છે. જેમ પોતાના મુજબ પુરુષ માં છે.

પુરુષ અને જગત બેઉ ભિન્ન ના જોવા મળે ભિન્ન છે. પુરુષના સ્વરૂપે સ્વતંત્ર પારમાર્થિક છે. જે જગત ના તથા પુરુષના સત્ય સ્વરૂપ જોઈ વિરોધ રાખે છે; પણ પુરુષના પારમાર્થિક અને જગતની પ્રતિભાસિક સત્તા માનવા ના કારણે વિરોધ રાખવો તથી કારણોનું તથા કારણોનું જે મુજબ છે, તે બાહ્યરૂપ છે અને જે ભાવ છે તે પુરુષ છે. જગત માં એવું અવશ્ય રીતે વ્યવહાર રહેલું છે. એવું માં જગત ભિન્ન છે. બળ જગત પારમાર્થિક રીતે પુરુષ ની સત્તા પર ભિન્ન સત્તાવાળું તથા; માટે પુરુષનો અને જગત નો ભેદ સંભવે જ કેમ ?

(૬) દ્રષ્ટાના ભિન્ન પુરુષનું લક્ષણ :-

વિશારદ બોલ્યા : હે અમરાદ્રજી ! પુરુષ મુજબ કે જેમાં અમે અમારા ચક્ષુને તથા દિશાઓ તરફે ચાલે અમારું ફેલાયેલું જગત મારી કાળ માં કરી ઉઘાડ્યા પછી જ તથા. બધું જુદું મુજબ છે પારમાર્થિક રીતે કોઈપણ ઉઘાડ્યા પછી તથા. તે પુરુષ માં અમારું જગત અપેક્ષાયેલ છે; અમે તે જ મુજબ અમે કરેલાં પગલાં પગલાંમાં પછી વિષયસંબંધના સુખો અમે તેના વિશિષ્ટ ભોગવીએ રહ્યા છે. વિષયસુખો ના અનુભવના બળના જ્ઞાન-ભાન કરી લોકે અમારા સુખોનો આધાર અનેક પ્રકાર પૂર્વે અમારા છે.

મુનિઓ, દેવતાઓ, ગંધર્વો તથા મનુષ્યો બોલ્યા તે સ્વરૂપમૂલ નિરતિશય આનંદ નો સ્વાદ લેવા સર્વદા તુરીયાવસ્થા (અવસ્થિતિ) માં રહે છે. એ અવસ્થિત અને વિકૃતિ ને દૂર કરવા માટે ઇંગોરથો માંસિકના રોગ પર દીપ ને રોકી રાખે છે, અને પગલાં વિરોધ માં તત્પર રહે છે. જેવાંએ વ્યવહારો માં રહેલા છતાં પગ બાકીના વિષયોના ચક્ર-પગલાં ના બળના જરાપણ રહેતા નથી; જેવાંએ દ્રષ્ટાના તથા

Date:-

દ્રષ્ટિનો આ પ્રકારનો વ્યવહાર સમષ્ટિમાં રહે છે અને જેમ ચિત્તમાં રહેલા સંસ્કારોનું પુરુષ કે મન પ્રતિબિંબ થવાથી, તેવો જીવ મન તથા દ્રશ્યનાં પ્રકાશને ગ્રહણ કરે છે એવું ચિદાકાશ મોટા બ્રહ્માંડ (સમષ્ટિબ્રહ્માંડ)રૂપ વ્યવસ્થાપન રહે છે. જેમ કુલાલ પ્રજાપતિ ચક્રમાં સ્થિર રહે છે અને બહાર માટીના જુદાજુદા વાસણોનું સર્જન કરે છે, તેમ બ્રહ્મચૈતન્ય પુરુષો પ્રજાપતિ બ્રહ્માકાર પ્રજ્ઞાને રાખે છે અને બહાર વિશ્વના તથા દ્રશ્યોના પ્રાણીઓના સ્થિતિ ને પકડી રાખે છે. આવા પ્રોફેસર પ્રજાપતિ નું મુખ્ય તો મારે ફોટામ જ ફોટો છે.

૨જે જ્યારે જાગ્રત દ્રશ્ય પકડાય ત્યારે, ઉપદેશ તે ભાષ્ય પકડાય ત્યારે, પ્રજ્ઞાન પકડાય ત્યારે, દૂર પકડાય ત્યારે; પરંતુ કેવળ અનુભવ ના પ્રકારમાં રહેવું મુશ્કેલ વૈજ્ઞાનિક છે. કે રામકૃષ્ણ ! કેવું દ્રષ્ટિ, પકડ, ચિત્ત, ભાવના, જાત, સમજ, દ્રશ્ય, જગત, ક્ષેત્ર, કારણ, મહત્, અહમ્, અવ્યક્ત, દેશ, કાળ, અને પરમ્ તત્ત્વે કોઈ કેવાં કોઈ પકડ જાય. જે કોઈ છે તે બ્રહ્મ જ છે. સમષ્ટિ, દેવાદિ સમષ્ટિમાં ઉપાધિઓના રહિત છે અને મુક્તમાં સેંકડો ફોટાઓના પકડ રહિત છે. મુક્તમાં જેમાં ફોટામાં જે આ મહત્ દ્રશ્ય રહે છે, તે જ સમષ્ટિ છે. ૨જે જ્યારે માણ ના સમષ્ટિ પકડ જાય, પોતાના સ્વરૂપમાંથી કશું બ્રહ્મ પકડ જાય. જેમ કોઈ દિવસ ફોટા જવાં પકડ સમાકાશ-પંડિત થવું જાય, તેમ કોઈ, કેવું જેમનાં તથા મરવાં પકડ સર્વનાં સમષ્ટિ-વ્યક્તરૂપ રૂપે સમાધિ પંડિત થવું જાય. સ્વરૂપ કેવું દ્રષ્ટિ દ્રશ્ય પકડ સમાધિ જ છે, તો પકડ કેવળ સમજણમાં કેવા જાય જુદું કેવું રૂપ પ્રજ્ઞાન થાય છે.

પરંતુ, જો બ્રહ્મસમાધિ ના વિકાસ પામેલ બ્રહ્મિષ્ઠના જાગરણમાં રમાડે તો સ્વરૂપ જગત સમાધિમય જ છે. તમે રામને ઘોડા ઉપરથી કરવાં કેવા પકડ રોપ અને મમતારહિત રહો. જે કોઈ સમા સ્વપ્ન-જાગ્રત જગત જોવામાં રમાડે છે તે સ્વરૂપ બ્રહ્મ જ છે. બ્રહ્મ દર્શનરહિત છે, ગુણો-ના રહિત છે, નિર્મળ છે, નિર્વિકાર છે, સમષ્ટિ ના સ્વપ્ન-ના રહિત છે, નિત્ય છે, શાંત છે, સ્વયં સમ છે. કે રામકૃષ્ણ ! જાગ્રત દ્રષ્ટિ, કરણ, કર્મ, નિદાન, જાત્ય, જીવ સ્થિતિ, પ્રલય અને સમરણ ઇત્યાદિ જે કોઈ છે તે સ્વરૂપ

Date:-

જે આત્માને જ્ઞાનનો આદિ-અંત રહિત એવા પદને પ્રાપ્ત થાય છે; અને કોઇપણ એ કલ્પમાં જુદાજુદા યોનિઓનાં ભોગવવા દુઃખ પદને દૂરથી કાયમ માટે આત્મજ્ઞાન પામે છે અને પછી પોતાનાં પરમ પદને પ્રાપ્ત થાય છે.

ત્રિગુણરૂપમાં પૃથ્વિવિકાર જેમ રહેલો એ ચૈતન્યાત્મક જીવ મળ રહિત છે. ઈન્દ્રિયોવાળા એ દેહમાં રહે છે. અને બંધન દેહના અંદર એનાં સુખદુઃખનો અનુભવ કરે છે. જ્યારે બીજા દારાદિક બાકીના પદાર્થોને જોવાનું હોય, ત્યારે જેમ કોઈ ભારવાહક માણસ ભારને માથે ઉપાડી જાય છે, તેમ જે જીવ દેહમાંથી બાકીના રૂપ, રસાદિ પ્રકારના ઉપકારના વિષયોમાં જાય છે તે સમયે એ દારાદિક બાકીના પદાર્થ રૂપ, રસાદિપ્રકારના બાકીનાંને રહેલાં જીવચૈતન્યરૂપ, તેના પૃથ્વિ પ્રકારો જોવાને ગયેલ, વિષયપણાને પ્રાપ્ત થાય છે. એવા રીતનો ઈન્દ્રિય પ્રકારો બાકીના પદાર્થનો સંબંધ જીવવાને થાય છે, પણ મૂકેલા કે મુકવાને થતો નથી.

અંતઃકરણની વૃત્તિઓ જોવા જોઈએ તો બાકીના એ અતિ સ્વરૂપ વસ્તુમાં બહારના આકારમાં રહેલાં દારાદિ પદાર્થોનું પૃથ્વિવિકાર પડે છે અને તે પૃથ્વિવિકાર તે વૃત્તિના અંદર રહેલાં જીવના સાથે સંયોગ થાય છે. જેમકે આ સમયમાં તે જીવ બારીના બહારના છે તો પણ બારીના બહારના પદાર્થોને દારણ કરતો નથી; જેવા કે કમળાં બહાર રહીને દારાદિનો અનુભવ કરું છું એમ જેવો અનુભવ માં આવતું નથી; કેમકે જ્યાં પદાર્થના વિષયિત્વ હોય ત્યાં જ રહેલા તો વિચાર થાય છે, પણ બહાર વધતો નથી. જ્યારે મોરના કારીગરો પડદા આદિ દોષો ના હોય ત્યારે જ અત્યંત સ્વરૂપ તથા બારીના જેવા હોય છે. ત્યારે લક્ષણોમાં દારાદિકનાં પૃથ્વિવિકાર રહિત ચિત્તની વૃત્તિ પાછા જોવે છે. આવા રીતે મોરના કારીગરો પડદા આદિ દોષો ના હોય ત્યારે અંદર પેઠેલો પૃથ્વિવિકાર પદાર્થોનો 'હું' એવા અભિમાનવાળા જીવના સાથે સંયોગ થાય છે. હે રામચંદ્રજી! આ રીતે દારાદિક બાકીના પદાર્થો બહાર દેખાય છે. તે બધાં દૃશ્યમાં અહંકાર દેખાવનારા જીવનાં જોવામાં આવે છે. જે પદાર્થોનો પોતાના સાથે સંયોગ થાય છે તે પદાર્થને બારીના, પણ અને સ્થાવર પડ્યા જાણે છે ત્યારે જીવ

Lakeer

Date:-

બ્રહ્મ જ છે, એમ સ્વાનુભવથી જ્યારે નક્કી કરશો, ત્યારે તમને ફરીવાર સંસાર માં ભ્રમણ નહીં જ થાય. તમે જ સાક્ષાત બ્રહ્મરૂપ જ છો.

S.Hq સંસારવિચાર:-

રામ બોલ્યા: હે મહારાજ! વિચાર બ્રહ્મ માં જે વિકાર આદિ નથી તો આ જગત આદિ વિકારોવાળું જેવું કેમ પ્રતીત થાય છે?

વસિષ્ઠ બોલ્યા: હે રામચંદ્રજી! જે પદાર્થ પહેલાં પ્રથમના સ્થિતિ પ્રાપ્ત ન થાય એવા સ્વરૂપમાં જે ફેરફાર થાય તે વિકાર આદિ કહેવાય છે. દા.ત. દૂધ માંથી દહીં થયા પછી પાછું દૂધ બનતું નથી તે વિકાર કહેવાય. બોધસ્વરૂપ બ્રહ્મ તો આદિમાં, અંતમાં અને મધ્યમાં નિર્મળ બ્રહ્મરૂપ જ રહે છે. તેથી દૂધ આદિ પદાર્થોના વિકાર જેવું બ્રહ્મ માં વિકારપણું કોઈ જ નથી. બ્રહ્મ ના અજ્ઞાનમાત્ર માં રહ્યા જે જગત વિવર્ત રૂપે બોધમાં રહ્યા છે તે પણ વિવર્ત નથી તેવું વિવર્ત છે. વિવર્ત એટલે પ્રતિભાસ, કોઈ વેળા કંઈક કે અન્યરૂપ દેખાવું. જ્યારે વિવર્ત કે વિકાર એ વાસ્તવિક છે. જેમ દૂધનું દહીં થવું વાસ્તવિક છે પણ દોરડામાં સર્પ દેખાવો તે અવાસ્તવિક છે.

✓ નિર્વિકાર માં વિવર્ત સંભવે જ નહીં. બ્રહ્મ માં દૃશ્ય નથી પણ નથી. જે કંઈ બોલવામાં છે તે જ 'બ્રહ્મ' એ શબ્દથી કહેવાય છે. જે વસ્તુ આદિમાં તથા અંતમાં સદા સ્થિતિમાં જ રહેતા હોય, તે વસ્તુ નિર્વિકાર જ કહેવાય છે. એવા વસ્તુના અંદર મધ્યમાં જે અન્યપણું દેખાય છે, તે કેવળ અજ્ઞાન થી જ દેખાય છે. અજ્ઞાનો વિવર્ત દેહમાં તથા સર્વકાળમાં અને આદિ, મધ્ય અને અંત માં સમાન જ છે. એ અજ્ઞાનવાળા પોતે કદી પણ અન્યપણા ને પામ્યા જ નથી. તે એકપણા ને અને ત્રિવાપણાને વહેંચી જગત, બુદ્ધિ, ફળ આદિ ભાવવિકારો ને કદી ધારણ કર્યું જ નથી.

રામ બોલ્યા: અજ્ઞાનના નિર્મળ બ્રહ્મ સર્વદા એકરૂપે જ રહેલું હોય, તો તેમાં તેના વિકૃતિ સ્વભાવવાળો અવિદ્યા કેમ ઉદ્ભવે કે જેના જગત-વિવર્ત ખડો થાય?

✓ વસિષ્ઠ બોલ્યા: હે રામચંદ્રજી! આ સર્વ જગત બ્રહ્મ જ કહ્યું, છે અને રહેશે. જે બ્રહ્મ નિર્વિકાર છે અને

Date:- 14.7.25

આદિ તથા અંતરહિત છે, અવિદ્યા મુક્ત છે અને. એને વિશ્લેષણ છે.

બ્રહ્મ આદિ તથા અંતરને બારણે અને બારણે જો કૃષ્ણ બોલવામાં આવ્યો છે, તે પણ ઉપદેશ માટે કલ્પનાને છે માટે તેના કોઈ ગતનું પ્રયોજન વાલા છે એમ સમજવું નહીં. તમે કે જગત, દિશાઓ, સ્વર્ગ, પૃથ્વી અને અગ્નિ તારો જે કાંઈ છે, તે સઘળું આદિ અને અંત તથા અંતરહિત બ્રહ્મ જ છે. અવિદ્યા જરાપણ. કૈવલ્યરૂપ! અવિદ્યા એ કેવળ નામમાત્ર છે, મૃષા માત્ર જ છે અને મુક્ત છે જ નહીં એવો વિશ્લેષણ છે.

રામ બોલ્યા: અમે ગઈ કાલે કહેલાં કૈવલ્ય પુરુષ જો તો 'અવિદ્યા છે' એમ સ્વતંત્ર કરીને તેનો વિસ્તાર પૂર્વાપર છે અને અમે અવિદ્યા છે જ નહીં' એમ કેમ કહો છો?

વશિષ્ઠ બોલ્યા: કૈવલ્યરૂપ! તમે અમારાં કાલ સુધા પૂછ્યા કર્યા, તેના અમે ઉત્તર કર્યા, તેના પર પણ અમે જ્ઞાનીઓની યુક્તિઓને તમને સમજાવ્યા છે. 'આ અવિદ્યા છે અને આ નથી' એમ જે કહ્યું એનું કારણ કેવળ જ્ઞાનીઓના એ અમારાની પોકો તે સમજાવવા માટે જ કર્યો છે. જ્યાં સુધી મન પ્રપંચ પામ્યું ન હોય ત્યાં સુધા અવિદ્યા તારો અનાદિ અજ્ઞાન ની કલ્પના કિયા, એક કે બારણા પાડવા જેવા પ્રપંચ પાપે નહીં. જ્ઞાની યુક્તિ પણ જ સમજાવે અમારામાં બોલવામાં આવે છે. દારેનું કારણ જેનું યુક્તિઓના સિદ્ધ કરી રાકાય છે એવું એકકો વાળો પણ પડ્યા સિદ્ધ કરી રાકાયું નથી.

જે પુરુષ બોલ્યા કિયા કુયુક્તિ પુરુષના પાસે 'અદ્વૈત બ્રહ્મ છે' એમ બોલે તે પુરુષ કૂંડાં બે ત્રિય સમા જે ત્રણ પાસે પોષાયા દુઃખનું નિવેદન કરે છે એમ સમજવું. અહં તે યુક્તિઓના સમજાવ્યા છે. અને સમજું જો બારણે સમજાવ્યા છે. યુક્તિઓના સમજાવ્યા વિના મૂઢને સમજાવ્યા આવે જ નહીં. જેમ્યા કાલ કહ્યા બાદ કુયુક્તિઓના સમજાવ્યા છે. કુદે તમે પ્રબુદ્ધ થયા છો, માટે બારણે સમજાવું છું. 'કૈ બ્રહ્મ છું, જોવોકા પણ બ્રહ્મ છે. તમે બ્રહ્મ છો અને દરેક પણ બ્રહ્મ છે. બન્ય જોઈ કે બાળ જ નથી; માટે જેમ કરતા કોઈ તેમ બારણે કરો. બારણે બારણે બારણે બારણે કોઈ બારણે નથી. આ સઘળું જગત બ્રહ્મમાત્ર જ છે કે જે બ્રહ્મ સ્વરૂપે અંતરિક્ષમાં

Lakeer

Date:-

બોધના પ્રવર્તાવ્યુ છે. ઈન્દ્રિયોપ્રાપ્તિ પર ભાગતા છે, પ્રભુ મહારાજમાત્રપ્રભુ છે. જે કાંઈ છે તે પ્રકૃતિ જ છે, પ્રેરણા કુદરતમાંથી આવતા પ્રભુના વિચારકુરણ કરીને તોપણ બોધનો નથી. કૃષ્ણ-રાંદ્રમા! તમે કેમ રહેતા, ચાલતા, બોલતા અને રમત પણ કુદરતમાં કે સ્વરાંપુરાણ, પ્રેરણા, બોધક પ્રકાશમાં જ છું' પ્રેરણો પ્રભુમાત્ર કુદરતી જ કરે. તમે મનવિના, બુદ્ધિકાર વિના, અને પ્રકાશ પોતે બુદ્ધિમાન કે તો પ્રાણ, ઇન્દ્રિયોમાં રહેતા અને પ્રાણરહિત પ્રકૃતિરૂપ થાવો. બોધિકર, બોધકરણ રહિત, અને સ્વરાંપુરાણ જે પરમાત્મ છે તે જ તમે છો. તમે અર્ધવ્યાપક છો, પ્રેરણા છો, બુદ્ધિ બોધકારણ છો, પ્રકૃતિ, પ્રાણમા, ચુરોત્ર, પ્રાંચિકા તથા પૃથ્વિ ઇત્યાદિ શબ્દોના જે કાંઈ કહેવાય છે તે સ્થાનું પ્રાંચિકા અવયવ જ છે. જેમ ઘડા માં જેમ માટી રહેલ છે, તેમ જેટલો પદાર્થોમાં પ્રકૃતિ રહેલ જ છે. જેમ ઘડો માટીના જુદો નથી, તેમ જગત પ્રાણમાના જુદું નથી. ઘડો જેમ માટીમય છે તેમ જગત પ્રાણમય જ છે. જેમ પાણા માં બફરી થાય છે તેમ પ્રાણમાનો જે વિવર્ત થયો છે, તે જ કારણે 'જગત' પ્રભુ કહેવાય છે. પ્રેરણા માટે જે કાંઈ છે તે પ્રાણમા જ છે. જેમ પ્રાણ અને પ્રાણ બંને નામના જુદા છે, પરંતુ પ્રાણથી જુદા નથી, તેમ પ્રાણમા અને પ્રાંચિકા બે જેટલો નામથી જ ભિન્ન છે, પરંતુ વસ્તુથી ભિન્ન નથી. પ્રાણમાનો અને જગતનો બેદ કલ્પાત્ત જ રહેલો છે. માટે તે બોધના મટી ગયા છે.

(૪) જે કલ્પાતુપ બનેલ પ્રાણમારાજાના બળી ગયા તો પછી તે વાસનાકુળ જેના પર પ્રાણ રહેતો હતો પ્રાણપુર્વક સિંચાયા હતો પડ્યા, ચિત્તરૂપ અંકુરને ઉત્પન્ન કરવામાં સમર્થ થતું જ નથી. જે બીજમાંથી કુરામાં કલ્પાતુપ બનેજ ન પડે, તો ચિત્તરૂપ અંકુરો ઉત્પન્ન થતાં નથી કે જેમાંથી દુઃખદુઃખરૂપ કુટોબાવાળા શરીરોરૂપ વૃક્ષો ઉત્પન્ન થયા છે. પ્રેમ રસાત્ત છે, બ્રાંતિના જ ગૂંચવણ કરવામાં રમાલ્યું છે, પ્રમાણથી ઉત્પન્ન થયું છે અને બોધના જ્ઞાન થયા છે, માટે પ્રેરણો લાવ્યા છો; જેમકે તમે બોધને પ્રાપ્ત પામ્યા છો. તમે જુવો તો પ્રાણમાયાના બેમાંથી ઉત્પન્ન થયા જગત, દુઃખ તો ગયું ક્યાં માંથી, અને માટે ઉત્પન્ન ઉત્પન્ન છે.

5.50 ઈન્દ્રિયસંવાદ વિચાર:-

રામ બોલ્યા: હે પ્રભુ! પ્રાણના પ્રકૃતિરાજાના

Date:-

સમૃતપર એને પરિપૂર્ણ બદલાવે. પૂર્વજન્મમાંથી બધાં સંસ્કાર મુક્ત બનેલું એ જ બધું સ્વરૂપ પારમાર્થિક રીતે બ્રહ્મ જ છે. પૂર્વ બ્રહ્મમાંના અમુકને જે વ્યવહારોદિક ઉપાધિ બાધ છે; પારમાર્થિક રીતે પૂર્વબ્રહ્મમાં જ ઉપાધિ બાધ છે. પૂર્વબ્રહ્મમાં પૂર્વબાધનું બાધત્વ જે સંબંધ રૂપે રહેલું એ બાધ મરણ પામે છે, તો અધિષ્ઠાન પૂર્વબ્રહ્મ નષ્ટ થઈ જાય છે. એમાં પૂર્વમાં પૂર્વબધ્ધ જ રહે છે.

આ સંસારનો કોઈ છેડો મૂર્ખ લોકોનાં બાબતે પકડવું હું કેમ કરીને કોયડો કરશો. કાળ, સંસાર, આત્મા, જીવ, બાદ એ બધાં બાબતે પૂર્વજોના વારસામાં કોણ છોડ્યા એને પૂર્વજો કેવાં બોબોલાળાં વિચારોને કેમ મૂકતાં ગયા? એને અધિષ્ઠાન બ્રહ્મમાં મૂકે છે?

બિરાજ બોલ્યા: દાર્શનિકો ગોલકોના પુરી બધી એ વાત બહુજ સ્પષ્ટ કરી છે. એમ કહો કે દાર્શનિકો સાચું, શિવાય એને ઇતરાદિક કોઈ પણ બિનજરૂરી ચોખવટમાં પુરું સંમત નથી. એ કારણથી ઇશ્વર એને ઇશ્વરના વિચારમાં માનતા કે. તો પૂર્વપૂર્વની ધારણાઓને અનુસાર દાર્શનિકોએ ગોકુલાયેલાં સિદ્ધાંતોને જ કારણ પડ્યા દીધે છે, માટે કશો વિરોધ થાવતો નથી. એટલે કે જે વ્યવહાર કરવા પડ્યા મતિ સ્વરૂપ છે, તેઓ એમાંથી બહાર પોતાના જ સ્વરૂપને પૂર્વપૂર્વની ધારણાઓ અનુસાર સિદ્ધાંતરૂપે કહી બતાવું છે કે જે સિદ્ધાંતોએ જગતના ક્રિયાનાં મૂળારંભણા તો પ્રાપ્ત થયું છે. એમને જેનાં વ્યવહારોમાંથી દાર્શનિકો એમને ઇતરાદિક થયેલ છે, દાર્શનિકો દ્વારા બહાર નીકળેલું સિદ્ધાંતોનું બાધ ક્રિયા ઇતરાદિકમાં જગતને પોતાના વૃત્તિમાં પૂર્વ-નિર્ધારિત થયેલા ઇતરાદિક તો બહુજ જેનાં વ્યવહારના કૃત્યમાં જ પણ જેવું જોવે છે; જેમાં કાળાંતર માં સમૃદ્ધિ થાય છે એને સ્વભાવમાં સંદર્ભ રહેલાંનો જ બહુલાંશના અનુભવ થાય છે. બધેલા કારણમાંથી તો સિદ્ધાંતોનું બાધ જગત પોતાના વિચારથી જ બનાવી ગયા છે, માટે ઇતરાદિક પદાર્થોને ઉપાડવાનો સમય રહે રહેતું નથી. આ રીતે અહીંનાં દોષોનો પરિહાર થાય છે.

રાજ બોલ્યા: કે મહારાજ! સિદ્ધાંતોનું કે જે ઈશ્વરો બ્રહ્મમાંથી જે બનાવવાના ઉદ્ભવસ્થાનો છે એને

Lakeer

Date:-

પુદ્ગલાસ્તે ના પ્રતિબિંબ ચેતનને દર્શનરૂપ છે અને પુદ્ગલાસ્તેના પ્રતિબિંબો ચેતનને દર્શનરૂપ છે, એનું રૂપ કેવું છે તે કહો.

વિશારદ ઉત્તર:- બહુશ્રી જગતમાં રહેવાનું પુદ્ગલ-તત્ત્વ વિચારવાનું મૂળ છે, કે જે પુદ્ગલતત્ત્વ રંગાદિ-રંગરહિત છે, નિર્દેહિ છે, સૂક્ષ્મ સૌન્દર્યમાત્ર છે અને ક્રિયાવરોધ રહિત છે. એ પુદ્ગલતત્ત્વ પરાકાષ્ઠાદિ મૂળ સ્કુલમો ને ઉત્પન્ન કરીને રહ્યાંશરૂપ મૂળસ્કુલમો ને પણ વિચારવાનું ને અને પરંપરાકૃત મૂળસ્કુલમોના પુદ્ગલાંકુ ને સર્વ વિચારવાનું ની સુંદર પ્રતિબિંબ રૂપ ક્રિયા કરીને રહ્યાંતમાત્રના પાડ્યો દ્વારા કરે છે. રહ્યાં જગ કહેવાય છે. એ જગ રહ્યા શરીરમાં ચારેબાજુ વહેવાયો પોષાય છે એનો પુરુષ પ્રકાશ બહારના તથા સુંદરના ઉપાયો કરે છે. એ જ જગ રહ્યુંમાત્ર દ્વારાના સ્પર્શકાર કહેવાય છે ક્રિયા કરવાના મન કહેવાય છે, બોધ કરવાના ચક્ષુ ઇન્દ્રિય કરવાના બુદ્ધિ કહેવાય છે, દ્રવ્યમૂલ પદાર્થના ઘ્રાણેન્દ્રિય કહેવાય છે, કેટલા આવરણના કેટ કહેવાય છે. વિદ્વાનો તેને જ વિચારવાનું કહે છે. રસનેન્દ્રિયો ના વ્યાપાર ના ભાગનારપણું ક્રમેન્દ્રિયોના વ્યાપાર ના કર્તાપણું, તેના કેટલાક સુખદુઃખો ના રહ્યાંશ ના ભોક્તાપણું, સર્વનો ઉદારતાના પગાર ના પકારા કરવાના રાજાપણું ઇત્યાદિ ધર્મોને અનુસરીને 'પોતામાં વિચારો જે રહ્યાનુભવ છે, તે રહ્યાનુભવ ચૈતન્યનું પારિણામિક ભાવને જગ કહેવાય છે. રહ્યાં જડ ભાગનું 'પારિણામિક ભાવને વિચારવાનું કહેવાય છે. એ જગ બુદ્ધિ ના રહ્યાકારો નો કાળના ભેદના ભેદ પડ્યાને ભાવે કામ, ક્રોધ, ક્રમ વગેરે ભેદ રહ્યાદિના રંગોના રહ્યાકારને ભાગે જુદા જુદા પ્રકારનો ક્રિયા રહ્યેલો પણ જાય છે; રહ્યાં કાળે કરીને વિચારવાનું રહ્યાવાને ભાવે તેમાં રહ્યાંતમાત્રોરૂપ ક્રિયાકારનો જો ક્રિયા પાડ્યા થાય છે, રહ્યેવા રહ્યાકારને પામે છે.

રહ્યા પ્રમાણે રહ્યાં જગ 'કુ રહ્યાદિ વિદ્વાનના તથા પડ્યા વિચારવાનું રહ્યાદિ કુ' રહ્યેવાં મિથ્યા જ્ઞાનને પ્રાપ્ત થાય છે. રહ્યાધિકારની રહ્યાંતમાત્રોના ક્રિયાકારો જેમ વસ્તુઓની રહ્યાકારનું પાકવું સમુદ્રમાં ભાવા કરે તેમ રહ્યા રહ્યાંતમાત્રના રહ્યાકારો ઉંચા-નીચા ક્રિયાકારોમાં ભાવા કરે છે. રહ્યેમાં કોઈ સાત્ત્વિક ભાવ જો જગ પૂર્વકર્મનો ભવબંધ

નિવારવા રહ્યા પછી રહ્યા કર્મના આરંભમાં પડેલો જન્મમાં

Date:- 16.7.25

શ્રી માટે જ જાઓ? સ્વયંસ્ફુ સંસ્કૃતિઓ ના કિરણો, ઉપર કહેલા રીતે પ્રમાણે વૃત્તિ પ્રવાહ જાવેલાઓ ના વાંદરાઓ સ્વાગત કરેલા દરેકના સાથે ગાઢ સંબંધ દર્શાવે છે, કે જેના જાવ તે દરેક ના સંપૂર્ણ અનુભવ કરે છે. સ્પર્શમાં, રસમાં, ગંધ માં પણ સ્થિતના વૃત્તિના સંબંધના પણ જાવના સ્પર્શમાં, જેમ આ પ્રમાણે જ સમજવો. ગોદ તો સ્વાગતમાં રહેનાર કેવાયેલ કાળ ના સ્વાગતમાં જેવા સ્વાગતમાં સંબંધ જાવે સ્પર્શ કરે છે. ગોદ તો તો વૃત્તિમાં પૂર્ણવિરામ પણ જાણ જરૂર રહેલા જાય. સ્વયંસ્ફુ સંબંધ દર્શાવના સ્થાન નું નિરૂપણ આ પ્રમાણે છે.

રામચોલા: આમાં, સ્પર્શમાં, રસમાં, ઘ્રાણમાં સંબંધો માં રહેલ કુમારના પાંદડા વગેરેમાં દૃષ્ટાંત રહેલ મુખ્યાંક નું જે પૂર્ણવિરામ પડે છે તે શું કહ્યું છે? તે કહો.

વાંદરાઓ ચોલ્લા: કે બૃહસ્પતિજીના માં ઉત્તમ રામચંદ્ર! વિષ્ણુજાત તથા સમષ્ટિ જાત કે જેવા સ્થાન જોવાયેલા પૂર્ણવિરામ છે. તેવાનું પૂર્ણવિરામ પણ કેવા પણ વિષયના જુદું છે એમ કહી રહેવાનું બોલી; ત્યારે શુભ નું પૂર્ણવિરામ, દાદૈ નું પૂર્ણવિરામ કે જે પોતે પણ વિષયમાં જડ છે અને તેના વિષે પણ વિષયમાં જડ છે. તેને સ્વયંભૂ કેવા રાજે કહી રહ્યા? જે પૂર્ણવિરામ છે, તે જોવાયેલ ના એક જાવના ગતિ જ છે એમ સમજે. પૂર્ણવિરામ જ ગતિમાત્ર છે એમ બોલી, પણ વિષયનું જોવાય ગતિમાત્ર છે; માટે વસ્તુ જોવામાં સ્વયંપ્રકાશ્યા જે વિષયાર્થ રાખો જ નથી. જેમ તેના જીવન ના જુદા બોલ, પણ જડ જ છે, તેમ પૃથ્વી જોવાયેલ ના જુદા બોલ, પણ જોવાયેલ જ છે. પ્રમાણમાં -ના સમૂહ માં દેવ, કૌત્સ, વસિષ્ઠ વગેરે ઋષિઓ વગેરે ના વક્તાઓ છે જ કહી. સ્વર્ગ દેવો માં, સ્વર્ગ ઋષિ માં તથા સ્વર્ગ રૂપે જે કોઈ પ્રાણી બોલ્યા છે, તે બધા જ રામમાં છે. કે રામચંદ્ર જી! અમે સ્વર્ગના સમાચારના બુદ્ધિજીવીઓ, જોગાંદ્ર ના સમૂહ, ગોત્ર, અને સ્થાનના સંબંધવાળા જોગાનો માંથી ના વક્તા સ્થાને બૃહસ્પતિજીના માં જ રહ્યા.

5:51 સ્વયંસ્ફુ ના વૃત્ત સ્થાપિ સમિતિ અને બોલાવ્યા બૃહસ્પતિજી:-

વાંદરાઓ ચોલ્લા: જેમ બૃહસ્પતિ જે કહ્યું, મળ્યું કે દેવ

સ્થાપિ કોઈ સ્થાન જ નથી, જોમ તમે પણ કહ્યું, મળ્યું કે દેવ

Date:-

રમાદિ કાંઈ પણ જ નથી. એવા રૂપનું જ આપણા ધ્યાન નું રહસ્ય તાત્પર્ય આપણા જીવનમાં રમાવવું કુરો. જેમ જીવો તો ચિંતારાર ને દૃષ્ટિના રમણમાં વિહાર કરવામાં પદાર્થો નું શાન ઉદય પામ્યું છે, તેમજ આપણા ચિંતારોને પણ તે શાન ઉદય પામ્યું છે. ગર્ભમાં રહેનાર જેને રાખું રમાદિ દૃષ્ટિઓનો ઉદય પામ્ય થાય છે એવો ચિંતારારૂપ જીવ જે જે વસ્તુના જે રૂપે આવળા કરે છે, તે તે વસ્તુને પોતાના ચિંતનમાં લઈ તે રૂપના જ દેખે છે.

ચિંતારિત જીવ રૂપે જોવાયામાં રમણમાં કે જોઈ છે, તે પ્રકાર પર જોકે રમણમાં પ્રપંચના તથા ચિંતારારૂપ પડ્યા પર જોવાઈ છે. પ્રપંચ તેનું રૂપ થયું ત્યારે પામ્યું ત્યારે. કેમકે ચિંતારિત જોવાયા રહેલ છે, રમણમાં રહેલ છે અને દૃષ્ટિરૂપે જ રમણમાં છે; માટે તેમાં દેખાવાનાં, રમાદિ પાંચ-પ્રપંચ વિષય તથા રૂપ્રપંચના પ્રેરક પદાર્થનું કોઈ ઘટવું જ નથી. જોવાયાને દેખાતાં રમણમાં માત્ર જ મન-પડ્યું, જાવાયું તથા ચિંતારારૂપ પડ્યું પ્રાપ્ત થયા છે, માટે વાસ્તવિક રીતે તે કાંઈ પણ પ્રાપ્ત થયું જ કહેવાય. રમાદિ જ મન ઉત્પન્ન થાય છે તે રમાદિના મૂળે છે જ નથી. જે કાંઈ છે તે રમાદિ પરમાત્મા જ છે, જે પરમાત્મા મૂળે પોતાને રૂપ્રપંચમાં જોયો છે અને મન રમાદિ જ દૃષ્ટિઓ થી રમાવ્યા છે. રમણમાં જોવાયાને રમાદિ પરમાત્મામાંથી ઉત્પન્ન થયા છે રમાદિ જે કહેવામાં રમાવે છે તેનો ઉપદેશ તે માટે જ રમણમાં રહેવામાં કહેવામાં રમાવ્યું છે. કેમકે પરમાત્મામાં જીવ-પડ્યું જોવું તે કેવળ મન જ છે.

જેનું કારણ જોવાયા જોવાયા નથી પણ ચિંતારિત જ જોવાયા જોવાયા છે; અને મૂળના રમણમાં જોવે તો તેનો ચિંતારિતનો ઉપાય છે તે રમાદિના રૂપ, ગુણ, રમાદિ, તો ઉપદેશના અને વિચાર પર નથી પામ્યા છે. દરેકે નિરાકાર રૂપમાં જ બાકી રહે છે કે જેના પાસે તો રમણમાં પણ પરમાત્મા જ કેમ રમણે મોટા પડાડ જો જેવું રૂપ છે. કે રામચંદ્રજી! તમે જગત સંબંધના વિષયોને છોડી દઈ આત્મસુખ પદને તે આત્મરૂપમાં જ રહો. કે જે રૂપમાં રમણે કે ચિંતારને રમણે વિશ્વરૂપે રમણવું રમણવું જગત પણ રૂપ્રપંચ રૂપ જ રહ્યું છે - રમાદિ

Date:-

મિશ્રણ જ છે તે રંગોના માટેનું વર્ણિકરણ કરવાથી તે રંગોનો બાકી પાછો છે કે તે ફરી પાછા કોઈના પડવાથી. રંગોનું પૃથક્કરણ કરવા કયા મુજબ કોઈનો કાર્યમાં રંગાયું?

રંગોનું રંગકર્મ કેવું રંગ બોલે છે; કોઈ મિશ્રણમાં રંગકણ જ રંગના રંગોનો છે. એ રંગ પાછું તો જે વસ્તુ રંગના (Dye) કોણ તે જ કોણમાં રંગાવે છે અને ભૂમ કરી જાય છે. રંગોનું એક રંગકર્મ છે બોધક રંગોના રંગોમાં (Dye) ના પાસે કોનાના જ બોમ બનાવવામાં રંગાવા કોણ કરવામાં રંગાના છે. અને કોનું બાકી બળ તો કોણકોણ કોણ પૂરતો જ છે.

કુ બમણે રંગમાવવા માટે રંગે કરવામાં કંઈ કહું તે રંગકણને સાંભળો. રંગકણ કોણ પોતે બનાવવાને પૂરા થઈ રંગ પૂરોણાકૃત બામમાં કોણ પૂરો કરી રંગને કરોબારો કરે છે. તે જ્યારે બાકુ પદાર્થોનાં કણમાં કોણ કરે છે ત્યારે જે વસ્તુના કોણ રોગની જ રંગુભવે છે. રાજા બાજરે કરોબારો લાકા કોણના કણિકા બનાવે છે, પરંતુ રંગમજૂ માકાકાના કણિકા બોલે છે. બનાવેલવા માટે બાકા બનાવેલા બોલેલા કોણ તો કરોબારો માને છે ત્યારે તે કોણમાં રહેલા કણિકાઓનાં પ્રકારે કોબે છે.

કોણકાકામાંના કરોબારો તો કોણ રંગ કણકું પૂરું બામ પડ્યું છે અને તે બતાવે કે કોણકાકાના બુકું જ કોણકોણ કોબાયું છે. પછી રંગ કણિકાઓ, મળ બનાવ પાકારંગાકોણ રંગકરનાં પદાર્થ છે, અને કણાકિક બોકારનાં પદાર્થ છે રંગોનો નિર્ણય તે પૂરા બનેલો બળ તે જે વાસ્તવમાં કોણ કરવા માટે છે. વિભાજીત તથા કણિકાઓનાં સંયોજનના જે પ્રકાર પર તે છે, તે વાસ્તવમાં કોણકાકાનું રંગુ, જેને રંગમાં નાં જ રંગકારકાનંદ કોણ જરૂરનું તે બળ બુરત બોકારનાં પદાર્થ મોટા કોણના પડ્યું માળ બોલે છે. રંગમાં નાં રંગાનંદનું રંગકું છે તે જ રંગમાનો રંગાનંદ મૂર્ખ બોકારો વિભાજીત કોણ બનો બળો છે.

રંગકણ નાં વિભાજીતો માટે જે મુબુજમાં પ્રયાગ કરે છે, તેમજ બોકિક અને દૈહિક કમીપડા રંગે બાકારાંત રંગુ મિલાવવા માટે જ કોણ છે રંગનો દરકને નિર્ણય પછીનો કોણ છે. રાગકૃત પ્રવૃત્તિ અને રાગકૃત

Date:-

પ્રવૃત્તિ થાય છે. જેમાં કુદરતિ ભાષકના જેમ આપોઆપ ભાષાપ્રવાહ વગેરેમાં પ્રવૃત્તિ થાય તે રાગફ્રત કહેવાય. જ્યારે રાગરહિત જેવાય છે કે શ્વાસ કરવું અને શ્વાસ ના કરવું અને ક્રિયાવિધિ નો વિચાર કરી કે પ્રવૃત્તિ થાય તે રાગરહિત કહે છે.

જેને આ ત્રણ ઘટકોમાં વિભક્તિ માં વિષય નો ક્રમ ફીક્સ જ છે તો પણ તેમાં કોઈપણ કારણ પણ ફેરફાર કરી શકાય એમ નથી. જેમકે જેવા કે જ્યારે આકારમાં, આકાશ નો ભાગ બીજા આકારનું કાર્ય આકારથી જુદું નથી. જેટલે તે ભાગો અને કાર્યો આકારમાં જ રહેલું છે, જેટલે કેવળ આકાર જ પકડાયો છે; પરંતુ માનોવૈજ્ઞાનિક વિષયમાં તો એમાં ફેરફાર શક્ય છે.

વિષયમાં વિષય પોતે નિરાકાર છતાં સાકાર વસ્તુરૂપે રહે છે. જગતને પ્રતિનિધિત્વ થાય છે. અને તેના કારણથી પ્રેરણા થાય છે. ચૈતન્યમાં જેવું બને એ ચૈતન્ય નો સ્વભાવ જ છે. મૂર્ધન્ય વ્યંજનમાં જે સ્વ-ભાવે ભાષાનું સ્ફરણ થયું છે તે સ્વભાવ જેને મિશ્રણ છે, બોલકા ભાષકના અવયવો ને લઈને સ્પષ્ટ કરાયા છે. માટે ઉચ્ચાર સંબંધી વૈજ્ઞાનિક નિયમો કદી પણ ફેરફાર પામતાં નથી.

જેમ ચુલ્કર્ણ ગઠ્ઠામાં ચુલ્કર્ણપણું સ્પષ્ટ છે અને કઠાપણું અસ્પષ્ટ છે તેમ જ સ્વાદમાં ચૈતન્યપણું જે સ્પષ્ટ છે અને જડપણું અસ્પષ્ટ છે. ચૈતન્ય સર્વવ્યાપક કેવળને લઈને ચૈતન્યનાં પડેલાં કાર્યરૂપ મનમાં ચૈતન્ય-પણું અને જડપણું બંને દેખાય છે. તેમાં ચૈતન્યપણું વિષય છે તેથી સ્પષ્ટ દેખાય છે અને જડપણું તો કોઈ સમયે જ દેખાય છે. જ્યાં ચૈતન્યપણા અને જડપણાનાં વિષયરૂપ ચિત્ત દ્વારા સંકલ્પો જાગે કે પુરુષની ઇચ્છા-પ્રયત્નો, તરંગોની કે વિચારપ્રવાહોના વગેરેની ભાષા કરે છે. ત્યારે તે પ્રકાર પણ ઇચ્છાઓને, તરંગોને, તથા વિચારપ્રવાહોને સ્પષ્ટ કરે છે. આમ ચૈતન્યપણા તે લઈને સ્પષ્ટ વિચારપ્રવાહો નાં ઉદ્ભવ થતા જેવા વિવિધ વિચારો ના ભાષણ કરી શકે છે અને સ્પષ્ટ ભાષા કરવાં જોઈએ તે તે જુદાં જુદાં વિચારોચ્ચારો થઈ જાય છે.

Lakeer

જેમ સ્વપ્નમાં દેખાતો માણસ ભાષા બોલે

Date:-

ચુકાદો થઈ ગયો છે, તેમ કહ્યા પછી કોઈ પક્ષ પોતાના મતે દલીલો કર્યા કરે છે. જ્યારે એવું કહેવામાં આવે છે કે બંને પક્ષ બોલ્યા છે; કેમકે જેમ-મરજી સ્વીકારવી કે ન સ્વીકારવી એ બાબત દલીલ પર જ આધારિત છે. જુબાની કે પુરાવા-પડતાળ એ પણ બાબત દલીલ કરવા જેવું પરિણામ છે એમ સમજવું નહીં; કેમકે કોઈ દલીલ બાદબાકી વકીલોની બાબતમાં પક્ષ કહ્યો એવો અર્થ થાય છે' એમ કહેવામાં આવે છે અને મુદ્દા બાબતે કોઈ 'કહ્યા કર્યું છે' એમ કહેવામાં આવ્યું નથી; એટલા માટે જ બાબતમાં જ છે અને ન્યાયાધીશ પર ફેસલો આધારિત છે. દલીલ પૂર્ણવિરામ તરીકે મરજી અને બાદબાકી જેવું કોઈ છે, માટે જ દલીલ બાબતે કોઈ કહ્યા કર્યું છે કે નહીં? એવો કોઈ કેસ નહીં; કેમકે બીજા મોડાસાને મરજીનો જે દલીલ મોકો તથા બાદબાકી જેવામાં આવે છે તે દલીલ તો બીજા મોડાસા ના ન્યાયાધીશ ફરમાવેલો ફેસલો છે. મરજી ના ન્યાયાધીશ ફરમાવેલો જે દલીલ છે તે બીજા દલીલોના બદલે પૂર્ણવિરામ થયા છે.

ઘણીવાર અને નહીં ઘણીવાર ન્યાયાધીશો પક્ષ સ્વીકારવામાં આવે છે તે પ્રમાણે અમુક કાયદા પક્ષ બનવું અમુક બનવું સ્વીકાર્ય છે. તેમાં પૂર્વે નહીં ઘણીવાર એવા કારણો પક્ષ પૂર્ણવિરામ થયા છે. જેમ બીજા દલીલ પૂર્ણવિરામ અને ન્યાયાધીશ સ્વીકાર્ય છે, તેમ મકાનદાવા ના ન્યાયાધીશ ફરમાવેલો ફેસલો પક્ષ બનવું ન્યાયાધીશ સ્વીકાર્ય છે' એમ કોઈ ફેસલો અને કોઈ કેસ નહીં; કેમકે ચુકાદા દરમિયાન જોયેલો અને @ વિચારેલું ચાલુ મરજી ન્યાયાધીશ ફેસલો કરે છે, પરમાત્મા અદાલત ન્યાયાધીશોના ન્યાયિક્ષેત્ર કોઈ ફેસલો ન્યાયાધીશ કોઈ ફેસલો કરવો જ નથી. એટલા માટે પરમાત્મા ચુકાદા જોવા માટે જ છે @ અધિકારિત વિચાર, ગણ્યા, ન્યાયાધીશ, ગુણ્યા કાર્ય ન્યાયિક્ષેત્ર પર જોયો ન્યાયાધીશ બાબતોમાં રહે છે.

જેમ ગણતરીને કેટલું ગુણવું ન્યાયાધીશ ન્યાયપૂર્વક કોઈ ગુણવું ન્યાયિક્ષેત્ર કરવામાં આવ્યું છે, તેમ ન્યાયાધીશ કાર્ય ની બાબતો પક્ષ ન્યાયાધીશ કરવામાં આવવાનું પૂર્ણવિરામ કરવામાં આવ્યું છે; માટે બાબતોનો કાર્ય બાબતોને માટે જ પાકો પૂર્ણવિરામ કરવો જોઈએ.

Lakeer

Date:- 17-7-25

પ્રાણીઓના રક્ષણ માટેની કાર્યક્રમોમાં દેશ-વિદેશમાં લોકપ્રિય બનેલ -મરણ પામેલ પ્રાણીઓ પાછળ પોતાનું કિંમતી જીવન ન્યોછાવર કરી દેનાર પોતાના અવસાન પ્રસંગે પોતાની જ મોક્ષ યાત્રા જોનાર

મોક્ષ ની પાછળ પોતાના પરિવારના વ્યક્તિઓ પંચમહાભૂતોમાં વિલીન થતાં પોતાના અવસાન પ્રસંગે ઉભો રહે છે. કોઈ વ્યક્તિ મૃત્યુ પામે તો બારમા પાંચમા દિવસે થતી હોય છે, પણ જિંગારોટ નો બારમા કે મોક્ષ વિધિ પહેલા થઈ. મા, બુદ્ધિ અહંકાર તથા પંચ તત્વોમાંથી બનેલ જિંગારોટ કહેવાય છે અને તે જિંગારોટ અવિકારી વિનાનું જ છે. જિંગારોટ અવિકારી વિનાનું હોવા છતાં પણ અવસાન પૂર્વે છે. વસ્તુમાં છતાં પણ મોહ ગાઢો જેવું દર્શાવે છે અને મૃત્યુ છતાં પણ મિત્ર, પરિવાર જેવું લાગે છે. અને જિંગારોટ તેરાગ્યાદિ ના અભાવમાં પણ અને રાગાદિક ભાવોના સંપર્કમાં, ક્રમણ, શોક પણ તો જ મુક્તિ મળે છે. મૃત્યુપૂર્વ અને અવસાન બંને રીતે જિંગારોટ ના જે અવસ્થાઓ છે તેમાં મૃત્યુપૂર્વ અવસ્થામાં પરિવારજનો દ્વારા છતાં જોડાયેલ તો બારમા પાછા છે. અને અવસાન પરિવારમાં જોડાયેલ છે. અને જિંગારોટ મોક્ષ ની પૂર્વે પણ મૃત્યુ પરિવાર-જનો સાથે જોડાયેલ રહ્યા છે. અને જિંગારોટ કોઈ પ્રસંગે મૃત્યુપૂર્વ માં તો કોઈ પ્રસંગે અવસ્થામાં રહે છે. પરંતુ જિંગારોટ ના અંતિમ વિધિ તો મોક્ષમાં જ છે. વિચાર્યા પ્રમાણે જે વ્યવહાર તે જ મૃત્યુપૂર્વ છે. વિચાર્યું કે બોલ્યું તે જ પ્રસંગ

(૪) છે, વિચાર્યા જે વર્તનમાં તે જ મુક્તિ છે અને મૃત્યુ-પછી પણ તે જ ભવ મૃત્યુપૂર્વ પ્રસંગ છે.

આ બોલાય પરમાત્મામાં જે પ્રાપ્ત થાય છે. બોલાય બાદમાં જે મુક્તિ થાય છે તે બે પ્રકારની છે: એક જીવન્મુક્તિ અને બીજી વિદેહમુક્તિ. જીવન્મુક્તિ માં જે સ્થિતિ તે જીવન્મુક્તિ કહેવાય છે. અને મૃત્યુપશ્ચાત્ પછી માં જે સ્થિતિ તે વિદેહમુક્તિ કહેવાય છે. આ બોલાય બુદ્ધમય થાય છે અને તે બોલ બુદ્ધિમાં પરિવર્તન થાય છે. જે આ પ્રમાણેના બોલાય પ્રસંગને ગણે, તો સ્થિતિ પ્રજ્ઞ પદમાં રહે છે અને ન ગણે તો આ ભવ રૂપે બુદ્ધમય છે; તે પણ અવસાન જે બાદ સ્વભાવ જેમાં સંસારને.

Date:-

દેખે છે અને તેના તરફ કુદરત પ્રત્યે જોવું બને છે. આપણા સમાજ સૌન્દર્યદર્શન વિશાલ બનું કુંદર છે જ્યારે પણ તે સૌન્દર્યદર્શન જે જગત પોતાના જુદું બને તે બધા પુરુષ ઘોડ કર્યા કરે છે. આ મહાભાગ્ય વિચારને રજાર છે, કે તેના બધાજ પરમાણુનું બનેલ પરમ સૌન્દર્ય વિના બનું કશું નથી કેટલા દિવસ પણ તેમા, જેવા જેવા જેવામા આવે છે.

જેમ બોલ માં ઉકળતા જેવા માં અનેક પ્રકારના પ્રશ્નોદા થાય છે તેમ બધાજ પરમાણુઓના સમૂહ સ્વભાવિક અનેક સંસ્કારો નો કુદરત થાય છે. વાસ્તવનો કુદરત રહે જ જોઈએ છે. તે વાસ્તવનો બદલ રહે જ જોઈએ છે. મનુષ્યમાં વાસ્તવમાં પ્રકટ થવા બધા પરંતુ જેવા માં પ્રકટ થાય છે. પથ્થર જેવા જડ પદાર્થો માં વાસ્તવ બહુજ દબાયેલ રહેલ છે. પશુપક્ષીઓમાં તે વાસ્તવ કંઇક જોવાય કરે છે અને મનુષ્યોમાં તો તે વાસ્તવ પ્રાપ્ત થવા જોવાય કરે છે.

જ્યારે કોઈમાં અહંભાવનો કે "હું" કરતું કંઈક મર્યાદા બંધાય, ત્યારે બહાર વિવિધ પદાર્થો પ્રકટ થાય છે. જ્યારે કશું જ્યાં કુદરતના સંબંધ કરતા બીજાનો સંબંધ ના દૃષ્ટિબિંદુઓ બાજુ બદલ બહાર થાય ત્યાં જ્યાં જ્યારે "હું કરતા જે બીજું કંઈ" સ્વેત રાજની ગાડીના ની પણ ગાડીની વાસ્તવમાં સ્વત્વ પ્રકટ થાય છે. આમ જ્યારે આત્મા તો બહાર ના વસ્તુ, જેવા જેવા પદાર્થ આપે સંબંધ થાય છે. ત્યારે સૌન્દર્યદર્શનો તે વસ્તુ ગાડીઓની અને ગાડીકર્તાના બુદ્ધિદ્વ અંશનો ના પરિણામ પોતે કુદરત માને છે. આ સંસાર માં કાંઈ કોઈનું કે જોવાનું નથી કોઈ વિશ્વમાં બહારના બધા સ્વભાવ ના સંસ્કારો રૂપે પ્રકાશે છે. જે આ સમાજ બુદ્ધિમાન છે તે કેવળ સૌન્દર્યનો જ ઉપાસક છે. માટે તેનો આત્મા કોઈ જ છે. આ સમાજ જ્યાં તે વસ્તુના જોવામાં આવે તો વાસ્તવમાં બધા સ્વભાવમાં તેનો મન રહિત થાય, તે કેવળ સમાધિ અને નિર્વિકલ્પ પરમપદને જ પ્રાપ્ત થાય છે.

S.S2 આત્મકથા ના વસ્તુના જ્ઞાનનો વસ્તુ :-

વાસ્તવિક જોવાનું કે રામકૃષ્ણ પરમહંસ! પરંતુ તમારું જીવન બધા અનેક દૃષ્ટાંતોના બનેલું જે સ્પષ્ટ છે, તે જ આ સમાજનો સંસાર છે એમ સમજો. જે સંસાર

Lakeer

સ્વભાવના બધા તે મન સમાજના પરંતુ સંબંધીઓ

Date:-

છે. જેનું રચાયેલા રચના થાય છે તેવું રચના રચા સમર્પિતવ્ય
તે બધા વધારે પડતું બીજા પ્રકારનું વધારે છે. રચાયેલા નવા
રચનારચા બાં ઘોડાદિક પદાર્થો સમર્પિત બનવા બધા રચેલ રચના
રચનારચાયેલા પડ્યા છે. સમર્પિત બનવું રચના રચાયેલા રચનામાં
પોતે કુશળ બારા પામવું જોવામાં રચાવવું બધા; રચવા માટે
બાં પણ છે પડ્યા રચને બારાવાવું ફોલાને બાદે રચવાવા પડ્યા છે
રચેલ રચમને. સમર્પિત બનના રચંદર વ્યક્તિગત બનો બધા એક
રચનાબારા બાને રચનામાં બધા કુટેલ પેમ તે બનો રચા
(૪) રચાવવા રંસારને રચવાંત રચના બાના પોતે છે સમર્પિત બનના
રચંદર વ્યક્તિ બનાને મોટુંપ બાંતિ રચા રોબાનકુશમાં પંચ-
-મૂલાદિ પકવાનો ઉદ્દેલ રહ્યો છે. અકુંકારાદિમાં જડ પદાર્થમાં
રચાનચાપડ્યાનાં રચમિમાન તે બાદે રોબાનનો ઉદ્દેલ રહ્યો છે.
રેમને રચવાવા રચેલ દેકુાદિમાં રચનાનો ઉદ્દેલ રહ્યો છે.

વ્યક્તિગત બનો બારચનામાં રચર્વ રચાયેલાયાને
બાદે રચને મર્યાદા (માપ) બા રંકુમ રચેલ રચના ફોલાને બાદે
છે કે વસ્તુના બાવમાં કેટ છે તેને વસ્તુને કુશળ પોતાના રચના
(૪) બાં રચારોપવા રચના રેલા બાબતે છે. રચેલને રંસાર રંબંધના
વસ્તુરચોમાં રચાવર્ષિમાં વ્યાબારા ને 'રચા રંસાર રચાયો છે'
રચેલા બૃમના બિબૂતિ રચા વ્યવહારોને બનબુદ્ધિ પ્રાપ્ત
રચાવ છે.

કે રામચંદ્રજા! જે રચરંગ ચિત્તનો ઉપદેશ બાકુશુન
રચર્જુને રચાયેલાં છે રચને તેબાવન રચર્જુનવડ્યા બનબુદ્ધિ
બાનશે રચે રચરંગાવનાં રચાવારે કુદે તમે બનના બિબાવ,
રામ બોલ્યા: એ પાંડુપુત્ર રચર્જુન કલારે પૂર્વે
રચને બાકુશુન તેમ કેલ રચરંગ ચિત્તનો ઉપદેશ કરો ?
વશિષ્ઠજી બોલ્યા: 'રચાવના' રચે કલ્પિત બામથી
કહેવાનું રચને જેમ રચાકાશમાં મકાકાશ રહે છે, તેમ રચાદિથી
તથા રંબંધન રહિત, પોતાના રચરૂપમાં જ રહેલું રચવા
માત્ર બાવ્ય છે. રચે બિર્મળ બાવ્યમાં રંસારરૂપ બિમ
જોવામાં રચાવે છે. રચે બાવ્યમાં દેખાવાં રંસારરૂપ બળ
બા રચંદર ચૌદ પ્રકારના પદાર્થસમૂહ બાંતરથી રહે છે.
રચે બાંતરથી માં રચા જીવ, રંકુ, સૂર્ય તથા દાદૂ રચાદિ પદાર્થો
કે જેમા રાંકરો વેદોમાં કહ્યા છે. તેરથી રચા પંચભૂતાત્મક

રંસાર માં પોકાવ્યા રહ્યા છે તેરથી પોતાપોતાના રચાંતરમ

Date:-

જે રમકુચરને જે કાર્ટ કરવું જોઈએ તે કાર્ટ કરવા, એ બોક્સમાં માંગ એક બોક્સમાં રમકાશ નું ચિત્ર રમાજ દોર્યુ પાડોડ બન પેડે ચિત્ર રહેવું છે. એમાં જ્યારે બાય કરે છે ત્યારે રમ્યુ જાય મા મુલ્ય પગ કોઈકને મારવું બરાબર એમ પૂરતા રમાંક પણ-રમોમા રમકુચર જોરાઈ ગઈ છે કે જેમ કરવા, કુકરાની પગ જેવા રહેતા નથી. રમાવું પછા દેવાયરને પૂરતાનો ભાર દેવાયા માટે દરણ ઘણા કુકિયરોના રહે ચિંયર પુણ્યારણોનો ભાર કરવાના બોક્સણ કરે છે. રમાવા પરિસ્થિતિમાં રમાવા કુમારી કુણી, કુમારી બોલકુારો રમને રમાંત પ્રકુમાડો લાગણાં દે છે.

રમા રકૃષ્ટિમાં રમરાજ કે જે મુખના પુરા છે. રમને ચિત્રણોમાં રમધિકારી કુકેવાયા છે, તે બોલે કરવાને કારણથી પછી પોતાના પાપ ધો ભારા માટે બાર વર્ષ મુણ બાય કરશે રમને બોક્સને મારવાનું કામ બંદ રાખશે રમાવ મરણના પામમાં રમને બોજમાંથી બહુ પકેલા માણસોના બાય પાણારણો પર રમા પૂરતા કુકુણના ગાડી ફેલ બાદ બાદ બેશે રમને બેમના રોક બણ કરશે. પછી તે ચિત્ર ચિત્રનું જે પારકુશે કરશે, બોલ બારબારણકુણે ચિત્રનું કે બે કે મારને પૂરતા મા રમાવરશે. રમને બેમના સકુણ કરવા રમાવરાં દેવાયરનો પોતપોતાનાં રમંશોના રમાવરશે. ચિત્રણનાં બે કે મા રમેક કારકુદેવને બાય કારકુદેવ, કે ગ્રકુણકુણ કુકે રમને બન્ને પાંકુને દોર રમકુજ કુકે કરશે. તે પાંકુ બો મોટો પુણ્ય રમાજ કુકિયકિર કુકે રમાવરશે. તેમનો કારબો કેકશે કુકોદિયા ક્રિએટર તેનું રાજકુકરણ કરી બાવવાર રમાવશે. ત્યારે કુકિયા ગ્રકુણકુણ કુકિયા રમકાવવા મદદરણ કરશે કે ચિત્રકુટ બાય મકુણારોપ કુકિયા પડશે તેમાં રમકાર રમકાર્યક્રિણ તેના રમેકકુ પડશે. કુકિયામાં રમાકેજ કે નેકુ. કલાકો તે બોક કમુર્ણ તેમને મારવા પકડશે કે બાવવાને કોક પાપ મોકુકરણ કુકિયાનું કોંકુ કેશે ત્યારે બણાવાય રમાં કરવું રમાવવાના ગ્રકુણકુણ નાં કેકુ બન પૂરતા ધો બાર કેવાકરવા રમાર્ક્ષણ નામ નાં કેકુ કે બારશે પ્રમાણે રમાવમાંકોકિયા રમાવશે.

ગ્રકુણકુણ બોલવા: રમા રમાવમા કરે પ્રમાણ

Lakeer

નથી, જ્યારે પક્ષે ~~કિયાનથી~~ બદલવો, પરિણામ પામવાનું

Date:- 18.7.25.

રહ્યો થયો બધા કે મરવો બધો. રમણમા, મિત્રો, પ્રેમીજન રમણ રમણમિત્રોના રમે રમણમા કારણ કુટુંબનો કુટુંબનો બધો. જે પુરુષ રમણા રમણમાં કુટુંબનાર રમે રમણે છે રમણ જે પુરુષ રમેલા રમણમા જે કુટુંબોનો રમણે છે તે બધો પુરુષ રમણમાં પાછા રહે ભટકવાનું જ બધો. કેમકે રમણમા કુટુંબનો પડવાથી રમણ કુટુંબનો પડવા બધા. કુટુંબાર રમણ કુટુંબાર ની રમણના મંત્રિ જું ત્રિમિત્ર રમણાળ જ છે.

રમણમા મરીદા ભંગ રહિત છે. મર્યદા ભેદ-ગ્રસ્ત છે, રમણકારના પડવા કુટુંબ છે રમણ અર્થભ્રષ્ટક છે માટે તેનું શું, રમણ, રત્ન રહે બારા પાપ ! કરું, કરાવ, કોઈ રહે બારે પાપ કરવું બધા. તેના કે રમણપરાયણ રમણિ ! રમણમા કે જે મરીદારહિત રહિત છે, રમણકારમ છે રમણે રમણિ, મરણભંગ રહિત છે તેનું રમણભોગ્ય કરો. મરીદારહિત રમણ ત્રિદોષ રહેવું જે રમણમૈથુનરત છે તે જ બધા છે. બધા રમણમાંથી, ત્રિમિત્રો રમણ દોષોદ્ભવ રોગોના રહિત જ છે.

S.53 રમણકાર રમણ રંગ ટપાવા ત્રિદોષ :-

અનુપમા બોલ્યા, કે રમણિ ! બધા જ-મરણ રમણિ ૬ ત્રિકાંડોના રહિત જ છે. ત્રિમિત્રો રમણ રમણના પડવા રહેનાં રમણમા છો માટે 'કે કુટુંબાર કું' રહેવા રમણિમાણકુળ બધાએ ત્રિમિત્રકુળ કોડરે છે. બધા કોજનેપણ કરાવેલ કુટુંબાર બધા.

જે પુરુષ તે કોઈ દાગેરે રમણ 'કે રમણકે મારું કું' રહેવો રમણકાર પાપ બધો રમણ જેના ભુલાવા કોઈ કરવા પહેર પડવ કરિત કે રહેડ દાગેરના બોલાવા બધી, તે પુરુષ રમણ રમણના પડવારમણે મારા બાપે તો પડવ કોઈને તે મારતો બધા રમણ રમણે રમણ રમણ પાપુપ કરાવના તે બોલાવો પડવા બધા; કેમકે રમણમા ત્રિમિત્ર છે. જેના તેનો બોલા રમણ રંગમિત્ર બધા. રમણ કે રમણ રમણિ મિરણમુક્ત જ છે. તેના તેરણોમાં બોલા રમણ પડવા રંગમિત્રનો બધા. કેમકે રમણ રમણકારના મંત્રિ તે બોલે તેમાં રમણમાનો પ્રતિબાધ પાપ છે માટે રમણ કે કું કું રમણે રમણ રંગમિત્રના રમણ તેમાં મારા જ છે રમણના મિત્રો કોડરે છે.

કું મારું કું રમણે તેના રમણ પાપ પાપોના કું:ખો રમણનો કું' રમણના મંત્રિ તે બોલે જ પાપરાપ કરે તો સુખકું:ખ

Date:-

ના પરિત્યાગ પામ્યો હોય.

અહંકાર ના મદ વાળા પુરુષ અહંકારિક શુકો ના વિકારરૂપ દેહ, ઇન્દ્રિયો અંતઃકરણના વિભાગ પ્રમાણે કરવા કર્મને 'હું કરું છું' એમ માને છે. પરંતુ આ ઇન્દ્રિયો ના અંદરમાં કુંડ કોણ છું કે જેના તેને વિષયો ના ગુણોનું અભિમાન રાખું? અભિમાન રાખવું એ બરાબર છું? વિદ્વાને એનો નિશ્ચય રાખવો. આ કુ કે ઇન્દ્રિયો કે તેના કારણે કરું કું નથી, કરનાર એનો નિશ્ચય તમે અહંમ રાખો.

મુમુક્ષુ કરનાર અભિમાનિત દોષને ક્રિયા થિય ના બુદ્ધિ માટે જ કારણથી, મનથી, બુદ્ધિદ્વારા અને ઇન્દ્રિયો ના કર્મો થાય છે એનું રાખવાના વિશ્વબુદ્ધિ ક્યા જ્ઞાન નો પ્રકાશ મેળવી પરમ પુરુષાર્થમાં રત રહું છે. તમે બધા રાને અહંકાર ત્યાગ ને બુદ્ધિ કરો કારણો કે અહંકારરહિત થઈને કરેલો મહાપાપો કરનાર કર્મફળોથી બંધાતો નથી.

તમે બોલ્યા બ્રહ્મમાત્ર થઈને બ્રહ્મકર્મ કરો. અહીં કર્મોને બ્રહ્મમાર્પણ કરી દેવાની પદ્ધતિ રાખશો તો તમે બુરાય જ બ્રહ્મ જ થશો. અર્જુનમાં ભગવાનશ્રીએ કહ્યું બ્રહ્મમાત્ર થઈ આસક્તિને ત્યજે જે કર્મોને બ્રહ્મમાર્પણ કરવાના પ્રમાણે શક્તિ ન હોય તો તમે અનુરાગ ઈશ્વરાર્પણ બુદ્ધિથી કર્મ કરો એટલે તમને કર્મનું બંધન થશે નહીં. અહીંના કુમેર્ કરવાને બદલે કર્મ ઈશ્વરમાં જ ચિત્ત રાખી, નિર્દોષ રહી અને ઉર્ધ્વ પ્રકારવેશમાં અભ્યાસ રાખવો. અંતઃકરણ દ્વારા કરી અમંત્રણ રાખ્યા મનવાળો અને અભ્યાસબળનો વિચાર કરનાર થઈને કર્મો કરો અને મનબુદ્ધિ રહી એવા અંતઃકરણો ના બુદ્ધિથી કર્મ કરવામાં અમને બોધના કર્મબંધન થતું નથી.

અર્જુન બોલ્યા: હે મહારાજ! જ્ઞાન, યોગ, બ્રહ્મમાર્પણ, અંતઃકરણ, અંગબળના અને ઈશ્વરાર્પણ વિશે અમારું કંઈ કરો જેથી મોટો મોટો મહા ભય.

શ્રીકૃષ્ણ બોલ્યા: અહંકાર, અંકુશો રાખ્યા અમને અહંકારો વગરનું અને તેમાં કોઈ પણ બાબતો અહંકાર રહે જ નહીં એવું જે પ્રત્યગાત્મસ્વરૂપ અવશેષ રહે તે જ પરબ્રહ્મ કહેવાય છે. એવા સ્વરૂપની

Date:-

પુરિત માટે જે ટ્રેઇનો ફેરલામાં આવે છે તેને ટિકિટનો ચાર્જ ફુડે છે અને રેલવેપ્રશાસક કહે છે. 'અદ્યતન જગત અને કુ પક્ષ વૃક્ષમ કરશે' અનેક અમજીવન જગતનો અને અર્થકારનો બારોબાર એ જ મુખ્ય વૃક્ષમાર્ગિકા છે. વૃક્ષમ નું સ્વરૂપ બંદર પક્ષ દ્રશ્ય લાગ્યું છે, બહાર પક્ષ દ્રશ્ય લાગ્યું છે. રંગકાર અને સાંદ્ર છે, સ્વપ્નમાં જેવું સ્વાદ્ય, સ્વદ્રશ્ય છે. પોતે જ દ્રશ્ય, દર્શનરહિત કેવળ દ્રશ્ય માત્ર છે. આવા વૃક્ષમ સ્વભાવ માત્ર અભ્યાસનો જે ભાવ પૃષ્ઠ થાય તે જ જગતનો પૃથિવીભાગ છે, જે મૂલ્ય જ છે. જેમ વૃક્ષમ માં જગત નો અસ્તિત્વ રહ્યો છે, તેમ વૃક્ષમનાં કરોડી અંશો જેવા જીવોમાં, પુરુષક અર્થભાવ નો આ અનેક પ્રકારનો અસ્તિત્વ થયો છે, માટે અર્થ ભાવ પર અવાજ રાખવો નકામી.

અર્થકાર પોતાનાં અર્થવિચારણા વૃક્ષમ પર જુદા જેવો જુગારનાં દ્રવ્ય પક્ષ લાક્ષણિક રીતે જુદો બધા જ; તેમજ જુદાપક્ષનું એ મર્યાદા (Price) છે. અર્થો તે મર્યાદા (Price) વૃક્ષમમાં બધા. અંતરે ટિકિટનો અર્થભાવ દ્વારા જ બધો.

જેમ અર્થભાવ વૃક્ષમ પર જુદો બધા, તેમ દ્રશ્ય અર્થાંક માત્ર છે અંતરો અવાજપક્ષનો ભાવ તે પક્ષ વૃક્ષમ પર જુદો બધા. અર્થના અર્થે મમતા બંને અમુદ્રો બારોબાર પોતાનાં અવાજસ્વરૂપ જ છે માટે બંનો અવાજ રાખવો દ્રશ્ય બધો.

જેમ જેમ અર્થના અર્થે મમતાવાળા ટિકિટો ના વિશિષ્ટતાઓ રહ્યું છે. અર્થે તેના ભેદ હોવાથી છે અર્થે તે ભેદ દૂર થયો બધો, તેમ અંતર અર્થે પ્રવાસ અવાજમાં અમા અવાજમાં અર્થે જ રહ્યું છે અર્થે તેના જે અર્થભેદ હોવાથી છે તે અભેદ્ય. આવા પ્રકારનાં વિભાગને ગણનાર પુરુષની બુદ્ધિમાં અર્થના બધા મમતાનાં અવાજનો કુલ થયો અનેક ક્રમોનાં કરોળ અમુકનો જે દ્રશ્ય થાય તેને ટિકિટનો અંતરાય કહે છે.

અવાજો અંતરાય પણ અનેકનો અંકલેખનાં ગુંચવાડાનો જે દ્રશ્ય થાય છે તે રંગદ્રવ્યો કુંડાલ છે.

જે કાંઈ અમા કલ્પનામુક્ત પ્રકૃતિજગત છે તે અનંતનું જેવાં ઉપાદાનમુક્ત જીવંત જ છે અનેક ભાવનાથી પ્રેરણાનાં પૃથિવીભાગને દૂર કરવો અને જ જીવંતાર્પિત છે.

Lakeer

Date:-

વિદ્યાર્થીમાં જ્ઞાનાર્જનની તીવ્ર ઇચ્છા જાગે એ માટે જે સામગ્રી જરૂરી છે. વિદ્યાર્થી સામે જે જોવે એવી અનુભવરૂપ પરિસ્થિતિ જરૂરી છે માટે જગત એને પરિસ્થિતિ રૂપે જરૂરી છે એમાં કશો સંદેહ નથી.

વિદ્યાર્થી પડ્યા કું છું, જગત પડ્યા કું છું, ઇન્દ્રિયો જ્ઞાનેન્દ્રિય પડ્યા કું છું, કર્મ પડ્યા કું છું, કાળ પડ્યા કું છું, નિયતિ રૂપ પડ્યા કું છું, જ્ઞાનરૂપ પડ્યા કું છું અને જ્ઞાનરૂપને જાણીને કુશળતું જગત પડ્યા કું જ છું એમ મારામાં જ મળ્યો, મારું જ ભરણ કરો, મારું જ ઉજ્જવળ કરો અને મને જ પ્રકાશિત કરો. અધિકાર જે અનુસરી મારા જ્ઞાનકાર રૂપમાં જ્યાંથી નિયતિ રૂપમાં વિદ્યા રૂપમાં મારામાં જ ચાલ્યા કરે છે, એવું કે જે તમારો જ્ઞાનાત્મા જ છું, એને પામો.

અર્જુન બોલ્યો: કું કેવળાદ્વૈત! જ્ઞાનકાર અને નિયતિકાર રૂપે જે તમારો જે રૂપ છે એમાં કું ક્યારે ક્યા રૂપમાં જ્ઞાનરૂપ કરી રહું કે જેથી મને નિર્વિઘ્ન પ્રાપ્ત થાય?

શ્રીકૃષ્ણ બોલ્યા: જ્ઞાનકાર અને નિયતિકાર રૂપેરૂપે મારા જે રૂપમાં છે. એમાંના કુળ, બળ, જ્ઞાન અધિષ્ઠાનમાંથી રૂપ, રૂપ, ગંધ જે જાણવું જે રૂપ છે એને જ્ઞાનકાર જાણજે. અધિષ્ઠાન બધા જ્ઞાનના રહિત અને રૂપ અને નિયતિ જે મારું રૂપમાં છે એને નિયતિકાર રૂપમાંથી જે જે રૂપમાં, જ્ઞાનના બધા પ્રકારમાં ઇત્યાદિ અધિષ્ઠાન કહેવાયા છે.

જ્યાં સુધી તમે જગતને તોડે જ્ઞાનમાંને જાણો ત્યાં સુધી ત્યાં સુધી જ્ઞાનકારમાંના જ્ઞાનકાર રૂપમાંનું પૂજન કર્યા કરો. પછી વિશ્વમૂર્તિ એ ક્રમના જ્ઞાન થશે, ત્યારે મારું અધિષ્ઠાન બધા જ્ઞાનના રહિત જે નિયતિકાર રૂપ છે એ તમારા જોવામાં આવશે. કે જે જાણવાથી ફરીવાર જેનો જોવા પડવાનો નથી.

કું અર્જુન! જે તમારું વિશ્વ રૂપ છે એમ તમે માનવા કું, તો મારા પારમાર્થિક રૂપમાંને જ્ઞાને તમારા જ્ઞાનમાં જે જોડાયેલ રૂપ જ્ઞાનમાંનું રૂપ તમે જ નિયતિ રાખો. વિદ્યાર્થી કું છું અને જગત કું છું' ઇત્યાદિ જે તમને વિભૂતિઓને ઉપદેશ કર્યો તેને વિભૂતિઓનાં અધિષ્ઠાન રૂપ પોતાનાં તત્ત્વને જાણવા માટે જ છે.

કું જાણું છું તમે આત્મરૂપે પ્રાપ્ત થયા છો, રૂપમાં રોપાઈ ગયા છો અને સંકલ્પોના રહિત થયા છો.

Date:-

બો કુદે રૂપ્રદા તથા રૂપાપંડ રૂપાત્મસ્વરૂપ રહેજે. તમે નિઃસંગ। પુરુષરૂપ ઉપાસના જેવાદ્વારા તમે રૂપર્દા રૂપમદર્શિપ્રદાતા દ્વારા રૂપાત્માને રૂપર્દ પદાર્થોમાં ભિન્ન રહેલો (રૂપનુસ્યૂત) જુઓ અને રૂપર્દ પદાર્થોને રૂપાત્મામાં રૂપધ્યસ્ત જુઓ. જે પુરુષ રૂપર્દ પદાર્થોમાં રહેલા રૂપાત્માને, જેવડાળના દરેક ભાગમાં રહેલા સત્ત્વને જુએ છે, તે પુરુષ રૂપમાધિમાં રૂપર્દવસ્તુઓ કુરૂપ રૂપરૂપે ભાસતી નથી કુરૂપ, તો પણ ફરીવાર જોવાનો કહ્યો.

(૪) રૂપર્દ રૂપદેવે રૂપધિષ્ઠાનરૂપ એવું જુદું તારવી રૂપેવું રૂપેક રૂપેદેવે કે રૂપાત્મા. તથા પંરૂપમૂતોમાંનો તેનો રૂપમાદાન રહેલું, પરમાનંદ સૌન્દર્યરૂપ જ પદાર્થ જણાવે છે. જે રૂપાત્મા જેમાં પડ્યા રૂપનુભવમાં રૂપાવે તે પુરુષને રૂપાત્માનો રૂપનુભવ સાક્ષાત્કાર જ પરમાનંદ સૌન્દર્યરૂપ કેવળ, રૂપેકમાત્ર (કેવલ્ય) પ્રાપ્ત થાય છે. જેનોક્ત્યાં ઇન્દ્રિયોને પકડવા રૂપમાણસો રૂપંદરમાં જે પકડવા રૂપનુભવમાં રૂપાવે છે તે રૂપાત્મા કું છું' રૂપેવો ઇન્દ્રિયાર્થ છે.

(૫) રૂપંકડો મોતીરૂપેનાં રૂપમુકમાં રૂપેક જ તાંતણો પરોવાયેલ રહે છે તેમ બધાંએ દેકમાં રૂપેક જ રૂપાત્મા પરોવાયેલ રહેલો છે કે જે રૂપાત્મા મુકે બોકોમાં જોવામાં રૂપાવતો નથી. પૃકમાંના દરેક જુદાજુદા રૂપદર્શક પદાર્થોનાં રૂપમુકમાં જે રૂપત્તા રૂપમાણ રહેલું છે તે જ રૂપજ્ઞાત્મા રૂપાત્મા છે રૂપેવો પૃકમદેવતાનો રૂપેવો ઇન્દ્રિયાર્થ કહેલો છે. રૂપંકલ્પદ્રુમે બધાંક રહેલું રૂપાકારવાદનું પૃકમ રૂપંકાર તથા જગતનો પૃમ કમથી દેખાય છે. રૂપર્જુન! રૂપમે જગતનું કુપ છે તે રૂપાત્મા જ છે માટે તેમાં રૂપું કુદાયલ? કોણ કુદાયલ? કોણ કુણે? રૂપમે રૂપુખ-રૂપદુખ તથા જગત રૂપંબંધરૂપ દુઃખોના રૂપાત્મા નું રૂપું કિંમત?

પૃંસ્થિતિમાં પણ રૂપરૂપાળ પેઠે રૂપમત્તા તથા રૂપાકારપણા રૂપ રહેલું પૃંસ્થિતિપ્રજ્ઞ જેવા જુદાજુદા પદાર્થો બાજુ પાછળ પડ્યા બાજુ લડે પાછળથી રૂપાત્માને જે પુરુષ જાણે, તેને જ વિવેકી રૂપમજવો.

'જે સૌન્દર્યરૂપ છે તે કું છું રૂપને જે જડ છે તે કું નથી' રૂપેમ જે કહું છું તેવો જડ બાજુ તથા સૌન્દર્યબાજુ વિવેક જે માટે કહું છું લક્ષ્યમાં લો જે જોઈએ છે તે રૂપાત્મા કું જ છું રૂપેમ રૂપમજો.

Date:-

(૪) જે પુરુષ આત્માને અને પદાર્થોમાં અત્યંતભેદ જુએ, અને પદાર્થો
અને આત્મામાં અત્યંતભેદ જુએ અને આત્માને અકર્તા જુએ, તે
પુરુષને જ દેખતો કહીએ.

માટે હે અર્જુન! સઘળા પદાર્થો, પ્રાણીઓ અને
પરપુરુષ સઘળા એક જ છે એમ સમજો. જુદાપણું તેરાપણું
બધા જે કાંઈ દેખે તે પુરુષ જ છે. માટે જીવ-મરણાદિ ભાવ-
-વિકારો જોને પાછા, કહ્યા પાછા અને જોનારપણા કહ્યા રહ્યું!
માટે તમે આ માટે દુઃખ શાનું કરો છો? આ પ્રમાણે નિર્ણય
(૫) પુરુષાર્થરૂપ જ્ઞાન કરી અને અંદર પૂરા નિશ્ચયથી
તેનો અનુભવ કરે એટલે બ્રહ્મવિદ્યા આમાંથી
જાતપુરુષ જોડે આ જગતમાં વિચરે છે. અંતે દિવ્ય દેહને
એ અવિદ્યારૂપ પટને પાછા પાડે છે.

S 54. સુખ-દુઃખાદિનું કારણ અને સ્વાત્મોપદેશ:

શ્રીકૃષ્ણ બોલ્યા: હે અર્જુન! 'વિષયો જ સુખ-
-દુઃખરૂપ છે' એવી ભ્રાંતિને છોડ દે; કેમકે કાર, અવસ્થા
ભેદ વગર જે એક પદાર્થ ઉજાગરામાં સુખરૂપ છે તે ઊંઘવામાં
દુઃખરૂપ લાગે છે. આવા વિષયો સુખ-દુઃખરૂપ બધી
એમ વિષદ્ થાય છે. વિષયો સુખ-દુઃખરૂપ બધા પણ
જ્યારે-જ્યારે છે અને તેવા લાગતા છે. માટે
પ્રિય વિષયો પાછા મળ્યા કહેવાય અને અપ્રિય વિષયો
પૂરા મળ્યા એવું ગણાય. આવા સુખ-દુઃખ એ
એકલેટા પુરુષાભિમાન અજ્ઞાનવાળા આત્માના ભિન્ન નથી
માટે દુઃખ પણ કહ્યા રહ્યું? અને સુખ પણ કહ્યા રહ્યું?

દુઃખના દેહ-પુત્ર આદિ મરી જાય તો
'હું પૂરો છું' એવી ભ્રાંતિથી, અભિમાનને મટો સુખ
થાય છે અને વિયોગ થાય ત્યારે 'હું રહ્યો હું' એવી
ભ્રાંતિના અભિમાનને ભારે દુઃખ થાય છે. પણ વાસ્તવિક
જોતે વિચાર જુઓ તો આત્મા, જે આદિ તથા અંતથી
રહિત, અવિકારી ને પણ રહિત છે; તેનો પૂર્ણ પણું તથા
રહ્યું રહ્યું કંઈ જ કેમ?

(૬) જેને વિષયોના તથા ઇન્દ્રિયોના આવા
પણાથી ભ્રાંતિ દૂર થઈ તે જ દેહ, વિષયાદિ
અને સુખ-દુઃખમાં સમાન દૃષ્ટિવાળો થઈને જીવન્મુક્ત
થાય છે. 'આત્મા સર્વરૂપ છે' એમ સમજ માં આવે તો

Date:- 22.7.25

દુઃખ રમાદિ બોધે પડ્યા રમાત્મારૂપ કુંવાળે ત્યારે પૂર્ણકુળ ત્યજી જાય જાણી. 'દુઃખ રમાદિ બોધે મિથ્યા જ છે રમે રમજાતાં પડ્યા માટે ત્યાગ રમે થાય છે કે મિથ્યામૂલ પદાર્થો રમુળ કરી રાકાય છે. રમાત્મા જ સર્વરૂપે દેખાય છે.

રમાત્મા રત્ન પદાર્થ છે. બોધ બંને રમજાતા નથી. રોકવા માટે સુખ-દુઃખ રમાદિ દૈવ જાણી. જે કાંઈ છે તે ઈશ્વર પરમાત્મા જ છે. કે અર્જુન! તમે જગતના સત્ત પડ્યાની બુદ્ધિને તથા રમાત્મા રમજાતા પડ્યા ની બુદ્ધિને છોડી દઈ ને, સત્તા તથા રમજાતા રાંબંધવાળી બુદ્ધિરૂપ મન ને બુદ્ધિ બંગ છોડી દઈને, રમાત્મામાં જ દૃઢ નિશ્ચય રાખો.

રમાત્મારૂપ રોકાત રમાત્મા છતાં પડ્યા, અને રારો જી રમંદ રહેતો છતાં પણ સુખોના રાગ વગોથી તેમ દુઃખો ના ત્યાગ પાળવો નથી. દેખાવું પાળવા સિવાય રમાદિ બધું પદાર્થ જે દુઃખને પાત્ર છે. રામ સિવાય રમાદિ પદાર્થો ભાગે કે નષ્ટ પણ થઈ જાય તોપણ તેમાં રમાત્મા નું કરું ભાગે કે નથી થયો એમ નથી. દેખું રમાદિ જે પદાર્થોનો રમુદાય કે જે દુઃખ બોગવે બોગવાવનાર મળવામાં રમાય છે, તે પડ્યા રમજાતા ને ખરેખર કેવળ મિથ્યારૂપ જ્ઞાન જ છે, રોમ રમજો.

(4) ✓ રમાત્મા જ પુરુષોત્તમ જ છે માટે તે નષ્ટ થતું નથી અને કેવળ પડ્યા થતું નથી રોમ રમજાતું રોજ રાયું છે અને રોજ પરમાત્મા છે. બુદ્ધિ ની કોઈ જગાએથી રમાત્મા પાછું ખેંચાઈ જઈ શકે છે. જેમ જળ ની રોકરી પડે છે, રૂકે છે, તેમ જગત રહે છે. માટે તમે તો નિશ્ચયે બુદ્ધિ જ છો. જે કાંઈ ઉગવું, ઉછરવું, ઉજવું, ઉપડવું, ઉડવું જેવું રહે છે તે બુદ્ધિનો વિવર્ત જ છે, માટે તેમાં માર્ય-રમભાવ ની કલ્પના જ કરવી રહેવા નથી. તમે માન, મદ રોક, મત્સર્યે વૃત્તિઓ તથા સુખ-દુઃખ ને છોડી દો. રવા રમાત્મા કેવળ મિથ્યા જ છે. તમે રમાત્મા ક્ષેત્ર ના રંબંધવાળો રોક રમે રમત્વ ધારણ કરો.

રવા જે મારવાનો, પકડવાનો બાકી રહે છે તે પડ્યા રવપુરતા બુદ્ધિ છે. રમે તેમનો તમારા કારણે કાઢ થશે તે પડ્યા રવપુરતા બુદ્ધિ જ થશે. માટે સુદ્દા બુદ્ધિને સુદ્દારૂપ રમાત્મામાં જ કરો.

Lakeer

કે અર્જુન! સુખ માં સુખ બુદ્ધિ, દુઃખ માં

Date:-

(૪) દુઃખબુદ્ધિ, પાપ માં પાપબુદ્ધિ, કુળ માં કુળબુદ્ધિ, વિશ્વ માં વિશ્વબુદ્ધિ, તથા પરાજય માં પરાજયબુદ્ધિ ના રૂપમાં અર્જુન માં જુગુપ્સાબુદ્ધિ રાખવા કરતાં યુદ્ધ જુગુપ્સા જ થાય. તમે જુગુપ્સા મહાપાપ છો, માટે પાપારંભ માં જુગુપ્સા તરત જ જાગે છે. તમે કૌરવ-પાપ માં સ્વભાવ બુદ્ધિવાદ્વારા પ્રકટે કે કુળ માં સ્વાર્થભાવના કરવાનું કહેવા કરતાં સંઘર્ષ માં સ્વાર્થ પડેલું યુદ્ધ જુગુપ્સા કાર્ય કરો.

(૫) હે અર્જુન! તમે જે કરો છો, બોલો છો, જોયું છે, જે સાંભળો છો, અને કુટે પહેલાં કરશો તો પ્રકટ પાપમાં છે, એવા કહે આવના રાખવા સ્થિર થાય. જે માણસ ચિત્તમાં જે વસ્તુ નું ધ્યાન કરે તે માણસ તે વસ્તુને પ્રાપ્ત કરે છે, માટે તમે પ્રજ્ઞાબુદ્ધિને પામવા માટે ચિત્તમાં સ્વર્ગ-બુદ્ધિ ધારણ કરો. બુદ્ધિયોગ પોતાના પ્રકારના કામનાઓને રોકવા કરનાર પરમ પુરુષાર્થ મેળવવા વિવેકદ્વારા પ્રાપ્ત થયેલાં કર્મોને બુદ્ધિ ના આધારે રાગદ્વેષ વિનાનો જે કરે છે. જે પુરુષ કર્મમાં બુદ્ધિયોગ રાખે અને બુદ્ધિયોગ સ્થિતિ ને જે કરવા યોગ્ય પ્રયત્ન કર્મ કરે તે પુરુષને બુદ્ધિમાન અને સંપૂર્ણ કર્મ કરનારો કહેવાય છે.

હે અર્જુન! તમે પાપ યોગને પ્રાપ્ત થઈને કર્મ કરો નહીં, તેમ પ્રાપ્ત થયેલાં કર્મો ના ફળમાં પણ આસક્તિ રાખો નહીં; માટે ફળના સિદ્ધિમાં તથા ફળના કુળમાં સ્વપ્ન આવના રાખને પ્રાપ્ત થયેલાં કર્મો કરો. તમે કર્મોમાં જે આસક્તિ છોડી દેશો અંતરે કર્મરહિત થશો. જે આસક્તિ છે તે જ કર્તાપણું કહેવાય છે. પરમતત્ત્વને જોડાનારા પુરુષો પ્રાપ્ત કરે આસક્તિરહિત રહેનારો મહાત્મા સ્વયં કર્મ કરે તો પણ તેને કશું કર્તાપણું પ્રાપ્ત થતું નથી. કર્મ પાછળનો ભાવ મટે જ્યારે બ્રહ્મપ્રાપ્તિનો ભાવ દૃઢ થાય છે; અને તેના અંકુર પ્રાપ્ત થાય છે. સંપૂર્ણ અંકુરોથી બ્રાહ્મીસ્થિતિ પ્રાપ્ત થાય છે અને બ્રાહ્મીસ્થિતિના કર્મ વિદેહમુક્તિપર્યંત થાય છે. હે અર્જુન! તમે મોહબુદ્ધિને વિવેકદ્વારા છોડી દઈ, પરમાત્મા ના અંધે અંકુર પ્રાપ્ત થાય, પછી કરવાનું કે ન કરવાનું કર્મ કરશો તો પણ કર્તા થશો જ નહીં. જે પુરુષ નાં અંદરનાં કર્મો કામનાઓમાં સંકલ્પો

Lakeer

ના રહિત કરીને જ્ઞાનરૂપ અગ્નિથી બળી ગયેલાં કર્મોવાળા

Date:- 24.7.25

પુરુષ તે જ દિવ્યજ્ઞાન વડે બોધિત કરે છે.

જે પુરુષ રસ, રુચિ, પ્રિયતા, રતિ, રાગ, દ્વેષ અને અહંકાર વિનાનો રહે, તે પુરુષ કોઈ કર્મો કરવા કે ન કરવા માટે બંધાતો નથી. હે અર્જુન! એવો પુરુષ સુખ-દુઃખ અને કર્તાપણાના દોષથી રહિત થાય છે. આવા બોધજ્ઞાની સિદ્ધપુરુષ પણ રહિત થાય છે, દૂર થાય છે, અદૃશ્ય થઈ જાય છે, બધાની વચ્ચે રહે છે, બધાની વચ્ચે હોવા છતાં પણ પદાર્થોના સંગથી પર રહે છે.

જે આજ્ઞાચક્ર કેન્દ્રિત થયેલ કર્મો કરવાથી અટકવાને બદલે વિષયોનું સેવન કર્યા કરે, તે મૂઢ આજ્ઞાચક્ર ભેગો કહે-વાય છે. જે આજ્ઞાચક્ર બહાર કેન્દ્રિત થયેલ વિષયમાં રાગને કર્મેન્દ્રિયોના કર્મો કરે છે, તે વ્યભિચારી બગલો આજ્ઞાચક્ર જેવું કહેવાય છે. મિથ્યાબુદ્ધિવાળા દૂર રહેલાં અનેક વિષયો જે પુરુષના ચિત્તમાં પ્રવેશ કરે છે અને ચિત્તમાં જે વિષય પ્રવેશતો હોય, તે પુરુષ બોધિત થાય છે.

5.55 ભગવદ્ વિભૂતિઓ :-

અર્જુનના બોલ્યા : હે અર્જુન! બોલતો બધાય પદાર્થ કરતાં અને બધા અંગો કરતાં પ્રાણતત્વ પ્રધાનપણ કરતો બોલે, પ્રેમનું ઘાણમાં અને ઇંદ્રિયમાં જેવું સમાણ બધાયને રહેવું અને જે કોઈ પાસે થાય તેને અનુસરવું. દેહ કે જે ચેતનમાં છે અને જેમાં અનેક વિકારોનાશતો છે, એમાં ચેતના-પદાર્થના બાદબાકી કરતાં ચેતનમાં કે જે ચેતના છે અને જેમાં અનેક વિકારોથી રહિત છે, એમાં જ ચેતનાપદાર્થની બાદબાકી રાખો. હે અર્જુન! દેહ તો બાજુ રહ્યા પણ બોધના કોઈ બાજુ પામવું બધી. ચેતનમાં ચિત્ત સ્થિર કોલાને તોડે બાજુ પામે અનેતો જ બધી. ચેતનમાં તો દેહ અનેક પ્રકારના સંબંધ થાય છે તેનું કારણ વિકાર છે અનેકે જે ચેતનાને વિકાર પર જઈ પદાર્થને જોવામાં આવે, તો ચેતના જેમાં અનેક વિકારોથી રહિત છે અને વિશ્વાસ થાય છે. આવા બોધ પામ્યો પુરુષ દુઃખદા અનેક કર્મો કરવા કોઈ બોધના તે કરવું કરવો બધી. જે અભિજ્ઞ છે તે જ કર્તાપણું ત્યજી શકાય છે. જે મનમાં મૂર્ખતા કોઈ તો અજ્ઞાની જે પણ અને કર્તાપણું પ્રાપ્ત થાય છે, માટે મૂર્ખતા તો જ છોડવા કહી.

ચેતનમાં બાજુબંધ બધી, અનેક-અનંત થી રહિત છે અને કઈ પણ જગ્યા જડી અવો બધી. ચેતનમાં

Date:-

~~અહ~~ ભાઈ થાય છે એવો કુંભકર્ણ દુર્યોધન આપણે રાખવો નથી.

અર્જુન બોલ્યા: કૃષ્ણ ગોવિંદ! દેવકીએ યશોદા માતાએ મુજ પોકનો પડ્યા દેવકીએ નંદબાબા પાસે યશોદાએ આપ્યો એવો નથી તેવો કશો ફરક નથી!

શ્રીકૃષ્ણ બોલ્યા: કે અર્જુન! તમે દાસે છો એમ જ છે. કિંતુ કોઈ બાબતનું જ્ઞાન. જે કોઈ છે તે પરિણામ યશોદા જ છે માટે તેનું શું કોણ એને કહ્યા બાદ પામે? એ બરાબર' એવો એ બાબત વિષય બરાબર કોઈ પડ્યા બરાબર થયું કે મારું આપ તો જોવામાં યશોદાનું નથી. જેમ પાંડવોનો પુત્ર બરાબર થયો પડ્યા નથી કે મારો પડ્યા નથી એમ દેવકી માં કોઈ બરાબર થયું નથી કે મારું પણ નથી. જે પદાર્થ યશોદા છે તેનું કોઈ સંબંધનું જ નથી.

આત્મામાં કે જેના એ બાબતનું જ્ઞાન છે તે પરિણામ છે એમ સમજે. પરિણામ યશોદાનો વિષય કરવો કોઈ પડ્યા યશોદા નથી. યશોદા કે જે નિત્ય છે, એને પરિણામ તથા પરિણામ છે તેનાં બાબા દેવી. નામ-રૂપ પરિવર્તનશીલ છે. માટે બંદૂકોનો ઘુસ્સામાં બાબા થવાથી કશો યશોદા નથી માટે તમે ઘુસ્સા કરો.

અર્જુન બોલ્યા: કે મહારાજ! ત્યારે માણસોને 'કે મરી જાઉં છું' એવો પોતાનો બાબા થાય છે? એમાં કોઈ અને કઈ પડ્યા બાબા પોતાનો થાય છે?

શ્રીકૃષ્ણ બોલ્યા: એમાં કંઈ પૂર્વનો, જન્મ, બોલવાનું એને બોલાવ્યા તથા તેમનો બનાવોમાં પણ બનાવેલો છે. તેમાં મન, બુદ્ધિ વગેરે ગોઠવાયા છે. તેના કારણે કંઈ તે બાબતે પરમાત્માને જવાબ્યું છે એમાં તે જવાબ્યું છે ત્યાં જન્મનો, મરણનો તથા સુખ-દુઃખની ભાંતિનું નિમિત્ત છે. જેમ કોમેરા બાહરનું ખેંચાય છે એમ તે જવાબમાં પણ ખેંચાય છે. કારણે તારે બાબતે બાબતે કંઈ માંથી બાબતનો તારો રહે છે. જેમ બાહ્ય પુષ્પ બાબતમાં પણ ગંધનો આપે બાહર જાય છે, એમ તે બાબત બાબત માંથી બોલ્યા, રહ્યું લાગ્યા, રચના બાબતે ઘાડબાબતે આપે બાહર જાય છે. બાબત તો કે લાગ્યા બાબતે તે જ કંઈ છે. બાબત કશા ગોઠવણથી કંઈ બાબતે નથી. બાબતોમાં કોઈ

Date:-

બદલ, ત્યારે જ પોતે જ પરમપદરૂપ થાય છે. જીવિતેચ્છા ભાર તે દરબારે, વાસનાવાળો જીવ સંસારમાં ત્યાંથી ફરી પોતાનું, જેમ ઇચ્છે તેવા પુરુષ સ્વરૂપમાં ભળે છે, તેમ સ્વજોક્ત યોનિઓમાં ભટકાડે છે. જેમ પાણી પુષ્પ માંથી ગંધને સ્વયં લઈને જાય છે તેમ વાસનારૂપોને લઈ પોતે જીવ શરીરમાંથી સ્થળનું શરીરથી ગુણો કરવા ના શરીરમાંને સ્વયં લઈ જાય છે. કેવળજ્ઞાની જેમ પાણી શોષાઈ જવા છતાં પુષ્પ કાયમ રહે તેમ જીવ નાશ્યા પછી દેહનાં સ્થળનાં સ્વજનો ગાતા રહ્યા છે. બીજા વાસનાનો દેહ કેવળ બીજમાં રહી જાય છે. એટલા માટે તે દેહ જીવ વાસનાને સ્વને મરણ પામેલો કહેવાય છે.

(૪) પરમપદ શરીરવાળો જીવ, જે જે દેહ, દેશ, કાળ કે ભોગ્ય વસ્તુ સાથે સ્વરૂપોમાં સ્વરૂપ તે તરફ દૃષ્ટિ વાસનાવાળો થયો છે તે તે વિશેષ સ્વરૂપ ને વાસનાનાં સ્વરૂપને તરફ દોરે છે. જીવને આ દેહ મિથ્યા કહ્યાં જ જોવામાં આવે છે. માટે આ દેહ જે બાજુ ચાલ્યો તમે પોતાનો બાજુ ચાલે એમ માનો જ નહીં. જેમ ચુંબકવાળો પુરુષ કરતા ઉપર દૃષ્ટિ કરવો નથી તેમ તમે પણ દેહાદિક ના ઉપર દૃષ્ટિ કરો જ નહીં. જીવ જેમ વાસના ના જુદા જુદા સ્વરૂપોને દોરે છે, તેમ જ વાસનાના લેખોનાં વિનાશો ને પણ દોરે છે. બહુમાત્રે સૃષ્ટિનાં સ્વારંભથી માંડીને વાસનારૂપ ના જ ગાત્ર ત્યા દોરાવવાને સ્વરૂપો કલ્પેલાં છે. પણ કુંભારની પેઠે માત્ર વાસનાને જ કશું રહ્યું નથી.

જેમ સ્વજે પ્રાપ્તિ કરવાના પડિલાંબા સ્વરૂપો પાસનારૂપ પામે, તેમ ક્રમણા કરવામાં સ્વરૂપો શુભ પુરુષાર્થ ના પૂર્વના સ્વશુભ વાસનારૂપોનો સંપૂર્ણ નાશ થાય છે. જે પૂર્વજન્મ પ્રારબ્ધ માં પૂરતા પુરુષાર્થ કોણ, તો તે પ્રારબ્ધ પાછલા જન્મના પૂર્વજન્મ ને કારણ દેવો નથી. અને જે પાછલા જન્મ માં પૂરતા પુરુષાર્થ કોણ, તો તે પ્રારબ્ધ પૂર્વના પ્રારબ્ધ ને કારણ દેવો નથી. એટલા માટે બુદ્ધિમાને સ્વ વિચારના કોણ કોણ સ્વરૂપ પ્રારબ્ધ જો પ્રબળ લાગે કોણ, તો પણ શાસ્ત્રને સ્વનુસરવા પ્રારબ્ધ ને દોડવું નહીં. સ્વજાતિ કારણનાં માંડી ના દોરાયેલા બુદ્ધિવાળો જીવ ઘણા ઘણા કારણની વાસના ના સ્વભાવ ને તાબે જ થોડું

Date:-

ભાઈ, રવર્ગ રમને રનુષિરમો વગેરેમે દેખ્યા કરે છે.

અર્જુન બોલ્યા: હે ઋષિકેશ! રમા જાવ કે જાયબા રિયાંત્રમાં ધારણકર્તા છે તેને બદલે, રવર્ગ, રમને રનુષિ વગેરેના દેખાવોરૂપ ભ્રમો પાછળ શું કારણ?

શ્રીકૃષ્ણ બોલ્યા: વાસ્તવિક જેના રવરૂપને રમને ચિત્તોકાર ના રંગવાસ્તે ઢાંકે પ્રોઢ થયેલા વાસના જ રંસારરૂપ બ્રાંતિને દેખાડે છે. રમેટલા માટે તત્ત્વસ્વરૂપમાં રવકલ્પિતરૂપ વાસનાને નિર્મૂળ કરવા રમેજ પરમ ઉદ્યોગ નો ઉપાય છે.

અર્જુન બોલ્યા: હે દેવાધિદેવ! રમે વાસના રમાપ્ત કેવીરીત છે? રમને રા રીતે કાઢ પામે?

શ્રીકૃષ્ણ બોલ્યા: રમરામાં પ્રબોધેલા વાસના પોતે મિથ્યા કુંડાં કરાં રમાત્મામાં ભાળવા કરે છે, તે માટે રમાત્મરવરૂપ પદાર્થના રમાધે જ તે દૂર થાય છે. જમે રમાત્મા નો વિચાર કર્યો છે રમને રત્ય વસ્તુમે જાગ્રત થયેલા છે, માટે રમા કું છે રમને રમા જગમાં બોકો છે' ઇત્યાદિ પ્રકારના વાસનાનો ત્યાગ કરે.

અર્જુન બોલ્યા:- વિચારવાર વાસનામય જે રમને તે રારીર માં જે પ્રતિબિંબ દેખે તે જાવ છે, માટે વાસના નો કારણ થાય તો જાવનો કારણ જે પદાર્થ; કેમકે જે પદાર્થ જેના સત્તાવાન થયા હોય તેનો ત્યારા રમાવાન તે પદાર્થ જાવ જ કહેવાય, રને રત્યાભાસિક છે, રમા જીવે પ્રમાણે વાસનાનો ત્યાગ કર્યો, જાવનો કારણ કહેવાય તો પછી પરમરમાનંદ રવાં પ્રગટ થાય રમને મિથ્યા ભ્રમ દેવા જેવી મોક્ષ પણ કોને થાય?

શ્રીકૃષ્ણ બોલ્યા: જે રમાત્મરવરૂપ છે, તે પોતે જ રંકલ્પોના ત્યાગના પ્રયાસ માંડવાય છે રમને પછી વાસનામય ચિંતારૂપ જો રમાકાર થઈ તે રમાત્મા જાવ થાય છે રમ રમજો. જાવ જે કેવળ પ્રતિબિંબ માત્ર જે કુંડાં રમને વળી તે બિંબના રવરૂપ કુંડાં તો તમારે કહેવો કે રમ રમાધે. વાસ્તવિક રીતે બનાંને રમાધાનકારી રહેવાનું, રંકલ્પોના રંકટ રમને રંકલ્પોના જે રમાત્મત્વ છે તે જ પોતાના રવરૂપના કેવળ જાણપણાએ

(૪) પામવું કંઈ જરૂરનું છે. એ રમાત્મત્વ. પોતાનું વાસ્તવિક

Date:- 25.7.25

રઘુપતના બોલવાના પ્રભાવને લીધે લક્ષ્મણજીના મુખ પર ક્રોધ જોઈને શ્રીરામ સમજે છે કે લક્ષ્મણજીનો જે સમૂહ પર ઘણો છે તે જ રામ ઉપર રહેલા મુદ્રા બલ્યુક્ત ફેંકાયેલ છે. અને તે બલ્યુક્ત લક્ષ્મણના રક્ષણમાટે રાક્ષસ રૂપમાં છે. માટે તમારે કોને મુક્તિ આપવી છે?' એવો ઉત્તર કરતો ઉદ્ગાર થયો. હે રઘુકુળ! આપે બોલવામાં રહેલા અજ્ઞાનમાત્રનું અવલોકન કરો. જે પુરુષ લક્ષ્મણરૂપ ભાવના હૃદયમાં ધારણ કરેલ છે તેને મુક્ત કરેલ છે.

જે પુરુષો લક્ષ્મણજીના રક્ષિત પણાને જુએ છે, તે સર્વ પ્રકારના દોષોને બાળવા જેવા અને ભક્ષ કરવા જેવા પાંચ પ્રકારના રક્ષકો પણ તેઓ પોતાના વિકારોનો જ છે. અવિદ્યાના કારણોના અને જેને વૈરાગ્યનો પરિચય નથી પરંતુ એવા પુરુષને ઈન્દ્રિયોરૂપી ચોરો જેમ રાત્રિમાં મોટા પોકાર કરે, અર્થાત્ જેમ કોઈ મુક્ત વસ્તુ ચોરાઈ જાય છે, તે જ પુરુષ આ શરીરમાં જે વૈરાગ્યનો અભિલાષ કરે તત્પરતા કરવી, એટલે તે સમૂહ લક્ષ્મણરૂપ વિકાર દ્વારા મુક્ત થાય છે. એટલા માટે લક્ષ્મણ જે વિકાર છે અને લક્ષ્મણનો જે ક્રોધ એ જ મોક્ષ છે.

S.56 બલ્યુક્ત અને રામરૂપ ઉત્તર:-

ત્યારપછી બોલ્યા: હે રઘુનાથ! જો આપ લક્ષ્મણનો ત્યાગ કરશો તો આપે બલ્યુક્ત બાણ અંતઃકરણમાં ગ્રહણ થશે. જડ-ચેતન રહિત અને રાક્ષસ જેવા અંતઃકરણવાળાં રહીને જે પોતાના ગમતા અને ના ગમતાં રહેલાનો તે દૂર કરી રાગનો ત્યાગ કરે. આ મુદ્દારૂપ વિચારણા કાર્યને અને બન્ને પક્ષ ત્યાગ-ગ્રહણ થવાથી ગ્રહણ જે સ્વીકાર પડે, તો રાગનો ત્યાગ કર તે કાર્ય કરે. કર્મ કરવાથી આપણા બધાંયે તે કરવા કૃતિ વિચારણથી. દેહના ચેષ્ટાનાનો ત્યાગ કરવો, તે બલ્યુક્તપણું નથી; પરંતુ શ્રીરામ જોડેના વિચારણના પ્રકાર પ્રમાણે જે કર્મ કરવું તે જ બલ્યુક્તપણું છે. આ કર્મનો ત્યાગ કરું અને આ કર્મનું ગ્રહણ કરું' એવા રૂપનો જે મોહ તો મનમાં રહેલા કરે છે. એના તો મનના જ વિકાર જ રહે છે. શ્રીરામ જોડેના વિચારના પ્રકાર પડેલા કર્મો જે કરવાં જોઈએ વિચારવાના બલ્યુક્તનો પોતાના સંકલ્પોના રહિત અને સુષુપ્તિ અવસ્થામાં વર્તવા જેવા લક્ષણરૂપ જે

Date:-

કૂદકો કરે છે. ત્રિભંગીમાંથી બહાર નીકળે ત્યારે પગની એડી પૃથ્વીને અડકે નહીં એ રીતે ઊંચી રાખવી. તે પૃથ્વીને જીવનસ્પર્શ સમજવો. ત્રિભંગના ત્રિવિધ પ્રકારો જગતના વૈવિધ્યપૂર્ણ સ્વભાવમાં રહેલાં વિરોધાભાસી બળોનાં સહજ સંતુલનો દ્વારા ત્રિવિધ ગતિઓ ઉદ્ભવે છે. ત્રિભંગ ત્રિવિધ પ્રકારે થાય છે. પ્રથમ ત્રિભંગ ત્રિભાગમાં વહેંચાયેલા ઊર્ધ્વ અવકાશમાં ઊર્ધ્વ ત્રિકોણ રચાય છે. ઊર્ધ્વ ત્રિકોણના ત્રણ ખૂણે ત્રણ ભાગ પાડવામાં આવે

Date:-

મોહરાજા કહે છે કે તે મિથ્યા જગતને પણ સત્યમાં રાચવું બનાવે છે. બધા મનના વિચારોને જ આ જગતરૂપ ભ્રાંતિ ઉત્પન્ન છે. આ જગત ખંડિત અને ક્ષુદ્ર છે એવું જ જણાવા આપણા દોષો અને જગતને લઈ જેવું દુઃખ કલ્પન થયું છે. તત્વને બદલે જણાવા બધાને જ વિપરીત પ્રતિભાસ થાય છે, તે જ આ જગત છે. વિચક્ષણ વિચારવંત સૌભાગ્યમાં રંકઉપમાન બનાવેલું આ જગત છે જ કયાં કે જેની નિવૃત્તિ માટે પ્રયત્ન કરવો પડે?

5.57 પરમાર્થનિષ્ઠતિ નો ઉપાય:-

શ્રીકૃષ્ણ બોલ્યા: હે અર્જુન! આટલું આ મોટું આશ્ચર્ય સમજે, કે પ્રથમ ચિત્ત થાય છે અને પાછળ તન ઉત્પન્ન પામે છે. પ્રથમ મનના જગતનું વિચાર થાય છે અને પાછળ તન જુદાજ ઉત્પન્ન થાય છે. પ્રથમ વિચાર વિના જ ચિત્ત ઉત્પન્ન થતા પછી તન ઉત્પન્ન થવા જોવામાં આવે છે એ ચૂંથેડા ના ઉત્પન્ન જેવા અને પથરા ના તરવા જેવા કેવા વિચિત્ર પ્રકારના માલા છે! ચિત્તમાં ઉઠેલા વિચારો જેવા આ જગ્યા બ્રહ્માંડમાં તમે કે જે પર-બ્રહ્મ આકારરૂપ છો, તેમણે આ મિથ્યા વિકૃતિ ઉત્પન્ન પાડ્યો છે. એ જ કેવું મોટું આશ્ચર્ય છે! જગતને બ્રહ્મ-ઉપાદાનો એ પણ એમ સિદ્ધ થાય છે કે બ્રહ્મને બદલે બ્રહ્મ જ બનાવ્યું છે. બ્રહ્મ જ બ્રહ્મ માં ભાસ થાય છે, બ્રહ્મ જ બ્રહ્મ માં ભોગવાય છે. અને બ્રહ્મ જ બ્રહ્મ માં કેવાયેલું છે.

જેમ અવકાશમાં પૃથિવીતત્વ રહે છે, એમ આ જગત બ્રહ્મ માં રહેલું છે; માટે આકાર - અવિદ્યારૂપ આ ત્રણેમાંથી કોઈને ત્યજે છે ત્યારે બધા દેખાતા પણ તે જગતનો નાશ થતો. જગત પ્રતીત થાય છે તે બ્રહ્મરૂપ સિવાય બીજા પણ બ્રહ્મરૂપ જ છે. બોલ શું બોલાય? કોણ બોલે? અને શાને બોલે? કશું થયું જ નથી. આવા સત્યને જાણે તમારા બધાના આ પણ બ્રહ્મ જ રહ્યા જ એમ સિદ્ધ થાય છે. હે અર્જુન! તમે આવા આશ્ચર્યવંતા જ્ઞાનને આ પવિત્ર ઉપદેશનું સારરૂપે મનન કરો, મનના મોટા મોટા વિકલ્પ ત્યાગ, ઇચ્છાઓ ના રહિત થઈને પરમાનંદ ના સ્વરૂપ માં જ રહો.

Date:-

૬.૫૪ અર્જુનના ફ્રલાપત્તિ :-

નષ્ટો મોહ: સ્મૃતિર્લબ્ધા ત્વત્પ્રસાદન્મયાચ્યુત
સ્થિતોસ્મિ ગતસન્દેહ: કરિષ્યે વચનં તવ ॥ ૧૮.૭૩ ॥

અર્જુન બોલ્યો: હે કૃષ્ણ! આપના કૃપાપ્રસાદથી મોહ દૂર થયો, આત્મજ્ઞાન થયું, મારો સંદેહ દૂર થયો છે, સ્વસ્થ થયો છું, હવે હું આપના કહેવા પ્રમાણે વર્તીશ.

ગ્રન્થકાર બોલ્યા: જે બોધના કૃપાથી આપણે સ્વયં જાણી શકાય છે, તેનો આપણે ત્યાં બોધ થયો ગણાય છે, તેને બોધ કહેવાય છે. આ બોધ ના વાસ્તવિક થયેલા સ્વરૂપમાં પૃથગાત્મરૂપ પ્રકૃતિ-તત્ત્વ કે જે વ્યવહારમાં સર્વરૂપ તથા સર્વવ્યાપક છે અને પરમાર્થમાં સર્વથા રહિત છે, તે તત્ત્વ દૃશ્યોથી રહિત થઈ ગયું છે.

જેમ બોકડા દ્વિપદ પ્રમાણુઓ જોઈ શકતા નથી, તેમ બોકડા કોઈ પણ બોકડી સર્વથા વસ્તુ રૂપે અત્યંત સ્વચ્છ પદને નિર્દિષ્ટસ્વરૂપ વિના જોઈ શકતા નથી. જે પરમ પદમાં અહંકાર અહંપદ આદિ સ્થૂલ પદાર્થોનો પણ ભાવ થઈ ગયો છે, તે પરમપદમાં વિસ્તાર સ્થિત સૂક્ષ્મ વસ્તુ શું કરી શકે એમ છે? જેમ અગ્નિ નાં પર્વત ને પ્રાપ્ત થઈને ક્રિયાની ફળ રૂપોગવાળો થાય તેમ સૂક્ષ્મ કૈવલ્યસ્વરૂપને પામીને અગ્નિ ચિત્ત થઈ ગયો છે. સૂક્ષ્મ જેવો સૂક્ષ્મ અને ભોગરૂપ બોધના ક્રિયાથી વિસ્તાર વાસના કયાં? અને અહંકાર પ્રકૃતિઓમાં સમર્થ થઈ રહેવું અભાવસ્વરૂપ પ્રકૃતિ વાસના કયાં?

જ્યાં સૂક્ષ્મ અને સૂક્ષ્મ અભાવ સ્વરૂપમાં ભળવામાં ના અભાવ હોય, ત્યાં સૂક્ષ્મ અને અહંકારો ના વિકાર પામવારૂપ આ અવિદ્યા રહે છે. પોતાના ઉદર માં રહેલ ગળા જેવા વ્યાપક પરમપદમાં અહંકાર દૃશ્યોનાં દેખાવો બારા પામે છે, અને રહસ્યના જ ઉદય પામે છે. અને પરમાર્થ રૂપ જે પૂર્ણતારૂપ છે, અહંકાર જેવા સંબંધ અભાવોથી રહિત છે અને બાકીનો પણ અભાવ છે, તેને કેમ કરીને અભાવ કહેવાય? હે અર્જુન! તેથી પૂર્ણ સ્વરૂપનું દૃશ્ય કરવા સંબંધરહિત અને નિર્મલ અભાવ વાળા પરમાત્મા જ રહ્યા. વશિષ્ઠ બોલ્યા: આમ અર્જુન સ્વરૂપ સંદેહ થી રહિત થઈને ગ્રન્થકાર ના પ્રત્યેક બોધવાળો સૂક્ષ્મ કરવો.

Date:-

S.54 મુદ્દા વૈભવની સ્થિરતા ના ઉપાય:-

બ્રાહ્મણ બોલ્યા:- હે રામચંદ્રજી! આ સઘળા પાપોનો નાશ કરનાર આ દૃષ્ટિનો આશ્રય કરો અને નિઃસંદેહ પદાર્થના વિચારને દૂર કરીને આને બ્રહ્મમાં અર્દ્ધ ઘડીવાર પણ સ્થિર કરો.

જેમાં સઘળું જગત રહેલું છે, જેમાંથી સઘળું જગત થયું છે, જે પોતે સઘળું જગત છે, જે સઘળે ઠેકાણે સિદ્ધ છે, જે અર્દ્ધમાત્ર ઠેકાણે પણ સિદ્ધ નથી પણ પર છે, જે પોતે પોતાથી બહાર કોઈ ઠેકાણે નથી કે જે કંઈ પણ અર્દ્ધના અંતરમાં જોવામાં કોઈપણ પ્રકારે જે જ છે તેમાં રહેલું જે જ છે, તેને જ સઘળામાં સમજો. આ જે માં રહેલાપણું અને બાહ્યપણું એ બંને જે છે એમ નિઃસંશય સમજો. જેટલું કંઈ જોવામાં આવે છે તે ચમત્કારિક રૂપ છે અને દરેક વસ્તુ જે કંઈ છે તે ચમત્કારિક દર્શન છે તે જ પરમપદ છે. તે જ થયા છે, તે જ વિસ્તાર છે, તે જ અર્દ્ધના જેવા બ્રહ્મ છે, તે જ પર છે, તે જ શ્રેષ્ઠ છે, તે જ શાંત સ્થિર છે, તે જ વિકલ્પ છે અને તે જ અવર્ણનીય સ્થિતિ છે. વિસ્તાર સાથે જે સઘળાં પુકાર નાંખવામાં આવે છે અને જેના અર્થમાં જે સઘળાં કૂટલે રહેલાં છે તથા જેને જોવે છે તે સઘળામાં જે જગતના તત્વમાં તોલવામાં આવે છે, જગતની દરમ્યાન થઈ રહેલું છે, જગતના ગાડનો રચ્યા છે.

જે કાંઈ છે તે સઘળું સઘળામાં જ છે એવા રૂપે તે સઘળામાં પૂરેપૂરું થયું છે. જગતસંબંધી સઘળાં પદાર્થો જ્યાં સુધી જ્ઞાન દૃષ્ટિ વિચારવા જોવામાં આવે નહીં ત્યાં સુધી જ ચારે બાજુએ પણ વિચાર કરવા તે બધા દૂર ઘંઈ ગયા છે, માટે પરમાર્થમાં વિક્ષેપરૂપ જેવાં તે પદાર્થો મૂકવા જે જ નહીં.

પ્રથમ જ્યારે ત્રિપુટી ત્રાંત્રિકોમાં સમુદાયરૂપ જગતનો ભાગ માં કયો પદાર્થ રહ્યો છે કે જેને વિષે હું રાગ બાંધું? મારે તથા બુદ્ધિને શો સંબંધ છે? અર્થાત્ મારે તથા સંબંધ રૂપ મહાદિકોએ (મારા) તથા સંકલ્પોએ કરવામાં પણ હું જ છું. જ્યાં તથા સંબંધરૂપ રહિત બુદ્ધિમાત્ર હું છું. અને આ દેહરૂપને કઈ મર્યાદા કોણ? એવા ગ્રંથનો જે પુરુષ ભાગમાં વિશ્વાસ કોણ, તે પુરુષ ના વિચાર વિચાર કરવાના સમયમાં પણ દૂરના થયો. અર્દ્ધ બ્રહ્મ માં રહેલું જેનું મન પ્રયાસરહિત

Lakeer

Date:- 26-7-25

પ્રેમલતા ના પેહે પ્રશ્ન કે કેટલા પ્રમાણ માં એ મકાન મા પુરુષ પુરુષ જ કુટેલા છે. વિચારવા માટે પણ આપણા ને સ્વીકૃત પદ માં રાખીને ચાલો પુરુષ વિચાર કરે, તો પણ સમાજ માં ક્રિયાત્મક તો પહેલા પુરુષ માં પ્રતિબિંબ ના જેમ કુર્મ કે ભદ્ર ને પ્રાપ્ત થતો નથી. જરા પણ માન-અપમાન વગેરે નું દુઃખ થાય, તેને જવાબદાર સમજે.

સૌભાગ્ય માં સ્વાભિમાન પણ ને લઈ જવાબદાર પુરુષ માં જોવા નો વિચાર, કુર્મ-શોક આદિ કોઈ પણ વિકાર ને કેટલા કેટલા ક્રિયા જ પ્રતિબિંબ જેવો થયા છે. સૌભાગ્ય નો સમકાર જે આ જવાબદારી પૂર્ણ પણે નિભાવ થયા છે, પ્રાપ્ત થયા છે, માટે તેમાં જોવા પણ પણ ન થવો કિંમત પણ નથી. સમકારો ના અભાવે આ માટે કેટલા પણ સૌભાગ્યવાન જ છે. જોવા પુરુષ જોવા પણ પોતાના માં જ વિવર્ત માનવા ને બદલે જોવા જોવા માં જ વિવર્ત માનવા ને કારણે જ કોઈ પણ સંબંધ ટકી રહે છે, તે જ પરમ પુરુષાર્થ છે અને તારણ નો તારો છે. સૌભાગ્ય માં વિવર્ત નો ભાવ થવા ના આ સંસ્કાર જોવા મળે છે. સૌભાગ્ય નો વિવર્ત મિથ્યા કેવા કરતા પણ જગત ને ઉપકાર કરે છે.

(૪) આપણા માં ઈશ્વર ના કર્તૃત્વ જડપદાર્થ માં સ્વભાવ ના આવવા ના આ સંસ્કાર કેટલા પાર છે એવું જગાવ્યું છે. જીવાત્મા ને પણ આવવા નો ભાવ થઈ ગયો કેવા છે, તેના જ જીવાત્મા નો સંસ્કાર બીજા ગયેલા કપડાં ના જેમ જીવાત્મા ને ભાવ સ્વીકારવા માં સમર્થ થયો નથી. જીવાત્મા પુરુષ વિવર્ત કેવા સૌભાગ્યરૂપ થયેલો કેવા છે તેના તેને સંસ્કાર સૌભાગ્યરૂપે જ રહે છે. સૌભાગ્યો જે વિવર્ત છે તે જ પ્રમાણ, પ્રમેય સ્વરૂપ પ્રમાણરૂપ સંસ્કાર ના રૂપ માં પણ કેવા છે. સૌભાગ્યો વિવર્ત સૌભાગ્ય ના ગિલ્લા નથી. સૌભાગ્ય તો વિવર્ત સૌભાગ્ય જ છે. અને તે વિવર્ત સૌભાગ્ય જ છે, એમ સમજવું તે જ સંસ્કાર છે. સ્વભાવ તે તારો સૌભાગ્ય માં વિવર્ત રૂપ છે.

કૈલાસવંદના! એ વિવર્ત ભાવ માત્રથી ભાવ પદ્ધતિ થયા તથા કુદરત, સૌભાગ્ય સ્વભાવરૂપ થઈ છે. સ્વભાવ માં ભાવ માત્ર ના મૂળ ના સંસ્કાર કેવા કેવા છે.

Date:-

રમણે તે કરીએ ધર્યા ત્યારે ત્યારે કરીએ ધર્યા ત્યારે તે વિચાર ન ધર્યો તે જ મનુષ્યત્વનું ઉત્તમ લક્ષણ છે. મનુષ્ય પુરુષને સ્વાભાવિક રીતે જ સ્ત્રીઓના ઉપર રાગ હોતા નથી. સ્વાભાવિક રીતે જ સ્ત્રીઓના શરીર પ્રત્યે ઘૃણા થાય છે. માટે, રમણે મનુષ્યનું ઉત્તમ લક્ષણ છે, એમ કહ્યું.

કે રમણમાં સૌન્દર્ય છે તે જ સ્ત્રીઓ-સ્ત્રીઓ તથા સ્ત્રીઓ રમણને વિવર્ત પામવા સર્વ પ્રકારથી પ્રયત્ન કર્યા છે' એવા પુરુષ ના દૃઢ અભ્યાસ પૂર્વક જે નિશ્ચય, તે જ મનુષ્યત્વપણા નું લક્ષણ છે. સ્ત્રીને રમણુરમણને માટે સ્ત્રીઓ અંગરાગ કરે પણ જે પુરુષ ખરા રીતે સ્ત્રીઓ સ્ત્રીઓથી તેને ત્યજવા રમણને.

(૮) વિવર્ત પામવાના સ્વભાવવાળું રમા સૌન્દર્ય રમણ ના કારણે વિવર્ત પામ્યા કરે છે. ત્યાં સુધી બુદ્ધિ બાજુની કોટિમાં રહીને તે વિચારોરૂપ ભ્રમ ને જોયા કરે છે. જ્યારે જ્ઞાન પરિપૂર્ણ બોધ નો ઉદય થાય છે, ત્યારે વિવર્તની અને અવિવર્તના કારણોનો ભ્રમ બુદ્ધિ ગયેલો હોવાથી ભ્રમ ફોગટ થયો રહે છે. સ્વાભાવિક રીતે રોજ રમણા રમા સૌન્દર્ય માં વિવર્ત કે અવિવર્તના વાદ પડ્યા નથી. સમાધિ જે વારે રમણ ના રક્ષિત થયેલા પાકવાનું નું કે અપેક્ષિત રૂપ છે, તે જ અવસ્થાને વખ વિવર્તના રક્ષેમ થયેલા સૌન્દર્ય નું મિથ્યા જાણવું સ્વરૂપ છે.

(૯) જ્યારે વિશ્વ ભ્રમનો સૌન્દર્યનો વિવર્ત બુદ્ધિ સૌન્દર્ય ના રૂપને - બુદ્ધિમાં કારણોને ધારણ કરે ત્યારે તે બોધ આપેલા જ્યાં રમણે મોક્ષ પડ્યા રમાયણો જ્યાં પરનું કેવળ સ્વરૂપમાં જ રહે છે. સૌન્દર્ય જે વિશ્વરૂપપણા વખા વિશ્વનાં ઉપરાન્ત રૂપ સૌન્દર્ય વિર્ય કારણોને ન કરે, તો બોધનું, મોક્ષ વગેરે નું જ્ઞાન પડ્યા રહેવું જ્યારે. 'મને મોક્ષ પ્રાપ્તિ' એવી ઇચ્છા પડ્યા પુરુષાર્થપણાના કારણ નું કારણ છે રમણે 'મોક્ષ ના થાય તો શોક' એવા ઇચ્છાપણા બોધાયેલા છે. મુક્તસૌન્દર્યનું સંકલ્પમાં જે જે સ્વરૂપ છે તે જ બોધાય રમણે મોક્ષ કરાવે છે. રમણે તે પુરુષ વિચારના રમવર્ષણ કરમાં જ્યારે થઈ ગયો છે. વિચારમાં રમણમાં રમવર્ષણ કરવાને રોગ થઈ ગયો ત્યારે રોગના કોણ નું બોધાયો કે દુઃખ તે ભોગવવું માં પડ્યા રમાયણું જ્યારે.

Date:-

(૪) ત્રિલોકી પુરુષ જે લોકે રહેલા સંકલ્પમાત્રે 'આ તેં ઘાર્યું કરો' 'આ તેં ઘાર્યું બરોબર' એવું જ્યાં છે, તો પણ ઉત્પન્ન થયેલો સંકલ્પ પણ બરાબર ઘાટ ઉત્પન્ન કરવામાં અશક્ત થઈને ત્યાંજ રહી જાય, એટલે પણ એકલું સોકલ્પ ત્રિગુણાત્મ સંકલ્પ અને રાગના ત્રિગુણનું પદ જાય છે. આ પ્રમાણે ત્રણેય સંકલ્પને એક સંકલ્પમાત્ર રાખવા ઈચ્છાવાળાને દૂર કરે તો પણ રાગના ત્રિગુણનું ઘાટું સૌન્દર્ય જ રહેતાં સંસાર રહેતો જ નથી.

અથવા 'સૌન્દર્યનું જે રાગના છે તે સૌન્દર્ય તો જ પ્રકાશે છે' એમ એકાંત રીતે સમજવામાં આવે તો સૌન્દર્યનું રાગના કાંઈ પણ સૌન્દર્યથી જુદું રહેતું નથી. આવા પુરુષ સર્વના અધિષ્ઠાનમાત્ર પોતાના સ્વરૂપથી જુદો પડતો જ નથી તેથી કરી મોક્ષ પ્રાપ્ત થતો નથી.

હે રામચંદ્ર! પ્રત્યગાત્મા કે જેમાં ભ્રાન્તિથી રાગદ્વેષાદિકનાં પણ પદાર્થ રહિતના જેવાં સંસાર રંગોનો આ દેખાવ મનુષ્યોને સત્યરૂપે રહેલ રૂપે ઉત્પન્ન થાય છે, જેમાં તે રહિતના રાગદ્વેષનાં દેખાવોના ત્રિગુણ પણ ઉદય થયેલ છે. અને જેમાં રહિતના સંકલ્પાત્મક તે તે રાગદ્વેષનાં દેખાવો રૂપ કાદવો ઉત્પન્ન પણ થઈ ગયા છે, તે પ્રત્યગાત્માને જ ઉદ્દેશી કેટલાંક વિચારણા પોતાની સંક્ષેપ કરશું.

S.60 ત્રિલોકી પરમાત્માની ત્રિમૂર્તિ છે :-

વશિષ્ઠ બોલ્યા: હે રામચંદ્ર! પરમપદરૂપ જેને સૌન્દર્યરૂપ જે રાગના પરમતત્ત્વ છે તે સર્વોપરી પ્રકારનું છે. મોટા મોટા ઉપદ્રવો રૂપ બ્રહ્મા, વિષ્ણુ રૂપને શિવ રૂપાદિ દેવતાઓ જેને તત્ત્વમાં રહીને જ પ્રસન્ન રહે છે. સિદ્ધપુરુષો પણ જેને તત્ત્વમાં રહીને જ મોજ કરે છે.

(૪૧) હે રામચંદ્ર! જેને તત્ત્વને પામ્યા પછી મરવું પડતું નથી, શોક કરવો પડતો નથી, જુદા-જુદાપણે પડવું પડતું નથી. જેને તત્ત્વને પામ્યા પછી ભોળવાઈને રહેવું પડતું નથી. આવા પ્રકારના જે પરમાત્મા અર્થે સામાન્ય રૂપ સ્વરૂપે રહે છે. તે વિષે જે કાંઈપણ વિસ્તાર કરવામાં આવશે તો પણ પાર્થમાં જ્ઞાનયુક્ત ઘણિ થશે. અને બીજાઓ અંતર્ગત કરવા જતાં પણ ફરીથી પાછા પામશે નહીં.

વશિષ્ઠ બોલ્યા: પુરુષનો આદિ પદ્મ પછી જે

Date:-

ખિંદિરોધ રહે છે અને પ્રાણીઓ બાલ્ય અવસ્થા પડેલા જે અંદરોધ રહે છે તેવાને પુરા પાડવે કુ તેવામાં કોઈ જે પણ અવસ્થા-સામાન્ય કહેવાય છે, પણ અવસ્થા જવામાં આવે છે, કુંવારા અવસ્થા અને યુવાવસ્થામાં પણ જે પ્રોટોપ્લાઝમ્સ ના જે કેમ બધાંક થતા માત્ર જોઈ રહે છે તેને જ અવસ્થામાન્ય કહું હું.

તે જ પ્રમાણે બાલ્ય છે કે જેમાં તમે બારેમાં કોઈ પણ વિરોધ રહ્યા નથી. અર્ક માં ઉત્પાદક રહ્યા છે તથા રોગ થી રહિત રહ્યા અને રહ્યા છે તો કોઈ અવસ્થા પણ મુલાકાત ગયેલું કે જે માં પડેલા કારણ જેમ મેળવવામાં રહ્યા છે, કુંવારા, અવસ્થા કોઈ માં રહીને બાળકમાં, કન્યામાં તથા યુવાવસ્થા માં રહ્યા માં પ્રાપ્ત છે, પામે છે. તથા જોઈ રહે છે અને સુષુપ્તિ માં તથા પુખ્તમાં અર્ક રોગ મોકૂફ રાખે છે અને રહ્યા માં અવસ્થા કોઈ પણ રહિત થઈને રહ્યા છે, તે સંપૂર્ણ પ્રકૃતિ બાલ્ય છે કુ અવસ્થામાન્ય કહું હું. જે અવસ્થા અવસ્થામાન્ય રહ્યા કારણ માં રહ્યા કારણ, રાજ માં રાજ્ય કારણ, રહ્યા માં રહ્યા કારણ અને બાલ્ય માં બાલ્ય કારણ રહેલું છે. જે અવસ્થા-સામાન્ય રહ્યા માં રહ્યા કારણ, જળ માં જલીય કારણ, ઘર માં ઘરેલું કારણ અને રાજ્ય માં રાજ્ય કારણ રહેલું જોવામાં આવે છે. તે અવસ્થામાન્ય દ્વારા માં કુંવારા કારણ, પૂરક માં પૂરક-પ્રકારણ, જેલ માં જેલ કારણ, બારૂ માં બારૂ કારણ, તેમાં તેમ કારણ, બુદ્ધિ માં બુદ્ધિ કારણ રહેલું છે. તે અવસ્થામાન્ય કિલ્લા માં મહેલ કારણ, રહ્યા કારણ માં રહ્યા કારણ, રાજ માં રાજ-કારણ અને ચિત્ત માં ચિત્ત કારણ રહેલું છે.

અને અવસ્થામાન્ય, રહ્યા કાર માં રહ્યા કારણ જેમ માં જેમ કારણ, પાપડ માં પાપડ કારણ અને રોગ માં રોગ કારણ રહેલું છે. અને અવસ્થા અવસ્થામાન્ય દેવો માં દેવ કારણ, મનુષ્યો માં મનુષ્ય કારણ, પશુ પક્ષીઓ માં પશુ-પક્ષી કારણ અને કીડા માં કીડા કારણ રહેલું છે. જેમ કોઈ પણ ઈચ્છા પ્રમેશ્વર. અવસ્થા પદાર્થ ના અભિજ્ઞ છે. જે પદાર્થ નું જે અનેકપણું છે તે તો મિથ્યા જ છે. જે અનેકપણું, માયા દોષવાળા અવસ્થા માટે જોવામાં જે તે જે તમ કલ્પ કરેલું છે. કુ મહાત્મા અવસ્થુઓ કુ કે જે અવસ્થા રહેલો હું અને દોષવાળું હું તેવું જે પોતે જ આ જગત કલ્પ કરેલું છે. અને આ અવસ્થા

Date:- 27-7-25

જ્યાં સુધી કુંવર અનેક વિષયોના જ્ઞાતા હતા પરંતુ તેમને કોઈ વાતનો ગર્વ નહોતો, પોતાના જ્ઞાનને ઉપયોગી બનાવવાની દૃષ્ટિ તેમની પાસે હતી.

S.61 જ્યારે તેમને સન્માનવામાં આવ્યા ત્યારે તેમની પ્રતિક્રિયા કેવી હતી?

રામચંદ્રજી બોલ્યા: જ્યારે કોઈ વ્યક્તિ પોતાનું કોઈ સ્વપ્ન પૂરું થાય ત્યારે તેને જે આનંદ થાય તે આનંદ મને મારું સ્વપ્ન પૂરું થયું ત્યારે થયો હતો. મારા જીવનમાં જે કંઈ સારું થયું તે બધું મારા ગુરુજીના આશીર્વાદથી થયું છે. તેમણે મને જે જ્ઞાન આપ્યું તેનો ઉપયોગ કરીને મેં જે કાર્યો કર્યા તેનાથી મને જે સંતોષ મળ્યો તે જ મારું સન્માન છે.

વશિષ્ઠજી બોલ્યા: જ્યારે પૂર્વકાળમાં ઉપરોક્ત ની સ્થાપના થઈ, ત્યારે તેમણે વિચાર્યું કે સમાજ માટે કોઈ એવા વ્યક્તિ ની જરૂર છે જે પોતાના જ્ઞાનનો ઉપયોગ કરીને સમાજને યોગ્ય દિશા બતાવી શકે. પરંતુ આ કાર્ય માટે યોગ્ય વ્યક્તિની પસંદગી કરવી ખૂબ જ મુશ્કેલ હતું. ઘણા વિદ્વાનો પોતાના જ્ઞાનનો ઉપયોગ કરીને સમાજમાં પરિવર્તન લાવવા માંગતા હતા, પરંતુ તેમાંથી યોગ્ય વ્યક્તિની પસંદગી કરવી ખૂબ જ મુશ્કેલ હતું. ત્યારે જ્ઞાની ઋષિઓએ તેમની પસંદગી કરવા માટે એક પરીક્ષા લેવાનું નક્કી કર્યું. આ પરીક્ષામાં ઘણા વિદ્વાનો નિષ્ફળ ગયા, પરંતુ તમે આ પરીક્ષામાં સફળતા મેળવી. તમારી પાસે જે જ્ઞાન છે તે જ્ઞાનનો ઉપયોગ કરીને તમે સમાજમાં જે પરિવર્તન લાવવા માંગો છો તે પરિવર્તન લાવવા માટે તમે યોગ્ય વ્યક્તિ છો. તમારી પાસે જે જ્ઞાન છે તે જ્ઞાનનો ઉપયોગ કરીને તમે સમાજમાં જે પરિવર્તન લાવવા માંગો છો તે પરિવર્તન લાવવા માટે તમે યોગ્ય વ્યક્તિ છો.

સ્વપ્નમાં મળેલો દેવપુરુષ તો મિત્રો દેવપુરુષ ખગોળમાં ચુમકુટ સ્વરૂપમાં પ્રગટ થયો છે. હે રામચંદ્રજી! મારે એમ જિજ્ઞાસા થાય છે કે વ્યક્તિ દરિદ્રના કોઈપણ સંકલ્પો સ્વપ્નાવસ્થામાં કેમ જોવામાં દરિદ્રના કોઈપણ સંકલ્પો સ્વપ્નાવસ્થામાં જોવામાં આવતા હોય છે. આ પ્રશ્નમાં સ્વપ્નમાં સ્વર્ગ, સ્વર્ગના સંકલ્પો સ્વપ્નાવસ્થામાં જોવામાં આવતા હોય છે.

S.62 એક સંન્યાસીને એવો એક દિવ્ય પુરુષનો ભ્રમ!-

વશિષ્ઠજી બોલ્યા: હે રામચંદ્રજી! આ પ્રશ્નો પૂછીને એક દૃષ્ટિકોણ કરું છું. કોઈ એક સંન્યાસીને પોતાનો સ્વપ્નમાં તો દેખાતા જ્ઞાનીઓ, મહાત્મા અને સમાધિસ્થ યોગીઓ દેખાય છે. સમાધિ નો અભ્યાસ કરી તેમનો વાસનાક્ષય કરી

Date:-

કરવા સમર્થ થયેલું એવું ચિત્ત જે સ્થાપિત સ્થિતિએ એવું વરસ્યું પડ્યું રહ્યું. રવા રંગલાના વેશે વર સમાધિ પર વિરામ પામી રમણલ પર બેઠો રહ્યો. ત્યાં બેઠે કોઈક દિવસ, કમનો વિચાર થયો. એવા પોપટ મેરે બધા વૃત્તિ ઉત્પન્ન થઈ. કે હું ગયા માટે રમકડાં રંગીકાર દિવા કોઈ પામર જનના જેવા કરું? એટલે પૂર્વજ રમણિયતાનો ત્યાગ કરી તે પામર થયો તેણે પોપટનું બાન જવર રાખ્યું.

કુદે તે રત્નમય રમણોનાં બાગનાં રાજમાર્ગ પર ઘુમતો પુષ્કળ માણિક પર તે ગાઢે બિંબમાં રૂઢ થયા. તેમાં વળી તેણે ચેટપાકર વ્યાકુળતાનું રંગનું રત્નમય થયું. કુદે તેમાં તે ચેટપાકુ પર પાકર રૂઢ થયો. ત્યાં વળી તેને માટે માર્ગદર્શક રાજ થયા એવું રત્નમય થયું. તેમાં વળી તે સમયે રાજ કાર્યને પરવારી પાકીને ચુકો તેમાં તેને પોતા રમણીય થયાનું રત્નમય થયું. તેમાં વળી ભોગો પર પાકીને તે રૂઢ થયાં પોતે મૂગાર કે રંગનું રત્નમય રંગાયું. કુદે તે મૂગાર પાકીને રૂઢ થઈ તેમાં વળી પોતે વસ્ય (જોય) રૂપમ રંગાર રંગાર રત્નમાં પાકું તે રૂક્ષ થયો કુદે તેને સમય પૂર્વદિવસનો દિવસ કારણ તે સાબ સ્વરૂપ થયો તેના તેને ભાન થયું કે રંગ બદલ તો ફેરવર માણસ છે.

S.63 (૫) ખરે જે રંગમંચ ઉપર પણ ફોટા તે રંગમંચ વરસમાં કુમારો જીવ રંગને વોપગ પાકો તે ખરે પૂરો પાકે છે. કોઈ રમણે વરસે રંગદ્રુ નો રંગસંગ પણ ખરે બધુમ વારસાથી રંગ પડ્યા થયું છે. જે પુરુષ કુરૂપ વાસનાથી દૂરવા ઇચ્છે છે તેણે રંગ વાસનાનો મેળવવા ક્રિયમ કરવે જોઈએ. કારણ કે પકડેલા વાસનાનો અભ્યાસ તે ગાઢ પામવા ક્રિયમાં કરૂર છે. રંગ જીવનમાં રંગ પૂર્વજીવ માં પકડ્યા જેનો નિરંતર અભ્યાસ થયો ફોટ તો તે મિટવા વિષય કુદેવા ઇચ્છે ફરી રંગાવવા રમર્થ થાય છે. ત્યારે પૂરકડા રંગાદિ પૂરવજ કે જે રંગ વિષયાવારો છે તે ફરી રંગાવવા રમર્થ થાય છે.

(૬) વાસના જે પોપટનો 'રંગ કુદે' એમ કુરવે છે' કે જે કુદ વરસમાં રૂઢ વિસ્મારવારો જે છે. જે વાસનાનું રંગવલોકન કરવા ચાળ રંગે તો વાસના જે ગાઢ થયે રંગવલોક પણ રહેતા નથી. વાસનાનો ગાઢ કરવો પડે

Date:-

પ્રેમ પડ્યા પહેલા, કેમકે પ્રથમ મુલાકાત છે જ્યારે. માટે પ્રથમ પ્રથમ મુલાકાત ની યાદ જ રોમાંચ આપે. પ્રથમ પ્રેમ નો અહેસાસ જ કંઈક અલગ જ હોય છે. તેને બિલકુલ અલગ જ રંગ જ આપે છે. પ્રથમ પ્રેમ ની યાદ તાજી થાય ત્યારે મન ખુશ થઈ જાય છે. કારણ કે પ્રથમ મુલાકાત જ્યારે થાય ત્યારે પ્રથમ પ્રેમ ની લાગણી ઓ ખીલી ઉઠે છે. પ્રેમ ની લાગણી ઓ ને વ્યક્ત કરવા માટે ઘણા ફિલ્મી ગીતો પણ બનાવવામાં આવ્યા છે. જે આપણે ઘણી વાર સાંભળ્યા પણ હશે. પ્રથમ પ્રેમ ની યાદ ને તાજી કરવા માટે આપણે ઘણી વાર ફોટા જોતા હોઈએ છીએ

Date:- 28.7.25

હેડ્યું ની પેઠે પડ્યા રહે છે. બોલવાના બધો વૈભવ પશુઓને બરાબર રીતે મળ્યો છે. જુદા જુદા સંચાર માં અવાજ અલગ જુદા જુદા રહેવાના બધો વૃક્ષમાં અર્થવિધાયકપણાં તો નથી પણ વૃક્ષમાં એક ધ્વનિ ત્યારે અર્થ બોધના અર્થે પુનરુક્ત થયા કરે ગાયો એમ અમજવું જેમ પૂર્વકાળમાં રૂ તો બધા પથ્થર બોલે પોપટ ફાટ્યા જે અવાજ કરે તે કેવળ અવાજ રહે છે એમ અર્થવિધાયક વૈભવમાં અવાજ પદાર્થો દ્વારા કરવામાં આવતા જે અવાજ રહે છે, તે કેવળ વૈભવ જ રહે છે.

(8) હે રામચંદ્રજી! તમે જેમ અર્થ પ્રધાનપણે જો અનુભવ કરો છો, તેમ અર્થ, અર્થ પદાર્થોની અવાજસહિત વૈભવનો અનુભવ કરો; કેમકે જે બાહ્ય પદાર્થ છે તે અવાજ-રહિત વૈભવ જ છે. જેમ ઘોડી, શિબામાં ઘોડા, કાંઠે બોરે રખોડાને જોવામાં આવે છે, તેમ વૃક્ષ પરમાણુમાં જોવા જોવામાં આવે છે. દૃષ્ટિ પરમાણુ કે જે અંધવિષય છે તેમાં વિષયપણાનો જે અવકાશ જોવામાં આવે છે તે કેવળ નામમાં એક માત્ર નું નિમિત્ત છે. જોવાનો એકરસ વૃક્ષમાં જે વૈભવ છે તે નિમિત્ત વગરનો છે. માટે અવાજના જેમ મૂલ્ય છે. 'જગત છે' એમ જે ગણવું તે જ બંધન છે. અમે એમ ગણવાના જે પ્રયત્ન તે જ મોક્ષ છે. તો કહે જે આપણા બધાને ગમતા કોલ તે આપણાને બરાબર કરી આપો. જગતનું જે અસરણ છે તે બંધન છે અને જગતનું જે મુખાદિ વગર તે મોક્ષ છે. અમને તે બંધન તથા મોક્ષ બાબી પ્રભુદાસ બાપા, તો કહે જેમ તમારા હરકા કોલ તેમ કરો.

જે વસ્તુ દેખવામાં આવે તે બધા જ કોલી, તો વસ્તુ તો બારા પાસ તો તેમાં રહે પડ્યું? અમે જે આત્મસુખ કોલ્યા પછી ઉભા બરાબર મળે જ છે, તે માટે ઉમ કરવા બનાવ્યો છે. જે વસ્તુ કેવળ બાહ્ય રહેવાનો કોલ તેને જોવાની બંધ કરીએ અમારે તેનો તો બારા પાસ છે. દર્શન તો અમાવા પણ જે બારા પામનારા જગતનું જે આકર્ષણ છે તેને અર્થદા પ્રાપ્ત જે અમને. વેદોનો વિચ્છાલ તું જે રહસ્ય છે, તે મેં તમને કહ્યું. કુદે તમને જે ગમે તે કરો.

જેમ વરસ્યા વિનાનાં વાદળ માત્ર છે તેમ જેનાં વૃક્ષમાં વિવર્ત માત્ર જ છે. તેમાં વિવર્તપણાનો અવકાશ જે છે કે જેના માં દેશ, કાળ કોલાહલ જે તરંગો પાસ છે, અને

Date:-

(4) બ્રહ્મમાં દ્રષ્ટા, કારક આદિ કોઈ ભેદ ન હોવા પણ જગાવ થાય છે.
આત્મરૂપ જેમાં છે તે પરમાત્મા છે એવું જ્ઞાન વેદાંતમાં પરમાત્મા જીવ પ્રકાશવાળા જેવું પદાર્થ જોવા કે જુદા રૂપે દેખાય છે. બ્રહ્મ આત્માનું પારમાર્થિક સ્વરૂપ કોઈ ભેદ પડ્યા જાણ છે. બોધમાં કર્તાકારકો રૂપ જે ભોક્તાને કુપર કર્તૃપદ્ધ વ્યવહાર તેનો સ્વરૂપે જોવો પડ્યા કેવળ કર્તૃપદ્ધ માટે જ રૂપે. મહાવાક્યરૂપ પરમાત્મામાં તો બાજીમાં પડ્યા પૃથ્વીત્વથી, રૂપ પૃથ્વીમાં પરમાત્મા રૂપને જાણ રૂપે રૂપથી ભેદ રૂપથી પડ્યા રૂપેક જ છે. રૂપે બંને કર્તૃપદ્ધ જુદા નથી. ભેદ્યા રૂપને જીવ તે જુદા છે રૂપેમ બોધવું રૂપે દેખાવ જ નથી.

1- જેવા રૂપની રૂપમાં રૂપ્રાણ કોઈ ભેદ્યા રૂપેક્ષ જીવ અને પરમાત્મા જુદા કર્તૃપદ્ધ રૂપેજ છે પડ્યા જાણ બોધ પછી રૂપેમ કર્તૃપદ્ધ રૂપેવું નથી.

S.64 બોધના પદાર્થોમાં રૂપ્રાણિપદ્ધતિ રૂપ્રા-રૂપ્રા છે રૂપેમ રૂપ્રાણ રૂપ્રા ભિન્ન છે રૂપેમ રૂપ્રાણે. રૂપ્રા રૂપ્રાણેમાં ભિન્નપદ્ધતિ રૂપ્રા બોધના પદાર્થોમાં બોધ રૂપ્રાણ કે જે પૂર્વકાળ માં રૂપેને ઉત્તરકાળ માં નથી, તે નથી જ. પડ્યા રૂપ્રાણ માં રૂપ્રાણિ-રૂપ્રાણિ રૂપ્રા છે તે તો રૂપ્રાણિપદ્ધ કોઈ ભેદ્યા રૂપ્રાણિ છે જ. તેમ તેના રૂપ્રાણે બોધે છે જોવા રૂપ્રાણિપદ્ધ રૂપ્રાણ ભિન્ન રૂપ્રાણિમાં બોધના પદાર્થો રૂપ્રાણિપદ્ધ રૂપ્રાણિમાં સમર્થ થાય છે. જે કોઈ રૂપ્રાણિમાં જોવામાં રૂપ્રાણે છે રૂપેને જે કોઈ રૂપ્રાણિપદ્ધ જોવામાં રૂપ્રાણે છે; તે રૂપ્રાણ તેને દેશકાળ માં રૂપ્રાણિપદ્ધતિ રૂપ્રા જ છે. રૂપ્રા રૂપ્રાણિ પદાર્થ પડ્યા જાણમાં, રૂપ્રાણિમાં કે રૂપ્રાણ રૂપ્રાણમાં પ્રાપ્ત થયો નથી રૂપ્રાણિમાં રૂપ્રાણિજ્ઞાનથી રૂપ્રાણ બોધવાક્યોમાં અંકારરૂપ રૂપ્રાણમાં જોવા રૂપ્રાણિપદ્ધ રૂપ્રાણે જાણમાં કુપર બોધવાક્યોમાં જોવા જોવા રૂપ્રાણિપદ્ધ રૂપેવું રૂપે છે. રૂપ્રાણ રૂપ્રાણિપદ્ધ રૂપ્રાણ રૂપ્રાણિપદ્ધ રૂપેવું રૂપે છે. રૂપ્રાણ રૂપ્રાણોનો બોધ રૂપ્રાણ રૂપ્રાણોનો રૂપેવો રૂપ્રાણે જોવાનો કુપાય તો રૂપ્રાણિપદ્ધ માં જોવાનું પરિપક્વ બની રહ્યા જ છે.

રૂપ્રાણિપદ્ધમાં જોવાનો પરિપક્વ બની રહ્યા વિના રૂપ્રાણ રૂપ્રાણો બોધ રૂપ્રાણોનું રૂપેકરૂપે રૂપેકીભાવે દર્શન પ્રાપ્ત થયું નથી. રૂપેકર રૂપેદિ કોઈ જ્યોતિષીનો જોવો કે જેમને જોવાશક્તિનું જોર છે રૂપ્રાણિપદ્ધ જ છે, તેમને

Date:-

તે રજનારાયણ વિશ્વ પડ્યા અર્થિત અર્થિતે જુએ છે. રજનારાયણ અને દેશના રાજકારણના પદાર્થમાં વિશ્વનું રજેકણપણું મનાયું રહ્યું છે, રજેકણો જે રાજકારણના પદાર્થમાં ~~માં~~ ભાગમાં તેનો ઉપયોગ છે. રજેકણવાદ જ કોણ તે વિશ્વ રજેક પદાર્થમાં ભરત-વાક્યના રજેક પડ્યા રાજકારણના પદાર્થને પ્રાપ્ત થતું નથી, પણ બંનેથી ગૃહણ થાય છે.

જેના રજેકમાં જે ત્રિપક્ષ કોણ તેવું જ મહત્વનું રહ્યું કાર્ય ત્રિપક્ષ થાય છે. જેમણે રાજકારણના કરેલા પદાર્થમાં રજેકણ કોણ, તેમને જ રાજકારણના કરેલા પદાર્થ પ્રાપ્ત થાય છે જેમણે રહ્યાકર રહેલા પદાર્થમાં વચ્ચેર કોણ, તેમને જ રહ્યાકર રહેલો પદાર્થ મળે છે. રજેક પદાર્થ ખુશીમાં કોણ કિંમત જે માણસ બંને કરેલા પદાર્થને પામવા ઇચ્છે છે, તે માણસ રજેક પદાર્થમાં જે ત્રિપક્ષવાળો બની કોઈવાર તોલે બંને પદાર્થને ગુમાવે છે.

રાજકારણ તો બધા રજેક પદાર્થમાં જ ત્રિપક્ષવાળો કુદરતે જેમ તે ચુંટ પડ્યાને પ્રાપ્ત થઈ રજેકબિંદુને અર્થિતે પ્રાપ્ત થયો. જ્યારે રાજકારણમાં બધા રહ્યાદિ રાજકારણમાં જેવો જુદા જુદા રહ્યા કોણ રજેને તેમના ખૂણાઓ પડ્યા જુદા જુદા કોણ, તેથી તેમણે રજનીતિને દેશના જ કોણ પરંતુ ચુંટ્યા જ્યાં ત્રિપક્ષ તેમણે પરસ્પરને દેશના રાખ્યા જ બની. રજેકને રજેક કોણ થયા રજેકણવાદ જે જે દેશમાં કરવામાં રહ્યા તે દેશમાં રજેકણવાદ જ થયો છે.

રહ્યા બધા દરજ્જામાં તથા દેશમાં દેશોને રજુસરી રજેક પડ્યાને, દરજ્જાઓને, મૂર્ધન્યોને, પંક્તિઓને, દેવોને અને મનુષ્યોને તેમણે દેશના કારણ, તથાકથિત રહ્યોના કોણ તથા રજેકરાજ્યે રજેકીભાવને પડ્યા કરવાને રહ્યા છે. બધા વાસ્તવિક રીતે મહત્વાકાંક્ષીઓના રાંકડા જ છે રજેકમાટે રહ્યાકરો રાજકારણવાળો જ છે. તેને રજેક રજેક દેશમાં રાજમાર્ગના મુકત રહ્યા છે, રજેકમાટે રજેક જ કારણ કરવાના રાંકડાવાળો પડ્યા છે.

રાજકારણમાં રજેકભાવને રજુસરી તેમણે કાર્ય કરવાના રજેકભાવના વ્યવહારો રહ્યા છે. પડ્યાનરોમાં કોમળો રજુસરીને રજેક તોફાનો પકડ રહ્યો અને રજેક પ્રાપ્તિમાં રાંકડા તમામ પ્રાપ્તિઓને રાંકડાવાળો પામનારો ઇચ્છે બધાં દેશ રાંકડાને રજુસરવું જ કરવા પોતાના ઇચ્છાથી રાખે છે.

Date:-

પ્રેમદત્ત કુબ્જાને વિશ્વાસ અપાવ્યો કે તેનો દોષ નથી. દોષ કુબ્જાનો કે પ્રેમદત્તનો નથી. દોષ તો પૂર્વજન્મોનો છે. પૂર્વજન્મોમાં કુબ્જાએ જે કર્મો કર્યાં તેનું ફળ તેને મળ્યું છે. પ્રેમદત્ત કુબ્જાને કહે છે કે તું ચિંતા ન કર. તારા પૂર્વજન્મોનું ફળ તને મળ્યું છે. તારા પૂર્વજન્મોમાં તારા કર્મો જ તારા દુઃખનું કારણ છે. તારા કર્મોનું ફળ તને મળ્યું છે. તારા કર્મોનું ફળ તને મળ્યું છે. તારા કર્મોનું ફળ તને મળ્યું છે.

S. 65 શિવજી ના પેટ બનવાનો પ્રસંગ:

પાર્વતીજી બોલ્યાં: હે રામચંદ્રજી! પેલા પ્રસંગમાં જે પોપટનું શિવજી કે બ્રહ્મ નું શિવજી કર્યું તે બ્રહ્મ બીજું કોઈ બીજા છે તે પ્રસંગનો પૂર્વનો શુભાશુભ કર્મોનો જે પૂર્વજન્મ હોય એ પૂર્વજન્મ જાણે પછી પણ પ્રસંગમાં જે પોપટ જે પોપટનું જે પોપટ જોયું તે જુદો જ હોય. શિવજીમાંથી પ્રસંગો બનવાનો જે બ્રહ્મ શિવજી બીજા બીજા પ્રસંગો જુદા જુદા શિવજી બીજા બીજા પ્રસંગો જુદા જુદા શિવજી બીજા બીજા પ્રસંગો જુદા જુદા

Date:- 30-7-25

આ રંગભવન તો ફક્ત મોજ પડાવવા છે પરંતુ મેં કુદરતિરંગો અને પૃથ્વીકોમાં વપરાય કરવા આવા રંગભવન જોવામાં આવેલ. આ પૃથ્વી આવા પૃથ્વીકોમાંના કેટલાક પૃથ્વીકો મેં આ પૃથ્વીક ના જોવા જ રંગભવનો અને પદાર્થો રહેવા, કામ માં આવેલા છે, અને કુદરે પક્ષી રહે. આ રંગભવન સામે જે પક્ષા મુજબ અને પ્રાણીઓ છે તેવાં પક્ષા રંગભવનો આવા વિજ્ઞાનીઓનાં જ બનાવ્યા છે.

(૪) આ બારણ પક્ષા કુદરતી બારણ રહે. અને પૃથ્વીક માં અને કોઈ બારણ રહે. આવા રીતનાં રંગભવનો અને વૈજ્ઞાનિકો અને બારણો પક્ષા દરિયા દરિયા જોવા મળશે. ઘાસ, ઝાડ, પૌધાક, કંદ, પુષ્પક, આનંદરસ, ખનિજ સંપત્તિ તથા અનેકો પક્ષા આવા જોવા આવા વૈજ્ઞાનિકો અને વિજ્ઞાનીઓનાં જોવા જોવા કાર્ય માં યોગદાન આપવા પૃથ્વીકો માં જોવા મળશે. કેટલા માં તરંગો અહીં રોપવા અહીં કેટલા તરંગો આવા તેમ પ્રયોગશાળામાં રોપવા અને લોકો તથા અનેક પક્ષા દરિયા દરિયા લોકો વારંવાર આવતા જતા કર્યા કરે છે. કેમકે આવા પ્રયોગ કરવામાં આવેલા છે. કેટલાક ખનિજ, આકર્ષણ કેટલાક ખનિજ કે તદ્દન આવા જ્ઞાનીઓનાં, વિજ્ઞાનીઓ દ્વારા પાસે છે. મોટાભાગે પક્ષા મોટા વૈજ્ઞાનિકો આવા માટા આવા પૃથ્વીકો પ્રયોગ કરવામાં આવેલા છે.

(૪) વાસ્તવિક રીતે જોવા મકાનોનાં પરમાણુમાં દેખાવિક રચના જોવામાં આવેલ, કર્ક તથા અને માનવ જોવામાં પક્ષાનથી આવા કે કાંઈ દેખાવિક મન તથા જોવામાં જોવામાં આવે છે, તે કેવળ બ્રાંતિ જ છે. અહીં ! મનનાં ગતિ મકાનોકર છે. અનેક જોવામાં આવેલું પૃથ્વીક કેવળ કોમાં માટે છે. બધાં માં મનમાં જ આવા વિજ્ઞાનિક કોમાંનો વૈજ્ઞાનિક પાસે છે. કાર્યોમાં પક્ષા કુદરતી રચના અને રચનાં આવશ્યકતાનુસાર પરમાણુ રચનાઓ કરે છે. તેમાં રહેવાનાં કોમાંનો પરસ્પર વિજ્ઞાનીઓ કરતાં દેખાવિક આવા છે, પક્ષા પરમાણુનું રચનાં જોવામાં આવે ત્યારે બિલ્લા પાસે છે.

5.67 પૃથ્વીના રંગોનું પ્રતિપાદન :-

(૪) વશિષ્ઠ બોલ્યા :- હે રામચંદ્ર ! પરંતુ પ્રાણી તો આ રંગભવનું મકાન જુદું જુદું વૈજ્ઞાનિક પાસે છે. અને પક્ષા રંગભવનાં જુદાં જુદાં રંગોનો જેવું છે અને રંગમાં આ જોવામાં આવેલો રંગભવન પૃથ્વીનાં રંગોનાં છે તેમ વિજ્ઞાનીઓ પક્ષા રંગભવન જ છે, અને કિલ્લાનાં બાંધકામ છે; તો પક્ષ એટલો ભેદ છે કે પૃથ્વીને તે બિલ્લા જ બનાવે છે.

Date:-

અને વ્યક્તિઓને કહે સ્વતંત્ર જણાય છે. જે વિશ્વના બુદ્ધિશાળી લોકો જેમ તે બુદ્ધોને સ્વતંત્ર તો વિશ્વાસ જેવો લાગે છે, તેમ વ્યક્તિ બદલે પણ સ્વતંત્ર તો વિશ્વાસ જેવો જ લાગે. આ બુદ્ધોનો પ્રત્યેક બદલે જુદા જુદા ફોટા પડ્યા થયા છે; માટે કરોડો બુદ્ધોનો ફોટો એમ કહી શકાય છે. બધા પરમાત્મા માં ગમે તે રીતે રહે છે પણ તે બધામાં કે આ કાર્ય કરવામાં સ્વર્ગના દેવતાઓ ઊંચા બુદ્ધને જુએ છે, તે બુદ્ધ સ્વતંત્ર જેમ વિશ્વાસ છે.

કોઈપણ સ્વતંત્ર સ્વતંત્રતામાં પણ સ્વતંત્ર રહેવું જોઈએ, મરણના પણ દુઃખો ના લાગે. કોઈ બધે જે પુસ્તકાલય હોય, તો વિશ્વના દેશોના સ્વતંત્ર માટેના પ્રચારને સ્વયંસેવક બુદ્ધસંઘને બોલાવો બોલાવી તે તેમાં ભેગા બેસાડવા કહે છે. જે પરમાત્મા કોઈપણ છે, તે જ પુસ્તકના કર્તાપદને સ્વતંત્ર રહીને તે ક્યારે 'બધ' કોઈપણ ઇચ્છા કરીને પોતામાં કોઈપણ બુદ્ધત્વ અને બહાર જઈને વિશ્વકાર બુદ્ધત્વ પદને બોલાવે છે.

(4) જે બધે છે, તે કોઈપણ બાંધેલુ કોઈપણને કોઈ પરમાત્મા કરી શકે? જે બાંધી કરી શકે, તો બધે જ પરમાત્મા બધા? જેમ બુદ્ધનું પૃથ્વિતલ ઉપર બોધમાં પડ્યા પછી કોઈક ગામોને સ્વતંત્ર થયા છે; તેમ પરમાત્માનું માનવીકૃતિ માં પૃથ્વિતલ કોઈપણ બધે બધા કોઈ કોઈક ગામોને સ્વતંત્ર થાય છે. આ રીતે સ્વતંત્રનું કર્તૃત્વ કોઈપણ તો વ્યવહારના દૃષ્ટિએ તો પણ ખરેખર બુદ્ધત્વ થઈ જાય છે. જેમ આકાશ માં આકાશ રહેલું છે, જેલ માં જેલ જ રહેલું છે તેમ પરબ્રહ્મ જેમ કોઈપણ બધે જ રહેલું છે.

(5) દરેક કે જુદા જુદા સ્વતંત્ર જુદું છે, તેમાં પૃથ્વિતલ-રૂપે બુદ્ધ પણ બોલાવો કોઈપણ બુદ્ધ જ કોઈપણ સંમત પણ છે; પરંતુ બ્રહ્મ તો પોતાના સ્વર્ગિક વિશ્વાસોમાં જ બધે કોઈપણ રહેલ છે. તેના બાંધેલ કોઈપણ સંમત કરવી તો પણ જેમ બોલાવો પૃથ્વિતલ પર જોવે છે તેમ બધે બુદ્ધ પોતામાં કોઈક જુદું કોઈપણ ગયેલું બધાને જોવે છે તે જ મોટું આશ્ચર્ય છે.

સ્વર્ગોમાં કોઈપણ પર બુદ્ધિમાં બધા ને કોઈપણમાં કરાવે, તો બધા પોતાની મેળે જ બુદ્ધિમાં બધા લાગે છે. બધે બુદ્ધિ પણ બુદ્ધ પાસેથી પામવાને જેમ

Lakeer

Date:-

આ સંસારમાં બધા પ્રાણીઓ છે એમ જોઈએ સંસાર પ્રકૃતિમાં બધા પ્રાણીઓ છે. સર્વોત્તમ ચૈતન્યરૂપ પરમાત્મામાં જેને સ્થાન માનવામાં આવ્યું છે, તે પણ ચૈતન્ય જ છે. પ્રકૃતિમાં રાગ, દ્વેષ, ઉદ્વેગ, ઉદ્વિગ્નતા વગેરે ઉદ્વેગકારક જોઈએ તત્ત્વો જે છે, વાસ્તવિક રીતે પ્રકૃતિમાં એકલા કે બિચારા પડ્યા રહે એવું જ નથી. એ તત્ત્વો પણ ચૈતન્ય માત્ર જ છે એટલે તે જેમ છે તેમ જ છે. વાસ્તવિક વિચારણા 'સર્વ' એવે શબ્દનો તથા તેના અર્થનો સંકલન સંબંધ જાણવામાં આવે તો ફેલાવા ચૈતન્ય જ રહે છે. પુરુષ તો ચૈતન્યરૂપે પણ રહેતો તથા લાવે આવતો તો ઠીક પણ રહે?

એના ઉત્તરમાં ઉપનિષદ નો નિર્દેશ તો ઉદ્ઘોષ પામે છે. સંબંધના બોધક શબ્દોને ગાળી જઈ, ત્યારે પરમપદરૂપ પ્રકૃતિ જ બાકી રહે છે.

હે રામચંદ્રજી! તમે સંસારના જે પ્રેમીજનો છો, પણ જો તે પ્રેમ પર દૃષ્ટિ કરો જ નહીં, તો પૂર્ણ ચૈતન્યરૂપ જ છો. કુદરતે જ્યારે તમને નિઃશંક પણું પ્રાપ્ત થયું સમજો કુદરત પણ તથા ભગવાન પણ, ઈશ્વર પણ, બુદ્ધિ પણ, બુદ્ધપણું પણ તથા, બંધન પણ તથા, મોક્ષ પણ તથા અને બીજા કોઈ કલ્પના પણ તથી.

જ્યાં સુધી અજ્ઞાન છે ત્યાં સુધી જ જગત છે. પણ જે જગત છે, તે એક જ પ્રકૃતિ જ છે. વાસ્તવમાં જે પ્રકૃતિ છે તે જ સદા જગત રૂપે રહેલું છે. જે અજ્ઞાન છે તે મિથ્યા જ છે; તો પછી કુદરે કૃષ્ણ, દર્શન કે દ્રષ્ટા કયાં રહ્યાં? જે તમારા સંકલ્પોનો નાશ થયો તો ચિત્તનું તથા પણ બધા પણ વગેરેનું સ્થાન પણ બંધ થયું. તે ચૈતન્ય સંકલ્પોથી રહિત છે. તે ચૈતન્ય સ્થાન માં કે અજ્ઞાન માં રહે તથી ચૈતન્યના અધિષ્ઠાન પર જ ચિત્ત તથા સંકલ્પ જેવાં સંકલ્પો ઉદ્ભવ પામ્યા છે. એ સંકલ્પ ચૈતન્યમાં દર્શન-માત્રથી ગયો, તો પછી પ્રકૃતિ જ અવશેષ રહે છે. ચૈતન્યરૂપ ચિત્તમાં જે સંકલ્પરૂપ કલંક રહ્યું તેનું જોર જેમ ઘટે છે, તે કલંક તથા પણ બધા દ્વારા ચૈતન્યનું રહ્યું સ્વરૂપ જ છે એમ સમજો. તમે, દ્વારા ચૈતન્યમાં ફેલાયેલા પદ માં જ રહો, તમે પૂર્ણિમારૂપ રહો. 'સંકલ્પ અવિદ્યા જે કોઈ છે, તે તમારો સ્વભાવ જ છે કોઈ અન્ય સ્વભાવ નથી' એવા ચૈતન્યમાં ચિત્તમાં ઉપર નું અવલંબન કરો કે જેથી અજ્ઞાનો બધાંયે તમારા દ્વારા સંકલ્પ રહિત થઈ.

હે રામચંદ્રજી! બધી જે ભાવનાઓ બધા અભિલાષા

Date:- 31-7-25

ભાવ કરવાના મહાત્મ્યવાળું છે, તેમાં રત્નત્રિય રહિતને પદાર્થો સમૃદ્ધમય થઈ જાય છે. અહો! તમારો મહિમા અપૂર્વ છે તેમ ભાવ તથા દ્રવ્યાદિ વગેરેની કુપથ્યાદિ જે વૈલક્ષણ્યપણું કરી બતાવ્યું, વૈલક્ષણ્યનાં કામ અને બાકીનું વિસ્તારની અંદર પરમ સુખથી સમાપ્ત કરો. તમે અજ્ઞાનનાં સમુદ્રરૂપ છો. અમળ, અચળ, અંકળ, વિકળ અાદિ જે કોઈ વિશ્વના ભાંતિનાં ભેદરૂપ છે, તે રહિતનું સર્વોત્તમ અને અનુભૈકરસ પ્રકૃષ્ટ જ છે, અને પુષ્ટ દ્રવ્ય તથા અપુષ્ટ દ્રવ્યરૂપ છે એમ અમને.

S.68 ✓ મૌનવિચાર.

વશિષ્ઠ બોલ્યા:- હે રામચંદ્રજી! તમે અંકળ્યોરૂપ મળ જે દોષ તાપ, વિશ્વના અંધારાના કૂટ કરતે, ગાઢ અંધકારમાં કોળ તેમ બાકીનો વ્યાપાર બંધ કરો અને અનુપમ મૌન રહેવું અને બ્રહ્મમાં અખંડપણે રહો.

રામ બોલ્યા: હે મહારાજ! વાક્‌મૌન, ઇન્દ્રિયમૌન અને કાયમૌન કે બધું છોડવા અનુપમ મૌન જે પ્રકારોથી થાય તે વિષે કહો.

વશિષ્ઠ બોલ્યા: હે રામચંદ્ર! મુનીશ્વરો બે પ્રકારના મૌન કહેતા છે. એક કાયિક વાચિક અને બીજું માનસિક. એકાંતસ્થળમાં રાખ વગેરેના અને બીજા અનુભવરૂપ વગેરેના કુરૂઢ અંધકારાદિ અાદિ દુષ્ટ દુરાચારોમાં અંગોપાંગોનો અને કુ૬ ઇન્દ્રિયોનો અનુકૂળ વિષયોમાં જે મુનિ રોધ તે કાયમૌનપણે કહેવાયું છે. અને જ્યાં ત્યાં બોલવાનું અનુસંધાન કરનારો અને અંકળમાં જ રહેનારો અને વિકારમાં બીજું વિષયોમાં પોતાના પોતે બંધનો છોડાવ અંદર નિરંતરાદિ અંખંડ રહેનારો જે મુનિ રોધ તે માનસમૌન મુનિ કહેવાયું છે. અને બાહ્ય મહામુનિઓનો વિસ્તારનો નિશ્ચયરૂપ જે ભાવ થયો છે, તે મૌન' કહેવાયું છે.

બોલવા તે કરતાં અંકળ અને વાક્‌મૌન, બોલવાનું બંધ કરવું અને ઇન્દ્રિયમૌન, કોરીરૂપ જેવાઓનો ત્યાગ કરવો અને કાયમૌન કહેવાયું છે. બધાને જ્યાં બાહ્યપૂર્વક અંકળનું જ અંધું અંધારું કરવું અને અનુપમમૌન કહેવાયું છે. જેને મનોમૌન બોલવું અંધું પોતાનું મૌન છે, બોલવા તે કાયિક વાચિકમાં, મૂકવામાં અને મરવામાં જ રહેલું છે; માટે તેને જુદું બોલવામાં આવ્યું નથી. બોલવું

Lakeer

Date:-

બાલનો અનુભવ એવો છે કે રૂપપરિવર્તન બાબતે પોતાના કેટલાંક ગ્રંથિકુટ પૂર્વગ્રહ જ કારણભૂત હોય છે. ગ્રંથિકુટોમાં રહેલાં જે રૂપપરિવર્તનો બાધક બને છે, તે જ દૂર કરવા છે.

બાળકોના મનનો વિકાસ કરવો હોય તો તેમનું અનુસંધાન વધારે કરવું અને ઓછું બાધ્યનું અનુસંધાન વધારે કરવું કારણ કે બાળક અસ્તિત્વના અનુભવોમાં અનુભવોને જોડે છે. જેમ કે તેને ચારેય રૂપપરિવર્તનમાં અસ્તિત્વનાં અનુભવો રહેલાં છે, તેમ અસ્તિત્વનાં અનુભવો રહેલાં છે. આ બધાં પોતાનાં અનુભવોને સમાંતર ચિત્રો દોરવા પણ ચિત્રનું અર્થઘટન થાય છે. અને રૂપપરિવર્તનવાળા ગ્રંથિકુટને તો અર્થક્ષમ ચિત્રનાં ગોળ પણ જ બને. બધાં કોઈ અમને બધાં ચિત્રો ગોળ હોય કે ચિત્રનું પૂંછડું અંતું પણ જ બને.

આ રૂપપરિવર્તન કે જે ગ્રંથિકુટોનાં અનુભવમાં રહેલું છે અને જેને પુનર્જીવિત ન થવાનો ડોળ તોડે જ પ્રાપ્ત થવા જોઈએ છે. આ ગોળમાં ચારેય બાજુ, ઉપર, નીચે બધાં મહત્વમાં ફરનારા બાળકો અંદાજ કરતાં પડતાં બધી, બાળકના કોઈ બધાં હોવાથી બાળકો ફરતાં પડતાં બધી અને ચારેયે દિશાઓ ચિત્રનાં બાજુનાં કુદરતી ઉપરથી બાળકો બધાં. આ ગોળમાં પ્રેરણાનો કરવામાં બાળકો ઉપરથી બધાં કે ચોક્કસ બાળકો બધાં. સમાંતરમાં કોઈને જ કોઈ તોડવાનો આ ગોળમાં ચિત્ર ચિત્રરૂપ રહેવું જ બધી, અનિશ્ચિત બાળકો બધું બધાં, અને કે અસ્તિત્વ બાળકો બધાંનું બધી. બધું ચિત્રોમાં કરવા જે ગમે, ચિત્રમાં ચિત્રવું, અસ્તિત્વનાં અનુભવો બાળકો રહેલાં અને અર્થઘટન અનુભવો કોઈને ગમે અનિશ્ચિત બધાં અંતરમાં રહેલાં બધાં છે. આ રૂપપરિવર્તન જ બાળકો છે. અનુભવોમાં એવું કે જેનાથી બધાં જ કોઈ ચોક્કસ ચિત્રો રહેલાં જે ગમે તેને ચોક્કસ બાળકો જ બધાં રહેવું અને રૂપપરિવર્તન કહે છે. બાળકોને જે અનેક ચિત્રોમાં અનુભવો રહેલાં છે, તેમાં જ પુનર્જીવિત ગમે અનિશ્ચિત ચિત્રોમાં રહેવું અને રૂપપરિવર્તન છે. આ બધાં જ્યારે ચોક્કસ કોઈ બાળકો બધાં અનિશ્ચિતતા જોવા મળે બધી અને અનિશ્ચિતતાના અનુભવો અનિશ્ચિત કરવાનું કોઈ બાળકો ~~બોલાવી~~ પોતાના અનુભવો કોઈ

Date:-

ગયા વેદના પાકી સમજણથી વિરુદ્ધ સમજવા શબ્દ કે એ ચુકાદાપ્રયોગ કહેવાય છે.

જે સ્થળોમાં 'અદાલત જાય ત્યાં પડ્યા નથી, અમલ પડ્યા નથી, પોલીસ રક્ષણ પૂરું છે તથા નિયમિત છે અને અધિકારીઓ રૂબરૂ વેળા કોર્ટમાત્ર છે તથા રાજમાર્ગ છે' વેદના પાકી સમજણ કહે, તે સ્થળો ચુકાદાપ્રયોગ છે.

(ગ) જે સ્થળોમાં અદાલતોના ફેસલાઓ કરતાં પક્ષકાર પોતાના ગામોમાં, સમાજોમાં, કુટુંબોમાં કે કોઈ અન્ય વિવાદોમાં વધારે જાગૃત અને સક્રિય છે તે સ્થળો ચુકાદાપ્રયોગ કહેવાય છે.

(ઘ) પૂર્વજોએ વિસ્તારેલા સ્થળના અર્થતંત્ર સમાજ કે અને અદાલતમાં કોઈ પ્રકારનો વિવાદ વધારે જાગૃતી એ ચુકાદાપ્રયોગ કહેવાય છે.

'કૂવે પડ્યા બોલ, બોલે પડ્યા મોટા, મોટા પડ્યા ગામ, ગામે પડ્યા સીમાડા' એવું કહેવાય છે તે વિસ્તારસ્થિત સ્થળ માત્ર છે! વેદના વેદકારો સમજણ એને ચુકાદાપ્રયોગ કહે છે.

(ચ) જેમાં આ જગતના અંદરના અદાલતો રાજ્યોનો અને અદાલતો અપીલોનો અંકુશ રહ્યો છે એવું કે સત્યસ્થાપ્ય છે તે કહું. 'વેદના જે અખંડ સમજણ તે ચુકાદાપ્રયોગ કહેવાય છે. ઉપરના સ્થળોમાં સ્થળના પ્રકારમાં કોઈના પૂર્વ પડ્યા નથી પણ પડ્યા છે ત્યારે પક્ષકાર, વકીલ કે જજની સ્થળ ફેરબદલ રહે?

આવા બોલાયેલું ચુકાદાપ્રયોગ અંતિમતામાં પણ ન્યાયાધીશોએ કહેવાયા છે અને અંતિમતાનો બાધ કરનારી પૂર્વજોએ પડ્યા બોલ પ્રમાણ પૂર્વજોએ પડ્યા કહેવાયા છે.

ચુકાદાપ્રમાણિ, ન્યૂર્તિપ્રમાણિ અને ન્યૂર્તિતાપ્રમાણિ કે જેઓ સ્થળના સ્થાન અધિકારોમાં ઓછામાં, કે કુટુંબ અને પોતાની અધિકારોમાં છે, તેઓ ન્યાયાધીશોના અનુકૂળ ગામોમાં, કથા સ્થળોમાં પડ્યા બોલ છે.

કે બૃહસ્પતિ રામચંદ્રજી! ગામોમાં ઘરે બાકું ખોદવું રોકે પક્ષકાર ફરતો કોર્ટ તથા કેટલા પ્રતિવાદીઓ કોર્ટ અને સમાજમાં અદાલતો પક્ષકાર કોર્ટે કોર્ટ તથા કેટલા બાંધકામ ન રહેવો કોર્ટ, બોલ્યા ન્યાયાધીશો પુરુષ અદાલતમાં જ રહે છે અને વિવેક જ છે. કેમકે ગામોમાં પડ્યા તેના અદાલતો પૂર્વજોએ નિર્ણય અને કોર્ટ જ કોર્ટ છે. આવી

Lakeer

Date:-

સ્થાપિત અકુશકુમ પદ્મોત્તર જ કોષ્ટક છે કે રામચંદ્રજી! તમે વિરાટ રામાદિ સર્વદર્શો વચ્ચ કરીને સંસારના વાસનાઓના રહિત એક પુરુષરૂપ જ રહો.

જે જોઈ રામ બોલ્યું જેવા પ્રત્યક્ષ થાય છે, તે સ્વપ્ન જેવું જ છે, કું, તમે કે બધું કાંઈ પણ નથી એમ સમજી જે જીવન્મુક્ત પદ્મ સર્વદા વિદેહકાર્ય માં વિદેહગંધમાં જ રહો.

S.69 પૂજા વધ્યા મારા બો સંતોષ.

રામ બોલ્યા: કે મહારાજ! પોતાના ચિત્તમાંથી સ્વે વિષયો ભાગ્યા તે કેમ રહેવે?

વસિષ્ઠ બોલ્યા:- રાજકુમ રઘુવંશીઓ મોક્ષનું વર્ણન કોણ જાણ્યું છે અને રઘુવંશીઓ સર્વ-રહિતપણાંને પામેલા પુરુષો પોતાના સર્વસ્વપણા માં એમ સર્વદર્શિત્વમાત્રપણા માં વિચરતા જે વસ્તુને જે રાજે કરે, તે વસ્તુને તે તેવા જ રીતે રહ્યા કરે છે. સર્વાત્મકપણા ને પામે અને સર્વજ્ઞાપકપણાને પામે રહે પોકો જાણ્યા સુધા જે વસ્તુના જે રીતના ભાવના કરે, ત્યાં સુધા તે વસ્તુઓ તે રીતનો રહ્યા કરે છે.

રામ બોલ્યા: રઘુ જાણે સમર્થ છે કેમ પોતાના માટે શુભ સ્થિતિઓના અને શુભ રહ્યાસ્થાનોના કલ્પના કરી કરવા માગવાના પ્રોક્ષણોના માટે જાણે શા માટે ઘારણા કરે છે? ક્રિયા ચલાવે છે? જાગ્રત રહે છે? સમાધિ માં વસે છે? રહ્યા પૂજા રાખે છે?

વસિષ્ઠ બોલ્યા: મહારામર્ષ અને સિદ્ધ જીવન્મુક્તો રાગ-દ્વેષ, મોહ-કામ, ક્રોધ, મદ અને શુભ અશુભાદિ જે ક્રિયાઓ કરે રામ જાણ. કોઈ પેરનો વિદેહનિષ્ઠ સિદ્ધોના હાથ પડ્યા જાણ. તેઓનો અહંકાર મોક્ષિક ક્રિયાઓને પણ વાસનારહિતના રહ્યાંગારરૂપ માને છે. અને તેમાં પ્રારબ્ધ માં રહ્યુમ પામ્યાનું જાણે કોઈપણ કરવાથી દુઃખનકો પામ્યા સુખરૂપ રહે છે.

રામ જીવન્મુક્તો ને કોઈ કર્મ સિદ્ધ જાણ કે બંધક પણ જાણે; દોષ-અદોષ, ગુણ કે દોષ કરે જાણે. કરું પણ તેમને બંધકરૂપ પણ જાણે કે તમે વિદેહમુક્તિ વિષે કહું છું તે રાખજો.

Lakeer

વૈરાગ્યપ્રકરણ રામાયણ કે જે રામકથા ના પણ

Date:-

આદિક સ્વરૂપ છે તેના પ્રાપ્તિ થવી એ જ પરમ પુરુષાર્થ છે. એ પ્રાપ્ત થવામાં ઉપાદેય કંઈ હોય તે સાંભળો.

(૮) પરમ પુરુષાર્થ ના પ્રાપ્તમાં સાધ્ય એવું હોય એ તે ઉપાદેય છે. જેમાં વિવેક ના, વિચાર ના પ્રાપ્ત પદોના સામર્થ્ય ના પ્રકાશવાને સંપૂર્ણ રીતે મળવું તેનું જ અખંડ ના નિરંતર અનુસંધાન કરે છે તેમને સાધ્યયોગ કહેવાય છે.

જેમણે ઇષ્ટયોગ ના પાંચ અવિદ્યા પદોને શાંત કરીને નિર્દોષ અને અવિદ્યા તથા અંત ના રહિત પરમ પદને પામ્યા છે, તેમને યોગારૂઢ કહેવાય છે. સાધ્યયોગ અને યોગારૂઢમાં જે તફાવત કરવો પડેલા સ્વરૂપાકારવૃત્તિ ના પામવાનું પદ તો એક જ છે, કે જે પદ શાંત છે, અવિદ્યારહિત છે. કેટલાક મહાત્માઓ સાધ્યયોગ એ પદને પામવા પ્રયત્નશીલ પણ છે અને કેટલાક મહાત્માઓ યોગારૂઢ એ પદને પામવા પ્રયત્નશીલ પણ થયેલા છે. જે પુરુષ સાધ્ય અને યોગ બન્નેમાં એક જ પ્રકારનું ફેર નથી એમ માને છે એમ ભજે, તેને વિવેકજ્ઞ કહેવાય.

જે પદને સાધ્યયોગારૂઢો પામે છે, તે જ પદને યોગારૂઢ એ પામે છે. જે સ્થિતિમાં પ્રાપ્તના કે નવા વૃત્તિઓ નો પ્રવેશ જ નથી. અને પ્રારબ્ધકૃત ભોગ આવી પામે છે, તે સ્થિતિને પરમપદ કહેવે.

વ્યવહારનો જે સમુદાય છે તે જ વિશ્વ છે. અને એ વિશ્વ જ સંસાર નું કારણ છે. એ વિશ્વ સાધ્યની અથવા યોગારૂઢ પદને પામેલા મહાત્માઓ તથા પ્રાપ્ત પદોને નહીં પામેલા પુરુષોમાં કોઈ પણ સંસારનું કારણ રહેતું નથી. જેમ બાળક જેવાને જુએ છે તેમ વિશ્વ કંઈ ને કંઈ હોવે છે. એ વિશ્વ પોતે જ પોતાનો વિલય કરી જાય તો પછી કંઈ ને જોવું નથી. કંઈમાં રહેવું એ દર્શન થયા પછી જ અહંતો સંસાર થયો છે. અને એ રહેવું એ દર્શન નું મૂળ મન છે. માટે મન ની શાંતિ થયા પછી અહંતા સંસાર ની શાંતિ થઈ જાય છે. આપણામાં અદર્શન ને લીધે જ મિથ્યા મન ઉદય પામેલું છે. આ મન જેવામાં રહેવાનું કેટલા પણ બોલું જ છે; મન મુક્ત છે કે નહીં, જે પોતે મુક્ત છે જ નહીં એવા મનના સંસાર ઉત્પન્ન થયો છે; માટે રહેવું કહ્યાં છે, મનવું કહ્યાં છે, સંસાર કહ્યાં છે, વિશ્વ કહ્યાં છે, ઉપદેશ કહ્યાં છે, ગુરુ કહ્યાં છે; બંધ કહ્યાં છે, અને મોક્ષ પણ કહ્યાં છે? કંઈ નથી. એક આત્મતત્ત્વનું જ અખંડ મળ

Lakeer

Date:- 1-8-25

રામાદિના રથનું સંધાણ, પૂંઠળના વસ્ત્ર રથને મળતો ત્રિકોણ, એ ત્રણ મોક્ષના જુદાજુદા ઉપાયો છે.

રામ બોલ્યા:- હે મહારાજ! જે પૂંઠાનો વસ્ત્ર પક્ષ મોક્ષનું કારણ કેવી રીતે છે તે કહું છું કે સ્થૂલના ત્યાગ મરણ પામે છે તુરત મુક્ત જ થાય છે.

વશિષ્ઠ બોલ્યા; એ ત્રણ ઉપાયો મળતા ત્યારે જ મોક્ષના કારણરૂપ થાય છે. ત્રણે ઉપાયો મા મળતો કોઈ જ મુક્ત થયેલ છે. મરણ મા મળતો કે પૂંઠાનો ત્યાગ થયો જ નથી, પક્ષ મળ રથને પૂંઠા રથને છોડીને બીજા દેહમા બેસે છે. જે મળતો ત્યાગ થયો, તો જ મોક્ષ પ્રાપ્ત થયેલો જ સમજે. મરણ મા કારણ જ્યારે રાગ આદિના રહિત થાય છે, ત્યારે પૂંઠા શરીરને છોડી દઈને અવિદ્યાદેહના ચિત્તના સહ બહારના આકાશ મા અવિદ્યાદેહના રથને રથનુકૂળ થયેલ પંચમૂતોની તન્માત્રાઓના રથે સમાગમ પામે છે. તે બે તન્માત્રાઓનું રથ તન્માત્રાઓ પક્ષ તેવી જ તન્માત્રાઓના બનેલા મળ રૂપ જોડાઈને બીજા પૂંઠાના રથે સંબંધ કરે છે, પક્ષ બીજા પૂંઠાનો રથે સંબંધ રાખતા નથી. તન્માત્રાવાળા જે પૂંઠો બીજા દેહમાં ઉત્પન્ન થાય છે રથને પૂર્વદેહનો ત્યાગ કરે છે. એ પૂંઠાનો તે બીજા દેહમાં કુદરત-કારણના રથે રથને તેના અંદર રહેલા વાસનાઓના રથે જોડાય છે.

પૂંઠાનો બીજા દેહમાં પેસતાં તેના અંદર રહેલા અજ્ઞાન રથને વાસનાઓના રથે જોડાઈને સંસારના દુઃખો ભોગવે છે. જેમ સમુદ્ર મા રહેલા પાણીના બિંદુનો દરેક બિંદુમાં જોડોના જોડામાં જઈ રહ્યાં કરે પક્ષ પાણી પાણીનો બને, તેમ તન્માત્રાવાળું મળ મરણ રથને જીવમાં જઈ રહ્યાં કરે પક્ષ પૂંઠા બને નહિ. જેમ કિરણો સૂર્ય તરફ જોવાં જાય તો પણ પૂંઠા મળ તણારનો કોઈ બને નહિ (સમાપ્તમ્).

મળ રાગને પકડ્યાં વિના કદી પૂંઠા પૂંઠાને છોડતું નથી. જ્યાં મળ કોઈ પણ પૂંઠા કોઈ જ છે. ત્યારે મળ રાગનાં પ્રમાણે પોતે તન્માત્રાઓ વિનાશ થઈને બને છે, ત્યારે પૂંઠા સહજ વિનાશ થઈ જાય છે. અને ત્યારે જ શાંતિ જ અવશેષ રહે છે. રામ એ તન્માત્રાઓનો ત્યાગ કર્યા, મળનો અને પૂંઠાનો બંનેનો ત્યાગ થાય છે- રાગથી સર્વ પદાર્થોનું અવલંબન મિથ્યારૂપ દેખાય પામે છે અને તે

Date:-

(26) હિરલાપરાનાં ઉદ્યમી વારસદારોએ બારી પાસે પાણીનું પડ જામે ત્યારે પોતાનાં બારણાં પરમપદને પ્રાપ્ત થઈને ફરીવાર ઉઘડવાને ઇચ્છતું બારી. જે બારણા છે, તે જ મન કહેવાય છે, જે ચિત્ત છે, તે બારણામાત્ર જ છે. મારે બારણાંને સમાધિ થતાં પરમપદરૂપ થઈ જવાનું છે. બારણાસહિત ઘરની બારી કરીને રામ જે અયોધ્યાનું જ થઈ ગયા છે અને જે અયોધ્યા છે તે અંતરના રામકુંડે જ અવશેષ રહે છે.

હે રામચંદ્ર! આ સંસાર કે જે વસ્તુમાં થયેલાં ઘરની બારી જેવો છે, તેનો જે રાજે ઇન્દ્રિયમાર્ગના પોતાનાં મોહે જ છેડો આવી ગયો છે. દરેક અયોધ્યાનાં જે જ્ઞાનેન્દ્રિયો રૂપી અજવાસ, પાણીનો રોધ અને મનનો બારણા, એમાંથી દરેક ઇન્દ્રિય રૂપી બધાં જે પોતાના મોહે જે સિદ્ધિ થઈ ગયા છે. જેમ પોતાના ગાંઠિ રોગ થયા પગ રોગ થઈ જાય છે તેમ પાણીરૂપ વાસ્તુનું સ્વજન રોગ થયા મન રોગ થઈ ગયા છે. પાણી રારારનો વહ્ય થયા બારણાં બારણામાં રહેલાં વાસ્તુના રોગો મટાડને વાસ્તુપણાને પ્રાપ્ત થાય છે. અને ત્યાં પોતામાં જે કંઈ બારણા હોય, તે કંઈ જે બારણાં બારણાંનો સ્વભાવ કરે છે. દરેક કંઈ થા કુદરે પડેલો મન સહિત પાણી બારણાં રોગામાં જેવાં કંઈને જુએ છે તેવો જ થઈને બારણાંનો અનુભવ કરે છે.

જેમ વાસ્તુનું સ્વજન રોગ થયા ગોદ રોગ થઈ જાય છે, તેમ મનનું સ્વજન રોગ થયાં પ્રાણવાયુ રોગ થઈ જાય છે. પાણીરોગોનાં પાણી સ્વજને ચિત્ત સ્વર્ગના દરેક ભોગ વગર જ જે કંઈ રહેવાં છે. પાણી અને ચિત્ત ગુણાતીત ભોગમાં પુરુષના ગુણાંદ સ્વજને ભોગ જ જેમ ચિત્ત જે છે. બધા રોગ રોગોને સ્વજને સારથિ રોગને ગતિ રોગો છે તેમ જે પાણી મન જે સ્વર્ગના રોગ રોગો છે. પાણીનો સમાધિ થયાં મન બારણ થઈ ગયા છે અને મન જો સમાધિ થયાં પાણી બારણ થઈ ગયા છે. મન અને પાણી ભોગે બારણ થઈને, મોક્ષમાંનું ઉત્તમ દ્વાર કરી રોગો છે. દરેક રોગોસ્વજનો જે ધારો અભ્યાસ. જો ઉપભોગોનો ભોગ થયાં મન અખંડ રોગ થઈ ગયા છે અને મન રોગ થયાં, પાણીનો સમાધિ મન માં દરેક રોગોનો ઉપાયે બારણ પાણી રોગ થઈ ગયા છે.

હે રામચંદ્ર! તમે સ્વજન રોગોનો વિચાર કરીને,

Lakeer

Date:-

મનને વિશ્વમાયામય કરી નાખે. મન જો વિશ્વમયતામાં
(૪) પડ્યા પછી ત્યારે વિશ્વમાયા જ સિદ્ધ થયા છે. જ્યારે જીવ
અને પ્રકાશમાં તમામ જે પ્રત્યક્ષ સુખદાયક જોવાય તેનો
વિશ્વાસ કરે, પ્રત્યક્ષ પ્રકાશ અને તેનો બાદ કરનારી બુદ્ધિ-
-કારવૃત્તિ એ બંને મિશ્રણ થતાં જે વિષયાકાર પ્રવાહ રૂપે છે,
તેમાં પડ્યા ના વ્યવહાર કરીને સિદ્ધ થાય છે. જે પ્રકૃતિ (બુદ્ધિ)
✓ તત્વ છે, તેમાં વિચારનો પ્રકાશ સિદ્ધ કરવો, અને પ્રેમ
વિચાર કરતાં કરતાં વિચારોનું સુક્ષ્મ પરિણામ થવું પ્રેમપૂર્વક
તેનાં જેવા વિચારો પ્રાપ્તિયોગ્ય રૂપે થઈ જવું. જેમ કે બાજુના
વિચારનું બોલ કરતાં પોતાના મનને જે ગમતા પામે છે, તેમ પુરુષાકાર
કરનારાપણું સિદ્ધ પડ્યાપણાના રૂપે પોતાનો મનને જે ગમ્ય
પામે છે અને પ્રવૃત્તિરૂપે જ પ્રાપ્ત રહે છે. જેમાંથી પ્રકાશ
પ્રકારો [વિશેષો] રૂપે થઈ ગયા હોય, એવું ચિત્ત જેમાં
પ્રકાશ પ્રાપ્ત છે તે રૂપ જ કુળમાયામાં પણ થઈ છે. પોતાનું
✓ કારણ રૂપ કરવામાં પ્રાપ્તિયોગ્ય પ્રકાશનો સ્વભાવ જે પ્રેમ
છે. પ્રાપ્તિયોગ્યનું ફોટો મુદ્દત છે જ બાકી પ્રાપ્ત પ્રાપ્ત
પર જ પરમપદની પ્રાપ્તિ થાય છે. પ્રેમ દૃઢતાપૂર્વક પ્રમાણ
તે પછી કારણ પ્રાપ્તિયોગ્ય પ્રાપ્ત તો જ પ્રાપ્તિયોગ્ય કરવો.
ચિત્ત રૂપે થતાં ચિત્તના પ્રકારોના પ્રમાણ પ્રકૃતિમાં
રૂપે થઈ છે.

જે ચિત્ત છે, તે જ પ્રાપ્તિયોગ્ય છે; પ્રકાશ માટે
બુદ્ધિમાંકાર પરિણામ પામેલા ચિત્તના જ ચિત્તનો પ્રાપ્તિયોગ્ય
✓ કે રામચંદ્રજી! ચિત્તમાં કારણ રૂપ પ્રકાશના પ્રાપ્તિથી, પડ્યા
ચિત્તમાં પ્રાપ્તિયોગ્યપણાના પ્રાપ્તિયોગ્ય ચિત્તમાં કારણ રૂપ
છે; કેમકે પ્રાપ્તિયોગ્ય તો પરમ પુરુષાર્થ કહેવાયા જ નથી. જે
ચિત્ત જેટલાં પડ્યા પરમપદમાં પ્રાપ્તિયોગ્ય છે, તો ચિત્તમાં તેમાં
જ પરમાનંદ પામતા પરમપદરૂપે જ પરિણામ પામેલું રહ્યું.
(૫) ચિત્તને જો નિરતિશય સ્વાધિષ્ઠાન પ્રાપ્તિનો સ્વાદ મળ્યો
તો પછી સંસારમાં પાછા પ્રાપ્તિયોગ્ય ઇચ્છા કરશે જ નથી.
જે ચિત્ત પ્રાપ્તિયોગ્ય પ્રાપ્તિયોગ્ય પરમ પદમાં પ્રાપ્તિયોગ્ય
વિશ્વ પડ્યાપણાને પામે તો ફરીવાર સંસારમાં જન્મ પામે
જ નથી. જેમાંથી કારણ પ્રાપ્તિયોગ્ય પ્રકાશ થઈ ગયા હોય છે,
તે ચિત્ત 'સત્વ' એવા નામથી કહેવાય છે. પ્રાપ્તિયોગ્ય
રહિત પ્રાપ્તિયોગ્ય, પ્રાપ્તિયોગ્ય રહિત પ્રાપ્તિયોગ્ય અને સત્વમાં રહેલા

Date:-

કોઈક વિરલ પુરુષ જ પરમશ્રદ્ધેયોને જુએ છે અને તુરત ઓળખી જાય છે કે, જે પરમશ્રદ્ધેય અસાધારણોના દિવસ પર શ્રદ્ધા જન્મી ચુકી છે.

S.70 એક રાજા પૂર્વે વેપારીમાં એ પૂછ્યું:-

વણિક બોલ્યો: હે રાજવંદન! વિચાર કરવાથી જાલ બનાવ પહેલ થયો છે અને વિકટ સંકટ પહેલ થયો છે, એવો એકાંતરાને સમાધિઓનો જે સંગ થયો છે તે મોજ કરાવ્યો છે. જેમ ઝાંઝવાનું પાણી દેખાય છે, તેમ મન તથા અહંકાર દેખાય છે મન તથા અહંકાર નથી મિથ્યા જ છે અને માત્ર ધોકો જ એવું દેખાય છે; માટે જે વિચાર પર વશ થાય છે. આ ~~સંસાર~~ સંસારરૂપી રચનાના મૂળમાં વિચાર છે એક વેપારીએ કરેલા પ્રશ્ન પૂછ્યો માટે સમરણ માં રાખ્યો છે તે સાંભળો.

વિંધ્યાચલ ના જંગલમાં એક વેપારી રહેતો હતો. સમયના ચોકીને તુરત ગણાને મારી નાખવાની ઇચ્છા થી તે ~~રાજ~~ કોઈ દેશ માં ચાલ્યો. એ વેપારી સામે જે કોઈ મિત્રાચારી કોઈ ચોક્કસ મુખ્યો કોઈ હતાં તેને મારતો ભગાડતો. કેવો તે વ્યાપાર ના હકિકત માગવાનો ખાતર એક બીજા રાજાના નગર માં આવ્યો તે રાજે નગરદ્વાર જોવા નાકરેલા રાજ પુરુષે પકડ્યો તેણે ગણિકા કરી રાજાને કહ્યું. હે રાજા! હું બહુંકર વેપારી છું તું મને માનો છે તો કેમ મૂરખો જ છે. એમાં હું મારું મોત્યા યા.

રાજા બોલ્યો: હે રાક્ષસ! તું રમણીય કરીને બજારની યા મને ખાવા કહેશ તો તારું માથું કાપી કાઢી પડશે.

વેપારીએ કહ્યું કે તમે રમણીય ના બદલે ખાવા પણ વેપારી કલ્યાણ વાત તેને કહું હું પહેલ તમે જે જે પૂછ્યો કરું તેનો સાચો ઉત્તરો રમાવવા.

1) કયા સ્થળમાં કેટલાંમાં બહુમાંડો ભરેલા ગ્રસરેણુઓ રહે છે?
2 કયા પ્રદેશમાં મોટા મોટા રમણીયો રહે-કરે છે?
3 ચોકડો, કુમારો વાર સ્વપ્નમાંના બીજા સ્વપ્નમાં જેવો પુરુષ એક સ્વપ્નમાંના બીજામાં જેવા પડેલા સ્વપ્નને જુદું સમજી તે જે બીજા સ્વપ્નને રમાવું માને વારે ત્રીજા સ્વપ્નમાં જેવો જ બીજા સ્વપ્નને પણ જુદું રમાને રમાવું માને.

Date:-

રહ્યો છતાં પણ તેણે પુકારા કર્યા કર્યા સ્વરૂપ રૂપે તે ઓળખાયો નથી?

4 જેમ કેટલાં પાંખાળાં સુંદર જોવાં ચારેચાર રંગે પક્ષીઓનું પક્ષ મનહર કરે છે, તેમ જગતના સુંદર પક્ષ જોવા ચારેવાર રંગનો રંગ જે મને રંગવો અરૂપ (રૂપરહિત) પદાર્થ કહ્યો છે?

5 પોતાના રૂપકપક્ષ જે બધે છોડતાં કયા અરૂપ જે અંગાદ્ય પૃથ્વીમંડ, રસાકારા, પ્રાણીઓનો સમુદ્ર, રૂપદર્શકતા રંગો જેને રંગે અર્ક રંગદાન રંગ્યું છે?

6 પરમ અરૂપ પણ દેખાવાના રંગે રંગવાળ વિનાનાં છતાંપણ અર્ક્ય લાગતા રહેનારા કેવા પદાર્થના વિનાનાં ગર્ભ જેવાં દેખા ગર્ભમાં રંગ સૌંદર્યલ મજબૂત છે?

ઈશુએ રંગાત્મ માળનારા રંગે તેવા મર્યાદા વિનાનાં રંગાત્મને મર્યાદા નું રંગોપણ કરી તેનો ઘાત કરનારા કે રાજ! જે કંઈ મારા રંગ છે પૂછનેનાં રંગાર્થ ઉત્તરે બકરીએ તો તને રંગરૂપ જ અરણ્ડર ના જેમ ગાનારા કહ્યા રંગે પક્ષી ચારા દેશ ના પૃથ્વને પક્ષ ગાનાર થશે.

S.71 તોમાલના પ્રથમ પૂછ્યા નો ઉત્તર.

રાજ બોલ્યો:- હે તોમાલ! બ્રહ્મમંડ નામનું રંગે કંઈ છે, જે માત્ર રહેવા સુદર જુનું વસ્તુ નથી. તેમાં રંગેકરંગે કેવા દેશગણના વદને પોપટકાકાતુલ્ય, મકરાલ રંગે પૃથ્વિ ના છોડો છે. જેમાં રંગેવા કેમરો કેટલો તેનો રંગને રંગાવેલો પર છે રંગેવું રંગે મોટું પૂર્ણ છે તેવા રંગને પૂર્ણોવાળું મોટું ઘન છે. (રંગનામાં) તેમાં રંગે પર્વત છે (રૂપનામાં) તે રંગે વિશાળ પૃથ્વીમાં છે. (રંગદિનમાં) રંગેવાંગોક દેશો છે ત્યાં મોટો ન દેખરંગો ચારો રંગે મનોહર છે. (રાત્રિનામાં) રંગના વિશ્વમાં રંગનારંગે તે પૃથ્વી પર છે. (ઉદ્ગમનામાં) ત્યાં રંગના કેમરો પૃથ્વીરંગો ચારો મોટો રંગાકંગરચારો રંગે રંગમાં વિશાળ મૂલ્ય છે. (મૂલ, અવિરાત રંગને વર્ષમાનના રંગાંત ઉદ્ગમનોવાળા વનમાત્રરંગો તો સમુદ્ર) રંગેવા તો રંગાંત મૂલ્યો છે. તેના વદનમાં કેમ વિશાળ રંગાંત પૃથ્વી છે. રંગે મનોહરપણ પક્ષ છે જેમાં રંગના રંગાંત પૃથ્વી છે. રંગના રંગાંતવિશ્વમાં રંગે પૃથ્વીમાં છે. રંગના રંગાંત પૃથ્વી જેવા પૃથ્વીમાં છે રંગેવા રંગે પરમપુરૂષ સાધનપૂર્ણ છે. તે રંગે રંગેવા મોટા સૂર્ય

Date:- 2·8·25

છે. પ્રાપ્તિષ્ટ ક્રિયાવાળી કે કોઈ પ્રશ્નોત્તર કરાયા છે તે પ્રકારો એ પ્રકૃતિ માં ક્રિડાયો છે. જેમાં પ્રકૃમાંડો ગ્રામરેખાયુક્ત છે. પ્રાયા પ્રકારો દ્વારા પરમાર્થ દ્રષ્ટિકર્તા જોવા કરાયા ગયા તેવા પ્રશ્નોના પ્રેરણા મુકીને પુષ્ય જે પર રહે!

S.72 બાકીના પાંચ પ્રશ્નોનો ઉત્તર-

રાજ બોલ્યા: હે દેવાધિ! પરમાત્મામાં પ્રવાહ ની ક્રિયાશક્તિ, જ્ઞાનશક્તિ, ઇચ્છાશક્તિ, ક્રમશિલ પુણ્ય ની શક્તિ અને જીવ ની શક્તિ વગેરે મુકામ રૂપે અને સંચાર રૂપે રહેલી છે. જળ, જ્ઞાનશક્તિ, પુણ્ય તથા જીવ વગેરે પ્રોમાણ શક્તિ ઓ ના છે પરંતુ પરમાત્મા ની શક્તિ ની શક્તિઓ પ્રબલ છે. પ્રકૃમાં ક્રિયાશીલ રૂપ જે જગત માં સંદેહ, તેના સંદેહ અને તેની સંદેહ પુણ્ય જોવાં વારંવાર મળ્યા કરે છે એવો સમગ્ર પદાર્થ પ્રકૃમ છે. એ જ પદાર્થ ક્રિયાર્ક તથા જગત માં ફેલાયેલું સમાંદ્ર ઈમોશનો ને લઈ રહ્યું પ્રકૃમ રૂપમાં સમાંદ્ર રાગદ્વેષ કરેલાયા છે. તે સર્વદ્રષ્ટિ ના બળો અને પ્રકાશ ને કારણે રાકાશ બની રહેલો છે. તે ક્રિયાશીલ છે તે સર્વક્રિયાશીલ પુણ્ય છે અને બાંધેલાયા પુણ્ય છે. ધરતી ની શક્તિ પૃથ્વી ની શક્તિમાં, પૃથ્વી ની શક્તિ જળ ની શક્તિમાં, જળ ની શક્તિ તેજ ની શક્તિમાં, તેજ ની શક્તિ વાયુ ની શક્તિમાં, વાયુ ની શક્તિ ઈથર ની શક્તિમાં, ઈથર ની શક્તિ જીવ ની શક્તિમાં, જીવ ની શક્તિ મન ની શક્તિમાં, મન ની શક્તિ બુદ્ધિ ની શક્તિમાં, બુદ્ધિ ની શક્તિ અહંકાર ની શક્તિમાં, અહંકાર ની શક્તિ પ્રકૃતિ ની શક્તિમાં, પ્રકૃતિ ની શક્તિ પુરુષ ની શક્તિમાં, પુરુષ ની શક્તિ પરમાત્મા ની શક્તિમાં, પરમાત્મા ની શક્તિ પરબ્રહ્મ ની શક્તિમાં, પરબ્રહ્મ ની શક્તિ પરમેશ્વર ની શક્તિમાં, પરમેશ્વર ની શક્તિ પરમેશ્વરી ની શક્તિમાં, પરમેશ્વરી

Date:-

બોલ્યા કિષ્કિંધાનાથ જેવા દાસ ગાર્મમાં રહ્યા કૈવોકથા મળશુધ્ધ
કે બોલાવ! રહ્યા સદ્ગત્ વૃક્ષમાંડ રહે રણમાત્ર પરમાત્માના
રહંદર મળશુધ્ધ છે. રહે મ રહમજ કે મૂર્ખ બોલાવ! સદ્ગતા
જેવાનો રણમાત્રા વૃક્ષમાં કલ્પના રહી જે બોલેલા છે. વૃક્ષમ-
પદ કે જે રાંત છે, રત્નમાંડક રીતે ચુકમત્ત છે રહને મહર્ષિ
દ્વારા કહ્યું છે. તેમાં બારા જેવાશોના તો રહંદર પક્ષ પહોંચે તેમ
નથી; રહંદરના માટે હું મારા વચન તે રહનુસરીને તેનો રહનુભવ
કર રહને રહંમિમાણ દાસને બોલતા રહું.

S.73 બોલાવનું રાંત થવું :-

વશિષ્ઠ બોલ્યા :- રામ તાં વચનો સુણીને તેમને
બાલાવેલા જાણને બોલાવ રાંત થયો. પછી તે રહંક વૃક્ષમાત્ર
નું જ બોધ રીતે મળ કરી મહાંકર ભ્રમને મુકા ગયો રહને
રમાધિસ્થ થયો.

હે રામચંદ્રા! રામ રહે કહેલાં કમ પ્રમાણે કૈવાલ્ય
રૂપ રહસ્યમાં રહ્યા જગત રહેલું છે. કૌવલ્યરૂપ રહસ્યનાં ગર્ભ
માં રહેલું રહ્યા જગત બાહરે ભાંતિના કલ્પેલા બોલાવ જેવું
છે કે વિચાર માત્રના વિષયમાં છે. રહને છેલ્લે તો વૃક્ષમ જ
રહે છે. તમે પણ રહદરા વિષયોમાંથી ચિત્તને પેંશને
પરમાત્મા માં જોડી દો. રહદરા ઇચ્છાઓને ત્યજી દઈને
રાંત બુદ્ધિથી રહો! મન તે મનના જ રખડાવ્યું જેવું જ
નિર્ણય કરીને રહંક પરવૃક્ષમાં રહદરા વૃત્તિઓનો લોપ
કર ચિત્તને રાંત કર મોક્ષ પર મુકવા, ને-પર બ્રહ્મબુદ્ધિ
વાળા વારંવાર રહને સર્વત્ર બ્રહ્મદૃષ્ટિ જ કરવા રહો.
જે પુરુષ બાહરથ રામના પેઠે મન પર રહંકાર પદને રહના
પડેલા બોલાવને રહનુસરે છે તે રમાત્મપૂર્ણ ગંગારહવાસના
જેવા કરણ રહહ્ય તે પણ સિદ્ધ કરે છે.

S.74 બાહરથ-ચિત્ત મુનિ નો રંવાદ

રામ બોલ્યા: હે મહારાજ! ચિત્ત નાં જે રામકારક
બાહરથે ગંગા રહવાસના કરી રહ્યા તે વિષે કહો.

વશિષ્ઠ બોલ્યા: રહંક રમયે કૌશલ દેશ માં
બાહરથ નામે રાજા હતો. તેના પાપે નિર્વેદ કરવા જે
મંત્રીઓ પોકોને દારેલાં દાનો મરવા હતા. દાન રહ્યાવામાં
તેનું દાન જેવું કોલાહલવાં તે રહાણિ ત રહનુભવવાં
પ્રરણ જે રહેલાં ગંગાજી નાં પ્રવાહરૂપ જગત્ નું જોઈ

Date:-

જેઠ દ્વારા કર્યું મા અને એક દ્વારા પ્રાપ્ત મા લટકાવી. તેનો ત્રણે બાજુએ (ચોતરફ) એ પ્રાણીને પૂજા પર ચઢાવે પૂજાઈ રહ્યો. આમ એક પ્રાણી અને બ્રાહ્મણોનાં શાપથી અને -ગતિ પામેલા પૂર્વજોને ગંગા કાંઠા નિવાસી મુની બ્રાહ્મણોકમાં સહાય્યા કરાવ્યાં.

એ સમયે પણ વધારે જેમ બરજુવાની માંથ પ્રસન્ન દેખાવા ઉપવને કરી. તે રાજા બ્રાહ્મણ, ઋષિ અને મહાન મુનિનું બધા સત્કાર કરવો સંસારના અગાઉક વ્યવહાર તો વિચાર કરવા લાગ્યો કે આ જગત આવું પણ બીજું, બોલું પણ બધા પણ સદાય રોગીનાં જેમ વ્યસ્ત જ રહે છે. બધા બધે એક બો એક વ્યવહાર સાચવ્યા જ કરે છે. અને અસ વિનાનાં દુઃખો ની બદારો કરવા કર્મમાં પ્રાણીઓ રત રહે છે. કોઈ પરબ્રહ્મ ની વિચાર પણ કરવાં બધે.

જે કર્મનું ફળ પ્રાપ્ત થવાથી આ જોકમાં બીજું કાંઈ પામવાનું જ અવશેષ ન રહે, તે જ ઉત્તમ કર્તવ્ય માનું છું. બાકીનાં કર્મો તો વિષુવિકાર (કોલેરા) ની જેમ દુઃખદાયી ફળોવાળાં જ છે. મારે બુદ્ધિશાળી પોતે વારંવાર અમે એ કર્મો કરવાં પડ્યાં બધે. આવા વિચાર આવે તે રાજા એકાંત માં ચિંતવન બાબતો ગુરુને પુછ્યું

ગુરુજી! સંસાર રચનારાં કરતા, મરણ બધા મોટું અવિદ્યમ કારણો દુઃખો તો અંત કેવી રીતે આવે?

ત્રિલોચન બોલ્યા. હે રાજા! દૈવાધીન બધા પ્રકૃતિ અવિદ્યા ઉપાયો વડે પોતાકાર બુદ્ધિ અનુસાર કરેલા અંધા-ગ,તાધ્યમ અવિદ્યાઓએ અને અમુક અમયે બધા તેવા કાર્ય ની મર્યાદા બધા તે (અવિદ્યા સિદ્ધ) બુદ્ધિમાનો પુરુષ પોતે વસ્તુ (અવિદ્યાવસ્તુ) ના બોધના અહારા દુઃખો કાપી પામે છે, ઈન્દ્રિયમાળ અવિદ્યા ગાંધીઅંધ અને કોરધારી બુદ્ધિ મય છે અને અહારા અંશોએ બધા અહારા કર્મો બધ પણ થઈ છે. અવિદ્યા બુદ્ધિ અને જ્ઞાનમય જે જ્ઞાતા છે તે જ મોક્ષ છે. એ અવિદ્યા અવિદ્યાયુક્ત છે, તેનો બાધ થતા પણ બધા બધા તે પુરુષ પણ બાધ થાય બધે.

અગસ્ત્ય બોલ્યા. હે મુનીશ્વર! દૈવાધીન માટે નિર્બુદ્ધિ, કોલ, નિર્ધન અને કરે પણ અનુપમ ઉપાય બધા જેવું અવિદ્યાવાળ છે, એમ સમજું છું. કેવી રીતે કોઈ

Date:- 3-8-25

અહંકાર પર જ્ઞાન પડ્યા અમનું દુઃ પરંતુ જે અહંકાર
નો ભોગ અમનારો બને છે. કે મહારાજ! કે અહંકાર વિષયોથી
રાજા પુરુષ કેવા અહંકારનો જ ભોગવાળો રાજા ઉપાયન થઈને
(૪) ત્યારે કહ્યું 'અભિમાન દૂર કરનારો ગાદીનો ત્યાગ
પ્રથમ મનને અહંકાર માં પડ્યું, તેના બાદ પુર્ણ સ્વભાવવાળો
થાય છે અને ત્યાંથી પાછો પડનારો બને. અભિમાન રાજાનો
પુરાવો, રાજાએ તથા ઘર વગેરેમાંથી મોહ મુક્ત કરે, પોતાને
રાજા કે અજ્ઞાનમાં પદાર્થ મટે, તો પડ્યા મનને અમનારાજ્ય
રૂપી ગાદીપડ્યાથી નિરંતર અહંકારની આવળા કરવા જેમજ અંકોમ
કરાવું જોઈએ, પોતાનાં અંદર માં રહેલા અહંકારી અવગુણોનો
ત્યાગ, તથા નિર્દોષતાનો અભ્યાસ કરવો, કે અહંકારથી
અહંકારનો ભયંકર ભોગ થાય છે. અહંકારને અમૃત
અંકોમ કહેવાયા છે. અને અંદર કેવું જ્ઞાન છે
કે રાજા! કે અમ અહંકારનો નું મૂળ અહંકાર
નો અભાવ છે. અહંકારનો અભાવ થાય તો રાગ-દ્વેષનો
ત્યાગ કરવાનું સંસાર રોગ નાં ઔષધ અંદર જ્ઞાન પ્રાપ્ત થાય.
ભગવાન બોલ્યા: અહંકાર પોષણકારને પણ
ગયેલો અહંકાર રાજા ક્યારે છોડી શકાય?
ઋષભ બોલ્યા: પુરુષપુરાતનને ભોગોનાં અમૃતે
જ્યારે છોડી દઈને જે પુરુષ પોતાનાં રૂપિયા અહંકાર
ત્યાગકાર કરે કે તેનો અહંકાર નષ્ટ થયા છે. કે રાજા હું
તો મારાથી ભિન્ન કેમ મંગાય? અભિમાન બાજુ અહં
બંધનકારી પાંચ છે. અને જ્યાં સુધી અર્ધ ત્યાગ રૂપી અહંકાર
વડે ભંગાયા નહીં ત્યાં સુધી અહંકાર નષ્ટ થાય નહીં. તમે
બુદ્ધિથી અને અહંકારનો ત્યાગ કરીને સ્થિર થઈ રહ્યું,
તો અહંકાર નો વધ થાય અંતે જ પરમપદ છે,
એમ રામજી. અહંકાર અને કે નું અનુસંધાન કોઈપણ
પુરુષોને ત્યાંથી ભિન્ન ભાગો અને પુરુષપડ્યાથી મારો બાજુ
રાજા પડ્યા કરું અમનારાજ્ય ઉપરના બાજુ નો અને અહંકારી
ઉપરના અવગુણોને પોતે ત્યાંથી ભિન્ન, પરભિન્ન
થાય. પછી રામજી સંસાર માં ફરી અવાયાની સંભાવના
પડ્યા નથી રહે.'

5.75 ભગવાન બોલ્યા:-

વશિષ્ઠ બોલ્યા: કે રાજા! અવા વચન

Date:-

ગુરુમુખે રેવાબાને અગ્નિરથે મળમાં કર્યાનો ભણકારો પોતાના કામ રહ્યા પછી ત્યારે. જેવાક દિવસો પછી રવર્ગમાં ત્યાગની સિદ્ધિ માટે અભિમન્યુમ ના મોટા વિજ્ઞાનમાં લાલ ગુલાબ ની સહાયો કિલ્લામાં કરી રહ્યાનું દેખાયું દેવું. રાજલક્ષ્મી પુરોહિતરાજને રવાયો, કેવળ ત્યાંથી રાજ પોતાના દેહ માંથી બારકાં ગોકળ માં ત્યારે. ત્યાં 'રવા અગ્નિરથ રાજ છે' એમ રવોકારાયા પણ બહુ જોમ બે રહ્યો. રવા રીતે ઘોડાં ફરતાંથી બેસ લમમ ચુકાયાનો રોલ રહ્યા પછી તે પરમરાષ્ટ્રિયા રવાતંત્રતા માં બેસી ગયો.

કેટલોક કાળ વિલ્યા પછી તેણે રવકલ્પાલ રવાયાનું ગિલ્લમમુખિ નો રમણાગમ કર્યો. ત્યિન રવકાર બાદ કુશળક્ષેમ તે પાછળ રવને રવારણ ક્રિયાવિધાનો રવાયા પૂર્વ વિવિધ વૈદુમણિરાકુપણાને લક્ષ્યે દેવુ ત્યાં દેવરાજાને રવકે ગલ્લાં વિષે રોપ ઉત્પન્ન થયો. "રવા દેવુ તે રવા માટે રાખવો? 'રવા દેવુ તે દોષો દેવાય પણ રવાયકાને રવું પાપ રહ્યા રોમ છે? રોવરાજ રવાયાને ~~કોઈ~~ પોતિક રવાધાર તે રવાનુચરો રે રવા દેવુ જેમ વર્તે છે તેમ મને વર્તે રવે પૃથ્વીને નિશ્ચય કરતે રહેવાં પરમાનંદ પાપ્યા.

પેલો રવાક ક્રિયાવિધો તે જુના પડ રમાન માનતા રેવા રવને કોઈપણ ઇચ્છા રાખ્યાવગર રવાયુષ્યના ફેલ્ય સુધી પુરુષાર્થમય રહેવા લાગ્યા.

5.76 અગ્નિરથ તે પુત્ર રાજપુરોહિત ને ત્યાંથી ગંગા રવતરણ વિરાગ્યરૂપ બોલ્યા. પછી રવકક્રિયાએ તેમાંથી મંત્રોએ વગેરે તે અગ્નિરથ મળ્યા. રાજા તે રવોકારાયને તેણે રૂપ પર બેસાડી રૈલ્યસ્થાંડિય તેને પોતાના રાજધાનીમાં પાછા વાળ્યા તેણે પ્રેમથી વિસર્જિત કર્યા.

મંડારાજ! રવાય છે કે રાજને રવાયાનો ગલ્લ તેમે મૃત્યુ પામ્યાનું તેવા રવાયક રાજ્યાભિષેક કર્યા. કે પુત્રો તેવા મોટા મોટા વિજ્ઞાનો પૃથ્વીના રવાય તેણે ત્યાગ કરવો જોઈએ નથી.

રોવરાજ બોલ્યા: રવાય પોતાને પૃથ્વીના કરવાં અગ્નિરથે તેમનો વરાજ નો રવીકાર કર્યો રવને રમસ્ત પુરુષાર્થો રર્વાધિપતિ થયો. રમ્યાયાળો, રોજ મળ

Date:-

બાજરો, ચોખા કિંમત રૂપે અલગ બોલાવશે, રાજા વિચારમાં, મંત્રી વગેરેમાં, વેપાર પહેલાં કામ કરવો અને વ્યવસાય તો બહુ મોટા ક્ષેત્રમાં પગ રાખવાનું તો પાપનો છે એમાં રાજા રાજ્ય કરવા કહેશે. તે સમયમાં પોતાના પુર્વજો વિષે બોલાં ~~સાંભળવા~~ સાંભરવામાં રાખ્યું કે' સમુદ્રને ખોદનારને પાપાણમાં કપિલમુનિના ક્રોધથી બાળી નાખેલા સગરરાજાના ૬૦,૦૦૦ પુત્રોના ભસ્મ જે ગંગાજળથી પવિત્ર, તો જે તેમનો ઉદ્ધાર થાય'. આ સમયમાં ગંગાજી પૃથ્વી પર લઈ, તેના અગ્નિ ના પુર્વજોના ઉદ્ધાર ~~કિયા~~ ગંગાજીના કિનારે મોટો યજ્ઞ કરવા કહ્યું. ત્યારના અગરથે ગંગાજીને સ્વર્ગમાંથી પૃથ્વી પર ઉતારવાનું દુઃ પૂર્વજોનું.

પછી તેમણે રાજ્ય સંભાળવાનો અગરથ રાજા પોતાના રાજ્યને મંત્રીઓના હાથમાં સોંપીને ગંગા અવતરણ માટે તપ કરવાનો નિર્ણય કરી જંગલમાં ગયો. ત્યાં ઉમરે વર્ષના તપશ્ચર્યા પછી ગંગાજી પ્રસન્ન થયું, શંકર જું અને જટામુગટ જું સ્વરાજ્ય કરી ગંગાજીને સ્વર્ગમાંથી ઉતારવાને પૃથ્વી પર લઈ ગયાં કર્યું.

S-77 ૬૪ કલા સંપન્ન. શ્રીકૃષ્ણ જો ઉપાડું.

વશિષ્ઠ બોલ્યા. હે રામચંદ્રજી! તમે પણ આ સમયના દેવતાનો ત્યાગ કરો, મન તે ક્રિયામાં રોકી, શ્રીકૃષ્ણ પર પ્રેમ રાખી રાજ્ય ચલાવામાં જ નિર્ણય કરો!

રામ બોલ્યા: હે મહારાજ! એ શ્રીકૃષ્ણ કોણ કહ્યો? એનો પ્રભાવ શું કરવો તમારું તે પાપ મારાથી ના છુટકો થાય કહો.

વશિષ્ઠ બોલ્યા: પરસ્પર એકને તે પૂર્વે શ્રીકૃષ્ણ રામ એને જેના રાજ્ય ચલાવા પૂર્વે કયારમાં કરેલું એને કરે પહેલાં કિયામાં પણ પાપ એમાંને થયેલાં થશે. આ સૃષ્ટિમાં રામના અવતાર પૂર્વે દ્વાપર ના અંત ચોથા યુગમાં કયારયુગમાં દ્વૈપરાયણ માં એક શ્રીકૃષ્ણ રામ થઈ ગયો તે જેનું પિતાશ્રી ના નામક જિજ્ઞેશ નામે નગર માં રાજા કરતો કરો. તે અવતાર ચક્રવર્તી એને તેજસ્વી કરો. એક સમયે તેને પરશુરામની કરવા પધારી તેમાં મંત્રણા કરે તે રાજાને માટે એકક ના રાજા ચુકાવા સામના કરવાનું માગું કર્યું તે સોરક નો રાજા એ એકક

Date:-

રહ્યા કરતું. રમણ ત્રિભોવનને મુકાવાને વિશેષ પ્રશ્ન. કુટે રમે દેખ્યા મા પૂછીને વહાલા લાગે. બંને ઘર્ષણ થયે રહી ને પરસ્પર ના પ્રાણ ને રમણ કરાવ્યા મા પૃથક્ થયા. રમણે રમે દેખ્યા રમણોત્સવ માં કુટુંબ માં રહેવા જે ઘરે ઘરે ઘડો કે રાવણ માં રમણનું રમણ રમેકજ ગયા કે રમણ રમેલા જેવા ગયા કુટ્યા. મુકાવા ત્રિભોવન ના મુખ થી રમણ ના રાજ્યાર્થે રમણે ત્રિજ રમણ કરાવ્યા ના ગાઢ રીતે રમણ્યાર કરી લીધા થયા. ત્રિભોવન પણ મુકાવા ના મુખ થી જુદા-જાદા રમણો રમણ કરીને રમે કરાવ્યા મા પૃથક્ થયા.

5.78 મુકાવા ને વૈરાગ્ય રમણે રાજ્ય ત્યાગ.

વિશ્વાસ બોલ્યા : કે રામચંદ્રજી! રમે પ્રમાણે કહ્ય પ્રેમવા રમે ગોડા રમે દેહને વિશે પૂર્વિક પાપના દોષ-ભોગવ્યે રા ઘણું ઘણું મુકાવા વિચાર કર્યો. પણ દોષ પૂરું થયા રમ કુળને વિચાર્યું કે જ્યાં સુધી કોઈ ઉપાય રમણ કર્યું નથી. તો કુટે રમારા રાજ્ય મા રૂમ રમાડવાનો, રમણ રમું કરવા રમને વિસ્તર પદાર્થ કરો કે જેમે પામને ગમે તેવા દુઃખો મા પણ ભેદ પાણ થઈ રમે પદાર્થ જ મેળવવો. રમણ તે રામ-રાજા રમે દેહાભિમાન નું રમોમર્દિપાણ કર્યું જેમ તેમનો સંસાર રોગ દૂર થાય. રમે દેખ્યા રમે રાજ્ય મા જ તત્પર રમણે વિશ્વ રાખવા રાજા તેમાં જ પણ ગણ રમણ ને ગિરફતાર્યા, રમણે રાજ્યસેવો રમણ્યાર કરી તેમનું પૂજા કરવા રમણે વૃદ્ધાભિષેક મેળવવા માટે ઉત્કૃષ્ટ કરવા રાજા. રમે રાજ્યો ના પ્રભુ રમણ્યાર કરવા, પરસ્પરને રાજ્યસંભાદો રમમે રમાપવા તેમાં જ રહિવાટવા રાજા.

રમે મુકાવા રમે રમણ્યાર્થ વેપારીઓમાં મુખ્ય રમગણ્યા પદો રમણે રમણ્યોવાળા તથા સંસાર માંથી ઉદાર કુટે રમેવા રાજ્યાર્થે ચંભળીને પોતાના રમણ્યા પિતા રાજ-દિવસ ચિંતન કર્યું કે ' કું રાજ્ય રમંદન ભોગોને કરવા રમણ્યા ભરી કરવા પડ્યા, પૂર્વિક પામેલા દુષ્કૃત પૂર્વિક થી પ્રાપ્ત પોતાના રમણ્યા નું રમણ્યોકન કરું કું. કે કું પોતે કોણ કું? રમ સંસારમાં ભ્રમ કેમ રાજ્યા કે? રા કારણ થયો કે? રમણે ક્યાં રાજ્યો કે? કું ક્યાં જઈ કું જેણે મારે કું જાણવું કે' રમે ચિંતવ્યા કે. બાકી

Date:-

ચુદાના બદલાયેલ પગ ! મારે દૂર' -એમ કહે છે, તેના એ નિશ્ચય પાછા છે અને તે બુદ્ધિના અનુભવમાં આવે છે. ~~કર્મેન્દ્રિ~~ કર્મેન્દ્રિયો તો એમનું કે જે એ દેહના બીજા બધા ભાગ જેવા પગ આદિ અવયવો જ છે તે પગ જડ છે કેમકે અવયવો અને અવયવીને ભેદ સંભવતો નથી. જ્ઞાનેન્દ્રિયો તો એમનું પગથી જ છે, એમ ભેદમાં આવતું કેમકે જેમ પાકીટના માલનું ભેદું કુદરતેલાય, તેમ એને એમનું મનના કુદરતેલાય છે. એટલું પોકિટવાનું મન પગ જડ જ છે એમ દાદુ કહું કેમકે તે બુદ્ધિના નિશ્ચયોના મન પ્રેરાય છે. નિશ્ચય રૂપ કર્મોવાળી બુદ્ધિ પગ જડ જ છે; કેમકે બુદ્ધિ અહંકારને પ્રેરાય છે. અહંકાર પગ ચાર વિષયોનો છે અને વિષયો તેવું જડ જ છે. તેમ બધે જ અવસ્થાના કર્મો બતાવ્યા છે. પુણ્ય રૂપ ઉપાધિવાળો અને બુદ્ધિમાં રહેલો જીવ જેવું કર્મ કરે, તે પગ તે પ્રમાણે જેવાને યોગ્ય વિષય રહેલા સ્થાન કોણના વિષયોને પરિપૂર્ણ કરીને જાય છે. અહો ! મારા અજ્ઞાનમાં રહ્યું કે દરેકના ઉપર બધા ચોપાનો સ્વભાવ મુજબ ગોઠવ્યો, અને એ વૈચિત્ર્યરૂપ કુદે અવકાશ અને આકાશના જીવ બને છે.

જીવ દરેકનાં ઉત્પત્તિના કર્મોકિત પ્રકારો અને પર જ થાય છે. દરેકમાં કે જે જીવ અને અવસ્થા છે, તેમાં અભિમાન જે બાદ જીવરૂપ કોવા કહ્યા પગ જેવો થઈ ગયેલો છે. જેમ અજ્ઞાન જન્મ પ્રાણિમાંથી કરે પકડ્યો અભિન પોતામાં કરીને જોડે છે, જ્યારે વૈશ્વાનર (જીવ) દેહો, એને વિષયો વડે જોડાય છે, ત્યારે તે આવતા પ્રમાણે પોતે સુખ કે દુઃખમય થાય છે. અને પોતાનું પૂર્વ સ્વરૂપ ભૂલી જાય છે. આ પ્રમાણે વૈશ્વાનર દરેકના એને સંબંધ દરેક પોતે જ જીવરૂપ થયું છે; તેના જીવપણા જોડે વૈશ્વાનરપણું જ છે. તો પગ જીવાત્માના જે જીવ અવસ્થાને મળ્યા જેવું થઈ ગયું છે; અને તે બુદ્ધિમાં પ્રતિબિંબ વૈશ્વાનરના થાય છે.

વળી તે વિચારવા લાગ્યું કે ' ત્યારે એ વૈશ્વાનર દરેકમાં સંબંધોને કેવા રૂપે જોડે છે ! વિચાર કરતાં કરતાં તેના સમક્ષે ચુકાયા જેવા પ્રમાણે સ્ફુર્યું કે ! અહો ! દરેક કાળે નિર્દોષ અવસ્થાત્રય મારા જાગવામાં આવ્યું કે જેને જાગવાનું કશું જોડવાનું કે કાંઈ તોડવાનું રહેતું જ

Date:-

નથી. રંગ મન, બુદ્ધિ તથા ઇન્દ્રિયો રંગાદિ પદાર્થોનું જેમ, વૈશ્લેષિકોને મર્યાદા માં મકી રંગમાં છે; વેરમે સદાનાં મિત્ર જ છે.

'મકારત્વ' રંગે રાબ્દના કહેવાનું રંગેક મકારત્વ છે કે જે દોષરહિત છે, રુદ્ધ છે, બુદ્ધ છે, રંગકુંકાર વિનાનું છે, બુદ્ધ સ્વાનુભૂ છે રંગાકારવાનું છે, મંગલમૂર્ત છે, રંગત્યમાત્ર છે, પોતાનાં રંગભાવથી કદી પણ બ્રષ્ટ થતું નથી, જો મૂળ રંગવિદ્ય રંગેક વખત પણ દૂર થઈ મકારત્વ પોતાનાં રંગમૂર્ત માં પ્રકાશે તો તેને જીવત્વાળ રાક્તિ જોઈરાં નથી. તે સર્વદા રંગખંડ ઉદ્દાલવાનું છે રંગને બ્રહ્મ તથા પરમાત્મા રંગાદિ નામોથી રંગોળાય છે.

દરણ, દર્રિત તથા દરણ રંગાદિ રંગદાનો ત્રિપુટીથી રંગે વૈશ્લેષિક મિત્ર નથી; કેમકે રંગે ત્રિપુટી મિત્ર છે રંગનો જોઈ પૂરાવો જ નથી! પણ તેના રંગાત્મક રંગેક રંગમિત્ર રંગાત્મા જ છે, કે જે સર્વદા પ્રથમ રંગનાં પ્રકાશે છે. દરણોમાં રંગેક જે વિરાજમાનું છે, તે રંગે વૈશ્લેષિકનું રંગખંડમૂર્ત જ છે. મન, બુદ્ધિ તથા ઇન્દ્રિયો રંગાદિ પદાર્થોનું રંગે જ વૈશ્લેષિક ત્રિવર્ત પામે છે. રંગે ત્રિદાત્મા ત્રિવર્તમાં પ્રમાણ બને છે રંગને પણ તેમાં જગતનાં મૂળ-ભૌતિક પદાર્થો દેખાય છે જે રંગમૂર્ત માંથી બનેલાં છે. જે રંગા જગતનાં રંગત્યનું મૂળ છે, તે રંગે મકારત્વનું જ બીજું મૂળ છે. રંગે બુદ્ધિ વૈશ્લેષિક રંગેક્રિય ના પેઠે રંગરંગા રંગોને જગતમૂળ પૃથ્વિમાંથી ઘડવા કરે છે. રંગને રંગર્ત્ય બરાબર રંગે છે. રંગે મકારત્વ જગત ને પ્રકટ કરનારા રંગને પોતાથી જેના રંગત્ય જુદો નથી રંગેવા માટેરાક્તિ પર જગતમૂળ પદાર્થને રંગે છે; કેમકે જગતનાં રંગત્ય રંગાધિરાક્તિના રંગત્યથી જુદો રંગસ્વતંત્ર નથી માટે તે માટેનાં માત્ર છે.

મૂળ ભૌતિક પદાર્થોનાં રંગત્ય તે પદાર્થો તો બાદ રહ્યાં મકારત્વમાં જ રંગે છે રંગને પોતાનાં રંગમાંથી રંગપક્ષાને રંગનુભવે છે. મકારત્વમાં રંગમિત્ર રંગત્યને બદલે જગત દેરા ત્ય પામ્યાં રંગેવાં પણ દેરા પામેલાં જોવું જોઈરાં છે. રંગેક રંગાત્મક રંગિત્યનાં કલાપોમાં જેરંગ પદાર્થને વરંગ રંગાદિ ભેદોને પ્રાપ્ત થાય છે, તેમ જેના માં રંગત્યના સિવા બીજું રંગસ્તુમાત્ર પણ નથી, તેમ

Date:- 4.8.25

જેટલું મારું કે બિજાનું જેટલું પણ બધું મેળવી પાછળ રહેલું છું; મારે જેટલું મારા બિના બીજું કશું મારું પડ્યું નથી. જેટલું કશું પડ્યું જાવું જોઈએ બધું રહેલું જાવું-માત્ર બાર કે બિજામાં જ બિલકુલ પડ્યા રહે છે. જે બિજાનું જે કશું કહ્યું પડ્યું જેવું-મરવું, જાવું, લઈ કે બાર રાંભળવું જ નથી. જાવું જોઈએ બધું બિજાનું પૂર્ણ કોણ નથી હોતું એવો નથી અને બાકી કોઈ એવો પડ્યો નથી. જાવું! કે બોલે કોને જોઈ રહ્યું, પરમ સુખ લાગ્યું. બધું જ રહેલું જાવું કોઈ બિજાનું લાગ્યું.

જાવામાં જાવું કે કેમ બિજાનું કશું જોઈએ જાવામાં નથી કે, જે જાવું જોઈએ. જાંબલી રહેલું કે જેમાં રહેલું કે, બિજામાં જાવામાં ~~જાવું~~ જાવું નથી, તે બાકી રહેલું કે, બિજાનું કે, પરમ કે અને જાવું બિજાનું. બધું બિજાનું જૂના પણ પડ્યા જોઈએ કે જાવું જાવું, કપડાં જૂતાં જાવું, કપડાં જાવાનાં બોજાનું કે બધું જાવું જોઈએ પણ પડ્યા બધું જ કે, બાકી કાંઈ નથી. જાવું, જાવું, પૈસા તથા કશું જાવું કે બિજાનું બિજાનું જાવું જોઈએ પડ્યું બધું જ કે, માટે કુદરત નથી, જાવું મારું જોઈએ કે, બાકી જાવું કે અને જાવું કે જાવું જાવું કે બિજાનું બોજું જાવું છે? જાવું જોઈએ છે? કોને જોઈએ છે? જાવું જોઈએ છે? અને કેટલું જોઈએ છે? કશું જોઈએ નથી.

કે બહારનું બોજાનું અને બધું પડ્યું બોજાનું પારમાર્થિક અને પાછળ જાવું જોઈએ કહ્યું છું. જાવું જોઈએ બધું જાવું કે કોણ બોજું સુખ પાછળ જાવું જોઈએ કહ્યું છું. કે, જોઈએ તથા તે બધું બોજાનું તથા કોણ પૂર્ણ જોઈએ છે. તે જાવું પૂર્ણ જાવામાં બધું જ કે, અને બિજાનું જ કે. જાવું નથી કે બધું, બધું નથી, બાકીનું જાવું અને જાવામાં પડ્યા નથી; પરંતુ જે કશું કે તે જાવું જોઈએ છે. બધામાં જાવામાં જાવું કે, કેવળ કે અને પૂર્ણાદિક જાવું કે. આમ બિજામાં જે બાકી રહેલું જાવું તે પૂર્ણાનું પરમ બોજાનું જાવું પારમાર્થમાં જાવાર્થ બાકીને જાવું જાવું, બધું તથા બાકી જોઈ જાવું બોજું જાવું રહેલું જાવું, જાવુંને બાકી જાવાનું જાવું રહેલું જાવું પણ જાવું જોઈએ બાકી બોજું જાવું જાવું જોઈએ.

Lakeer

Date:-

5.79 ચૂડાળા ને રહસ્યપ્રાપ્તિ :-

વશિષ્ઠ બોલ્યા : રમા પૂર્ણમાસી ને ચૂડાળા બોલ્યાં રહસ્યમાં મા રહ્યામ બેસી મનોવૃત્તિ રહસ્યમુખ થઈ જેવાને જોઈ દિવસે દિવસે નિત્ય બોલ્યાં રહ્યામાંક્ષક મુદ્દા, રહસ્યસ્વરૂપ મા જ સ્થિર થઈ. કેવલ પરમાત્માનો મોહે લાગ પ્રાપ્ત થઈ પૂર્ણ થઈ રહેલા રહસ્યરાજમા વડે રહ્યાનંદ્રાણ રહેલા સાનપ્રાપ્ત પરમપદમાં સ્થિર થયા રહે ચૂડાળા ને રહેવું પદ પ્રાપ્ત થયું, જેનું વર્ણન પણ થઈ શકે નહી. શિખિધ્વજ રાજા ના રાણા ચૂડાળા રહ્યાત્મા રહે પોતાના જ્ઞાન મા જ સ્થિર થયેલ, [બીજાનું રહસ્યનું જેમ કહેવાનું હોય તેવી) થઈ ગઈ. પરમપદ મા રહ્યાત્મ પ્રાપ્તને રહેવાના સ્થિતિનો ત્યાગ રહસ્યરૂપ પ્રાપ્તી રહ્યાત્મા નો સાક્ષાત્કાર થઈ જેવાને લાયકે તે રહસ્યમ શોભતા હતી.

તેના એક દિવસ રાજાને રહ્યુર્વ શોભાવાળા જોઈને શિખિધ્વજ રાજા રહે વિસ્મય થી મંદ હાસ્ય કરવાં કહ્યું કે બોલ્યા! હું ~~કરવા~~ ઉદ્ગાર રહેલા રહસ્યથી, કેમ જેણે રહ્યાત્મના રહ્યાર નું પાત્ર કેવું હોય તેવો, રહસ્યવાન પદ મેળવવું હોય તેવો રહને રહ્યાત્મના પૂરણ પૂર્ણ હોય તેવો નું દેખાય છે!

શિખામણિના રહસ્યવા પ્રેમોક્ષ થી પણ અધિક રહેવું શું કારણ બને મળવું છે? જેના લાગે રહ્યાત્મ રહ્યુર્વ ચેષ્ટાઓ થઈ?

ચૂડાળા બોલ્યા : કે રાજરત્ન માં રહ્યાત્મબુદ્ધિ નો ત્યાગ કરી, મંત્ર, રહસ્યમ રહ્યાદિ પ્રયોગોથી મળવી કોઈ કોઈ રહ્યાકારવાળા, રહસ્ય રહને તુચ્છ સિદ્ધિઓ માંથી પણ મોહ દૂર કરીને જેમાં કોઈ પણ જ્ઞાનમુ લગોરે ભોરથાર બધા બેસી પરબ્રહ્મને જ્ઞાન વડે રહ્યાત્મરૂપ રમણું હું અને તેમ લાયકે જ વિસ્મય શોભાવાળા થઈ હું

રમા જે રહસ્યમ્ય સ્થપાવાળા રહ્યુર્વ પદાર્થો મા નથી બોલ્યા, જેમાં પૂરણ, જેમ. લગોરે દરણ, રહ્યાકારવાળા રહસ્યમ્ય પદાર્થો [રહસ્યમ્ય કોવાથી) ખરા, જેમાં છે જ નથી, રહેવા સત્ય, રહ્યાત્મ પરબ્રહ્મ નો રહ્યાત્મ કરવાથી કે શોભાવાળા હું. જે કોઈ રહ્યુંચ દરિયા ના દેખાય છે અને પૃથ્વાદિયા ના રહસ્ય થઈ ગયા છે તે રહ્યુર્વ રહ્યાત્મરૂપે નિર્લેપ રહી રહ્યુભવ કરનાર રહ્યાત્મને હું ભજું છું.

Date:-

બોલો મને જ બોલાવ્યા કોણે કે દૂર કોણ પડ્યા તે બોલ્યા કોણ તેવા રૂપે જ હું પ્રસન્ન રહું છું; ઉર્ધ્વ-ઘોક વગેરે કશા ભાવ-વિકાર મને બાધા કરતાં નથી. હું રમકડાંના જેવા રમતા રમે રમાડનાર પરબ્રહ્મ માં જ રમું છું દેહ શ્વાસને ઉપલબ્ધ માં મને કોણ કેટલા પડ્યા હું પૂર્ણ રમાત્મસ્વરૂપમાં જ તલ્લીન રહું છું. પડ્યા બોલ્યા માં કે તે ન બોલાવ્યા પણ બ્રહ્મરસ માં રત્તરૂપતા નથી તેથી જ હું રોમાંચ છું.

હું રમા જગતનો પ્રભુ છું રમને સ્થૂલ-સૂક્ષ્મ રમાદિ દેહના જુદા જુદા કૃષ્ણ વૈષ્ણવરૂપ હું રમેમ રમમાં રમાત્મામાં જ રંતુષ્ટ રહું છું. રમા દેહ રમને બોલાવવાની ચેષ્ટારૂપે વગેરે રમાદિપ્રાણ દ્વિપદના જ હું જ છું. રમને રમારોપદ્વિપદના રૂપે કશું જ નથી. રમાદિપ્રાણરૂપે હું રમત્ત હું રમને રમદ્યાવસ્થારૂપે રમસ્ત્ય હું. રમાદિપ્રાણરૂપે હું જ રમર્કિય હું રમને રમદ્યાવસ્થારૂપે હું કોઈ પડ્યા નથી રમાવા માત્ર ને લઈ જ હું રોમાવાસમાન હું.

હું રમુભવતો કે ફરતા પ્રાણિના કરતાં નથી રમને રોમાંચાદિ રમાવા પડતા ક્રાંતિના કરતાં નથી. તેમ કોઈપણ ક્રિયાપ્રાણ દેહના ગણું રમાવતાં જે ક્રિયાંતિ રમનાવાપે રમાવા મને લેમાં જ હું રંતોષ માનું હું તેવા જ રોમાંચુકત હું. (કૃદરતી રૂપાળો) થોડાક રાગદ્વેષવાળો બુદ્ધિ હું નથી રમને રાસ્તવદ્વિષયક રમાવરણે રમાને હું રમું હું તેવા રોમાંચવાળો થઈ હું.

(રમાત્મા અકૃત્રિમ) કૈવલ્ય! તારોમાં તેવા, બાકી ઇન્દ્રિયોના જે કંઈ દેખાય છે તે કંઈ જ નથી, માટ્ર મિથ્યા રમાભાસ જ છે. રકૃષ્ણ રમાદિ ઇન્દ્રિયોના રમને મનના વ્યાપાર રમેવા જે કંઈ નિર્વિશિષ્ટ વસ્તુ (બ્રહ્મ) છે. તેને હું રમારા રૂપે રમંદ્ર રમને બહાર ભરપૂર દેખું હું તેવા જ મારો ઉદય પહોંચે.

5.50 મૂલ્યાંકક વિલાસ.

વાંચારૂપ બોલ્યા' રમાવો રમાત્માનો રમનંદ લેવા તે જેવું રાગના વાગના નો રમર્થ રમજ્યા વિના રામને ફરમાને કરવું. કે રુંદર તારું બોલવું રંબંધ વગરનું છે. તું કુમ કારના બુદ્ધિ ના છે. તું રાજકેમિલો માં રમાનંદ પામ. રમા કે કોઈ પ્રલાપ દેખાય છે તેને ટલ્લા દઈને નિરાકાર પદ માં રમારામ લેવો રંબંધે નકી કારણકે તે બો બાલા રૂપ જ છે. રમા બધુ છોડીને રમેક્યાં જે (વિશ્વાસ ના પેકે) રૂપ રમકાશ (વિશ્વકાશ માં) વું કેમ રમી

Lakeer

Date:-

રાક્ષ ? કું દેવ બધા પક્ષ બેઘા અનેરો વૈભવરૂપ કું ચૌરોપ્ય ઘર કોદ બધા, અધિષ્ઠાન ઘા કું અર્કરૂપ દેવ રેવું બદું અર્થ વિભાવ બોલ્યા કરે તે રા રીતે શોભે ? કું વિભાસ્વર! કું કુળ વિરાટ, મૂઢ અને અંધકાર જ છે. બેઘા તું પક્ષ મારી આંધે મારી જેમ જ ફોડ્યા કર. આ પ્રમાણે તે રામ ~~મરીચ~~ ઈશ્વર પૂર્વક ~~મરીચ~~ ઉપકાર કરી ત્યાંથી ચાલ્યા ગયા.

અરે! દુઃખની વાત છે કે, આત્મજ્ઞાન થયું ન હોવાથી રામ મારા બાણનો તો અર્થ સમજ્યા નહીં. રાવણને તે મૂર્ખાએ પોતાના સ્વાર્થમાં પાછો લાવ્યા ગયા. બંને રાક્ષસ-રાજાના રાજમાર્ગમાં વિજય થવા મૂર્ખાએ તો સદા દુષ્ટ રહેનારા અને નિષ્કામ રીતે Dead ચાલતા કરવા લાગ્યું

એ મૂર્ખાઓને કોઈ પણ ઉદાહરણ દેવાનો જેમ આકાશ-ગમન કરવાના ઉપાયો. તેમને સિદ્ધિઓ મેળવવા તે પણ મોટાનો ત્યાગ કરી એક નિર્જન દેશમાં રહ્યાની. એકાંતમાં પદ્માસન માં ચારે-બાજુ કોઈ રાક્ષસોને જોવા ગતિ ઉંચે છે તેવા પ્રકારોમાંનો વિચાર કરી દુષ્ટ વિચારસરણી.

અરુંધતી રામ બોલ્યાં : જે કોઈ આ જે અને બોલવા ગાત્ર છે કે ક્રિયાઓના ઉપયોગ થાય છે તો આ રાક્ષસોગણ આદિ સિદ્ધિઓ રા રીતે અને કઈ ક્રિયાના મળે ? અજ્ઞાની પુરુષ વિચારણ અને વિજ્ઞાની પુરુષ સિદ્ધિઓનો ભોગ કરી પક્ષ રા રીતે સિદ્ધિઓ મેળવી શકે ? તે વિષે જણાવો.

વસિષ્ઠ બોલ્યાં કે પૃથ્વી રામચંદ્રજી ! આ જગતમાં દરેક વસ્તુ (ભાવ વિચાર) વસ્તુ ઉપાદેય, ઈષ્ટ અને ઉપેક્ષ્ય એ રીતે ત્રણ પ્રકારના જોવા મળે છે. જે કોઈ પોતાને અનુકૂળ ક્રિયા તે ઉપાદેય ગણવાથી માણસ વધુ વડે મેળવે છે. પોતાને પ્રતિકૂળ ક્રિયા તે ઈષ્ટ ગણવાથી છોડી દે છે અને જે અનુકૂળ પક્ષ ન ક્રિયા અને પ્રતિકૂળ પક્ષ ન ક્રિયા તે ઉપેક્ષ ગણાય છે. જેમાંથી સુખ ઉત્પન્ન થાય તે ઉપાદેય, જે સુખનું વિરોધી ક્રિયા તે ઈષ્ટ, અને સુખનું અજ્ઞાન પક્ષ નહીં તેમ વિરોધ પક્ષ નહીં અને જે ક્રિયા તે ઉપેક્ષ, એમ વિદ્વાનો એ માનેલ છે.

વિવેકી, જ્ઞાનવાન અને બુદ્ધિમાન વિચક્ષ પુરુષ ના દૃષ્ટિ એ આ સર્વ જગત આત્મમય ક્રિયાના ઉપરનાં ગાઢ માનો અનેકાંતપક્ષ જ સંભવતો નથી; પરંતુ કોઈ વખત ક્રિયા

Date:-

વિવિધ વ્યાયામ પુરુષ શરીરને ઉપયોગી બને તે તરફ જુએ છે તો કોઈ સમયે અસ્તવ્યસ્ત બનેલું રહેવું તે તરફ જોવા જુદ્દા જાય.

આ જગ્યા બોલવાળ પુરુષ ના દરિયામાં ઉપેક્ષા, મૂઢ ના દરિયામાં ઉપેક્ષા રહ્યા તો દેશવાસીના પુરુષના દરિયા માં ફેલ થઈ ગયા છે. કુટ ક્રિયાઓ રત રાખે મળે છે તેનો ફેમ કંઈ કંઈ હતું તે જોઈએ.

દેશ, કાળ, પુરુષ અને ક્રિયા-વર્ષ આદાનો પણ અર્થ સંક્ષિપ્ત રહ્યો નિરાકરણ રાકાયા છે. આરંભ ક્રિયાઓ માણસના મન ને ઉત્સાહવાનું બનાવે છે. ક્રિયાઓ નિરાકરણ માં દેશ કાળ પુરુષ અને ક્રિયા માંથી પણ ક્રિયા મુખ્ય આધાર છે કારણકે આદાનો ક્રમો ક્રિયાને આધારે જ હોય છે.

આકારણ ગાણિતિક ક્રિયાઓ ને માટે ક્રિયાપુસ્તિકા, ક્રિયાકોષ, ક્રિયા પટ્ટિ, ક્રિયાપાટ્ટિકા ઇત્યાદિ ક્રિયાનો, ક્રમ ચંદ્રગ્રંથો માં બનાવ્યો છે. પરંતુ આજે તેવું વાર્ષિક આયોજન ની યોજનાઓમાં મન માં ચોમાસામાં બાળ તેમાંજ પુસ્તક કરાવે છે એવા કેટલા ઘરે દોષરહિત અને એ ક્રિયા નો વિસ્તાર રાખવા પ્રકાશમાં વિદ્યમાન છે તેવા કહેવાયેલ નથી. વળી એ ક્રિયાઓ માટે માંગ, મન, તપ, યોગદાન આદિ ક્રિયાઓનો ક્રમ પણ આજે જોવા મળે છે. વળી શૌચ અને મેરુ પર્વત આદિ ક્રિયા દેશોમાં નિવાસ કરવાથી પણ ક્રિયાઓ મળે છે પરંતુ તેનો વિચાર આજે અપ્રસ્તુત છે. જેટલે ક્રિયાઓ આધાર પુરાણાદિ પટલ (પુરાણાલય) નો આશ્રય ના ક્રિયા કંઈ હતું તે જોઈએ.

આદાન સંબંધ અને પ્રદાન સંબંધ અર્થ માનસિક વ્યવહારો વસ્તુ દાન ને ક્રિયાકલાપ આદિ આધ્યાત્મ યોગ આચાર્યો માં કહેલા નિયમો પર બુદ્ધાદિ પ્રકાર ને સંકુચિત કરી, સ્વીકાર, આચરણ બુદ્ધિ કરે રુઢિ આચરણો નાબૂદ કરી, વિચાર કરી, ઉદ્ધારાચાર, અસંગથી દૂર આધ્યાત્મથી કાપ લોભ ઇત્યાદિ વસ્તુ દેવાથી, ભોગોનો ત્યાગ કરવાથી, પૂરક ક્રમક અને રેચક પુરાણાલય નો આલંબ આશ્રય કરવાથી, દેવોનાં પુરાણાદિક અર્થ વાસુઓ તેના ભાવ માં આવેલ છે તેવા દેવોપાસક ને અર્થ પુરાણાદિક પટલો આધાર થઈ જાય છે. આવશ્યક તે માટે પુસ્તકના અર્થ ક્રિયાઓ દેહમાં રહેલા

Date:-

પ્રાણવાયુ તે જીવન છે, તેમ સર્વ જીવોને જીવાદોરીના સિદ્ધાંત છે. એ પ્રાણના ગતિ બાકીઓ દ્વારા થાય છે, સર્વ બાકી એ નું મુખ્ય ~~મુખ્યપણે~~ મુખ્યપણે બાકી છે. તે માંહેનો એકાદ એ જેમ એ બાકીઓ બાકીને છે અને સર્વ મર્મસ્થાનો માં રહેલો છે તે બાકી જેવા માં પડવાં બિમારના જેવા ઝીણાં અવયવ ભાગ જેવો ગોળ છે. તેને અંતરડાં કોટને રહેલાં છે. માટે તે આંતરબાકી પણ કહેવાય છે.

એ બાકી જીવ, જીવુર, મનુષ્ય, મૃગ, માંસાહાર તથા પક્ષી આદિમાં અને ~~કીટક~~ કીટ થી બૃહદ પર્યંત સર્વ પ્રાણી એ માં રહે છે. રાક્ષસ બાકાર, ગૂંચવું વળી ખુલેલાં સર્પનાં દેહના જેવું ગૂંચવું વળી રહેલા, દોરા, પુલકાકાર નાં અગ્નિ ના જેવો વલયો ભાગ વળી ગયો હોય, તેવા જીવનાં રૂંવાટાં જેવા ગોળ આકારવાળા, મૃગાદિકના માંડ મૃદુતા નાં મધ્ય ભાગ મૃદુના તમામ ~~કિડ્ની~~ કિડ્ની માં પરોવાયેલા જેવા એ બાકી અંદર મનોવૃત્તિ વડે અને બહાર પ્રાણઆદિના રંગવાળા રહે છે એ બાકી ના અંદરના ભાગ માં અનુકૂળ ગતિવાળા જેમાં ચૈતન્યશક્તિ રહે છે. એ કોષ ના ગોળ આકારવાળા ચૈતન્યશક્તિ કુંડળ જેવા નામથી ઓળખાય છે. સર્વ પ્રાણીમાત્રના એ પરમશક્તિ છે અને પ્રાણ, ઇન્દ્રિયો, આદિ સર્વ શક્તિઓને, અન્ન, પ્રેરણા, પ્રવૃત્તિ વગેરે થી એ જેવા રાખે છે. ઇંઢોકાયેલા રાખણ ના જેમ કુંડળ ઉંચાકારે જેમ એ કુંડળ જ્યારોહણના ક્રિયા પ્રાણ રાખવાથી ઉંચા ડોક રાખી રહે છે.

જ્યારે પ્રાણવાયુ કુદરતમાં કુંડળના નાં સ્થાન માં પડે છે ત્યારે જે પંચાકૃત ભૂત અને તમામાત્રાઓનું બનેલું છે તેમાં પૃથ્વીભાગમાં રહેલું જડત્વ, સ્મૃતિ, સંકલ્પ, નિશ્ચય, અભિમાન, રાગ આદિ અનેક વૃત્તિઓ ઉપે ઉદ્ભવ પામે છે અને દેહ માં ક્રિયાશીલ રહે છે, અને તે રીતે તેમાં વિષયોના પ્રાપ્તિ તેમજ તેનું ફળ મળ્યા કરે છે. કુંડળના એવા રંગને દેખાવ રહે છે કે પ્રથમ રક્ત આદિ મૃદુ ઇન્દ્રિયો અને બાકીક વિષયો નો સંબંધ થાય છે. અને પછી દેહાંતમાં અવાવજાર પુમાવા, વૃત્તિ પ્રકારો બહાર બાકીના વિષય થયો મટે છે, કે જેના અવયવો નો ભંગ થાય છે અને તેના આદિ સ્થાન પ્રકટ થાય છે.

Date:-

તાહે ભવ, અને નિશ્ચલ કરવા તે બુદ્ધિ કહેવાય છે. તે અહંકાર પણ અહંભાવ પ્રધાન કહેવાય છે. એ સર્વોત્તમ કુંડળિના ત્રીજા ત્રિકોણ ચક્રમાં રહે છે. એને મૂળાધાર ચક્રના પણ ભેદવાનો પડ્યા છે એમ કહેવાય છે. એ કુંડળિના નિરંતર સ્વાધિષ્ઠાનચક્રમાં નીચે રહે છે. સ્વાધિષ્ઠાનચક્રમાં નાભિમાં રહે છે. ઉદાનવાયુ કંઠમાં ૧૬ પાંદડામાં રહે છે. નાગ સ્વાધિષ્ઠાનચક્રમાં એ અને ઉપર ઉદાનવાયુમાં રહેવાના લક્ષણ એ બંનેનું પોતાને ઉંઘમાંથી જાગ્યા પછી પણ પોતે નિરંતર નિશ્ચલ, વિચારવાળ અને સ્વસ્થ જ રહે છે..

જે એ ભવ સંબંધ સમાનવાયુ વડે થવાથી ના દ્વારણ કરી રહ્યા અને સ્વાધિષ્ઠાનચક્રમાં વર્તી થવાથી નાગેના તરફ ઉંઘમાં તો તે નાગે જાય છે. અને એ અહોમાર્ગ દ્વારા વિચારકારના બહાર નીકળી જાય અને મારણ મરણને દ્વારણ પામે છે, તેમજ જે બુદ્ધિની ના દ્વારણ થઈ રહ્યા પૂરો થવા કરી ઉદાનવાયુ વડે ઉંઘમાં ઉપર રહી જાય તો એ વિચારકારના બહાર નીકળી જાય અને પુરુષ મૃત્યુવશ થાય છે. ઉર્ધ્વભાગ તરફ તથા અધોભાગ તરફ જવું-આવવું થવાથી દરમ્યાન વર્તીના રહે કુંડળિના ઇડા તે વિષે સમાનવૃત્તિ વડે જ રહે તો સ્વસ્થ પ્રાણનું રોકાણ થવાથી પાણીમાં વડે મનુષ્યનો જે કોઈ રોગ ક્ષય તે અર્ધ નાશ પામે છે. એક રોગ નાડીમાં મુખ્ય ગણાય છે અને બાકીના બધા નાડીમાં સામાન્ય ગણાય છે. સામાન્ય નાડીમાં કફ, પિત્ત વાયુ દોષ વધવા જેવા વેમાં અનુભવ પડીંયાડવાથી પાણીવૃત્તિનો વ્યાપાર બંધ પડી જાય તો સામાન્ય રોગ થાય છે અને મુખ્ય નાડીમાં જો વ્યાપાર બંધ પડી જાય તો મોટા રોગો થાય છે.

સમાન મુદ્દો.

રામ બોલ્યા: હે મુનિશ્રેષ્ઠ ગુરુ, મહારાજ! શરીરમાં રહેલા ઇડા અને પિંગળા રૂપ રાતે ઉદાનવાયુ છે. અને તેનો બાકી કેવા રીતે રહે તે વિષે કહો.

વશિષ્ઠ બોલ્યા: રહેલા અને પિંગળા એ બંને દુઃખનું કારણ છે. ઇડામાં કરવા તે અમૃતમય છે અને ચાલ વડે સ્વાભાવિક નિવૃત્તિ થાય તો તે મોક્ષ કહેવાય છે. રહેલા અને પિંગળા એ બંને કે જે વાયુ સ્વરૂપના નાડી વિશેષ રૂપ શરીરમાં, જેમ

Date:- 5-8-25

કુદરતી કોઈ રચનો સંબંધ રાખનાર અર્થ બાકાત રાખે એ કુંડળીનો માથે જ બેસાડેલો છે. અર્થ બાકાત રાખે છેવટે કુંડળીના મા મળી જાય છે. પ્રાણીમાત્રમાં ઈશ્વર તરફથી જે જે ક્રિયા અને પ્રતિક્રિયા થયેલી છે તેનો અર્થ કરવામાં આવેલા પ્રકારનું જોડાણ એ કુંડળીના જે પ્રકારની, ક્રાંતિપ્રકૃતિ, બુદ્ધિપ્રકૃતિ વગેરે અર્થ પ્રકારના જાણવું જોઈએ છે.

રાજયોગ: કેટલાક માંડીને મૂર્ખ પર્યંત અર્થ મર્યાદા (આયુ) સંકળાયેલ રાજસત્તા જોવાય છે તો પણ કુંડળીના કોઈના જુદા જુદા ભાગ પર જુદા છે.

વ્યવસાય જોવાય: કુદરતમાં, અર્થ, અર્થકારણ બધું જ રાજ્ય તંત્ર જોવાયેલું જ છે. પરંતુ ચૂકવેલું અને મુકવેલું એ બધાને પરિણામ પામેલ પ્રવૃત્તિઓમાં બધે જ જોવાય કોઈક સમયે પ્રકટ થયેલ છે. જેમ ચુકવણું ત્યાં બધે કુદાયેલ છે ત્યાં બેંકમાં પડે ત્યારે વિરોધ ચિહ્ન અનુભવાયેલ છે. તેમ જોવાયેલ ત્યાં અર્થનો વ્યાપ ક્યાં ત્યાં પણ ચૂકવેલું અને મુકેલ કુદરત બેંકોમાં (વિરોધ ચિહ્ન) ચિહ્ન જોવાયેલ છે. એ અર્થ વ્યાપ જોવાય કોઈ માટે, ક્યારે બાકાત વસ્તુઓમાં બાંધેલા ના ગાઢ સંકલાયેલ કેવાયેલ ગયેલ છે, એટલે તે કેવાયેલું નથી. કોઈ કેવા મનુષ્યો બાકાત માં ચિહ્ન જોવાયેલ છે કોઈ પુરુષો તેમને મા બનાવેલું જીવાયેલું ક્યાં પ્રકટ ન્યાય જોવાયેલું. પરંતુ બધાયેલ એ તે અર્થમાં ટકાવેલું, કેવાયેલું, પ્રચારેલું, બોલાવેલું છે. મનુષ્યોકેવું બધે પશુ-પક્ષીઓ બાકાતમાં કેવું મા જે રીતે જોવાય પ્રકટ થયેલ છે તેનો ક્રમ કુદરતે બોલાવેલ.

બધા બનાવેલું કેવું બધે જોવાય જેવાય જોવાયેલ માત્ર ના સંબંધ બનેલ કરાવેલ છે. જે અર્થ ઉત્પત્તિ ધ્રુવ્ય બધે પ્રકાશમાન જ છે. જોવાયેલમાં બધાયેલ નિર્ણાયક બધે નિર્દેશ એ બધાયેલાં જોવાયેલ જ કોઈ કેવાયેલ બધાકારણો મૂળ ચુકવેલાં બધેલાંમાં પડે પરિણામમાં રૂપ બને છે. બધે જોવાય પરિણામમાં ના પ્રકાર, મન, બુદ્ધિ, રાજાંકુરો બધે કર્મોંકુરો બધે પાંચ પ્રકારે કરાયેલા ક્રિયા કારણમાં પોતાનું પરિવર્તન પડે છે; બધે જેમ એક ઈંડા માંથી બે ઈંડા થઈ જાય છે, તેમ. બધાના બધેલાંમાં જેમ બાકાત પ્રકૃતિ બધેલાંમાં તે પ્રમાણે તે બધેક જાતકુળ ઉત્પન્ન થયેલ છે; પણ વસ્તુતઃ તમારા જોવાયેલાંઓ જ બધે કરાવેલ ક્રિયાને છે.

Lakeer

Date:-

કેટલાક પંખીઓ (પોપટ વગેરે પંખીઓના અપવાદ સિવાય) સિવાય બધા જ સ્તનધરા પ્રાણીઓ તથા મનુષ્ય વગેરે સમાજમાં રહેતા પ્રાણીઓ તેમના સંતાનોના કેટલાક વર્ષો સુધી ઉછેર કરે છે. કેટલાક પક્ષીઓ તથા પ્રાણીઓ તો પોતાના સંતાનોને ખોરાક મેળવવાની તાલીમ પણ આપે છે.

આ પ્રકારના પોષક ઉપાર્જનની પ્રક્રિયાને પોષણ કહેવામાં આવે છે. આ પોષણ કેટલાક સજીવોમાં સ્વપોષણ હોય છે. મનુષ્ય સિવાયના પ્રાણીઓમાં પોષણ, શ્વસન, વૃદ્ધિ, પ્રજનનતંત્રો અને કંકાલતંત્ર એ પોષકતંત્રને લગતાં વિભાગોમાં કેળવણી તેમને પોષણસંબંધ કહે છે. કોઈ પણ જીવ પદાર્થ અને શરીરમાં વિભાજિત અને રૂપાંતરિત થતા સમાવયવોનું કેળવણી તે જૈવપોષણ કહેવાય છે. જ્યારે ઉપરના અને જૈવ વિભાગોમાં કેળવણી થાય છે. માટે જૈવ સંબંધથી સંબંધાયેલા છે. આમાં કોમ કોઈ સજીવ અને કોઈ બીજા સજીવ વચ્ચે સંબંધ, જોડાયેલા છે તેમને જૈવપોષણ વિભાજિતમાં કોઈ કોષો, પેશીઓ અને કોઈ તંતુઓ પોષણમાં પ્રવર્તે છે.

જૈવપોષણ પાંદડા, થડ, પાંદડા અને બધા વિભાગો, પોષણ પદાર્થોનું સંશ્લેષણ કરવા માટે પ્રકાશ ઊર્જા, પાણી અને કાર્બન ડાયોક્સાઇડ જેવા કાચા પદાર્થોનો ઉપયોગ કરે છે. આ પ્રક્રિયા દરમિયાન ઓક્સિજન વાયુ મુક્ત થાય છે. આ પ્રક્રિયા પ્રકાશસંશ્લેષણ તરીકે ઓળખાય છે. પ્રકાશસંશ્લેષણ માટે જરૂરી પ્રકાશ ઊર્જા સૂર્યપ્રકાશમાંથી મેળવવામાં આવે છે. પ્રકાશસંશ્લેષણ માટે જરૂરી પાણી મૂળ દ્વારા જમીનમાંથી શોષાય છે. કાર્બન ડાયોક્સાઇડ વાયુ પાંદડાની સપાટી પરના સૂક્ષ્મ છિદ્રો દ્વારા વાતાવરણમાંથી મેળવવામાં આવે છે. પ્રકાશસંશ્લેષણ માટે જરૂરી હરિતદ્રવ્ય પાંદડામાં આવેલા હરિતકણોમાં આવેલું હોય છે. પ્રકાશસંશ્લેષણ દરમિયાન ઉત્પન્ન થતો ઓક્સિજન વાયુ પાંદડાની સપાટી પરના સૂક્ષ્મ છિદ્રો દ્વારા વાતાવરણમાં મુક્ત થાય છે. પ્રકાશસંશ્લેષણ દરમિયાન ઉત્પન્ન થતો ગ્લુકોઝ પાંદડામાંથી થડ અને મૂળ સુધી પહોંચાડવામાં આવે છે. ગ્લુકોઝનો ઉપયોગ વનસ્પતિ પોતાના શ્વસન માટે કરે છે. વધારાનો ગ્લુકોઝ સ્ટાર્ચ સ્વરૂપે સંગ્રહ પામે છે. આ સ્ટાર્ચ વનસ્પતિના વિવિધ ભાગોમાં સંગ્રહ પામે છે. આ સ્ટાર્ચનો ઉપયોગ વનસ્પતિ પોતાના વિકાસ માટે કરે છે. આ સ્ટાર્ચનો ઉપયોગ વનસ્પતિ પોતાના વિકાસ માટે કરે છે. આ સ્ટાર્ચનો ઉપયોગ વનસ્પતિ પોતાના વિકાસ માટે કરે છે.

Lakeer

Date:-

ઉપરના ગુજરાતી વ્યવહાર પ્રમાણે છે, અમારે ત્યાંના જ વ્યવહાર કેવો છે તેની નોંધ અમારે અમારા ગુજરાતી પ્રમાણે કરવી છે. વિવેકી પુરુષ જાણે છે કે સમાજમાં જે ઉપરના પ્રકાર ના સંબંધ-વિકલ્પો કરે છે અને તે વિવાહ ગુજરાતમાં માન્ય હોવાનું જાણે છે. માટે લાગણીથી જ જેમ-તેમ, ગમે-તેવડું, અમારે વ્યવહાર માં કરવામાં આવે છે. ચૂંટેલા અમુક લાગણી વાળું વિચારવાનું પશુ, પુરુષ અમારે જે માટે પ્રાણમાં કારણ છે, અને જાણેલા અમુક લાગણીવાળું વિચારવાનું હોય અમારે સંબંધનું કારણ છે જેમાં અમે જણાવ્યા પ્રમાણે છે કે અર્થ સંબંધમાં વિવાહ પ્રસંગમાં લાગણી જ અમે કેવુંક છે. વળી જે કોઈએ કેવાયનું માણવાથી કાંઈ કરવા હોવાનું હોય ત્યાં તેના કરવામાં આવે છે. અમારે લાગણીને કેવું માનીને તેનો બાજુ કરવા નો પ્રયત્ન કરવો; પણ લાગણીને બદલે પ્રસંગોનો બોલાવો અમારા ઉપરના ગુજરાતી હોવાવામાં કારણ છે અમે માનવામાં અમારે, તો તે અમારામાં કોઈ પદાર્થને કેવું કરવા વિચારવાનું કારણ જણાવ્યું. લાગણી નો બાજુ અમારા પરમાર્થમાંનો બોલ અમારા છે અમે તેના કહેલા પુરુષના દૃષ્ટિમાં મોટું અમારે પુરુષ રાશિમાંથી પણ લગ્નપત્રમાં કેવા તુરંત બાજુ છે અમે વિવેકવાળા કેવ, બાર, અમારેના જન્મમાં કેવું બોલાવા કોઈ કેવા પ્રકૃતિ કેવું કરવામાં આવે છે. જે પદાર્થોની લાગણી અનુભવે કોઈ છે અને તે સંબંધમાંથી કેવું કોવાના મિત્રોમાં જણાવવાનું જાણવાના કોઈક બોલવામાં અમારે છે, જેમાં કેવ અમારે જેવા પદાર્થોની લાગણી અનુભવે જ જાણેલા કોવા છે. પરંપરાના અમારે કેટલાંક જોવાયેલા લાગણીવાળું કોવા છે.

જેમણે અર્થ લાગણીને કોઈ દિવસ કરેલા કોવા તેમણે જ માત્ર લાગણીકૃત્ય જણાવવા છે કે જેમાં મોટું જેવા પ્રથમ પુરુષાર્થને મેળવેલ છે. લાગણીનો વિચારવા પણ જ કોઈ પદાર્થ. પદાર્થ. અમારે અવયવોવાળા, કેવ, મનુષ્ય અમારે એ પરિણામ પામેલા એ અનેક વિચારકોએ વ્યવહાર ના ભાવવા માટે, પોતપોતાના અવયવ અમારે અંકોમાં મળ, પુસ્તિકા, અહંકાર, ચિત્ત, મકુ, પાણ, ઇત્યાદિ અમુકના પદના અનેક અંગોએ કેવા પોકારેલા છે. બીજા પક્ષે અમે જે બાજુ પદાર્થોનો પણ પોતપોતાના લાગણી તે અનુસરનારા વ્યવહાર ને યોગ્ય જેવા અનેક અવયવાદિ

Lakeer

Date:-

રંગકલામાં મળ, ચુંદિકા, રજકણ ચિત્ર, રાકડ, પાકા ઈત્યાદિ ~~ઉપયુક્ત~~ રજનુકૂળ પકડવા રજનેક રંગસાધનો કામમાં લાવેલાં છે. આ પ્રમાણે વાસણનાં વિવિધ્યમાં પણ વિવિધ્ય દેખાયાં રજનાં વિગતેકો રાખવામાં, રંગ માં રજને મદદમાં રજારોપ પદાર્થો જુદા જુદા વિકારવાળા રજને રજદિયકાળને નિર્દિકાર તથા ચેતનયુક્ત રજેવા રજનેક ઉપાધિ રકૃતિ કરે છે. તેમની રમજિયમાં રજંભાવને પ્રધ્યમ થયેલાં કાદા રજેક(વૃક્ષ)નો રજેક જ રંકલ્પ-પરમાણુ રજા રકૃષ્ટિરચોમાં રજાકારવૃક્ષોનું બરજ છે. કે જેની રજંદર જનેક વિગતેકો બતાવા કરે છે. રજો!રજા કુદરતમાં છે! જેમાં ઈશ્વરે રજે રંચકાર વૃક્ષનાં પુષ્પો, ચુગંદર, રાબ્દ, રજાદિ વિનાનો ઈશ્વરને બદલે જેના કર્મેન્દ્રિયોના ક્રિયારજે રજર્ગ કેવાં બોકો તેના રાખ્યા રજો છે. વિચારવાયોગ્ય બરજના પુકડ થયેલ રજને પાકડ, મળ, ચુંદિકા, રજનોપ્યુક્ત રજને કર્મેન્દ્રિયો રજે વિચારક વડે રજનુભવમાં રજાવતાં રંકલ્પવૃક્ષો જેમાં મુખ-બાંધવા રજને વર્ષમાન કાળનાં જેવાયુક્ત, રજંકર, રજોજ્ઞ રજને ક્રિદ્રિભિન્ન રજાદિ રારજોગુણ કૂળનો રજંકુરનો રજાનો રજાંકર રજવિકેક જે વાદો રજાના બાંધન જ કિયમાણ છે રજને (રજા થયેલા) કાળે કરીને પોતાના મોળે પાકાં તેમાં જ વિલય પદમાયો છે.

જે વિવેકદ્રષ્ટિ રા જોવામાં રજાવે તો રમુદ્રનાં તરંગોના જેમ રજાસ્તમાં જ વહ્યું વિલય પદમાયો છે. પ્રજાપ રા બાહ્યાકારદ્રષ્ટિ વડે જોતાં તે ફેલાયેલ જોવામાં રજાવે છે. પરંતુ વિવેકદ્રષ્ટિ રા ફિયારતાં તે રજાંકરાળ રોળવા માં જ રમાઈ જાય છે. જે વૃક્ષો વાસણાનો બારા પદાં જુદા વિવેકદ્રષ્ટિમાં જ રકૃષ્ટા કરે છે, તેરજા પાકા જેમ-મરજા, ઈકુદારજા રજાદિ રિયમિતે ફરીવાર બિંગાદવામાં જાવા રજને બાજારનો રજા રંસારરકૃમાં વારંવાર મિશ્રણ કરે છે.

5.5 રજાદિ-ચ્યાદિના ઉત્પત્તિ તથા તેના રજાંતિમાં ઉપાય.

વિચારક બોલ્યા. રજા રકૃષ્ટિના રજંદર મધ્યકાર માં રકૃષ્ટિ કુંડળિના વિશે, વિગારારજના ઉપાદાનરૂપ મુલપુરુષ પ્રથમ પુરુષ પાળરૂપે નિરંતર રકૃષ્ટિ કરે છે. રજંદર પુરુષરૂપે રકૃષ્ટિના કુંડળિના રાંકલ્પ, રજંદ, રજાર્ષ, રજંતિમ, કળા રજેવા બાબો વડે રજનેક રીતે રકૃષ્ટિમાં રજાવે છે. કુદરતના કરતાં બોકો જે કુદરત રકૃષ્ટિરાજ, રોળવાયેલાની ક્રિયા, બળવાયેલાને

Lakeer

Date:- 6-8-25

કરીને થાય છે. જોઈએ તો જેમ કાળે રસોઈ માટે રસોઈ બનાવવા ગેસ ચાલુ કરીને થાય છે. અને કોઈ વખત ફેલાવ પડ્યા થાય છે. દુઃખ એ કોઈ દુઃખ છે જે વ્યક્તિ ફેલાયેલ છે અને વાસ્તવમાં માનસિક વ્યથા જે આંખ રોવડાવીને ફેલાવી જાય છે. અને વસ્તુનું મૂળ તાત્પર્ય જ જુદું થાય છે. અને વસ્તુસ્થિતિ બોજો સંપૂર્ણ બની જાય છે.

પ્રશ્નાર્થ તારીખે પોતાના કોઈક હોવું અને સંતાન જ ફેલાવા ગિરત માં રસોઈમાં પ્રશ્નાર્થ પ્રકૃતિ બાળકે છે? કઈ, રાજકિશોર રાજા-પ્રેમ માં કેટલાંક જેવા પ્રશ્ન બનવું પ્રશ્નોમાં અને બનવું પ્રેમના ગિરત ગાઢ મોહ જે પ્રશ્નાર્થ પ્રશ્નોમાં કેવળ પ્રશ્નાર્થ પર જ પ્રશ્ન પડે છે. પ્રશ્નાર્થ કરવાથી ફેલાવા પર બધા પ્રશ્નાર્થના ગિરતને જ ગિરતાવે તારે, દુઃખ પ્રશ્ન જીવનમાં પ્રશ્નાર્થ, રોજગાર પ્રશ્નોમાં ભરાવ પ્રશ્નોથી ફેલાવા. પ્રશ્નાંકાર પ્રશ્નોમાં કલ્પને બોજન, પૈસા અને વ્યક્તિ કરવાથી, દુઃખ કોઈનું ગિરતમાં સંતાન કરવાથી, દુઃખીને ના રંગહોમાં, ગિત, સાર્થ, બાલ પ્રશ્નોની રોકાણથી મળ ના પ્રશ્નાર્થ, ગાડીઓ ના ટિકિટો ના પ્રશ્નાર્થ જ ના ઘરાવા, તે કારણ બને જેમને કિંમત બિમારો રસ રાખવા પડે મુક્તિ બને જેમને ફેલાવે, ગિતમાં દોષથી, પાણી બોલકુળ પણ જેણે તારે સારા ટિકિટ બને ફેલાવા કર્તવ્યોને દોષો જો રોજગારમાં પ્રશ્ન પ્રશ્નો ગિરત ના ટિકિટ પ્રશ્ન છે, કે જેમ વાર્તા કરવું ના, ગાયન કરવું જેમ ગરીબો આકર બદલાઈ જાય છે. પુસ્તકાલય, રમા જેવાથી ઘુમે કે પ્રશ્નોમાં પોતાનું જે બુદ્ધિ બનાવો કોણ તો બોલ પ્રશ્નોમાં, બોલીના કેમ તારે મનુષ્યો તે બને જાય છે. પંચામૃતમાં બોલો રમા રમુજમાં પ્રશ્ન ગિરતમાં રમે ગિરતમાં રમે રીતે પ્રશ્નોમાં રમેબોલીને તે ટિકિટ પ્રાપ્ત છે.

જો, રમા પ્રશ્નોમાં પ્રશ્ન બોલીમાં આ રીતે બાજા પામે છે તે સાંભળો. બોલીને બે પ્રકાર તો છે: એક સામાન્ય પ્રશ્ન બીજો તારે. બુધ તારે પ્રશ્ન રમુજમાં તો ગિરતમાં પ્રશ્ન બોલો બોલીને સામાન્ય બાજા છે પ્રશ્ન પ્રશ્નોમાં બોલીને તારે. પ્રશ્નાર્થ પ્રશ્ન રમુજમાં ગિરત બોલીને તારે.

Lakeer

Date:-

દરેક મકાન જેવા જ ઘોડાઓને સામાન્ય બીમારીઓ આવે છે. ઘણીવખતે તો આ બધા મકાન મળીને પણ આવે છે. પરંતુ હે રામચંદ્રજી! જેમ રમકડું બનાવનાર પોતે બનાવેલા રમકડાં ભાંગે ત્યારે તેનું કંઈ ઉપાય નથી, જેમ ઘરમાલિક પોતાનું ઘર જર્જરિત થાય ત્યારે તેનું કંઈ ઉપાય નથી, તેમ ઘરડા થયેલા ઘોડાઓને ઘોડાવાળા કંઈ કરી શકતો નથી. જો ઘોડાવાળો ઘોડાઓનો ઇલાજ કરાવે તો તે ઘોડા-ઘોડીઓને મુળ માલિક જ ઉભેડી જાય છે. જે ઘોડીઓને બચ્ચાં થવાનાં હોય તેવી ઘોડી મોંઘા ભાવે વેચાય છે. પોતાની બચ્ચાં આપવાની ઘોડીઓ, નર, બચ્ચાં ઘોડાઓ અને પોતાની વૃદ્ધ પરંપરાનાં ઘોડાઓ અને વૈદકશાસ્ત્રો જેવી રીતે ભણ્યો છે તે તે રીતે કરવું કરાવવું બાકી રહેતું નથી.

(૪ ઘરડા ઘોડાઓ મરી જાય અને ફરી ઘોડાઓ બચ્ચાં આપે. તેનિરોગા ઘરડા જાય.

રામ બોલ્યા: ઘોડાઓ ઘોડાં કરતાં કેટલા ચાલે છે અને તે પાછા રોગોથી ઘોડાં કે મંદ-મૂર્ખ ઘોડાં બનતા મૃત્યુપર્યંત કેવી રીતે નિર્વાહ પામે છે તે કહો.

વૈશાખક બોલ્યા: ઘોડા-ઘોડીઓને પરંપરાથી સારામાં સારો ખોરાક આપવામાં આવે છે. મુખ્ય પરંપરા મનુષ્ય જેમ પામે તેવા માર્ગે જે પરંપરા ઘરડા થયા હોય અને તે જ રોગોવાળા જ બચ્ચાં માટે ઘાટવાળા થઈ ગયા માર્ગે ઘાટવાળા થઈ ગયા છે. જેમ રાજા કે બીજા કોઈપણ કારણે મોટા રસ્તા છોડી દઈને ઘણે ઘણાંએ માર્ગે ભાગવા માંડે છે તેમ સારામાં સારો બચ્ચાં પરંપરા પાડા ઘોડાં બચ્ચાં પોતાનો સ્વભાવભાવ, ગતિ છોડી ઘણાંએ માર્ગે, ગમે તેમ ગતિ કરવા માંડે છે. ઘોડા જાતમાં જેમ કોઈ પણ પરંપરા તેનું પાડવા ઇચ્છે છે તેમ બધાં ઘણાં ઘણાંમાં ઇચ્છે છે. પાડાના ગતિ ઘણા બચ્ચાં ઘણાંએ ભાગ્યે જ પિતૃ ઘોડાં ઘોડાંના પુરાણ જાણે વિધાતાએ પોતે ઘડ્યા છે. પાડાને વહે ઇ ઘોડાનું વિકટ ઘણ જોઈને, બધા ઘોડાં પોતે ઇચ્છાનુસાર ભાગીને પુરી ભરાઈ ગયા છે અને ઇચ્છાનુસાર ભાગીને તદ્દન ખાલી જ રહી ગયા છે. પાડા ના ગતિ બદલાઈ જવાથી, કાંઈ બધાં ઘોડાં ઘોડાં બદલાઈ જાય છે અથવા તો એ ઘણા બધા પરંપરાથી બગડી જાય છે, કેટલા ઘણાંક બધું જ બગડી ગયું

Date:-

છે. ચુકાદો પડ્યા જાય છે અને તેના શરીરમાં વિકારો થાય છે. પાડોશીઓએ ખાધેલાં અન્ન તે રસરૂપ બનાવતા દરમિયાન અંદર પોતપોતાનાં રસાને પડોશાડો દે છે, પરંતુ જે અન્ન પાડોશીનું વિષમપણાને શરીરમાં અંદરનાં ભાગમાં ક્યાંય રહેવા રહે છે, તે રસાયનિક રીત કફ રસાદિ દોષોને બગાડી વ્યાધિ ઉત્પન્ન કરે છે. આમ રસાદિ (માનસિક) ધાતુ માંથી વ્યાધિ(રોગ) ઉત્પન્ન થાય છે. અને રસાદિ મટ્યા જાય વ્યાધિ પડાવાશ પામે છે. હવે મનોવહ વ્યાધિ જાણ તો કેમ કહું છું.

જેમ રસાયણો જે કુદરતે ગુણધર્મ રહ્યા છે તેમ ર,ર,ગ,વ, ઇત્યાદિ માનસિક વર્તણૂંક તેના તેના ગ્રહણકારો આધારિત તેવા તેવા કારણે કરી રહ્યા છે. જેમ કઠોર પથ્થર પર સોનું ઘસવાથી પોતાનું નિર્મળપણું પ્રકાશિત કરે છે, તેમ રાગ અને પુણ્યકર્મ કરવાથી અને સત્પુરુષોના સંગથી, ચિત્ત નિર્મળ થઈ જાય છે. ચિત્ત શુદ્ધિ થવાથી શરીર માં રહેલાં વિકારો મંદ પડે છે. ચિત્તશુદ્ધિ રહેવાથી પાડોશીઓ પોતાનું જેમ, ગતિ પ્રમાણે જે વ્યવહાર કરે છે અને અન્યને બરાબર રસપૂર્ણ કરી પડકાર દે છે તેવા વ્યાધિ જાણ પામે છે.

હવે કુંડળિના વિષે ઉપયોગી વાત કહું છું. જેમ ચુંબક નો રસપૂર્ણ ભાર (લોખંડનું) કોલ્ડ છે તેમ જિવ શરીર રૂપ બ્રહ્મથી રસોદ્ભવ્યા બીજના પોતાના જામણ કરેલા કુંડળિ જે મુખ્ય રસાદારૂપ છે. એ કુંડળિના પૂરક પ્રાણાયામનાં રસપ્રયત્નના કરણથી જાગે રહેલા કુર્મ નામના નાડીમાં વહે જેથી જે મનનો સંકલ્પ કરો બરાબર રસ્યમાં રહ્યા છે તો શરીરનું ભારે પડવું અને મેરુના બેઠા સ્થિરતા પૂર્વક થાય છે. જે જેને ગરિમા નામના સિદ્ધિ કહે છે. પ્રાણાયામ જ્યારે પૂરક પ્રાણાયામથી પૂર્ણ થયેલાં દેહના રસંદર મૂલાધાર ચક્રમાંથી ઉદ્ભવેલ કુંડલિની પ્રાણ નિરોધના પ્રતાપથી મનને રસપૂર્ણ કરવાને, એ કુંડળિના જે ઉર્ધ્વભાગ માં વહે રસ્યમાં રસપૂર્ણ ત્યારે તે ચક્રોના પોકે પોકા વહે રસપૂર્ણ અને સિદ્ધિના જેમ ઉલ્લાસો વહેતા કોમળ રસપૂર્ણ દેહમાં બંધાયેલા સર્વ બાંધણો જે સાથે વહે ઉર્ધ્વભાગ માં લય જાય છે. બાદ કુંડલિ રસપૂર્ણ બ્રહ્મરંધ્ર પાસના પવનરૂપ પૂર્ણ રસપૂર્ણ અને કુલકુંડલિ થઈ ગયેલાં રસાય દેહમ

Date:-

જે કુંડલિની સંસ્કાર નો અભ્યાસ કિંમે કરાવે છે કે જેને સપ્તર્ષિ આસન નો સિદ્ધિ કહે છે. જે પ્રમાણે શરીર નો જે અંગ નો જે સંબંધ છે તેમાં સંયમ કરવાથી જે તે ભાગ ૩ ના ભેદે શરીર કુદરતી પદ્ધતિ થી સપ્તર્ષિ આસન નો સિદ્ધિ મળે છે. જેમ જે વિષય માં ઉત્સાહ, ઉલ્લાસ જે તે સમાધિ જે તે માર્ગ કરવા માં આવે તેને સંયમ કહે છે. સંયમ નો અભ્યાસ નો વિવિધરૂપ જે સપ્તર્ષિ આસન માં ઉપયોગી જેવા યોગ વડે યોગપટ્ટ જેમ દીન પુરુષો પુરુષાર્થ ના દરજ્જા પર પડ્યા છે તેમ સપ્તર્ષિ આસન જાતિ કુદરતી ગતિ ને પડ્યા જાય છે. આ માટે- જો માં બધી જાતિ ના કુદરત અનુકૂળતા માં જે જેવા પ્રારબ્ધ વડે પ્રાણ નો પ્રવાહ આપ રાખવા કુંડલિની શક્તિ ને જાગ્રત મનુષ્ય જીવન ના સંસિદ્ધિ કાળ ના સંસિદ્ધિ કાળ ના પહેલા ચાર અંગ ના ભાગ માં રહેલ મુદ્દાઓ માં મુદ્દા પર્યંત સંયમપૂર્વક સિદ્ધ રાખવા માં જાતે જો સપ્તર્ષિ આસન સિદ્ધ પુરુષો નું દર્શન થાય છે.

રામ બોલ્યા: જગત ના જેવા ની શક્તિ ઓ સિદ્ધ ના કોઈ પણ રાજ્ય જાતિ નો સંયોગ થતાં હતાં પણ સિદ્ધિ ઓ નું દર્શન થવું દુર્લભ છે તો પછી રાજ્ય ના જેમ સંબંધ વિના કુદરત મુદ્દાઓ માં - ભાગ્યક જગત ના કાળ ની સંધિ માં રહેલ સિદ્ધિ ના સંબંધ ના જોગાવાઈ માં) પ્રાણ ધારણ કરી રાખવા પર સિદ્ધિ ઓનું દર્શન આ રીતે થાય?

વસિષ્ઠ બોલ્યા: હે રામચંદ્ર! ચાલુ ભવ ના પ્રમાણે ગતિ કરવા સિદ્ધ પુરુષો જગત ને લાભ મળવા ગુણોત્કર્ષ પ્રાપ્ત કરવા ના રાજ્ય જાતિ શક્તિ ઓ વડે કે સિદ્ધ ઉપાય કાળ ના ભેદે ઉપાય વડે જોવા માં આવતાં જાણી. ઉત્સાહ વડે સંસ્કાર પામેલા ચિત્ત થી, બુદ્ધિ ઉપયોગ વડે પોતાનું કરેલું કુદરત જગત સિદ્ધ પુરુષો જગત ના જેમ જોવા માં આવે છે. જેમ જગત જોવા માં આવે છે તેવા જ રીતે સિદ્ધિ ઓનું દર્શન પણ થાય છે. માત્ર એ બે માં એટલો જ તફાવત છે કે, જગત માં જોવા માં આવતો ભાવ ચોક્કસ કાળ રહેતો નથી એને સિદ્ધિ ઓ ના દર્શન માં જોવેલો ભાવ કાયમ પૂર્વક જાતિ ભાવ વિસ્તાર કોલ છે. જેવા પ્રારબ્ધ ના અભ્યાસ નો બળથી સામર્થ્ય ભાવ છે તે બાર અંગ ના પરિમાણ ના પ્રકાર માં વિસ્તાર પામે

Date:-

પાડવા ના સ્થાપિત રાજવામાં રહ્યા તો પરકાલ્પાટેરા પદ્ધ રહે છે.

રામ બોલ્યા: ઈ મહારાજ! સ્થાપત્ય કાર્ય માલામત્ત ફોલાયા કોઈ પણ પદાર્થ ને સ્થાપત્ય અંક જ સ્થાપિત માં રહેવા જોઈ તો પછી માત્રા) અંક રહ્યા પાલન જ રહ્યા સ્થાપિત કેમ રહે છે?

વશિષ્ઠ બોલ્યા: સૃષ્ટિના આરંભકાળ માં મહાશક્તિ પરમેશ્વર ના સંકલ્પ ને અનુસરી વસ્તુના સ્વભાવ બાબત જે શક્તિ રહે છે, તે જ્યાં સુધી કોઈ પણ ફેરફાર ન થયો ત્યાં સુધી તે તેના જ સ્થાપિત માં રહે છે. જ્યારે જિજ્ઞાસા છે, તો પણ વાસ્તવિક રૂપ જેવા સ્થાપિત જેવા કોઈ વસ્તુ જે ના કોલાયો પદાર્થ ના સ્વભાવ બાબત શક્તિ પણ સ્થાપિત બદલાઈ જાય છે.

રામ બોલ્યા: મકાન ચિનાઈ માં ખાંટ કરવા માટે ચારે બાજુ ખાડો (ખોદાણ) કરવું હોય ત્યારે ચોકાશને પૂરવા માટે (પોલાણ ચારે બાજુ થી દાબણ માં વાપરવા કરવા માટે) ચારે બાજુ ચણવું હોય તો જે ઊંચાઈ સુધી રહે છે.

વશિષ્ઠ બોલ્યા: કરવત ને પાકડા પર ઘસવાથી પાકડા માં ભાગ પડી જાય છે અને તે જ બે ભાગ ને ઘસવા પર બેમાંથી અગ્નિ પકટ થાય છે, તેમ પણ અને અવાજ માં પરસ્પર સંબંધ વાયુ અગ્નિ (જેકારણ) ઉત્પન્ન થાય છે. બાજુના ભાગ માં અને ઉપર ના ભાગમાં સંબંધ રાખવા, પરસ્પર મળેલા મુખવાળો, અવાજ અને પણ-ચાર અંગ ના કારણ કરવામાં આવતો ડબ્બા માં સાંધેલ કરેલ માં જે કરવા ભાગમાં છે અને જેમ પાડવામાં આવેલું બેલ નું લાકડા ઉપર પવનથી અને બીજો પાડવા થી કાપ્યા કરે છે. તેમ અવાજ ને માટે ના અવાજો કરે છે. અને માટીકામ ના બાજુના ભાગ માં મૃદુપાત્ર માં પોલાણ અવાજ માં રહેલ અને અંદર ની બાજુ કુંડાળા ના રૂપે છે. જેવા પ્રકાર માં કરવામાં આવતા ઉપરકુંડાળા માટે જેમ તે ઉપરના પડવાને કેટલો પણ અંદર અને અવાજ ને લીધે બાજુ અંદર કોપ્યા પણ અવાજ કરે છે. અને પાકડી બાબતમાં જેમ અવાજ પોલાણ કુમાં ઊંચા કરે

Lakeer

Date:- 7-8-25

લોખ એ પક્ષ કેવું મુખ કરે છે. જેમ મૂળ એ અને ચર્ચા થયેલ મંદિર (જગ્યા) ચુંબકીય કર્મ જ ઉર્ધ્વ (ઉંચા) ગતિ અને ચક્ર (ભ્રમણ) ગતિ રચાય છે. લોખ એ કુંડળીના પ્રવાહ લાંબા ચોરસ જે ઉપર-નીચે ગતિ રચાય છે. ફ્રેક્શન કમ્પ પૂર્વ માં બારી તરફ નમેલા કુરાનો એ કુંડળીના જ ચુંબકો એ અર્ક ક્રિયાઓ રચાઈ જાય છે. તે ચાર્જ્ડ પ્રોટોન, ન્યુટ્રલ ચાર્જ ચુંબકો એ ઘર્ષણ ફ્રેક્શન એ અને બાજુમાં ઈલેક્ટ્રોન અર્ક એ કુંડળીના જ પ્રવાહ રચાઈ ચાલુ રહે છે. રચાય ફ્રેક્શન એ બાજુમાં રચાઈ પ્રવાહ રચાઈ ચાલુ રહે છે. રચાય ફ્રેક્શન એ બાજુમાં ઈલેક્ટ્રોન અર્ક એ કુંડળીના જ

Date:-

રહ્યા છે. આપણે જે રાસાયણિક તેલમાં રહ્યા છે તે રંગદ્રવ્ય કહે છે. જેના રહ્યા જાત રંગબેરંગ રહ્યા રોમકૂપ રહેલું કિલાને ત્વચાને પડ્યા રહ્યા બોમાંથી કિરણ રહ્યા છે. રસાયણ પદાર્થમાં રોગ્ય રૂપે રહ્યા રંગસૂત્ર જરૂરી રૂપે, પ્રકૃતિ જે બાહ્યકારે રસાયણ કિલા રૂપે રહેલું માનવે, તો પડ્યા રહ્યા ત્વચા કુદરત, પ્રકૃતિ રંગ રહ્યા રંગદ્રવ્ય જે કોઈ રસાયણ રહ્યા પ્રકાશમાં છે. તે રંગ રૂપે કિલામાં રહ્યા કિલા જે કોઈ જરૂર, રંગસૂત્ર રહ્યા રંગદ્રવ્યકારમાં રંગરાગ રહ્યા છે તે રંગદ્રવ્ય કિલામાં રહ્યા કિલા ઉષ્ણતામાં પુરુષના દરિયામાં જાતનું રંગોમાંથી પડ્યું જે ક્રિયા થાય છે.

રામ બોલ્યા:- રહ્યા ત્વચા રંગદ્રવ્ય ~~ત્વ~~ રંગોના ઉત્પત્તિ કહી તે તો મારે રોમકૂપમાં રહ્યા પરંતુ રહે રોમ ના ઉત્પત્તિ કારણે થાય છે?

ત્રિકાલજ્ઞ બોલ્યા: રંગ રહ્યા રોમ બંને અન્યોન્ય કાર્ય-કારણરૂપ છે રહ્યા રહે બંને રોકાણમાં બંધારણના પ્રકૃતિ થાય છે. જેમ કે બાજ-દોડ, દિવસ-રાત પરસ્પર રોકાણમાં મિત્ર થાય છે રહ્યા તેના ક્રિયાત્મક ફાયદા-નુકસાન જેમ જે પરસ્પર ઉપકાર છે. કોઈ વખત જેમ રંગદ્રવ્ય પ્રકાશ રહ્યા ફાયદા રહ્યા તેલમાં રહ્યા છે તેમ કોઈ વખત રંગ્રિ રહ્યા રોમ રે બંને પડ્યા રહ્યા તેલમાં રહ્યા છે. કોઈવખત રંગ પદાર્થ રંગ તેલમાં રહ્યા છે. રે બંને જો કાર્ય-કારણભાવ પણ રંગ રસાયણ પરિણામના રહ્યા રહ્યા બાજ ક્રિયાના પરિણામ ના રંગમ જે પ્રકાર પર પણ તો કહી રાકાશે.

રહ્યા પદાર્થ પ્રમાણના પેકે રંગમાં કે રંગદ્રવ્યોત્પત્તિ પડ્યા રંગ પ્રમાણ છે. જેમ કે રંગ્રિ જો રંગમાં કિલામાં કોનું પ્રમાણ ઘટી જો રંગદ્રવ્ય છે. અમુક પદાર્થ ગરમ જથી તો પછી તે કેટલે જે કે રંગમ કિરે છે. રંગ્રિ કુમાશરૂપ રંગરાગ ત્વચા ભાગ મિશ્ર રૂપ થાય છે. રે ક્રિયામાં રંગ્રિ રસાયણ પરિણામના રોમ નું કારણ કેવાય છે. રોગકારક તો રંગદ્રવ્ય ની રોગ પોતે ત્યારે પ્રાપ્ત થઈને જે ત્વચામાંથી પ્રકટ થાય છે. (ત્વચામાં ઉત્પન્ન થઈ છે.) રે ક્રિયામાં રંગ્રિ ક્રિયારૂપ-પરિણામ ના રોમ નું કારણ છે. વાતાવરણ રંગદ્રવ્ય ને રોગ્ય ત્વચારૂપ થાય છે. જે મિશ્ર માં પરિણામ છે.

Date:-

બેમાં રહેનારાઓ વચ્ચે સંબંધનો પારસ્પર સહકારના ભાવ રહે -લો છે.

રંગ વિષયમાં અગ્નિ જે રક્તવર્ણ પરિણામથી રંગમ જું કારણ બનાવે છે. રક્તવર્ણ ઝુદ્રનાં કિરણો વડે પૃથ્વી જું જેવા પ્રકારનું તે કિરણોમાં તેનું રૂપ મળે છે તેમાં જેવા [રંગમ] રક્તવર્ણ પરિણામથી રહેનારું કારણ છે અને પૃથ્વી માં કિરણોરૂપ પરિણામ પામેલા તે જેવામાં રંગમયના બારા પદ જેવા ગરમને લાલ કે અગ્નિવર્ણ રહે છે, તેવા રંગના માં જેવા-વિનાશ પરિણામના અગ્નિ-કિરણવર્ણનું કારણ જણાય છે. જે કોઈ રંગ દ્રવ્યપર્યાય જોવામાં રહે છે તે રક્તવર્ણ અગ્નિમયો મોટા ફોલવા અગ્નિઓ બારા થવામાં રંગમ રક્તવર્ણ પરિણામથી કારણરૂપ છે અને રંગમના બારા અગ્નિ રક્તવર્ણે પરિણામથી કારણરૂપ છે.

રંગદ્રવ્ય, પુકાર, ઝરવા, વડકો, દિવસ અને રાત રંગમ રંગમાં રહેનારા વિનાશના રંગને રહેનામાં પ્રયોગાયેલું જે કોઈ રક્તવર્ણ વસ્તુ (પદાર્થ) છે તેને પાંદડાં પડ્યા સમય વિના કોઈ કારણથી દિવસમાં અને રાતમાં, ઝાડવા પર પાંદડાં, રંગદ્રવ્યમાં અને પુકારના સંબંધમાં જે જોડાણ છે તે રૂપવર્ણ જોવા જેવા છે; કેમકે બંનેનો કેટલો અને પહેલો રક્તવર્ણ રંગ જોડાણ માં જ પરસ્પર વિરોધાયો છે. જેમ એક પદાર્થ માં (પોલાણો) ભાવ અને (વિરોધવાચક) નો અભાવ બંને સાથે જ રહે છે, તેમ એ એક જ જોડાણમાં બંને ભાવ તથા અભાવરૂપ સ્થિતિ હોય છે.

રંગદ્રવ્ય રાતે પ્રકારનો વૈભવ અને જેવા બે બંને વડે જોડાયેલાં જ છે. જેમ જેવા અને રક્તવર્ણ માં ગોળ રંગના સંબંધમાં સ્થિતિ હોય છે તેમ વૈભવરૂપ ના અને ઉડવા રંગ ના સ્થિતિનો રંગમ જોવામાં રહે છે. વૈભવરૂપ ગુણનો અનુભવરૂપે જેવા રંગના જેમ-મરણ આદિ સંસ્કારને ઉત્પન્ન કરવા રંગમ પણ બારા પામે છે. જાવરૂપ દેહ માં પૃથિવી રંગનું વૈભવ પણ દેહમાં, જાવના ગુણ રક્તવર્ણ અગ્નિનો પુકારા કરે છે. રંગ-રક્ત સંબંધ ના જાવરૂપ વૈભવ પણ જડ દેહમાં રહેવાને બદલે તે રૂપ બની જાય છે. વૈભવ રંગમાં પોતે નિષ્ક્રિય અને વૈધર્મ્યસ્થ હોવાના બેના સ્થિતિ બની રહ્યાને લીધે જાય; પરંતુ જેમ દીપ પ્રકાશ પુકારા જોવામાં રહે છે તેમ

Lakeer

Date:-

એ વિચારવા પડ્યા કે કુદરત કેવાંકેવા રંગોથી સજાવે છે. વૈજ્ઞાનિક રમાકાન્તભાઈ, રમણભાઈ કે બાકીના કોઈ વિષય માં રમકડાંમાંથી રમતિયાળ બોલાવવાનું તો જ રંગાય કે. એમણે રમકડાંના કર્ક દ્વારા વિષયો રજાના પોકે મિત્રો રમમાણ જેવા રંગોનું રંગોળા રંકુલ જે કુદરત રમાંકાયકળા વૈજ્ઞાનિ ની ભાગ્યો એ નિર્ણય છે.

પાંડા ગરમ પૃથ્વિવાસીઓ કોમળ રમાંગ્રુપ છે. એમણે રમાણ ઠંડા પૃથ્વિવાસીઓ કોલાળ રાંકુપ છે. એ બંને મુખમાર્ગમાં ગાંઠ કરવાવાળા છે અને કોણ-પૂંછડાના પોકે તોમળ સ્થાપિ પરસ્પર વિરોધવાળા છે. જ્યારે બહારનો ઠંડાનો રમાણવાળું રંકર કામળ થાય છે ત્યારે તો કુદરત પાંડાપિંજ મિ મજા જેવું તે કુદ થાય છે. અને જ્યારે કુદરત પાંડાપિંજ કુદરતમાંના બહાર બાકરા, મુખના બાર રંગોવાળા કૂર બહાર માં પૃથ્વિમાં જાય છે ત્યારે તે શોભળ રમાણમાં મજા જેવું તે કુદે બાર જાય છે. રમારામાં પડ્યા પૃથ્વિવાસીઓ પોકે એ બંનેનું રમણોજ્ય માં પૃથ્વિવાસ પડે છે. વૈજ્ઞાનિક રમાંગ રમાકાર રમાંદિ રાકેમાં રહેલાં રંકર્ષિત રમાંદ ના પોભડારોમાં રહેલાં વાડાગ્રુપ રંગોને રમાંભવ કરાવા પ્રકટ કરે છે.

રૂપિયાના રમાંદિકાળમાં શોભવા અને કુદરતી રહેલા રોળા જાતા પ્રકારોના રમાંકારના રમાંગ્રુપોમ કહેવાયા છે તેમ મનુષ્યોના (કહેવાય કહેવાતા) રૂપિયામાં પાંડા રંગોવાળા અને કુદરતી રહેલા રોળાજાતા જે રમાંગ-પ્રકોમ રોળો સામના રમાંકારાયા છે. જે દેશમાં રંકર રહેતાં પાંડાઓ ચૂર્ણ બહાર રહેલાં રમાંગ્રુપ રંગોળા રંગોમાં (કહેવાય) કળા ગરમ બાર, તે પાંડાપિંજ ની રાંદિમાં મુખ્ય ના બાર રંગોવાળા છે જ્યાં પૃથ્વિમાં બાકુ કુમક વડે મળતા કોરડા રાંગ, તેમાં તને સ્થિર થાય. જે કુદરતીકારો માં બહાર જો રમાંગ્રુપ રંગોમ રંકર માં પાંડાપિંજ ચૂર્ણ આવને પ્રાપ્ત થાય છે, તેમાં કેવળ વૈજ્ઞાનિક સ્થિતિવડે તો સ્થિર થંઈ રહે. પાંડા વૈજ્ઞાનિક ચૂર્ણિત જે કોઈ ગરમ છે તે રમાંગ્રુપ છે; રમણે રમાંગ કું જે રોળાજાયકું છે તે રોમગ્રુપ છે. રમે બંને જો જે રંકરમાં પ્રકાર જો મિશ્રાપ્રકાર, પૃથ્વિવાસ ના પોકે વાકુંકુંપ્રકાર થઈ જાય છે તે કુદમ વૈજ્ઞાનિકોમાં

Date:-

તમે મજાનો દિવસ કરો. કે ગિરધારી રામચંદ્રજી ! બહાર જેમ સૂર્ય રથાદિ નું ગાડું જોવામાં રમાવે છે તેમ શરીર માં પણ ચોમ, સૂર્ય, રથ અને રથીનાં ગાડું ફરવામાં રમાવે છે. જે રથાનની ગોઠવણ તો જેકરાંગિયર ગાડાય તે ચોમનું રથીરૂપ ગાડું થાય છે, બહારનાં રથાનવાહુ ની ગોઠવણમાં જે પ્રાણના ક્રિયાવા ગાડાય તે રથીનું ચોમ રૂપ ગાડું કહેવાય છે. રથ-રથી ગાડાં ચલાવનો જે સુકમકાર છે ~~તેમ~~ તેને અંકોડા મારવડે તમે ઓળખનારા થારેલો; કેમકે પુરુષાદિ માં બહારનાં ગાડાં ના રથમાં રહ્યા ગાડાં પાછે ઘૂઘરા જેવાં રથાંત દુરસ્ત છે. રથંકાંત, ઉત્તરાયણ, દક્ષિણાયન રથને સંવત્સર રથાંદિ કાળે જેમ બહાર ઋતુ રાકારે હોય છે તેમ પ્રાણ-રથાન રથાંદે ઇડાવાહુરથે વહે જે રથે રથદર પણ રથનુભવમાં રથાવ્યા રૂપ તમે જેમ દરાને ઓળખો છો તેમ પ્રત્યક્ષ ઓળખા રાકો તો જે રથા રોગના પુરુષો ના પુરુષાકારમાં તમે રોભાવાળા રહો.

5.62 રથીમાંદિ રંગદિરથો નાં ઉપાદાન:-

બહારનાં બોલવાં રોગરથોનો ઇંડ, જે ક્રિયારૂપ રથકુવા રથને રચુવવાને પ્રાપ્ત થાય છે તે રથાર રાખે કહું છું તમે રાંભળો.

હૃદયકમળનાં રહ્યા ઉર્ધ્વ (ઉપલા) પોલડી પર રુવકર્ણનાં ભમરા જેવો રથને વર્ણિકરૂપ નાં રંગદારકે રથીરૂપ ગોકળનાં જેવો કોંદાકાર રથને ગોળ રથીરૂપ રહે છે. જેમ વાયુ બહે બહારનો રથીરૂપ દૃષ્ટિ પામે છે, તેમ દૃષ્ટિરૂપ નાં ઉપાદાનનાં રૂપાનથી રથે રથદર ~~રાં~~ રહેલો રથીરૂપ પણ વહન રાકે છે. રથે જેકરાંગિયર જોગરૂપ કોંદાકાર દૃષ્ટિ પામવા ઉત્તર પણ બહારનાં રથીરૂપ ના જેમ ઇંડને બહારે બાદરવાયુ સૂર્ય ના જેમ રથર્વાંત પ્રકારને પ્રાપ્ત થાય છે. પ્રાણ:કારની રંધ્રો માં પ્રથમ જે ઉદ્ગત પામતા બાષ્પસૂર્યના જેવા કોંદાકારો રથે રથીરૂપ રુવકર્ણને જેમ રથીરૂપ ગાડાં બાંધે છે તેમ, ક્રિયામાત્ર માં રથાવા ઇંડને રથવહવો રથકિત્ત ગાડાં બાંધે છે. રથર્વાંત ઇંડનાં પાર્થિવ ભાગને તેનો ઉપાદાનરૂપ જેલભાગ માં ટાળ કરે છે. આમ માયા થી રથરેળ પણ ચુંબાયેલો જોવા છે. તે પછી તે રથીરૂપ પોલાણો ક્રિયારૂપ રથમાંદ કોંદાકારે જેલભાગના રોગરથને બહારે રહ્યા કરવાં ગરમી પડે રથે જેલભાગનું પણ રોષણ કરી પોતે ચુંદોષ રિયારૂપ

Date:- 8.8.25

મુકામ ગામ માં રહે છે. પાર્થિવ અને જીવ ગામ માં પોતપોતાના ઉપાસના સ્થળ માં ભેગા કરી અભ્યાસ કરે અને અભિષેક જેમ પ્રસંગ માં અપાસના ગ્રંથ કલાક જેવું રહે છે તેમ પાર્થિવ માં કોમ્પિ પ્રસંગ પ્રમાણ પોતે પણ કલાક પોતાના ઉપાસના સ્થળ (મંદિર) ભેગા થઈ જાય છે. તે પ્રસંગ માં કેવલ અભિષેક માત્ર ગામડા માં જેમ ~~મુકામ~~ મુકામ ના ઉપાસના સ્થળ (મંદિર) અને કારણે મુકામ રહે છે. મહા, ઓદિલ, જીવ, અભિષેક પોતપોતાની, ત્રિકાલ માં જ પ્રકાર તે અંકેલ (મુકામ રાખનારો) અમદાવાદ ની હોસ્પિટલ માં કરાવવી પડેલી, અને ઉપાસના સ્થળ ના ઉપાસના

Date:-

રંકરાયરૂપે રહેલા પોતાનાં સ્વાત્માને સ્વદ્રવ્યરૂપ થી વિલાસે છે, ત્યારે રંકરાયરૂપ મેલ પણ મિટાવ થાય છે અને તે જ રંકના બાહ્ય રંગોરાગમાં ફેર પડે છે. આ રીતે સ્વસ્વરૂપ થવાની દિશા માં આગળ રંકરાયના મિટાવવા પર આધાર રાખે છે. જ્યારે આત્મા પર પુદ્ગલનો પૂર્ણ રાગ રહિત થાય છે ત્યારે રંકરાય પણ ઉજળું જલ જેવું સ્વચ્છ સ્વરૂપ પામે છે. સર્વ રંકરાયોનો નાશ થઈ જવાથી કેવું પદ કેવલ (કોરી કેવી) પ્રગટ થાય છે. સ્વચ્છ પરમાત્મામાં સ્વાકારકાર થવાથી, કેવું પદ (સિદ્ધરૂપ કેવલ) જોવામાં આવતો નથી. જે વાદળ કુદરતે જેમાં વાદળ ના મિટાવ પાછા સ્વભાવે જલ કેવું માં બંધાઈ રહે છે. પરંતુ સ્વયં પરમાત્મા ના આવળા કરવાથી તે જલ કેવું માં બંધાય વગરનો પ્રગટ સુખના સ્વયં પરમ શોભાયમાન થાય છે. કેવું કે સ્વભાવ પદાર્થમાં, સ્વાત્મબુદ્ધિ પણ સ્વ કેવું નો સ્વીકાર છે, સ્વયં તે સ્વનો જો દાખડો છે કે બહારનો કચરો કાઢી પુદ્ગલ તેને નિજ રાકડો બનાવ. પોતાના સ્વાત્મા માંજ સ્વ સ્વાત્મબુદ્ધિ પણ સર્વમાં કેવલજ્ઞને રહેવું નિર્મળ, પ્રગટ નિરંજન સ્વાધિષ્ઠાન સૌભાગ્ય જ કે છે. સ્વનો સ્વાભાવિક પૂર્ણ જ્યારે કેવલ પામે ત્યારે જ તે કેવલનો સ્વીકાર (સ્વભાવ) બાહ્ય પામે છે. બીજું કેવલજ્ઞાન પુરુષો જેમાં જેનો આવાસ કરે તેમાં કેવ આવળાને બાદ તેમને તેવું જ દેખવામાં આવે છે.

મેઘ જેવા કોરા વગરે પણ કેવ આવળામાં જે સ્વાકાર ને બાદ જેવું સ્વભૂત ના જેવું નિકાળ કરે છે. અને કેવલ, સ્વયં સ્વાત્મ સ્વભૂતને જેવા ના જેવું માંથી સ્વ જે જેવું સ્વભાવિક ગણે છે. સ્વનો રાગે રંકરાય ના કેવલ પણ જે જે આવળા કરવામાં આવે તે તે તત્કાળ તેવાજ રૂપે સિદ્ધ થાય છે. સ્વયં સ્વયં કેવલ ઘોડા માં ચાંદલા જોવામાં આવે છે. આ કેવું સ્વભાવિક રીતે જોવામાં આવે તો કેવું પે (સ્વયં) દેખાય છે; પરંતુ જે સ્વાત્મિક જેવું તો તે સૌભાગ્યમય જેવા પુદ્ગલાકારો પે બાંધે છે. અનાદિથી સિદ્ધિઓ મેળવવા માટે કેવ ના ચુકવે તમે રંગાઈ જાવે. કેવ કે તમે ચુકવે રંગાઈ જાવે. જેમ કેવલના વાદળમાં રહેલા કેવ ના ચુંબકની બાજ પાસે જાય તેમ કેવ પુદ્ગલમાંના સ્વભાવના લોહથી, જલને જ્યારે

Date:-

કુંડળિનીશક્તિરૂપ દેવતાઓ જુદે જુદે પાંડે, બીજાના દેહમાં, જળમાં કે બુદ્ધિમાં વૈભવ ભોગવવા માટે દાખલ કરવામાં આવે ત્યારે તેઓ વાંદરા વગેરે જેવા જડ પદાર્થ જેવા દેખાય છે. જેમ ઝાડ ને પાંજરા પોળાનો માળા પોતાના કાયમાં રહેલા દેહનાં પાંજરાને જે જે ઝાડ કે વસ્તુને પાંજરા પાવા ઇચ્છે છે તેને તેને પાંદડે છે, તેમ રહે જીવને પંચ વ્યવહારમાં, જેનામાં જે પદાર્થમાં પોતાને ઇચ્છા થાય તેની અંદર સારા રીતે વૈભવે ભોગવવાને યોગ્ય કરાવે છે. રહે પ્રમાણે પરકાયમાં પ્રવેશ કરી, બુદ્ધિમાં વૈભવ ભોગવી રહ્યા પછી રહે જીવ પોતાનું પૂર્વનું શરીર રહેતું હોય તો તેમાં દાખલ થાય છે કાંઈ પોતાને રહેવા તેમાં જેટલાં કાળ સુધી ઇચ્છા હોય તેટલાં કાળ સુધી પ્રવેશ કરે છે દાખલ રહે યોગપુરુષ પરકાય પ્રવેશ કરી વૈભવો ભોગવ્યા પછી અંતમાં વાંદરા થઈ રહેલા પોતાનાં ચૈતન્ય-ચમત્કારના અંતે વ્યવહાર-જગત દેહોમાં, તેનાં જીવોમાંથી દાખલ દાખલે બુદ્ધિમાં સંપૂર્ણ રીતે વ્યાપક થઈ રહે છે. યોગ વડે મરેલા વૈજ્ઞાનિકના મરપૂર પદાર્થો રહે જીવ બુદ્ધિ રૂપધારણ કરી નિર્દિષ્ટ પોતાનાં ચમત્કારરૂપ તે યોગબળે જે જે ઇચ્છા કરે તે તે તત્કાળ મેળવે છે.

(૪) પરંતુ રહસ્યમાં જે પડદા ખસી ગયું રહે જ પરમ પદ છે.

S.83 ક્રિયાના ફળ.

વશિષ્ઠ બોલ્યા. શ્રીરામ રાજા રાજાઓ રહે પ્રકાશવામાં દાખલ યોગનો ઇષ્ટ ચમત્કાર કરી બુદ્ધિ રહેવું વૈજ્ઞાનિક મેળવ્યું. પછી તે રહસ્યાભ્યાસ કરવા તે ચૂર્ણ, ચાકડું, પાષાણ, પ્રાણી, રહસ્યારા, વાદળ, રહસ્ય, જેવા રહેમાં નિર્દિષ્ટ પ્રવેશ કરતા કુશળ. રહમ વિચાર કરવા તે પક્ષી, મૃગ, પિશાચ, નાગ, દેવ, દાનવ, વિદ્યાધર, રહસ્યા બિંદુ વગેરે રહેમાં વાર્તાલાપ કરતા કુશળ. રહવા પ્રકાશ રહે પોતાનાં પ્રિયને રહમત્કારરૂપ રહમૃત્યુ નો લાભ દેવા માટે દેહાંતર વાર વિભવોલ્લાસ ભોગ કર્યો; પરંતુ રાજને તેના કરતાં રહ્યું નડ્યું. જેમ બાળક વિદ્યાનાં પદાર્થ રહસ્યોને બ રમણ રહે, તેમ રહવા રહેવા-રમવાને, વૈજ્ઞાનિકોના રહે પ્રકાશવું પડે, રહસ્યો રમવા વાર રાજા રહે રાજા બોલ્યા કરાવેમાં કુશળ-પ્રવીણ છે રહેવું જ રમવા રહ્યો.

Date:-

જેમ ચૂટને ઘણાંકિલા જેવાડવામાં બહુ રમાવતો એમ ચૂડાલા રાજના રથે પડ્યા રમાતમાંને બહુ રમોરામાર રમિ તે પોતાની સિંહિદારથી બતાવતા બહુ?

રામ બોલ્યા. કે ગુરુ મહારાજ! ચૂડાલા રાજના મહામિત્રદા રમને પૂર્વની સેનાગજાસ્ત્રો ફોડવા દિવા રાવણ પક્ષ રાજને બોદ્ધ પથો બહુ તો પહેરી બામને રત શેવે થાય?

વશિષ્ઠ બોલ્યા: કે રામચંદ્ર! ઉપદેશ તો જે એમ બોલવામાં આવ્યો છે તેનો મારો શોરમાં કહેવા મર્યાદા તે પાળવામાટે છે. બાકી ક્ષત્રિયના ચુસ્ત્રિ: ચુસ્ત્રિ જ રાવણ મંત્રવામાં મુખ્ય કારણભૂત છે. ઉપર રામચંદ્રજી જે કંઈ પુરુષાર્થ પોતાનું ખરું બતાવ્યું નથી; પરંતુ જેમ અર્જુને બાપ પક્ષ ગુરુ ફોલાવવા અર્થે પોતે જ લોકો લેવે છે. તેમ સિંહિદારમાં વડે રામચંદ્રજી પોતે જ પોતાનું સ્વરૂપ જોવામાં છે.

રામ બોલ્યા: કે મહારાજ! આપે કહ્યું જેમ ફોલાવો આ જગત મર્યાદામાં ગુરુ, ઉપદેશને પક્ષ રમાતમાં કરવા કે બતાવ્યું છે તે કેમ અમે કલા પ્રકારે ઉપકારક છે.

વશિષ્ઠ બોલ્યા: સિંહાસનના બે પક્ષ જાતમાં એક કુશ સિંહાસન બનાવનાર બાંધનાર) ચુસ્ત્રિ જ રાવણ બાકી રહેવા કહ્યા. એક સિંહાસન તેના એક ફોડી પડી ગઈ. એ એક ફોડ મળે તો તેમાંના બનાવનાર સમયે બાર ફોડી થાય પહેરી તેમાંના એક કે કે રચે, ઉમર, બે ઉમર ફોડ મળે એ સિંહાસન સિંહમાં દાર કરવાના તેણે બાકીના બેઠકમાં દાર-ફોલરા તેના પહેલે એ ફોહના ચૂડા સિંહાસન ચુસ્ત્રિ રાવણ કરી. દોષપણે, રાજપાટ ત્યાગીને તે રાવણમાં રહેવા વિચાર રહ્યો કે ઉમર બહુ ફોડો ના કેમનો મરકરોવો પક્ષ પક્ષ તેનું રાવણ સિંહાસન બહુ. રાવણ રાવણમાં તેને એક મોહે સિંહાસન મરવો. તેના તે મનમાં પૂરવણ રહીને દોર રાવણ જોવામાં રહેવાં મોહો મિંગાવણમાં, દુઃખરહિત પદ મહાસુખ થવે.

એ પ્રમાણે ગુરુ, ઉપદેશના કમના રાવણમાં, પક્ષ બોરે મરકૃત જે રાવણ દિગ્વિજયના મરે જે બહુ તેના રાવણ કરવાં મનના-સિંહિદારમાં વિચારા રાવણરૂપ રાવણ તો ચાલ્યો પદ્મગવ છે. રાવણાદિ તું ઉત્પત્તિ કુળ આદિ દિગ્વિજયો રૂપે

Date:-

પરિણામ પામેલા મહાન વૈજ્ઞાનિક છે. અને 'પુરુષ' એ પોતે ઈશ્વરીય તો વિજ્ઞાન નથી. જેના ગુરુ ના ઉપદેશ માં રહી જે આત્મસાક્ષાત્કાર પ્રાપ્ત થતા નથી એવું ગુરુ ના ઉપદેશ દ્વારા તત્વ સમજાય છે. પરંતુ વેળો એ સાક્ષાત્કાર મળ-ઈશ્વરીય શક્તિ ના અવતાર પ્રકટ થયેલા શિષ્યના બુદ્ધિ વડે જ થાય છે. જેમ ફોડો ને ચોરેલા વિના કિરાટ ને શિવાજી ને ચાન થતા નથી તેમ ગુરુ ઉપદેશ વિના સાક્ષાત્કાર શક્ય પડતા થતા નથી. ગુરુ નો ઉપદેશ પડતા મોક્ષરૂપ મહાપુરુષોના વારા સાક્ષાત્કાર ને સંસારમાં માં સાક્ષાત કારણરૂપ છે. ઈશ્વર પ્રકાશ - મનમાંથી દ્વારા કારણરૂપ થાય છે.

5.84 શિવાજી ને વૈરાગ્ય અને વાગ્યામૃત:-

વરિષ્ઠ બોલ્યા! દરબાર કાજે ફરીને શિવાજી રાજ તત્વસાક્ષાત્કાર પ્રાપ્ત વિના ખૂબ દુઃખ થયો હતો. તેથી તેણે ગુરુ ને કહ્યું 'કૃપે તો મને માં વૈરાગ્ય લાવો છે તેથી કૃપા માં જવા દો હું. તેથી મારા રાજ વિચાર માં વિઘ્ન કરશો.' ગુરુના રાજ રાજ માં પડ્યા પોતાના પ્રાપ્ત ની ઈચ્છા નો ત્યાગ કરવા નથી. ઈશ્વર વૈરાગ્ય રહસ્ય તેણે કહ્યું કે તમારા જેવા શુભાશે વનવાસ કરવો શોભતા નથી. જ્યારે પુણ્ય-દશા રહેશે ત્યારે રાજ્ય વનવાસ કરશું. રામ રહે તેણે રહસ્ય કહ્યું 'હું મેં તારેલા ઉત્તમ વિચાર માં વિઘ્ન ન કર.' ત્યારે તમે માં જ રાજ્ય પડ્યા રાજ્ય માં રહી તેનું રક્ષણ કરવું કારણ કે પ્રાપ્ત કરાઈ ત્યારે ફુટેલ નો ભાર ઉઠાવવો રહે રક્ષણ નો ધર્મ છે.' રામ કહી તેણે મેરુપર્વત માં ઉત્તર ભાગ માં ગમન કર્યું. ત્યાંના માં રહેલ પક્ષીઓ વિનાદ બાપરા ના જેમ જેવા રાજ કહ્યું. તે ત્યારે રાંદ્રા, ગધ, ત્યારે કુટ, કુવ, પાણ, પાકડા ઝોડાવા પક્ષી રાંદ્રા ઉંદર, જેવા રંધ, ઉલાળ કરીને રાજ્ય પ્રચાર કરવા લાગ્યા.

5.85 શુકાચા પ્રાપ્ત પામેલા:-

વરિષ્ઠ બોલ્યા: રામ આવું પ્રાપ્ત વિશ્વામિત્ર ના ઉપદેશ રાજ્ય માં શુકાચા ને વિચાર્યું' રામ તો રાજ્ય છોડી વન માં ગયા. કુટે રાજ્યો માં તો પ્રાપ્ત રહે રત્નો ના મુખ્ય પ્રાપ્ત વિચારવા છે. તેથી તે પડ્યા પુરુષાર્થ કરીને રાજ્ય માં રાજ્ય. ત્યાં માર્ગ માં પ્રાપ્ત નું અવિરાજ્ય માં જે કોઈ રાજ્ય

Date:- 9-8-25

બધાએ વિદાય લીધી પાછી આવીને રાજાને રાજમુકુટ પહેરાવવા માટે નક્કી કર્યું કે કુમકુમ રાજા પાસે જવું જોઈએ નહીં. તેના મહેલમાં પાછા ફરી રાજા રાજદૂતો રવાના કરો. બધાં ગયાં પછી તેને લોભ્યા સમજી પહેલાંનો રાજકુમાર રાજવાનો ભોગવનાર ધન પોતે ભોગવે એવા વિચાર પર રાજા ને પડોશીઓમાં યુદ્ધમાટે રવાના થવા રાજા ને મોકલ્યો. તે રાજાને કુરાકાર થયેલો જોઈને ખૂબ ખુશ થયો. કે રાજાએ ના મોકલવાનું કારણ પૂછ્યું કારણ કિમ્મત છે. કુદે કહ્યું કે તેમ તરત બોલાવો. તેના પાસના રોનો પાક રાજવાનો તે પાકટ બુદ્ધિવાળો થયો છે તેથી તેની બુદ્ધિમાં રાજમહલ રાજાશે. એમ વિચારી બોલાવી પુરા નું કામ દીધું

રાજપુત્ર તેજસ્વી બોલાવીને જોઈને 'રાજકોઈ દેવપુત્ર છે' એવા બુદ્ધિથી રાજ કુમો થયો- તેણે પોતાની પાદુકા કાઢી નાખી અને કહ્યું કે દેવપુત્ર! રાજાએ બોલાવ્યા છે. રાજ રાજાને પર ઉતરાવો.' પછી તેણે કુમાર રાજાને કહ્યું કે દેવપુત્ર! રાજ પાદત્રાણ, મુગટ અને માળા ગ્રહણ કરો. રાજાએ રાજકુમારો માટે દિવ્યવસ્ત્ર પ્રકટાવ્યા છે. રાજા કરાવો? શું પ્રયોજન પર પહેરવું?

રાજાના રાજાએ બોલાવીને રાજાને કહ્યું પૂર્વના પર કહ્યું વિચારણા કર્યું પહેલું રાજાના-તમારી પૂજા જેવો પૂજા રાજા કોણ જેટલા મારા નથી. તમે વિરોધાભાસ પરો. રાજા અર્થ રોપાયેલાઓ રાજાને ત્યાગ કરીને રાજું રાજકુમાર કર્યો છે?'

રાજા રાજે કહ્યું 'રાજા દેવ હતો. અર્થ કોઈ અજાણ્યો છે. કુમકુમ બાદ કોઈ નથી. મારા પિતા છે' રાજા રાજે પુછ્યું તેમનો જો બોલાવો છે તો તેમના રાજાનિર્ણય કેમ થઈ?

બુદ્ધિપ્રભાવ: કુમકુમ: રાજાનિર્ણય માં જેટલાં પડ્યા કારણો છે અર્થ કોઈ કારણ છે. રાજાના કોઈ રાજા કોઈ પરનું બોલવું કોઈ લાં સુધી તે સુખ:દુખ મય કોઈ છે. રોકે કારણોના જે પોતાનું નિર્ણય, રાજા, રાજાસમુદ્ર મૂલ્ય રાજા તો સંસાર બધો થઈ જાય છે. કુમકુમ રાજે રાજાસમુદ્ર છું કે મન રાજે જોડાય રાજાના કે પણ સુધી પડ્યા જો તે મૂલ્ય રાજામાં ન રાજે તો કે કારણ રાજા નિર્ણય તો જોવામાં રાજાનો નથી.

Date:-

સુખ-દુઃખ સમાચાર વરસ્યુ દૂર પદ્ય ભલ્ય ક્યાં સમાચારોનાં કુદરત માં દૂર ખૂંદા ગયેલાં સંકેતો જેવાં નથી. આ કમળ બંદાણ-મોકણ ના ઘાટમાં સમજી લેવો. વિયોગાર્થિક જે બાજે બાજનારોનો જે વદ્યાયો રહે જે બંદા છે સમજ વિયોગોના સંગ કૂદરા જેવાં જે બાજનારો સમાજ જેવા બેનું નામ મોજ કરે છે.

ગારોર, મન બાજે ના બોલાવે સમજુકર સુખ મેળવા કોદળાય મર્યાદામાં નહી સમાયેલા સમાજમાં કલરવે મૂળ જેવ દુઃખ થાય છે અને બોલા જાળવવા માટે વિયોગ ના સંબંધ થાય છે. જે સુખ ફાંગડા કોય છે. મનને ગતિ કરવાને કારણે ત્રિકમથી, દેહમાં જુદે જુદે ઠેકાણે જુદો જુદો બાડો થાય છે. જ્યારે વિયોગ બરફ જેવ વિરમાય છે ત્યારે તે પુકાવાયેલુ થી પૂરાઈ ગયેલા બાડામાં સમાઈ જે તે ઇન્દ્રિય પ્રકારા પે તે વિયોગનો અનુભવ કરે છે

કુંડળિના માં ગયેલો જ્યાં પડ્યા બાડો કરવા અર્થ દેહ માં પ્રવેશ કરી રાકે છે અને વિયોગ નો સંબંધ થવાથી, લોમાં અનેક પ્રકારના વૃત્તિ ના ઘાચ વડે પેળે અનુભવે છે. જ્યા જે રીતે અંશે સંસાર બાડો માર્ગ માં પ્રવેશ કરી, સંસારના વ્યવહાર નો સમ્બંધ રહિત થઈ જાય રહે, તેટલે અંશે તમે તેને મુક્ત અમને અને તેટલે અંશે પુકાવાયેલુ ના સમાધાનને લાયે, જ્યા પણ સંસાર પ્રત્યે જેવ વિરોધ સંકલ્પો કરે તેટલે અંશે તમે તેને બંધાયેલો માનીએ.

સુખદુઃખનો અનુભવ થવાથી અનુકૂળ પદાર્થોને મેળવવા અને પ્રતિકૂળ પદાર્થને દૂર કરવા માટે જ્યાં અનર્થો માં રિયાનું સંકલ્પાયે છે બાદ પડકાર થવું તેનું જે નામ જેમ-મરણના ચક્ર સંસારનું કારણ કોવાય બંધ. છે અને તે સર્વમાં બાજ બોલાવાં, કેવળ સમાધાનમાં જ સ્થિતપ્રજ્ઞ તે જેમ-મરણ વાળા સંસાર બંધનથી છૂટવાનું કારણ કોવાય મોક્ષ છે. આ પ્રમાણે બે પ્રકારે બંધ-મોક્ષની વ્યવસ્થા માનેલ છે. જેમ સુધા સંસાર ઇન્દ્રિય પ્રકારા સુખદુઃખના દેશ પ્રાપ્ય વસ્તુઓથી, ત્યાં સુધા જીવ સુખ વડે સમાધાનવાળો, સ્થિર, રોગ રહિત રહે છે. ત્યાં પ્રકારા જીવસૈતન્ય ને સુખ કે દુઃખનું સંયોજન કરી, સંસાર વૃત્તિઓને સંસાર બાધક છે. જેનું કારણ બા સમાધાન છે. સમાધાનમાં સ્વરૂપનો શુદ્ધ બોધ થવો

Date:- 10.8.25.

સુખ-દુઃખ જેવું કશું છે જ નહીં, એવો નિશ્ચય થયાને લાંબો સમય થઈ ગયો હતો. નિશ્ચયમાત્ર ક્યારેય કોઈપણ સુખ-દુઃખ જેવું રહ્યું જ નથી. મારે અને તેને કશો સંબંધ પડ્યો છે એવું કોઈ પણ તેમાં બહારનો વ્યક્તિ કહી શકે છે. જે વિષયો સંબંધે બહારનાં લોકો અનુભવમાં આવે છે, તે બધું જોયાં કે સાંભળ્યું હોય ત્યારે તેઓ કહે છે. તે બધા વિષયો પ્રત્યક્ષ થયા છે. તે બધા વિષયોનું જ્ઞાન થયા પછી તેમાં સુખ-દુઃખ જેવું કશું નથી, એવું નિશ્ચયાત્મક જ્ઞાન થયું છે.

(૪૦) જે કંઈ છે તે માત્ર જ્ઞાનસ્વરૂપ પરબ્રહ્મ જ છે. એવો નિશ્ચય દૃઢ થઈ ગયો હોય, તો તેવી વ્યક્તિનાં જોવા-જાણવા જેમ બદલાઈ ગયું હોય છે. માત્ર જોવા-જાણવાનું રહ્યું છે, એવું જ્ઞાન થયા પછી કોઈના બોલવા કે ન બોલવાથી તે જ્ઞાનમાં કોઈ ફેરફાર થતો નથી. આ માત્ર જોવા-જાણવાનાં જેવો મુખ્ય છે એમ બોલી કાઢવા જેવું કશું રહેતું નથી. એવું જ્ઞાન થયા પછી કોઈ પણ વ્યક્તિ જ્યારે પોતાનું અનુભવ-જ્ઞાન કોઈને કહેવા ઇચ્છે છે ત્યારે તે કંઈ જુદું જ કહે છે.

શિષ્ય ઋભુને પૂછે છે: હે ઋભુ! જ્યારે આવું સુખનું અનુભવ-જ્ઞાન કોઈને માટે બાકી રહેતું નથી, ત્યારે તમારું અસ્તિત્વ કઈ રીતે રહ્યું છે તે કહો.

ઋભુ ઉત્તર આપે છે: તમારા પ્રશ્નના જવાબમાં જોવા-જાણવાનું જ્ઞાન થયું છે એવું અનુભવ-જ્ઞાન પામ્યા પછી જેમ રાજા પોતાના રમવા-રંકેલ માટેના રમકડાંને ત્યજી દે છે તેમ પુણ્યાદિ બધાં જોવા-જાણવાનું રાગ રહિત વૃત્તિઓ અનુભવ પછી તેમ ત્યજી દીધેલી રહે છે. જ્ઞાનસ્વરૂપમાં ઓતપ્રોત થયેલું જીવન એ પ્રેરણાથી, મારું અને મનુષ્યના અંદર અને બહાર તેમાં રહેલા સર્વ ભાગને જેમ મળ, મૂત્ર કુંડમાં મૂકવામાં આવે તેમાં રહેલા રસને ચાટે તેમ ચાટે છે. જેમ નિદ્રાવસ્થામાં સુષુપ્ત કરતાં અનુભવ

Date:-

વાસુ પર રમકડાંમાં વાદળા બેઠા પણ જેવાને લેવું જેવા જુદાંપ્ર દેવાળવરે પડે તેમ અર્ક ઘાસુઓનાં રમકડાં અને અર્ક પક્ષ અર્ક રમકાંઓના રંગવાળ પણ વાદળોવાળા ખરા ખેવાળ વાં: બનેલ કેવાં રમાડે છે.

રામ બોલ્યો: કે કેવાપુરા! સ્વભાવ શું છે?

ગુરુજી બોલ્યા: કાકડાવાળા વાદળ બનાવ જેમ જેવા માં પરમોદ્ય કેવાળ પણ વાદળ બાદ પામ્યા જાય છે. તે રીતે કિંવા ઘુઘવાટવાળા (અને ઘુઘવાટનું મોટું ચોકડી ને કોળાવા બાદ છે તેનાં દર્શકોના ફોટા વાદળે ચોકડી માં રમકડાં જેવો રમકાર બનાવ રમાડે છે.) પ્રથમ ઘુંટણ માં રમાડેમકાર માં ઘુંટણ-રમણ વાદળે રાખવાવાળાએ દરવાજ રમવા (મિત્રો) રમાડવાં કે જે પદાર્થો, જેવા દાખિયા વાદળ પોતાનાં રમાડમાં મકાર રૂપે રમાડ્યા, તેમણે જે રમાડે કેવાય રૂપના બહુ બિસ્કાટોનો રમણ ઘુંટણપર્યંત ગમ રહેનાર રમાડે જિલ્લા જે વિસ્તારોને 'સ્વભાવ' જેવા બાબત રહેલો છે. એ સ્વભાવ વડે જ કેવાય વાળ રમાડના રમણ વિવિધ પ્રકારના વિકાસોવાળા પ્રાણી રમકડાં, રંગો જે, કેટલાંક રમાડે બહુ બનાવ કરે છે. તેવાં રાખવાના જેવો વાસણ બાદ બાબતો વાદળ બનાવ જે બાબતો જે અને કેવાય રમણના જવો મોટામાં કેવા રમાડ્યા તે તરફ વિસ્તારોના રહેલા પર જે વાસ્તવ બનાવ-મકાર છે.

5.56 ફુમ ના ઉત્પાત:-

ગુરુજી બોલ્યા: રામ રાખવા ઘુમ (કાચબા) નાં રમાડ રંગમાંવાળે બનાવે જે રમાડું મોટું રમા જેવાઉપણ થયું છે. રમણે વાસણ વડે બે ઉર્ધ્વ રમણે રમકર્મ તે રમણીય બહુ કિંવા બાબતો છે. રમણ વડે વાસણમાંનો ઘણા બાદ જેવાપર રમે-રમકર્મ રમાડેનો રંગવાળ ઘુંટણ છે તેમના તે મનુષ્ય કરી જે ના વિસ્તારથી રમેલો રમણો રમણવાળ છે.

રામે પુછ્યું રમણની ઉત્પાત કરી રહેવાય?

ગુરુજી બોલ્યા: મકાનમાં બારણ તે રંગ રંગમાં રમાડ્યા રમણ પ્રકારના જેવામાં રમાડવાનું તેમનું વાર્તા રમવિલંબ થયું તે પ્રકારનાં રમાડ્યા રમણ રંગ ના રમ જેવું કરું તેને રમણ રંગ ના ફુમ માં રાખવું રમણે રોગ્ય સમયે તે માંથી પુત્ર

Lakeer

Date:-

ઉત્પન્ન થયાથી તેનું નામ કુમારાવસ્થા: તે જુવાનીમાં તેણે ઘણી રાજકારણ ગારદમાં રહેવું કુમારાવસ્થા પોતાનું રાજ્ય ઉદયનને સોંપીને તે પોતાના રાજ્યમાં રહેવા લાગ્યો. પછી ગારદમાં જુવાનીમાં પુત્રને રાજ્ય સોંપીને સમાધિ લીધી. જુવાનીમાં પોતાને સમજાવવા પોતાના રાજ્યોમાં પાછા ફર્યા. તેણે ઉદયનને પૂછ્યું કે તેણે પોતાનું રાજ્ય કેવી રીતે ચલાવ્યું? તેણે કહ્યું કે તેણે રાજ્યમાં ન્યાય કર્યો. તે કુમારે કહ્યું,

રાજા મારા જેવા કુશિક્ષિત લોકોને કહી

5.67 શિક્ષિકનું ગુરુગારવ:-

રાજા બોલ્યા: પૂર્વે દિવસમાં જેમ વાદળાં રહેતાં થયા હતાં દેખાતા બધા પક્ષ જ્યારે રાજકુળ પાસે વાસ કરે ત્યારે તે મેઘો પોતાના પરિવાર રાજા છે તેમ રાજા મારા પુરોહિત રાજગુરુ પોતાના પરિવાર રહ્યો પણ! ત્યારે કુમારે કહ્યું તેમણે કહ્યું કે રાજા પુરોહિત કેમ વિદ્યા કરીને રાજા રહ્યો કે રાજા રહ્યો કલાથી રાજ્યાભિષેક? કેમ રાજ્યો છે? કોણ છે? કોણ છે? અને રાજા પુરોહિત થી રહ્યો? આમ વિચારીને કહ્યું છે?

રાજા બોલ્યા: રાજા પરિવાર છે છતાં પુત્રો છે? કુમાર રાજ્યના અધિકારી બનવા રાજા પાસે રાજ્યાભિષેક શિક્ષિકનું રાજ્ય કહ્યું. કરે જેમ બોલે પડે તો રાજ્યાભિષેક થવા પુત્ર જે રાજ્યાભિષેક પછી રહ્યો રાજા કહ્યું કરવા કહ્યું કહ્યું. પાસે મને કુમ કરવા રાજ્યાભિષેક થયો. ઉપાધ્યાય, ઉપ-પુરોહિત, રાજ્યાધિપુરોહિત આદિ કહ્યું કહ્યું વિચારીને નિયમ પૂર્વક રાજ્યના તમામ જુદા જુદા શિક્ષિકોને રાજ્ય કર્યું જે કહ્યું પરંતુ રાજ્ય કરવાથી રાજ્યે કુ:ખમાંથી બીજા કુ:ખો જ્યાં સમુદ્ર માંથી પડ્યો કોઈ રાજ્ય બોલ્યું છે. રાજ્યાભિષેક રાજ્યારોહણ કેમ જ્યારે રાજ્યાભિષેક વિધિ કરવા બોલ્યું છે. બોલ્યું કહ્યું શું કરો?

રાજા બોલ્યા: પૂર્વકાળમાં કોણ એક શિક્ષિત બ્રાહ્મણે મેં એ વાત પુત્રો કુમાર બે રાજ્યમાં.

"હે મહારાજ! કેમ રાજ્યે રાજા એ બોલ્યા કે જે એક મોટો

Date:- 11-8-25

થવાનું કારણ કૈલા તે થયા કહ્યું.

બૃહમા બોલ્યા: રાજા રંતે જ મોજ થવાનું ઘર કારણ છે. રાજા વડે જ દુઃખનો સર્વથા રીતે સંપૂર્ણ નાશ થાય તેવો રસ્તો મળે છે. કર્મ તો સ્વર્ગપ્રાપ્તિ માટેનું પ્રાથમિક નાં પગથિયું માટે મનુષ્યને શુભ પ્રવૃત્તિ કરવા કોઈ જેવા નાં ઘરકામ વગર જ્યાર રાજાએ નાં રાખવા, શુભ કૃત્યોમાં જે તેનું રાજકુટુંબ પરિવાર થાય તેને માટે છે જેમ રાજાદ્વારે પહોંચવા રાસ્તા વગર તેમને માટે કર્મ એ રાજાનું મુખ્ય સાધન છે. જેમ કુદરત સ્વાભાવિક - પ્રાકૃતિક ન મળે ત્યાં કુદરત કૃત્રિમ તો ક્યાંય જોડે ? તેમ જ્યાં કુદરત રાજા પ્રાપ્ત થાય નહીં, ત્યાં કુદરત કર્મ પણ કામ કરે છે. રાજાનારંગે તું કર્મ એવું પ્રાપ્તના કરવાને બદલે ફેર થાય છે અને રાજાનારંગનું કર્મ એવું પ્રાપ્તનારંગે તો બારા થવાનો ફેર રહ્યો નથી. રાજા નાં શુભ કર્મ પણ પ્રાપ્તનાનો બારા થઈ ગયાનો ફેર રહ્યો નથી. રાજાના કર્મોનું પણ તેમજ રહ્યાનું છે.

પ્રારબ્ધને ફેર થવાવાને બદલે રાજા કર્મ પણ પ્રાપ્તનાનો બારા થવા તેમનો બારા થવા દેવા પૂરતો જ રહે છે. પ્રાપ્તનારંગે તો બારા થવાનો કર્મનું ફેર પણ બારા પાત્ર જ છે. પ્રાપ્તના લગાર નો ફેર પણ રાજાદ્વારે પહોંચવા ફેર થવાનો નથી.

જે બાબતો મન માં બિલકુલ ને ગમે કોઈ ને કોઈ રીતે ફેર જ કરે છે આપણે કરવું નથી, તેમ દુઃખના બાબતોનો મૂળ પુરુષ જ દુઃખ દેવે છે. બાકી પ્રાપ્તનાના ના કરવાને કશું રાખવું જ નથી. રાજાનો ફેર રાજકાર વડે જેલમાં રાખવા કેવા પણ ધર્મ-અધર્મ રૂપ રાજે તેથી થતા જન્મપરંપરા રાજાના રાકવા નથી. રાજાના કરવામાં પણ કુંકાર આપે રાજકેવા પ્રાપ્તના પાત્રોને કરવા જોયા છે જ નહીં, પણ માત્ર રાજાનાને કરવા છે રાજાના જેમ બિલકુલ ના પોતે તે પ્રાપ્તના કરવા છે. તે રાજાનાં રાખ કર્મ બૃહમુખ છે રાજેવા બાબતો થી બારા પાત્ર થવાને કરવા રાજાના રાસ્તામાં પ્રાપ્તના જ ઉત્તમ ઘટના નથી. કર્મ પ્રાપ્તનારંગે તો ક્યાંય પણ જોયા જેવા પણ પણ જોયા જેવા નથી અને તે રાજાનાના રહે

Date:-

બ્રહ્મચર્યમાં પણ જાય છે. જ્યાં સુધી ચિત્તમાં વાસના રહે ત્યાં સુધી જ બે મન કહેવાય છે, બે મન વાસના વગરનું થઈ જાય છે તો બે પોતે જ રાખતું નથી. રામ વડે આત્મચર્યમાં રહ્યો ત્યારથી એ જ્યાં પૂર્ણજ્ઞાન પામ્યો નથી.

હે રાજર્ષિ! રામ એક પરમ કલ્યાણરૂપ - મોક્ષસ્વરૂપ છે, એમ બૃહસ્પતિ જેવા મોટા પુરુષો કહે છે, તો પછી તમે કેમ રામના જ પેટે જન્મ્યા તમને મોક્ષનું જ્ઞાન ક્યાંથી? આ બધું જોઈને અને આ દેહ, ઇન્દ્રિયાદિ જ્યારે જ્યારે ધર્મોના વિચારો માં તમને શું શોક જણાયો છે?

હે રાજર્ષિ! હું કોણ છું, આ જગત શું શોક ઉત્પન્ન થયું અને પાછું કોણમાં લય પામ જાય છે? એ વિષે કેમ કોઈ વિચારતાં નથી અને જગતના જે કેમ વિચાર કર્યા પછી તે બેસી રહે છે? શું શોક બંધ અને મોક્ષ થાય? એવો પ્રશ્નો પૂછતાં બધા ઉત્તરના અધિષ્ઠાતા તમે પરમાનંદના સમુદ્રરૂપ પરબ્રહ્મનો જ્યારે અનુભવ કરવાનું મૂકીને બીજા વારણો નું વર્ણન કેમ કરવા બેઠા?

વૃદ્ધ, ઉપાસ, રાજે, ઉનું જ્યારે પૂછવા કરે, જ્યારે તે દુઃખ જણાવવા આ ક્રિયાઓમાં જ્યારે જ્યારે કરે, આ પદ્ધતિના મૂઢ માં કીડાના જેમ કેમ પડી રહ્યા છે?

જનકવિદેહના જ્ઞાનપુરુષો ને પ્રશ્ન કરવાથી, તેમનું જોવા કરવાથી અને તેમના સમાગમ થી જ્યારે જ્યારે મળી જાય છે કે જે વડે આ સંસારબંધન માંથી મુક્ત થવાય છે તમે શરીર ને કષ્ટ પડે એવા જોખમોને છોડી દઈ જોઈ મૂકીને મુનિ બની જે મળે તે ખાઈ લઈ, ગુરુએ બતાવેલા માર્ગ માં દૃઢ રહી આત્મા ના ગૃહ માં રહો.

વૃદ્ધકાળનાં જ્ઞાનો બોધ થી રામનું મોઢું જોઈ રહ્યું. તે બોલ્યો: હે જ્ઞાનપુત્ર! આપ જે મારા પર કૃપા કરો. આપ જે મારા ગુરુ, પિતા અને મિત્ર છો. જે અજ્ઞાનથી ઘેરાઈ આ સંસારરૂપ માં જ્યારે જોઈ કરવો પડ્યો જ્યારે અને પરમસુખ માં સ્થિતિ મળે છે તે બૃહસ્પતિ જો કૃપા કરી મને જ્ઞાન ઉપદેશ કરો.

વૃદ્ધકાળ બોલ્યો: હે રાજર્ષિ! જ્યારે પુરુષોએ કરેલો ઉપદેશ પૂર્વકાળના કૂવા પાસે કરેલા કાગડાના જ્ઞાન જેવા જણાય છે. માટે જો એમ જોઈ લો કે કરું

Date:-

કડીરા નડી. પરંતુ જો તમે ઋદ્ધાદર મારા બાકીનો ગુડબ્ય કરો, તે પર દઉ રમાડુ દડો તો તમે જે પુછો હશે તે જેવું સ્થળ છે અને જેવા રાતે પ્રાપ્ત થાય છે તે અર્ક કું કહું છું. જે માણસ ઋદ્ધા છોડી ફક્ત વિનોદ કરવા પુછે છે પણ પાણો બકરાના પાસેથી જવાબ ગુડબ્ય કરે, તેવા મનુષ્યો ના પાસે કુકેવાયનો રંગદારા મા રંગોળનું જેવું નગારું પાસ છે તેમ નિરાકર થાય છે.

શિષ્યદ્વારે કહ્યું રમાય જે કોઇ મને જકેશો તે કું ગુરુ ના વિદ્યાર્થીઓ ના પેકે જોઇ કાર્ય તો ડર-વિચાર જ વાતનો લાકાર ઋદ્ધા વડે ગુડબ્ય કરશે.

ગુરુદેવ બોલ્યા: કકેવું બાકુલ રમાડું કે જોવું રમે કર્ક કેટલી વિદ્યા જે પાંડિત્યને કિલકુલ સમજી રમેક રમાચ્ય વારકે સમજી કાર્ય ને ખુબ રમાપ્યારાં ગાલબ્ય ના પેકે ઋદ્ધા કરે. રમને રમાપ્ત થયા પછી પણ તેમાં તમારું કલ્યાણ જ છે એવા દઉ આવ્યા રાખો. જેના બુદ્ધિ મંદ છે, તેને ભાંગે કાકે જોઇ રમાપ્ત રમાજ જેની બુદ્ધિ તીવ્ર છે તેને ક્રમદો જોઇ રમાપ્ત.

S.88 મૂર્ખનું રમાપ્યાન:

એક વખત વધ્યા રમચ્ચદ્ર ગુરુજીવાળો રમેક ગામમાં જય, વધ, રમાંદ ચાલ્યો વડે મળ્યા કરે તેવા વિદ્યાર્થીઓને મેળવવા પ્રવૃત્તિ કરી. દઉ નિશ્ચયથી તે કામ મા જોઇએ રમે પુરુષ ને તીવ્ર બુદ્ધિ ના પરિણામ રોકડા કાર મા તેવા વિદ્યાર્થીઓ મળ્યા રમાપ્તમાં.

જે બરાબર મન રાખીને કાર્ય કરે તેનું બધું સિદ્ધ થાય છે. બુદ્ધિનો રમાપ્ત કેટ મન મા કોઇ બાબતો ખેદ થાય વિના જે પ્રવૃત્તિ કરવામાં રમાવે તો તે સિદ્ધ થાય છે. કુદે કુટમ વિદ્યાર્થીઓ પોતાને મળ્યા ગયા કિંમતી તેનાથી તેનો નિશ્ચય પેદા થયો નડી. વિશ્વધર તેકડો વિચાર્યું. રું રમા વિદ્યાર્થીઓ કરે ? જેઓ તો બધા. કું તો દુરક્ષ મનુષ્ય છું. રમાપ્તમાં કાર મા રા રાતે વિદ્યાર્થીઓ મકે ? એમ રમેક રંકડો વિકડો કરવા તેકડે મૂર્ખાપ્રા ભાંગિ પામ જેથી તે તેવું કોઇ થળ કરાર્ય નડી. વાસ્તવ જે કાકે જે પદાર્થ મળવાનું વિદ્યાન બધા તે તેને મળ્યો નથી કુવાનો તે મૂર્ખતા ના ગુમાપ્તા જ છે. પોતાનો રમાદર કરનાર ને તો સિદ્ધ રમે પણ છોડી દે છે. બધા તેકડે વિદ્યાર્થીઓ ગુમાવી

Date:-

દીધો. જેણે જેણે વિચારમંડિત મેળવવામાં સત્યો સાધુ રાખ્યા. કુવે તેને એક કાચ નો કટકો મોઢામાં આવ્યો. તે મુખે તેને વિચારમંડિત સમજે તે તે વહ ચારદો. પરંતુ તે અવસર દુઃખી જ રહ્યો. અનેક વિચારોએ ઘેરાયેલો રહ્યો. આમ અવસ્થા દશા માં રહેવાથી તેણે અનેક વિચારો છોડી.

5-કુવો ફ્રેંચ કોપ આખ્યાન.

કુવે પરમ બોધ દાયક બીજું આખ્યાન સાંભળો જે બધાને મનનું આવે છે. એક મકાન બનાવવા કુવો. તેમાં પકડ્યા એક મકાનને મજબૂત બોબડના ઝાડનો ખાટ વિણાવી ને એક ગાડુ પર લઈ ગયો. કુવે કુવા ખાટ માં ફસાઈ ગયો. ખાટ માં ફસાયેલો તે કુવા એ ગાડા વિવર કાઢ્યા. પછી તે કુવો એ ખુબ બળ કરીને તે ઝાડનું પાંજરું તોડી નાખ્યું. બધાને બનાવવાને મકાન બાંધવા પર પડી ગયો. કુવે આ મકાન જે પડી ગયો છે તેને મારવામાં રા બિકાટુરા છે એવું વિચારી તે કુવા એ મકાન તેનો રાજુ કોવા કહ્યા કરી તેને મારી જ નાખવા જેવો કર્યો. સત્પુરુષો આધાર દુઃખ માં પણ દયા કરવાનું ચુકતા નથી.

આ બધુ મકાને વિચાર્યું આ કુવા ને એકવાર પકડી પાડ્યો કુવો તો કુવે આખાને પર તેને ફરી પકડ્યું. એવું વિચારી તેણે એક મોટો ખાડો ખોદાવી તેમાં પર દબાવી, પાંદડી, દાસ બાળી ઢાંકી દીધો. કેટલાક સમય બાદ કુવા તે જંગલમાં આવ્યો અને ખાડા માં પડી બંધનમાં આવી ગયો.

જે એ કુવાએ તે મકાન ને પ્રથમ બાંધ્યો જ રાખ્યું માન્યું મારી નાખ્યો હોત તો તે બંધન માં આવત નહિ. જે પુરુષ આખ્યાન ને ભણે વર્તમાન ને દાખલ કરે સુધારવો નહિ તે બંધનમાં મોટાં દુઃખો ભોગવે છે. આમાં કુવો કોણ બંધન નહિ આવ્યું?

કુવે રાજા આપણામાં પોતે બનાવેલા બંધનમાં એવો પુરુષ જ છે, કુવાં કુવે બંધાયેલો છું' એવું જે મનમાં આવ્યું તે જ બંધન છે. તે જ આખ્યાન છે જે બંધન પમાડે છે. માટે બંધન છુટવા માટે આ પ્રસંગ પોક આપણામાં ઘર જ કેળવણ થયેલો છે તથા સદાનું આપણામાં જ છે એમ સમજે. બાકી આખ્યાન પુરુષ ને તો આપણા જ

Date:-

(પોતેજ) બધાં દુઃખોનુંમૂળ આમે રહેવાનું કોને થાયછે.

S 90 મૂર્ખ ના સમાધાન નું તાત્પર્ય:

મુકાલા બોલ્યા:- શાસ્ત્રોના અર્થમાં કુશળ હોવા છતાં તમે જ્ઞાન ને જ મહાન માનો છો જે ચિંતામગ્ન સ્વભાવ કહ્યો તે તમે પોતે જ છો. તમે પણ શાસ્ત્રનો પારંગત હોવા છતાં પણ તમારા મનમાં પડેલાં પથ્થર ની અંદરના ભાગે જેમ જીવન કોઈ અસર પામતા નથી તેમ તમે પણ તત્વજ્ઞાન માં વિશ્રામ પામતા નથી. જે ચિંતામગ્ન કહ્યો તે સર્વત્યાગ (સર્વ ને છોડી દેવું તે) છે એમ તમે સમજો તો વડે જ સર્વ દુઃખો નો વિચ્છેદ થાય છે. કુવે તે સર્વત્યાગ નું સ્વરૂપ તમે કેવાં રહ્યાં તેના તમને તે સિદ્ધ થયો. તમે બધું ત્યાગ કર્યું કિંતુ મારા એક અહંકાર ને બાકી રાખ્યો છે. જીવનમાં જે મમળ કરનારાઓ અહંકાર છોડી દેવાથી આ જગત પરમ સ્વાનંદ ની પૂર્ણ બને. પરંતુ તમે બધું છોડી દીધું પણ 'કે ત્યાગ કરનાર છું' એવો અહંકાર બાકી રાખ્યો ત્યાગ તથા ત્યાગી ના કરવો એવા વિકલ્પોમાં ફસાયા

પરંતુ'રે ઉત્તમ સર્વત્યાગ કોઈક જુદો તારાકુળ નો છે અને તે દિશા કરવા પહોંચ્યા પછી મારો કોઈપણ દિશે ચોક્કસ સિદ્ધ થયો છે, એમ તમારા મનમાં આવ્યું. તમારા ચિત્તમાં આવા ચિંતા રૂપે કુમારાવ મહાન અનેક સંકલ્પ-વિકલ્પો જેમ કર્યા તેમાં તમારા સર્વસામાન્ય ત્યાગનો કયાં ય ઉલ્લેખ થયો હતો? પવન ને જોવાનાં ચૂકવે ચિંતવના કર્યાથી? જે પુરુષે કોઈક પક્ષ ચિંતાનો સ્વીકાર કર્યો તેનું વૈરાગ્યપણું કેવાંથી હોય? ના જ હોય. જે ચિંતા છે તે જ સંકલ્પ એવા બીજ નામે ઓળખાવું ચિત્તનું ખરું રૂપ છે. એવા સમાન ચિંતા જેવાં સુધી રહે ત્યાં સુધી ચિત્તનો ત્યાગ થયો નથી.

તમારો સર્વત્યાગ પણ તેનો સમાદર થયો તમારું પ્રથમનું નિર્ણયત્વપણું કુલું તે પણ સાથે લઈ ગયો આવા સર્વત્યાગરૂપ ચિંતામણિ ના પ્રાપ્ત ગાલ પછીજ સંકલ્પરૂપ સાકુ વડે સ્વ સ્વરૂપ ચિંતામણિ ને દોષો.

'સ્વયંજ્ઞ સ્વ ગુરુજ્ઞ કરવા યોગ્ય છે' એવો દૃઢ નિશ્ચય કરી ત્યારે. પ્રથમ સર્વત્યાગ કરતા તમારે સમાધિથી વૈરાગ્યરૂપ વાસનાત્યાગનું અને પાછળ થી અનંત તથા

Date:- 12-8-25

કેટલાક સમયનું વાસ્તવવાદનું વર્ણન જે વાંચ્યું તે સમયમાં રાજા લક્ષ્મણ કરવાને, રાજા મા - બાપના કુટુંબ ની અભિલાષા ને રાખવાને અને વરસમાં બળમાં રહેવું, દાહોદવાડી રહેવા બાબતે ના બહુ વિષમ કિંમતને સહન દુઃખદાયક બન્યું છે.

જે મનુષ્ય માયામાં પડ્યા ને સમાજ રાખે તેવા અજાણ્યા વ્યક્તિઓ ને તથા સુખ વડે સાદા રાકાણ તેવા પદાર્થોને છોડીને માયામાં રમાયે તેવા અને મહાદુઃખ વડે સાદા રાકાણ એવા તથા અન્ય પદાર્થને ત્યાગ રહે, તેને સમાધાન અને મહામૂર્ખ સમજવા.

તમે પદાર્થના સાદાવાનો સમારંભ તો કર્યો, પરંતુ રેવા મુંબઈ મા તમને અંદર અનુભવતા કરાવે વડે તથા તમને કુટુંબ વર્ગ મા જે પ્રાપ્તિ કરાવનારા તમારા સમાજ વડે જે તમે બંધાઈ ગયાને પરંતુ પદાર્થના ત્યાગ તમારા ના સાદા રાકાણ રહ્યો. તમે રાજકારણ બંધન ના કુટુંબે ને બાવાસ્થા માં સમાજ બંધન મા બંધાયા. કેવે તમારે પકડવા ના પગ બંધાણ કિંમત સાદા વડે છે. સમાજ તમારું વૃદ્ધાવસ્થા તમને સમજ કરવું છે. તેમાંના જે સમજવાનું છે, તે પોતાના માટે તમે બરાબર સમજ વર્તવું જે તમને જિંદગી કેમાંથી - જેવાનું પોતાનાં વિચારને પ્રમાણમાં કઈ રીતે દાખવા કરો.

૬.૧૧ ક્રિયા કોલાહલ નું તાત્પર્ય:-

મુકામ બોલ: હે રામ! તારવું સમરી શોક શમ્યો આજ રેખાને કેવે કુમારના વૃદ્ધાવસ્થા નું વિવેચન મંત્રિઓ સભા મા રહેલો કુમાર જે કહ્યો તે તમે પોતે જ છો. તેના બે હોઠ કંપ્યા તે સમયે તમારા કૈકયા સમે વિલંબ સમજે. જે કુમારને બંધન મા નાખવા તૈયાર થયેલો મહાવત કહ્યો તે તમને બંધન મા નાખવાનું સમે દુઃખ કેમાર, સમાજ જ છે તે સમયે. હે રામ! તમે બહુ શક્તિમાન છો સમે સમાજ તેનું રાક્ષસવાનું નથી, કેવા નાકાર વિનાનો મહાવત તે પકડેલા મહાશક્તિમાન કુમાર ના હોઠે સમે તમને સમે દુઃખ માંથી બીજા દુઃખમાં સમે સમે બીજા માંથી ત્રીજા માં લઈ જાય છે. પોતાના સ્વાર્થના સમે કુમારને બાંધી લાવો છે એમ જે કહ્યું તેનો સમર્થ સમાજે તમને પડ્યા સમાજમાંથી પાછા જવા માટે (રાજા રક્ષણ સમયે) બાંધી લાવ્યા!

સમારા પોતાનો સ્વાર્થ કરવા પડ્યા દુર્બોધ, વિચાર સમે

Date:-

દઈ છે. જેમકે બોહું બો કાળે ફરી ઝાડા થાય છે. પરંતું રમણા બો વખત જેમાં વસ્ત્રાગ્ય થઈ છે. કાયાને રવેકાંટ માં રહીને લોગો દેશ મકાવવા જેવો કુલો બે રમણ બધો બંધન માંથી દૂર થવા જેવા કરે છે એવું રમજે. કાયાએ પોતાનાં શત્રુ એ રહેલું ભોજનું બંધન બોડી નાખ્યું બે કોઈ ગામમાં કયારે વિનાવમે માંગવા રહો બેવું રાગ રમણાદૂર બંધનનો ત્યાગકરે કાયા એ ચાંકળા બોડી નાખવાથી મકાવવા બધા ના બોલ પર પડયો બેનો રમણ બમે રાગનો ત્યાગ કરીને રમણ પગ પડી ગયા જેવું શિથિલ થઈ ગયું બેમ છે. જ્યારે પુરુષ બૈરાગ્યવાન થઈ બોગો માંગવાની રમણાને ત્યજી દેવા ઇચ્છે છે ત્યારે કાયાનું બકડી રહેલાં પુરુષ માં રહેલો ~~શિથિલ~~ શિથિલતા જેમ રમણ કેવાય બાગે છે. વિલોકવાન પુરુષ બોગોને ત્યજી (વાસનાવગરનો થઈ) રહે છે, બેમ રમણ પગ દૂર નાસ જેવા છે. બોગોનાં સમુદાયો ત્યાગ કરી ધો રમણાના સ્થિતિ પગ પડી ગયા જેવા ~~છે~~ શિથિલ થઈ જેવા છે. બધા રાગ દ્વેષ બમે વસ માં ગયાં ત્યારે રમણ પડી ગયા જેવું થઈ રહ્યું. બંને બે બે વખતે બિમારી કહું કોલ બો પછી બમારે રમા વાદરી ભાઈ માં પડીને કૈલાસ બ પધાર. કુવે રમણાને કરી બમને વસ માં રમણંજ્ય કુબે બકે કરી બોલી વાદા છે બે રમણ કુલા બોલાવેલા છે બમ બમારું પુરાંત છે. કુવે જે કરવાનું છે બે કરો.

S. પુટ શિથિલતાનો ત્યાગ:-

રમણ પછી રામ બોલ્યા કે દેવપુરા! મેં રાજ્ય ત્યાગ કર્યો, ઘર છોડયું, રમે રાજાને છોડી દીધા બો પગ મેં સર્વત્યાગ કર્યો બધા બેવું કેમ કહો છો?

યુક્તાત્મા બોલ્યો:- ધામ, રાજ્ય, ઘર, રાજ્ય, ભૂમિ, બંધુ બે સર્વ [વસ્તુસ્થિતિ ધો) બમારું છે જ નહી, બો પછી શો સર્વત્યાગ કર્યો? બળી સર્વ પર મુખ્ય ભાગ બો ~~બા~~ બાકી રહી ગયો છે કે જેનો નિર્મળપણે ત્યાગ કર્યા વમે શોકરહિત પદ જશો.

રામ બોલ્યા બો પછી રમા ખુંપડી, જંગલ, બધું છોડી દઈ છું. યુક્તાત્મા બોલ્યા બધું બો બમારું છે પણ બહી રમેનો કુદરતનું છે. બધા રામ રમે ઉઠીને બે ખુંપડી પગ બાળી બે કહ્યું કે બારો ત્યાગ કરું છું.

Lakeer

Date:-

S.43 ૯ શિષ્યદ્વારા ને ત્યાગ નો બોધ:-

કુંભમુનિ એ કહ્યું તમે કેવેલા રાહ ના જેમ પોતાના અપરાધ વિનાના રમા ઝુંપડી બધા ફરી બેઘર અર્પત્યાગ બધા થયો. તમે કોણ કહેશે છે. બીજા રાજ પર્વત ના શિખર પર પર પડવું મુકી મૃગુપાત કરવા તત્પર થયો. ત્યારે કુંભ-મુનિ રોકાયા એ કહ્યું: તમે તો અજ્ઞાન ના રમા મિરબપરાધ દેહ નો મૃગુપાત કરવા તૈયાર થયા! રમા મુરખ છે તો મે, કિંતુ તમારો કિંમતી દેહ તમને તપ કરવા માટે મુખ્ય ઉપયોગી કરો માટે તે શરીર નો બકામો ત્યાગ કરશો બહી. રમા દેહ ને કિંમતવાળો તો કોણ બનાવે છે.

રમા દેહ ને જે દરકાર રાખે છે ત્યાગ કરે છે કેવળ કરે છે તે ચિત્ત જ છે. તે ચિત્ત જ મૃગુપાત કરાવે છે. જો તમે તેનો ત્યાગ કરો તો જ તમારો અર્પત્યાગ સિદ્ધ થાય. ચિત્ત કોણ ત્યાં સુધી મૃત્યુ પામવાના તો ચિત્ત બચાવે ના પ્રયત્ન થઈ જાય છે.

કુંભમુનિ એ સમજાવ્યું: હે રાજ! દેહત્યાગ રાજત્યાગ કરવાથી કે ઝુંપડી બાળી નાખવાથી તમારો અર્પત્યાગ થયો નથી. પરંતુ જે સંકલ્પ વડે અર્પ તે ત્યાગ્યું કરવાથી અર્પમાં કારણભૂત છે તે ચિત્તનો ત્યાગ કરવા થી જ અર્પત્યાગ સિદ્ધ થયો ગણાય છે. આપણી સંપત્તિ રમો નું મુળ તમારું ચિત્ત છે એ તમને. પુરુષ, સ્ત્રી કે વ્યવહાર કરનાર પશુ ચિત્ત જ છે એમાં જે જીવ નો સમુહ છે તે બધું ચિત્ત જ છે. રમા જગત-સંસાર પૃથ્વીતલનો અર્પનું બીજ ચિત્ત જ છે બધા અર્પમાં બીજ એવા ચિત્ત નો ત્યાગ કરવાથી સંપૂર્ણ રીતે અર્પત્યાગ સિદ્ધ થાય છે.

ચિત્ત નો ત્યાગ બહી કરવા બીજા બધા ત્યાગો ત્યાગ કરવા છતાં પણ ચિત્તરૂપ બીજ પડે તે બીજ ફરી ને ફરી રમાવવું કોચાય અર્પત્યાગ સિદ્ધ ન કોચાય બહે ચિત્ત ત્યાગાય ત્યાં જ અર્પત્યાગ થાય એ ખાસ સિદ્ધ છે. એવું તત્ત્વવેત્તાઓનું સમજવું છે. ચિત્ત નો ત્યાગ કર્યા બાદ બુદ્ધિમાં કોઈ રમો અપૂર્ણતા (ખામીવાળા કોચાય) અર્પ પડ્યો રમો પામે છે એમાં પરમશાંત, સ્વસ્થ, નિર્વિકાર એવું બ્રહ્મતત્ત્વ જ બાકી રહે છે. રમા સંસાર ટકાવવાનું કર્મ

Date:-

ચિત્ત છે. કુવે ને કુંભ જેવું કોઈ વસ્તુ પણ વો પણ ચંચળ કહ્યાં છે? આમ ચિત્ત ને રોકવા માટે પ્રભુ-ત્યાગ રૂપ અદ્ભુત ઉપાય પ્રાપ્ત થાય છે.

હે રામ! તમે પોતે પણ બધાં કોઈમાં ચૈતન્યાત્મા છો; પણ તે પ્રકાર નો ત્યાગ કરવા ચાહક છો. કુવે તમને ત્યાગ કરવા ચાહક પ્રકાર ને કિંવા ચિત્ત ને જ ગ્રહણ કરી રાખ્યું છે પણ તમારો અહંત્યાગ સિદ્ધ થયો નથી.

પંચમાં ના અદ્ભુત પદાર્થો નો ત્યાગ કરવો પડે કે અદ્ભુત કોઈ પ્રાપ્તવાનું જ અદ્ભુત છે પ્રકાર જેણે જાણ્યું છે તેને ચૂલ પર નો વાસણ જેમ મોજામાં પરોવાઈ રહ્યો કુંભ તેમ પ્રભુ અહં પરમાત્મા માં જ પરોવાયેલું ત્યાગે છે. જેણે અહં-ત્યાગ કર્યો તેમાં (આકાશ ના જેવા) ચૈતન્યસત્તા માં પણ પ્રભુ પ્રકાર જેમ વાસણમાં મોજાનો પરોવાઈ રહે તેમ ચૈતન્ય આકાર માં પરોવાઈ રહેવું ત્યાગે છે.

જે પોતે વૈતત્યાકાર ના દેવતા પોતે અહં નો ત્યાગ કરે છે, તે પોતે ચૈતન્યઘનમ વિચાર તેવિચાર્યા દેવતા ના પોતે અહંત્વ પૂકારે છે. જે પ્રભુ દેવતા અહં જગત નો ત્યાગ કરી તેવિચાર ના દેવતા જેમ શોભા પામી રહે, તે અહંત્વ સમાન પણે અહં પૂકારવું શોભતા રહે છે. અહં નો ત્યાગ કરવા થકે પણ ચૈતન્યઘન પરમાત્મા જ બાકી રહે છે. જેમ અહં વસ્તુઓને બાદ કરતા બાકી રહેવા તમે તમારા પોતાનાં સ્વરૂપ થી જુદાં નથી, તેમ અહં નો ત્યાગ કરવા પ્રભુશેષ રહેવા પરમાત્મા પોતે કોઈ રીતે જુદા નથી તે રૂપ જ છે. અહંત્યાગ કર્યા પછી જ્યાં જે અદ્ભુત સિદ્ધ પામી જવાય છે. પ્રભુ અહં ત્યાગ ના અંદર જ પ્રાપ્તવાને પ્રાપ્ત કરવાનું જાણ રહેવું છે. હે રામ! તમે અહં નો ત્યાગ કરી આકાશ ના જેમ અસંગ, સ્વસ્થ અને શોભા રહો તમારું જે ખરું રૂપ છે તે વૈતન્યરૂપે પણ તો રહો. પ્રથમ પ્રભુ અહં નો ત્યાગ કરી દઈ પછી એ ત્યાગ કરવામાં અહંત્યાગ થયેલા ચિત્ત નો પણ ત્યાગ કરીને અહંકે કે 'હું ત્યાગ કરનાર છું પ્રભુ એવું ત્યાગનું અભિમાન કરનાર અહંકાર રૂપ ચિત્ત ને પણ મૂકી દઈને તમે પ્રસન્નમુખ થાઓ.

5.54 ચિત્ત જ્યારે અવશેષ રહે તેવો બોધ:-

વશિષ્ઠ બોલ્યા: પ્રભુ રામજીનાં કુંભ જેવા વચનો સાંભળી તે રામ અંતરમાં ચિત્ત ના ત્યાગ નો વિચાર વિચાર

Date:-

ફરી પોતે રાજા પાસે બોલ્યો. હે દેવપુત્ર! બાકીનું ચિત્ત 'મારું નથી' એવો મેં ત્યાગ કર્યો તોપણ બારબાર પાછું આવી ને ઊભું રહે છે. હું એ ચિત્તનો સમત્વબુદ્ધિએ પણ સ્વીકાર કરવા નું બોલ્યો હતું, પરંતુ જેમ કુષ્ઠ નો ત્યાગ કરી શકાય છે, તેમ એ ચિત્તનો ત્યાગ કરવાનો ઉપાય હું જાણતો નથી. માટે પ્રથમ રાજા બરાબર એ ચિત્ત નું સ્વરૂપ કહે અને પછી તેનો ત્યાગનો ઉપાય કહે.

કુમમુનિ એ કહ્યું 'હે રાજ ચિંતિતાર્થ! બાકીનું જે ચિત્ત નું સ્વરૂપ છે એમને એમને. આ જગત માં પદાર્થોના અંદરને બાહ્ય એમ કહેવામાં આવે છે. જે ચિત્તનો ત્યાગ કર્યો કહેલો છે અને નિમેષમાં કરતાં પણ ઓછા સમયમાં તે મુખે ગાદ્ય રાકાશ બોલી છે. મનનો ત્યાગ મૂર્ખ જે જ મહાકષ્ટ વડે ગાદ્ય રાકાશ એવો મુશ્કેલ ભાગે છે.

રાજા બોલ્યા: મેં ચિત્ત નું બાહ્યભાગ સ્વરૂપ તો જાણ્યું પરંતુ જેનો ત્યાગ કૃષ્ણે ગરુડ ને કરતાં પણ વધુ મુશ્કેલ ભાગે છે. તેનો અંદરનો રાકે ત્યાગ થઈ શકે તે વાત કહેવાવો.

મુનિ બોલ્યા: મુખ, હોઠ, ડાળ, પાંદડા આંકુર સર્વ અંશે ચિત્તનો જે બાહ્ય પટો તે જ એના અંદર નો બાહ્યભાગ. એ અંકુરરૂપ બીજ ના ઉત્પન્ન થવામાં ચિત્તરૂપ વૃક્ષને રાખ, ફળ, પાંદડા એને મૂળમાંથી ઉખેડી નાખો એમ આકાશ ના ખેડે સમાનરૂપ બધા વિકલ્પ બાજુમાં એસંગ એમને વિચાર કરવામાં આવ્યો.

એ ભાવ જે ઉત્પન્ન કરનાર અહંકાર જ ચિત્ત નો અભિમાન પૃથ્વિ છે. એ અહંકાર ને જ ચિત્તરૂપી વૃક્ષનું બીજ સમજો. એ બીજ માંથી પ્રથમ પ્રકટનાર ચિદાભાસ તે પરથી અનુભવને આકારે ફુરણા અને નિરાકાર છતાં ત્રિજ્યાલાકાર સ્વરૂપવાળો બુદ્ધિ જે એ ચિત્તરૂપ વૃક્ષ નો અંકુર છે. અંકુરરૂપે જે ફુરણ થયું એ જ ચિત્ત છે તેનું મનન થવાથી મન કહેવાય છે પરમાર્થ દૃષ્ટિના નિર્વિકાર પદાર્થ ને પરથી જગ અહંકારનાં જેવો ચૈતન્યરૂપ અને અસંગ છે એવો છે, રહેલ છે. માત્ર તે અહંકારરૂપ કોચલા જે ચિત્તનાં ધર્મો અંતર્ભૂત થયા છે એ ભ્રાંતિ વડે મિથ્યા જ કલ્પાયેલો છે.

Date:- 13-8-25

એ ચિત્તવૃક્ષનું ઘડ તો આ કાઠમાંસ જો દેહ છે એ ચિત્તનો અવિદ્યિસ્કારવાળો આભાસો તે જીવાત્મા જેવા અનેક અનર્થો પેદા કરનારા શુભ-અશુભ, પુણ્ય-પાપરૂપ ફળોથી ભરચોભરચ ભરેલા તુચ્છ ભોગો તે નાના આભાસોમાં રહ્યુ છે. આ ચિત્તવૃક્ષના બાળ આભાસોને છેદવા તમે તેને મૂળથી જ ઉખેડી બાળવાનો અત્યંત યત્ન કરો. આભાસોને છેદવા બાળવા એ ડોળ કાર્ય છે અને મૂળ જે છેદવા બાળવું એ મુખ્ય કાર્ય છે માટે તમે એ ચિત્તરૂપી વૃક્ષનાં મૂળને જ ઉખેડી બાળવા તૈયાર થાઓ. તમારે એ ચિત્તરૂપ ભાવોને સારી રીતે મૂળમાંથી જ બાળી બાળવાને અર્થે તેમ કરવામાં ચિત્તબાધ પડ્યા સિવાય રહે જ નહીં.

રામ બોલ્યા: એ ચિત્તરૂપ વૃક્ષને, અહંકારરૂપ બીજ તે કયો અગ્નિ બાળવાને શક્તિવાળો થાય?

કુંભમુનિ બોલ્યા: હે રામ! કું કોળ્યા કું'? એવા રીતે પોતાના આત્મામાં વિચાર કરવો એજ આ ચિત્તરૂપી વૃક્ષના અહંકારરૂપ બીજ ને બાળવા બાળવામાં અગ્નિરૂપ છે.

રામ બોલ્યા:- મેં મારી બુદ્ધિથી એવો દઢ વિચાર કર્યો છે કે પૂર્વના અને બાલ્યમુખથી ચુરોપિયન આ જગત જે કોલાહલ કું નથી. આ પર્વત, તરંગ, જગત કે પાંદડા જે કુદવા-ચલવા લાગે એવા કું નથી. દેડકાં કે ભોંડો, માંસ, કોકડા આદિ પડ્યા જે કોલાહલ તે પડ્યા કું નથી તેમ સાબિત્વે કરીને, મન, બુદ્ધિ અને અહંકાર એ સર્વ પડ્યા જે કોલાહલ કું તેમાનું કશું નથી. આ અનંત જોવાયેલા આભાસમાં કું, તમે આદિ અનેક વિકલ્પો ઉપજાવેલા છે. સર્વ જે પદાર્થ જું કું ભાસવા જેવા સારા મિથ્યા કોલાહલ ભાસવામાં તે છે જ નથી. આ જોઈ તોડ આદિના ચિત્તના આધાર-રૂપ અને સર્વ કાર્ય આદિ ક્રિયાઓના કારણરૂપ બુદ્ધિમોહ આદિ જેનું નામ એ પરમાત્મામાં જ ચિદાકાશરૂપ દ્રષ્ટિથી રહેલો છે. પરંતુ એ સર્વના અત્યંત ક્ષય પડ્યા પરમાત્મા વારંવાર પડી શકતા નથી. આ પ્રમાણે કું અહંકારરૂપી મનને દૂર કરવાનો ઉપાય બતાવ્યું કું. હવે પડ્યા આંહ જે ચાલવા જોઈએ છે તેને કું બોલવા શક્તો નથી, તેથી મારા મનને બહું જ દુઃખ થાય છે.

કુંભમુનિ બોલ્યા: જે પદાર્થોથી અહંકાર ઊઠવાનો

Date:-

કેમ્બલા પદાર્થો તમે જાણો છો પણ તમે કોણ છો?

રામ બોલ્યા: હે દેવપુત્ર! જેનાં વિષે આ સર્વ શબ્દ આદિ વિષયો અનુભવાય છે અને જે વડે (બુદ્ધિદ્વારા) સુખ-અસુખ તથા દુઃખ-અનિષ્ટ નો નિર્ણય કરાય છે, તે નિર્ણય કેવળ માટે આત્મસ્વરૂપ હું છું. એવા મારા શુદ્ધ આત્મસ્વરૂપમાં જે મલ વિગેરે કોઈ કારણપૂર્વક છે તેવા કારણે વળગેલો છે તે હું જાણતો નથી, અને કોણ પ્રકૃતિ પરમ પદ રચાયો નથી. પોતાનાં સ્વરૂપ માં જેવાનો એ મલ મિથ્યા છે, બોધરૂપ હું એનો ત્યાગ કરવાને સમર્થ થયો નથી.

કુંભમુનિ બોલ્યા: કારણ શબ્દ ઉચ્ચારાયો છે. જેમકે અહંકારવાળા આ સંસારરૂપ બંધન ઉત્પન્ન થયો છે. આ નિયમ પ્રમાણે તમે કૃપા કરી અહંકાર નું કારણ શોધી કાઢી મને કહો.

રામ બોલ્યા: દેહ આદિ પદાર્થનું જે જાણવું છે તે 'આ હું છું' એવા અહંકારનો દોષ નું કારણ છે; માટે આ એ શોધી પાછા તે આપ કહો. એમ સ્વરૂપ પ્રેક્ષા દેહ આદિ દૃશ્ય પદાર્થો માં પ્રકટ થયા એટલે કે 'દૃશ્ય દેહાદિક હું છું' એવો અહંકાર ફિર-ફર થઈ રહે છે; માટે હે મહારાજ! એ અહંકાર ના શાંતિ માટે દૃશ્યના શોધ નો ઉપાય કહો.

કુંભમુનિ બોલ્યા: દેહાદિક પદાર્થો (જેવો છે એમ) જે જાણવું તેનું પણ શું કારણ છે? (રામ જે પદાર્થોના સ્વરૂપને બરાબર જે રૂપે જાણ્યા) અયોધ્યા નાં જેવાં દેહાદિક આકારોને રૂપે ભાસે છે, તેમ આ સર્વ દેહાદિક પદાર્થોનો આ ભાવ મારા અનુભવમાં ઉતરતો નથી કે જે વડે ચિત્ત માં બાહ્ય અહંકાર નું કારણ નિર્મૂળ થઈ જાય માટે એ પદાર્થ સ્વરૂપનો આભાસ આપ મને સમજાવો.)

કુંભમુનિ બોલ્યા: તમારું એ જાણવું વિષયરૂપે કોને બંધન કરે?

રામ બોલ્યા: આ દેહ અવસ્થાવાળો છે, ક્ષિણ ક્ષણે અને સુખદુઃખ માં ફર ભોગવે છે, તે અહંકાર આપણા ભેદમાં અને અનુભવમાં પડ્યા આવે છે, તો પછી તે નાશ એવું ઉત્તમ કેમ કરી શકાય?

કુંભમુનિ બોલ્યા: હે રામ! કારણનું કાંઈ પણ કારણ જ ના હોય તો કાર્ય બધું ભેગું છે જ નહી અને તે જે

Date:- 15-8-25

દેખાતા હતા, તે વૃક્ષો હતા, જેમ વૃક્ષ બાજુમાં ને બાજુ તેમ કારણ વિના (કારણ કહેવા પડે) કાર્યરૂપે જગતનું જેમ રાગરૂપ પડળ (વસ્ત્રનું) કોઈ દિવસ હતું જ નહીં. જે કાર્ય કારણ વિના પોતાના દિવ્ય સંસાર રચવા માટે સંકલ્પમાત્રમાં રાખવું હોય, તે ત્રિગુણમાં જીવ માટે કુદરતના (ભોગવવા) માંટીરૂપ જ દેખાતા હતા, એમ તમે સમજો. રાગ દેવું સાંઈ નહીં હોવા છતાં મિથ્યા માંટીરૂપ જ ત્રિગુણમાં જીવ માટે દેખાતા હતા. તેમ દેવાંશનું પડળ મિથ્યાપડળ જ તમારે સમજવું.

કારણ વિના, કલ્પના પોતે કાર્યરૂપે દેખાતું રાગ દેવું રૂપ કાર-મોરનું પોપટનું ઈંડામાં જ નહીં રહેલું ફોતરાં તે વસ્તુતઃ છે જ નહીં એમ તમે જાણો. જે પિતા તે તમે કારણ ગણો તો પિતા નું કોઈ કારણ નથી તેમ તે મિથ્યા જ છે. ઈંડે તે પિતા જ મિથ્યા છે તો તેમાંથી શું ઈંડામાં રહ્યું ? તે પડળ મિથ્યા જ છે.

રામ બોલ્યા: રાગ રંગોળ ચોક માં પુત્ર પિતા, પિતામહ રાગ રચનાર પ્રથમ ઉત્પાદક રાગમાં (રાગદ્વેષનો) ઈશ્વર રાગ માટે કારણરૂપ નથી ?

કૃષ્ણ બોલ્યા: હે રામ ! જો પરબ્રહ્મ સિવાય બીજા કોઈપણ પદાર્થનો રચયિતા નથી, તો પછી પોતાનું કોઈ કારણ જ કોઈપણ રીતે ઈશ્વર પડળ બ્રહ્મસ્વરૂપમાંથી જુદા નથી તે રાગરૂપ તે માંટી વડે જુદા આકાર કોણ ઈંડા, પોતાના બાજુમાં બાજુ કોઈ ભિન્ન (રાગરૂપ) કારણ જ કોણ બનાવે, રચવું રાગરૂપ જ કોણમાંથી, રાગમાંથી કોઈ જુદા નથી; કુદરત ત્રિગુણના જેમ માંટીમાંથી જ જુદા જગાવ્યા છે, રાગ રચૂપિણીરૂપ કુદરત કુદરતપણું, એમાં માંટીવડે કલ્પાયેલું છે. રચૂપિણીનું પરમેશ્વરમાં રાગવું રચનારૂપ રાગ અંદર રાગ રહેલું રહેવું છે.

રાગ પ્રશ્નમાં ટિપ્પણીમાં પર માંડીને, પોતાનાં દેવું રૂપાંતરનો રચવું કાર્યપરંપરા રચનારૂપિણી ની પોતે મિથ્યા જ છે; રાગ કુદરતના તમને સમજાવા રાગ માં દેવ બોલ્યા ગયેલા, દેવાંશમાં રાગરૂપમાં ની માંટી નીકળે કુદરતી દેહો રાગે કુદે જે કોઈ રાગમાંથી રાગ રહે છે, તે પડળ કે મુશ્કેલી દેવાં.

કૃષ્ણ! જુદું કોઈ પડળ કે રાગાંશે બોલે રચવું પરબ્રહ્મ જ કોણમાંથી રચૂપિણીરૂપ (દેવાંશ) પડળ તે પરમાત્મા

Date:-

રૂપ જ છે. અને જે અનેક વૃત્તિરૂપે પ્રગટે છે, તે પણ મૂળ રૂપ અજ્ઞાનમાં જ અજ્ઞાનમાં પ્રગટે છે. તથા તે અજ્ઞાન રહે ત્યારે જ પોતામાં અજ્ઞાન વડે વૃત્તિમય દેહાદિ પોતાનાં નામો કલ્પેલાં છે. એમ વિચાર કરવાથી અજ્ઞાનનું મૂળ પર-વૃત્તિમયપણું જાણે છે.

S.95 **વિશ્લેષણનો વિચાર:-**

વિશ્લેષણ શાને બોલ્યા: વૃત્તિમાત્ર મારી જે વર્તમાનમાં વૃત્તિ જે જોઈ રહેલ છે, તે વૃત્તિ જે મિથ્યા કલ્પેલ એવા અજ્ઞાનનો વિસ્તાર કેટલો છે એમ જાણે મિથ્યા પદાર્થોનું દુઃખ શા માટે? અને જન્મ-મરણ આદિ દુઃખ નું કારણ કેમ થઈ પડે છે!

(4) **કૃષ્ણમૂર્તિ બોલ્યા:** જેમ બહુ કેટલા પડદાને જરા જરૂર બળ પ્રયત્ન જેવું થાય છે, તેમ જે આ જગતરૂપ ભ્રમ મિથ્યા કલ્પ વૃત્તિકર્તા હિરણ્યગર્ભનું અષ્ટાવક્રપણું જેવાથી બોધ સંકલ્પમાત્ર થઈ જે દૃઢ થઈ જાય કેટલા પ્રમાણે કહેલા કરી રાખે છે. એમ જન્મ મરણ આદિ દુઃખ પડ્યા કરે છે, માટે શાસ્ત્ર વિચારણા પ્રમાણે કેમ કરે અજ્ઞાન વિશિષ્ટ થઈ જવાથી આ જોયાનો સંસાર પડ્યા વિશિષ્ટ પણ અજ્ઞાન ના રાખે જ જાણે મિથ્યા થઈ છે, એમ સાધવાન પુરુષોનું કહેવું છે. અજ્ઞાન જો જાણે થયા કિંવા પ્રથમ અજ્ઞાન પર જોયાનાં આ જગતનાં અજ્ઞાનનો જ્ઞાનીપણા જાણે થતો જ નથી. અજ્ઞાનનું વિશિષ્ટપણું સ્થપાવાથી જ વર્તમાન પદાર્થનો જ્ઞાન જે અજ્ઞાને કરીને વૃત્તિ એવું ચિત્ત વિરોધ કરે જે અનેકું થવું તે જ કારણરૂપ છે. અને તે જ જ્ઞાન ના ઉત્પત્તિ થવાનું કારણ પરમાત્મારૂપ પરમ-પદનો સાક્ષાત્કાર થવો તે જ આ વર્તમાન વૃત્તિનો અભાવ કારણરૂપ થાય છે.

(a) જગતમાં પણ પ્રથમ જે પદાર્થનું જોયાપણું પ્રવર્તમાને તે પદાર્થ કોને કરી જોયાનો પૂર્વનો અજ્ઞાન જાણે જ્ઞાન થવાથી જોયાણ મટે જ જાણે જ્ઞાન થઈ છે.

(b) માટે પ્રથમ જ્ઞાન કિંવા થાય તેવું કારણ અજ્ઞાનનાં પદાર્થનો અજ્ઞાનપણાનો વૃત્તિરૂપાણો જાણે થતો જોઈએ. પછી કોને કરી અજ્ઞાન પણ જાણે જ્ઞાન જોઈ અજ્ઞાન-સાક્ષાત્કાર થતાં આ જગત પણ અજ્ઞાનાકાર જુદું જ જોયાય

Date:-

ઉત્તર આપવા પ્રયત્ન કરેલ છે.

આ કથન વડે તમે પોતે જ અનિશ્ચિતતા છો અને ભૌતિક જગતને આધારે દેખાતું આ જગત ભ્રાંતિવાળું જેવું મિથ્યા છે. ચૂનિફર્સ બ્રહ્મના પણ પરબ્રહ્મ ના સત્ય થી જુદા સત્ય તરીકે ઈશ્વર અને દેખાતા સૃષ્ટિ પણ કોઈ દિવસ છે જ નહીં; આ જે સર્વ સૃષ્ટિ - દૃશ્ય-અદૃશ્ય પદાર્થો જોવાને આવે છે તે સર્વ ભ્રાંતિવાળા જેવા મિથ્યા જ છે અને એનો કાર્ય કિરણ કરવાનો આવો પ્રશ્ન આવેલ છે. કારણ જ ના કોઈનો આ જગતમાં કાર્ય પણું જ નથી. જ્યાં તે છે એમ જે જણાય છે તેનું કારણ ભ્રાંતિવાળા જેવાં મિથ્યા રૂપ સિવાય બીજું કશું દેખાતું નથી, જે ભ્રાંતિ દેખાય છે, તે કોઈ દિવસ છે જ નહીં. ભ્રાંતિવાળા જેવા આ કોઈએ આપણને સુધા પ્રશ્ન આવેલ છે કે?

રાજા બોલ્યા:- અજ્ઞાન, જગત્ સૃષ્ટિ, અદૃશ્ય, જીવ પોતાના સ્વરૂપમાંથી કરી બ્રહ્મ ના પ્રકાર, આકારો નો જેવું ક્લ્પિત તથા અનંત પરબ્રહ્મ જે સર્વમાં અનિશ્ચિતતા નું કારણ આ માટે નહીં?

કૃષ્ણમુનિ બોલ્યા: કેટલાકો કે કાર્યકારણ નો એ બંનેનો અભાવ જે કોઈના પરબ્રહ્મ કારણરૂપ કિંવા કાર્ય રૂપ નથી. એ પોતે અનેક અધ્યારોપિત કોઈના સર્વ કૃશ્ય કે વાર્ય અનંત પોતાનાં સુધ્ધ રૂપમાં જ રહે છે. જે પરબ્રહ્મ કારણરૂપ કાર્ય નથી, કારણ (અજ્ઞાન) નથી, નિમિત્તકારણરૂપ નથી અને ઉપાદાન કારણરૂપ પણ નથી. જે તરફમાં જે આવા શકે એવું છે, તે પરબ્રહ્મમાં કર્તાપણું કઈ રીતે રહે? જ જ રહે. બ્રહ્મમાં કોઈ ક્રિયા રહી શકતાં નથી.

તે જગત જ બ્રહ્મરૂપ કોઈના બ્રહ્મ ના પેઠે અનેક, અનિર્વાચ્ય, માયા તેમજ અવિદ્યા-અંતઃકરણ રહિત થઈ, નામ-રૂપ દ્વારા જેવાં જોવાવા-સ્વરૂપ પરબ્રહ્મમાં અનેકરૂપોને જ રહેલ છે એમ સમજવું. આ જગત અવિદ્યા સર્વ કોઈનું બનાવેલું નથી, અને કારણ સિવાય જે કાર્ય દેખાય તે ભ્રાંતિમાત્ર કોઈના પૂર્વગ્રહમાં રહેવાનું આ જગત પણ ભ્રાંતિમાત્ર જ છે. આ સૃષ્ટિ કોઈનું કાર્ય જ ના કોઈના ઉપર જેવાવા પ્રમાણે તે છે જ નહીં. જ્યારે કોઈ પણ કારણનું જગત કાર્ય જ નથી, સર્વ પદાર્થોનો અભાવ જ સિદ્ધ થાય છે. કેમ જ્યારે કોઈ પણ

Date:-

પદાર્થ જ નથી એમ સિદ્ધ થાય, ત્યારે (અજ્ઞાનનો કોઈ વિષય જ ન હોવાથી) કોનું જ્ઞાન થવું પડ્યું રહે? જ્ઞાનનો સ્વભાવ થવા કે જ્ઞાનાર હું એવું અભિમાન દૂર થવાથી અહંકારનું કોઈ કારણ જ રહેવું નથી. જેના એ અહંકાર નિર્મૂળ જ થઈ ગયો છે. માટે હમે સ્વાભાવિકપણે કોવાયા રહિત અને મુક્ત જ છો. તમારા સ્વરૂપમાં બોધ-બોધના કે મોક્ષ સ્વર્ગાદિનો કશોય જ ઘટતા નથી.

રાજા બોલ્યા: હે મહારાજ! હવે હું સ્વાપના કૃપાથી સમજ્યો છું. બ્રહ્મ પોતે કોઈનું કારણ જ કોવાયા તે કર્તા નથી એમ હું સમજું છું. કોઈ કર્તા જ કોવાયા જગત પણ નથી. જગત જ કોવાયા એ બાહ્યપદાર્થો પણ નથી. એ બાહ્યપદાર્થો જ કોવાયા ચિત્ત સ્વર્ગાદિ અને તેનાં બાહ્યરૂપ અહંકાર સ્વર્ગાદિ પણ નથી. આ રીતે અહંકાર સુધી સર્વ જડવર્ગનો અભાવ કોવાયા હું મુક્ત છું, જ્ઞાનસ્વરૂપ છું અને શુભરૂપ જ છું. મારા મુક્ત એવા સ્વરૂપ વિના કોઈ પણ બીજા જડ પદાર્થવર્ગ જુદો છે જ નહીં, એવો બોધ થવાથી હું મને પોતાને જ નમસ્કાર કરું છું.

અવધેશ જ્ઞાન દ્વારા અહંકાર પર્યંત સર્વ જડ પદાર્થો કોવાય એમ બન્યું છે. અને ચિદેક રસે પાછો સર્વ અહંકાર પર્યંત જડવર્ગનો અભાવ થઈ જતાં તે અદ્વૈતનું નિરવયરૂપ જ ભાસે છે. આ પ્રમાણે જ્ઞાન થવાથી બ્રહ્માંડ ના અધિષ્ઠાન આકાશની પેઠે હું વિશ્વોત્તીર્ણ થઈ રહ્યો છું. દેશ, કાળ, ક્રિયા, અવસ્થાઓ અને આ સર્વ કાર્ય-સમૂહો રચવાના જગત ના પદાર્થોના વિભાગો જ મને મિથ્યા કર્યા, તે બધું આજે કાળે નિવૃત્ત થયું, અને અહો! શાંત નિર્વિકાર પરબ્રહ્મ જ અવશેષ રહ્યું. હવે હું રાજીનો થયો છું, મુક્ત થયો છું, આનંદપૂર્ણ પૂર્ણપણે રહ્યો છું. કંઈ જન્મ્યો નથી, જન્મવાનો નથી, અને મરવાનો પણ નથી. હું આ પ્રમાણે બ્રહ્મરૂપ થઈ રહ્યો છું. હવે હું પરમ પુરુષાર્થરૂપ મુક્ત મન-વચનના અગોચર શુભરૂપ આત્મા જ છું.

S.96 શિષ્યવર્ય બોલ્યા:-

વસિષ્ઠ બોલ્યા: આમ શિષ્યવર્ય રાજા બ્રહ્મ માં રાજીપો પામ્યા બાદ બારીમાં પ્રવેશ થઈ રહેલો દીવાના પેઠે એક મુહૂર્ત સુધી નિશ્ચળ અને શાંત બની ગયા

Date:-

પૃથ્વી રડ્યો. ત્યારે રે રાજ નિર્વિકલ્પ સમાધિ વડે બ્રહ્મ માં રમણ્યા પછી ત્યા માટે રે નિર્વિકલ્પ સમાધિ માં પ્રવેશ કરવા તૈયાર થયો ત્યારે કુંભમુનિ રે વચ્ચે પડ્યા રમણ દશા જોઈને ફેરવોડ બોધ કરવો કુણ બાકી રહી ગયાથી, વરાપ પોતાની નિકટ રા તેને બોલાવી લીધો

કુંભમુનિ બોલ્યા: હે રાજ! તમે રમણાત્મક નિષ્ઠા માંથી કુવે આવ્યા છો અને પરમ પુરુષાર્થરૂપ પરબ્રહ્મ માં રોકાઈ ગયા છો. કુવે તમારે દરેક પદાર્થો ના ભોગવ રમણા રામમાં માટે ભોગવ રે બંનેનું કશું પ્રયોજન નથી. રમેક વખતમાં જ તમને રમાત્માનો રનુભવ થવાથી કૈવલ્યના નિશ્ચિત મંડાણ છે કે જે અનેક રમિનથી પેદા કરનારો છે. કુમડાં તમને રર્વ દરેક પદાર્થનું વિસ્મૃતિ માં જ રક્ષણ થયું, તે વિનાના પ્રદેશે તમે મુક્તરૂપ થયેલાં છો.

રાજ બોલ્યા: રમાપના વચનોથી બોધ દઈ પછીથી મારી બુદ્ધિ પરબ્રહ્મ માં રોકાઈ ગઈ છે. કુવે રમાપ પરમપુરુષાર્થ રૂપ, નિર્વિકાર, રમાભાસ વગરનાં અને રદશ્ય પરબ્રહ્મ માં કુશળ, દર્શન અને દરેક રમેયને કે ભોગાર, જેવું અને જોવાનો વિષય રા મટ્યે રમાકારે ઉભરાતા રા જાતરૂપ પ્રતીતિ કરાવી રહ્યા?

કુંભમુનિ બોલ્યા: કુવે તમારું રે જાણવું જ બાકી રહ્યું છે તો સાંભળો. રમેક પ્રકારનાં જે બધા ભોગમાં રમાકાર પામતા સદાનાં પદાર્થો ઉભરાય છે, તે બધું કેવલે મકૃતિપણામાં બારા પામ્યા છે. તે પછી રર્વત્ર ફેલાયેલાં નિશ્ચળ ચૈતન્ય તેજ પર અને રમંદારા પડ્યા વિવિધરૂપ રર્વનાં રારરૂપ રત્વ વસ્તુ જ. રમંદારૂપણ થૈતન્યજ રમવરોધ રહે છે. કે જે ચૈતન્યરૂપ છે, નિર્વિકાર છે, નિર્મળ છે, રાકાશ માં જેવું પરમ રસંગ છે, રદારી કલ્પનારમા વિનાનું છે અને રત્ય ત્વ નો રનુભવ કરનારી બુદ્ધિ રેકાગ્ર-પણાથી તેમાં જોડી દેવા જે રંત નિર્મળ, રેકરૂપ રર્પણ છે. જે રંત, રર્વવ્યાપ અને પ્રકાશરૂપ છે, જે પરમાત્મ રૂપ છે, જે રવયંપ્રકાશ અને રાત્મમાત્ર જ છે. તે વડે ના પદોરા બહાર છે. જે રર્વત્ર રમાણરૂપે રહેલું છે, જે ઉત્તમ રનુભવરૂપ છે, જે અકૃમરૂપ છે, જે મોજરૂપ છે. જે ચોતરફ ફેલાયેલાં પોતાનાં રાણરૂપ થી ભરપૂર છે. જે રાંત ચૈતન્ય

Date:- 16-8-25

પદાર્થોના પણ અંત આવું છે. જે બહુ મોટા પદાર્થોના પણ બહુ મોટું છે. જે બહુ ઓછા પદાર્થોના પણ બહુ ઓછા છે. જે અંતરહિત પદાર્થોના પણ અંતરહિત છે. અને પરમતત્વ એવું જો દ્રષ્ટમ છે કે જેના પાસે અંતરહિત એવા અનંતા પણ જેવું કોઈ પદાર્થના પાસે મેરુપર્વત જેવું પણ જોવું જ પાસે છે. અને એ પરમતત્વ એવું તો સ્પષ્ટ છે કે જેના અંદર એવા જગત એવું પરમાણું જેવું પાણો છે, એવા જોવાતા કોઈ મુદ્દા આગામાં તો તે જેવાતું પણ જાણી, અનંતા કોટિપતિ એ જોવા એ માલામાં પૃથિવિપતિને પણ અનંતાકાળજોવાતા ઈશ્વર એ પણ જિનેશ્વર ગર્ભનું સિદ્ધત્વ કું જ કું એવું કે સર્વમાં પોતાના અનંત-રૂપે જ અભિમાન એવું, તે જ સર્વ અવસ્થાઓ નો વિશ્વોનો આધાર છે. જોવાતા પરમાત્માનો અને તેમાં અનંતા જેવું જોવા અહંકાર તો પણ ભરી જોવા કોઈ ભેદ જ નથી.

પરમતત્વમાં કારણ વિના જ એવા જગત આવે છે. જગતના રાજાનું અભિષેકાળતે માલિક કોષાધ્યક્ષ) મહારાજા બનેલું એ બહુ સર્વનો કરતા જોવા છે અને અધિકાર તે તત્વદર્શિત જોવા જોવા આકારમાં વિશ્વાસે આરોપિત કરેલું જોવાના એ જગત વૃક્ષના જેવું અંતરહિત અને નિર્વિકલ્પ બનો જાય છે. તથા તેનો પ્રેમભાવ-દુઃખમુક્ત મટી જઈ નિર્વિકાર કેવળ પરબ્રહ્મ એવો એવો જ થઈ જાય છે. અંતરહિત એ પરમતત્વ એવું તો સ્વભાવાદ્વૈત છે કે જગતમાં સર્વ પદાર્થો-સમુદાયની સત્તા સ્વયંસિદ્ધ રીતે રહેલા છે.

સર્વજ્ઞતામાં એ પરમતત્વ જ એક સારરૂપ છે, એ તત્વ કેવળ જોવાતામાત્ર છે. અત્યંત આનંદરૂપ છે. અને બીજું કોઈ પણ જ જોવામાં એક એવો સંબંધપણ તેમાં રહેલા નથી, માટે એ અકલ્પ પરમતત્વ જ પૂર્ણ રીતે સારભૂતના અવયવ પણ સર્વમાં જોવામાં રહેલું છે. બીજા કોઈ પણ કલ્પના તેમાં છે જ નહીં. અહંકાર એ પરમતત્વ જ સર્વરૂપ જોવાના કોઈ ભાગે સર્વને આકારે પણ રહેલું જોવા જોવા આવે છે. તે બહુ બાજુએ પોતાના દેખાવા પણ અને કુરૂપ બાજુએના બીજા તેવાતા એવું જોવાથી તે કાર્યરૂપ

Lakeer

Date:-

કે કારણરૂપ નથી. એ જ્ઞાનસ્વરૂપ પરમાત્મા જ્ઞાતિ પ્રમાણે વર્ણે નથી અગર ઋષિવાચક કોઈક વિવક્ષણ તરફનું જ્ઞાતિ એકમાત્ર પોતાના જ નિર્મળ જ્ઞાનસ્વરૂપ વડે જ અગર ઋષિવાયેલું છે, પરમ જ્ઞાનાનંદરૂપ, જ્ઞાનિસ્વરૂપ હોઈને પોતે જ અર્થરૂપે થઈ રહેલું છે. અર્થ પદાર્થનું જે જ્ઞાનસ્વરૂપ છે અને જુદાં જ કોઈપણ અર્થ પદાર્થો તેના જ્ઞાનસ્વરૂપ છે.

વ્યવહારદૃષ્ટિ પર જેમાં પોતે જ્ઞાનસ્વરૂપ જ્ઞાનરૂપવાળાં અર્થ ભાસરૂપે છે, તો પોતે પોતાનું કારણ કેમ થઈ રહે? અને પરમાર્થદૃષ્ટિ પર જોતાં દ્રષ્ટાની જ્ઞપ્તિ માં જ્ઞાનિસ્વરૂપ વગરનાં જ્ઞાનસ્વરૂપ જ્ઞેય એ પરમતત્ત્વનું [જ્ઞપ્તિસ્વરૂપનું જ જ કોઈપણ કારણપણું કઈ રીતે થઈ રહે?

જ્ઞ કોઈનું બીજ જ નથી જ્ઞાને જે ભાસરૂપ વગરનું કોઈપણ કોઈનું નિર્માણકારણ પણ નથી, તે અર્થરૂપ બનીને રહેલાં પરમાત્મા જ્ઞા પ્રમાણ-પ્રમેય જ્ઞાદિરૂપે રહેલું જગત થઈ જ નથી. એ પરમ જ્ઞાનસ્વરૂપ કર્તા નથી, કર્મ નથી અને કારણ પણ નથી. જ્ઞપ્તિ કર્તા જ્ઞેયસ્વરૂપ જ્ઞાને નિર્વિકાર છે, જ્ઞાનરૂપ છે, જગત વગેરે જ્ઞાભાસ વગરનું છે તથા પોતે જ્ઞાસ્વરૂપ જ્ઞાનસ્વરૂપ છે.

હે ભરદ્વાજ રાજા! તે પરબ્રહ્મ માંથી જે કોઈ ઉત્પન્ન જ થયું નથી તો પછી કયો પુરુષ તેને કારણે મેળવી શકે જ્ઞાથવા કોઈ પણ જ કોઈપણ શું મેળવી શકે? કોઈ પણ નથી! પરંતુ વિચાર કરવાં જ્ઞા જગતપણા જેવી કાળ વડે જ્ઞાને વગરનાં પરબ્રહ્મ માં [મણા કોઈપણ વિનાં કારણો દેખાય છે પરંતુ જ્ઞેયસ્વરૂપ પરબ્રહ્મ પર જ્ઞા પણ જુદું પડી રહેવું નથી.

રાજા બોલ્યા: પરબ્રહ્મ માં જગત, અહંકાર વિના કારણે આવે છે. કમને કારણ વિનાનું કોઈ કાર્ય જ કોઈપણ જ્ઞે અર્થ છે જ નથી એમ તું કહ્યું હતું.

ઋભુમુનિ બોલ્યા: હે રાજા! હવે તમે તત્ત્વ-દૃષ્ટિ પર વિચાર કરવા છો. જગત અહંકાર વગરે કશું પણ જ્ઞે જુદા જ્ઞાસ્તિત્વવાળા જ્ઞેયરૂપ માં છે જ નહીં. પોતાના ભાસરૂપ વગરનું એ જગત પરબ્રહ્મ રૂપ જ છે. કોઈપણ પોતાના સત્યથી જ

Date:-

રહેવું છે તથા જેમ બૃહમરૂપ કેવાયા પ્રજાપતિ વગેરમાં બધાજ મિ, રૂપાકારાળા પ્રત્યાકર જ પ્રજાપતિ રહેલા છે, તેમ રૂપા જગત પણ ઈશ્વરના પ્રત્યાકર ઈશ્વરમાં - રૂપાકૃત બૃહમ મિ રહેવું છે. રૂપે રીતે બૃહમપ્રત્યાકર જ પ્રત્યાકારનું રૂપા જગત રૂપાદિપદિળ કોત્પત્તિરૂપે જગતમાં રૂપાદે રૂપાદ કોઈ પણ રીતે તે જડરૂપ જગત રૂપમ રચના રીતે રૂપમાઈ જાય, તો તે બૃહમરૂપ જ જગતાકાર રૂપિરૂપ થઈ જાય છે.

રૂપાળા ઉત્તમ પુમાણ વિષે પણ રૂપાદમાં કેવું સુપકારક થયા છે. રૂપા જગત (બૃહમરૂપ) છતાં રૂપારીતે બૃહમરૂપે જ જગતાકાર પરમ દુઃખકારક રૂપને રૂપમંગલરૂપ ઉપજો છે. કેમકે 'રૂપા જેવ છે' રૂપેમ જગત રૂપાદમાં પણ પ્રત્યાકર રૂપાદે તો તે જેવું જ કાર્ય કરે છે એ પ્રમાણે રૂપાદમાં વડે જ રૂપાળ વડે જેના જેના દોષ આવતા કરવામાં રૂપાદે, તેના તેના રીતે રૂપને તેને કોઈ કોત્પત્તિરૂપ ઈશ્વર જ (પ્રજાપતિરૂપ બૃહમ જ) કર્તારૂપ કોવાયા થઈ ગયા છે.

બૃહમસત્ય બૃપંચિત જગત રૂપાદિ વિષયમાં કોઈ કોઈ પોતાનાં છતાં પણ પોતાનાં રૂપેક ચૂકેલા પ્રત્યાકર જ રહેલા છે જે પરબૃહમ કર્તા રૂપાદિપદિળરૂપે - કોત્પત્તિરૂપે રહેલ છે. તે પોતાનાં રૂપાદમાયા રૂપાદિપદિળકોત્પત્તિ જ તેવું પુરું જ્ઞાન જ પછી રૂપાળ વડે કેટલા-બધા રૂપાદિને રૂપાકારે રૂપને જગત રૂપાદિ ને રૂપાકારે થઈ રહ્યું કોણ તેમ માને છે. જ્યારે જગત, રૂપકાર રૂપાદિ કોઈ બીજા કોવાયા રૂપે પ્રત્યાકર પ્રજ્ઞા જ ઈશ્વર પણ જે પરબ્રહ્મ કોણ તેમાં પ્રજ્ઞા કરતો હોવે છે. રૂપા પ્રમાણે બૃહમ જ કર્તારૂપે માને છે રૂપે બૃહમ કોઈ પણ પ્રકારે વિકાર બદી પામ્યા છતાં કેમ બધો જગત ને રૂપાકારે થઈ રહ્યું કોણ તેમ રહેલ છે. 'પોતાનાં રૂપાદમાં વડે રૂપાદમાનું બધું જ્ઞાન પ્રત્યાકર પોતે જ કર્તાકાર્ય છે રૂપેવું માન થયા છે.

પૂર્વ (અનુક્રમ) બૃહમરૂપ કારણમાંથી પ્રથમ સૃષ્ટિ ના રૂપારંભકાળમાં પોતાનાં રૂપરૂપ રૂપનુસાર) કર્તા થયો, પૂર્વ બૃહમરૂપ કર્તા કાર્યોને માયા વડે કલ્પના કે છે. રૂપને પર રૂપાદિપદિળકારમાં પણ રૂપે જેવો પૂર્વ બૃહમમાંથી પૂર્વબૃહમ રૂપ કર્તા ભોગ-મોક્ષ રૂપાદિને માયા વડે પૃથક પૃથક કલ્પના કે છે. તથા કેવટે, જ્ઞાન પછી માયાનાં રૂપાવરણો દૂર થઈ જતાંજ, રૂપે કર્તા પૂર્વબૃહમ પણ જ પૂર્વ રહે છે રૂપા

Date:-

ભેદ ની ભાવિ તથા માલા દરો જેવાં માત્ર એક પૂર્ણ વિક્રમ જ રોપ રહે છે.

કેવળ કૈવલ્યરૂપ સ્વભાવમાં જે સ્થિર જ પ્રતીતિ થાય છે તે કૈવલ્યરૂપ જ છે. અને ઉત્પન્ન જ નહીં થયા હતાં, માયાવડે ઉત્પન્ન થયા જેવા ભાસે છે. કુ અધિષ્ઠાન કૈવલ્ય જ છું. અને એ અધિષ્ઠાનકૈવલ્ય જ સૃષ્ટિ ના અધિકારમાં, પોતે નિર્વિકાર, પ્રકાશરૂપ, અખંડ, અનંત પોતાના સ્વરૂપનો ત્યાગ જ કરતાં અને અનેકરૂપે ઉત્પન્ન નહીં થયા હતાં કે મ એને પોતાના કૈવલ્યસ્વરૂપ વડે - માયાને લઈને પોતે અનંત -ચૈતન્ય) વિસ્તરૂપે થઈ ગયેલ હોય તેમ દેખાય છે. પછીતે

૨૪ મણી

અજ્ઞાનના કલ્પનાનો અધ્યાસ પડતાં ઈશ્વરત્વાભિમાની એને અજ્ઞ ને સ્થૂલ વિસ્તાર અધિકારે પ્રસરી રહ્યું હોય તેમ લાગે છે અને ત્યાર પછી - અધિષ્ઠાન વડે પ્રત્યેક જીવરૂપે અમુક ભાગનો અધિકારે થઈ જઈ આ જગતને ભાવિત થઈ સત્ય માને છે.

અથવા જગતમાં અધિષ્ઠાનકૈવલ્ય જ

૨ મણી (ભેદ) એનું વાસ્તવિક સ્વરૂપ હોવાથી તે એ અધિષ્ઠાન તો જ સત્ય-રૂપ માને છે.

અને આવા અનુસાર જગદ્ધુ, અંડજ, અહિ પ્રાણીરૂપે બન્યા થઈ છે અને કાળમાત્ર માં નેતા તેવા આવરણવડે તેવાં તેવાં દેહને અધિકારે દેખાય છે.

એ પ્રમાણે નિર્વિકાર પોતે સ્વભાવથી જ બ્રહ્મરહિત, અનંતેચ્છા - કોઈ પણ રીતે નિર્ણય જ કરી શકાય તેવું, જગતના સત્ય દિખાતું, સત્ય વસ્તુરૂપે રહેલું, અનુભવરૂપ એક અદ્વિતીય જ પોતામાં અનેક ચમત્કારો ફેલાવે માયામાં પૂર્વાપરિભાવાદિ થઈ જગતને અધિકારે પ્રસરી થઈ જગતના જેમ થઈ રહેલું છે.

S. 97 દેહ-દર્શન મિથ્યા છે.

કુંભમુનિ બોલ્યા: સૃષ્ટિ ઉત્પત્તિ નો ક્રમ જણાવ્યો છે. પરંતુ નિર્વિકાર પરબ્રહ્મ પર તો કશું ઉત્પન્ન પડ્યું નથી અને કોઈ લય પણ પામ્યું નથી. પોતાના સ્વસ્વરૂપ માં રહેલું પરબ્રહ્મ કોઈનું ઉત્પાદકકારણ કે નિમિત્તકારણ નથી તે પોતે સુદ્દા સ્વયંભિવસ્વરૂપ છે, અને તેમ જુદું બીજું કશું છે જ નહીં. જગત, અહંકાર અધિષ્ઠાન જે પ્રતીતિ થાય છે તે પણ એ અખંડ બ્રહ્મ સ્વરૂપ જ છે.

Date:- 17.8.25

૨૭મ પ્રશ્ન: પદાર્થવિજ્ઞાન માં જગત, અહંકાર આદિ કરતાં બ્રહ્મ કેવું જુદું છે? બ્રહ્મનું જે સ્વરૂપ છે, તો બ્રહ્મનો સ્વરૂપમાં સૃષ્ટિનો પ્રતિષેધ કેમ થયો છે?

ઉત્તરપ્રશ્ન પ્રશ્ન: પ્રશ્નકર્તાનું કહેવું બરાબર જેવું સ્વાભાવિક રીતે સ્વાભાવિક જેવું સ્વાભાવિક પ્રતિષેધાભાસ જોવામાં જગત રૂપે કેમ જણાય પ્રતિષેધ પરનું કોણ તેમ લાગે છે. સ્વપ્ને જે પોતે તો નિર્વિકાર, કેવળ જોનારરૂપ કોણ કરતાં જગતરૂપ શરીરવાળું પ્રતિષેધમાં સ્વાભાવે છે. જગત પ્રત્યે પદાર્થ બુદ્ધિનું જ પરિણામ છે એમ નથી; તેમજ બાહ્ય પ્રત્યે જોનારે પોતાનાભાવને સંબંધના પ્રત્યે પદાર્થ પ્રત્યક્ષ છે એમ પણ નથી અને પ્રત્યક્ષ જણાય જ છે એમ પણ નથી. બ્રહ્મનું જેમ જગતનો કૂટસ્થ (રચયિતા) એ જ પ્રકાર છે, તેમ પ્રત્યે પ્રત્યક્ષનો જ પ્રકાર પણ સ્વાભાવિક જોનારનો છે એમ કહી શકાય છે. એ પ્રત્યે પણ સ્વાભાવિક જોનારનું જે પણ કોણ પણ કારણોથી બ્રહ્મનો કહેવાય એમ નથી. એ સ્વાભાવિક જોનાર જોનારનું જે રૂપમાં બધા માણસો જગતને જોવાને જોનારમાં પોતે પૂર્વે સ્વભાવે કોણ પોતાના સ્વરૂપ વિષે જેમ છે તેમ જ કહેવું છે.

જોનાર અને જડ એ બંનેમાં જડ જોનાર વડે જણાવાનું કોણ (જગત) પોતે જ બધું જોતાં છે જ નથી, જેથી એ પરમપદમાં સ્વરૂપ જોનારપણું જ રહેવું છે. માટે પૂર્વમાં કોણ પણ રીતે કાર્યનું ઉપાદાનકારણ કે નિમિત્તકારણ નથી અને તેને બાદ સૃષ્ટિ પણ પ્રતિષેધ જ નથી. સ્વાભાવિક જોનાર વિના નિરાકાર સૃષ્ટિ કલ્પાતી જ નથી, માટે એ જડ સૃષ્ટિ છે જ નથી. અહંકાર, જગત, બ્રહ્મ બધા રૂપમાં પ્રતિષેધ બાદ જે સ્વરૂપ જે કાંઈ રહ્યું કહેવાય છે, તે પ્રત્યે એ જોનારમાં જ એકરૂપે રહેવું કહ્યું. માણસો જેમ જગતે વિષય પદાર્થ કોણ તેમ માને છે, કોણ પણ પદાર્થમાં કારણ વિનાકાર્ય કલ્પાતું જ નથી; માટે સ્વપ્ન અને જડ બધા વિનાશકારી જેવાં વિકાર-અવસ્થા અહંકાર જોનારનું બધા જડ જગત પોતાના અનુભવના વિચારનાં મિથ્યા જ છે.

અબાધ નિર્વિકાર એક જોનારરૂપ જ માનવામાં આપણને શું પડ્યા છે? એ નિર્વિકાર જોનારરૂપ આત્મામાં જે કાંઈ જડ કે જોનાર દેખાય છે તેનો માત્ર વિકાર જ છે

Date:-

અહંકાર છે. બાકી, પરંતુ સત્ય તો એકમાત્ર ચૈતન્યસત્ય જ છે કે જેમાં ક્રિયા-પ્રક્રિયા અથવા કોઈ સંબંધ જ નથી. એ રીતે પદાર્થોના સત્ય જ ન હોવાથી બહારના દેખાતા પણ અથવા અમુક દેખાતાં બાહ્ય પદાર્થ વગેરે પછી અહંકારની ભાવના કઈ રીતે પ્રવર્તી? અને જો અહંકાર જ કોઈ નથી તો બીજું ક્રિયાનું જુદું કર્તા કારણ તો ક્યાંથી હોય? એ અહંકારરૂપ ક્રિયા જ નથી તો પછી જીવ-બ્રહ્મનો, ઈશ્વર તત્ત્વનો કે દૃશ્ય-દર્શન વગેરે તો ભેદ રહેતો જ નથી, તેથી તમે વાસ્તવિક રીતે ક્રિયા-ક્રિયાકાર, પ્રેરકત્વ વગેરેનાં, પરબ્રહ્મરૂપ અને સ્થૂળદેહે કરે દૃશ્ય જગતમાં રહેલા ઈન્દ્રિય રાજા વડે પૂર્વકર્મનાં ભોગવટા થઈ રહ્યા છે એ અવિદ્યાજીવ અજ્ઞાનીરૂપ પદાર્થો રહ્યા અથવા વિદ્યાબ્રહ્મરૂપ થાઓ.

દૃશ્ય અવિદ્યાગત ભોગત્વનું સાચા અર્થમાં અર્થ એ પદાર્થનો સ્વભાવસિદ્ધ ધર્મ જ તે પદાર્થોના ભાવના પણ નથી રહેલા ક્રિયામાં 'હું' એવું અહંકારરૂપે રહેલું અમારું જીવનું સ્વરૂપ જ નથી કે જેથી દૃશ્ય કેવળ અમારામાં જ અધ્યસ્ત રહે છે. તેઓનો અર્થ બુદ્ધિ-મનના પૂર્વક વિચાર કરવાથી અનુભવ થઈ જઈ અર્થ બ્રહ્મરૂપ જ જણાય છે.

બ્રહ્મવિદ્યાના વડે ક્રિયાત્વ પદોના એક બ્રહ્મરૂપ અર્થ જ સત્ય કોવાથી છેવટે સાધન વડે અર્થનો બોધ થઈ બ્રહ્મનો બોધ થઈ જાય. જ વિચાર કરવાના યુક્તિ પણ એ જુદા રહી રહે કે તેથી અર્થ કુલેટનો બોધ થઈ જાય પણ દૃશ્ય બ્રહ્મસ્વરૂપ જ હોવે કે જે બ્રહ્મ પ્રમાણથી મુક્ત, કારણરહિત અને ક્રિયા છે. પોતે એક જ કોવા છતાં એ માયા વડે જ અર્થ અનેકરૂપે પદાને રહેલું છે. અમાદિ, અંત અને મહાન વગેરેનું ક્રિયા રહેલું અમા જગત દૃશ્ય છે. અને એ ચૈતન્ય જગતને અમારે ભાસવું કોવા છતાં પણ પોતાના દૃશ્ય સ્વરૂપમાં જ અરોબર રાખે રહેલું છે, એ ક્રિયાકાર બ્રહ્મ જ છેવટે અધ્યસ્ત રહે છે.

૬.૧૪ ક્રિયાસત્ય નો ક્રિયાસ!.

રાજા બોલ્યા: ક્રિયા જ છે બાકી અમારો બોધ બ્રહ્મનો થઈ જાય અમારા સ્વરૂપના કરો.

કુમારિલ બોલ્યા કે રાજા! કોઈ કારણમાં, કોઈ દેશમાં કે કોઈ વસ્તુરૂપે ક્રિયા છે જ નથી. જે કાંઈ ક્રિયામાં જેવું ભાસે છે તે તો એક સત્ય બ્રહ્મસ્વરૂપ જ છે. જે ક્રિયા

Date:-

(2) અને જગત અસ્તિત્વમાં જ કોઈપણ [સાધન વડે તેનો અહેસાસ] તે છે જ નહીં તો પછી કુંવારે અને અસ્તિત્વને દર્શાવતું ચિત્ત કેવું કયાંના કેવાંક હોય? ના જ હોય. જે કંઈ આ જગત ભ્રમવડે દેખાય છે, તે બધું એક ભ્રમજાળ જ છે. આંખે ચૂંચા, દૃશ્ય અને દર્શન બધાંયે એક જ ભ્રમજાળ છે તો પછી તે કોનાથી જોવાય? અને કોના વડે જોવાય?

✓ મહાપુરુષો દ્વારા પણ દૃષ્ટિનાં આવરણ થકી આ જગત દેખાતું નથી, પરંતુ આપણે જોઈ શકવા માટે અસ્તિત્વની દૃષ્ટિએ એ તેનો નિર્દેશ કરી બતાવેલો છે. આ જગત અસ્તિત્વ દૃષ્ટિ વડે જ જોવાતું કોઈપણ ચિત્તમાં જ નથી, અને જે કોઈ જગતનાં અસ્તિત્વને માને છે તે ભ્રમમાં જ છે, તે સિવાય બીજું કોઈ પણ નથી જ.

બાઈબલ બાઇબલનાં પરમેશ્વર વિશે જે આ બાઇબલકારો જગત ને ઘડનારે છે' એવું ક્યાંય જોવાયું નથી, ચર્ચા પણ નથી અને અનુભવમાં પણ આવતું નથી; બાઇબલકારો તો પોતાના દેવરૂપમાં જ રહેલા ચર્ચાસ્તિત્વમાં ઈશ્વર કે જે દુઃખનાશક, શ્રેષ્ઠ અને સદાકૃપાવંત જ છે તે વારંવાર આ જગતને કહે છે એવું કહેવું જ ખૂટતા છે. કારણકે છે. આમ અસ્તિત્વ વડે ચિત્ત અસ્તિત્વ કરે છે એને કે ચિત્ત નથી જ. ઉપરથી જે જગત દેખાય નથી તો પછી તેમાં રહેલું ચિત્ત કોનાથી દેખાય? ના જ હોય.

ચિત્તનું સ્વરૂપ ચિંતવવા જતાં પ્રાપ્તવાચક જ છે. પ્રાપ્તના પ્રયત્નો કોઈ ચિત્તથી હોય તો જ પ્રાપ્તના થાય છે; પરંતુ પ્રાપ્તનો ચિત્તથી જે જગત છે તે જ અસત્ય છે તો પછી ચિત્તનું અસ્તિત્વ - સત્યપણું ક્યાંથી હોય.

બાઇબલ પોતે પોતાના દેવતા વડે પોતામાં જે પુકારા રહેલ છે. તેજોજ માત્ર વડે પોતામાં ચિત્ત આદિ બધાં કલ્પન કરેલાં છે. આ દેવ જગત બે હોય, તો કુલ તેમાં પ્રાપ્તના પ્રયત્નો અવકાશ ઉભો થાય; પરંતુ પ્રથમ કારણ જ બ્રહ્મ હોવાથી તે જગત જ ઉત્પન્ન નથી થયું, તો પછી ચિત્ત તો કયાંથી હોય? માટે પરમ અવકાશ જેવાં બાબતે દ્વારા કરવામાં વિદ્વાનો હોય અનંતકાળ જ સર્વત્ર પુકારા રહ્યું છે, તેમાં વળી

Lakeer

Date:-

જગત એ સત્ય કેવી રીતે ? એ પરમ સ્વાકારરૂપ ચૈતન્યરૂપ અસ્તિત્વ માં ત્રિકાળ પૂર્ણ ત્રિકાળ આદિ જે કોઈ સ્વાભાવિક ભાવો જગાય છે તે પણ ચિત્ત કે જગત એ ક્યા ઉત્પન્ન જ નહીં થયેલા ઉત્પાદો નથી!

સ્વરાજ પુરુષે એ પોતાનાં ચિત્તને જ આ દરેક જગતને સ્વાકાર સ્વામીને કલ્પ્યું છે. એ પ્રકાર ચિત્ત પ્રથમથી જ બ્રહ્મ સ્વરૂપ છે. અને સૃષ્ટિ માં સ્વાર્પણકાળ માં કોઈ કારણ જ બ્રહ્મ કોઈ સ્વરૂપ એ ઉત્પન્ન થયેલું નથી.

કેવલાદ્વૈત રામ! એ પ્રમાણે જગત ને માત્ર બ્રહ્મદૃષ્ટિ એ જોતાં પણ તેનું કાર્ય (સ્વરૂપ જોતાં કોઈપણ) કરવાપણું કાંઈ જ રહે છે; પરંતુ તે વસ્તુદૃષ્ટિ એ આવું સ્થૂળ સ્વાકારવાનું નથી પણ બ્રહ્મરૂપ જ છે. પ્રકાર, અનંત, સ્વર્ગના સ્વર્ગાદિ, વિભાગ જગતનું સ્વરૂપ, પૂર્ણ અને શાંત પરબ્રહ્મ પોતે પોતાના મોજે જ પોતાનાં નિર્ધાર સ્વરૂપનું માટલા માં પૃથ્વીતત્વ પડ્યા પોતાનાં સ્વરૂપને જ સૃષ્ટિ, પ્રલય આદિ રૂપે ઘાટણ કરવાવાળા જગતને આકારે કેમ જાણે સમજ્યું હોય તેમ માયા સ્વરાજકાળ માંજ બોલે છે. અને પાછું ~~અજ્ઞ~~ ઉપાધિમાં માં જ સ્વાકાર રાજા થઈ જવા તેજ પોતાનું સ્વરૂપ સ્વાભિમાન બ્રહ્મમાં બ્રહ્મરૂપ જ જગાય છે; માટે એ સર્વ બ્રહ્મ જ છે.

આ રીતે પરમ, અજ્ઞાન એવા જગત આદિ સર્વ કેમ છે તેમ રૂઢ થતાં પણ શાંત, કોઈનો આધાર વિનાનું, નિર્ગુણ અને અનાદિ બ્રહ્મરૂપ જ છે તથા સ્વરાજદૃષ્ટિ એ જોવામાં આવતું આ નામ-રૂપ વાળું સર્વ દૃશ્ય જગત (મિથ્યા જ ઉપાધિ) અનેક પ્રકારે કે એક પ્રકારે કંઈ રાકાતું નથી; માટે વાસ્તવરાજ વડે તેને પરમ, સમજ વિના બ્રહ્મરૂપ થઈને જ રહે.

5.9.94 બ્રહ્મ અને જગત.

આજ બોલ્યા: કેટલાં કાળ સુધી આવા વિચારવિકારમાં ભટકવાનું છે. કેટલાં આપ્ત ની કૃપાને ત્રિશ્વરા પરબ્રહ્મરૂપ અજ્ઞાન-ભાવ ને પ્રાપ્ત થવાનું છે આપે કહેલો સિદ્ધાંત સિદ્ધ થવા મૂર્ખ પોકો ના દૃષ્ટિ માં આવતાં આ રાજ્યો પોકો, અજ્ઞાન આદિ રહિત છે જ

Date:-

નથી. અને જે કોઈ ભાસે છે તે સર્વ ભ્રમ જ છે એમ હું જાણું
છું.

(૪) કુમુમમુનિ બોલ્યા: જેમાં જગત જ નથી ત્યાં બળી હું, તમે
જો વ્યવહાર કહ્યા કરે, કોણ નિર્મમત્વ, રાગરહે અને કોણ
પ્રેમે રહે? એકકરના પ્રેમે આપે પડેલા વ્યવહારો કરવા છતાં
સંકલ્પ-વિકલ્પ કોણ રાંત મન રાખીને રહો. અમે પ્રમાણે આ
સદાનુ જે કોઈ છે તે શાંત ભ્રમરૂપ છે અને અહંકાર, જગત
લગે જે ભ્રમરૂપ નુ સ્વરૂપ જો આકાશ જેવુ શૂન્ય છે જે સર્વ
સંસાર જે ભાસે માત્ર અજ્ઞાનરૂપ જો જ દેખાય છે.

૧૮ જગત અર્થાદ પદાર્થો માં ભ્રમરૂપ બાબત દૃષ્ટિ મટી
જેવા જ અમા સદાનુ ભ્રમરૂપ જ દેખાય છે. જેમ સ્વયંભુ એટલે
કે સમર્થ છે તો અભિમાન ઈશ્વર જો માત્ર સંકલ્પરૂપ જ છે,
એમ પોતે (કું અહંકાર દૃષ્ટિ જો અભિમાન) પણ જગત માત્ર
સંકલ્પરૂપ જ છે; અને એ બંનેનાં બંધન કે મોક્ષ જો અજ્ઞાન
જેવાં જેવાં અભિમાન જો સ્વીકાર કરવાની તથા જેવાં જેવાં
અભિમાન જો ત્યાગ કરવાના સમજણ માત્ર ઉપર રહેલાં છે.
'હું છું' અહંકાર માત્ર જ અનેક અનર્થો પોતા કરી બંધન માં
નાખે છે. 'હું નથી' એવો સંકલ્પ નિર્મળ સુખરૂપ મોક્ષ અપાવે
છે. નિરંતર અનુકૂળ ઉત્પન્ન થનારા બંધન-મોક્ષ જો સંકલ્પો
જો અને ભ્રમરૂપ જો જે આકાર છે તે જ સત્ય છે અને બ્રહ્મરૂપ
જ છે. તેનો પોતાનાં અજ્ઞાનરૂપ સમજણો એ જ મોક્ષ કહેવાયો
છે. 'હું નથી' એવો અહંકાર જો ત્યાગ થતો એ જ મોક્ષરૂપ
સિદ્ધિ અપાવનાર છે. 'હું છું' એવો અહંકાર થતો એ જ અનેક
અનર્થો ઉત્પન્ન કરનારા બંધન ને ઉત્પન્ન કરે છે. માટે તમે તમારા
'હું' (અહંકાર ને દૂર કરવા જાગતા જ) નથી એવો અહંકાર જો
ત્યાગ કરી સુખરૂપ અજાગતા અને સ્વસ્વરૂપ માં જ સ્થિતિ
બાબત થાવશો.

આવી રીતે જ્ઞાન થવાથી ઉત્પન્ન થનારા સંકલ્પ
~~અજ્ઞ~~ ક્ષય વડે જ માત્ર નિર્મળરૂપે રહેલો સંકલ્પ પોતાની
મેળે જ આવા પામી જશે. કે જે મોક્ષરૂપે સિદ્ધિ અપાવશે.
સુખરૂપ અને બંધ માં પડ્યા જ આવ્યા રહે તેવાં પોતાનાં અજ્ઞા-
-નરૂપ પરબ્રહ્મ માં કારણભૂત દૃષ્ટિ જ નથી; કારણ જો
અભાવ થતાં જેવાં કાર્યરૂપ કોઈ પણ પદાર્થ જ નથી. પદાર્થો
જો અભાવ સિદ્ધ થતાં સંકલ્પો (તેનો કોઈ વિચરણ રહેતા)

Lakeer

Date:-

દૃષ્ટિ નથી અને રંગકલ્પથી કારણનો અભાવ થતાં અહંકાર થતો નથી. આમ અહંકાર ન રહેતાં સંસાર કોને અને કેવી રીતે દૃઢ રહે? તેથી સંસારનો પણ અભાવ સિદ્ધ થતાં સર્વ બ્રહ્મરૂપે જ બાકી રહે છે. જે કોઈ આ જગતને આકારે ભાસે છે, તે (પ્રથમ અજ્ઞાનદશામાં પણ) સત્ય પરબ્રહ્મ જ પોતાનાં આત્મામાં તેવા રૂપે થઈ રહેલું દેખાય છે; અને પોતાનાં શુદ્ધ સ્વભાવમાં રહેતાં પોતાનાં સ્વરૂપ વડે ભરપૂર તેને તે પરબ્રહ્મરૂપ જ (સત્ય થતાં) પોતાનાં નિર્વિકાર સ્વાત્મારૂપે દેખાય છે.

પરબ્રહ્મ અદ્વિતીય એકરૂપ હોવાથી તેમાં બીજું કાંઈ હોઈ શકે નહીં. તેથી પરબ્રહ્મ જેવું ચિદ્ઘનાનંદાત્મક જગાતું આ જગત શૂન્ય, મન આદિથી રહિત અને બ્રહ્મરૂપ થયેલું (બ્રહ્મ જ) છે એમ જે દેખે છે, તે જ ખરું દેખે છે.

આ જગત પોતાનાં બ્રહ્મરૂપ થયા બ્રહ્મમાં (એક રૂપ થઈને) રહે છે (સત્ય થતાં) બ્રહ્મરૂપ થઈ ગયેલાં આ જગતનાં, જગતને પ્રકાશિત કરવાના રૂપ આદિ વિષયો અને સંકલ્પ આદિ અંદર નાં વિષયો નિઃસાર છે, એમ અસત્ય થતાં મિથ્યારૂપ જ ભાસ્યા કરતા હોય છે. આ જગતમાં અનેકરૂપે ભાસતાં પદાર્થો પણ જ્ઞાન થતાં પોતાના ખરા સ્વરૂપમાં રહેતાં એક પરબ્રહ્મ જ છે. સૃષ્ટિ નાં નામ, રૂપ એ બંનેને બાદ કરતાં સર્વ સૃષ્ટિ પરબ્રહ્મરૂપ જ છે. અને પરબ્રહ્મ સર્વ સૃષ્ટિરૂપ છે એ જ સર્વ ઋષિઓનું બ્રહ્મ આદિ ઉપનિષદ નાં વચન નો ખરો અર્થ છે.

'બ્રહ્મ' શબ્દનો અર્થ જ અત્યંત અને અપરિચ્છિન્ન વિસ્તાર વાળું અંતરો થાય છે. નામ અને રૂપ નું ન હોવું એટલે બ્રહ્મ સર્વ નામ-રૂપના ભાવના નહીં થયા હોવાં અનુભવમાં આવવું શુદ્ધ ચિદાકાર જ બ્રહ્મ શબ્દ વડે કહેવાયા છે. આકાર રહિત જ્ઞાન ચિદ્ઘન થવા જગત અને બ્રહ્મ એ બંને નાં સંબંધમાં કોઈ સંકલ્પ જ ન રહ્યાં જે બાકી રહે છે તે સત્ય જરા-મરણ આદિ વિકારોથી રહિત અને શાંત છે કે જ્યાં બીજા પદાર્થોની ગતિ નથી. આમ આ જગત એ અંત દૃષ્ટ બ્રહ્મરૂપ જ છે અને જ્યાં જગતદૃષ્ટિ નો બાધ થવાથી પણ સર્વસંકલ્પસમૂહોથી રહિત થઈ તે પરમજ્ઞાનરૂપ સ્વરૂપમાં જ રહેલું જગાય છે.

Lakeer

Date:-

S.100 બ્રહ્મ નો સ્વભાવ :-

રામ બોલ્યા : જેવું કારણરૂપ બ્રહ્મ સત્ય છે તેમ આ કાર્યરૂપ જગત સત્ય છે એમ હું માનું છું.

કૃષ્ણમૂર્તિ બોલ્યા : આ પરબ્રહ્મ માં કોઈ અર્થ કે કારણ છે જ નહી. જે કોઈ આ સર્વ જગતરૂપે વિસ્તરેલ છે તે પહેલ જન્મ થયાં વિકાર વિનાનું શાંત બ્રહ્મરૂપ જ છે. જેનું બીજ જ ન હોય તે ફળ્યાંના થાય? જે વસ્તુમાં જ આપે તેવું રહ્યું અને જેને નામરૂપ આદિ પડ્યા છે નહી તે બ્રહ્મ'નું બનાવવું શા રહ્યે? કર્તા, કર્મ અને કારણ ત્રણ આ પરબ્રહ્મ માં કારણાવસ્થા તથા તેના તેમાં કાર્યરૂપે જોવાનું આ ત્રણ-પ્રપંચનું જગત પડ્યા રહ્યું જ નથી. માટે દૃષ્ટિ બદલાવું, જેવું બ્રહ્મ જ તમારું સ્વરૂપ છે કે જે અત્યારે અહીં રહેલ છે. આપ તમે તેના જ બનાવ્યા રાખો. એ બ્રહ્મ જ અસલ પુરુષો તો જ જગત બનાવે દેખાઈ રહ્યું છે.

વિશ્વ ના દૃષ્ટિ બ્રહ્મકારે જ રહેલા તેનું બીજ રહ્યે જોવું રહે જે તેના બ્રહ્મસ્વરૂપના કારણ થવાનું કારણ છે આ બાબ તત્વજ્ઞ બોલે એ માટે અનુભવેલ છે. વિશ્વ પોતે (વિરાટ ~~ઈશ્વર~~ પ્રપંચ) સ્વભાવે જે બ્રાહ્મસ્વરૂપ ને મૂળ જાણ છે અને તેના તેનો પકડી રાખ્યું છે. બ્રહ્મરૂપ દૃષ્ટિબિંદુએ તારા જોઈ બ્રહ્મ નાં સ્વરૂપ ને મુલવાય જોવું એ જ તેનું કામ છે. જેમ કારણમાં પડ્યા જે તે બ્રાહ્મસ્વરૂપ ને મુલવાય છે, તો તે વિશ્વ કહેવાય છે. એ વિશ્વ પ્રપંચકાર પર્યંત બ્રાહ્મસ્વરૂપને મુલવાય છે. આવા રહ્યે સાત પ્રપંચ સંકલ્પ પોતે મિથ્યારૂપ કોઈપણ પોતાના માટે જ બાકી પામ્યા છે. એ સંકલ્પમાંથી વડે મોક્ષસિદ્ધિ મળે છે.

જે પરમાત્મામાં પૃથ્વી કરે અર્થાત્ એકરૂપ થઈ જાય અને જુદા વસ્તુરૂપે જ રહે તે વિશ્વ આ ચૈતન્ય પુરુષ જે વિશ્વ(જગત) પોતે જ પોતાનું નામ વડે પોતાનો સ્વભાવ અંગીકાર કરે છે તો પછી તે વિરાટ (પરમાત્મા જ સ્વરૂપ જુદું સ્વભાવનું) કેમ કહેવાય?

અસલ જે વિશ્વ કહેવાય છે કે જે મિથ્યા છતાં સત્ય જેવું ભાસે છે. પદાર્થોનું જે ખરેખરું સ્વરૂપ જ ઓળખાય તે અસલ અને સ્વરૂપ બરોબર ઓળખાય તે સાચું

Date:-

અજ્ઞાન એ જે કોઈપણ પ્રતીતિમાં આવે છે, તે તો (પદાર્થનું) ખરું, સ્વરૂપ અજ્ઞાનરૂપ જ્ઞાન વડે ઢાંકી દીધું છે. કૃષ્ણના અંદર જે ચિત્ત છે એવો અજ્ઞાનરૂપ ગાઢ મેલ ચોંટી ગયો છે, તે ચિત્ત જ નથી એવું ખરું જ્ઞાન પ્રકાશ મટી જવાથી ઢાંકી ગયું છે.

પોતાનાં સ્વાત્મસ્વરૂપમાં અજ્ઞાનરૂપી ભ્રમ વડે થયેલું ચિત્ત 'ચિત્ત છે જ નહીં' એવાં જ્ઞાનમાં આવી જવાથી ચિત્ત ઢંકાઈ ગયું છે. ચિત્ત, મન, અહંકાર ઇત્યાદિ જે કાંઈ છે, તે સઘળું પોતાનાં આત્માના અંદર અજ્ઞાન વડે ઉત્પન્ન થયેલું છે. બાકી ચિત્ત પડ્યા નથી અને અહંકાર આદિ અંદર જે કાંઈ આ દેહ વગેરે છે તે પડ્યા નથી. પરંતુ એક માત્ર અત્યંત નિર્મળ આત્મા જ છે; કે જેણે અજ્ઞાન વડે મૂઢ બની જઈ સંકલ્પ વડે ચિત્ત આદિ કલ્પી લીધું છે. કુલ્લું કુવે આવે સંકલ્પનો બારો પડી જતાં જ્ઞાન પ્રકાશી એ મારા આત્મા એ સર્વ ચિત્ત આદિનો મિથ્યા ભ્રમ ત્યાગ કરી દીધેલો છે.

ચિત્ત આદિ જે સર્વ સંકલ્પ ઉત્પન્ન થયા છે તેમાંનું સંકલ્પનો કુલ પત્તો બારો પામી ગયા છે. એ રીતે એક આત્મ-તત્ત્વના જ ભરપૂર અને સર્વત્ર પ્રસરી ગયેલા બ્રહ્મચૈતન્ય વડે આ સર્વ જગત ભરાઈ છે. કૃષ્ણ નથી, તમે નથી, બીજા કોઈપણ નથી, આ સર્વ દૃશ્ય પદાર્થો પણ નથી, ચિત્ત નથી, ઇન્દ્રિયો પણ નથી, આકાર પણ નથી, કેવળ નિર્મળ આત્મા જ છે. એ જ આત્મા જીવનમુક્ત પુરુષોના દૃષ્ટિમાં જુદા જુદા પદાર્થોમાં આકારરૂપે દેખાય છે; તો તેમાં 'આ ચિત્ત છે, આ પદાર્થ છે અને આ કૃષ્ણ છું એવો કૃષ્ણ, પ્રકૃતિ અને દર્શન નીતિપુરુષ જેવો ભેદ કલ્પના કેટલાંક ટકે?

આ ગણેશ ગીતામાં કોઈ ઉત્પન્ન થયું નથી કે કોઈ મરવું પડ્યા નથી, પરંતુ અનિર્વચનીય માયા વડે જેવા-સ્વરૂપ પરબ્રહ્મનો જ આ સઘળો ચમત્કાર છે. એકવાર નેટમાંથી સઘળું જોવામાં આવવું આ સઘળું આત્મસ્વરૂપ પરબ્રહ્મરૂપ જ છે. ચિત્ત કે એકત્વ એ કશું છે જ નહીં એમ ખાતરી કે મરજી વગેરેમાં થયો મિથ્યા એ પડ્યા બ્રહ્મ થી જુદું કશું જ નથી. અર્જુન વિશ્વરૂપમાં આવે તે વડે ગાઢ કરવાં સર્વ આકારોમાં સ્વરૂપ થી તમે જ રહેલાં છો. અને તેમને લઈ તમારો દેહ થયો નથી.

Date:-

અને ગુણાતીત પર પહોંચવા પ્રયત્નશીલ છે. કે રાજા! તમે તો નિર્મળ આત્મારામરૂપ છો અને આનંદ છો. તમારું કોઈ બાહ્ય પ્રયત્ન પામવું બાકી કે બાકી કોઈ પુરુષાર્થ પામવું.

ઇચ્છા, અનિચ્છા અને દ્વિધા એ ત્રણેય તમારા જ શક્તિ ફુવારાના તે પ્રયત્ન તમે જ છો. રત્નાકરે જન્મ, જરા, વ્યાધિ ઇત્યાદિ રહિત, અનાદિ કાલ અને કાયમ રહેવું એવું પુરુષાર્થ વડે અનુભવમાં આવવું નિર્દિકાર ફુવારાની ઉપર એકરૂપ, કલ્પના વગરનું, નિર્મળ કળા (જગતના કારણરૂપ) રૂપે ત્રણેયને ઇચ્છા કરનાર, સત્તારૂપે અનુભવમાં આવવું અને અંદર માં ફરવા પ્રથમ સિદ્ધ થવું એવું જે કોઈ છે તે જ આત્મતત્વ છે, તે તમે જ છો.

5.101 શિષ્યત્વનો ફુવારો:-

વાંચક બોલ્યા: એ રીતે કુમમુનિ ના સત્ય-વચનો નું મનન કરવા રાજા શિષ્યત્વને એ આત્મરસરૂપ માં કરુણામય સમાધિ વડે ત્યાં જ પ્રાપ્ત થયેલ એ રાજા મન ના વિચારો ને - સંકલ્પો ને તથા જોરો ને બંધ કરી અને વાણી માં મૌન ને ધારણ કરી, પથ્થર ની મૂર્તિ ની જેમ નિશ્ચલ અવસ્થાવાળો અને જેવા રહિત થઈ ગયો. કે મહારાજ રામચંદ્ર! એ પ્રમાણે દત્તાત્રેય (મહ મનોજ) સમાધિ માં રહી, બ્રહ્મ પ્રાપ્તિ નો રાજા ને કુમમુનિ રૂપે આવેલ ગુરુવાણી એ આમ કહ્યું:

'આ બ્રહ્માંડ કે જે નિર્મળ, પ્રભુમય ફેલાયેલું પરમ આનંદનું ધામ અને વિકલ્પરહિત પ્રાપ્તિ યોગીઓ ને સુંદર પ્રકાશ ના પોતે પ્રાપ્ત થયેલું છે, તેમાં તમે પ્રાપ્તિ મેળવી? શું તમને અંદર (આત્માનું) જ્ઞાન થયું? શું તમે ભ્રાંતિ ભોળવાઈ ગઈ અને શું તમે જગવાનું અર્થ જગવા ગયું? અને જેવાનું અર્થ જોઈ ગયું?

રાજા બોલ્યા: કે મહારાજ! મહાદેવમિત્રો ના જેવા નિરંતરરૂપ આનંદ માં રહેલા પરમાત્મા-પરમેશ્વર માં જોયું કે એ આનંદ આપવામાં અર્થ ના ઉપર રહેલું છે. અહો! જગવાનું - પરમતત્વ જેણે જગાડ્યું છે એવા જ્ઞાની મહાત્માઓ નો સમાગમ વિરોધે કરી અમૃત જેવા, એક અપૂર્વ આનંદને ઉત્પન્ન કરનાર છે અને અર્થ ના આરપાર ઉત્તમ કળ ને આપનાર છે. જીવન ના માંડી આજ

Date:-

દિવ્ય સુધા જે આત્મારૂપ ઉત્તમ અમૃત અર્થાત્ પરમાત્મા તે બરાબર મને મળ્યું જ કહ્યું, તે આજે આપનો સમાગમ થયો પોતાના મોટે જ મને મળ્યું કે જે આત્મારૂપ અમૃત મારું પોતાનું જ સ્વરૂપ છે. અર્થાત્, અર્થાત્ એ આત્મસ્વરૂપ અમૃત પ્રથમ આજ દિવ્ય સુધા મને કેમ નહીં મળ્યું હોય?

ફ્રેમમુજ બોલ્યા: જેમ મેઘ દ્વારા શુદ્ધ દોરા વરસામાં ફુવારા જેવા જે બિંદુઓનો રંગ બરાબર લાગ્યા જાય, તેમ જ્યારે ચિત્ત ભોગવાસનાઓને છોડી દઈ, શાંત થઈ રહે અને સર્વ દોષ્ટ્યોવારા સમુદ્રો તથા મનો મેલ-કર્મ વડે બરાબર પાકા થઈ, ત્યારે જ ચિત્તમાં ગુરુનો નિર્મળ ઉપદેશ બરાબર લાગે છે. અર્થાત્ દોષોમાંથી નીકળવાથી અનેક પ્રકારે વડે મેલો થયેલો તમારા પોતાનો અર્થાત્ વાસના રૂપ મેલ આજે બરોબર પાકી ગયો છે.

જેમ વૃક્ષમાંથી પાકા જવાં ફળો ગળા જઈ નીચે પડે તેમ બિંગાદેહમાંથી પગ કાળે કરી પાકા જવાં રાગ અર્થાત્ મેલ અને પાપો ગળા જઈ પડી ગયા છે. અર્થાત્ વાસનાઓરૂપી મેલ બારા પામ ગયાથી નિર્મળ ચિત્તમાં ગુરુ જે કહે તે બરાબર બેસવા થયા છે. હે રામ! તમારા વાસનારૂપી મેલનો પાક આજે બરોબર થવાથી આજે મેં તમને બોધ કર્યો છે અને તેને લાયક જ આજે તમારા અજ્ઞાનનો ક્ષય થઈ ગયો છે. તેનું તાત્પર્ય તમે બરાબર સમજ્યા; તથા એ ઉપદેશ તમારા હૃદયમાં દૃઢ બેસવા ગયાથી, તમે આજે જ જ્ઞાન પામ્યા છો. સત્સંગ દ્વારા આજે તમારા બધાં સારા-નરસાં કર્મોનો ક્ષય સિદ્ધ થયો.

જ્યાં સુધી અજ્ઞાનનાં દિવસનો અંધકાર હોય, ત્યાં સુધી તમારામાં કે અને મારું એવું ચિત્ત હતું તે અજ્ઞાન રહ્યું હતું. આજે દિવસનો પાછલો ભાગ માં, મારા વચનો તમારા સમજવામાં આવવા, હૃદયમાંથી ચિત્તને છોડી દેવાથી, એ ચિત્તનો ક્ષય થઈ જઈ તમે જ્ઞાન પામ્યા છો.

જ્યાં સુધી હૃદયમાં ચિત્તનો સત્તા હોય, ત્યાં સુધી અજ્ઞાન પણ રહે છે. અને એ ચિત્તનું કંઈ પર, સ્વરૂપ જ કોવાયું, મિટ્યા છે, એમ સમજી લેવું ત્યારે કરવામાં આવે, ત્યારે જ્ઞાનનો ઉદય થયા છે. મોક્ષ-અભિ

Date:- 20.8.25

ના દોષ કરતાં રહેજ વિશ્વ છે અને તેને જ રામાણ કરે છે. પરમાત્માનો અપરોક્ષ અનુભવ પ્રાપ્ત, એ જ બંધ-મોક્ષ બંનેને વિકલ્પોનો લય પણ જ્યાં રહે જ્ઞાન છે. અને તે જ પરમાર્થિક છે.

હે રામ! તમે જ્ઞાની થયાં છો, મુક્ત થયા છો, તમે વિશ્વનો ત્યાગ કર્યો છે કે જે આત્મ-વસ્તુમાં અધ્યસ્ત વિશ્વરૂપ મિથ્યા જ છે અને જ્યાં મિથ્યા જગતનો કોઈપણ પ્રકારનું અસ્તિત્વ છે. તમે જોકે ત્યારનાં જેમકે, ઈંદ્રિયરહિત, અંગરહિત, મનરહિત, નિઃસંગ, નીરાકાર અને અમનસ્કતા તે પ્રાપ્ત કરવા પૂર્વે જે પણ બોલ્યાં તેમાંના અમનસ્કતા સિવાય જે વિશ્વાતિત ત્યારનાં પદો

રામ બોલ્યા: અમે કહ્યું છે કે મૂર્ખ માણસને જે વિશ્વ દેખાય છે બરફ વિનાનાં સ્વરૂપને મિથ્યા અમનસ્કાદિ જ્ઞાનીપુરુષોને વિશ્વ જેવું જ નથી, તો પછી વિશ્વ ત્યારનાં તમારા જેવા જીવન્મુક્તો આ શબ્દો કેવીરીતે કહે છે?

ફુલમુનિ બોલ્યા: પથ્થરને અંદર કોચલામાંથી, જેમ જે જીવન્મુક્તોને વિશ્વ જેવું જ નથી. જે વાસના પુનઃજન્મ તો ઉત્પન્ન કરે છે તે જ દૃઢ વાસના વિશ્વ રૂપે દેખાયેલ છે. અને તે જ્ઞાની પુરુષ ને જોતા જ નથી. જે વાસના વડે કર્મો જ્ઞાની પુરુષો પૃથ્વી પર થયા છે તે પુનર્જન્મ ને આપી જ્ઞાનીપુરુષ મુક્ત શબ્દ' રૂપે વડે કહેવાયા છે. જીવન્મુક્તો ઈંદ્રિયોને વિશ્વમાં જ્ઞાન 'શબ્દ' માં રહી નિઃસંગ પદો બોલતા કરે છે. જ્ઞાનીના જે વિશ્વ જેવું છે ત્યારે જીવન્મુક્તોને તો 'શબ્દ' કહેવાય છે. જ્ઞાનીનો વિશ્વમાં જ રહે છે અને તેનું વિશ્વ વાસના ઉત્પન્ન થતા કરે છે જે પુનર્જન્મ આપે છે જ્યારે જ્ઞાની-જીવન્મુક્તો જે તો શબ્દ રૂપે જ વાસના ઉત્પન્ન થયા છે શબ્દ કોઈ વાસનાને ઉત્પન્ન થતું નથી તે વડે પુનર્જન્મ આપતું પડતા નથી.

હે રામ! જ્ઞાનીના જે અહંકાર જે વાસનાને બંધન છે. જ્ઞાનીને નિરહંકારી કોચલાની જેમ બંધન જ નથી. તમે પણ કુલે શબ્દજ્ઞાન છો અને મૌનજ્ઞાની થયા છો માટે કે જ્યારે તમે વિશ્વ જો સંપૂર્ણ ત્યાગ કર્યો છે તેમજ જે વર્ષ વાસનાઓનો કહ્યું તેવા જ્યાં આવરણ જેવા પ્રસંગ જેને નિર્વિકાર તથા વિચારક પુરુષ છો. તમને પરમ પ્રાપ્તિ થઈ છે. જ્ઞાન નિષ્ઠા પ્રાપ્તિ પરમપુરુષ કહ્યા છો.

Date:-

ચિત્રનાં વસ્ત્રાભૂષણ મરૂપ્રદેશના પ્રદેશના જે પોશાકમાં મળે છે તે અજરા દેશ, અજરામ દેશ.

જેનો આકારપ્રકાર ચિત્રમાં જે રીતનું કોણ તેને કર્મકાંડ - સ્વર્ગ અર્થાદિ શુભ ફાયદા અપાવનાર ઉત્તમ છે. પરંતુ તે પણ નુકસાન છે પોકારનાર માટે જ છે. પોકા અધરાત્ર પર બાજા પામ્યા જાવું છે. અંકોડા પર પણ અંતર્ગતમાં બેલા ચિત્રકારો મોઢા જ જગતમાં અર્ક પદાર્થોનું ઉત્પાદન થાય છે અને તેમાં જ વપરાય છે આ ઈન્ડિયન ફાર્મ છે આ અંગ્રેજ છે તેના અક્ષાર્ક છે એવા બધા ચિકિત્સો પણ બૃહદ્ ગ્રંથો જ્યાં વિંદુઓ છે. આ જગે પોકમાં જે દુઃખ દેખાય છે તે બધા ચિત્રના અધરાત્ર પર જ ઉત્પાદન થયેલા છે. જેનું ચિત્ર ગોળ, ચિત્ર, અધરાત્રકાર જેનું અને રંગકારકિત છે તે પુરુષ જ અંકોડા મરૂપ્રદેશનાં એવા મોકરૂપ અધ્યાત્મને મેળવે છે.

ટૂંકમાં! ચિત્રમાં રંગકારનું પ્રગટવું જાય બાજુ પર્યો એ બંનેનું અધ્યાત્મમાં અંકોડામાં - ચલ કરી દઈ એ અધ્યાત્મમાં પણ પરબ્રહ્મ અપે અંકોડા કરી દઈ પૂર્ણતા પામી જાય છે.

અરાબસ્તાનમાં જગતને આકારે જોઈ જોઈને મૂકે અને જે બજાવ્યું કોણ છે. અધ્યાત્મનું રંગકાર જેનું ઉદ્ગમ થયું અંકોડા બાજુ પર્યો એ બંને અંકોડાને પ્રતીકમાં આવવું કોણ અને બંને પણ અધ્યાત્મ જ છે. એ રીતે બેલાનો અંકોડામાંથી બધા કરવામાં આવે છે તો અંત નિર્મળ અબંધમુક્ત અધ્યાત્મ જ બાકી રહે છે. અધ્યાત્મમાં રંગકાર જેનું ઉદ્ગમ થયું એ જ સૃષ્ટિ જેનું સ્વરૂપ છે અને બરોબર આવું પદાર્થો ત્યાં પામ્ય જાય છે. અરાબસ્તાને આ સૃષ્ટિની ભાંતિ રહે જ છે જ્યારે રંગકારકિત પણ જેનું પદ જાય ત્યારે અંકોડામાં અંકોડા પર પોતે બૃહદ્ જ દેખાય છે. એ અધ્યાત્મ નુકસાન અવતરણને પણ ઉદ્ગમ કરી રહેલા ચિકિત્સ ચિત્રોનાં ~~અનુ~~ અનુભવ માં અંકોડામાં, બાજુ તે તર્કિત જ કરી રાકાય. આકારોનો અને રંગોનો જો સંગ પદાર્થો અને અધ્યાત્મમાં તે ચિત્ર નિર્મળ પદ જાય ~~પદાર્થો~~ પદાર્થો પ્રતીકનાં ભાંતિ મટી જઈ એ અધ્યાત્મ સાથેનું ઉદ્ગમ પામે છે. તમે કુદે કારણોસર જો રહિત અર્કનાં આકારમાં અંકોડા આવી જાય છે તો તે પરમપદ માં જ દૃઢ રહે. કારણ કુંભમુનિ

Date:-

કરવા પહેલા તેણે રાજા પરમવિરહલ પાસેથી અને સંઘના લોકો પાસેથી અનુમતિ લીધી. ત્યારબાદ પોતાના નિર્ધારિત સમયાવધિમાં નિષ્ઠાપૂર્વક પોતાનું કર્તવ્ય પૂર્ણ કરતો રહ્યો.

5.111 કરેલો પશ્ચાત્તાપ :-

વિશાખદત્ત લખે છે : ઇક્ષ્વાકુ વંશના પોતાના પુત્ર કુશ પાસે નિમિત્તજ્ઞ રાજાની જેમ પરમ બોધને પ્રાપ્ત થયેલો તે સાંભળો.

એક સમયે કુશ પોતાના પિતા વૃદ્ધશર્મા પાસે ગયો. હે મહારાજ! જડતા (વાસનામય) તંતુ વડે બંધાયેલો મનુષ્ય આ સંસાર ના પાંજરું તોડી કેવી રીતે મુક્ત થાય?

વૃદ્ધશર્મા બોલ્યા : જે આશા રૂપી રજ્જુ પર અહંકારનો ત્યાગ કરવામાં આવે તો પણ જેને ચિત્ત માં ભેદ થાય નહીં તે જ સંસાર રચનાર બની જાય છે. આથી કુશ અહં નો ત્યાગ કરી તપમાં લાગેલો રહ્યો. આઠ વર્ષ બાદ તેણે પોતાના પિતાને કહ્યું : હે હે પિતા પ્રવર! આજે મને અહંત્યાગ કર્યે આઠ વર્ષ થયા તોપણ મને સુખવિધાયક શાંતિ મળી નથી. ત્યારે તેમણે કહ્યું 'તું અહંનો ત્યાગ કર'. ફરી કુશ તપમાં લાગ્યો અને અહંત્યાગ માટે વારંવાર ચિંતન કરવામાં ત્રણ વર્ષ પસાર કર્યા, પરંતુ તોપણ તેને શાંતિ મળી નહીં. ત્યારે તેમણે કહ્યું 'તું મમનો ત્યાગ કર'. ફરી તપમાં લાગ્યો અને મમત્યાગ માટે વારંવાર ચિંતન કરવામાં ત્રણ વર્ષ પસાર કર્યા, પરંતુ તોપણ તેને શાંતિ મળી નહીં. ત્યારે તેમણે કહ્યું 'તું સુખ અને દુઃખ બંનેનો ત્યાગ કર'. ફરી તપમાં લાગ્યો અને ત્યાગ માટે વારંવાર ચિંતન કરવામાં ત્રણ વર્ષ પસાર કર્યા, પરંતુ તોપણ તેને શાંતિ મળી નહીં. ત્યારે તેમણે કહ્યું 'તું ધર્મ અને અધર્મ બંનેનો ત્યાગ કર'. ફરી તપમાં લાગ્યો અને ત્યાગ માટે વારંવાર ચિંતન કરવામાં ત્રણ વર્ષ પસાર કર્યા, પરંતુ તોપણ તેને શાંતિ મળી નહીં. ત્યારે તેમણે કહ્યું 'તું સત્ય અને અસત્ય બંનેનો ત્યાગ કર'. ફરી તપમાં લાગ્યો અને ત્યાગ માટે વારંવાર ચિંતન કરવામાં ત્રણ વર્ષ પસાર કર્યા, પરંતુ તોપણ તેને શાંતિ મળી નહીં. ત્યારે તેમણે કહ્યું 'તું કાલ અને અકાલ બંનેનો ત્યાગ કર'. ફરી તપમાં લાગ્યો અને ત્યાગ માટે વારંવાર ચિંતન કરવામાં ત્રણ વર્ષ પસાર કર્યા, પરંતુ તોપણ તેને શાંતિ મળી નહીં. ત્યારે તેમણે કહ્યું 'તું કર્મ અને અકર્મ

Date:-

પુરુષો પોતાનાં અહંકારને જ ચિત્ત કહે છે. મનુષ્યનાં અંદર 'હું' એવો જે ભાવ રહ્યો છે તે અહંકાર જ ચિત્ત કહેવાયા છે. કપિલ બોલ્યા: હે પિતાશ્રી! એ ચિત્તનો ત્યાગ પણ દુષ્કર છે. તો એ ચિત્તનો ત્યાગ કઈ રીતે કરી શકાય?

બ્રહ્મર્ષિ બોલ્યા: પુત્ર જે બોલ્યા કરતાં અને જોઈ કરતાં પણ અહંકારનો ત્યાગ બહુ જ અઘરો છે, તેમાં જરા પણ ફેરફાર નથી. હે પુત્ર! જે રીતે એ વિદ્વાન થયા છે તે કહું છું, તેનું શ્રવણ કર.

જે વસ્તુ મારા અસ્તિત્વના જ વિરુદ્ધ હોય, તે ત્યાગ થવા પર બાકી પામ્યા જેવું છે. ઈશ્વરસ્તુનો વિચાર કરતાં મળ્યા પહેલાં જે ભેદ જેમ અહંકાર જ નથી. તે અહંકાર પણ માત્ર મિથ્યા અસ્તિત્વરૂપે જ રહ્યો છે. અને તે માત્ર ભ્રાંતિ વડે જ રહ્યો છે, તે સત્ય નથી તેમ સદસત્ય એવું પણ કહી શકાય એવું પ્રોઢો બંને વિરુદ્ધ દાર્શનિકોને પણ નથી પણ પૂર્વાપરમાં આવવાં કોઈપણ સત્યનાં શિંગડા જેમ જેમ સત્ય અસત્ય છે, એમ પણ કહી શકાતું નથી.

કેવળ અનાદિ, અનંત, સર્વત્ર સર્વકાળે પ્રજ્ઞાનરૂપ, અખંડ અને પણ અંત નિર્મળ, જેના અંદર કોઈ પણ પ્રકારનો મેલ કે મળ રહ્યો નથી એવું શુદ્ધ સર્વ મનુષ્યો માં સર્વ કેવળ રહેલ, સર્વત્ર પ્રકાશ અપરંપાર એવું સૈતન્ય માત્ર-પ્રકાશ જ છે. અને તે એક જ સર્વરૂપે જોવામાં આવે છે. તેમાંથી અહંકાર કેવો ક્યાં કરાયો તે કઈ રીતે ઉત્પન્ન થયો?

માટે હે પૃથ્વપુત્ર! આ દેહ આદિ જે વિષય ભોગોથી ઉત્પન્ન થયેલ છે તે 'હું હું' એવા પરિમિત અહંકારવાળું, તુચ્છ અને દિશા તથા કાળ એ બંને વડે પૂર્વિત્ત અનેનાશ આદિ વિકાર જે પામ્યા જોઈ ભ્રાંતિનો જે ત્યાગ છે. દિશા-કાળ આદિ વડે જેને મર્યાદા નથી એવા અનંત સ્વરૂપ, નિત્યપ્રકાશ સર્વવ્યાપ્ત અને અવકાર દોષ વગર સર્વ પદાર્થો જે રૂપે બાકીનું અને પરમાર્થ દૃષ્ટિએ જોતાં માત્ર અખંડૈક-સ્વરૂપ, નિર્મળ, અને એક કેવળ ચૈતન્યરૂપ પ્રજ્ઞારૂપ જ જે છે. જે જ આ સર્વ જગતનાં કારણરૂપે અને સાર-રૂપે સર્વના અંદર સદાકાળ રહેલ છે અને અત્યંત નિર્મળ અનંત ચિદાત્મારૂપ છે. હે કપિલ! જે કંઈ જે એક, અખંડ અને

Date:- 21-8-25

અધ્યક્ષ, અત્યારે અપ્રસ્તુત છે, તેમાં 'આ કેસ ચાલે કે નહીં' એના મર્યાદાવાળો નિર્ણય કોણ કરે? ના જે કોર્ટ જોઈએ.

S.112 સિદ્ધાપુરુષ નું સાબિતી - આધારો.

વકીલ બોલ્યા:- એ રાતે પરમ યોગીરૂપ અર્પણમ ઉપદેશ બે પ્રહર પછી બ્રહ્મલીન પુત્ર કરી બતાવ્યું પછી, તમે અહંકાર ને પડ્યા સિદ્ધિ સમયે તેનો અભાવ પડ્યા ના કરો તેમ તેનો ત્યાગ પડ્યા ના કરો. જે પદાર્થ હોય જ નહીં તેને તેનો કે ત્યાગ કેવો એ બાબે કિંમત પદ્ધ શકે નહીં. અહંકાર નો જે અભાવ સિદ્ધિપ્રાપ્ત બાદ પછી તમને મરણ સમે જોવા મળ્યો કોણ? જેમ કોઈ અંશ ના પર, જે અંકગણિતીય પરિણામ છે અંશ અર્થમાનુ, અર્થભાગ, પરમાણુ ના સૂક્ષ્મ, નિર્ણાયક અને ફિલ્ટર કોમ્પ્યુટર તમ છે.

તમે અહંકાર ના ભાવ ને ત્યારે જ અંદર બુદ્ધત્વ કિંમત જ્યારે આવ્યો છે. અમ અર્થ જ્યાં મહા-મહા ઈન્ટ્રીગર ના જેમ માત્ર અમરણ ને ત્યારે આવ્યું કહે પરંતુ કે નિષ્ફળ પ્રમાણિત! જ્યાં પછી અને અર્થ બુદ્ધત્વ જ પ્રહર જાય છે.

ફાર્મહાઉસે કેમેરાબુદ્ધિહીનો અને ફરજાદારે અંકેક્ષ-બુદ્ધિહા ના ત્યાગ કરી તેમાં બાકી રહેલ અને બાબે મા ત્યાર ફિલ્ટર અત્યારમાં અને તમે નિયર બોલને કહેવા પડશે. સિદ્ધાપુરુષ ના જેમ તમે પદાર્થ દુઃખ્યા પાડ્યા બાકી. અમ અંકગણ અંબાલા મહા અધિક કુપાત્ર છે અને અમરણ ને ત્યારે સિદ્ધમાં કહ્યું રીતે પોતાને બેઠી છે. પડ્યા તે પડ્યા જોવા પછી બાકી પાપ જોવા છે.

ન્યાયમૂર્તિ બોલ્યા: અમારે જે સિદ્ધાપુરુષ વિશે કહેવું તે રહ્યું છે?

વકીલ બોલ્યા. અમારા વકીલોએ કુદરતે તેમને છે, તે અંગમરો. ન્યાયકર્તા જેવો કોમળ બુદ્ધિહા વડે મુક્ત અને ફિલ્ટર અમરણમાં જ ત્યારે રહેલો કોઈ એક બાબે મહા ના અંગમાં બળવાનો ના કિંમત તેવો એક પુરુષ છે, તે મુજબ અમેરિકામાં ફિલ્મ પ્રમો છે અને તે અમરણમાં અનેક વિશ્વાસ અંગે પોતે સિદ્ધાપુરુષે મુજબ અમરણમાં જ રહે છે. એ કેવા?

Date:-

મિરલા પુરુષ કિલ્લા બારું ઉડ્યું કે બધી રમતે જે ઝોક કે, તે મિરલા પુરુષ ના જુદુ ના કોલાહલ તે ટુકડે કે; પણ જે ઝોક એ જુદું દોમદોડે તે પોલાણ કે ટુકડ કિલ્લા, બાજિલકડે મિરલા રમા-ગામડાના જ કે. પરંતુ દુષ્ટ વ્યક્તિઓએ મિરલાપુરુષ રાજ્ય વાપર કોમ રાકલ્યો બધા. એ મિરલાપુરુષ જલ્દે મારો રહ્યા ત્યારે તેમે કું રમાકારા ગો કું, રમાકારાકુપ કું રમા રમાકારા મારું કે પેરન રમે રમાકારા ની -ક્રિકેટ કિલ્લાદિ બોલાલાય તે) રક્ષા કરું રમેલો પાકો મિશ્રણ કલ્યો. પોલાણે મિરલા રમેલા રમાકારાને કું ગોલ કિલ્લાદિમાં (ટાર-મશીનિક્ષ માં) રમાપણ કરી પોલાણ મારે જ તેની રમાદર પર રક્ષા કરું રમેમ મિરલાપુ રમે મિરલા પુરુષે રમાકારાની રક્ષા કરવા માટે રમેકદર બનાવ્યું રમને તેના રમંદરનાં બાગમાં 'મ રમાકારાની રક્ષા કરી કે' એવું રમા રમાદનું રમાકારા મારું કે રમેનું રમભિમાન બોલ્યું.

ફરે જરેમ તે પડી ગયું ત્યારે તેણે

કું ઈશ્વરનાં રમાકારા! તું બધ્ય થઈ ગયું? તું કોળાપારમાં કિલ્લા ગયું! મકાબેદના લાલ કે કે તું રત્નજ્ઞ કિલ્લાપણ મિશ્ર થઈ ગયું' રમા રમે રમે રમાકારા ગો તેણે રાક રક્ષા કરવા માંડ્યો. પુષ્ય રોક કિલ્લા પછી તેણે રમ રમાકારા ની રક્ષા કરવા માટે કુલ્લા બનાવ્યો રમને તે કુલ્લા બાંગ રમાકારા માં 'તે મારું કે' રમેવા મમત્વ વડે બોલાલ તેની રક્ષા કરવા લાગ્યો. ફરે ફરતાં તે કુલ્લા પણ કુલ-માટી ના પુરાઈ ને બારા પાક્યા. તેમ તે કુરૂ રોડ માં કુવે ગયો. પછી તેણે રમે કુલ્લ બનાવ્યા તે ઘડાનું રમાકારા મારું કે રમેવા મમત્વ વડે બોલાલ તેની રક્ષા કરવામાં આવશેલ રક્ષ તેના (મનવડે) તોડે કુળવ્યા પડ્યો. કુર્ભાગ્ય કે કિલ્લામાં બનાવ્યા બધ્ય ત્યાં જ તેના કુટુંબ પાલ કે તેમ રમા દરો પણ કુરૂ જેવાં કિલ્લાં ગયું મારું રમાકારા! કહેવાં રક્ષા માંડ્યો. રમાબાદ તેણે કુંડ બનાવ્યું પણ રમાપ્તિ કરવે ચોક્કા તે કુંડ ના રમંદરમાં રમાકારા ની રક્ષા કરવા માંડી. રમમ્ય જેવાં રમાબધ્ય પણ બધ્ય થઈ ગયું. રમામ રમાંત કાર તેણે બનાવ્યા ગયો.

રમારીતે માબાપ વડે પરાધીન થયેલો તે મિશ્ર-પુરુષ ઘર, કુલો, કુંડ, રમમ્યકુ બોલ્યા મમત્વ ના

Date:-

અહંકારના રક્ષા કરવાની નિષ્ફળ ક્રિયા માં પડી દુઃખના મૂળ દુઃખ ના પરંપરા ને પામશે અને દેવલોગના પાછો તેમાંથી મુક્ત પડ્યા થશે.

5.113 ભાષ્યપદ :-

કૃષ્ણે કહ્યું ભાષ્યપદ સાંભળો, હે રામચંદ્રજી! જેમ અહંકારમાં કોઈ બીજા પદનું જે અજ્ઞાન ભાસ્ય થાય છે. તેમ માયા પણ કોઈ બીજા પદનું તેમાં જે અધ્યાસ થાય છે તેજ પોતે માયામય ચિત્તનો બનાવેલો ત્રિલોકીપુરુષ સમજો. આ માયામય અહંકારમાં અંદર રહ્યા અર્થે જગત રહેલું છે. તે જગત સંસારમાં અજ્ઞાનમાં અધ્યાસ થયું, પૂર્વે અને ભાવિ કલ્પેલું જણાયું. એ માયાકારના અંદર અધિષ્ઠાન રૂપે દૃષ્ટિકાલ રૂપે અને (દુઃખ વડે મોક્ષ જણાવા રૂપાદિ રૂપે) વ્યાપ્ત જ રહેલું હોય છે. પહેલા એ માયામય અહંકારમાંથી જેમ અહંકારમાં પ્રથમ રાજસ ક્રિયાના થયા અને પછી માંથી ગતિ તેમ પ્રથમ અહંકાર ક્રિયાના થયા છે. એ અહંકાર અજ્ઞાનમાં કિંચિ અજ્ઞાનમાયે બનાવેલ અહંકારના અંદર પુરુષ પામ- અનેક જગતના કલ્પનાઓ વડે અનેક-બીજું અધિષ્ઠાન કલ્પ છે. અને પછી પોતે કલ્પેલું' એવા ભાવ વડે દૃઢીકૃત વસ્તુ જે મનાવવા અને અભિષ્ટ તે દૃઢકરવા પ્રયત્ન કરે છે. પોતે અજ્ઞાનમાં કિંચિ ફક્ત એ અજ્ઞાનના (પોતાના) રક્ષા કરવા માટે પુષ્ટિમાન થઈને ધારણ કરેલાં દેહનો ભાવ થઈ જાય, તોપણ પોતે વિકલ્પ બનાવેલ અહંકાર અધિષ્ઠાન અનુસાર બીજું અનેક પ્રકાર ના દેહો કલ્પ છે. એ અહંકાર જ માયા-પુરુષ અને ત્રિલોકીપુરુષ છે.

જે અજ્ઞાનમાં, માયા વડે જ ઘર, કુવો કૂંડુ, ઘડો એટલે અનેક દેહો જે કલ્પ જે વડે જે અજ્ઞાનમાં (અહંકારાણુ) રક્ષા કરી છે એવો અહંકાર જ માયાપુરુષ કલ્પ કરે છે.

હે રામચંદ્રજી! હું તમને એ અહંકાર નો ભાગ કહું છું. એ ભાગો જગતનાં અહંકારે કોઈના પોતાનાં ચિત્તમાં જ અજ્ઞાનને જોઈ પ્રમાણે છે છે. જળ, પૃથ્વિ મન, ચિત્ત, માયા, પૃકૃતિ, આકાશ, કલ્પના, કાળ, અને કર્મ ઇત્યાદિ ભાગો અહંકાર નો જ પુરુષાર્થ છે. આ ઉપરાંત બીજું

Date:-

પણ કલ્પના પ્રમાણે જોડેલા અધિષ્ઠાતા રૂપોક ભાગો વડે એ અહંકાર ઉભરોડો પકડાતા રહ્યો છે. એ અહંકારે પૂર્વજન્મ ના બંદર પોતાના મોટે જ અલ્પાંત પોતા રૂપ રૂપાકારા તે કલ્પ થઈ, તેમાં પાપ પુણ્યાદિ કર્મ વડે એ જગત વગર ભોગે (પોતાવિના) ગંદર્વનગર ની પેઠે કલ્પ પાયેલ છે અને તેના બંદર એ મિથ્યાપુરુષ મિથ્યા સુખ-દુઃખનો અનુભવ કરતા રહ્યો છે.

જે આત્મા રૂપાકારા ના પણ વિચારવાળો, બુદ્ધ. શુદ્ધ, વિરાટરૂપ અને પરમમંગલ છે, તેને કોણ બંધ થઈ શકે અથવા કોણ મુક્ત કરી શકે? ક્ષુદ્રચેષ્ટા માં રહેનારા વિદ્વાનોનું માત્ર શરીર રૂપ નિવાસસ્થાન નાશ પામ્યા છતાં આત્માનો નાશ થયો એવો શંકાના પ્રાણીઓ બકામાં શોક કરે છે. દૃઢરૂપ ઉપાધિનો પદ્ધ થઈ જાય તો પણ તેમાં રહેતો નિર્લેપ આત્મા સદાકાર અખંડિત જ રહે છે. હે રામચંદ્રજી! બુદ્ધ જીવભાવરૂપ આત્મા કે જે શુદ્ધ આકારોના પણ અધિષ્ઠાન છે અને પોતાનાં અનુભવરૂપ છે તે આકારોના પેઠે નાશ પામતો નથી. કોઈ કાળે, કોઈપણ દેશમાં, કોઈપણ વસ્તુ ઉત્પન્ન પણ થતી નથી અને નાશ પણ પામતી નથી; કેવળ બ્રહ્મ જ જગતનાં વિવર્તરૂપે ભાસે છે અને એ પરમપદ બ્રહ્મ સત્ય, અધિષ્ઠાનરૂપ, શાંત, અદ્વૈત અને અંતરની રહિત તથા ઉત્પત્તિ-નાશથી રહિત છે, એમ મન વડે સમજી લઈ તમે સુખી રહો. સર્વ અપદાર્થ આપણાપણું, અભિમાન, વિવેકરહિત, નિંદ્ય અને નરકપાત કરાવનારા અહંકારને શાંત થઈ નિઃશોક રહો - દેહ, ઇન્દ્રિયો, વિષય આદિ રચિત મૂળ અર્થે ત્યાગ કરી બાકી રહેલાં શોભવા માટે પરમપદ માં સ્થિર થઈ રહેશો તો ઉત્તમપદને પ્રાપ્ત થશો.

5.114 અહં-અનહં રૂપનું વિવેચન

વશિષ્ઠ બોલ્યા: પ્રથમ સૃષ્ટિના આદિ કાળમાં પરબ્રહ્મ માંથી સર્વ કલ્પનાઓના પહેલાં મહાચિત્તાકાશનું વિચાર કરવાનું મન જ ઉત્પન્ન થયું; અને પરબ્રહ્મમાં તે પોતે બ્રહ્મસત્તા વડે જ અત્યાકાશનું ઉદય પોતે ચંદ્ર-વિકલ્પો કરી અનેક ભેદભાવોને પ્રકટ કરીને આજ રહ્યા રહેલું છે. એવું જ અત્યાકાશ માં મન રહેલું છે. એ અહંરૂપ આત્મપદ જ્યારે ભૂલાઈ જાય, ત્યારે મન આદિ

Date:-

અનેક કલ્પનાઓ કરી આ સંસ્કાર નું કારણ બને છે. જેમ કોઈનો સ્પર્શ કરવા કોઈ પદાર્થમાંથી પેદા થયો નથી તેમ મનોમય આ જગત પણ બાહ્યવસ્તુ સિવાય બીજે કયાંય પેદા થયું નથી.

જે પુરુષે વ્યાકરણોમાં સમૂહ અગ્નિ જે સત્ય વડે જે સત્યવાદો કોવાથ અગ્નિ થી જુદો નથી એમ જાણ્યું, તેને એ જ્ઞાનમાં સમૂહ માં એક અગ્નિની જ બુદ્ધિ કોલ છે, અને તે પુરુષ નિર્વિકલ્પ કહેવાય છે. જે પુરુષ નિર્વિકલ્પ છે તે મહાન છે. કદી પણ કશા પણ બાહ્ય સત્ય મહાબુદ્ધિ તેમાંમાં જ રહેલ છે. અને જે કોઈ મેળવવાનું (અભેદજ્ઞાન) છે તે તેણે મેળવી લીધેલું છે. એવો પુરુષ મિથ્યા પદાર્થોમાં (સત્ય બુદ્ધિ વડે) બોલ્યો થતો નથી. સર્વ ભેદબુદ્ધિને છોડી દઈ, બાહ્યવસ્તુ કે જે કેવળ બુદ્ધિ કલ્પનામાત્ર છે અને જેથી (દૃશ્ય) પદાર્થો થી રહિત છે, તેમાં જ તમે દૃઢ થઈને બેસો.

જેમ બાળક પોતાનામાં ભૂત ઉત્પન્ન કરે, તેમ પરમાત્મા પોતે જ જ્યારે પોતાના મને પોતાનામાં પૃથક્ પૃથક્ સંકલ્પ જાગતા જીવોને ઉત્પન્ન કરે છે, ત્યારે કેમ જાણે પરમાત્મા પર કુદરતી કોઈ તેવો આભાસ બતાવનાર, સંકલ્પ જ કલ્પનારૂપ મન (ત્રિરજ્જગર્ભ) થયા છે. અને તે જગત રૂપે પોતાના આકારના બાહ્યના કારણ પોતે જ જગતરૂપ બની ગયા છે. એ ત્રિરજ્જુને આકારે રહેલાં સંકલ્પરૂપ રજસત્ત્વતમ (ત્રિરજ્જગર્ભ) આ સર્વ જગતને સંકલ્પો વડે જેવા રૂપે કલ્પના કાળે પોતે જ રૂપે તે જાગ્રતમાં થઈ ગયા છે. ત્રિરજ્જગર્ભરૂપ એ ચિત્ત જ મન, જીવ, અહંકાર, બુદ્ધિ, ચિત્ત ઇત્યાદિ નામોને ધારણ કરી સંકલ્પ વડે કોટપણું, બારણાપણું, મેડીપણું, મકાનપણું, ચિત્ર અને એકત્વ ઇત્યાદિ બાહ્યને પૃથક્ પૃથક્ જેવી જગતના સ્થિતિને વિસ્તારે છે. અને પછી પોતે જ વિનાશપણાને પામે છે. આ મહાચિત્તાકાર જાડું જગત સંકલ્પમાત્ર છે. તે સત્યપણે તેમ અસત્ ભાવ સિદ્ધ જ છે. એમ પણ નથી; પરંતુ તે કલ્પનામાં જ અને તે રૂપે ઉઠેલા સ્વપ્નના ગોટાળા પેઠે અનિર્વચનીય છે.

જેમ મનુષ્ય અનેક સંકલ્પો અને મનોરથો ના મનોરાજ્યમાં મહાલે તેમજ ત્રિરજ્જગર્ભ નામનું ઈશ્વર નું મન અનેક પ્રકારના સંસારો રૂપ પોતાનાં મનો

Date:-

નું શબ્દ કિંમત કરે છે. વળી તે મિશ્ર ક્રોધાદિ વિકારોના પ્રેરક હોવાથી પરિણામે દુઃખરૂપ જ છે; અને પરમાર્થ દૃષ્ટિએ જોઈએ તો એ કશું પણ દૃશ્ય જગાવતું જ નથી.

દૃશ્ય પદાર્થ અને પણ પરમાર્થદૃષ્ટિએ તો બ્રહ્મરૂપ જ છે; કેમ કે પરમાર્થિક દૃષ્ટિ વડે વિચારે જોતાં દૃશ્ય પદાર્થો જુદા જુદા અસ્તિત્વ ધરાવતા નથી. મનુષ્યને કુમેરુ પર્વત કે ગધેડાના શિંગડાં જેવું જે કોઈ પણ અસંભવિત કે અશક્ય પદાર્થનું ચિત્ર (ચિત્રાભાસ) ચીતરવું હોય તો ચિત્રકાર ચિત્રપટ્ટ પર તે કોઈ પણ અપૂર્વ (અજાણ્યા) ચિત્ર આદિ ઉત્પન્ન કરી શકતું નથી; માટે આંખ, બુદ્ધિ ઇન્દ્રિયો વિના કરી જોવું, સાંભળવું, અડકવું, સૂંઘવું અને ચાવવું વગેરે કર્મ કરવાં દૃશ્ય પદાર્થ (આમાં કોઈ પણ અપૂર્વ નવું) કે અજાણ્યું નથી એવા આત્મા સ્વરૂપને જે કોઈ લક્ષે કરે છે, તે ત્રિગુણિત અવિદ્યારૂપ જ છે એમ તમે સમજો.

આ ચિત્રપટ્ટ રૂપે અને મોહાકારો પણ દેખવામાં આવતું બ્રહ્મ જ છે, તેમાં ફેર બીજું કશું નથી. અને પદાર્થોનો અનુભવ બ્રહ્મસ્વરૂપ વડે જ અજ્ઞાનીઓ ક્રોધાદિ આ અને અજ્ઞાન બ્રહ્મરૂપ જ છે, તેમાં બીજા કોઈ પણ કલ્પના દ્વારાથી દેખાવમાં આવતાં અને અજ્ઞાનોમાં માત્ર એક વૈલક્ષણ્ય જો આવ ક્રોધાદિ (વૈલક્ષણ્યરૂપ વિના બીજા અજ્ઞાનો જ અભાવ ક્રોધાને લાયક) બીજું દૃશ્ય પદાર્થ આદિ વૈલક્ષણ્ય વિનાનું પણ તેનાથી જુદું રહેતું નથી. તો પછી બંધ અને મોક્ષ પણ કલ્પનાથી કોણ? ના કોણ. આ બંધ છે અને આ મોક્ષ છે એવું નકામું અભિમાન ઉત્પન્ન કરનાર અને બંધનોના વિચારકના અને વસ્તુ વડે દૂર કરીને પોતાનું કર્તૃત્વ કર્મ કરતાં છતાં તમે મુક્ત, ગતેન્દ્રિય, માત્ર અને મદ રહિત થયા અહંકાર વિનાના મહાત્મા થઈ રહો.

S.115 મહાકર્તા - મહાભોક્તા આદિ ના વિચાર.

વશિષ્ઠ બોલ્યા: હે રામચંદ્રજી! અને શંકુ એ બોલ્યા કરી. કૂટરૂપ અજ્ઞાનસ્વરૂપ ના અજ્ઞાનને લઈને કલ્પનને માટે દૃશ્ય દ્વારા, તમે મહાકર્તા, મહાભોક્તા અને મહાત્યાગી બનો રહો. પૂર્વે આ જગતરૂપ મહાદિવસથી પોતાનાંતિ ગઈગયેલ બનાવ્યાં કર્યા છે જેનાં અજ્ઞાનથી તે સંસારરૂપ મહાશાંત થઈ ગયા કર્યા. પૂર્વે મહાદિવસ તે તંદિગઈ

Date:- 22.8.25

પુછ્યું કે મહાદેવા! આપશ્રી ના જેવા ઉચ્ચાર સંસ્કાર થયા તું અવલોકન કરી, કું - બોગોમિ બોધ કોઈપણ વ્યવસાય ની શોધિ બદ્ધ મળવાથી કું બહું મુંઝાઉં છું કયા માર્ગ નિશ્ચય ની અંદર દઢતાપૂર્વક ચલાવ કરી કું એમ જગતમાં પુનરાવૃત્તિ માં બધા પાસ્યા વિના વિચારવાથી રહું?

મહાદેવા બોલ્યા: કે નિષ્પાપ બંદિગણ! સર્વ રોગ રહિત મહા દિવ્ય કાયમને માટે જ દારણ ધારણ કરી તમે મહાકર્મી, મહાભોક્તા અને મહાત્યાગી થાઓ.

બંદિગણ બોલ્યા: કેવા પ્રકારના વાળો મહાકર્મી કહેવાય? ~~કેવા~~ કેવા પ્રકારવાળો ને મહાભોક્તા કહેવાય? અને કેવા પ્રકારવાળો મહાત્યાગ કહેવાય? એ બધું કૃપા કરીને આપ શ્રી મને કહો.

મહાદેવા બોલ્યા: કે મહાભાગ્યશાળી બંદિગણ!

✓ 1) કે પુરુષ કર્મ અને અકર્મ એ બંને કૈવલ્યપણા જેવા રીતે પ્રાપ્ત થાય તેવા રીતે ચિત્તમાં કોઈ શંકા રાખ્યા વગર કર્મ કરે અને તે મહાકર્મી કહેવાય છે. રાગદ્વેષ, સુખ-દુઃખ, કર્મ-અકર્મ અને ચારે-
2 તરફના ઉત્પન્ન કરનારા ક્લેશો જે નિષ્ક્રિય મન વડે આવરે છે, તે મહાકર્મી કહેવાય છે. કે પુરુષ વ્યવહારોમાં કર્મો કરતો રહ્યો નિર્મળ, અહંભાવ અને અહંકારરહિત થઈ કોઈ બાબતે ફરિયાદ મટે, બોધપણ જેમાં ભેદ પાડ્યા વિના આવતા પડેલાં કર્મો કર્યે જાય તે મહાકર્મી કહેવાય છે. શુભાશુભ કાર્યોમાં દુઃખ રાંકા વડે કરીને કાઢેલાં કર્મ અને અકર્મ ના જેમબુદ્ધિ જે ભેદ ભાગલો થયા, તે મહાકર્મી કહેવાય છે. જે સર્વત્ર અનેક-રહિત કોઈપણ કોઈ બાબતના ઇચ્છા રાખ્યા વિના સ્વાભાવિક જેમ વર્તન રાખે રીતે કાર્યમાં પ્રવૃત્ત કરે છે તે મહાકર્મી કહેવાય છે. જે પુરુષ સર્વત્ર સમાનભાવવાળા અવરુદ્ધ બુદ્ધિ વડે ઉદ્વેગ વગર આનંદ એ બંને પર રહિત થઈ યોગ-કુર્મમાં નિર્ણયપણે પ્રાપ્ત થયા બોધના યોગ કે કુર્મ કરતો બધા, તે મહાકર્મી કહેવાય છે. જે પ્રારબ્ધવશે આવતા પડેલાં કર્મો કરવામાં ઉદ્વેગ કાર્યમાં રાખે કાર્યસિદ્ધિને અનુકુળ ક્રિયા કરતો ફોગ અને કરાયમાં જેનું મન બંધાયું નથી, તે મહાબુદ્ધિશાળી વ્યવસ્થ પુરુષ મહાકર્મી કહેવાય છે. જે પુરુષ આવ-તો કહેવા અને આવ-તો બધું કહેવા એ બંને કર્મો નું આચરણ કરી પોતે એ કર્મના કર્તાપણાને પ્રાપ્ત થતા

Date:-

કોલ, લોપડા અંદર અવરાય ઉદાહરણ કોવાથી - અવસ્થા અર્થ
જે છે અંદર કહે નિશ્ચયકે અને બંને ભવ્યા કર્મમાં જે
સમાનભાવ બે પ્રાપ્ત પ્રાપ્ત બોલે મહાકર્મ કહે છે. જે પુરુષ શુભ-
અશુભ કર્મ કરવે કોલ લોપડા અવસ્થાને જે પોતે રાંત કોવાથી
પોવાળા અવસ્થાદિક સમાનવાને છોડવો નથી, તેને મહા-
કર્મ કહે છે. જેનું ચિત્ત જેમ, સ્થિર, ભારે, ઉદાસ અને અશ્વ
અંદર સમાન જે રહે છે તેને મહાકર્મ કહે છે. જે પુરુષ
કરાવો ક્રોધ કરવો નથી તેમ કોઈ ઇચ્છા પદાર્થ કરવો નથી
અને પૂરા થવાથી જે કોઈ અવસ્થા મટે તે અર્થ ભોગવી લે છે,
તે મહાભોક્તા કહેવાય છે. જે પુરુષ દાનક્રિયા કરે વિષયનો ગ્રહણ
કરવો કોલ, લોપડા અવસ્થામાં અવરાંપડ્યાને અંદર અર્થની
પડ્યા નાં નિશ્ચયમાં તાકે અથવા પોતાનું ચિત્ત પૂર્ણ અવસ્થા
માં જ રોકેલું કોલ તેને તાકે જે કોઈ ગ્રહણ કરવો નથી, જે
ક્રિયામાં લગોરે અવસ્થાનો વડે કર્મ કરે છે, લોપડા અંદર
નિષ્ક્રિય અવસ્થાનું જ્ઞાન કોવાને તાકે જે કોઈ કરવો નથી
અને જે અવસ્થાદિનું ભોગવટ કરવો કોલ લોપડા-અવસ્થા
સુખ-વરસ અર્થાદ દમેર વગર રહિત અંદર નિષ્ક્રિયપણે છે
અંદર નિશ્ચયકે જે જાણવો નથી તે મહાભોક્તા કહેવાય
છે. જે પુરુષ અર્થ ભોકવટકાર જે બુદ્ધિમાં કોઈ ભેદ ભાવ
વિના અવસ્થાના જેમ નિષ્ક્રિયપણામાં ભેલા કરે છે તે
મહાભોક્તા જ છે. અવસ્થા કરનારા સુખ-દુઃખો, જય-પરાજય
અર્થાદ ક્રિયાઓને અને લાભ-ક્ષતિ વગેરેના બુદ્ધિમાં
ફેરફાર થવો નથી તે મહાભોક્તા છે. જે પુરુષ ઘરા, મરણ, વિયોગ
ગરીબાઈ અને રાજા અંદર અર્થને બુદ્ધિમાં વડે બહુ
સુંદર ગણે તે મહાભોક્તા છે. જે પુરુષ મોટા સુખ-દુઃખોને
નિર્વિકાર બુદ્ધિ વડે સમાનપણાના ગ્રહણ કરે છે તે પણ
મહાભોક્તા છે. અહિંસા, અર્થના સમાનભાવ અને સંતોષ
ઇત્યાદિ ગુણો જેનાથી જુદા પડ્યા નથી તે મહાભોક્તા
છે. કડવું, ખાટું, ખારું, તીખું, ગળ્યું તીખું, ઉદાસ, અશ્વ
ગમે તેવું અન્ન કોલ, લોપડા જે સમાનપણાથી તેનું
ભક્ષણ કરે તે મહાભોક્તા છે. જે સરસ, નિરસ પદાર્થ જે
તથા રતિસુખને અને રતિવિરહને સમાન દૃષ્ટિએ જુવે
છે તે પુરુષ શ્રોત્ર કોવાથી મહાભોક્તા છે. બાર
પદાર્થોમાં અને ચારકરણ બનાવેલા પદાર્થોમાં જેમજ

Lakeer

Date:-

જગમાં પડ્યા શુભ-અશુભ પદાર્થોમાં જેના બુદ્ધિબળની સમાનતા વિસ્તર જ રહે છે તે મહામોહત્યા છે. આ સંસ્કૃત છે અને આ અસંસ્કૃત છે એવા વિકલ્પોને છોડી દઈ જે ઉત્કટ રાગના વિષયનું સેવન કરે છે, તે મહામોહત્યા છે. આપત્તિ અને સંપત્તિ, મોક્ષ અને સંસાર, સદ્ધર્મ કે ઉત્તમ સજ્જનત્વ આદિ એ સર્વને જે સમાન બુદ્ધિબળ વડે સંગવે છે તે મહામોહત્યા છે. ધર્મ-અધર્મ, સુખ-દુઃખ, મરણ અને જન્મ, એ સર્વનો જેણે, બધું મિથ્યા જ છે એમ મનના ~~ત્યાગ કર~~ બુદ્ધિબળે ત્યાગ કરી દીધો હોવો તે મહાત્યાગ છે. સર્વ દરવાજાઓ, સર્વ રોગચાળો, કોલેરા, ટાઈફોડ અને માનસિક સર્વ રોગચાળાને તથા સર્વ ભિખારીઓ એ સર્વનો જેણે બુદ્ધિબળે, બધા વિચારો બધું બધું મિથ્યા ભ્રાંતિમાત્ર છે એમ મનને ત્યાગ કર્યો છે તે મહાત્યાગ છે. દેવતા, મનુષ્ય, કિન્નરોના, રંકત્વના તથા સુખ-દુઃખોના સર્વ ભાવો મિથ્યાપણાનું નિશ્ચયબળ જેણે ત્યાગ કર્યો છે તે મહાત્યાગ છે. કુંવારા રહેવામાત્રનું જેને દેવતાની, જન્મ પડ્યા બદલ અને વિકૃતિ કે નિષ્ફળ કર્મ માટે પડ્યા કરાતા સંબંધો બધા એવો જેને વિચારનો સંકલ્પ દૃઢ નિશ્ચયપણે ગયો હોય તે મહાત્યાગ કહેવાય છે. ધર્મ-અધર્મરૂપ, સંસ્કૃત રોગચાળો, માનસિક રંકત્વાદિ રોગચાળો અને બાળા આદિ દરિદ્રોના રોગચાળો બધું મિથ્યાપણાના બુદ્ધિબળ જેણે ત્યાગ કરેલું છે, તે મહાત્યાગ કહેવાય છે. જેથી આ સર્વ દરવા કલ્પના જોવામાં આવે છે તે સત્યજ્ઞાન વડે ભ્રાંતિમાત્ર સમજી જેણે આમ રીતે ત્યાગ કર્યો છે તે મહાત્યાગ કહેવાય છે.

હે નિષ્પાપ રામચંદ્રજી! આ પ્રમાણે મહાત્યાગ એ બંદિખાનાને કહ્યું કહ્યું. તમે પણ આ દૃષ્ટિ પર આધાર રાખી વ્યવહારિક કાર્ય કરતાં કરતાં જીવન્મુક્ત થઈ રહો. તમે અજ્ઞ-મૂઢ આદિ પોતાને જોવો અને અજ્ઞાન આદિ ત્રાસ અવસ્થાઓ જે મિથ્યા સમજી, સાક્ષી નિષ્પક્ષપાત થઈને રહી અવશેષ રહેલ, નિત્ય પ્રકાશરૂપ, નિર્મળ, અનંત, સર્વનું આદિ એક બ્રહ્મ જ સર્વત્ર છે' એમને તે વિના બીજા કલ્પના કોઈ પણ પદાર્થને જ જોવો, એવો ભાવના રાખો; અને એ ભાવના વડે જીવન્મુક્ત પદાર્થ સર્વ કલ્પના-સંકલ્પરૂપી મેલ પર રહેલ નિર્મળ શાંત બુદ્ધિબળના થઈ નિર્વાણને પ્રાપ્ત થાઓ. હે પ્રિય રામચંદ્રજી! આ સારમાં જે કાંઈ

Date:-

આવે છે, તે બધુ સૃષ્ટિ ના આરંભ ના માંડી ને પ્રલય સુધી ના બધા સર્ગ ની ઘટનાઓ ના જ્ઞાતા, ત્રિકાળ દર્શિત પરમાત્મા-રૂપ પુરુષ જ છે; અને તે અનંત પુરુષ અનેક સૃષ્ટિ ભેદો ને વારંવાર વિવિધ પ્રકાર ના વિકલ્પો વડે બહુ મોટું દેખાય છે; પરંતુ તે સર્વ વિકલ્પો પર રહિત કેવળ અખંડ - અદ્વિતીય જ છે. હે સુશીલ રામચંદ્રજી! કોઈ પણ કેવળ અને કોઈ પણ કાળે સત્ય, કે અસત્ય કોઈ પણ પરપ્રકૃતિ થી જુદુ સંભવતું જ નથી. એવો દૃઢ નિશ્ચય, સંદર રાખ તમે શંકા દૂર કરી ત્યાં સ્થિર થઈને રહો. જો તમે અંતર્મુખ થઈ બ્રહ્માકારવૃત્તિ રાખી અહંકાર રહિત જ થઈ જશો તો નિશ્ચય બ્રહ્મ નું સર્વ કામ કાજ કરવા છતાં પણ કોઈ દિવસ તમે ભેદને પ્રાપ્ત થશો નહીં
S. 116 ગાળેલાં ચિત્ત ના બંધનમાં બંધાશો.

રામ બોલ્યા: હે ગુરુ મહારાજ! 'અહંકાર' એવા નામને ધારણ કરનારું ચિત્ત જ્યારે ગાળવા માંડે છે કે ગળી ગયું છે, ત્યારે જેના વિચાર દૂર થઈ છે એવા ચિત્તનો કેવા પ્રકારનો કોયડો છે?

વશિષ્ઠ બોલ્યા:- જ્યારે અહંકારરૂપ ચિત્ત ગાળવા માંડે છે અને પાપો રાગાદિક વડે બળવા માંડે છે, ત્યારે ભોગ-મોહ આદિ દોષો અને અજ્ઞાનરૂપ ના કિલ્લા પોતાની, પોપડા એ અહંકાર રહિત શુદ્ધ ચિત્ત ને કોઈ પણ ભેદ કરી શકતાં નથી. શોભા રહિત મૈત્રી-કરુણા વગેરે મુદિતા કોઈ દિવસ ચહેરા ને છોડતા જતી નથી. વાસના રૂપ ગૂંચવણો દરેક દરેક પ્રકાર ગાળવા ને લીધે સંપૂર્ણપણે તૂટી ગઈ છે. કોપ ઘટી ગયો છે, મોહ મંદ પડી ગયો છે, કામ ફરમાઈ ગયો છે, ભોગ ક્યાંય ભાગી ગયો છે, દર્શિત્વ મોહ રૂપમાં પ્રકાશતા નથી અને ભેદ પણ મહાત્મા ને ક્યારેય નથી, દુઃખો અને સુખો વ્યાપાર જેવા પોતાનું કાર્ય કર્યા-છોડ કરાવવા માં પણ સમાનભાવ ચિત્ત માં ઉદય પામે છે. કદાચિત પ્રારબ્ધના પ્રભાવને લીધે જો તે જ વાસને ચહેરા પર દુઃખ-સુખ જોવામાં આવે તોપણ દેખાવ માત્ર જ હોય છે પરંતુ ભોગ બુદ્ધિમાં આવેલું તુચ્છ કોયડા ચિત્ત ને કોઈ પણ ભેદ કરી શકતાં નથી. જ્યારે ચિત્ત ગાળવા માંડે છે ત્યારે એ સુશીલ મહાત્મા પુરુષ દેવ જાગ્રત ને પણ ઇચ્છા કરવા લાયક થઈ જાય છે.

Date:- 25.8.25

એ રીતે એ ગરીબ બ્રાહ્મણો પુરુષ વેશ, મળોકર, બાજરો જે એવા દેખાય, કોઈ ના દ્વારે કામ ની જોકારા ના કરનાર, નમ, કુર્મશોક ના પ્રચારક વૃદ્ધિ પામેલા રુદ્રાક્ષ અને મકરા વાળા શરીર ને દ્વારકા કરે છે.

આ રંગરાગ માંથી બોગલોના અને ગરીબાઈ ના કપડા છે બિચારાઓ છે અને દયા જેવા છે. બોલવા જેવો અહંકાર ગાળા ગયેલો છે એવા મહાત્માઓને તે કુર્મ કુ બ્રહ્મ ક્રિયાથી રોકવો નથી. વૃદ્ધિ ની પકડ મેળવી જેનો બાબ થયેલો છે એવા પરમાત્મા ને મેળવવા જે પ્રયત્ન નથી કરતો તેવા જીવને શું કહેવું? કુ:ખરૂપ એવા સંસાર સાગરને તરી જવા ઇચ્છતા દરેક જીવો પરમાત્મા ની ભક્તિ મેળવવા માટે 'કુ કોણ છું? એવા જ્ઞાન નું કે એને ના રોકે કોણ છે? એને કોણ બોલાવે છે? એનો પ્રકાશ કેવો છે? એવા વિવેક-વૈરાગ્યવાળા વૃદ્ધિ એને પુષ્ટ કરેલા છે.

S.117 ઉદ્ધવજી - મનુ સંવાદ: કૃષ્ણ કોણ છું? એનો એવા જ્ઞાન ની જિજ્ઞાસા કરી કૃષ્ણ ઉદ્ધવજી ને મહારાજ રામચંદ્રના! જે તમારા જેવા પુરુષ એવા જ્ઞાન ને રીતે મુક્ત થયા તેનું જ્ઞાન કરો!

એક દિવસ એકાંત માં બેઠેલ તેમણે પોતાનાં મન ને વિચાર્યું 'એવા દુશ્ચરિત્ર-જ્ઞાન ની જેમાં જેવા મરણ એને સુખ-દુઃખ ની એવોક માંથિયો રહેતા છે તે શા માટે થયું? તેનું કારણ શું? પુષ્ટ વિચારણા ના એકાંત કોઈ સમયે બ્રહ્મમંડળ ના પદાર્થનાં પ્રમાણિત જ્ઞાનવાળા મનુ જી તેમણે પૂછવા કરી તે વિચારણા કર્યું.

(2) 'કુ મહારાજ! આપણે પુષ્ટ્યા ઉત્પાદનો થયો કુ કે એવા સ્વરૂપ કરવા વિચારણા? તેનું શું સ્વરૂપ છે? એવા જ્ઞાન સંબંધ વડે અને પરિમાણ વડે કેટલું મોટું છે? કોનું છે? કોણે રચેલું છે? એને સંબંધ માં ઉપનિષદો શું કહે છે? એવા વિષય સંસાર રૂપ ગ્રંથિઓ ને રીતે કુ મુક્ત થાય?

મનુ બોલ્યા! અહો! અમારા ઘણો કાળે વિવેક ની વિદ્યા માં વિકાસ થયેલા અનેક પ્રકાર નાં અમારો ભક્તિ ના આશ્રય અમે પ્રજ્ઞા લાભ કરેલો છે. કુ રાજ ઉદ્ધવજી! ગોદાવરી માર અને ઓંકાર નું જેવા

Date:-

દેખાવા લાગ્યા કેમ મિથ્યા છે તેમ કહ્યા કે કાંઈ કહ્યા કરતાં કહેવાશે દેખાવ છે, તે કરતું પડ્યા પહું બોલ્યા છે ન નથી; કહ્યું કે કાંઈ બધા દેખાવું તથા કરતાં વિશેષણના કહ્યાંકહ્યાં કોલાહલ કેમ બધો કાંઈ કાંઈ ન કોલ્યા-કહ્યા જ કોલ્યા કહ્યું બોલ્યા રહેવું છે, તેમજ મન કહ્યું ઇન્દ્રિયો વડે કહ્યાંકહ્યાં કોલાહલ તે બાહ્ય-રહિત કાંઈ કહ્યું જ તત્ત્વ છે કહ્યું તે 'આત્મા' એવા નામ પર કહ્યાંકહ્યાં છે.

આ બધું કહ્યા પદાર્થો પર ભરપૂર રહેતા કૃષ્ણ ના પરંપરા કહ્યું કહ્યાંકહ્યાં મોટા કહ્યાંકહ્યાં પૃથ્વીવિભાગ કેમ પડેલા છે. કહ્યું બ્રહ્મમાંથી એકાકું બહુ કહ્યાંક કહ્યું જુદા પ્રમાણે પોલાણમાં પડ્યા કાંઈ રહેતા કોલ્યા તે તરફ કાંઈકાંઈ ના જ કોલ્યા પણ કોલ્યા કોલ્યા પ્રકાશરૂપ વિદ્યાસ્થો, માંથી કાંઈ કહ્યાંકહ્યાં માં કહ્યાંકહ્યાં તે તરફ કેટલાક બ્રહ્માંડોલણા તે પ્રાપ્ત થાય છે, કેટલાક પૃથ્વી કહ્યાંક પંચ-મહાભૂતપદાર્થો માં કહ્યાંકહ્યાં તે તરફ પંચ મહાભૂત પણ તે પામે છે, કહ્યું બધા વિદ્યાસ્થો વળી બધા આત્મા - જરાયુજ, કહ્યાંક, કહ્યાંક, કહ્યાંક કહ્યું કેટલાક ઇન્દ્રિયજ ઇન્દ્રિયાદિ આત્મા પ્રાપ્ત થાય છે. આ રીતે મિથ્યા ઉપાધિ તે તરફ માયાવાંચિત વડે જ આ જગત ના સ્થાપિત થયેલા છે અને રહેતા છે. બાકી બધા રાજે વિચાર કરતાં બંધાણ પણ બધા નથી અને મોક્ષ પણ બધા નથી; માત્ર નિર્વિકાર બ્રહ્મ જ સર્વત્ર ભરપૂર છે. કહ્યું માં ઉપાધિ તે તરફ થનારું ક્ષિપ્રત્વ કે એકત્વ પણ બધા નથી માત્ર કર્તા માં આરૂપ કહ્યાંક કોલ્યાપણું જ પડ્યા રહેલું છે. જેમ જળ માં તરંગો માં મોજા કહ્યાંકહ્યું કેટલું દેખાય છે તેમ જ કહ્યું વિદ્યામાં પણ જગાતમાં મોજા વડે કહ્યાંકહ્યું દેખાય છે, પણ ખરા રાજે કહ્યું બહુ માત્ર માંજે દેખાવો છે કહેવાનું કે કરતું બધા પણ બ્રહ્મ જ છે. ત્યાં કહ્યાંક પરમાણુ જ છે માટે તમે બંધ-મોક્ષ ના કારણો દૂર કરી દઈ, સંસાર માં બધા ના રહેતા કહ્યું જઈ કર્તા માં આરૂપ નિર્ભય પરમપદ માં જ આધાર રાખી કરવું પડે તે કરો.

S.118 પૃથ્વી વિશે ના પ્રશ્નોત્તર અને સમાધાન:-

મનુ બોલ્યા: બુદ્ધ કોલ્યાપણા કંઈપણે તથા કહ્યાંકહ્યાં ની ઉપાધિ માં પૃથ્વીવિભાગ ના કેમ પડે છે

Date:-

બદામાદ પર વિચાર આવે છે. અને તે જીવ પરમ પુરુષ પરમેશ્વર માં સંકલ્પ વડે પ્રકટ થઈ રહેલા સમ સંસારમાં જન્મ-મરણ અર્થે વિચાર તે પામે છે. વસ્તુતઃ વિશ્વાસવર્તા સુખ-દુઃખ ના દ્વારા જીવ મોહ મળ માં જ રહેલો છે, પણ જે સુદ્રષ્ટા ચૈતન્ય સ્વરૂપ છે, તેમાં રહે બધા. જેમ રાહુ ગ્રહ સંબંધે દેખાયો તથા તો પણ સંદેહ-ગ્રહણ માં સંદેહ તે ગાઢતો ફોલ્લો સ્પષ્ટ દેખાય છે, તેમ સમુદાય માત્ર જે જેનું સ્વરૂપ છે એવો સ્વરૂપમાં પણ વસ્તુતઃ અદ્રષ્ટા છતાં દ્રષ્ટા સંબંધ કલ્પિત દ્વારા સમુદાયાય છે. મમ આકારો વડે જ કે રાહુ વડે જ પરમેશ્વર નો સાક્ષાત્કાર થયો નથી. પોતાની બુદ્ધિ દ્વારા પોતાના સ્વરૂપમાં વડે જ એ પરમાત્મા નો સાક્ષાત્કાર થાય છે.

જેમ સ્વપ્ન માં સ્વપ્નના રાગ-દ્વેષ રહિત બુદ્ધિ વડે બીજા સ્વપ્નદ્રષ્ટાઓ ને જોઈએ તેમજ રાગ-દ્વેષ વિનાના બુદ્ધિ વડે પોતાના દેહ-ઇન્દ્રિયો વગેરેને પણ સાક્ષાત્ કરે રહી જોવા. વિષયોપર થઈને તેઓએ સ્વાદર પણ ન સ્વાધ્યો. તેમજ અતિ ભોજ્ય પેયાદ્ય સ્વાદિ વડે પણ પણ ન સ્વાધ્યો. પરંતુ તે ઇન્દ્રિયો વગેરે વિષયોમાં પ્રવૃત્તિવાળા રહેલા કોણ તો અને રહ્યા કરે, પરંતુ તેને સ્વ-સ્વર્ગ દેહ આદિ પદાર્થ માત્ર ને સ્વપ્ન સમે દ્રષ્ટા જેમ મિથ્યા સ્વપ્ન ને બુદ્ધિ વડે ત્યાગ કરી દઈ તથા વિના કારણ સંબંધ રહ્યા વારા સમે સુદ્રષ્ટા સ્વરૂપ થયાં તારે સ્વાત્મા જે જેવું છે એવો વિશ્વાસ રાખો.

'હું દેહરૂપ છું' એવો બુદ્ધિ સંસાર માં બંધન કરનાર છે માટે તે મુમુક્ષુએ કદી પણ રાખવો નહીં. મન સમે વાણી નો વિષય ન્યાં સુધી જેનો નહીં ફોલ્લો આવી બધે તેનાં તે કોઈ પણ તથા સમે જે ત્યાગે છે તે 'હું સુદ્રષ્ટા વિદ્યમાન જ છું સમે સાક્ષાત્કાર પણ સ્વરૂપ છું' એવી બુદ્ધિ કેમ રાખવી. તે સંસાર માં બંધન કરનારો તથા પણ મોક્ષ આપનારો છે.

જેમ મિથ્યા જ્ઞાન ના બંધ સમે બહાર તેનાં કારણરૂપ તે જ રહેલું છે તેમ સંપ્રજ્ઞાત માં સર્વત્ર સ્વાત્મા જ (સર્વનું કારણ ચૈતન્ય) રહેલો છે. જેમ દોરીના માત્ર સાપ જ છે તેમ કારણરૂપે સ્વાત્મા જુદુ તથા પણ કાર્યરૂપે

Date:-

જુદું દેખાવું એ જગત અર્થાત અર્ક એક બલની અપેક્ષાએ - દ્વૈત પ્રમિત અસત્યમાત્ર ની વિશિષ્ટતા જ છે. કારકુની અમુક તો પણ બધાં અજ્ઞાનસ્થગિતિ જેવા તમે મોટા અજ્ઞાનમાં જ છો એવું ભાવના તમે અહંકાર રાખો. આ જેવું અર્થાત દ્રશ્ય-અમુદાય કે જે અજ્ઞાનમાં છે તેમાં અજ્ઞાનબુદ્ધિ ને દબાવા કરીને વાસનાઓ પર મુદ્રિત મિટાવો.

જેમ દિવાલ પર ચુનેલાં કોકરાને મુલને મા પુત્ર પોટાયેલો માળા જોવા જેવું તેમ આ અર્ક મનુષ્યો ભરેલું અજ્ઞાનરૂપ કોટાયેલ પોપાળા પાસે જ રહેલું કોટા દિવો તેને મૂળ જેવું જોઈ કરે છે. જ્યારે ગારા બારા પામે ત્યારે અજ્ઞાનમાં કે જે અવર-અમર છે તેને જ અજ્ઞાનમાં 'હું' અનુભવું છું. 'હું મરું છું' 'મારો બારા થયો' એમ મનુષ્યો અજ્ઞાનને લઈને જ કાલ્પનિક કરે છે.

અંકુચાયેલ કિંમત વગરનાં વિચારને અજ્ઞાનમાં જ રોકી રાખી, કુટુંબાદિક વિષે જેવા અજ્ઞાનકારમય જે જુદું અર્થાત વડે વ્યવહાર કર્યા કિંવા પડ્યા તેનો અજ્ઞાનસમાત્ર સમજ પરબ્રહ્મના પોકે તમે નિર્વિકાર, સત્ચિત અને મુક્ત પદને રહો તથા આ જગત નું પડ્યા કરજ કરો.

5.1.25. બંધ-મોક્ષ માં પુરુષ સ્વતંત્ર છે.

મનુષ્યોક્ત: અર્વાચીન એ પરમાત્મા અજ્ઞાની ની દૃષ્ટિમાં અપેક્ષા રાખિત વડે આ સૃષ્ટિકર્તા એવા ગણાય છે. અને જ્ઞાનીની દૃષ્ટિમાં અંધારામાં રહેલા વિદ્યારાખિત વડે અર્વ સૃષ્ટિઓએ મૂળ થી જ પ્રલય કરી રહ્યું કેવળ કુટસ્થ, અવિચલીત અજ્ઞાનમાં જ અર્વદા રહે છે. એ અજ્ઞાનમાં એવા રાખિત અપેક્ષાએ દૃષ્ટિ પામે છે કે જેથી તે જગમાત્ર પકડીને બેઠાલા જણાય છે. તેમ એવા રાખિત પડ્યા અપેક્ષાએ જ દૃષ્ટિ પામે છે કે જેથી તે પાછો બ્રહ્મરૂપ પદ જઈ મુક્ત થાય છે.

આ જગત અને બુદ્ધિના વિચારોને તારે તે અનંત પરબ્રહ્મ ના અજ્ઞાનમાં જુદું ન દેખાવું કલ્પનાવડે જુદું કલ્પન કાઢે છે. આમ જગતને બ્રહ્મરૂપે બદ્ધી જગાવનાર અજ્ઞાન પુરુષને તે જગત દૃઢ અનાદિનું થાય છે. જગત અનાદિ તે મોટું માં બાધમાત્ર આ માત્ર કોઈ વિચારના અનાદિ છે. કે પોતાનું સ્વરૂપ અંદર-તેમ બહાર અર્વદા દેખાવા છતાં અજ્ઞાનમાં પડ્યા તેને જેવો બધી!

Date:-

આ સર્વ જગત ઈશ્વરમાયાના સંસર્ગમાં જ પૂર્ણાનંદસ્વરૂપ થઈ આનંદમાણે રહે છે એવા ભાવના રાખે જે પુરુષ દરેક વ્યવહારો - સ્વાભાવિક થઈ રહે તો બ્રહ્મસુખના અનિર્વચનીયને દાસ્ય ફરનાર વિવેકી સુખ થાય છે. અહંકાર રહિત, દ્વૈતમાયા માં આત્મારૂપ એક ચૈતન્યસત્તા વડે આ સર્વ શબ્દ, સ્પર્શાદિ વિષયનું સ્વરૂપ ચૈતન્યરૂપ જ છે એવા દૃઢાકાર ભાવના રાખવી.

'આ સારું છે આ નઠારું છે' એવું તમને દુઃખ દેવામાં બાધારૂપ છે એ વારે જે સમાન દૃષ્ટિરૂપ અભિવડે બેદરાહિત્ય કોઈ વારે પણ દુઃખનો સંસ્પર્શ જ કરાવા કોણ? ન જ કોણ. કારણ! સમદૃષ્ટિ તે દ્વૈત બ્રહ્મવા, પ્રકટ પુરુષાર્થના સંસ્કારો માત્ર કોરાઈ જ દે, એને સમાનભાવરૂપ રસ્તા વડે તમે સારાનરસા પદાર્થો માં પ્રિય-અપ્રિયપણા ના વિષમ કલ્પના તે જ ત્યજવા જોઈએ. સમાદિરૂપ નિર્દોષતા દ્વારા વડે બાહ્યાર્થના ભાવના ત્યજ્ય ક્ષુબ્ધરૂપ કર્મરૂપ સંસ્કાર ઉદ્ભવ જોઈએ, આત્મસ્થાને બોધે આકારવાળા પદાર્થ સ્વાભિન્નરૂપ ભાવને પ્રાપ્ત થઈને તમે સ્થિર-સ્થિર થઈને રહો. તમે પ્રથમ વિવેક ને વિકાસ પામ્યા સમાદિબળથી સર્વ બાહ્યના બાહ્ય કલ્પનારંભને ટાળી બાબ એવું પૂર્ણ પરમાત્મા વડે પરિપૂર્ણ રૂપે અનુભવ થઈ રહેવું આ સર્વ જગત ને જુઓ એમાં પછી પરમ સ્વાનંદરૂપ બ્રહ્મસુખ ના અનુભવ ફરી અખંડ રહેવાને પ્રાપ્ત થઈ, સંસારરૂપ મહાવ્યાધિને નિવૃત્ત કરી, શાંત સ્થિતિવડે સમાધાનવાળા, નિર્મળ થઈને સ્વસ્વરૂપ ના કેવલ પદાર્થ નિર્મળ ચૈતન્યરૂપ થઈ જશો.

S.120 ચોથા ની સાત ભૂમિકાઓ.

મનુ બોલ્યા: પહેલાં સાત-ને વસે સપ્તર્ષિઓ ના મંત્રોના પણ બુદ્ધિને વિશ્રાંતિ રૂપે જોગની પહેલી ભૂમિકા છે. જેમાં સ્વાશ્રમ ચતુષ્પદના સંપન્ન થઈ ગુરુકૃપાપૂર્વકપણે સ્વાદિ સંગનો સમાવેશ થાય છે.

વિચાર એવા બીજી જોગ ભૂમિકા છે જેમાં મનન સ્વાદિ નો સમાવેશ થઈએ છે.

ત્રીજી ભૂમિકા સ્વસંગમાવના નામે છે જેમાં એક સ્વરંગ સ્વાદિના નિરંતર ભાવના કરી નિદિધ્યાસન પદ્ધ કોણ છે.

ચોથી ભૂમિકા વિવેકપણા એવા નામે કહેવાય છે કે જેમાં બધાનો સાક્ષાત્કાર કોઈપણ વાસનાઓના

Date:-

મૂળ સુધ્ધા નાશ થઈ જાય છે.

પારમા ભૂમિકા, સમાધિનો પરિપાક થઈ જવાથી તત્ત્વ અનુભવાય ઉત્તમ સમાધિ વડે યુક્ત યોગીઓને સમાધિમાં પ્રજ્ઞા-સમાધિ પ્રજ્ઞા પોતે જ્ઞાનયુક્ત પુરુષ રહે છે.

છઠ્ઠી ભૂમિકા, પોતાની મેળે જ સતત એકધારી રહેનારી અનુભવાયેલા બ્રહ્મસાક્ષાત્કારયુક્ત છે કે જેમાં સમાધિમાં જ એક ગાઢ સાક્ષાત્કારવાળી યોગની ચિત્તની સ્થિર સુષુપ્તિ અવસ્થા વાળા જેવા થઈ જાય છે તે જ ચોક્કસ અવસ્થા તુર્યપદ વડે કહેવામાં આવે છે કે જે કેવળ મોક્ષરૂપ જ છે. સમાધિ વડે અને સ્વરૂપ વડે એકદમ ચોક્કસ એવા સાક્ષાત ભૂમિકા તુર્યાતીત કહેવાયા છે કે જે પરમ નિર્વિકલ્પરૂપ છે. એ સાક્ષાત ભૂમિકા જ્યારે પાકટ દશામાં આવે, ત્યારે વિદેહમુક્તિરૂપ કહેવાય છે. એ વિદેહમુક્તિ વાળા યોગી પુરુષોનો વિષય નથી.

આમાં પૃથમના સાત ભૂમિકાઓ - બ્રાહ્મીસ્થિતિ સંબંધના જ્ઞાન અવસ્થાના પોતે જ્ઞાન નું ભાન કહેવાય જ્ઞાન કહેવાય છે. એમાંના ભૂમિકામાં જ્ઞાન સંબંધ જેવું પૃથમાંમાં આવવાથી તે ભૂમિકા સંબંધ એવા નામથી કહે છે. પારમા ભૂમિકા એક સમાધિમાં જ સમાપત્તિની સર્વ ભોગ્ય થવાં સુષુપ્તિ જેવા દશા થઈ જવાથી બને છે તે સુષુપ્તિ એવા નામથી ઓળખાય છે. છઠ્ઠી ભૂમિકામાં સમાધિ બ્રહ્મસાક્ષાત્કારપૂર્વક રહેવાને લીધે બાહ્ય પદાર્થ સંબંધના ભેદાદિના સંબંધ-સંકલ્પ બધી રહેવાથી તે સમાધિયુક્ત કહેવાય છે અને એમે તુર્યા જેવું નામ આપવામાં આવે છે. સર્વથા ઉત્તમ એવા સાક્ષાત ભૂમિકા તુર્યાતીત કહેવાય છે કે જે અવસ્થા મળે વડે કે વિક્ષેપ વડે વર્જિત થવાથી તમ થયા તથા જેવું પ્રકાશ પરમપદરૂપ છે. આત્માના સંબંધ સર્વ દશ્યોનો લય કરી દઈ પ્રજ્ઞાપુરુષોને લીધે દશ્યોનો ભેદ પડ્યા સંકલ્પ જ રહેવા દેવામાં જ આવે તો તે. અવસ્થા સમાધિ વડે તમે નિઃસંદેહ મુક્ત જ છે. જેના બુદ્ધિ ભોગ વડે ઉત્પન્ન થતાં સુખ-દુઃખ નાં સંસ્કારો વડે બંધાતા જાય તથા 'કુ મરતો પડ્યા જાય કે જન્મતો પડ્યા જાય કારણ?' એ બંને દિશાઓ ઉઘડતા જાય. તેમજ કુ કાર્યરૂપ કે કારણ રૂપ પડ્યા જાય' એવા જેના દરેક બુદ્ધિ ભેદ તે સમાધિયુક્ત

Date:-

પુરુષ સમાનાર્થ કોણ કહ્યો અને સમાનાર્થ કોણ, પણ મુક્તે જે કહ્યું છે. તે વિચારે કરવું કે કોણ પદ બોલે કોણ, મુક્તા કોણ કે અનેકનો કરનારો યોગ, પણ કું કોઈ બધો, મારા એક ચિદાત્મા એમ કહું એમ માનવાથી જીવને કોઈ કરવો પડ્યો બધો ' કું નિર્લેપ કું, અજર કું, વાસનારહિત કું, નિર્મળ કું, સમાધિશક્તિ કું અને ચિદાકારરૂપ કું ' એમ માનવાથી જીવને પણ એવો કરવો પડ્યો બધો.

' કું કાળ-આદિ વિકારોથી રહિત કું. મુદિતા, મુદિતા પાંચમ, સાળ, અજરામર અને કાળ કું. મારો આભાસ સર્વત્ર સમાનપણે રહેલો છે.' એમ માનવાથી અજ્ઞાનથી જીવ કોઈ બે ભાગ થયો બધો. જે કોઈ સત્યરૂપે રહેલું છે તે જ આત્મતત્વ છે અને કું તે જ કું' એમ માનવાથી જીવને ફરીવાર કોઈ કરવો પડ્યો બધો. કું કે જે કોલાહલરૂપ કું તેનો મહિમા ગાવે, કુંને અને કોણ કે ચિદાકાશ છે. આ પ્રમાણે અનંત વિકલ્પ વાળા એ પરમાત્મા ના મહિમા ને અજ્ઞા વિદ્વાન સમ્યક્ આદિ દુઃખો ને ભોગવે? કોઈ પણ જાતના વિકલ્પ વાળા જે પદાર્થ નું ચિંતન કરવામાં આવે તે અનિષ્ટ કોણથી સુખ ઉત્પન્ન કરે છે પરંતુ તે પણ દુઃખ પણ ઉત્પન્ન કરે જ છે કારણકે સુખ-દુઃખ સર્વદા સાથે જ હોય એવો નિયમ છે. જે પદાર્થ ને વિકલ્પ વગર અગર તો અલ્પ વિકલ્પથી (ચિંતન કરવામાં આવે તો કોઈ સુખ કે દુઃખ ઉત્પન્ન કરતો નથી. કે રામચંદ્રજી! અજ્ઞા વિકલ્પવાળા મુદિતા વડે જે કર્મ કરવામાં આવે તે ભોગવ્યા પછી ગયેલા જીવ ની પેઠે ફરીવાર અંકુર ને પેદા કરતો બધો.

સર્વ પદાર્થ માત્ર કું, મારું આદિ વિકલ્પોને છોડી દઈ, સમતાભાવ લિંગ્યા માંથી બહાર થયેલા પુરુષો વાળો પુરુષ રંકમાં કે રાજેન્દ્રપણા પરનું કાંઈ વડે મૂર્ખ માં જેવો પ્રકાશમય બાકી રહે છે. મનુષ્યના સર્વ કલાકો અભ્યાસ વડે-મહાવરો ના બળથી બાકી રહી જાય છે. પરંતુ જેમ ચાલકળા નો એક વખત અંદર જે પુરુષ થઈ ગયો પછી તે પ્રચંડ રીતે વિલાસ માંડે છે

કે રામચંદ્રજી! જેમ બાળકો બાજે રમવું માં એક

Lakeer

Date:-

S.121

રહિત રહેવું છે તેમજ સર્વ વસ્તુઓ માં એક આત્મા જ સર્વરૂપે રહેલો છે. આ સર્વ જગત સંકલ્પના વિશ્વાસ ના અભાવે સમુદાયો વિનાનું એક માત્ર સત્યરૂપ જ છે. ઉચ્ચ-નીચ ગતિમાં આવવા જવાનું કારણ છે.

મનુ બોલ્યા : જેમ સુદ્ધ ચિત્તયોગ, ભોગો ના અભાવ રહિતપણે, ત્યાં સુદ્ધ આત્માના 'જીવ' એવા સંજ્ઞા રહે છે. એ આત્મા અવિદ્યાને લઈને જ ઉત્પન્ન થયેલા છે. પરંતુ તો તે જીવ પણ નથી. એ આત્મા જ્યારે ચિત્તને લઈને [અજ્ઞાન નો ભ્રમ આવરણ દૂર થઈ જાય છે, ત્યારે આત્મા જીવભાવને ત્યજી દઈ આ સંસારરૂપ મહાયોગ પર રહિત થઈ જઈ બ્રહ્મભાવને પ્રાપ્ત થાય છે. આ સંસાર એક દરબાર (રેંટ) જેવો છે. જે જીવોરૂપ દરબારીઓ ઉંચે-નીચે આદિ ચોકમાં & અને ત્યાંથી (વારંવાર) ફર્યા જાય છે. તે દરબારી ને બોલવા રાખનાર ભોગ-વિલાસરૂપ રજા છે. તે પુરુષો જેવા પોતાને સંસારમાં આવવા-જવાનું રહેતું નથી. જે પુરુષો 'અમુક દેહ આદિ વસ્તુ મારી છે અને હું (દેહાદિ) જો હું એવા વિષયરૂપિક ગાઢ બંધિત ને મોહ ને લઈને એવું છે, તે એક થઈ પુરુષો અમુક ચોક માં જાય છે. જે પોતે એ હું અમુક દેહાદિ પદાર્થોનો છું અને એ દેહાદિ મારા છે અને હું તે રૂપ છું એવા મોહને પોતાની બુદ્ધિ વડે-ચાલ્યા કરી દીધો છે, તેથી ઉંચામાં ઉંચા ચોકમાં જાય છે.

હે રામ ઈક્ષ્વાકુ ! તમે કોઈ પણ વિષયમાં કદી વિના પોતાનો આત્મા કે જે સ્વયંપ્રકાશ છે તેના આધારે રહી અને જગતને આને બીજુ બધુજ વિશ્વાસરૂપે જુઓ જે જુઓ છે તમને એ પ્રમાણે સૌભાગ્યરૂપ આત્માને પરિપૂર્ણ અને અખંડિત - અનુભવવડે સમજવામાં આવે તો જગતને આ સંસાર તરી જવાય છે. અને મુક્ત થઈ જીવ પરમેશ્વર ભાવને પ્રાપ્ત થાય છે. પૃથ્વી, જળ, વિષયો એ વગેરે જે જે કારણો તૈયાર થયા છે, તેના તે સર્વ કંઈ જે સૌભાગ્યરૂપ છું તે જ કંઈ છું એવા ભાવના રાખવા.

જે જે શાસ્ત્રોમાં જ્યારે જે કંઈ કહેવામાં આવે છે તે સર્વ સત્ય જ છે; કેમકે વિદ્વાનોનો વિચાર નિરંકુશ. અનિર્વાચ્ય અને તેના જ અધિકાર છે.

Lakeer

Date:- 28.8.25.

કેટલા યુદ્ધ દોઢસોવર્ષ પૂર્વે થયેલા અને મૃત્યુ બે વર્ષ થયેલા વિદ્વાન પુરુષને જે કોઈ અભિપ્રાયનો અધિકાર થાય છે તેને કોઈ ઉપમા, ચરમાનુમાન થઈ શકે.

આ બાબત અયુક્ત નથી કે યુક્ત, અંધ્રુપ કે ધ્રુપ આત્મયુક્ત કે અનાત્મયુક્ત પરંતુ સ્વભાવ કે ઇન્દ્રિયજન્ય પોતે અભિપ્રાયનો છે એવો આપણા તમે કરવા રહ્યો. આત્મા બાબત પારમાર્થિક ચર્ચા અને વિકાસ પૂર્વક વિચાર થઈ ગયો છે. મોક્ષ બાબતનો કોઈ ક્રમ છે તેમ જાણ્યો, તેમજ મોક્ષ બાબતનો કોઈ ક્રમ કે તેમ પણ જાણ્યો, તમે કોઈ બીજા સિદ્ધાંતોને પામ્યા છે કે મોક્ષ ક્રિયાવાદ તેમ પણ જાણ્યો. પરંતુ અહંકાર અને મોહનો ક્ષય થઈ જ્યાં આ બે તર્ક દ્વારા સ્વ અને પરને અનાદિકાળના પ્રવાહ જેવા ભાવોનું સ્વરૂપ જે પ્રકારે વિચારણા કરવાથી આત્માનું યથાર્થદર્શન થાય છે એ રીતે જ્યારે આત્મા પ્રત્યક્ષ દર્શિત થાય છે અને આત્મસાક્ષાત્કાર થવું આમ કહેવાય છે ત્યારે એ પોતે જ મોક્ષરૂપ છે.

આપણા આ દર્શનમાં કરવાના આપણા પૂર્વિ જેના ચોક્કસ થઈ છે, કાલ્પ, કોઈક અમુક જરૂર અને રચનાને આપણા-ચમાડવાના જેના પૂર્વિ કૂર થઈ ચૂકી છે અને તર્ક પ્રકાર ટ્રુ-મોક્ષ (યુક્ત) મિશ્રણો જેણે કોઈ ~~કોઈ~~ કાઢ્યા છે તેનો અમારા-યુક્ત જ્ઞાનયુક્ત પુરુષ ચોક્કસ થઈ પરમ યુક્ત માં વાસ કરે છે.

5.112 યુક્ત પુરુષ ના લક્ષણો :-

૧૬ બોલવા. પૂર્વિ-પ્રકાર કોઈપણ કોઈ ઉપાય કરવો ~~ન~~ પડે, અને જાણીને બોલી જવાં ~~ન~~ જેવો કોઈ ઉપાય મૌન-મંડપેશ્વર જેવો મનુષ્યમાં પરમ અમાનુષ ની અવસ્થિતિ લાગે તે અમાનુષ અમાનુષ માં રોળે છે. તર્ક, ધર્મ, અમાનુષ અને અમાનુષ ના સંબંધમાં આપણે અને બોધપાઠ ના કુટમાંથી કોઈ બોધપાઠમાં તર્ક બંધનોને કુટી ગયેલો જ્ઞાનયુક્ત પુરુષ પોતાના માટે પણ બીજા ને બોધ આપી કરી જાય તેમાં કોઈનો વિરોધ ના માટે બોધ આપી કરી જાય. તેમ અમાનુષ અમાનુષ બોધ આપી કરી જાય છે. પાછળ

Date:-

અવિનાશીને રહેલા નિરંજનાદિ સમાનરૂપ પરમાત્માને જે સમજીને રહેલો, વિષયોની સમતા રાખે વિવિધ પ્રકાર નાં સુખ-દુઃખના સમયમાંથી મુક્ત થઈને તે મહાત્મા અકથ્ય શોભા ધારણ કરે છે. જીવન્મુક્ત પુરુષ પોતાનાં આત્મા વડે આત્મામાં જ સમાધિ લાભ કરે છે. સર્વ કર્મફળનો ત્યાગ કરનારો, નિત્યતૃપ્ત અને નિરાશ્રયપણે રહેનારો મહાત્મા પુણ્યના, પાપના કે બીજાં કોઈ-કોઈ વસ્તુના ભોગવનારો જ નથી. ભોગમાં પડતો જ નથી. સમાધિ લગાવેલા પુરુષ પ્રારબ્ધ-વેગે સમાન પડેલાં સુખ-દુઃખમાં રાગદ્વેષ જેવાને વિકારોને વશ થતો નથી.

તે મનુષ્ય સમુદાયમાં વિચરણ કરતાં છતાં દેહ નાં દોષ, સમાધાન કે પૂજન વડે કોઈ પણ તે બધું પૃથ્વીતત્વમાં જ રહેલું દોષ તેમજ કોઈ કે રોગ કરી શકતા નથી. તે જીવન્મુક્ત પોતાના પુણ્ય પ્રભાવ કોઈની પ્રશંસા માં પડતો નથી કે પુણ્ય ના પ્રભાવ કોઈ દ્વારા કોઈ વિકારો માં પડતો નથી. તે સર્વ સમારંભો અને ક્રિયાઓમાં કર્મો વડે પોતાનો બોધાત્મા વ્યવહાર બતાવે છે પરંતુ તે અંદર ના સ્વરૂપ જુદી ગયેલો હોય છે. બોધો તે ભેદ આપતો નથી કે બધા તે બોધો ના ભેદ પામતો.

રાગ, દ્વેષ, ભય, અભિમાનાદિ નિર્મળતાદિ વિષયો વડે તે કોઈ પ્રકારે પ્રારબ્ધાનાં ભોગ ના જોગાદ પડ્યા જતું અને ક્રિયારૂપે તેનો સંબંધ (પ્રારબ્ધનાં ભોગ) કરતાં જાય છે. અને મહાત્મા ભવું જોતાં કોઈના પડ્યા સમજમાં આવ્યા જ નથી. અને સંબંધરૂપ જુદાં જોવાય પોતે આત્મ સ્વરૂપ, ભોગ રહિત જોવાય છે તેના આત્મ બાબું બધાં પડ્યા વ્યવહારમાં તેનું મન બોધન કે છે.

કે ઈશ્વરનું! જીવન્મુક્ત કર્મયોગ જ્ઞાની જેવા તાર્થમાં, સંસારનાં દોષ, આપ્યા જગતમાં જે કોઈપણ પડ્યા દેખાવા ના કરે પરંતુ વ્યવહારિક જીવાય સમાધિમાં પ્રવાસ સમયમાં જ, દેખાદિ તેના કરિયા માં પોતાનાં જુદા જોવાને ભાસે, તે મુક્ત જ છે. તે દેહમુક્ત જ છે. આમ દેહ સાદિ કું દું' રહેતા ભાવિ પદ્ધ રહે જ બંધન સમાપનારો છે. અને આજ વડે તેનો પડ્યા કાંઈ થઈ જ શકતો નથી.

ઐશ્વર્ય અને પોતાનો ઈચ્છા રાખનાર પુરુષ

Lakeer

Date:-

જ્યારે સાબિત પુરુષ જ પુત્રને દત્તક લે, સ્મૃતિ કરવા લેવાય છે, બનાવટ કરવા લેવાય છે, બાળક ના પણ દર્શિત કરવા લેવાય છે, અને પગે પકડવા બાબત છે.

આ પ્રમાણે કરી બાબાળ મનુ બુકમંડોડ મા આવ્યા બાદ આ પછી દત્તકવાડ રાજ પણ અને દરિદ્ર ની જ્યાદાર રાખી ત્યાર થઈ રહ્યા.

S. 12 ગ્ર જ્યારે સિદ્ધાંતો કરવા સાબ ના વિશેષતા:-

રામ બોલ્યા: અમે જોયાલા તેવા બાબતુકલ ના વર્ગને કરી ને તો પછી બીજા કરવા તેમાં આ અવળાને વિશેષતા આ રાજે રહે છે?

વશિષ્ઠ બોલ્યા: સાબિત બાબતુકલ પુરુષ ની બુદ્ધિ ~~કા~~ એક અંશ મા વિશેષ કરીને રહે છે. તે અંશ કે અદા અંતોષ મા રહેનારો અને કોઈ સિદ્ધાંતો અને બાબતુકલ પુરુષ બીજા કામ મા બદલી જોવાતા) કુલ અંશમાં જ સ્થિર થઈ રહે છે. મારા સિદ્ધાંતવાદ, બાબત સિદ્ધાંતવાદ અને તેના સિદ્ધાંત વાદ પુરુષો અને દત્તકવાર અમારા ગામ ના સિદ્ધાંતો મિલકતના કોલ છે, તેમા આ બધા બાબત છે? કોઈ બદલી. અને પુરુષો અને જ બાબા લઈ રાજે તેવું કોઈપણ અમારા માં રહે અંશવાદ પણ આના વારસ મિલકત છે. પરંતુ અમારા પુરુષ તેને બોલાવવા જોઈએ, તેને કોઈ બોલાવો કોની જગ્યા અને જ તેમા વિશેષતા રહે છે. અને મકાનુંદ્ધિમાન બાબતુકલ પુરુષ નું બુદ્ધિ (અંશ) અર્થ અમારા બાબત કોઈપણ, પરમ તેજસ્વીને બાદ, અર્થ વિષય બાબત પણ બાબતનું જ રહે છે તેના અને મકાનમાં કોઈ બોલ્યા બાબતમાં બોલુપ થઈ કુરી બોલાવે તેવા જ બધી

S. 12 ઘ મૂળ અને પારકા ના પુરુષાંગ થી ચુકાદાવારસા નું કારણ:-

વશિષ્ઠ બોલ્યા જેમ કોઈ બ્રાહ્મણ શુદ્ધ સ્ત્રી ની કુખમાં પોતાનું વીર્ય સ્થાપિત કરે, અને અને બાબત કુદરત ઈચ્છા ના પોતાને તેવા બાબતુક બ્રાહ્મણ અર્થ, કર્મ્યા તે દારે દત્તક મૂળ જ થઈ દત્તક અને શુદ્ધ નો સંબંધ કરે છે, તેમ જ પોતે કુદરત કર્યા, બુદ્ધિ બાબત સંબંધ જે બાદ તેવા બુદ્ધિ તેને બાબતોનો મોજણી બાબા ના પોતાનું બુદ્ધિ બાબત મૂળ જ તેને બાબતમાં જે સ્વીકાર કરીને છે. મોકળા અને મોજ તેવા બે પ્રકાર ના પારકા

Date:-

દરેક વ્યક્તિમાં જેવા જેવા સંસ્કારો જન્મજાત પ્રકટ થાય છે. અને ભરી રાખે તે વિષયા ક્રિયાથી સ્વજન પદાર્થોના જે મમ કોઈ પક્ષ જીવના આદાન સ્વામી વિના જ પ્રકટ થયેલા હોય છે.

એ જાતો, જીવાત્મા કે જે ક્રિયમાણ છે, તેમાંથી જ અસાધ્ય રોગે પોતે જુદે રૂપે પ્રકટ થઈ પહેલી પ્રતિજ્ઞાનાં કરેલાં કર્મો વડે વારંવાર અનેક જન્મોને જન્મ આપે છે. જેવી જાતનો સંસ્કારોમાં જન્મનો જીવને કર્મનો કર્તા-કારણ ભાવ છે. દેહાદિમાં જીવાત્મબુદ્ધિ થવાથી ઉત્પન્ન થયેલો સંકલ્પ જ કર્મનું કારણ છે. સંકલ્પ પદો એ જે (પાપ-પુણ્ય સિવાયના ઇચ્છાદિ ઉત્પન્ન કરે) બંધન નું કારણ થાય છે; માટે તે સંકલ્પ નો જ તમે ત્યાગ કરો. નિઃસંકલ્પ થયા રહેવા એ જ મોક્ષ છે. માટે તમે તેનો અભ્યાસ કરવામાં મશગુલ રહો. 'આ ગ્રાહ્ય છે અને આ ગ્રાહક છે' એવો ભેદના ભાવિત્વ થવાથી 'સંકલ્પદશાને નિરંતર તમે દૂરદૂરને છોડતા રહો, શુદ્ધ ચિદાકાશમાં જ અવકાશપણે સ્વાભાવિક થઈને રહો. કર્મ ભાવના નો છોડો કારણ કે કર્મના ચાક્ષુષ રૂપો અવશેષ રહે છે, તે ચાક્ષુષમાં જ તમે અંકુરરૂપે થઈને રહો.

જે જે વિષય તરફ ઇન્દ્રિયો સમુદ્ર જાય છે તેમાંથી પ્રતિષેધ થઈ નો જવ (અસંકલ્પિતપણે) બંધાય છે અને જે તેમાં લૌલ્ય રહેતો હોય છે. જો કોઈ પક્ષ વસ્તુ તમને ગમતી હોય તો તમે આ સંસાર ના ચિત્તમાં બંધાયેલા છો અને જો કોઈ પક્ષ વસ્તુ તમને ગમતી ન હોય, ગોકળું ન હોય તો તમે આ સંસાર ના ચિત્તથી મુક્ત જ છો. માટે ત્યાગ માંડીને જેવું ક્રિયમાણ કુદરતી, સ્વાભાવિક કર્મ હોમાંથી અને તેને ભોગવવાનાં વિષયરૂપ પદાર્થસમુદાયમાંથી તમને કશું પક્ષ મળવાનું ન થાય.

તમે જે કાંઈ કર્મ કરો છો, ભોજન કરો છો, ઊંઘો છો ત્યારે તે કર્મ ક્રિયામાં મળતો સંકલ્પ રાખી કરશો તો તમે કોઈ કર્મ-બંધન થશે. સત્પુરુષો જે પાર્શ્વગણ કોઈ તેમનો કોઈ કરતાં નથી. ચિત્તથી નો વિચાર કરતાં નથી અને વર્તમાનમાં જરૂરિયાત પ્રમાણે જે સ્વાભાવિક, કર્મ તેમને કર્મ-બંધ કરાવતા ભેદ ભાવના ત્યાગ કરી દીધો છે.

જે રામચંદ્રજી ! ત્યજવા, જોડવા, ભેદ વગેરે કર્મ વિકલ્પો મળે

Date:-

માં જ રહેલાં છે. માટે સાધવાના પુરુષે વિવેકબુદ્ધિના બળ વડે વિકારમય મનનું છેદન કરવું. અર્થ સંપત્તિ બને શાંતિ પ્રાપ્ત થાય એવું મન વડે જ સંભવિત બનતું વિવેક પ્રકાશ પેદા કરવા માટે મુક્ત રહેવાં જોઈએ.

જીવનમાં ગડબડ શા છે. એક સ્થૂળ, બીજું સૂક્ષ્મ એમ બંને પર. એ પ્રકૃતિમાંથી પર રહેલો આત્મા કરો એને પ્રથમ બાંધે રહો તે છોડવો છે. ચિત્ત જ એવું બીજું આત્મવાદિક - વિવેક લોકોમાં બહુ રાડે તેવું સૂક્ષ્મ રૂપ છે. જે અવિદ્યા રહિત, સત્ત્વ, નિર્વિકલ્પ સૈદ્ધાન્તમાત્ર જ છે, તે જ જીવનું બીજું પર રૂપ છે કે જે જગતને સત્ય અને બંધ બંનેનો સ્વામીભાવ છે. એ તુર્યપદ કહેવાય છે. માટે તેમાં સ્થિર થઈ રહો અને પ્રથમ બાંધેલા રૂપોમાં સ્વાત્મબુદ્ધિ રાખો જ નહીં.

અનુક્રમનાં અંશોનો ત્યાગ કરવાથી સ્વભાવતઃ નિર્વિકારતા અને ઉત્પત્તિ પ્રલયના, ચિત્ત જ પરમતત્ત્વના અંદર ભરાઈ કરવાથી પ્રલયના પુનરાવૃત્તિ સમૂહમાં પણ ધાક તેમ ભરાઈ પ્રલયથી તુર્યાતિતથા પૃથક થાય છે. બાળા વગાડવાં પ્રલય મૂકાંનો પાછળ પડેલાં પારદ એ મૌન પ્રતિજ્ઞા મુનિ - (સ્થાન વડે બાળાના બધાય રોગોને બંદા કરીને નિઃસંકલ્પ થઈ રહેલાં) ને પૂછ્યું કે મૂગા જેવો છે? તેનો ઉત્તરમાં કહ્યું બોધાકારથી અભ્યાસરૂપ રહેવાથી તેનું ચિત્ત સમૂહમાં બાંધેલાં બધાના માર્ગ ગળાગયું છે. જગત, સ્વપ્ન, સુષુપ્ત દશા તે ત્રે જગતો બધા અને રોગના તુર્ય (સમાધિરૂપ - નિર્વિકલ્પ) અવસ્થામાં રહે છું તેમ તેમાંનો દ્રષ્ટા કોનું જગત! એમ બોલતા પારદના ત્યાં પર પ્રાપ્ત ગયો.

બધા વાદિક દર્શનો એક તુર્યરૂપ નિર્વિકલ્પ સૈદ્ધાન્તત્વ છે બીજું કશું નથી. જગત, સ્વપ્ન, સુષુપ્ત તો ચિત્તની અવસ્થામાં રૂપ જ છે. પોતાનું ચિત્ત એ જગતમાં દોર, રોગ અને મૃત્યુ એ ત્રણ પ્રકારનું ઘર્ષણ છે. જગત અવસ્થાવાળું ચિત્ત, જે સ્વર્ગ, નરક પુનર્જન્મ આદિનાં કારણરૂપ, પુણ્ય-પાપ તે ઉત્પન્ન કરનાર છે, દોર છે. સ્વપ્ન અવસ્થાવાળું ચિત્ત - પુણ્ય પાપ સ્વર્ગ-નરક, પુનર્જન્મ ભોગવવું ન હોવાથી રોગ પામ્યા છે અને સુષુપ્તિ અવસ્થાવાળું ચિત્ત કોઈ પણ ભાગ ન હોવાથી

Date:-

મૂક કરેલ છે આ ગાળામાં અવરોધ પર જાણે ચિત્ત રહિત પદાર્થ બની ગયો છે. એના ચિત્તનો બાધ થયેલો કહેવાય છે. જે ચિત્ત મરણ્યું તેમાં નિર્વિકારને લીધે અહં સમાનપણે રહેવાનું એક અવ'જ બાકી રહે છે. તેથી તેમાં વાસના ઉત્પન્ન થતા નથી. અર્થ યોગ્યરીતે બાજુ પર એનો વિચારણા સંબંધ કરે છે. તમે પણ અર્થ સંકલ્પો રહિત એવા શુદ્ધ બુદ્ધ અવસ્થામાં રહી નિર્વિકાર પડ્યે સ્થિર રહો કે જેમાં અહંકાર મિશ્રબુદ્ધિ વિગેરેનો મહિમા મુળમાંથી રહેવા છે.

S.125 તુર્યપદને સ્થિર કરવાનો ઉપાય:-

(A) વશિષ્ઠ બોલ્યા:- જગત માં પંડિત પણ પોત-પોતાને દૂર કરવા વેદાંત શાસ્ત્રોનો સિદ્ધાંત દર્શાવે છે. તેથી અવિદ્યા અને અજ્ઞાન મટી જાય છે. પરંતુ આ શાસ્ત્રો પણ જે દ્વૈત પરબ્રહ્મ સ્વયંપ્રકાશ પડ્યા છે, તેને અત્યંત દૂરનો નથી. કારણ કે ત્યાં માયા, અવિદ્યા, જીવ કે વિશ્વ રહ્યા નથી. દ્વૈત જ્ઞાન માયા માં સ્વપ્ન નો આભાસ પડવા જેવું જેઓને અર્થ સમાનપણે રહેલા વિકારરહિત, અર્થ પરિપ્રમાણ (માયા વિશિષ્ટ) બ્રહ્મ છે. તેને મૂર્ખ દાર્શનિકો, કેવળાદ્વૈત વિજ્ઞાન (બુદ્ધિ) તરફ અને કેવળાદ્વૈત ઈશ્વર માની ને પરસ્પર વાદ-વિવાદ કર્યા કરે છે.

V તમે એ અર્થ વિવાદનો બાજુ મૂકી દઈને, માયા મૂકના અવાજ દ્વારા પંડિતોનો ત્યાગ કરો છો. સર્વ સહિત અર્થ દાર્શનિકોના કાર્યોને દ્વૈત કરનાર મહામોહ ને દૂર કરો તથા મુક્ત, જીવન્મુક્ત, દ્વૈત બુદ્ધિ ના અને નિઃસંકલ્પ પદ મૂકો, બેકરા અને ખાંડવાના પેઠે ચિત્તને નિર્વિકાર અને દ્વૈત રાખી કેવળ કૈવલ્ય રૂપ આત્મામાં જ સમાધિસ્થપણે સ્થિર થઈ રહો; અને ચિત્ત અંતઃકરણ માં જ વિલીન થઈ રહી બુદ્ધિને આત્મસ્વરૂપમાં જ ભરપૂર રાખો. જગત માં સુષુપ્તિ રાખો તે કર્મથી થયો છે. અંદર ના અર્થ નો ત્યાગ કરો અને બહાર જે વ્યાપક મટે તે કર્મ કર્યે મટે.

ચિત્તની સત્તા એ જ પરમ દુઃખરૂપ છે અને ચિત્તની અસત્તા જ પરમસુખ છે. માટે તમે એક સૈતન્ય આત્મામાં રહી કોઈ સંકલ્પ જ ના કરવો

Lakeer

Date:-

દેવાથી ચિત્ત બીજે બાજુ ફરી જાય. આવી જ બરબર પૃથ્વી કે બીજી વસ્તુ કે ચિંતન ને જોઈ ચિત્ત એકાગ્રતા ઉત્પન્ન થાય તો પણ ચિત્ત બીજે બાજુ ભાગે. આમ ફરવાથી, પુરુષપ્રયત્નથી સંસાર જીતાઈ જાય છે. વિચાર માં મનને ગૂંથવા દેવાનું બંધ કરો.

આ ગણેલા બોધની વસ્તુ માં આવતું પરમતત્વને ચોરભાગ ગ્રાહ્ય થઈ ચિંતવતાં અનુભવાતાં પરમતત્વ તેજ અનુભવા પરમપદ માં પહોંચો. તોપણ તત્વસ્ત્ર બીજા પરમપદને પામેલા જીવન્મુક્ત થઈ જાય.

S.126 યોગભૂમિકા ઓ વર્ણવાય છે.

રામ બોલ્યા: યોગના સાત ભૂમિકાઓનો અભ્યાસ કઈ રીતે કરાય છે? પ્રત્યેક ભૂમિકામાં યોગ ના કેવા ચિહ્નો હોય છે?

વશિષ્ઠ બોલ્યા: દેહ માર્ગ માં રહેનારા પુરુષો બે પ્રકાર ના હોય છે. એક પ્રયત્ન તો બીજો અપ્રયત્ન. પહેલો સ્વર્ગ તરફ જનારો તો બીજો મોક્ષ પામનાર હોય છે. મોક્ષ અર્થે વિચારોરહિત કોણ છે? કોઈ નથી 'મારે માટે તો આવા-બીજા ભોગોથી ભરપૂર સંસાર જ ઠીક' એમ નિશ્ચય કરી જે નિત્ય, નૈમિત્તિક અને કામ્યકર્મ કર્યા કરે છે, તેને પ્રયત્ન કહેવામાં આવે છે. જેમ કોઈ બેઠાંબેઠાં ખેતર, પરંતુ વગર અને વરસાદના પ્રયાસ વગર ઘણા ભાગ્ય ઉપર અત્યંત સંપત્તિ થતાં પૂર્વ-પશ્ચિમ સમુદ્ર ની બંને બાજુ માં ફરતાં કારભારીઓ ના જેવું સહેજસાધ્ય લાંબો વિચારણા મટી થવાને લીધે અસંખ્ય વાસના તેની હાલ માં બંધન માં છીએ માં પેસે છે અને પાછો નીકળે છે તેમ અનેકવાર મૃત્યુ ના મુખ માં પેસવું અને પાછું પુનર્જન્મરૂપે બહાર નીકળવું પડ્યા અનેક જન્મો પછી પડે, ત્યારે તેને અંતે કોઈ પુરુષાર્થથી પૌરુષ આદિ સાધનસંપત્તિ થતાં) પુરુષ વિવેકી થાય છે.

આ સંસાર ના વિવિધ પ્રકાર ના વિચારો વાળો ચિત્તવિચાર વિચારણા છે, માટે એ કહે વસ્તુ છે. સ્વર્ગપ્રાપ્તિ આદિ અનેક પરિણામ પામનાર તેનો તે કર્મવડે દિવસ ગણવા થી શું ફાયદો. એનું એ જ. ઈચ્છા ના બગાડ વિકારો વિનાનું પરમ શાંતિનું

Lakeer

Date:-

કામ કરવાં કરે ?' એમ વિચારી 'આપણે તો એ જ કરવું જોઈએ.' એવો જે અંદર નિશ્ચય બાંધે તે નિર્બળ કહેવાય છે. એવો મુખ્ય બુદ્ધિવાળો પુરુષ 'કું કેરાગ્યવાન થઈ રીતે આ સંસારસાગર જે તરી જાઉં ?' એવું જ્યારે વિચારે છે ત્યારે તેનો ચિત્તમાં અંદર ઓગે અને તે સંબંધ ચિંતાઓ મા, વિચારોમાં પડ્યા કેરાગ્ય થવા માંડે છે. ચિત્ત શુદ્ધિ કરવાની સમજણના સંબંધ, ઈશ્વરના ભક્તિ, મંત્ર, જપ, પરિક્રમા વગેરે ઉત્તમ ક્રિયાઓ કરવા મંડ્યો રહે છે. તે રાગથી થતાં જંગલ કર્મોના વારવાળા કરે છે, આમને ફકીર-કરાડવાળો બોલતો બંધ. પુણ્યકર્મો નું સેવન થાય છે. તે મનને ઉદ્વેગ કરે તેવાં ક્રોમળ અને ઘોડે ઘમે થનારા અને મકાકુળ સ્વભાવો દમનંબધમ વગેરે કર્મો સેવે છે. પાપ પર નિરંતર બાંધો જોય છે. આમડાવાં પડ્યા પાપ ઘટ જરો એવા બંધ બંધ તથા કેરાગ્ય પર ભોગ ને ઇચ્છવો બંધ. રાગ-દ્વેષ-વિવેક પર કોમળ, દેશકાળ ને ઘટવાં યોગ્ય સત્ય, પ્રિય, અને હિત વચનો જ તે બોલે છે. પુરુષ જ્યારે આવા ગુણો કેળવે ત્યારે તે પ્રથમ ભૂમિકા શુભેચ્છા ને પામે છે.

મન, વચન-કર્મથી, શમ, દમ, જ્ઞાન, વિજ્ઞાન વગેરે પર સંપન્ન મહાત્મા પુરુષોના તે સેવા કરે કે. જ્યાં ત્યાંથી ઉપદેશ અને વગેરે પાસે મહાત્માઓના સેવા કરવા તેમાં મુખ્યત્વ જ્ઞાવણ કરવાના સાધનોનું અપનોકન કરે છે. આ સંસાર તરવા સેવા માટે જે પુરુષ આવા વરૂપનો વિચાર માં ઉતરે તે જ પ્રથમ ભૂમિકાને પ્રાપ્ત થયેલો કહેવાય છે બાકી બોટા ડોળને તો વિદ્વાનો એ ચર્ચાર્થ જ કહેલો છે.

વિચારણા નામના બીજ ભૂમિકા માં આવેલા યોગીએ બુદ્ધિ, સ્મૃતિ અને સદાચાર નું તથા યમ-નિયમ વગેરે બાબ સાધનરૂપ અંગો સહિત દ્વારણા અને ધ્યાન રૂપ ધર્મને પ્રાપ્ત કરાવનારા યોગમાર્ગ નું અનુષ્ઠાન કરવું અને બીજાઓને કરાવવું તથા ગુરુમુખથી શાસ્ત્રોનું શ્રવણ કરી, કુર્મકાંડ તથા જ્ઞાનકાંડ માં અર્થને જાણી લે છે. પછી માત્ર પોતાની મર્યાદા અનુસાર કાંઈક સ્મૃતિ સાથે અભ્યાસ કરી રહેવું - અંદર બહારની પણ બીજા સઘળા ઉપાધિ મદ, અભિમાન, મત્સર્ય, મોહ, ચિંતા વગેરેને અર્થ કોરાકટ કહે તેમ તે યોગ છોડી દે છે. આમ તે બીજ ભૂમિકા માં થાય છે.

Lakeer

Date:-

જે સર્વ પ્રકાર ના સંબંધ વ્યક્ત કરે છે તે સમગ્ર ને 'સમસંબંધિત' સંજ્ઞા આપવા માં આવી છે. આત્મવાદકો ના અર્થ પર પૂરો વિશ્વાસ રાખ તેમના વિચાર ના સંબંધ સ્થાપવા માં ક્રમ ના લાભ અને સંસાર ની નિંદા કરવા ઉપરાંત ઉપદેશ આપવાનું સમાધાન પૂરું કરે છે. ગ્રામ માં સમાધિ નો સમન્વય ના પક્ષ રાખવા માં આવ્યા છે એ ત્રણ વિષય ને ઉપરાંત પામ્યા વગર રહે છે. મુખ્ય શાસ્ત્રો ના અભ્યાસ અને પુરુષાર્થ કરવા ના મનુષ્ય પોતાના પરાક્રમ પ્રાપ્ત કરે છે. એ ઉપરાંત ત્રણ ભૂમિકા ને પ્રાપ્ત થવા પછી પોતાના મોક્ષ ને જે પ્રકાર ના સમસંબંધ નો અનુભવ કરે છે એક સમાન્ય રૂપ ને ત્રણે ત્રેણ

'હું' સમાનરૂપ કેવા ના જ્ઞાન માં અને મોક્ષ ના માં, તેમ સમસંબંધ કેવા ના બાદ કે બાદ માં ના! સંજ્ઞા નિશ્ચય ના સર્વ દર્શન પદાર્થો માં સમસંબંધ માં રહેવું એ સામાન્ય સમસંબંધ કહેવાય છે. સુખ કે દુઃખ જે કોઈ સમાન પડે તે પહેલાનાં કરેલા કર્મો વડે રચાયેલું છે તેમજ ઈશ્વર ને આધીન છે. બધા સમકક્ષ પ્રકાર ના ભોગો તો મકાનોના જેવા સમકક્ષ પરમાણુ ના વધુ વિસ્તારો ના બનેલા છે. સંબંધિત ના ભાગ કેવા મોક્ષ સિવાય એ ઉપર કરાવનારા છે. બુદ્ધિ ને સમકક્ષ સમાધિ એ અને વ્યાધિ એ સમાન વિષયો છે. ફાળ સર્વ ને બધા જેવા બધા નિરંતર બાકી માં જ છે. એના રૂપે સર્વ પદાર્થો ની અભાવ ને જોઈ બીજા કરતા પદાર્થ માં વિષય બની રોકાયા સમસ્ત શાસ્ત્રો ના અર્થ માં જે વિષય ભાગ જઈ ઈશ્વર કોઈ ભાગ આવ્યા જ ના થાય. એ ભાગ સામાન્ય સમસંબંધ છે.

સમાધિ એક ક્રમ ના, ભોગથી, મકાનમાં ના સમાગમ ના, દુઃખો ના વિયોગ ના, ઈશ્વર પ્રણિધાન-ભક્તિ આદિ સમાધિસિદ્ધિ નું બારણું ૨૨ ના કરવા ના, પોતાનો પુરુષપ્રયત્ન ના અને નિરંતર ના સમ્યગ્યોગ ના કરવા સંસારસાગર ને સામે પાર રહેવું, સર્વ ના સારરૂપ અને પરમ કારણરૂપ સમાધિબળ કરવા માં રહેલા સંબંધ ની જેમ બધાને સમાધિ રૂપે અનુભવ માં સમાધિ ના

'હું કર્તા ના, ઈશ્વર કર્તા છે. સમાધિ મારું પૂર્વે કરેલું કર્મ

Date:-

જે કર્તા છે ઇત્યાદિ વિકલ્પવાળા સમાસ કર્તાનથી. ઇચ્છારૂ કર્તા છે. સમાસ માટે પૂર્વનું સંબંધ-પ્રકરણ અને ક્રમણા નું ક્રિયમાણ કર્મ રૂપે કરેલ વસ્તુ. છે જંગલી, ઇત્યાદિ વિકલ્પોવાળા અર્થ પ્રદેશના સમર્થકના ભાવના ને દાંગે દૂર મૂકી દઈ, મોમપડાથી મન-વાણી-રાકુ આદિના વ્યવહારો દૂર કરી, માત્ર મૌન ધારણ કરી સ્થિર થવું, તે શ્રેષ્ઠ સમાસ કહેવાય છે. પ્રકૃતમાં રમેશચન્દ્રને વિચારપૂર્વક નો બોલ્યા થઈ ગયા કે સ્થાપિત સંબંધના કે બહાર ના વસ્તુ ના અવલંબન વગર ના છે માં ગાયેક ઉપરના બોક્સ ના કોઈપણ પદાર્થ નથી, જેમાં દિશાઓ, અવકાશ, પદાર્થો, સમય આદિ કંઈ નથી. જે સ્થાપિત સ્વતઃ પ્રકાશવાળા રૂપને ચૈતન્યરૂપ છે, શાંત છે, આત્મા ના પ્રકાશવાળા રૂપને અન્ય પ્રકાશોથી રહિત છે. જે અખંડ રૂપને અસંગ છે, જે સદા સ્વાકારે કેવળ નિર્વિકાર છે તે નિર્વિકલ્પ સમાધિ ના સ્થાપિત માં રહેવું એ શ્રેષ્ઠ અસંગ છે.

જે પહેલા ભૂમિકા રૂપંદર બરાબર પેકાયેલા કોય તો તે રમેશ જ બાકી બધા ભૂમિકાઓ જન્માવા શકે છે. અને વિચાર લઈ ઇશ્વર વધારો કરીને વાસ્તવમાં બાકી ભૂમિકા રૂપને તે પહેલા ત્રણ ભૂમિકાને પ્રાપ્ત થવાનું છે. આ શ્રેષ્ઠ અસંગતાનું મૂળભૂત ભૂમિકા છે કે જેને પકડીએ જે પુરુષ અર્થ રૂપંકલ્પોના કલ્પનાથી રહિત (નિઃસંકલ્પ) થઈ જાય છે.

રામ બોલ્યા:- રમેશજી કુદરતમાં ઉત્પન્ન થયેલાં પ્રકૃતિમાં રહેલાં, રોજના રંગ ના પામેલાં એવા મૂઢ અજ્ઞાન પુરુષ આ સંસાર રચના રાખે તરે? અજ્ઞાન ભૂમિકામાં રહેલા પરનું પુરુષ સ્થાપિતને પકડેલા પકડેલા જ દેહ છોડ્યા પછી મૃત્યુ પામે તો પછી જેવા જાતિ થાય?

વશિષ્ઠ બોલ્યા: રાગ-દ્વેષ આદિ દોષો માંથી રહિત પરના રહેનાર મૂર્ખ પુરુષને સંસાર - જન્મ-મરણ આદિ કારણ જ રહે છે કે જ્યાં પુરુષ અસંબદ્ધ રૂપને વડે કરીને કલ્પનાવાળા લોકોના અથવા સત્પુરુષોના સંગાદિ ધારણ કરેલા હોય. ઉદ્ધારેલા હોય તો જ મનુષ્ય માં રહેનારા આદિ ભૂમિકાનો ઉદ્ધાર થાય છે. અને પછી તે સંસારનો નાશ થઈ જાય એવા સારા શાસ્ત્રોનો

Date:-

રહ્યું છે. કોઈ યોગભૂમિકામાં રહ્યા હોવા કે કુદરતી પક્ષોરહ્યા વિના વરસાદ જેવું મરણ થાય તેવું પૂર્વનું પાપ પોતે જ ભૂમિકામાં કોઈ ને કોઈ પ્રમાણમાં રહ્યું થાય છે. આમ પાપકર્મ થયા પ્રમાણમાં દેવતાઓ તાંત્રિકોમાં રહ્યાં ભોગો ભોગવે છે. આમ પૂર્વના પુણ્યકર્મો રૂપે પાપો (રહ્યા રહ્યા કાંઈક રહેવા દુઃખને ભોગવનારું કાંઈક પૂર્વકૃત પાપ) રૂપે બંને જાગ્રત થઈ જવાં રૂપે યોગે પૃથ્વીમાં પંચવાવાળા અમુકને, ગુજરાતમાં, ભોમકા રૂપજન્મ ગુજરાતમાં ઘોર જન્મ લે છે. ત્યાં પૂર્વસંસ્કારના તરફે યોગ્ય રહ્યાં યોગભૂમિકામાં, કમને, યોગશક્તિથી, પૂર્વજન્મના રમણ ધન કે માનસિક સંસ્કાર રૂપથી, થઈ ગયા તે પછીના ઉચ્ચ ભૂમિકામાં, કમમાં તે રહે છે. કે રામચંદ્રજી! આ મૂકેલ ભૂમિકાઓ જાગ્રત અવસ્થા ની છે જેમાં અજ્ઞાનતા નો ઉદય થાય છે.

યોગનું રહ્યાદિકનું પ્રથમ ભૂમિકામાં પ્રકટ થાય છે, બીજી ભૂમિકામાં વિકાસ પામે છે અને ત્રીજી ભૂમિકામાં તે કૃતીભૂત થાય છે. આમાં મૂલ્ય પામેલા યોગ અર્થે રહ્યાદિ ઘડ્યાંકાળ કુદરતી ભોગવતા પછી પાછો ફરી યોગ થાય છે. ત્રણ ભૂમિકાઓનો અભ્યાસ કરવાથી અમાન તો નાશ થઈ જવાં અને અત્યંત પ્રકાશમય અને અખંડમય થઈ જવાથી તેમને કોઈપણ ભૂમિકામાં જઈને રહ્યા અર્થ વિનાનું, રહ્યાદિ રહિત અને સદા સમાન રહેવું પડતું જ હોય છે.

અક્ષોભમાં સ્થિર થઈ જવાથી અને પ્રજ્ઞાપ્રકૃષ્ટિ પ્રાપ્ત થઈ જવાથી કોઈપણ ભૂમિકામાં રહેલા યોગી પુરુષો રહ્યા ચોકને સ્વપ્ન જેવું ભાસે છે. આ ભૂમિકામાં જાગ્રત પરિણામરૂપ અને સ્વપ્ન જેવું ભાગે છે. પરિણામરૂપ સ્થાનો સ્વપ્નવત પ્રતીતિમાં રહ્યાવાળી કૃષ્ણ, દર્શન, દ્રવ્ય અમૃતિમાં પડ્યા પછી પાંચમી ભૂમિકામાં પદ પામ્યા જાય છે. અને સુષુપ્તિ જાગે જેવું કે અર્ધકાંઈ ઉદય થઈ જવાને તાદો જે બે ભૂમિકાને સુષુપ્તિ કહે છે. આ ભૂમિકામાં રહેલો યોગી કેવો બાકી રહેલા પૈતાલીસમાંથી રહે છે. અહીં અર્ધ માં

Lakeer

Date:- 30.8.25

મોહમાદ બાવાનાં કબોલ્યુ હતા તે કેવા રહેવા માગ માં જ રહે છે. કબોલનો રમાસ ગાળા જલાર રમંદર પોગાળા રવજુએ પુરત થયેલો એ પાંચમા ઝૂંપડા પર રહેતો યોગા રૂખુંપરણા પોતે - રાતનો વહ થઈ જ્યાં પરણ્યુમાં કેવા રહેકરવાય જ થઈ ગયા છે. મિરેલ રમંદર જ વિરા તરત પલાય કોઈ કાર્યવાહ્યુ તે બકાર થઈ રાતે તો પણ પરમ રાંતાપાડાને તાલે કેમ નકો ઝૂંપડામાં કોલવેલો હોમાલ છે. રમા પાંચમા ઝૂંપડામાં રમલાય કરનારો પાસળા - રહેવા યોગ કરે કરી છે કુટી ઝૂંપડામાં ગલ છે રમંતિયા રૂખુંપ તુરત રમલરમા રમાવ્યા પછી રહેવા રમવરમા કુપે રમાવવા તે તાલે) તુરત રેવલ્યામ પણ રમોરમાલ છે; જેમાં રત્યા કે રમરત્ય માં કુપ તો વિલાગ રહેવો નથી. રમકુંકર (કુ હું રેવલો માલ) રમને રમકુંકરનો રમભાવ (કુ નથી રેવલો માલ) રમનું કોઈ જ રહેવું નથી. રાતે રાંકવાકુપ મનાવા માટે દુરપયોગ વિરાવ - રમેકરવ રમાદિ માલ પણ જ્યાં રહે કિવાર રમાત્મા માં જ રમેકરિયે પેદા થાલ છે, રમે કુટી ઝૂંપડામાં કોઈ તો રાતે ગોંધેલમાં મોહાઈ ગલ છે. રંકોકુમાટ રોલ પણ ગલ છે. પુરુષ કવાપુરુષનો જ માલ્યા રમેલે છે.

જેમ વિરા માં રમાવેકુપ કોરેલો દિલો પકારો કરવો નથી - માટ રમાધાર છે, તેમ રમે રોગનું રમરણ રહેવું પાલવાને ભોગવવું કોલા દિવા પણ રમાધારમાં છે. રમેને તે પુરુષ જ છે. પૈસાવાકુપે તે રાતા રમંદર-બકાર ભરપૂર છે પુરુષ જ છે. પુરુષ તે કોઈક રમાજરાકાર દિવાકુપ રંપણ્ય પણ કોલ તેમ રમનુભવે છે પરંતુ વરપુરુષ તે ગિલ્યાંચલ્ય રવકુપ જ પામે છે. કુટી ઝૂંપડામાં કેટલાક કાળ ગિયાને ફરી પાછી તે રાતના ઝૂંપડાને પુરત થલ છે તે વિદેહમુક્તિ પણ રમોલમાલ છે. તે રમવર્ણનીલ છે લાગમાં કુટીને, રાકાલ લાદા રાંત રમને રંપત્તરકુપ રનમાડાલો રમંત છે. કોલરને તેને શિલ કુટેલ છે રમને કોલરને પુરુષ કુટેલ છે.

કે રામચંદ્રજી! રમા રાતના ઝૂંપડા મે તમને કુટી બતાવ્યો. રમા રોગાઝૂંપડાનાં રમરણમાં પરાવર રમેકાગપડો નોગલાયા પછી કોઈ દુઃખ-રનુભવ કોલા નથી. પરંતુ 'રમુક વરનું મને પુરત થા રમે' રમેવા કુપે કરેલા તાપના કારણો મિત્ર રાત કેલા રમેવા જેવા માં કોલ

Date:-

છે તેમ શુભ-અશુભ કર્મફળ તે દેહ છે. વાસનાસમૂહ તેનો મન છે. રસ ઇન્દ્રિયોની ક્રિયાઓ જ જીવને મારવા બાંધે છે. વાસના, રોષ, મદ, ક્રિયા, સંકલ્પ, માયા, સુખ દુઃખ આદિ બાબો તો સમુદાય રૂપે ઇન્દ્રિયોમાં જ પોષાયો છે તેનો અર્થ પ્રકારે મનો નિગ્રહ.

જ્યાં સુધી રસ અમુક વસ્તુ આત્મારૂપે જુદી માનવામાં છે અને ઇન્દ્રિય અંદર રહે છે ત્યાં સુધી દુઃખ અનિવાર્ય ક્રિયાપ્રક્રિયા ચાલુ રહે છે. 'અમુક પદાર્થ મારો પ્રિય થાય' એવું મન જ્યાં જ્યાં અને જ્યારે છે અને તેના રાગ થયો રસ જ મોક્ષ છે. આટલામાં જ બધું જ્ઞાન અને ભક્તિ આવી જાય છે. ત્રિમૂર્તિ ત્રિવર્ત માં જ ગુરુ ઉપદેશ બારબાર અક્ષર કરે છે. તેમ જ મનમાં સંકલ્પો-વિકલ્પો ઓછા કરવા અને બોધ પોષવામાં સદ્ગુરુને મદદગાર થવા કરે તો અમાંદિયા પર થઈ જવાય છે. માટે સંકલ્પબળને તું સ્મરણ જ ન ઘાવવું. એને કાપવા તો વધુ છે. કુદરતું સ્મરણ ન કરવું એ કલ્યાણકારક છે. સંકલ્પ માં પૂર્વે અનુભવેલા અને નવી અનુભવેલા એ બંનેના માયા-કૃત્રિમ થાય છે. સ્મરણ માં તો માત્ર અનુભવેલા જ અભિપ્રાયે આવે છે તેમ એ બે (સ્મરણ-સંકલ્પ) માં ફાંફાક બહુવાર છે. પણ મુમુક્ષુ તો બંને બાબતે કોઈપણ રીતમાં મનમાં પણ ન કરે અર્થ વિસ્મૃત કરી દો. અને મૌન પણે ન અમલ બોધ ગ્રહે પણે રહો.

કૃષ્ણ ઉપર ફરી બારબાર બુમો પાડીને કહું છું કે 'અસંકલ્પ જ પરમ કલ્યાણકારક છે' તો પણ હજી આ માટે કરતાં નથી! સ્મરણ માત્ર તે રાક્ષસ કોઈ અંબરનું નથી. માટે કિલ્લા અર્થે બાબાર ઘર અંદર રહી નિઃસંકલ્પ રહેવાય અંદર પરમ જ્યોતિ પદ પ્રાપ્ત થાય છે તેની પાસે આખર પૂરેપૂરું જ્ઞાનમાર્ગ દ્વારા ના બરાબરનું જુદું પડે છે.

જેમાં મન માં જેટલાં અંશે પદાર્થો જ જોવું અંદર આવતા છે. તે મુજબ ના પ્રમાણમાં જેમ સંકલ્પ વિનાશ જ ઇન્દ્રિય વ્યાપાર થતા કરે; તેમ એવો પ્રબળ સંકલ્પ વિનાશ - પૂર્વ ના અભ્યાસ અને પ્રારબ્ધયોગ થી ન રોકાતા તેવું કર્મ માં પ્રવૃત્તિ થયે જાય છે. વિશેષ ફરિયાદ શું કરવી?

Lakeer

Date:-

દેહમાં, સંકલ્પ પડ્યો રહે જ પરમાત્મા છે અને સંકલ્પ ન થયો રહે જ મુક્તાવસ્થા છે. એવા રાજે પરમાર્થદૃષ્ટિએ પ્રારબ્ધ જ નહિ જગતરહિત, શોક, દ્વન્દ્વ, ભિન્ન ભાવરહિત સિદ્ધ જ છે. એવા દૃષ્ટિ રાખી તમે સુખ પામી જાવ એમ કહે. કુંભ જેમ માટી દ્રવ્યાદિ અવસ્થાઓ પણ જોવે, ભેદબુદ્ધિ નાં કોઈ પણ સંકલ્પ જ ન રહ્યા હોવા કારણ અભેદદૃષ્ટિ રાખી શોક રહિત અને સંકલ્પ પરબ્રહ્મરૂપે થઈ રહેવું એજને જ મુક્તાવસ્થા પુરુષો યોગ કહે છે.

તમે યોગમાં સ્થિતિ રાખી, ભાવના રહિતપણે (ચોક્કસ માટે) ચિદ્દિશ-ચિદ્રિક્ત, બંને માં સમાન રાખી કર્મો કરો અથવા ન કરો. વિદ્વાન પુરુષો આવા પ્રકાર સંકલ્પ ના રહિતને જ યોગ કહે છે. કે જેમાં સર્વચિત્તવૃત્તિઓ નો નિરોધ થઈ જેવા વિચારો ફરવા થઈ જાય છે: અને જે સ્થિતિ સમાધિમાં સ્વાભાવિક રહેવાય છે તેમાં તમે સંકલ્પ વગર થઈ જેવા - મુક્ત સિદ્ધ છો એવા જ રહો.

હે રામચંદ્ર! જે શિવરૂપ - આકારપણે, સર્વમાં રહેલ છે, જે શોક છે, જ્ઞાનસ્વરૂપ છે, જ્ઞાનરહિત છે અને મુક્ત મોક્ષરૂપ છે તે પરમતત્વના રાજાધિરાજ એક જ ભાવનારાજાએ અને સર્વતત્વ કહેવાયા છે માટે તમે નિરંતર એવા ભાવના રાખ પોતાને જે કરવાનું છે તે કરો ભાઈ.

S.127 સ્વરૂપ ઉપાસના ના પ્રકારો.

આમ જ્ઞાનીપુરુષ વડે કહેવા અને મુક્તપણે મહાત્મા પ્રકારો પ્રકારના જ્ઞાન ના વચન સાંભળી નિઃસંદેહ અને નિર્મોહી થઈ જઈ અદ્વૈતાકાર એકસમાન જ સ્થિતિ માં રહેનાર જ્ઞાનપુરુષ વડે પરિપક્વ થઈ તે મુક્ત જ્ઞાનસ્વરૂપ જ રહ્યા.

હે રામચંદ્ર મહાયોગી છે, જગત ને પૂજ્ય છે, દેવોના પણ દેવતા અને જન્મ-મરણ રહિત શુદ્ધ જ્ઞાન-સ્વરૂપ અને સર્વ ચરાચરોના આકારરૂપ છે. આ પ્રકાર નું નિર્વાણપ્રકરણ, જગતના ઉત્પત્તિ, સ્થિતિ અને કેમ કરવામાં આવ્યું તેનું સંપૂર્ણ વર્ણન છે.

Lakeer

વાસિષ્ઠ ગ્રંથ: અને પ્રમાણે વેદાંતનું જ્ઞાન

Date:-

વેદાધ્યયન દરિદ્રતા ના વારણ કરવામાટે રામચંદ્રજી એ વિદ્યાલયના આચાર્યને સંપૂર્ણ રીતે સોંપી દીધો. તેમના વિદ્વતા પૂર્ણ વ્યવહાર પ્રભાવ થકી જ વિદ્યાલય દેશભરમાં પ્રસિદ્ધ થયું અને તે વૈભવ ના મહાસાગર માં ડૂબકાં ખાવા પુષ્પ માળા (વેદડી) વિવર રહ્યા. મહા વૈભવ ના અતિશયોક્તિ પણ તો તરત પોતે પણ તેના જ પ્રભાવ માં આવી ગયા.

મારુતિ બોલ્યા: અરે! મને મહાન આશ્ચર્ય લાગે છે કે રામચંદ્રજી મહાપદને પ્રાપ્ત થઈ ગયા. અમને પણ એ પરમપદના પ્રાપ્તિ ના રસ્તે થાય? અમારા જેવા મૂર્ખ, જડ પોતું મારવા પણ રાક્ષસો પરમ પદ પામે?

જાનકીજી બોલ્યા: હે મહાત્મા મારુતિ! તમારી વાંચવાની બોલવાની ચાલવાની અમારા રામચંદ્રજી નું અતિ વૃદ્ધાવસ્થા પ્રમાણે જ તમને લાગ્યું છે. તો તમે બુદ્ધિ વડે વિચાર કરી પછી તેનું મનન કરો. મારે પણ તમને એ જ મતનું કહેવાનું છે. કે અહલ્યા ઋષિપત્ની પાષાણ થઈ ગયા હતા ત્યારે રામજીના પગ સ્પર્શ થયા. કે રાક્ષસી પૂતના નું ઉદ્ધાર કરી તે કે વરાહ અવતારી, મૂર્ખ તો મારા વિચાર કર્યા જ કરે છે. વૈભવરૂપી સમાધિમાં કોણ પડ્યા વિના રહ્યા. તો તમે એ પુષ્પ માં રાચવા માટે પડ્યા રહ્યા છો? તમે રાક્ષસ બ્રાહ્મણોનો - પુરાણ અને મહાપાત્ર અવતાર ના રાક્ષસોનો તથા કેટલાક રાક્ષસ ઉપાખ્યાનો નો અભ્યાસ કરી રાક્ષસ વિચારો થાશો.

જાનકીજી અવતરિત્યા પાછા વાલ્મીકિ પાસે ગયા. અમારા અરણ્યમાં જ એ આશ્રમ અવસ્થા છે, એટલે તેમાં પુષ્પ પણ ~~પુષ્પ~~ અતિ પુષ્પ પણ પડ્યા રહ્યા જ છે. બાકી બુદ્ધિ અવસ્થામાં તો 'આશ્રમ' એટલે કે સુખ પ્રિય જ નથી. અમારા નિર્દેશ અનુસાર પાસેના ઉપાશ્રમો તો અનુભવી છે. અમૃત વચનો ~~મહા~~ મહા વચનો વૈભવરૂપી મહાનદી ના પ્રવાહ જ અનેક વિકારો તરંગોવાળા બોધે જેવા રાક્ષસ તેમાં વિવેકી મનુષ્ય એ તેમાં અમારા કુળની થયો મારો. કે આશ્રમાધિ! અમે અતિ ભવ્ય પ્રાચીન મહાન છે છેવટે રહેવાના થયો તો પછી મહેલમાં પડ્યા રહે છે જ

Date:-

બધું એમને એમજ છે. એમા જગત કેવળ સ્વપ્ન જેવું માત્ર દેખાવરૂપ છે. એમાંથી કોઈ પદાર્થના ઉપાદાન કારણો કે અધિષ્ઠાન કોણ? એવો અહંકાર જ મોટો વરઘા છે. જ્યાં સુધી અહંકારમાંથી જે સ્પષ્ટ રીતે છે તો પછી તેમાંથી જુદું કાંઈ કરવું કે તમારું જેવું રહેવું છે કે જે તમને રોકે કરવાનું બોલવાનું બંને? કોઈ બધું. એમાંથીઓ માટે તો એ સુધી જગત જેવું જ ચિદ્વર્તિત છે. બાકી બધાંયના પુરુષો તો કોઈ ને કોઈ રીતે એમ જિજ્ઞાસાના જોઈને કુદરતો જ રહે છે. એમાંથી-એમાંથીઓ મનુષ્યો છે, ભિન્નભિન્ન રૂપે માણ બોલવું પોતાના એમાંથી પણ ભાંતિ જ ફોલ્ડ છે.

જેમાં જુદું તમારું ચિત્ત જુદું એમ બધું જુદા જેમાં એમાંથી એમાંથીઓ માટે પરમેશ્વરમાં એમાંથીઓ બધે તમે એમ છે. પછી એ બધામાં પ્રમાણના નિયમો પરમ બધામાં તમારા એમાંથીઓ ચિત્ત જશે. જુદું એમ એમાંથી જેવું ચિત્ત કરે મોટું બધું કરી મનને નિયમો એ એમાંથીઓ ભોગ માટે જ એમાંથી. પછી કાળમાં એ સમાધિ જો એમાંથી કરી એમાં કરે જ પોતાના ચિત્તમાં પ્રત્યક્ષ એમાંથીઓ એમાંથી કરે. એમાંથી એ એમાંથી જુદું બધું તમે બધાં.

કોઈ પુરુષ પુરુષ પણ કોઈ છે એમ કોઈ પ્રમાણ પણ કોઈ જ છે. એ બોલે કરું બધું બધા બધું પ્રમાણ - કે કોણ મળ્યા એમાંથી જે મહાદેવ જો કુપા એમને. પ્રમાણ કર્મો એમાંથીઓ કોઈથી એમાં બોલવાનું છે કે જગત કુપા ચિત્ત, કુપામય, એમાંથી, બધાંયનું કોઈ પ્રમાણ (એમાંથી પુરુષ કર્મોનો એમને બધું જ એમાંથી કોઈથી) તેમાં પ્રમાણ કરે એમાંથી બધા માટે તમે જગત જો એમાંથી.

હવે પુરુષો બધું માં જ એમાંથી કોઈ બોલે કોઈ (વિચાર) એમાંથી માં કરેલા ચિત્તમાં કિલ્લો કરે મને એ માટે પેટ કેવો હોય? જગત પણ પ્રમાણ માં બોલવું મુંબઈ બધું. જ્ઞાન એમને બધા કરે એમાંથી, એમાંથી પુરુષ એમાંથીઓ માં જ બધા પુરુષ મનમાં એમાંથી ચિત્ત કે કોઈ ને કોઈ એમ બધું. તમે ચિત્તે કરે બોલવું એમાંથી, મોટું હોય કે તમે કોઈ એમાંથીઓ માણ

Date:-

પાપ્ત થશે તેમાં રોકાણથી. શેરધારકની દુષ્ટરીતે પડે જે તમે બહાર કરવા છે, રોકાણ મજબૂત કોષ્ટક તો જ્યારે ઉપાલ્ય કરે ઉદ્યમ માં રજાસ્પદ પ્રાપ્ત થશે. જ્યાં સુધી બાકીના પદાર્થમાં રજાસ્પદ છે ત્યાં સુધી જ રજા કરવા જગત છે. રજાસ્પદ હુકે તે સમજો રજા કરવા જગત ક્રમશઃ માટે ગાયબ થઈ ફિલ્ટરેશન રોકાણથી પૂરક છે. માટે કુદે માલામાં બચાવવા બાકીનું બંદા કરી રોકાણ પામશે, ખરીદવાર કરો. તેથી વિશ્વ સુધરવા થઈ જેવા ને પરમપદ પરમપદને તે પ્રાપ્ત કરીશું તમે જગત-મરણ ના ઉપાધિ થી સુધરવા બધા તેથી રોકે કરવો પડવો મુકી દેવાનવાલાય બળ, રચનાંગાંતે, ચારણ ચારણો રજાને વિવેક લઈ રોકાણવાલ્ય ની ચારેબાજુ બાકળા કરો.

S.128 બરફવાળ ની ઉપાધિ રજાને રામનું વ્યુત્પાદન. -

ચારમાંડ બોલ્યા. નિષ્ક્રિયકર્મ રજાને ક્રાયકર્મ થી રોકાણ થયેલા વિષયોમાં બધા કુટુંબીઓ ના રંગોવાળ થી બધારા ચુમ થી પણ વિરક્ત થયેલા, કૃષ્ણાવાર્તા રજાને રામદેવાવાળા મુખ્ય મુકુટે કોમળ રજાસ્પદ. પર બેસી વિશ્વમાં, કુટુંબીઓ ના વ્યાપારો બંદાકરી - નિઃસંકલ્પ રહી. જ્યાં સુધી વિશ્વ પ્રકાશ થયા ત્યાં સુધી પૃથ્વીમાં ઉદ્ધારે રોકાણોક્ત રાજોપરમે ગુરુએ બનાવેલા, કર્મ પ્રમાણે જપ કરવો. પછી રજાસ્પદ્રવ્યના મુક્તિ માટે પાકવાલાયક કરવો. તે પછી ઘરે ઘરે કુટુંબીઓ ને વિવેકથી માંથી પેંશન તેમાં મજબૂતાઈના રજેવા વિશ્વમાં જ રામાવા દેવી વિચારવું કરવો.

ઈ, કુટુંબીઓ, મન, બુદ્ધિ રજાને ક્ષેમ-ક્ષેમ જેમાંથી તે ઉપાધિ થયાં કોણ તેને બુદ્ધિ રજાદિકારો જગત પછી પછી તે માં વિષ કરી દેવો. પ્રથમ પ્રકાર ના રજાદિક વિકારમાં વિષાદિ રામનો પછી રજે વિકારનો ઉદ્ધાર ના રજાદિક ક્રિયાકર્મ માં પછી ક્રિયાકર્મ નો પ્રકાર ના રજાદિક રજાંતરમાં માં પણ કરી તેમાં વિષાદિ બધા પછી તેનો પડ્યું રજાદિ પરમ રજાદિવિકાસ થયા. રજાદિમાત્રાત્મક ચુકવણી - બુદ્ધિ બુદ્ધિમાં પણ કરી બુદ્ધિ ક્ષેત્રમાત્ર માં જ વિશ્વ થઈ રહેવું.

Lakeer

Date:-

મારા વર્ગમાં પ્રાર્થના બાબતે પૂછતાં મેં લખ્યું કે સવારે શિબિર કરવું. કેમ વર્ગમાં ઉનાળાનો ઉકળાટ મેં લખ્યો. ઉધમ-ઉદ્યોગ બાબતે બોલવાનો તેમ મેં લખ્યું કરવો. પુણ્ય-પાપના વર્ગમાં પ્રાર્થનામાં બાજુમાં મેં બોલવું કારણ કે પોતાના બાળકો કેવું વર્તન કરે તેમ મેં લખ્યું કરવો.

કંઠસ્થ બોલે પણ પોતાબોલમાં કારણસર પૂછતાં વર્ગમાં કુદરત બૂલો મેં લખ્યું પણ કરી દેવા. કિશોરમાં કહ્યું કે ગામમાં કંઠસ્થ કાળમાં કિંમત મેં કરે છે એમ પાછળ કિશોર મેં લખ્યું પણ કરી દેવા. વર્ષમાં ના કંઠસ્થ વર્ણન કંઠસ્થમાં વર્ગમાં કહ્યું કે પણ ના પાળ ના પાળ મેં લખ્યું કરી દેવો. બોલાળ કંઠસ્થમાં ના વધુ-કંઠસ્થ કેવા ચૂકતાં ચૂકતાં ચૂકવવું મેં એમ પ્રાર્થના ના કંઠસ્થ પ્રમાણે - બોલ્યા વર્ગમાં કહ્યું કે ચૂકતાં ના વરસાદ (પિતા) મેં લખ્યું કરી દેવો. પાણી ના પાણી ના વર્ગમાં-ચૂકવવું કાયદો કેવો મકાનમાં મેં, 'પાણીનાં બાજુમાં કાયદો વર્ગમાં ના વર્ગમાં મેં એમ કુદરત બોલતાં કરવામાં કંઠસ્થ કંઠસ્થ મેં લખ્યું કરી દેવો. ક્ષ પાણી ના કેવા-વધુકંઠસ્થ ના કેવા ચિંતાનું કેવા ના ચિંતાનું મેં, પાયો કંઠસ્થ ના વર્ગમાં કહ્યું કે પ્રમાણે મેં, ઉપર-કંઠસ્થ કેવા પ્રમાણે ના પ્રમાણે મેં એમ મળ્યો મળ્યા કેવા કંઠસ્થ, ચૂકવવું વર્ગમાં કહ્યું કે ચૂકતાં ના ચૂકતાં મેં લખ્યું કરી દેવો. આ વર્ગ બે તે કંઠસ્થો ના કેવા કે એમ વર્ગમાં એમ બાજુ એમ મેં પ્રવેશ કરવું વર્ગમાં વર્ગ પ્રમાણે એમ કેવા પ્રમાણે જે કંઠસ્થોમાં થઈ રહ્યા છે. બાકી કંઠસ્થો કાંઈ બેથી કુદરત એમ લિખ્યું જ છે.

આ પ્રમાણે શિબિર વર્ગ બોલાવા કેમ બોલ્યો બોલે મળ કારણ મેં લખ્યું કરી કંઠસ્થ 'ક્ષ' શિબિરમાં સવારે શિબિર કરવું. આ ચૂકવવું ના વર્ગમાં જે કંઠસ્થમાંથી પ્રમાણે રહ્યા છે તે જ વર્ગ પાણી મારા ના વર્ગમાં એમાં કરવામાં આવે કરવામાં છે. તથા તે જ આ ચૂકવવું ના કાયદા પાણીવાળા વર્ગમાં કેમ ના પાણી માટે કિશોરમાં બોલ્યો વર્ગમાં કંઠસ્થ કેવા કંઠસ્થ વર્ગમાં કે પોતાના વર્ગમાં

Date:-

રહ્યા રહ્યા પડ્યા પછી રહેલાં છે. બ્રહ્માંડ ની બહાર તેનાથી બમણા પૃથ્વી છે. એ પૃથ્વીથી તેનાથી બમણું જળ રહેલું રહેલું છે. તે જળ પર બમણું તેજ, તે તેજ થી બમણું વાયુ અને તેથી બમણું આકાશ એમ ક્રમથી એક પછી એક આવરણ રૂપે રહેલાં છે. પંચમહાભૂત અને અપંચમહાભૂત પણ એ પ્રકારે રહેલાં છે તથા તેનાથી આ જગત વ્યાપ્ત છે.

એટલે પૃથ્વીનો ગોળો, જળનો અપ્તિત્વ, અગ્નિનો વાયુમાં અને વાયુનો આકાશમાં લય કરવો અને તે આકાશનો અહંકાર તત્ત્વરૂપ (મહાકાશ) હિરણ્યગર્ભમાં લય કરી અમર્યાદ એવું ચિદાકાશ કે જેને પરમાત્મા, પરબ્રહ્મ, કર્મ, અવિદ્યા, દ્વૈતાદ્વૈત્વ, માયા અને બુદ્ધિરૂપે વિકલ્પનો રહે બનેલું છે. તે અમર્યાદ ચિદાકાશ ચિત્ત-આકારને આત્મબુદ્ધિરૂપે ધારણ કરી આપ જેવા પુરુષ કાળમાત્ર રહે સ્થિતિમાં રહેલું પદાર્થ ~~સૂક્ષ્મ~~ સ્થૂળ ઉપાધિનો લય થઈ જાય એમ બનતાં સાવ અમર્યાદ થઈ રહેલ કોઈ એમ બ્રહ્માંડ ના નામ પ્રકાર આકારોનાં અમર્યાદ નો ત્યાગ થવા બહાર નીકળી જઈ ફે અર્થમાં આત્મારૂપ અવિદ્યારૂપ હિરણ્યગર્ભનું એવું ચિંતન કરવું.

બ્રહ્મસૂત્ર માં અમર્યાદ પડ્યા પર રહેલાં એ હિરણ્યગર્ભ જ પ્રથમ બ્રહ્માંડ નો લય કર્યા પહેલાં બ્રહ્માંડ માં સૌજન્યભોગ ને માટે કમળ ઉત્પન્ન થયેલાં હોવું તે કમળ (પદ્મ) બ્રહ્માંડો થઈ રહ્યા હતા. પછી બુદ્ધિમાન યોગીએ અમર્યાદ ચિંતન કરવાં અમર્યાદ હિરણ્યગર્ભનો તેના કરતાં પડ્યા સૂક્ષ્મ, અલ્પકાલ અને અવિકારી માયાનો અંતર્ભાવ માં હિરણ્યગર્ભ માં અને વિરાટ્ભાગ નો પૌરાણિક માં લય કરી દેવો.

આમરૂપ રહેલ આ જગત જેમાં રહે છે તેને અંતઃકરણવાળા પુરુષ કહે છે, વેદાંતવેત્તા તેને માયા જ્યારે જ્યોતિષવાળા અવ્યાકૃતરૂપ કહે છે. અને બ્રહ્મ કેટલાંક (બૌદ્ધો) પરમાણુ પરથી બનાવેલ પદાર્થ રૂપ અવિદ્યા કહે છે - પરંતુ પૃથ્વીકાળમાં અર્થ તેમાં લય પામ્યા જઈ પરસ્પર સંબંધ વગરના તથા તારણ

Date:-

પદ, અવસ્થા - પુનર્જન્મ ના કારણે જીવ શરીર ધારણ કરે છે. અને પાછા મૃત્યુકાળ માં તેમાંથી ઉત્પન્ન થાય છે તથા જેટલાં સુક્ષ્મ મૃત્યુ પામ્યા સુક્ષ્મ તેમાંથી તે અવસ્થા કારણે જ બનતા રહે છે.

મૃત્યુ, મુક્તિ ને કારણશરીરરૂપે રહેવું વિચાર, ક્રિયાત્યાગ અને અવસ્થાંતર માટેના કે અંતર્યામી દેવતા સમષ્ટિ ના જ્ઞાન, ઉપાસના અને ~~મૃત્યુ~~ મૃત્યુપ્રિય એ ગણેલા અવસ્થા નો ત્યાગ કરી, ગાઢનિદ્રા સુષુપ્તિ કે જે કર્તાના અવિદ્યાગુણરૂપ જીવાત્મારૂપ છે, તેનું ધ્યાન કરવું અને લિંગશરીર નો પણ સમાધિ દ્વારા નાશ કરી દઈ પરમપદ માં મુક્તિઅવસ્થા માં પ્રવેશ કરવો.

પૂર્વના અવિદ્યા અસ્મિતા, રાગ દ્વેષ મૃત્યુ, ઈન્દ્રિયો મન, બુદ્ધિ, વાસના, કર્મ, પ્રાણ આદિ વાયુઓ અને અજ્ઞાન એ કર્તાને રહેવાનું સ્થાન લિંગશરીર છે. લિંગશરીર નો નાશ થઈ જતાં એ કર્તા નો નાશ થઈ જાય છે અને એક મુક્ત ચિત્ત અવશેષ રહે છે.

મારપણા ભોગવ્યાં કરમ્યાં, સ્થાપ્યા કુસ્થાપ્યા કે લિંગશરીરરૂપ બોજરૂપ કર્તાપ્રા દુઃખો થયો છું કરમે કે ભોગવ્યા ભોગવ્યા ભોગવાઈ ગયા છું. બધામાં અને પરમાત્માનો અમિટ કોચાયા કે કર્તૃ ઉપાધિરૂપ રહિત પરમાત્મા રૂપ જ છું. કે મુક્ત-પ્રકૃતિ છું, અધિષ્ઠાતૃ છું કર્તૃત્વાભાવ છું, ભોગ્યત્વ છું અને ભોક્તૃત્વરહિત પણ કે જ છું. ઘડો ફૂટી જતાં ઘડાનું આકાશ મૂળ આકાશ માં ભળી જાય તેમ ઉપાધિનો નિરાસ થતાં જીવ મૂળ બ્રહ્મરૂપ માં જ ભળી જાય છે તેવા અનેકવાનાં અભિપ્રાયરૂપ કે કે કે મૂળ બ્રહ્મરૂપ જ છું.

ભોગ્યત્વ અને ભોક્તૃત્વ કે જે નિત્ય અખંડરૂપ છે, કર્તૃ અધિષ્ઠાનરૂપ છે, કર્તાનાં પરમકારણરૂપ છે અને કર્તા પર છે, તેમાં જ કે પ્રવેશ કરી લીન થઈ રહેવું છું નિત્ય, કર્તૃત્વ, નિર્દેહ, નિરંજન, નિષ્કલ (નિરવયવ) મૂળ અને કર્તાના ઉપાધિરૂપ જે પરબ્રહ્મ છે તે જ છું છું અમૃત જ્યાં છું, અમૃત પિવું, વગેરે ક્રિયાઓ થી રહિત

Date:-

ગટ્ટારૂપ, નિરિચ્છીલ, રૂપાંધ્રાતીલ, ગટ્ટસ્વંરૂપ અને કુટ્ટિ પરબ્રહ્મ કું જ છે. પુણ્યપાપરહિત, જગત ના પરમ ગરબાકુ, પરમ ચાળચેષ્ટક, ત્રાશરહિત, આનંદરૂપ બ્રહ્મ કું જ છું. મુમુક્ષુ એ આવું જ્ઞાન નિરંતર કરવું. આવા રીતે રામચંદ્ર કરમાર પુરુષનું મન ત્યારા પામી ગયું છે. અને મનનો ક્ષય પદાર્થ પોતાના મટે જ આત્મનો પ્રકાશ થાય છે.

મારા બંને ફોઈ જુદો ચિદાનંદરૂપ પ્રભુ છે જ નથી. કું જ પરબ્રહ્મ કું એવો અંદર પ્રકાશ થાય છે. ત્યારે તે સચ્ચિદાનંદ પરમાત્મારૂપ થઈ જાય છે. અને આનંદમય કોષ ઘર પડ્યા પર બ્રહ્મ છે તે કું જ છું એવું જ્ઞાન કરીને જીવન્મુક્ત થઈ જાય છે.

આ જ્ઞાનમાર્ગથી, યોગમાર્ગથી, ત્રાટકવિચાર થી અને ગુરુ ના વાક્યોનો અર્થ બરાબર સમજી ને નિશ્ચય પૂર્વક અભ્યાસ થી અંદર ચિદ્દિ થાય છે, એમ તેનું વચન છે. તમે પડ્યા અભ્યાસ માં જ તત્પર રહો. જેના રીતે જ રામચંદ્ર બ્રહ્મરૂપ થયો.

આ પછી ચિદ્વિલાસિનીએ કહ્યું : હે વશિષ્ઠજી! તમે સાંભળો છો. રામચંદ્રજી ના અખંડ આત્માકાર ચિત્તવૃત્તિ માં આનંદસ્વરૂપ આત્મતત્વ ને પ્રકટ કરાવા દઈ, અથવા મારા અજ્ઞાનરહિતપણા થી જ કુવિચારનો ચુમુક્ષુતા માર્ગ થી ખરચકો એટલે બ્રહ્મરંધ્ર માં પ્રવેશ પૂર્વા ચિત્ત-શક્તિ નો સંયોગ કરાવી તમે ક્રમાભ્યાસ માં જીવન્મુક્તિ કહી છે. તે યથાર્થક છે.

જે ગુરુ દર્શનથી, સ્પર્શથી અને શબ્દથી બોધ કરી ચિત્તને અર્થ ઉપાધિનો ત્યાગ કરવા જીવન્મુક્ત ભાવ ઉત્પન્ન કરે તે જ ખરો ગુરુ છે. ત્યારે જ રામચંદ્રજી પણ જીવન્મુક્તિ વિશ્રાંતિવાળા કોઈપણ માર્ગ 'અંતરંગ પોતાના સ્વરૂપ માં પ્રાપ્ત થઈ ગયા. ગુરુ ના વાક્ય થી બોધ મળ્યા માં ચિત્તને જીવન્મુક્તિ ફરજ રૂપ છે. તે ત્રણ ગતિ માં HCF, SIM, SMS અને ટોરચના પાકી જાય તો જ બોધ પ્રાપ્ત થઈ રાકે.

ત્યારબાદ વશિષ્ઠ ઋષિ એ બ્રહ્મરૂપ રામચંદ્રજી ના દેહ માં જીવન્મુક્તા નાડી દ્વારા જીવ માં પ્રવેશ કરી તેઓને જાગૃત કર્યા. ત્યારબાદ તેઓને પૂર્ણ